

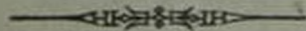
ՅՈՒՅԱԿ
ՋԵՌԱԳՐԱՅ

ԺՈՂՈՎԱԾ
1878-1898

ՄԱՄԱ

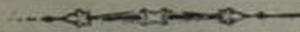
Յ Ո Ւ Յ Ա Կ
2 Ե Ռ Ա Գ Ր Ա Յ

ԽԱՉԻԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԴԱԴԵԱՆ

ԺՈՂՈՎԱԾ

1878 - 1898

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. ԹԿՐՏԵԼԻ

Ա. ԽԵԱՓԱՐԵ ԵՎ ՍԵՐԱԳՆԱԳՈՅՆ ԿԱՐՅԱՊԵԿԱՅԻ

ԱՄԵՆԱՅԻՆ ՀԱՅԻՑ

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱԹ

ՏՊԱՐԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ԷՋՄԻԱԺՆԻ

1898

Дозволено Цензурою 4 Мая 1898 года, г. Тифлисъ.

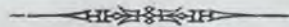
A $\frac{III}{296}$

ՅԱԿՈԲ Յ. ԽՕՓՃԵԱՆ

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

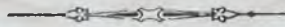
2 Ե Ռ Ա Գ Ր Ա Յ

ԳԱԴԵԱՆ ԽԱՁԻՊ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ

ԺՈՂՈՎԱԾ

1878 — 1898

ՄԱՍՆ Ա.

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

ՏՊԱՐԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ

1898

ՆՈՐԻՆ Ս. ՕԾՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա.

ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԵՒ ՎԵՀԱՓԱՌ

ՀԱՅՐԻԿԻՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՈՐԴԻԱԿԱՆ ԱՄԵՆԱԽՈՆԱՐՀ

ՆՈՒԷՐ

ԿԱԶՄ ՈՂԻՑ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

520 EAST 58TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637

U-1047372

U-1047372

U-1047372

U-1047372

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Յ Ա Ն

Անցեալ դարու վերջերից զրեթէ բոլոր հայ մատենադարանները ունեցել են ցուցակներ, որոնց կազմողները բաւականացել են ձեռագրերի անուանացանկով, կամ՝ շատ շատ նոյս մէջ եղած վերնագրերի արտագրութեամբ (օր. Կարինեանցը): Արդի ցուցակագրողից պահանջուում է լիակատար գաղափար տալ նոցա բովանդակութեան եւ արուեստի մասին. (կազմարարութիւն: զրշութիւն: նկարշութիւն եւ այլն) որովհետեւ ամէն մի ձեռագիր ժամանակակից գիտութեան եւ արուեստի ծնունդ է:

Այս ուղղութեամբ պակաս կամ՝ առաւել արժէքով ցուցակներ լոյս են տեսնում մեր մէջ 90 ական թուականներից ի վեր: Արդէն 1888-ին Մեծ. Պ. Ն. Զարամեան հրատարակեց Պերլինի կայսերական մատենադարանի քաւական հարուստ հայերէն ձեռագրերի ցուցակը. 1892-ին Արժ. Մ. վ. տ. Մովսիսեան ցուցակագրեց Բարիզի Կայս. մատ-ի հայ. ձեռագրերը. 1891-ին Հ. Թ. Տաշեան կազմեց Վիէնայի. Կ. Մ-ի 30 հ. ձ-երի ցուցակը նոր ոճով: 1892-ին Հ. Գ. Գալէմբարեան պատրաստեց Միւնխենի. Կ. գրատան թէ՛ թուով եւ թէ՛ բովանդակութեամբ աւելի հարուստ հ. ձ-երի ցուցակը: Տփլիսում՝ Ներսիսեան դպրոցի

հ. գրչագրերի ցուցակ կազմեց Մեծ. Պ. Ս. Կանայեան. վերջապէս 1897-ին լոյս տեսաւ Վիէնայի Մխիթարեան մ-ի 538 ձեռագրերի լիակատար եւ փառաւոր ցուցակը: Պրոֆ. Դ. Մառ կազմել է Պետրբուրգի հ. ձ-երի եւ Թ. Վ. Մխրճեանի փատիկանի հ. գրչագրերի ցուցակը: Պերլինի Կայսերական մատենադարանի հ. ձ-երի ցուցակը. կրկին անգամ՝ կազմեց Հ. Թ. Տաշեան նոր ոճով: Տաճկահայոց մէջ այս ձեւով ցուցակագրելու նախածեռնութիւնը պատկանում է Արժ. Տրդատ Վ. Պալեանին, որ 1892-ին Կ. Պոլսում հրատարակեց Ա. եւ Բ. տետրակներ 1897-ից սկսած «Հանդէս Ամսօրեայում» լոյս է տեսնում Սամասարեան վարժարանի ձեռագրերի ցուցակը: Մեծ. պ. Աճառեանի աշխատութեամբ: Ս. Էջմիածնի ամենահարուստ հ. ձ-երի ժողովածուի ցուցակը կազմում է Արժ. Հ. Մ. վ. Տ. Մովսիսեան. Մեր կազմած Սիւանայ վանքի ձեռագրերի ցուցակը, իթէ հանգամանքները ներքեւ շուտով կհրատարակենք: Իսկ վիենտկի Երուսաղէմի, Անտօնիանց եւ այլ հաստատութեանց եւ անձանց ժողովածուների մասին՝ քացի պատահական տեղեկութիւններից ոչինչ չգիտենք:

Մեր հրատարակածը Արժ. Խաչիկ

վարդապետի ժողովածուն է, որ շնայելով թուական փոքրութեան շատ բազմապիսի եւ հետաքրքրական նիւթեր ունի. № 79. Դաւիթ Բաղիշեցին մինչեւ այժմ անծանօթ մի պատմագրութիւն է, թէեւ ԺԷ-րդ դարու, բայց ընտիր քաղաածներ ունի եւ ժամանակակից դէպքերի ականատես պատմիչ է: № 80. Մովսէս Խորենացիի հաւանականութիւն մի հին երկաթագիր օրինակից է արտագրուած, ինչպէս որ ցոյց է տալիս գրութիւնը եւ ունի ընտիր ընթերցումներ. նոյն կազմի մէջ գտնուող Եղիշէն նոյնպէս մի թանկագին ծեռագիր է եւ շուրջ Ե-րդ յեղամակը, որը եւ պերճախօս ապացոյց է Բարձումայի արած կրճատման. № 81. Մովսէս Կաղանկատուացին արդէն յայտնի է իբր ճիշտ եւ անաղարտ բնագիր: № 77-ը Սամուէլ անեցու հնագոյն եւ ամենաընտիր օրինակներիցն է, որ կարող է մեծապէս նպաստել մեծ ժամանակագրի գրչի տակից դուրս եկած բնագրի վերականգնման: № 70. հետաքրքրական թարգմանութիւն է ասորերէնից եւ կրում է բնագրի յայտնի նշաններ ամէն իշի վրայ: Ռաշտրութեան արժանի են քերականական (№ 91. 92) եւ փիլիսոփայական (№ 84. 85) ժողովածուները: որոնք ի մի են ամփոփում կամ մի որեւէ հեղինակի երկերը, կամ միեւնոյն գիտութեան վերաբերեալ այլ եւ այլ գրութիւններ: № 89. 90 բառարանները թանկագին են իրենց անծանօթ բառերով: № 71 եւ 102-ը հարուստ են վիճական կրօնական գրութիւններով: № 29 Մաշտոցը մեծ կարեւորութիւն ունի Մաշտոցների վերջնական խորագրութեան եւ տարրեր ծիսերի ներմուծման ժամանակը որոշելու համար: Ժողովրդական նախապաշխարումների ուսումնասիրութեան

համար առատ նիւթ են տալիս № 44 — 46. 94 եւ 95 ծեռագրերը եւ այլն:

Արուեստի կողմից եւս ընտիր գործեր ունի ժողովածուս № 1 քոլորգիր (Եովհ. արքայեղօր) եւ № 2 հօտրգիր՝ աստուածաշունչները թէ՛ գրչութեան եւ թէ՛ նկարչութեան կողմից եթէ գլուխ գործոց չեն, գոնէ շատ հազուագիւտ են իրենց գեղեցկութեամբ, գոյների բարդութեամբ եւ նկարների նորութեամբ: № 8 հետաքրքրական է բազմապիսի կրօնական նկարներով, որոնք 4 աւետարանների համաձայն Փրկչի կեանքի ամենախորհրդաւոր փայրկեաններն են պատկերացնում մեր աշխրին: Հին նկարչութեան ամենաընտիր օր. է № 6. երկաթագիր Աւետարանը: Առհասարակ մեր ծեռագրերի նկարները որքան խիստ բնորոշ եւ ամբողջական պատկեր են իրենց ներկայացրած դէպքերի, այնքան եւս զուրկ են համաշափութիւնից: Ժողովածուս արդարացնում է այն տիրող կարծիքը թէ՛ արուեստի ամենագեղեցիկ արտայայտութիւնները կամ Կիլիկեան (ԺԲ—ԺԴ), կամ Նոր (ԺԶ—ԺԷ) շրջանից են: Մեզ այնպէս է թուում թէ մեր գրերի իւրաքանչիւր տեսակն եւս ունեցել է զարգացման 3 շրջան, օր. հին քոլորգիրն ու հօտրգիրը (մինչեւ ԺԴ-րդ դար) պարզ կերպով որոշում է ԺԶ—ԺԷ դարու քոլորգրից, սա եւս ԺԷ-րդ դարավերջի եւ ԺԹ-ի նման գրութիւններից. այսպէս եւ երկաթագիրն ու շեղագիրը իրենց ժամանակներում. օր. № 1. 7. 52. 53. 70. 77. քոլորգիր ծեռագրերը գրութեան ծելով իսկոյն աչքի են ընկնում Բ.-ի շրջանի գրութիւններից, Յաւում ենք որ նմանահամութեամբ չենք կարող մեր այս կարծեաց ստուգութեան չափը ցոյց տալ:

Գալով արհեստական մասին պէտք է ասել, որ նիւթը մեծ մասամբ մոմած,

կոկած թողնի է. իսկ մագաղաթները տպատակ են. Դեղեցիկ կոստղամ են № № 7 եւ 8. միւս կողմերի վրայ կան շատ վեղեցիկ կաշերանդակներ. որ նշանակել ենք «կազմ»-ի քամնում: Դրժ-բաղդարար ցեցակերութիւնը ստիպել է Հ. Սաչիկին կազմահան անել բոլոր ծե-ռագրերը եւ թերթ թերթ մարրել. այս պատճառով հին կազմերն են միայն մեա-ցել եւ մի քանի թղթեր յետ ու առաջ ընկել:

Մի քանի խօսք եւս ցուցակիս գոր-ծածութեան համար: Գուցակս կազմե-լիս մեր գլխաւոր նպատակն է եղել ծեռագրերի բովանդակութեան եւ արուես-տի մասին լիակատար գաղափար տալով հանդերձ, խուսափել կրկնութիւնից եւ աւելորդարանութիւնից: Այսպիսի ցու-ցակագրութեամբ կարելի է տեսնել թէ իւրաքանչիւր ծեռագրի մէջ քանի հեղի-նակ եւ նրանցից իւրաքանչիւրը քանի միանման եւ տարբեր հեղինակութիւններ ունի. քանի ծանօթ եւ անծանօթ հեղի-նակներ եւ գրութեան կան: Առաջին կարգում դրուած թուանշանները ցոյց են տալիս հեղինակները (1. 2. 3. եւ այլն.) նոցա առաջ դրուած տառերը նրանց ըն-ծայրուած հեղինակութիւնները. (2) եթէ միանման են, Ա. Ա² Ա³. եւ այլն նշան-ներով, եթէ տարբեր, Ա. Բ. Գ. եւ այլն տառերով: Անյայտ հեղինակները (այսինքն յականէ յանուանէ շիշուածները) նշա-նակեցինք x տառով: Այս տառերին յա-ջորդող թուանշանները ցոյց են տալիս էջերը: Եթէ մի որեւ է ծեռագրի մէջ ցու-ցակագրուած յօդուածը կրկին անգամ է պատահում, նշանակում ենք օր. այս-պէս № 21. 1. Ա³, 46^ա. այսպիսով թէ՛ Լրիւ բովանդակութիւնն է աւանդում եւ թէ՛ ցուցակի եւ ծեռագրերի գործա-ծութիւնն է դիւրանում:

№ 18—20 շարականներ են. սրանց մէջ կան այնպիսի շարականներ, որոնք չկան տպագրում* եւ ընդհակառակը. վերջին դարերում գործածութեան մէջ մտած շարականները որոշելու համար մենք նշանակեցինք Տաթեւացու ժամա-նակ գործածուած շարականները դնելով նրանց առաջ հեղինակների անունները՝ ըստ Տաթեւացու Հարցմանց գրքի: Չեռա-գիրները օրհնութեան կից քաղուածներ չունին եւ սովորաբար օրհնութիւնը քաղա-դրող երեք տունեան մասերից մէկը գոր-ծածուում է իւր Համբարձի կամ Ճաշու:

Շատ աւելի հետաքրքրական են զանծարանները, № 21-ը աւելի հին է եւ մեծ մասամբ անեղծ է պահել զան-ծերը. իսկ № 22-ի եւ 23-ի զանծերը «խանդարիչ տառից» Դրիգոր Սլա-թեցու գրչի տակ՝ իւր ուզած ծեռակեր-պութիւնն են ստացել: Այսպէս մեր «խանդարիչ» յամախ յիշում է իւր նա-խերգանք կաֆաների մէջ. «Բանս գրե-ցաւ մեծահրաշի, Կրամեալ քանի Մա-թէոսի» | Ի Դրիգորէ արքայգրեսցի | Կրեւով ըզուս ըստ պատշաճի | որ ամենայն մարդ յաւժարի, Կրախիւ ասել յաւուր տաւի. » | կամ զանծերի վերջում «Դանծիս ասողի եւ սըրբա-գրողի, աղքատ Դրիգորի (տճս. № 22. 5. Ա. 30^բ.) «Այլ եւ ստացողի եւ փոխարկողին մեղաց թողութիւն», եւ կրճատում է՝ մտքերը եւ ընտիր բա-ռերը առնելով կամ մէջ ընդ մէջ բա-ռեր տողեր եւ տներ քաց թողնելով եւ կամ՝ եզակին յոգնակի դարձնելով. քայց միշտ այնպէս՝ որ սկզբնատառերը կազ-մեն Դրիգոր, թէեւ առանց դրան եւս կաֆաների եւ վերջատողերի մէջ միշտ

* Այդպիսիների առաջ դրել ենք (1): Համե-մանել ենք. 1875 եւ 1888. ռպագիրների հետ. որոնք ամենից աւելի գործածական են:

յիշում է իւր անունը: Անշուշտ այսպիսի խանդարիչներն են աղաւաղել հնագույն գանձերը (օր. Գրիգոր Դարեկացուն) ցանկանալով յարմարեցնել որ եւ է մի այլ տօնի, եւ յետագայ գանձատացները ընդունել են այդ նորերը, որոնց թէ՛ եղանակը եւ թէ՛ իմաստը աւելի դիւրամատչելի էր իրենց. Այսպիսով երբեմն միեւնոյն Գանձը 3 խմբագրութիւն է ունեցել. (տե՛ս. № 21. 2. Ա², 87. № 22. 26.^ա եւ № 23. x¹⁵ 119^ա. այսպէս եւ Պետրոս Հայրապետի գանձը եւ այլն). Ամբողջական մի տող կամ՝ գանձ յաճախ մի քանի մասերի է բաժանուում՝ ուշ ժամանակի գանձարանների մէջ: Յուսով ենք որ ցուցակս օգտաշատ կարող է լինել մանաւանդ գանձարաններով զբաղւողների համար:

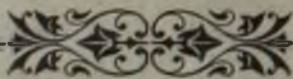
Ձեռագրերը համարագրել ենք նախ ըստ բովանդակութեան բաժանելով 5 դիւ. մասերի. Ա. Ս. Գրոց. Բ. Նկնդեցական. Գ. Մեկնական-աստուածաբանական. Դ. Պատմագրական. Ե. Գիտական եւ Բանաստեղծական բաժինների: Իւրարանջիւր մասն եւս ըստ բովանդա-

կութեան ստորաբաժանել ենք եւ ըստ այնմ ցուցակադրել: Ժամանակագրական տախտակ չկազմեցինք, որովհետեւ դիւրին է այդ ընդհանուր տախտակից հանել: Ձեռագրերիս մեծագոյն մասը ԺԶ—ԺԷ.-ի դարուցն է:

Հ. Խաչիկը ձեռագրերս մեծ մասամբ հաւաքել է Ղարաբաղի գիւղերից 20 տարուայ ընթացքում, ազատելով կորստեան վիճակից: Ձեռագրերի այս ժողովածուն պէտք է կազմէ Արժ. Հօր ձեռագիր հարստութեան Ա. մասը. իսկ Բ.-ի մէջ կմտնեն այն բոլոր ժողովածուները որոնք հրատարակուեցան Արարատում (տե՛ս. 1898. Մարտ-Ապրիլ Դաւիթ Բաղիշեցի.) Բացի դրանցից պարսկերէն ձեռագրեր 30-ի չափ. որով պարսկերէն ձեռագրաց ժողովածուի հիմք կդրուի:

Այս ամբողջ ժողովածուն Հ. Խաչիկը ցուցակի հրատարակութիւնից յետոյ պէտք է յանձնէ Մ. Աթոռի մատենադարանին. ուր եւ այժմ՝ գտնուում են ժողովածուիս № 6. 7. 8. 80. 81. ձեռագրերը:

ԿԻԼԻՆԾՑԻ.

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ւ Ր Տ Ա Խ Տ Ա Կ

Թիւ	Ա Ո Ռ Ո Ւ Ը	Ժամա- նակ	Դ ի Ր	Դ Ր Ի Ն	Տ Ե Ղ Ի	Ս Ե Ս Գ Ո Ղ	Մ Ե Ժ Ո Ւ Ք Ի Ը
1	Առաւելածանի	1584	բուրգեր գեղ.	Յակոբ կրտս.	—	Հեթում Բոզ.	56×22×9.2
2	"	1610	նոր գեր գեղ.	Յորոս կրտս.	Գաղեւորն. Պի- լիկիւ	Գրեշ	50.5×19.2×12
3	Ազգես	ժՁ.	բուրգեր գեղ.	—	—	—	11.2×8×2.5
4	"	ժՁ.	—	—	—	—	12.5×9×5
5	"	1677	նոր գեր գեղ.	Գրեշ	Կեւորեւ	Գրեշ-յառկ	14×10×1
6	Աւետարան	1057	Միջ. Մեւր. եր- կաթագեր	Քովմա երէց	Մեւրեւ	Գրեշ	44×54.7×15
7	"	1111	բուրգեր գեղ.	Ջաֆար արեշ	Վառ	Գրեշ	16×11.5×6.5
8	"	ժՁ	բուրգեր	—	—	—	15.7×9.5×6.5
9	Աւետարան Ա. Սայան-թիւն	ժՁ	—	—	—	—	12×8×5.5
10	"	1610	—	Յով. արեւոյ	—	Տէր Եփրեմ	20×17.2×5.5
11	"	1666	—	Կաթիլ քննչ	Սրբեկանի գերշ	Գրեշ	12.5×9.2×4.5
12	"	1678	բուրգեր նորագ.	Աճիք Սարգիս	Ս. Պայիւ?	—	20×14.2×7
13	Գրեշ Առաքելոյ	ժԷ	նորագեր	Սարգիս կրտս.	—	Գրեշ	19.5×12.7×2.5
14	Ս. Պաղատի առաքելոյ	1635	—	Սարգիս	Շահարեւան	—	19.6×15.2×5
15	ժամագիրք	1618	բուրգեր գ.	Գրեշ-երէց	Քոխա	Սարգիս վրդ.	8.6×6.5×5
16	Ճայոց	ժՁ	—	—	—	Յովանէս կրտս.	27.5×18.2×16
17	"	"	—	—	—	—	40×26×8.5
18	Շարահան	"	—	Ա. Եսեւ	—	—	15×8.5×7
19	"	1649—50	—	—	—	Գրեշ	15×10×5.5
20	"	ժԷ	—	Ա. Եսեւ Որոս.	—	—	11.6×10.5×5
21	Գանձարան	1556	—	Յովանէս քն.	Սրբանիւ	Գրեշ	27×18.5×5
22	"	ժՁ	—	—	—	—	17.5×15.2×6.5
23	"	ժԷ	—	Յովանէս	—	Սարգիս երէց	18×15×6
24	Նոր առաքելի փոքրիկ	1852	—	—	Ս. Էլմիթ-ժիւն	—	19×12×2
25	Յանցոյց և ժամագիրք	ժՁ	—	—	—	—	9×6.6×4.5
26	Գարգառա՝ մար	ժԵ	—	—	—	—	12.5×9.8×2.1
27	Յանցոյց և մամուր	ժՁ	—	—	—	—	15.7×8.2×5.8
28	Յամար	ժԷ	նորագեր	Աղարեւ Ենովչ Ջուղայեցի	—	—	11.8×9×1.8
29	Մայր Մայրոց	ժԵ	գ.	Անանիա կրտս.	—	Գրեշ	26.4×17.2×6.8
30	"	1511	—	Սարգիս Կոստ.	—	—	12.5×10.5×1.8
31	"	1561	—	Աթանաս	Փետաւոր	Յովանէս քն. Սարգիս Սրբ.	16×10.5×4.6
32	"	1621	—	Տէր Մեղիթեթ	Ե. Եսեւթե	Գրեշ	18.2×11.7×4
33	"	1654	—	Մարկոս քնն.	Ս Սարգիս	—	16.7×12.7×4
34	"	1657	—	—	Գերշան-Որոս.	—	50×14×4.2
35	"	1665	—	Գաղղասարդի.	Հարաւ գերշ	Մարտիրոս քն.	15.5×11.5×4.2
36	"	1685	նորագեր	Միսի. Յակոբ	Շահար անդ	Գրեշ	19×15×4
37	"	1690	գ.	Յակոբ Գրեշ	Ակունք Բարդի.	—	18.9×14×4
38	"	ժԷ	նորագեր	—	—	Տէր Ոսկան	15.6×12.2×5.5
39	"	1854	—	Գաղղաս քնն.	Մայր գերշ	Գրեշ	21.5×16.5×2
40	Գաղղասագիրք	1704	նորագեր	Ներսէս վրդ.	Ս. Յակոբ Երզն.	Գրեշ	19.2×15.6×0.5
41	"	ժԷ	—	Աթանաս վ.	—	—	20.1×15.5×2.5
42	Կանոնագիրք	1625	բուրգեր	Յովանէս երէց	—	Կարապետ և Յովանէս երէց	12.7×9.5×4.6
43	Աղթագիրք	1577	գ.	Ներսէս երէց	Ս. Սարգիս	Յովանէս կրտս.	22.6×17×7.5
44	Աղթագր. քննիչարան	ժԷ	—	Շահարդեկ	—	Գրեշ	10.2×7.5×1
45	"	ժԷ	նորագեր	—	—	—	10.5×8.5×1
46	Կրկնական	ժԹ	նորագեր	—	—	—	11×8×1
47	Վարդ Նարանց	1422	բուրգեր գ.	Ղաշգր Ղարմ.	Յրապեղ Յրա- պեղանի	Գրեշ	18.5×14×6.6
48	Վկայաբանութիւն և այլն	ժՁ	—	Մանուկ	—	Յովանէս	15.8×9.8×2.5
49	Վ. Նարանց	ժԷ	նորագեր	—	—	—	15×9.5×4.2
50	Կառն ժեծի Ուրբաթու.	1751	—	Արքանաճ վրդ.	—	Գրեշ	17.1×10.5×0.6
51	"	1861	—	Իսահակ Մ.	—	Գրեշ-մեր.	22.7×18×0.5
52	Մեկնութիւն Գրեշ-այ.	1098 (?)	բուրգեր	Վարդապետեանց Կիրակոս վրդ. (?)	—	Մեր Յովանէս Մարգարայր	24.7×16.9×7.1
53	Մեկն. Աւետարանի Ղառ.	ժԹ	—	—	—	—	19.6×14×5
54	Լուծ. Գաղղասաց բանից	1414	—	Մկրտիչ կրտս.	Յուսիս արգի	Մկրտիչ վրդ.	18×14×6
55	Գաղղասական Մարտիրոսեան	1615	նորագեր	Յակոբ երէց և Յորոս կրտս.	—	Գրեշեղ	19×17×8.5

56	Գաղափար. Մասնական	1694	նորագիր	Եղնաթիւն	Մարտի (?)	Գրիշ	$20 \times 13.5 \times 5$
57	Գրք. Վերջին	ժե	բուրգիր	Սահման	Ս. Եղնաթիւն		$17.5 \times 12.2 \times 2$
58	Մեծ. թիւն	ժե		Սահման			$15.3 \times 9 \times 2.5$
59	Յգ. Երկնային	ժե		Սահման	Ս. Եղնաթիւն	Գրիշ	$18.2 \times 17.5 \times 1$
60		1760	նորագիր	Մեծ. թիւն			$21 \times 23.5 \times 1$
61	Գրք. Հարցման	1405	բուրգիր	Սահման	Սահման	Երկնային	$20 \times 15 \times 5$
62		1662		Սահման	Սահման	Սահման	$21.6 \times 18.6 \times 7.5$
63	Գրք. Մասնական	ժե		Սահման			$26 \times 19 \times 9$
64	Մասնական	1666		Սահման		Սահման	$21 \times 18.2 \times 8$
65		ժե	նորագիր				$15.3 \times 10 \times 7$
66		ժե					$21.5 \times 13.4 \times 5.5$
67		ժե					$26 \times 18.2 \times 7$
68		ժե					$17 \times 10.7 \times 2.5$
69		ժե					$20 \times 13.4 \times 6.5$
70	Սահման	1720	բուրգիր	Սահման	Սահման		$16.8 \times 12 \times 11$
71	Փոքր. թիւն	ժե		Սահման		Սահման	$15 \times 9 \times 5.5$
72		ժե	նորագիր				$15.5 \times 9.4 \times 1$
73		ժե	բուրգիր				$20.1 \times 14.7 \times 5.7$
74		ժե	նորագիր				$19.5 \times 15 \times 2.5$
75	Մեծ. թիւն	ժե	բուրգիր				$17.2 \times 10.7 \times 0.5$
76	Սահման	ժե	նորագիր			Գրիշ	$10.2 \times 7.6 \times 1$
77	Սահման	1715	բուրգիր			Սահման	$16.8 \times 12.5 \times 5$
78		1621	նորագիր			Սահման	$19.1 \times 13.6 \times 2.5$
79	Սահման	ժե	բուրգիր				$21.2 \times 6.5 \times 1.5$
80	Սահման	ժե				Սահման	$16.7 \times 11.2 \times 1$
81	Սահման	1664				Սահման	$17 \times 13.4 \times 1$
82	Գրք. Վերջին	1662	նորագիր			Գրիշ	$11.7 \times 8.8 \times 7$
83	Փոքր. թիւն	ժե	նորագիր				$17.4 \times 10.5 \times 5$
84	Սահման	ժե	բուրգիր				$14.5 \times 10 \times 4.9$
85	Փոքր. թիւն	1655	նորագիր			Սահման	$14 \times 9.5 \times 6$
86	Սահման	ժե				Սահման	$18 \times 10 \times 3.5$
87	Սահման	ժե				Սահման	$21 \times 16.5 \times 2.8$
88	Սահման	1668					$18 \times 12.5 \times 2.8$
89	Սահման	ժե					$10 \times 7.6 \times 5.5$
90	Սահման	ժե	նորագիր				$15.2 \times 10.1 \times 5.2$
91	Սահման	ժե	բուրգիր				$18 \times 12.7 \times 5.8$
92	Սահման	ժե	նորագիր			Սահման	$14.7 \times 10.5 \times 3$
93		ժե					$11.5 \times 8 \times 5$
94	Սահման	ժե				Սահման	$16 \times 10.5 \times 0.5$
95	Սահման	1461	բուրգիր				$17.5 \times 12.8 \times 5.3$
96	Սահման	ժե					$11.5 \times 7.5 \times 1$
97	Սահման	ժե	նորագիր				$12.2 \times 9.5 \times 5$
98	Սահման	1855				Սահման	$17 \times 10.2 \times 0.2$
99	Սահման	ժե					$17.2 \times 10.7 \times 0.4$
100	Սահման	ժե	նորագիր				$17.5 \times 10.3 \times 0.2$
101	Սահման	ժե					$17.5 \times 10.6 \times 2$
102	Սահման	ժե	նորագիր				$19.5 \times 15.5 \times 2$

4702442 95012

ԹԻՒ. № 1. ԱՆՈՒՆ Աստուածայուհւոյ. ՆԻԻԹ.
Թուղթ. 442Թ. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ. Վառ. քղերք կարկա-
ռած են. ԴԱՏԱՐԿ ԹՂ. 376—377ա. ԼԵՆՐՈՒ-
ԹԻՒՆ. 36×22×0.2. ԴԻՐՈՒԹԻՒՆ. ԵՐԿԱՐԻՆ.
25×7.9. ԹՈՒՂԹԻ. 567. ՏՈՂԹ. 52. ՎԵՐՆԱԳԻՐԹ.
Կարմիր քանափով. ԳԻՐ. յոյրցիք գեղեցիկ. ՍԿԶԻՆԱ-
ՏԱՒԹ. Թուճագիր. մարդագիր. նրբանկար. մանա-
ւանդ 3ա, 378ա. ԼՈՒՍԱՆՑԹԱԶԱԿԹ. 3ա, մուս-
ձեւ ծաղկազարդ, 23.5×2.6. գեղեցիկ. սրա նման
378ա, կարմիր, կապոյս, սև, ոսկեզոյն եւ կանաչ
քանափով 2-ն եւս եղծուած. մնացածները՝ կարմիր
եւ կապոյս քանափով ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԹ. 2թ, Աստուած
ձեռնասարած նսած, 2 կողմը ներշնչակներ, նրանցից
ցած քեւաւոր կենցաղներ գահին յծուած. աւելի
ցած ԼՈՎՍԿԱՆԱՅԻՆ ցրում և ՎԻՍԿՐԱՆԵՆ արտը Աս-
տուած. 377թ, 4 աւեսարանիներ ֆառակոյսի
շրջանակներում (երկ-երկու). ցրում են իրենց ԱՆ-
ՏԱՐԱՆՆԵՐ: ԽՈՐԱՆԹ. ԹՂ. 3ա, գեղեցիկ. 19×14
378ա ֆառակոյսի շրջանակների մէջ ծաղիկներ
105թ, 248թ, 389ա, 397ա. 408ա. ԿԻՍԱՆՈՐԱՆԹ.
ԹՂ. 22թ, 40թ, 52թ, 70ա, 94ա, 118ա, Կա-
մալաքարաւի 373—375ա, կարմիր եւ կապոյս գոյ-
նով: ԳԻՐԶ. Յակոբ կրանաւոր (հմբգրող. ստացողը)
ՍՏԱՑՈՂ. Հերում—Յսհաննէս. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՊԼԻ.
1384. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԹ. 352ա. ստորին յուսանցքում
« Յայս գլուխս կուսկանու ժռ. ի Դանիէլ զառաքն ին. »
ու շուշանն ի ԹԳ. համարն մոսանցին լայսիմնն չեսի
Բ-դից. յամեն երբորդի քաջաւորութեանն Յովակի-
մայ. և ՅԵՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԹ. 234թ, 269ա, 396թ,
544թ, 566թ, 567թ.

5^ա — 83^ա Մովսէսի Տէգաժամանանք, 84^ա — 93^բ Յետոնաւեայ, 94^ա — 102^բ Դասու-
ուորք. 103^ա — 104^ա Հռութ. 105^բ — 152^ա.
Դ. Գ. Թաղաւորութեանց. 153^ա — 176^ա. Բ.
Մնացորդաց, 176^բ — 186^ա. Բ. Եզր. 186^բ —
191^բ Նէէմի, 192^ա — 196^ա Եոթեք, 196^ա —
201^ա Յուդիթ. 201^բ — 204^բ Տուբիթ. 205^բ —
234^բ Դ. Գ. Մակաբայեցոց, 235^ա — 244^բ
Յովք, 248^բ 269^ա Սաղմոս, 270^ա — 279^ա

Առաջը Սողոմոնի 280^ա — 283^ա ժողովող
կամ Եղեճեհատաւէս. 283^բ — 4^բ Երզ. Երզնգ,
285^բ — 290^բ Իմաստութիւն Սողոմոնի, 291^բ
— 309^ա Մարգարէութիւն Նուայեայ. 310^ա —
329^բ Գիրք Երեմիա մարգարէի, 329^բ — 330^ա
Բարութ. 330^ա — 331^բ Ողբ Երեմիայի, 332^բ
— 350^ա Եղեղիկէլ, 351^ա — 358^ա Գանձիկ (Ճ
տեսիլ.) 358^բ — 372^բ 12 փոքր մարգարէներ
(Ամուս. Մկրիա. Յովէլ. Արզիս, Յովնան
Նաու. Թ. Ամբակու. Թ. Սուրենիա. Անդէ.
Ջարարիա. Մարգարիա.) 373^ա — 375^բ Համա-
բարբառ. 378^ա — 508^ա 4 աւետարանիչներ
509^ա — 519^ա Գործք Առաքելաց, 520^ա — 526^ա
Թուղթք Կաթողիկեայք (Ե. Թ. Յակոբաւ.
Բ. Թ. Պետրոսի. Գ. Յովհաննու. Ա. Յու-
դայի.) 526^ա , Աղբրտ Եւթաղի, 531^ա — 560^ա
Թուղթք չորեքստասան Պապոսի, (Առ Հոռ-
մայեցիս, Ա. Առ Կորնթացիս Գ. իւր պա-
տախտանով) Առ Գաղատացիս. Ա. Թուղթ
առ Եփեսացիս. Ա. Առ Փիլիպեցիս. Ա. Առ
Կորնթացիս Ա. Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. Առ
Եփրացեցիս Ա. Առ Տիմոթէոս Բ. Առ Տիտոս
Ա. Առ Փիլիմոն Ա. 560^բ Յայտնութիւն Յով-
հաննու. 565^բ . Հանցիսա Յովհաննու :

Իւրաքանչիւր գրքից և թղթից առաջ
կայ մի յառաջաբան (երբեմն նաեւ նախա-
դրութիւն է կոչուի) ուր խօսում է գրքի
ծագման, հեղինակի, ժամանակի և անուան-
մանին: Դրան յաջորդում է մի ցանկ գլխոյ՝
ուր առաջ է բերում իւրաքանչիւր գրքի
բովանդակութիւնը:

507^Բ Յովհաննու Աւետարանի վերջում
 «Իբրև կնոջ շնացելոյ. . . 507^Բ Աւետարան
 ըստ Մարկոսի. Յարուցեալ Յիսուս առա-
 լօտուն. որ երթալը զհետ նոցա. . . Արիստան
 երկցի յաւելլումս. սրա տակը աւելացրած
 է. . . Զայս յիշատակ բանի ընկալաւ եկեղե-
 ցի յԱսորոց աւետարանէլ. բանիս Պապիա-
 սայ ումման՝ Յովհաննու աշակերտի. որ և

յետոյ հերձուած խառնեցաւ և խառնեցաւ :
Եւ է կարգ բանին ՅԿ և Զ. զինի այնմ բա-
նի որ առէ : քննեաւ և տես զի մարդարէ
ի Քաղիլէէ ոչ յառնէ : Եւ անբիւղ տոտցեալս :

Գրքերի վերջը եղած ոտանաւորներ.

1. Ա. 20^ր : Առտուած անեղ անմահ և տէր
յա. խառնեցի սուրբն անվնաս ի մէջ ան-
ձից (11. երկու.)
- Ա2 39^ա : Տէր որ ի տիւղ . . կառաք ամ-
պոյ (6 ա.)
- Ա3 51^ա : Քրիստոս Փրկիչ Առտուածը
բան . . ժրկեսցաւ ի հրոյն կեղման (9 ա.)
- Ա4 83^ա : Զարհուրիւ ի քոյ փառաց . .
Եւ ի գործ գաւրացու սցես . (4 ա.)
- Ա5 103^ա : Փրկիչ անուն և դատար որ. Պա-
լոց է գառաւ որ. (4 ա.)
- Ա6 152^ա : Թաղաւ որք Երրայտկանք . .
փառս առաքեն ի վեր հրեղէնքն . (14. ա.)
- Ա7 186^ա : Է այս խնդիր ի գիրս Եզրի . .
ընդ նոսին մասն լիցի . (6 ա.)
- Ա8 191^ա : Արար և այս ապա . . ի մէջ կա-
տարեցին (7 ա.)
- Ա9 234^ա : Եզրադար Մակարէացին . . ըզ-
խարհուրդ խաչին . (3.)
- Ա10 244^ա : ԶՅովր յիշեցուց զերանելին . .
ինձ պարզեաւ յապրացին (20 ա.)

2. Ա. 245^ա : Երանելոյն եպիփանոս
կաթիկոսոս Կիւրացոյ ՅԿ. սաղմոսարանի յա-
ռաջարանութեանց ասացեալ . . կամ ինչ
զոր ասաց հալին մեր Աթանաս զոր լուեալ
էր նմա ի հոգեկիր ծերոյն : բառական հա-
մարեցոյ պատմել փոքր ի շատէ և զնել
ի վերայ առաջարանից : Արդ որ առէ Սաղ-
մոս որդոյն Կորնայ : և կամ իմաստութիւն
զբանին որ մարդարեւնայր Պաւլիթ : որ զիքն
Կորնայ գատագլուխ եղեալ զեղանակա ծայ-
նիցն նուազէին զեղեցեալէս : Զայն կոչէ
իմաստութիւն որդւոյն Կորնայ : Եւ որ առէ
Սաղմոս յԱստի և յԻթովմոյ և յաղլս . . .
սպառ առաջնորդք գատու պարուն : որք ի-
րարանչիւր նուազարանաւք նուազէին և
ձայնիւք առաջնորդէին զոր Պաւլիթ ասա-
ցեալ էր : Է. զի Պաւլիթ ընդ նոսա երգէր .
զի գոսեալն ի Պաւլիթ ասանց նորա եր-
գեալ նուազէին . . իսկ որ առնէ թէ հան-
դիստս յորժամ ձայնի լսկ նուազէր և ապա-

մուէր (առանց բնարի) և կամ առանց կա-
քաւելոյ : քնարահարութեամբ միայն և կամ
միով իւր յեղանակա . զայն կոչէ հանդիստ :
Իսկ որ առնէ թէ Սաղմոս յարձանագիր : այս
է . . զի որպէս յարձանի գրեալ մարդարէա-
ցաւ զյաղթութիւն Տեառն . . . Եւ որ առէ
թէ Սաղմոս ի կատարած վառն հնծանաց . . :
Այն է որ ի վաղճան ժամանակաց կատարե-
ցաւ յաղթութիւնս Քրիստոսի առ թշնամին
Առտու ծոյ . և ամենեւին ազատեալ մինչև իս-
պառ զապգա մարդկան ի բնութենէ սատա-
նային . . . : Իսկ որ վառն ժառանգաւորին
առէ . . ժառանգաւոր կոչի Բանն Առտու ծոյ
այսինքն միածին որդի նորա : և միտքանեալք
եկեղեցի իւր կոչեն ժառանգաւորք . . . ա-
ռանց անունն ԺԶ Մովսէսի Ա. ալէլուիա
Է. աշտիճանաց ԺԳ :

3. Ա. 246^ա Դաւրի փիլիսոփայի ՅԿ. սաղ-
մոսացն Պաւլի . . Արդ առեալ յառէ Սա-
մուէլ եղջիւր իւզոյն : Արդ ամենայն սաղ-
մոսացն պատճառք ինքն Պաւլիթ է աքանչե-
լին և ի նմանէ այլք պայծառացան :

4. Ա. 246^ա Արամասի կաթիկոսոս Աղէք-
սանկոսացոյ գամենայն սաղմոսացն Պաւլի
զներու նակ միտան զտեալ և յայանի ցու-
ցեալ . փոյթ յառ ժարութեան եղեալ ի մտի
իմամ ամենայն գրոց սրբոց մեկնութեան
հասանել . . Եւ բնեալ որ գատգ յանուն Տեա-
ռին . և աւրհնեցաք զքեզ ի տանէ Տեառն . . :

1. Ժ. 269^ա Ար զՊաւլիթ Յեսսէածին . .
հազորդ գտաց պատարաղին (19.)

5. Ա. 279^ա Բանիդ ընդ հաւր էականի . .
տառիս գրողի տէր Եհեսուի (5 ա.)

Ա2 283^ա : Նարոյ ծնունդ . . աստեացս առ
նա գնաս (Եհեսու)

Ա3 290^ա Աստուածեղէն հոգւովն ի տմա՝
խաղաղութեան անուն արքա . . Բոյդ կու-
շելով աստուածակառք : յաննիթական
տարեալ քաղաք . (ա. ք.)

1. Ա11 350^ա Զոր մարգարէք . . վայելելոյ
գացուք արժան . (11 ա.)

Ա12, 358^ա : Պաղատանաք մարգարէին . .
ընդ ամպլս տեսողին . (3.)

Ա15, 372^ա Հայցմամբ մարտիւր յորովայ-
նին . . համատիպ զեղոյ նորին (10 ա.)

A. a, 566^ա Փառք ամենասուրբ . .
վառն զի եղև տարաւմն հոգեշունչ տա-
ռիս ձեռամբ մանկահատակ . . կոսակրանի փա-

ՀԱՅԱՅԻՆ ՔԱԼՈՐ ԿՈՇԻՑԵԼՈՅ . . Ի ԹՎԻՆ ՀԱՅՈՅ
ՊԼԳ.:

B. a. 566^թ : Փառք... որ ետ կարգու-
թիւն պարոն Արարեկին տունու ի հաղալ վա-
տակոցն և եղ յիշատակ որոյ Սարգսի եկեղեց-
ւոյ և իւր ծնողացն Աստուածատրին և մօրն
եղիսին և իւր Էղբայր եկիրակին և կողադցին :
Եղիսային : Արդ գրեցաւ թվին ՌՄԺԸ ի հայ-
րապետութեան Ս. Լ. Ջալալիայ Արմեան կա-
թողիկոսին և տաղջնորդին մերոյ Թաթև Լուսի-
ան աղբիւրցն և տայիս վարդապետին և օրհնեալ
քաղաքի և այս Անիական վարդապետին ի թա-
ղաւորութեան Պարսից Զանգարին և տեղ-
ւոյս տէր և իշխան Ահմատ բէկին : գրեցաւ ընդ
հովանեաւ որոյ Սարգսի :

Շ. Բ. 567^թ, Բեշտաթահ է Ասովայծայ-
շունչը Լուսէփի որդի Խաթոսին, որ առեց
ուր հաւու վաստակովն . . ոչ թէ զայս գիրս
գրեցի, այլ զիմ գրեցած վարցեցի, գրեցս
առաւ թանաքքս մուր, ծեւրս գրէ զսո-
նայ ի հոգ ծեւրս զնայ գիրս մ'նայ, ամէ-
նայն մարմինս ի հոգ դատնայ . . :

Ա. Բ. Զաւար Փռանդին, զոր Զաւարսը հաշեն, որ ի վերայ ամենայն Առաւելաժանութեան ճապղաթ է, եւ Հերոսոս որ եւ Յո. հաճենէս կոչիմ, բազում աշխատութեամբ ժողովեցի առ ի դիւրաւ գտանելայ եթէ բուն ինչ իցէ յերկրայունցն Պէջի: Արդ... որ քէ ե ոսյ հա Փռանդին է:

ԹԻՒ. 2. ԱՆՈՒՆ. Աստուածաշունչ. ՆԻՒԹ.
հասարակ. ԿԱԶՄ. $30 \times 20 \times 12$. խախտակարգով
կաշեպատ. ա ե ի թ կազմերը ֆառակուսի ձևեր. մե-
ստադամի կաշեֆանդակներ ունին. ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ-
ԴԱՆ. ԿԱՏԱՐԿ ԹՂ. 1—3, ՈՒՄ. ՈՒԳ2—Դ1, ՈՒԷ2
—Զ1, ՈՒԷ2—Ը1, ՈՒԹ2—ՈՒ1, ՈՒԴ2, ՈՍՈ, ՈՍԷ.
ԶԻԹ1, ԳԺԻ. ՄեծնՈՒԹԻՒՆ. $30,5 \times 19,2$. ԿՐՈՒԹԻՒՆ.
ԵՐԿԻՆ $21 \times 5,5$. ԻՍԻՂԹ. 820. ՏՈՂԻ. 41.
ՎԵՐԱԿԻՒԹ. Կարմիր քանափով Գիր. Կոթրգիր չա-
փեղեղիկ. հին. ՈԿԶՐԱՄԱՆԻԹ. ԵՈՐ և զեղեղիկ զա-
նազան հեռափրփր պատկերաւոր թարգմարիւններով.
ԼՈՒՍԱՆԳԲԱԶԱՐԻԹ. Գ1 $25 \times 3,5$ զեղեղիկ. ման-
ւանջ Աւետարանների խորանների մաս կղաճները.
ձուսման. թղթազարդ. ոսկեզոծ. կանաչ. կարմիր.
յեղին. կապույտ և զեղին զոյգներով. հՈՐԱՆԻԹ ԹՂ.
Գ1. $15 \times 12,5$. մեղեղ Աստուծոյ պատկերը. 4 կողմը
ծաղկազարդ. աշարհս զեղեղիկ և զունաշառ ՈՒՄ1
ՈՒԷ1 (շառ զեղեղիկ). ՈՍԻ1, ՈՒԶ1. ԿՎԱԿԱՄՄԱՆԻԹ ԹՂ.

[illegible]

1. Ա. 4 . Վաճախան վարդապետի ոտա-
ցեալը համեմատութիւն Հին և Նոր Կտա-
կարանաց օր . Երկինք—Եկեղեցի սուրբ .
Արեգակն Քրիստոս և Աւետարանն լուսին
— օրէնքն հին . Արտաւակն—Յովհաննէս Բը-
կրարին . ընդհանուր առտեղք—բոլոր բրիս-
տանեայք . Երկինք և երկիր—Յիսուս Առ-
տուած և մարդ . չորք առերբ—չորեքնի-
թեայ ընտրիւնս . ՅԿԷ . օր տարօյն—զօ-
ղոսածքս ՅԿԷ . Բժ ամիսը—Բժ անդամք .
Է—աւր շաբաթս—Է սպայութիւնքս . Դը-
րախան—Եկեղեցի . ծառն Կենաց—Խաչ կեն-
սատու . Վիտութեան պտուղ—քաղցութն և
լեզին . և այլն :

Դ (Ցանկ գրոց Հնոյ Կտակարանիւ) Ծ. բաժանմանքով, № 1-ից սա տարբերում է գրքերի գառաւորութեամբ և յաւելլում ծննդով. որս մէջ ցոյցոյ գիւղը ընկնում է մարդարէութիւններից անմիջապէս առաջ. Աւամիները բաժանում են 3 գրքի. Մարդարէութիւնները վերջանում են Գանիւի, Երեմիայի (մարդարէութիւն, սղբ և աղօթք. Յիշեա Տէր որ ինչ անցք անցին ընդ մեզ.) և Եզեկիւի գրքերով: ՈՒՄԷ. Ցանկ նորոյ Կտակարանաց. նոյնն է 21, 22-ցանկ երրորդ ևսկեալ ԳԺՆԱ թղթոյն. Պօղոսի առ Կորնթացիս որս մէջ, Բ. թուղթ: Աւելի ունի Քորնէնաց աղօթքը (կանոն). Բարոյ պատուիրան. Կանոն սանալու սյի թուղթ Կիւ (ը)լի Լալիսկոպոսի Երուսաղէմի, Լղթի պէնսակոստէին, Գալուսա Հոգոյն սրբոյ, ասացեալ Ներսէսի աղքեպիսկոպոսի Լամբրոնո:

Բացի առաջինից՝ միևնեքը պատկա-
տում են դժբաղդատար: Անի Բքք կնոջն
շնացելույ և Լերիտան երկնի յաւելուածը՝

այստեղ-արդէն Մարկոսի վերջում ՈՒԹԶ. Նախագործութեանց մասին տես № 1. Նին և նոր (Ֆուսնկաց) համարագրութիւն ունի միայն նոր Կտակարանը:

Ա. ձ. ՈԺԱ. Փառաւորէ մարգարէն Աստուած զհոգի Տեառն Ներսէսի Լամբրոսեցւոյ որ ի վերայ ամենայն յաւելումաց բարեացն զոր պարգեւաց ազգիս մերում թարգմանութեամբ և մեկնչութեամբ բազմապիսի տառից և զայն ևս շնորհելով մեզ ի միասին զհաւաքումն Աստուածաշնչիցս Նախանձ բարի արկանելով ամենեցուն զի մինչև ցնա ոչ երեւէր թէ լինալ էր յազգիս մերում և ի մերումս ժամանակի գրեթէ երկուս կամ երես միայն տեսաք յաւելեալք զկնի նորա: Եւ տես զտարատմութիւն ազգիս զի ալժամ հարիւր ամ (?) կամ թէ ևս աւելի ի նմանէ մինչ առ մեզ և այսչափ գոն տճեցեալք որչափ տաքաք: Եւ առաւել զարդարեցէ Աստուած զհոգիս որոց թարգմանչացն՝ որք տոտուածաբար Երախտաւ որք են ազգիս Հայոց՝ որք բազում երկամբ և ուշխատութեամբ այսպիսի անկողսպտելի գանձ պարգեւցին մեզ: :

Բ. ԸԿԶ Ողբերգակ թէ պարս լիզի յայժմոս ժամոս մեզ պիտանի մանաւանդ թէ ևս յաւէտ քան թէ յանցեալն և յապառնի զի ընդ մարմնոյ վիշա վառնդի հոգւոց յաւէտ տարածեացի. Եկեղեցիք անփայտ լինի կարգք և օրէնք խախտեացի յառաջնորդաց անփայտ լինի վրէժանդիւր ոչ պատնի լիւրն համարձակ անամօթի ոտտ յամեք ոչ լինիցի ոչ պատահա յանդիտդի ակնասութենք յազգիահարէ և շողոքորթն տունք քարշէ փառամուքն տիրեցին ողիւղքն ի յետ ընկրկեցին թիւրեալն յօրէնան պատուեցի օրինապահն արհամարհի արդէաք յառաջեցին ճշմարտախոհ ծաղր լինին. Եկեղեցիք Նսեմաոցին պայծառութիւնըն ջրեացին քահանայք խղախեցին և անպատաշածն զօրձեցին. Ժողովուրդք մոլորեցին և անտերուծք յարշընեցին: :

Շ. ԵԼԵԶ. Արանշելագործ տեսաւնդ բարի ժախմ մեզոք մեռեալս ողի խորոս գրի այսմ աստի խղեա և զիմս կապ չղթայի: : ԵԼԵԼ. ԹՎ. և ԾԼ. մայիս Ե. Սաղմոսը սկսել է գրել:

ԹԻԻ. № 3 ԱՆՈՒՆ. Սաղմոս. ՆԻԻԹ. մագաղաբ. ՀԱՆԻԱՄԱՆՔ. յա յի ծակ մաշուած և պառուած ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ. 11.2×8×2.5 ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 7.2×5. ԹՈՒՂԹ. 239 ՏՈՂԹ. 17. ՎԵՐՆԱԳԻԹ. կարմիր բանալով. ԳԻԹ. յոլորդի ցեղեցիկ ՍԿԶՐԱՏԱԹ. յոլորդի մարդագիր, զարդագիր, կարմիր և կապոյտ բանալով. ԼՈՒՍԱՆԵՔԱԶԱԹ. յոլորդի, ժուածի, խորանագար, մարդակար 60ա, 93ա և այլն. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 1ա ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 93ա, 60թ. ԺԱՄԱՆԱԿ. (ԺԶ) ՏԵՂԵԿՈՒԹԻԻՆ. վերջից պակաս. ԹԵԱՏ. 239. (թիւի աղբիւր):

ԲՈՎԱՆԻԱԿ. ա. 232ա Խոստովանքիւն Մոմսակի բազանորին. « Տէր ամենակալ . . . » (սկզբից քերի):
բ. 233թ Աւրհնութիւն Իմնիկի մարգարէին և Երից մանկանցն. « Աւրհնեալ ևս Տէր Աստուած . . . »:
գ. 236ա . . . Աւրհնեալ ևս դու Տէր Աստուած . . . » « Աւրհնեցիք ամենայն գործք . . . »:
դ. 237ա Աւրհնութիւն Աստուածածին կուսին. « Մեծացուցի անձն իմ: »:
ե. 238ա Մարգարէութիւն Զաւարիայի ֆահմանայի. « Աւրհնեալ Տէր Աստուած . . . »:
զ. 239ա Աւրհնութիւն ծերայն Սիմեոնի. « Երբ արժակեա Տէր . . . »:

ԹԻԻ. № 4. ԱՆՈՒՆ. Սաղմոս. ՆԻԻԹ. մագաղաբ. ՀԱՆԻԱՄԱՆՔ. ոչ այնքան յալ խոնարհեալ ազդեցութեան Երարկուած. ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ. 12.5×9×3 ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 7.8×5.5. ԹՈՒՂԹ. 208. ՏՈՂԹ. 17. ՎԵՐՆԱԳԻԹ. կարմիր բանալով. ԳԻԹ. Կանոնաւոր յոլորդի. ՍԿԶՐԱՏԱԹ. զարդագիր, յոլորդի. ԼՈՒՍԱՆԵՔԱԶԱԹ. զիզեցիկ և նուրբ յոլորդակար, մարդակար և ժուածի Եկարմիր, կարմիր և կապոյտ գոյնեւով. ՄԱՆԻԱՆԱԿ. 8ա, 46ա, 76թ, 112ա, 147թ, 188թ. ԺԱՄԱՆԱԿ. (ԺԶ). ՏԵՂԵԿՈՒԹԻԻՆ. սկզբից և վերջից քերի. ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻԻՆ. Սկսում է ԼԴ Սաղմոսի 23-դ սկիզ « Զարբիր և հայեաց . . . և վերջանում է Ամբակումայ մարգարէի Աղբիւր « Տէր զորս քո յայն . . . »: Ունի բնիւր բնիւր ցանկեր:

ԹԻԻ. № 5. ԱՆՈՒՆ. Սաղմոս. ՆԻԻԹ. բոլոր ԿԱԶՈՒՄ 14×10×4. կաշեկազմ. ՀԱՆԻԱՄԱՆՔ. վառ յի. ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ. 14×10. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին

յիշատակ հոգայ մերոյ և ծնողաց մերոց և պապենաց մերոց Իհանիսայ և որդոյ իւրոյ Ահանիսայ և Սիւրանիսայ և Լղբարց մերոց տէր Թուամա Սարգսի, Գրիգորի, Խոճին, Եղիային, Ասկանիսին, Թորոսին, Եղոսին, սիւրանիսին և Թորոսին, Վրթանիսին, Թասալուն, Թաթոսին, Պաղտոսին, Աւադին, Ասանիսին, Աստուածատուրին, Մաթէոսին, Ինիսիսին, այլ Թորոսին (Ջնջուածի վրայ գրած է Գալուսին, Յոհաննին, Եւ մեծ տաան մօր Դիկարին և Մհերին, Կուլփաշին, Խանեազին, Սիմին Սվաւմին, Մահին, Ահնու-մին . . . յիշեցէք . . . թվ. ԽԶ:

C. a. 126^ր . . . Յիսուսի ծառայ Մեղ-խումս . . . (գրեցի) որ մեր ինչ որ աւլաա կար ամէն առ Աստուած փոխվեցաւ, ես մնացի մենակ . . . թվ. ԽԽԻ: Էր. էն տա-րին որ մահըն եկաւ . . . :

Թիւ. № 7. Անոն. Աւեսարան. Նիիթ. բուղր. ԿԱԶԻ. 16.5×12.2×6.5 . . . խառնակազմ բաշխապատ. արծաթապատ ա-ի վրայ Քրիստոս խա-լագրաչ ի ձեռին. 2 կողմը հրէշակներ. ոսկերի շակ բաց գերեզման—արծաթագործարար. . . Աւեսարան արծաթապատ հղիս ձեռնարկն Ողվսկի վարդապե-սին: Թվ. 2. ԽԽԻԿ-ին: Բ-ի վրայ Մարիամ Աս-տուածածին զիսին բաց. աշին զատազան, ձախին Փրկիչը. Փրկիչ ձախ ձեռքին աշխարհ. աղով խաշա-կրկնում է: ՀԱՆԳԱՄԱՐԹ. վառ լի. ՄԱԴ. ՊԱՀ. վեր-ջին 2 ք-երը. « զիսարամն հառապ բարձի շայ ձրկ-նորաց յաղ. առ հայր վերացոյ զմեզ . . . քերի սկզբից եւ վերջից. ԴԱՍԱՐԿ ԹՎ. 1^ա, 6^ր—7^ա, 91^ա, 145^ա, 234^ա—235^ա. ՄԵՆՈՒԹԻԿ. 16×11.5, ԴԻՈՒԹԻԿ. երկսին 12.5×3.7. ԹՈՒՂԹԹ 303. ՏՈՂԹ. 21. ԴԻՐ. բոլորցիւ. ՍԿԶԻՆԱՍԱՐԹ. մա-րդագիր, զազանագիր, բոլնագիր. ԼՈՒՄԱՆՅՔԱԶԱՐԹ. մարդանկար, բոլնանկար, ձուսանկար. մոյգ կարմիր, կապոյտ եւ դեղին գոյններով. ՄԱՆԴԱՆԿԱՐԹ. 7^ր, 91^ր, 145^ր, 235^ր. 4 Աւեսարանիցներն եւս նրա-ւած գրելիս. 80վ-ի առաջ Պրոֆուրան կանայ, դեղին կարմիր, սեւ վարդագոյն գոյններով. Մա-թեոսի վերեւ գրած է. . . Մաթեոս աւեսարանի . . . ոսկի սկզ. « զկարապետ Բաղլիւցի յիշեա ի Տէր. ԽՈՐԱՆԹ ԹՎ. 5^ա, 92^ա, 149^ա, 236^ա, այլ եւ այլ ձեռներով. 1^ր—6^ա. համարաբառ. ա-ի միջ եւսնի. ք-դի միջ. Կարպիանա. ԴԻԿ. Զափարիա արեղայ. ՍԱՆՏՈՒ. Գրիյը. ԽԱՂԱՐԿ. Գրիյը. ԺԱՄԱՆԱԿ. եճի—1111. ՏԵՂԻ—Վան. ՊԵՆԱՍԱԿ. 7^ր. 302^ա.

A, a, 302^ա. Փառք . . . Ես. . . Զափարիա արեղայ . . . կատարեցի զաւետարանս ի Թուականութեանս Հայոց մեծաց ԵՃԿ ամին, յերկիրս Վասպուրական ի մայրաքաղաքն Վան կոչեցեալ, ընդ հովանեալ Կարմաւոր պ. Աստուածածնայ վանից. ի հայրապետութեան Տեառն Սարգիս կաթողիկոսի. և յաջորդու-թեանս. ուխտիս Վարագայ Կարապետ արհիե-պիսկոպոսին և Գրիգոր վարդ-ին և ի Եսանու-թեան յաղթող իշխանին շահ Իսմայելին և ի տեղապահութեան Համիրամակերտիս. եղ(ի) յիշատակ ի դուռն Կարմաւոր ո. Աստուածածնայ վանիցն:

Արդ . . . վերստին կաղմեցաւ . . . ի ԽԽԹ. և ես (Եսոս ?) սրբոյ Եջմիածնի Նուէրակ տեառն Պաղտատ քաջիմաստ վ-ին. զի որում հառաւ կազմել և արծաթապատ կոտորել . . . :

Թիւ. № 8. Անոն. Աւեսարան. Նիիթ. բնիւր մագաղաք. ԿԱԶԻ. 14×10×6.5 . . . խա-լիպա, կոտորած. ա-ի վրայ խաշ. ք-ի վրայ խա-լիպ Քրիստոս. ՀԱՆԳԱՄԱՐԹ. լաւ. ԴԱՍԱՐԿ ԹՎ. 1—3^ա, 4. 5^ր, 6^ա, 78, 8^ա. եւ այսպէս միջեւ 29^ա, 33^ա, 120^ա, 176^ա, 266^ա, 326—7. ՄԵ-ՆՈՒԹԻԿ. 13.7×9.5. ԴԻՈՒԹԻԿ. երկսին. 9.2×2.5. ԹՈՒՂԹԹ. 327. ՏՈՂԹ. 24. ԴԻՐ. բո-լորցիւ. ՍԿԶԻՆԱՍԱՐԹ. Մաթ-ի սկզ-ը ոսկեգոյն երէի միջ, սեւ, կրմ. կնյ. ոսկ. մարդագիր, զա-զանագիր, բոլնագիր. ԼՈՒՄԱՆՅՔԱԶԱՐԹ. լաւ բո-լանկարներն նկարներ եւ զեղ. ձուսանկար. ՄԱՆ-ԴԱՆԿԱՐԹ. 4^ր. Աւեսարան. ս. Կոյսը ձեկայմ եւ հրէշակ խոսկիս. 5^ա. ՄԿ. Գապ. Պաղ. նուի-րաքեր. եւ ման. փրկիւն. 6^ր. Մարիամ Յովսէփ. Սիմէոն ձեռնին Փրկիչը գրկին եւ Աննա. 7^ա. մկրտութիւն. 8^ա, այլակերպութիւն. 9^ա, յարութիւն Հազարու, 10^ր. մոտն յերեսադիւ. 12^ր. ոսնա-լուս. 13^ա. մառնութիւն. 14^ր. Փրկիչ ի Գողգոթա. 15^ա. Քրիստոս խաշեալ. 18^ր. յարութիւն. Մա-րիամ Աստուածածին եւ առաքելներ եւ Քրիստոս եւ առաքելներ, զառասան եւ 4 աւեսարանիցներ սո-վորական դիւրով. ԽՈՐԱՆԹ ԹՎ. 34^ա, 121^ա, 177^ա, 267^ա, լաւ զեղ. ԿԻՄԱՆՈՐԱՆԹ ԹՎ. 20—29. համարաբառ. ԺԱՄԱՆԱԿ. թձ. ԿԻԿ. 325^ա. « Եսմա վրդ . . . :

Թիւ. № 9. Անոն. Աւեսարան եւ Յայ-նութիւն. Նիիթ. բարակ բուղր. ՀԱՆԳԱՄԱՐԹ. վառ լի. ԴԱՍԱՐԿ ԹՎ. 80^ա, 101^ա, 103^ա—104^ա,

180^ր—181^ր, 806^ր. ԼԵՆՈՒԹԻՒՆ. 12x8x5.5.
ԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԴԵՍԵՄԲԵՐ 12x8x2. ԹՈՒՆԹԵ 459.
ՏՈՂԹ. 15—17. ՎԵՐՆԱԳԻՐԹ. սակոցոյն բանախոյ.
ԳԻՐ. քոյոցցի սիրուն մանրացիր. ՍԿԶՈՆԱՏԱՆԻԹ.
բայնացիր և կենդանացիր (սակաւ) զարդացիր.
ԼՈՒՍԱՆՑԲԱՋԱՆԻԹ. բայնագար, խորան և ձուածին,
սակոցոյն կտրմիր և կանաչ գոյնեռով. ԼՄԱՆԻՍ-
ՆԿԱՐԹ. 104^ր, 181^ր, 306^ր. ԼՄԱՆԻՍ և ԼՄԱՆԻՍ
Լուսած գրեթէ. իսկ Յովհաննէս խաչակնիւմ հ իւր
առաջ նստած պոբոբոբին, վերեւ աղանակիրայ Ս.
Հոգին. ԽՈՐԱՆԹ ԹՂ. 105^ր, 182^ր, 307^ր, զա-
նազան ձեռի գեղեցիկ. ԽԱՐԱՆԱԿ. (ԺՁ.) ՏԵՂԻ-
ԿՈՒԹԻՒՆԹ. Սկզբից և վերջից բերի. ՅԻՆԱՏԱՆԿ 459^ր
(բերի). ԲՈՎԱՆԻՍԿ. 4 Լուսաբաններ. 399^ր Յով-
հաննէս յայնուրիւն. 451^ր. Հանգիստ երանկոյն
Յովհաննէս. Երեւ և մոր համարագրութեամբ: 398^ր
իւր կնոջն շնացոյց

ԹԻՒ. № 10. ԱՆՈՒՆ. Լուսաբան. ՆԻԹ.
հասն քոյոց. ՀԱՆՊԱՐԱՆԹ. վառ յի. ԴԱՏԱՐԿ ԹՂ.
1—7. 172—3. 287. 477^ր. 619^ր. 620^ր—624.
ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 20x17.2x5.5. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԵՐԿՈՒՆ
17.3x5. ԹՈՒՆԹԵ. 312. ՏՈՂԹ. 19. ՎԵՐՆԱ-
ԴԻՐԹ. կտրմիր բանախոյ. ԳԻՐ. քոյոցցի կանոնա-
ւոր միջոցի. ՍԿԶՈՆԱՏԱՆԻԹ. բայնագիր, զարդացիր.
ԼՈՒՍԱՆՑԲԱՋԱՆԻԹ. խորանների մօտ մեծացիր, մնա-
ցածները բայնագարներ, ձուածին, շատ ինչ լուս
բանակաւորեալ և կարեւոր. ԼՄԱՆԻՍԿԱՐԹ. 8.
174. 288. 478. Լուսաբաններ նստած՝ գրի
ի ձեռքի. Յովհաննէսից անբաժան հ պոբոբոբին, վե-
րեւից յայս. յնգհանրապէս կոպիտ: ԽՈՐԱՆԹ ԹՂ.
9^ր. 175^ր. 289^ր. 479^ր. ԳԵԳԻՆ. կապոյտ. կա-
միր, կանաչ, մոխրագոյն բանախոյ: ԳԻՐ. Բով-
հան և Կրտսեւոր (արեղայ). ԽՏԱՆՈՂ. ՏԻՐ-ԵՓԻՐԻՍ.
ԽԱՐԱՆԱԿ. ՈՒԹ—1610. ԽԻՆԱՏԱՆԿ. 614^ր, 171^ր.
ԲՈՎԱՆԻՍԿ. յարս տեխաւաններ. 612^ր. իւր կնոջն
շնացոյց:

A, a, 614^ր. Փառք ... սեւեւալ զգան-
ձըս առատուածալին հոգեւորեալ կրտսեւորս
տէր Եփրեմ. (ստացաւ) ի հաւալ և յարգար
վաստակոց իւրոց ... յիշեցէք և Առատուած
ողորմի առաջէր տէր Եփրեմին և ձնաւապ
իւրոց, հայրն Զանգեզուր և զմայրն Մարիամ
և զհղբալիս իւր ... Յեւանէն, Թարխուն
և զկողակեցն Գարիանէն և բարն Մահրու-
պըն և զհղբալիս որդիքն Առարեւն, Ման-
վէն, Գարեւալ ... յիշեցէք ի Գրեատու գաւթ

Եփրեմ և զկենդանի եղբարքն: աւիրն և
զկողակեցն իւր նազին, և զմիւս կողակեց
Մանվէն: Գարեւալ յիշեցէք ի Գրեատու ըզ-
Թարխան և զորդին Սիւմուն, և զգոյստը
Հոռոմանէն. զՍողոմուն և զկողակեց Բհա-
լուն և զորդին Յեւանէն, Մանվէն,
զտէր Եփրեմ և զհոգևոր որդին զՄարտի-
րուն և զհոգևոր մայրն Առարեւն, հո-
գևոր քաւ Խաթուն և զքեւալին տէր Գա-
րիէն, տէր Մանուկէն, Յահանէն ... զհո-
գևոր հայրն արհնայեակոյս Լգարէն ...
Արդ և ես Յովանէս կրտսեւորս ... գրեցի
զսուրբ աւետարանս ի Լազարի խաչի ի Թա-
գաւորութեան Եանքազին ... ի վայելումն
Տիր Եփրեմին և Մարտիրոս արքեպիսկոպիտին: Գար-
եւալ յիշեցէք զձուգեցի զԵփրեմ որ զաւրի-
նակն շնորհեաց մեզ ... Առատուած ողորմի
տէր Թոմին որ զմեզ բազում անգամ կե-
րակեց ... :

Արդ բազում դուռէ կամ գաւաթէ չկայ
մէջ այս աւետարանիս, ես իմ կամաւով օգի-
րիմ հոգայ որդոյն Մարտիրոս արքեպիսկոպիտին.
Առատուած բարով վայելել տայ: Գարեւալ
յիշեցէք զԼաւիանու աղայմարդէն: որ շատ
աշխատանք ունին վերա գրագրիս, զԹա-
ղէս ... (Մ) ... (Գ) ... (Գ) ... (Գ) ...
Երտուած զԵրեւանց մեղքն թողու աւմէն:
Առատուած ողորմի ազին և իւր կողակեցն,
Իրաւին, որ առաջ տովին որ ինքնս նստայ
և զսուրբ աւետարանս գրեցի ... :

ԹԻՒ. № 11. ԱՆՈՒՆ. Լուսաբան. ՆԻԹ.
մագաղաթ սեկանոն կտրած. ԿԱՋՐ. 12.5x9.7x4.5
առիսակալով կաշիպառ տ. կաղմի վրայ կան 6
խաչեր, որոնցից վերեւի շերկոսի վրայ գրած հ գան
ուպայ Բազանէս (Երկր). Բ. կաղմի վրայ 3-ը.
գրութեամբ. փռեւա. բերանածածկը կաշիպառակ
բերանակալը կաշի. ձողը-փռեւ. ՀԱՆՊԱՐԱՆԹ.
այնքան վառ յի. բոյրերի վերին ծայրերը սեւադած
են: ԴԱՏԱՐԿ ԹՂ. 1—2^ր, 3. 4^ր—5^ր, 6. 7^ր—5^ր.
Վ. այսպէս միւրեւ 40^ր—1^ր, 43. ԼԵՆՈՒԹԻՒՆ.
12.5x9.2. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԵՐԿՈՒՆ Տ. 2x2.5.
ԹՈՒՆԹԵ. 311. ՏՈՂԹ. 23. ՎԵՐՆԱԳԻՐԹ. Զկտրմիր
բանախոյ. ԳԻՐ. քոյոցցի փոքրացի գեղեցիկ. ԼՄԱՆԻՍԿ.
ՆԱՏԱՆԿ. գեղեցիկ մարդացի, բայնացի, զազանա-
ցի. ԼՈՒՍԱՆՑԲԱՋԱՆԻԹ. խորանների մօտ մեծացիր
և գեղեցիկ. միւսները՝ բայի սեփոթակն ձուածին.
Երեւ և բայնակաւորից, բովանակաւորեալ համա-

ձայն շատ բնօրէն և առայայտօրէն նկատենք 44^թ — 45^թ. նախապետներ. ՄԱՆՐԱՆՎԱՐՔ. 2^թ. Անհատմն. Աստուածածին ձնկաւօք, վերելից յոյս, առաջը զիտք սեղանի վրայ, սեղանի ետև հեղձակ աչ ձեռքը բարձրացրած: 4^թ, ձնունց. Մանուկ-Փրկիչը մարտի մէջ, Մարիամ Աստուածածին կողմին, և հովիտներ իրենց հոգեւոր մի փոքր հետու: 5^թ. Փրկիչը Սիմեոն ձեռու-նու գրկում սաճաւի մէջ. նրա դիմ Մարիամ բազկասարած, մօտը մոպսի ձեռքին 2 աղաւթի. 7^թ. Մկրտութիւն: Քրիստոս մերկ ջրի մէջ, վերելից Հոգին Սուրբ և հեղձակներ՝ ձախից, իսկ աչ կողմը Յոհաննէս Մկրտիչ. 8^թ. այլակերպութիւն Քրիստոսի սովորական դիմով. 10^թ. Յարութիւն Ղազարոս: Քրիստոս խաչակնքում է իւր ուղեւն ընկած Մարիամին և Մարթային և Ղազար պառանձա՞ծ զուրա և զալիս ալից. 11^թ. Քրիստոս հչի վրայ, մի մանուկ զնստ է փոռում ձեռունիներ ձեռքերին արմատելի. 13^թ. Քրիստոս յաւանում է Պետրոսի սաքը, որ իւր գլուխն է ցոյց է ալիս, ևսև աշակերտներ. 14^թ. Քրիստոս խաչակալ. 16^թ. Փրկիչ պառանձում. 17^թ. Քրիստոս յայնձում է իւր աշակերտներին և ցոյց ալիս վերքերը. 19^թ. կանայքն կանիւնալի, հեղձակը ցոյց է ալիս դասակը զերեզմանը. 20^թ. Քրիստոս շրջանակի մէջ որը պահում են 2 հեղձակներ, ցածը Մարիամ Աստուածածին հեղձակներով շրջապատում. 22^թ. Առաքելայ 2 խմբի բաժանում ևս դիմ առ դիմ նստած մէջ սեղ սկիւր փողով ծածկած, իսկ ցածը երկցիսակի մի մարդ. 23^թ. ոսկեցոյն իւր, կնքունում Աստուած, յորս կողմը հեղձակներ փողերը բերանին, իսկ 2 կողմը զերեզմաններ, որունցից մարդիկ են զուրս զալիս. 25^թ Աստուած նրասած ձեռքին զունց աչ կողմը Աստուածածին, ձախին Քրիստոս. Աստուծոյ զանր պահում են կնկար-նակերպ, բարերի մէջ աւետարաններ. նրանցից ցած կշիտք բարերի մէջ ծանրութիւն, մի կողմը հեղձակ, միս կողմը սառաններ շամփրած հեղձակի նիզակին. 42^թ Մարտիրոս. Անհատմն ի ձեռքին ձախից հեղձակ. 145^թ. Մարկոս. 114^թ Ղուկաս. նոյն դիմով, առանց հեղձակի. 245^թ Յովհաննէս բաց աւետարան ի ձեռքին. ՆՈՐԱՆՔ. ԹՎ. 44^թ, 117^թ, 116^թ, 247^թ զանազանաձև զեղեցիկ, ոսկեցոյն կանայ, կարմիր և կապոյտ գոյներով ինչպէս միս նկարներ. ՎԻՍԱՆՈՐԱՆՔ. ԹՎ. համարաբարտի 26—40 երեսի ևս կարգաւորող նկարներով. ԳԻՒՂ. Գալիս ֆանտալ. ՍՏԱՆՈՐ. զրիւր. ՆՈՐԱՆՔ. Ստեփան վարդապետ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՃԻՆ — 1666. ՏԵՂԻ. — Երեւանի զիւղ (Աղբակ). 8ԻՇԱՏԱԿ. 41^թ—42^թ, 306^թ, 309^թ. ԲՈՎԱՆՔ. ԹՎ. 4 աւետարաններ. 63^թ. Արիստոս երեցի յատկութիւն:

A, a, 306^թ. Փառք ... Արդ զընցաւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ ... Դասիք ֆանտալի ... սկսաւ և ողորմութեամբ նորին աւարտ հանի և ետու ոսկով և զանազան գունով զարդարել յեղատակ ինձ ... և ձնուղաց իմոց Ստեփաննոս և Նթարին և հօրեղբօրն իմոյ Փիլիպոս կարողիկոսին Հայրապետին Զարարին, Ներսիսին և կողակցուն Աննային և որդոցն տէր Մելքիսեղին՝ կողակցուն 2իշարին և որդոցն Խաչատուրին Եսաուածաչաւորին, Յակոբին և Մովսէսին, Գրիգորին և կողակցուն Աղաբէգուն՝ որդոցն Ընտանին և Եսամին, Զաքարին, կողակցուն Խանաղին և որդոց Նշեղին և Ներսէսին և Եղբօրն իմոյ Յովսէփին և կողակցուն Խանաղուն, որդոցն Սարգսին և Ստեփաննոսին և մեծ պապուն Խաչիֆին և որդոցն տէր Աստուածատրին Բաղդասարին, Մելքիսեղին, Գրիգորին ... : Յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր Դասիք Գրիւս և զձնուղաց իմ և կողակցին իմ զՍտեփաննոս և զորդին իմ զՓիլիպոսն փոխեալն ի Քրիստոս ... Գորդն և փոքր Փիլիպոսն և զսուսին իմ Գահարն, Նթարն ... : Ի թվականիս Հայոց ՌՃԻՆ ամին, ի դառն և նեղ ժամանակիս, ի յերկիրս Աղբակու ի զիւղ երկնակի ի դառն Ս. Ստեփաննոսին, առաջնորդութեան ս. աթոռոյս մերոյ Բարթողիմէոս՝ եսայեայ վարդապետին, աւագապահութեան երկրիս մերոյ Էդիմիսին և ետուով փաշին ... յիշեցէք երբեքնու-նու քահանային տէր Մելքիսեղին տէր Սարգսն և սարկաւապներն Մուրադ, Խլզաթն, Սահաթն և Ասամն ... : Ծաղկող սուրբ աւետարանիս վրասով վարդապետ և սրբազորդ ս. աւետարանիս տէր Մինաս կրօնաւորն:

B, a, 309^թ. Գարձեալ յիշեցէք ... տէր Գէվորգն և զորդին իւր զՄելքիսեղին և մալրն իւր զԲախշագուն և կողակցին իւր Ըգասին և զա(ր)դիւն իւր Գէվորգն և Փանոսն ևս զԽոյիմամբ և որբանունդ տէր Փիլիպոսն և կողակցին իւր զԽանուսն և զորդեալն իւր զԽաչսն և զստեղն իւր զԽմաթն և զՄարէամն ... Մարտին և զորդին Դասիքն և կողակցին իւր Թարվանդէն:

ԹԻԻ. № 12. ԱՆՈՒՆ. Անհատմն. ՆԻԻԻ. բոլոր և մագաղար (339—353.) ԿԱԶԻ. 21 × 14 × 7, խախտակազմ կաշկապ ներսից բոլորապա

ա. կազմի վրայ կայ մնացող մի խաչ, եւ շուրջը կաշիքանդեր ֆառակուսի շրջանակների մէջ. Ս-ի վրայ սարքեր ձեռով ֆանդակներ նման շրջանակներում. ՀԱՆԿԱՄԱՆՔ. լատ. լի. բղբերը կարկասած ԴԱՏԱԿԻ ԹՂ. 1^ա—3^ր, 8^ա, 164^ա, 91, 267^ա, 320^ր, 351^ա—353^ր. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 20×14.2. ԿՐՈՒԹԻՒՆ. երկսիւն 10.7×3.5. ԹՈՒՂԹՔ. 353. ՏՈՂՔ. 19—23. ՎԵՐԿԱԳԻՐՔ. կարմիր քանաֆով. ԿԻՐ. բոլորգիր. հոռոգիր (35, 268-9), ՈՂՋԵԱՆՏԱԿՔ. զարդագիր. զազանագիր, մարդագիր, բրդնագիր. ԼՈՒՍԱՆՑՔԱԶԱԿՐՔ. 4^ա—7^ա. զեղեցիկ ծառանկարներ համարաբանի կողքին. ձուռածներ, ծառապարգեր, բոլորածներ, ծաղկազարդեր, կանաչ, կարմիր, կապոյտ եւ դեղին գոյներով. ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՔ. 11^ր, 95^ր, 164^ր, 267^ր, 4 աւետարանիչներն եւս նստած. Մուրկուս եւ Յովհաննէս գրեթէ պրոֆորոն առաջը բնասարած. Մարքիոս եւ Լուկաս աւետարան ի ձեռքին. սկզբունք եւ վերոյիշեալ գոյներով. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 12^ա, 96^ա, 165^ա. ԿԻՍԱՆՔԱՆՔ ԹՂ. 4^ա—7^ա համարաբանի սարքի ձեռքի՝ ծաղկազարդերով. ԿԻՒԶ ԱՆԻՐ (լատ.) Սարգիս դպիր ՍՏԱՅՈՂ. Կրիլլ. (?) ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՃԻԷ—1678. ՏԵՂԻ. Կ Պօլիս? ՅԻՇԱՏԱԿ. 90^ր, 238^ր. ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ. 4 Աւետարաններ 157^ր. Արիստոն երեցի յաւելումով. 339^ա մագաղաթի վրայ հանգստան, յժշկութեան, եւ իւղաբերից աւետարաններ.

ԹԻԻ. № 13. ԱՆՈՒՆ. Կործմ. Առաքելոց. ՆԻԿԻԹ. բուղբ. ՀԱՆԿԱՄԱՆՔ. վառ. խոնամութիւնից սկսեցած. փրած. եւ պատահում. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 19.5×12.7×2.5. ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 13×7.5. ԹՈՒՂԹՔ. 144. ՏՈՂՔ. 21. ՎԵՐԿԱԳԻՐՔ. կարմիր քանաֆով. ԿԻՐ. հոռոգիր. ՈՂՋԵԱՆՏԱԿՔ. զարդագիր կարմիր գծերով. ԼՈՒՍԱՆՑՔԱԶԱԿՐՔ. ձուռած (հիշ). ԿԻՍԱՆՔԱՆՔ ԹՂ. 81^ա, 99^ա, 114^ր. ԿԻՒԶ Սարգիս կրտսեր. ՍՏԱՅՈՂ. գրիլլ. ԺԱՄԱՆԱԿ (ԺԷ). ՏԵՂԻ. 45^ա. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. սկզբից եւ վերջից բերի 93^ր, 103^ր, 126^ր. շեղագիր գրութիւն. ՅԻՇԱՏԱԿԱԿՐ. 144^ր, 145^ր, 87^ր, 1^ր. ԲՈՎԱՆԻԱԿ. 1 Ա 1^ա. «Յիսուս որդի մարտի միասոր. իյերբեւեկոյ» (7. երկողակի). Կործմ. առաքելոց սկսում հ. Ա 15-ից «եւ յառաւ յայնուպի...» Թուղբ կարողիկեայ. Աղբուս Եւրոպի: Մայիստիւն (բերի):

В, а, 86^р. ԹՎԻՆ ՌՄՄ. Էս մօհայւպարտ թօլի Նրգուման Էս զերի մեր զաւարդամանն սու մու մըն մէջումըն Է թուղթ.

մէկ նաաիր շահիցն է մեկըն աղայ Սաւամաս շահիցըն է, մէկըն Վազայ շահուց է լեկեցըն Է Կ թու խառն Էբրաաիմ խանինանից է:

ԹԻԻ. № 14. ԱՆՈՒՆ. Թուղբ Պաղոսի առաքելոյ. ՆԻԿԻԹ. բուղբ. ՀԱՆԿԱՄԱՆՔ. լատ. լի. պոկած եւ պատում. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 19.5×13.2×3. ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 13×7.5. ԹՈՒՂԹՔ. 148. ՏՈՂՔ. 19. ՎԵՐԿԱԳԻՐՔ. կարմիր քանաֆով. ԿԻՐ. հոռոգիր կանոնաւոր. ՈՂՋԵԱՆՏԱԿՔ. երկաթագիր կարմիր քանաֆով. Կրիլլ. Սարգիս ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՃԻ. —1635 ՏԵՂԻ. ի սուրբ տեսպառն Շամֆուրու. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. սկզբից բերի. 31^ա—32^ա եւ այն շեղագիր գրութիւն ՅԻՇԱՏԱԿԱԿՐ. 7^ր, 31^ա, 32^ա, 33^ա, 50^ր, 99^ր, 139^ր, 147^ա, 148^ր. ԲՈՎԱՆԻԱԿ. Սկսում հ բուղբ առ Հոռմայեցիս. ր. 2. «եւ անպակաս ցաւ...» 14 առաքելական բղբեր: № 1-ի դասաւորութեամբ:

А, а, 148^р. Փառք. Արդ գրեցաւ սա ի թվին ՌՃԻ՝ ձեռամբ բազմամեղ Սարգիս քանասիրի ի սուրբ անապատս Շամֆուրու:

В, 147^р. Ընդաւրեւակեցան զերքս այս ըստ Աւետարացոց օրինակաց որ կան յարկեղս գրոց սրբոյն Պամիլիլիայ իւրովք ձեռամբ գրեալ:

С, 147^а. Գրեցի և կարգեցի ըստ կարև սպիւրովն զգիրս Պաղոսի առաքելոյ յաւրինեալ և զիւրահառ ընթերցութեամբ, եղբարց մերոց, յորոց ամենեցուն զմեղադրութիւն յանդանութեանս իմոյ հայցեմ:

В, а. Սա լուսանցում. շեղագիր — Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ սէր Խաչատուրի որդի Թումասը. զերեցի թիւին ՌՄՃԻ մարտ ԻԿ ԸՃ:

В, 33^р. Յիշատակ է իմ ծօնող սէր Խաչատուրին իմ մայ Հոռ.ամին, իմ եղբոր մեկի Սիւիսի իւրար Գերբորը, եղբոր Ավասպը:

С, 50^р. Թումասըս գրեցի Փաթալի խանըն փրանած տարին էր թվ. ՌՄՃԻ:

Д, 99^р. Թումասին իւրար Հապեցի Ավաք զերեցի Էրկերըն Վարանտա աթոռըն Ամարաս թարանցն լուսալուրչին ս. Գրեգորին:

Ե Կ Ե Ղ Ե Ց Ա Կ Ա Ն Բ Ա Ժ Ի Ն

ԹԻԻ. № 15. ԱՆՈՒՆ. Ժամացիրք. ՆՈՒԹ. Բարակ մագողար. ԿԱԶՈՐ. $8.6 \times 6.5 \times 3$. Տախա- կակազմ կաշկայառ. ԵՆԵՐԻՑ մեռախապառառ. կազ- մի վրայ մեռապիտայ մի ձույ եւ թոյրաձեւ կաշկաձե- դակ թ-ի վրայ Բառակոտի գ. կազմը պոկուած Լ. ՀԱՆԳԱՐԱՆՔ. լատ. ԵԵՐՈՒԹԻԻՆ. $8.6 \times 6.5 \times 3$. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միտաիւն 5.7×4 ԹՈՒՂԹՔ. 148. ՏՈՂՔ. 11—16. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կաւմիւր Բանափոփ- ԳԻՐ. մանրացիր թոյրգիր ցեղեցիկ. ԵԿՁԻՆԱՏԱՌՔ. զարդացիր, թոյնացիր, կանաչ, կաւմիւր եւ սովե- զոյն. ԼՈՒՍԱՆՑԳԱԶԱՐՔ. մանր ձուածեւեր եւ թոյն- նանկարներ. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 6^ա. ԳԻՐԶ. Գրիգոր Երեց Բաղիշեցի. ՍՏԱՅՈՂ. Սարգիս վարդապետ ՏԵՂԻ- Թուխար. ԺԱՐԱՆԱԿ. ԽԿԼ—1618 ՏԵՂԵԿՈՒԹ. 1^ա—4^ր գրութիւնք զանազան անկշան թովանդակու- րեանք 148 շարականներ. թղքեր յիւ եւ առաջ եւ ընկած կազմիւր. ՅԻՇԱՏԱԿԱՐ. 3^ր. 112^ր. 144^ր. 146^ր. 147-8 ԲՈՎԱՆԻԱԿ. 6^ա. ԺԱՐԱ- ԳԻՐԶ. « յիշեցում »-ից միւրիւ « աղագոյնիցի » խազերով. 101^ա. Ժամամուտներ, մեռեցիներ եւայլն 124^ա սրբասացութիւններից միւրիւ Գոհանաձք իւս- զերով:

A, a, 146^ր. Փառք . : Որ եւս կարո- ղութիւն տկար ողոյս . : Գրիգոր Երեց Բա- ղիշեցի որ ծաղկեցի զխազանեալս ի վայելուածն մեր հոգեւոր հաւրն քաջ եւ արեւ հեռեալուն եւ ըստնուապեա վարդապետին Սարգսին որ է յնոգոսումս ի քաղաքն Սպերու . : Արդ նկա- րեցաւ ծաղիկ սորայ ի քաղաքն Թուխար ի թմն եւ ՈՒԿԷ ձեռամբ (ժառանգիր) ար- լը մ. ար. Ժ. լը մ. մթ. (կարդացինք Գրիգորի ի թ.) :

B, a, 147^ր. Հայոց Կն թղին եկաւ Մաճ- մեան աշխարհու թմն. ՈՒՐԳ. աւարի է որ Մաճմեան եկել է եւ անցել, երբ թիւն ՈՒՃԿ հատանի թագաւորութիւն Հայոց լինի : Ե- րեքշաբաթ է եւ շաբաթ գլուխ վեր արայ, զունկ հարթ է . :

ԹԻԻ. № 16. ԱՆՈՒՆ. Ճաշոց ՆՈՒԹ. Բուրգ. ՀԱՆԳԱՐԱՆՔ վառ. շառ թղքի կիզոտ եւ. մի Բա-

նի թղքի կար լկայ եւ առհասարակ խոճառու- րիւնից սկսած եւ. ԵԵՐՈՒԹԻԻՆ. $27.5 \times 18.2 \times 16$. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. երկսիւն 22.7×6.5 . Թուրք 520. ՏՈՂՔ. 32. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կաւմիւր Բանափոփ- ԳԻՐ. թոյրգիր լատ. ԵԿՁԻՆԱՏԱՌՔ. զարդացիր, թոյնացիր, մոյց, կապոյս կաւմիւր ցոյնով. ԼՈՒՍԱՆՑԳԱԶԱՐՔ. թոյնագոյ, մարդագոյ, ձուածեւ եւ կորակ զար- դիր, խորանագոյ, ծաղկագոյ, խաչագոյ հա- զոնացոյ. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 3^ա. 219^ա. մեծացիր, գե- ղեցի եւ միանման. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 174^ա եւ այլն. ՍՏԱՅՈՂ. Յովանէս կրտսմաւոր. ԺԱՐԱՆԱԿ (Ժ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆՔ սկզբից եւ վերջից քերի. ՅԻՇԱՏԱԿԱՐ. 2^ա. 218. 173^ր ԲՈՎԱՆԻԱԿ. նման ՈՒՆԻԿԱՆԻ զպագրին լնչիւն արքեւորական :

A, a, 173^ր . : Որդի Աստուծոյ զբթա ի զինս սուրբ արեան քոյ մանաւանդ ի ոտա- ցող լուսազարդ գրոցս ի Յովանէս կրտսմաւորն եւ ի ծնողս իւր ի յԱստմն եւ ի Խաթունն եւ յեղբարքս իւր ի Ստեփաննոսն եւ ի Ղազարն, եւ ի Մարտիրոսն եւ ի Նաշխաթունն ամէն. ի Լեւաիս Եպիսկոպոսն եւ ծնող Նունուփար եւ զհայրն իւր Խոջաղանն եւ զորդին զԽան- զառէ Աւետիս պարոն տէր . :

B, a, 2^ա. Զվերջին ստացող. Ար- զբաղիւն եւ զհայրն իւր Ղաւառ Ամիրեանն եւ զմայրն իւր զՄուղալէն, եւ զկողակիցն իւր զՍառալ խաթուն. եւ զծաղկեալ նեռ- նենիքն, եւ զիթթեալ նեռնենիքն զաւակն զՅաւալաշէն, զՄիրաղուն եւ զԱմիրեանն եւ զբուրքն, զԳուհարէն, զՏօնաիւն, եւ զՄէրաիւն, եւ զհայրեղբայրն զԹուսուփն յիշեցէք . :

B, 218^ա Գրիստոս Աստուած ողորմեա ոտացողի գրոցս Յովանէս կրտսմաւորին . : եւ ծրնողաց նորին Աստմն եւ Մամխաթունին եւ եղբարքն Ստեփաննոսին, Ղազարին եւ Մար- տիրոսին . :

C, a, 218^ր. Գրիստոս Յիսուս . : ողոր- մեա ըստացողի . : Գրոց, Արդ-Ազգիւն եւ անտասան կենօք պահեա զՄերջանն եւ Գո- լաթշին :

II, 219^ա Յեղեցէք ի Գրեհատս զԱ. ետիս պարուն տէրն:

ԹԻԻ. № 17. ԱՆՈՒՆ. ձաշոց. ՆԻԻԹ. հաստ քոյոք. ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ. վառ. շառ քոյրեր պատռուած. խոնաւորիւնից քոյրորդին սեւացած. եղծուած եւ մասամբ մաշուած. ԽԵՆՈՒԹԻԻՆ. 40×26×8.5. ԿՐՈՒԹԻՆ. երկսիւն 30×9. ԹՈՒՂԹՔ. 211 ՏՈՂՔ. 45. ՎԵՐԱԳԻՎՔ. կարմիր բանաւով. ԿԻՐ. քոյրոցիւ միջակ գեղ. ՍԿԶՐԱՏԱՆՔ. քոյնագիր. կարմիր եւ կապոյտ գոյններով. ԼՈՒՍԱՆՅԲԱԶԱԿՔ. ձուածեւ. քոյնամկար եւ ալյն. կրմ. կար. կնչ. գոյններով. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 125^ա ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 27^ա, 52^բ, եւ ալյն. ԴԻԶ. Անեփա. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԶ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆՔ. սկզբից միջից եւ վերջից քերի. քոյրեր քիս եւ ստայ եւ ընկած կազմելիս. յոսանցներում կան տնկաւ յաւելուածներ. ՅԵՆԱՏԱՆԱԿՐՈՒԹԻՆՔ. 52^ա, 103^բ, 125^ա, եւ ալյն. ԲՈՎԱՆԴԱՄԱՆՔԻՆ. նման II. Էջմիածնի տպագրեալ մասնակցիւ. 1812 տպ. II. Էջմիածնի:

A. a, 103^բ. ԹՎԻՆ 1252-ին մարտի 12-ին թատրիմ որի ճաշոցըս 2անկիւնից յԷՆ-հոյի աղաւջ Այվաղին կամ Նիկոյ քէհի որթի Ասփրէէին տղի որ տանի 2անկիւնիւց եկեղեցին իշատակ է թէ որ ծախեն իրանք են պարտաւոր: Էյս ճաշոցըս . . որ է 2անկիւնիւց եկեղեցուց կերի ճերին Շակղիկին, եւ ծառայ Գրեհատի Աւարչի 2ալթիւր օղի, լուսահոգի մահատի Ակորի որթի մհատի. Սահակի որդի Կէփուրըս արի վեց զրուշ հինգ փարայի ի թՎԻՆ 1252 օրն նոր տարի . . ալյս ճաշոցըս էլի իշատակ տըվի ի կոյն 2անկիւնիւց . . :

ԹԻԻ. № 18. ԱՆՈՒՆ. Շառական ՆԻԻԹ. մագաղար. ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ. ալնիւն լուս. ԿԱՏԱԿԻ ԹՂ. 9^ա, 146^բ, 195^բ, 249^բ, 316^բ, 340^բ, 389^բ. ԽԵՆՈՒԹԻՆ. 13×8.3×7. ԿՐՈՒԹԻՆ. մեասիւն 9×5.2. ԹՈՒՂԹՔ. 389. ՏՈՂՔ. 23. ՎԵՐԱԳԻՎՔ. կարմիր բանաւով. ԿԻՐ. մանրագիր քոյրոցիւ գեղեցիկ. ՍԿԶՐԱՏԱՆՔ. զարդագիր. քոյնագիր. զազանագիր. ԼՈՒՍԱՆՅԲԱԶԱԿՔ. 1^ա, 147^ա, 196^ա, 341^ա եւ ալյն կարմիր եւ կապոյտ գոյններով ձուածեւ. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. սեւ լուսանց. նրբակար. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ. 10^ա, 54^ա, 120^ա, 250^ա (նազուսիւս ձեւով. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԶ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆՔ. 309-ի եւ 310-ի

խնդիս եւ 322-ի եւ 323-ի մի քոյրեր են ընկած. ՅԵՆԱՏԱՆԱԿՐ. 53^բ.

X. 1^ա. Կանովն մեծի եւ հրաշափառ ծննդեան տիրուհւոյ Կ. Ե. Ե. ի Յովակիմայ եւ յԱննայէ. գկ. Երզնէք որդիք Սիւրի. . . (Տեր Յակոբ Կրայեցիւն). եւ ալյն.

X², 4^ա, Կ. Յովակիմայ եւ Աննայի. աղ. Ե. Ս. Նախիմայ իմաստութեամբ . . . (Վարդան փարդապետն) եւ ալյն

X³, 6^ա, Կ. Աւետիաց Աստուածածնին. աղ. Ե. Խորհուրդն անճառ ծածկեալն . . . (Գրիգոր Վկայասէր) եւ ալյն. 9^ա. հարց. Ե. Ե. Ե. Մարիամ կոյս . . (5 տ. 2).

X⁴, 10^ա, Կ. Աստուածայայտութեան ճրագաւուրն օրհ. Ե. Ե. Նախագիր սըրբուհի . .

X⁵, 12^ա, Կ. Աստուածայայտութեան առաջի աւուրն, գկ. Ե. Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի . . չկայ տպագրում որա 11-դ տունը. ՄԵԼՔԱՆ, Գասպար, Պաղդատար, աւսին զՅիսուս մանկացեալ արդարութեան . . :

X⁶, 13^բ, Կ. երկրորդ աւուրն. գկ. Ե. յաւար Բանն ի Հաւրէ . .

X⁷, 15^ա, Կ. գ-գ աւուրն աւրհնութիւն. Էակից Հօր եւ Հաւոյն . .

X⁸, 17^ա, Կ. գ-գ աւուրն աւրհ. գկ. Ե. յաւար Գաբրիէլ ցնծութեամբ երգեաց . .

X⁹, 19^ա, Կ. ե-գ աւուրն գկ. Ե. յաւար որ յաթառ փառաց . .

X¹⁰, 20^ա, Կ. գ-գ աւուրն գկ. Ե. Անըսկըրնական տեսիլ փառաց . .

X¹¹, 22^ա, Կ. է գ աւուրն. գկ. Ե. Անէղանէլի բնութիւն . .

X¹², 23^բ, Կ. ը-գ աւուրն գկ. Ե. յոյս ի լուսոյ ի հօրէ . .

X¹³, 26^ա, 8 ձայնի մեծացուսցէնէր յաւարութեան.

X¹⁴, 30^ա, Կ. Տեսաւ ընդառաջին աւրհնութեան. աղ. Ե. Մարմնացեալ ի կուսէն . .

(Գրիգոր Տաթեացի ինչպէս ծննդեան 8 կանոնները, նոյնպէս եւ 8 ձայնի, յարութեան մեծացուսցէնէր եւ Տեսաւ ընդառաջի կանոնը ընծարում է Մովսէս Խորենացուն):

X¹⁵, 32^բ, Կ. Անտօնի անապատականի. աղ. Ե. Ե. զերագանցեալ զըտար . . (ամանք Խորենացուն եւ ամանք Անանիային):

1-Ա. 34^ա, Շարահան խոտածարակացն

բկ. «Յաւուրս զերջին ժամանակի...» (Յոնանիսի և երգ. Յովհաննէս Պլուզի):

x16, 35^բ, Կ. Թէոդոսի թաղաւորին. «Որ զերկնաւոր թաղաւորութեանը...» (ոմանք Անանիային և ոմանք Խորենոսուն):

x17, 37^բ, Կ. Դաւթի և Յակոբայ. աւրհն. զկ. «Յաղթող գտաւ յաւրհնորան...» հորց. գձ. «Մեղաք յամենայնի և ըզպատուիրան...» (Յոհան Օձնեցի):

x18, 38^բ, Կ. սրբոյն Սաեփանոսի նախավկային. աւհ. «Նահատակ բարի Քրիստոսի...» (Յոհան Օձնեցի):

x19, 41^ա, Կ. Պետրոսի և Պապոսի գձ. «Յընծայ այտար եկեղեցի...» (Յոհան Օձնեցի. մեծ տօների կարգը):

x20, 43^ա, Կ. Որդւոցն Որոտմանց. զկ. «Որ էն յէութեան սրգի...» (Յոհան Օձնեցի):

x21, 45^ա, Կ. համարէն առաքելոցն Քրիստոսի. գձ. «Երանելի սուրբ առաքելաւք...» (ոմանք Անանիային և ոմանք Խորենոսոյն):

x22, 47^բ, Կ. Եւթանասնիցն աւրհնութիւն. զկ. «Իմաստութիւն երկնային իջեալ...» մեծ. «Առաքելաւք Առտուծոյ...» (4 տ. զերջին տունը Դաւթ անմարմնոց հրեշտակաց... տպուած չկայ. տէս շրին. 1888 ո. Էջմիածնի տպ. 82^ա). (Ներսէս Կլայեցի):

x23, 49^ա, Հարական բժան առաքելոցն. ախ. «Ի յանսահման ծովէն հաւր...» (Վարդան վարդապետ):

x24, 50^ա, Կ. Յովնանու մարգարէի զկ. ստ. «Որ գանձառելի ծածկապէս...» (Ներսէս Կլայեցի). Կանոնս զերջանում է «Հայր երկնաւոր անկանիմ...» (Համամ) գ.գ տունը Մեծ են յանցանք իմ տէր զոր զործեցի յահէ մահու հրամանաւ Իմայէլեան բռնաւորին, երազեցի հեղուլ գարիւն եղբար...» (տպածը 1896. Արարատ. տպր. 169^բ):

x25, 52^բ, Հարական ս. Սարգսի զաւրաւարին. «Ամենատուրը Երրորդութեան...»

x26, 54^ա, (Կ. բուն բարեկենդանին) «Բանն որ ընդ հաւր էութեան...» (Աղուհացի կիրակիներէ կանոնները ընծայում է Ներսէս Կլայեցուն իսկ մնացեալ շարականնէնը Մկրտչի):

x27, 64^բ, Կ. Բ.գ կիրակէին աւհ. գձ. «Որ զօրէնս սրբութեան պահոց...»

x28, 70^բ, Կ. Գ.գ կիրակէին. «Աւրհնեալ ըզքեզ անըսկիզբը...»

x29, 80^ա, Կ. Դ.գ կիրակէին «Որ արարեր զաւրութեամբ...»

x30, 86^բ, Հարաթ աւր սրբոց քառասնիցն. «Այտար ընդ անմարմնոց...»

x31, 89^բ, Կ. Ե.գ կիրակէին բկ. Որ պատուիրան ճշմարտութեան... 1. Ա2. 96^բ, Անձինք (կանոնս) սրբոյն Գրիգորի լուսաւորչին ատացեալ Յովհաննէս Պլուզ վարդապետի. զկ. «Այտար զուարճացեալ ցընծայ...» (ա.բ)

x32, 103^ա, Կ. Զ.գ կիրակէին Աղուհացի. «Որ զխորհուրդ քո...»

x33, 120^ա, Կ. Յարութեան Ապարու. աւհ. աձ. «Այտար զուրի Քեթանիա...»

x34, 122^ա, Կ. Կալուսեան Տեառն յերուսողէմ «Որ զերջ աւրհնիս...» հ. աձ. «Որ զերիս մանկունա...» (չ.)

x35, 124^ա, Կ. Բ.գ ծաղկաղարդի թաղաւոր զուրի քո... հ. «Բարեբանեալդ ես Քրիստոս...» (չ.) (Ներսէս Կլայեցի. իսկ զերջին 2 կանոնները ընծայում են Խորենացուն կամ Անանիային):

x36, 125^բ, Կ. մեծի երկուշաբթին. «Անեղն ի հաւրէ ծընեալ...» (Առաք շարաթուայ կանոնները ընծայում է Ս. Սահակին):

x37, 127^բ, Կ. մեծի երեքշաբթի «Իմաստուն կուսանք...»

x38, 129^բ, Կ. մեծի Չորեքշաբթի. «Որ յաթու ժառաց...»

x39, 131^ա, Կ. մեծի Հինգշաբթին. «Վերածգաղն երկնից...»

x40, 133^բ, Կ. մեծի Ուրբաթին. «Այտար ի կատարումն...»

2. Ա. 136^ա, Երգ Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ատացեալ 8^վ. մեծի Ուրբաթուն գիշերի տեսարանացն. «Այտար անճառ...» (ա.բ.)

Ա2 141^ա, Երգ մեծի ուրբաթուն ցերեկի Աւետարանացն. «Նորոգող ալեզերաց սր...» (Ներսէսի և յանս այս):

x41, 143^ա, Կ. մեծի Հարաթուն թաղման. բձ. Պարզեատուն ամենեցուն... 1. Ա2. 145^ա, Ճաշու գովապք յինանցն.

x42, 145^ա, Ճաշու գովապք յինանցն.

x76, 256^ր, Կ. Գ-դ տառն. դձ
«Այստաւ պայծառ և սիւն» ող. «Ջորս
քառ պատկերի» (Գրիգոր մագիստրոս
և այլն.

x77, 258^ր, Ե-զ տառն տւհ բի
«Անպատու մըն կառք անքրննելի»

x78, 260^ր, Կ. Զ-դ տառն. բձ.
«Անպատկան սուրբ ըղիւշն» (տաւ.)

x79, 261^ր, Կ. Ե-զ տառն. դձ.
«Ար ծագեցեր մեզ լոյս»

x80, 264^ր, Կ. Վարդապետ խաչին
«Եւրջանաւ ամենադաղթ»

x81, 266^ր, Կ. Գիւտ խաչին. տձ.
«Երուշակերտ և զօրեղ փայտ»

x82, 268^ր, Կ. Սրբոց մար-
դարէլիցն. աի. «Ար գոտառու-
ծային զաւրաթիւնդ» Ե. դձ.
«Ար ընդ հոգեղէն բնութեան» Խորենա-
(Ներսէս Կլայեցի). ցին կամ

x83, 271^ր, Կ. Սրբոյն Մես-
րովադայ. «Ար զարդարեցին անա-
րինտբար» (Վարդան վարդա-
պետ. և այլն.

x84, 274^ր, Կ. Յակովբա Մծբնա հայ-
րապետին. դի. «Յաղթող և սուրբ հայրա-
պետ» (Ներսէս Կլայեցի).

x85, 276^ր, Կ. Մանկանցն Բեդգաճեմի-
Ե. դձ. «Այստաւ անմեղ սուրբ»

x86, 278^ր, Կ. Հրեշտակացն Բառու-
ծոյ Գարրիէլի և Միքայէլի. և ամենայն երկ-
նային զաւրացն. «Ար յանէից ստեղծեց»
(Ներսէս Կլայեցի).

x87, 281^ր, Կ. Սրբոց հայրապետացն.
«Այստաւ սրբոց հայրապետաց» Խորե-
նայցին կամ Անանիան.

x88, 284^ր, Հարսկան Իգնատիոս առ-
տու ածաղկեաց. «Ար հրաւիրեցեր զյառա-
ջացն»

x89, 285^ր, Հարսկան Յովնանու Ոս-
կերարանին. «Ար յանքսկիզբն ի հարէ»

x90, 285^ր, Հարսկան ո. Բարսղի հայ-
րապետին. «Լուսապայծառ իմաստաւ»

x91, 286^ր, Հարսկան սրբոց Եւսուա-
սիոսեանց. «Ար ըզհաւր սիրոյ քո»

x92, 286^ր, Հարսկան Գրիգորի առ-
տու ածարանի. «Ար լուսով առտու ածաղին
բանին»

x93, 287^ր, Հարսկան Երկուց բի-
րուցն. «Այստաւ ընդ անմարմնացն»

x94, 287^ր, Հարսկան Թէոդորոսի գառ-
րափարի. «Ար ընտրեցեր իսկզբանէ»

x95, 288^ր, Հարսկան Սահփանոսի Ուլ-
նեցոյն. «Յընծայ աշտաւ սուրբ եկեղեցի»

x96, 288^ր, Հարսկան Սուգիտսեանցն.
«Սասիղոս թեամբ անզեկացեալ»

x97, 289^ր, Հարսկան Վահանայ.
«Զարմանալի է ինձ»

x98, 289^ր, Հարսկան Իսաթի Դոնե-
ցայն. «Լրցեալ առտու ածաղին շնորհի
կրանելի»

x99, 290^ր, Հարսկան Կիրակոսի և
Յուզիտու. «Յարմատոց բարեաց բաղցր»

x100, 291^ր, Հարսկան Ոսկեռնցն. դձ.
«Ար տրժանաւ որեցաք կաշի»

x101, 291^ր, Հարսկան սրբոց Վարդա-
նանցն. «Արիւցեալք առ հախառտին»
(Ներսէս Կլայեցի).

x102, 293^ր, Կ. Վեռնդեանց քահա-
նայից. «Ար յառաջագոյն սահմանեցեր»
(Ներսէս Կլայեցի). մկ. դձ. Պայծառացան
աշտաւ սուրբ. «Ստրկաւ աղ վարդապետն
որ Յաղատաւ» այլն.

x103, 293^ր, Հարսկան Եփրեմի Խորին
Ասորոյ. «Ար համանըմուն մեծին Եղիայի»

x104, 300^ր, Հարսկան Նիկողայոսի
հայրապետին. «Հիացան անմարմնքն»

x105, 300^ր, Հարսկան Տարգոսեանց.
«Տենչալի տաւնի սրբոց» (2.)

x106, 301^ր, Հարսկան Կիւրղի հայրա-
պետին. «Մանկուպ նոր սինի»

x107, 301^ր, Հարսկան սրբոյն Միքի-
տայ. «Էջիշտատի վրէպից» Պրատի և
փառք պարծանոց» (8) (2.) ապա կրկին
1. Ը. 34^ր.

x108, 304^ր, Հարսկան միւսան տարհ-
նելոյ. «Ար յառաջագոյն յաւրէնս յաւրի-
նաի»

x109, 304^ր, Մեղեղի միւսանի տաի և
նորածնելոց. «Հայր ամենակալ որ առաքե-
ցեր» (2.)

2. Ը. 304^ր, Երգ Բ-դ տառն արար-
չութեան և յերկնային զաւրան. «Արարչա-
կան բանին» (թերի. -ից) Օրհնմէ գգեղ.
(տ. տունը չկայ). 310^ր, Երկնաւորաց ան-
քրննելի. Խաւարեցաւ. «Հարչարակցեալ»

Նահապետին՝ Նապեա սիրով՝ (Ներսիսի հեղ.)
Ի բէն հայցեմք։

4. Ա. 313^ր Շարական քահանայի
պղնատու որերս՝ Խորհուրդ խորին... (Խա-
յատուր հ.)

x110, 314^ր Շարական խորհարկու-
թեան պատարագի... Եւստ յարկ նախա-
նայ։

x111, 316^ր (Կ. Մար-
տիրոսաց) ած. «Ըջեղ ար-
դար...»

x112, 341^ր Կ. համար՝
բէն ննջեցեայ... ած. «Աւրճ-
նեալ էս դու Բրիտանոս...»
359^ր «Եւ հանդերձեալ նորոգ-
մանն նորապանչ...» (2.)

2. Ա. 363^ր Տեառն Ներսիսի տա-
ցեալ վասն ամենայն հոռատացեալ ննջեցեայ
«Աստուած անեղ...» (տար.) Երարիչ և մար-
դասէր... սղբ գերեզմանաց. Ես առացի
ի վերանայ։

x113, 369^ր Առաջ աւրճնութիւնը
կծրգոս՝ Երգեցէք Տեառն... գկ. Երգեցէք
Տեառն... (Ներսէս Կապեցի) ամբողջը բն-
ծայուսով և Սահմաննս Սրահեցուն։

Թիւ. № 19. Անմի. Շարական. Նիւթ.
մագաղաթ. ՀԱՆԿԱԳԱՆՔ. ոչ այնքան լաւ. ԴԱ-
ՏԱԿ ԹՂ. 104^ր. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 13×10×5.5.
ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 9.3×5.5. ԹՈՒՂԹ. 283.
ՏՈՂԹ. 25. ՎԵՐԱԿԻՐԹ. կարմիր քանափով. ԴԻՐ.
գեղեցիկ բոյրացի մանրացի. ՍԿԶՐԱՏԱԿԹ. զար-
դացի. բոյնացի. ԼՈՒՍԱՆՅԳԱԶԱԿԹ. 1^ա, 141^ա,
և այլն. կարմիր. կապոյս. կանաչ. ու սև. գոյնե-
րով. մասմեհեր. խորաններ. բոյնացի. ԽՈ-
ՐԱՆՔ ԹՂ. 1^ա, 104^ա. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 41^ա,
82^ր, 141^ա, 238^ր, 258^ր. ԴԻՐ. ԿԵՆԱԿԱ ՈՐԱՆԿ-
ԿԻ. ՍՏԱՅՈՂ. գրիւր. ԺԱՐԱՆԱԿ. ԽՂ. (Բ)Թ. —
16|49|50. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ 2-ի և 3-ի մէջ բն-
կած է 3 բուրդ. 103^ր, չնչուս զբարիս. ՅԻՆԱ-
ՏԱԿԱԿԻՐՈՒԹԻՒՆՔ. 40^ր, 82^ա, 103^ա, 178^ա, և
282^ա.

Շարական շունի № 18-ի հետեւալ
շարականները. 1. Ա. 34^ա. x24, 50^ա (Հա-
մամի շարիւր). x54, 122^ա (հրդ-ը). x62, 222^ա,
հր. x55, 124^ա (հրդ-ը). x37, 208^ա, (մեծ.)
x70, 242^ա (օրհնութիւնը). x103, 300^ր, x109,

303^ր, 4, Ա. 313^ր x110, 314^ր, x112, 341^ա
և ննջեցեայ դէ-ից. Անտիզըն Աստուած...:

Ա. Եւ յի տնի Արեւոյ աղի շարականները.

Ա, a, 40^ր. Ով տուր ընթերցողը, յոր-
ժամ երգէք զերգս սրբոց մարտիրոսաց ընդ
նմին զիս զբաղմամեղ Ա. Եւ զծոյս յեղէք
ի Քրիստոս արդար բերանով. ԹԼ (ԽԸ.Թ.)
թվին.

x2, 82^ա, 2րեցաւ մատմի մեղսամած
է. Ա. Եւ չընչին անարժան է հաղարնքսուն
յինըն թովէ. տեղապահ հաղարտիւրիւէ։

c, 178^ա. Ար կապեցար ի Պաղեստին,
արձակեցար ի Համֆրիլին յեր բարեխառ
զծողի սարին, նաև ծնողաց և յիս յեան։

Ա, 282^ա. Դրեցաւ, Ո՛ր, և յինըն թվին.
Մայիսի է. Եղև սկիզբն ոչ յունիսի. ք վերջ։

Թիւ. № 20. Անմի. Շարական. Նիւթ.
բուրդ. ՀԱՆԿԱԳԱՆՔ. ոչ այնքան լաւ. կզոսած և
խոնարսիւնից սեւացած. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 11.6×
10.5×5. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 7.6×6. ԹՈՒՂԹ.
296. ՏՈՂԹ. 22. ՎԵՐԱԿԻՐԹ. կարմիր քանափով.
ԴԻՐ. բոյրացի միջ. զեղեցկութեամբ. ՍԿԶՐԱՏԱԿԹ.
զարդացի. ԼՈՒՍԱՆՅԳԱԶԱԿԹ. 1^ա, 110^ր, և այլն
ժուսմեհեր և բոյրամեհեր. կարմիր. կանաչ. և զեղին
գոյնեղով. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 1^ա, 110^ր. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ.
48^ա, 86^ա, 152^ա, 195^ր, 248^ր, 265^ր. ԺԱՐԱՆԱԿ.
(ԺԷ). ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ Առաջ օրհնութեանց ԲԿ-ից
(կայ). ԲՈՂԱՆԿԱԿՈՒԹԻՒՆ. նման № 19-ին. միայն
ունի. x62, հր.

Թիւ. № 21. Անմի. Գոնճարան. Նիւթ.
բուրդ. ՀԱՆԿԱԳԱՆՔ. վառ յկ. առաջին 2 բոյրեր
մաշուած են. խոնարսիւնը օգլիւր է բոյր բրդ-
րեի վրայ. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. հր 1-4. 136. 593-6.
ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 27×18.3×5. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին
20.7×12.8. ԹՈՒՂԹ. 298. ՏՈՂԹ. 23. ՎԵՐԱ-
ԿԻՐԹ. կարմիր քանափով. ԴԻՐ. բոյրացի մեծացի
(սղիւ). ՍԿԶՐԱՏԱԿԹ. զարդացի. բոյնացի. ԼՈՒ-
ՍԱՆՅԳԱԶԱԿԹ. խորաններ. խաւեր. ծաղիկներ. և
բոյններ կարմիր ու կապոյս քանափով. ԽՈՐԱՆ-
ԿԱԿԹ. հր 577. ս. Բարսի պատկեր. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ.
9. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ. ԹՂ. 437. ԴԻՐ. Երանեա կար-
գատու (խոնարս) ՍՏԱՅՈՂ. Դրիւր. ԽՂԱԿՈՂ. ՏԵՂ
Ուարցիս արհեստագործ. ԺԱՐԱՆԱԿ. 926—1536.
ՏԵՂԻ. Կրճաւիս (Տփիսի մօտ.) ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ.
5-9 ստորին յուսանցում սղիւ շիղագրով աղօթք-
39. Բաղր երգեցէք և զմիջանոր Յոնանես գրիւս

յաղարս քիչցիք 118 սո. Է. Աստուածածին մոյր
Քրիստոսի մայեովն և եղիպարս քիչ. և այսպիս
չառ ձեղեր խաչ քիմացողներին՝ եղանակը յաջնի
սուղով սրչառ ևն: ՅԻՇԱՏԱԿԱԿԻՐ. 271. 273. 349.
436. 557. 588—591.

1. Ա. 9. Գանձ Առեակաց Ս. Աս-
տուածածինն. Խրնդութեան ձալն. բար-
բառ առեակաց. և ժաղատեալ գերկիզ
տարամաղին. (սկզբնատառերը կազմում են
կոլառաւ.): Գ^ա. Տեակալ Մարիամ զարու-
սեակ մեծին ըմբռնեցաւ տեղեւորն ահա-
գին. խանարհեցաւ յողջուն հրեղինին. կամ
աղաթին Աստուծոյ բանին. ինչ եղիցի բոս
բանի քսին. լինել ծրնալ անմահ արքա-
լին. մեծացաւ սեղ անձն իմ տենչալիս զաէրն
աէրանց Աստուած կենդանի և ցնծապէ
հոգիս բերկրալի որ ի հոգոյն հովանաւորի:
Վ. 14. Մեղեղի. Լուր է առեակաց
ուրախութեան հրնչումն. քեզ ժառը ժա-
լի է յառեականս ամէն. (15 տ.)

2. Ա. 15. Գանձ Աստուածայայտու-
թեան ճրագ աղալցին Տարբումն ըզմահան
տոչոր անձկական. տէր քաղցր և բարի
միածին որդի. (Տեւ Միքիբաւա).

Վ. 22. մեղեղի. Եւոր եղեմ բանաւ որ
աղնկոյն. Իմանալի սերովքէ. բանին աթոս
քերովքէ. յառեականս միշտ էին. (12):

3. Ա. 23. Գ. ծննդեան Քրիստոսի.
Ա. Ասորն. Մարտի և ամբիծ սուրբ Աս-
տուածածին. առ Միածինդ բարեխառ սեպը
(Միքիբ):

Վ. 27. Պարագրի անպարագրելի
Բանն ի մարմնի. Մայր Աստուծոյ Մա-
րիամ. Հրճութիւն այտաւ մեք հ գեպէս.
ուրախ լերսք Քրիստոս ծնաւ. (20):

1. Ա. 30. Գանձ Բ. գ. առն ծննդե-
ական. Խորան ժառաց Աստուծոյ Բանին.
գերկիզ տարամաղին.:

Վ. 34. մեղ. Կոյս անապատական և
անխախտ. Երգ նոր առեակաց բարբառ.
միշտ աւրճութիւն. (7):

4. Ա. 35. Քարոյ ծննդեան Տեառն
Գ. գ. առն. Գամենայն ժամ աւրճեմք.
Որք յառեակնից քեզ հաճոյացան. (Յովհան-
նիսի Գ.):

Վ. 37. մ. Քրիստոս Բանդ Հաւր
ծնունդ. և Ով զտրմանալի խորհուրդ. ասա-

ցաւք այժմ և յառեականս յառեակնից (17):

1. Ա. 40. Գ. Ե. գ. առն ծննդեան.
Խրնդութեան տաճար Աստուծոյ. Փառք
ի բարձունս Աստուծոյ.:

5. Ա. 44. մ. անոյշ Պրոգրտ տապեալ.
Յանեղապան լուսոյն. Գովհառ բերկրա-
նայ հրճութեան. Գործութիւն և ժառը
ի յառեականս ամէն. (Գովհառ խառը կոյս
Մարիամ):

Վ. 46. մեղ. յորդորակ. Առեակաց և
ծննդեան Կամիւր տառանաւոր. Խրնդրի
ալք իջնանի. Կայր կոյսն ի յաղրին. Կ. Երով.
Կայծաղնատեալի կարմրացոյցաւ ամպոյն
կապեալ սին լուսոյ կանգնեալ ի վերստ
կարեւոր խմբիցն կանչին ի վերստ կենտ-
րար ծնաւ կեցաւ ցիւ բազմաց: (վերջանում է)
Հոգին ճըշմարիտ յառեականս ամէն. (25):

6. Ա. 48. մ. ծննդեան նաւիկ տապեալ
Աշքն ծով ի ծով. քեզ պատկոյլին Գ. յ.
ամէն. (10):

Վ. 49. յորդորակ. Առեակալ գեղե-
ցիկ գոսար. հանապարհ ժառատորութիւն
Գ. ամէն. (9):

Վ. 50. Մ. ծննդեան և յայտնութեան.
Փողկալ ժողէր. սրովքէն առէր. Այտաւ
ցնծութիւն հոգեղնայ և առեակալ. Եւին
աջոյ յաջոյ ձեւին աջովն իւրով աջ ընդ
աջմէ Հաւր յահեղէ լոյսն ժառաց. Ի սիրտ
սէր ծանուցեալ սիրաբողբոջ տարփմամբ լը-
ցեալ սիրով ընդ սէր միատարեալ. Եւ առջ-
նաճառակ պաղպն մահաւանն. մայր Մա-
նուէլիս կոյս 51):

7. Ա. 55. Գ. ծննդեան և ութութիւն.
Գոչումն ըզմալին զովհառ քաղցրաղին.
Պր ի մէնջ պատուին (Գրիգոր):

Վ. 58. Տաղ Բ. առն թլխատու-
թեան. Եւրսկիզրն Բանդ Հաւր. Եւ
զնախաժառն անխիւր. Աստուածածին
կոյս երանեալ. տարալութիւն պարգեւացի.
(28):

3. Ա. 60. Գ. Տեառնդառաջին.
Միտանական սուրբ Երբորդութիւն. Գրի-
գորի սրբոյն. Եւ Բամից խմբից երկնից ար-
քային ինքնին բացաւ գոսորն տաճարին
և ի ձալնէ աղխիցն նորին. զարհուրեցան
բնակիչք բազմալին. Զահ ժառեալով հարցա-
քըննէին զի տեսանեն զգալուտան արքա-
լին. Տեառնընդառաջ ելեալ խընդրէին և

տատ և անդր հարցանելին, եկն ի տաճարն
բոտ հին տալինին և արձակեաց զսուրբ
ձերանին:

Ճ10, 63. մ. «Արտեայ ի տաճարն այ-
տաւր... Քրիստոս փառաց թաղաւ որն, այ-
տաւր... Այտաւր ցընծայ Աբուսաղմ և
զուարճացեալ պաշտօնանաւ... և յամենայն
ժամանակ զպաշտօնէս:

3. ԱՅ 66. Գ. Յովհաննու Ասրապե-
տին «Մեծապաշտօն փառաւոր պանծալի...
հոգի ու զից աստ՝ շնորհակալան:

Ճ11, 69. մ. «Ի դատո հրեղինաց յո-
ղեալ միանամք... Արկրորայն Քրիստոսի
մեծ Ասրապետն... Յովհաննէս մեծ մար-
դարէ, Երկրորդաց ազգ... Փրկիչ զմեզ ի զժո-
խէ...»

Ճ12, 73. Գ. Պետրոսի հայրապետին և
Արիստղանայ տարիաւ ազին Վերկրայն հրեշ-
մամբ վերնտեղան տարվմամբ... ի մի բերան
տարնեալ յաւիտեան «(վարդապետի):

Ճ13, 80. Գ. համարէն ճգնաւ որաց
«Բարձրեալ ահա որ... ի յազատ թի ու ի յա-
մենայն տեղի» (յոյիս երգի):

Ճ14, 87. մ. «Անդամն սոս անա-
պատի... Անձամբ խոնարհմբ...ով ճգնա-
ւոր» (10):

2. Ա2, 87. Գ. թաղաւորաց ի տէր
Մխիթարաւ «Համայնպաշտան հաւր սահման
և բան... բոտ բանի զրոյն (հինգաստան):

«(3-դ տ.) Պատուեալք ի մոլէ նեն-
դեալ Հերովդէ, և ի Պիղատոսէ, ի բոլոր
սրբաւ սիրեալդ յերգարէ, Հայոց արքայէ,
յանձն մերապաշտ, անկար յատգանէ, հան-
դերձ առարէ, զպատկերն որ հայցէ, քեզ
տիպ տեսանէ և երկրպագէ... Անդ հասեալ
Խաղի Բանիք քարոզէ և լուսաւորէ... և ան-
տի զիմէ ի հայս մըտանէ, զԳեղարդն բերէ:
(4-դ տ.) Նըման գրչեսցի քեզ յաջմէ բող-
մի, Ամնդալիս մեծազգի: Ի դալ Հոխիսիմի
և Գոյիսնէ թաղապարմուհի, որ պատճառ
լինի Հայոց հաւատի և Վրաց ազգի, քա-
րոզեալ Նոնի ի Մըղխիթայի, Միհրան հաւա-
նի իսկ Տրդատ սրբի ձեռամբ Գրիգորի,
մէր յաւաւորչի, յԱփրատ մըղըրտի, Յով-
հաննէս կոչի:

(5-դ տ.) Արև յրոպային յերկրի Բաա-
լին, լինել մեծ կայսրին Կոստանդինոսին,
խաչն ի սիզնանին, հարեալ զբթային բայց

պիղծ Մարտենտին, Նըման հրաւիրային
զաւել հաւատին: Եստ սիրել կայսրին ու-
րաւի շար ախտին անբժշկելին: Յայանեալ
Պետրոսին զլիսայ հաւատին, մեծ առաքե-
լին հաւատոյ վիմին յերազ զիշերին, զոգ-
ջանալ տխտին: Ահրեատարս պապին, Ջրով
տապանին, բուժեալ զախտ նորին, վանեալ
զգատս հրէին և զամբի մոլորին, որ ընդդէմ
կային, և ի կամս անձին ազգն ափրիկային
տեսաւ Տնազանդին: Գրեալ զվապա խա-
չին, բամբիչ Հեղինին, յարմամբ մեռելին,
ի Գողգոթային, տուն առտուածային, շի-
նեալ մեծ կայսրին:

(7-դ տ.) Սուրբ թաւրն սորին, որդի
Արկաթին, մեծ առաքինին... և զմարմին մե-
ծին Սահկարանին, յեաւ թքն հրեղին, աճաց
որ անցին Առտուած լսարմպալին, էառ
զհայցելին թղաղաղութիւն մար զերեզմա-
նին, և բզդիր հային, հրամանաւ սորին,
Հոռոմք պատուեցին, Երեք արքային, Երեք
ժողովին... հաւապ հաստատին, ի Հայր և
յորդին... իսկ որ այլք լինին ժողովք զերնին
հայր զայն շքնդունին, բոտ Մարկիանոսին
և Քաղկեդոնին, Ջրեալ սուրբ ուխտին:

(8 տ.) Սուրբ արքայախան... ի քէն
քնկալան թաղ և զաւաղան, քեզ Տնազան-
դեցաւ, Արմրատ հայդաւան, Վախթանի
Վարդգասն, Վաչագան Աղուան, Յովա-
տոփ Կոռան, Արինեբանման և Իլիսպահան:

Ճ15, 95. մ. Բարձրացիր գրչեսցի իմա-
նալիք սիովն... Փառք Տեսաւ ծածկեն
զրան... յաւելաւ ընդ Հոգոյն... (15)

3. ԱՅ 96. Գ. համարէն մարախրո-
տաց Մեծապաշտօն փառաւոր զարդարեալ...
կենացն արժանաւորեալ:

Ճ16, 100. մ. «Ճըմարիտ վրկաչք սո-
տուածորդայն... Ի սոսկալի ճըգամբք սուրբ
վրկայից... մատուցանեմք զփառս» (12)

1. ԱՅ 101. Այլ Գ. մարախրոտաց-կո-
տանայ, Նահապետկաց, «Խոնարհեալ Բանին
Առտուծոյ, յաշխարհախումբ մեծի տան-
նին, թողցէ զյանցանս զըծողի սորին:

Ճ17, 105. մ. «Բանիւ աւետաւոր բար-
բոտ արար... ի յայժմոս և յապողայն» (12):

7. Ա2, 107. Գ. ի Յունան մարգարէ...
Գոյիդ կատարեալ, գովեստի... մնալ յաշ-
խարհի զաւարան ի բարեւ (Գրիգորի է):

3. ԱՅ 112. Գ. սրբոյն Սարգսի զաւ-

բաժնորդներն: Մեծապաշտօնական փառաքան Գրիգորեան: մեզ քաղցր եղիցիս:

Ճ18. 117. մ. «Աստուծոյ տեսողէ՛ յանմահին Գանձն...» Երջանիկ մեծ գտարական և Քրիստոսի յաղթող... Ի բէն աղերսի հաղկեմք... ի չար խորհրդոց... (38. վերջին տները: ի Զոհարայ գայտ կոչոս):

3. ԱՅ. 121. Գ. սրբոց Սուրբառեանց և Ասկեանց Մեծապաշտօնական զգալի... Ժողովարդոս պաշտօնացոյ:

(1 ա.) Տառնախրմբեն գտար յիշատակի... մեծ վրկային սուրբ Սուրբառի և բնկերացն իւր համապատի տղա յայանաց ուղղէն գովելիս բնդ թագաւ հոյն եկեալ Սաթինիկի (յաջորդ 2 տան մէջ ու Ասկեանց Թագէտսին՝ աշակերտելը): (3 ա.) ի սուրբ Ասկեանցն պաշտակին միկրտաթեան խորհուրդ խրնդրէին: Ի ծաղկապարզ անուանեալ աեղին: յարամ տկունք Եփրատաց հոսին: անդ միկրպայան զանօրէնութիւն և զգեցան զլուսն տառաւածալին: (4 ա.) Սուրբառեանց լեռնեբում ճղնեբ պատմեալս յետոյ «Յայնժամ Գորքայն ի նախանձ շարժեալ... զԲոս շահա իշխանն առաջեալ: և մեծութնութիւն զնոսա կոչեցեալ: նորա անշարժ և անխախտ կացեալ և յանձն տալին միտանել: (5 ա.) Ահունք Եփրատաց և սուրբ (սուրբառ և) խրնդան: Եղին բնակարան և վրկայարան: իսկ սուրբ արեանցըն նոցա հեղան: բնկարան ըղձնորհր ըրժրչիտութեան: զի որին անրիժքըն հեղան: անդ քաղցրահամ ողբեր բրկեցան: զար լուսն: որին միւր հայոց տան: սուրբն Գրիգոր պեալն արթիւտան: աեակալ զհանգէս բժշկութեան ի սուրբ սակերացն Սուրբառեանցն: Երթեալ շինեաց նոցա վրկայարան: և անդ հաստատեաց զգանձն տառաւածական:

Ճ19. 125. Գ. սրբոց թարգմանչացն Բարձրեալ անբրնին: բնաւից լրութիւն: հնարիւք որոտէն: (10 ա.):

(1 ա.) Քրիստոս մարգարեալս քաղցա տառեալս Թագիս եկեալ: զար գրով յղեալ Թագմայ տառեալ: Իսկ Թագէ հասեալ: յաղապ զրկալեալ: Սանդախտ կատարեալ: սուրբ Գրիգոր յայանեալ: մեր հարցն ար բնարեալ: յայն գրով վարեալ: յատորոց վարժեալ: Սանակ արբանեալ: կաթողիկոս լեալ: ամա յիսուն ճրգնեալ: Ի դա-

րան յայանեալ: Մեծապաշտօնական փառաքան Գրիգորեան: մեզ քաղցր եղիցիս: Վատաւ համբակեալ: վարք ու բառացեալ: մերկ և բոկ չարջեալ: յանապատ կեցեալ: շէշկ մաշկ զգեցեալ:

(5 ա.) Վատապաշտօնական: Վաեթիմ Գործակցեալ: Գանիկ շնորհեալ: քառնինքն զբեալ: նախնեացն արարեալ: ամա Բ. զհեղեալ: բազում աշխատեալ: և ոչինչ ազատեալ: ձեռն յԱտաւած ճրգեալ: Ի Բարտաղեալ հրեշտակ Տեառն իջեալ: մատամբ փորագրեալ: ի վիմին զբաշտեալ: ողջ ձեռն երեւեալ իբրեւ ձեռն զբեալ: սրբն գիր յայանեալ: այն հոգի ջահեալ: զայլ գիրն յարուցեալ սեղադաք հեղեալ:

(7 ա.) Ս. Բարձրակ սր աեակցանակ... մինչդեռ տարեալս ի վաղաք: քաղաք: աեակը հրաշտանակ բիմբ ամապատառակ սեղան տկնակալ: անդ հայ ու ողկալ գտի: Ի հեհեգ նախորտակ և սակի զընդակ: Մարգարտ թեալեալ: զիրն սակի աեակ և թնտոյ սկրգրնակ: մէջքն եղծած ջրնջակ մեզ կը նըմանակ: վերջն վաղլուրակ արգոյքըն սր հասակ: սկա տեղին զեմակ: թեքըն հրեղինակ:

Ճ20. 134. Տ. Գանձիս Այտար մայր սիմին ցընծա տառնելով: բարեխառ սելով: (աւք):

1. ԱՅ. 136. Գ. Սուրբ Վանդեանց և Վարդանանց: Բարամաեալ կաննք տառնի: բարձրեալն վերին:

(5 ա.) Տաղնապեցան գտարականն յոգի: փութան ի դաշան Արտոյ գտառի: սուր կը շէրինքն Թագէտի: Ատաւածաւար սուր աշակերտ և հրաշապեղ կուտին Սանդրալեալ:

Ճ21. 140. մ. «Այտար հրաշափառ հոգին: Բարեաց զերապոյք և ուրաւագէնք: Վաղլեւապէս ներքոյի: ճշմարտապետ: յարարածոց տանին: (28 ա.):

2. ԱՅ. 143. Գ. սուրբ հայրապետացն Երեյ ժողովոյն: Ատաւած կենդանի: անխմանալի: կալ յաջմէ քոնիս:

(1 ա.) Ասեալ կուտական: մարմին մաքրական: միաք հոգիական: անբաժանական: աներաց զբական (անբաժանապական): Երեւաք միական: մի յերկայ բնական: կատարեալական: (սկզբնատառ երբ կուգմա մեն: Այրիվանցի):

չ²², 151. մ. « Երեսփոխանից Աստուած, ուստի քան զլինել . զհոգեւորական կերպարան » (3) :

չ²³, 152. Յորդորակ մեղեդի « Բայց դուք երգեք փառաք . սուրբ Հոգւոյն միշտ յաւիտեանս » (9) :

1. ԱՅ, 153. Գ. ո. Թէ ոչ որոտի դուրսաւորին . « Խընջոյս հարսանեաց . սրտայգմեղ կամի » :

չ²⁴, 159. Ց. Գանձիս « Խաղաղարար նոր թագաւոր . վրեպն Թէ ոչ որոտ Հոգւոյ » (14) :

8. Ա. 160. Գ. աղցից Բ. դ կերակէին . « Երգս յաւեթական . երգեալ . Հոգւոյ պատարեալ որ զքեզ դաւանեալ » (երկնականի) . « Կուցէ և Սխիթար Այրեմանցի » :

1. Ա7, 169. Գ. սուրբ Կիւրղի Երոտող մայ հայրապետին . « Խորհուրդ անշուք ծածկեալ . գալըստեան բանիդ » :

3. Ա7, 174. Գ. Գ. դ կերակէին յաւստակին « Մեծ և ահեղ խորհուրդ տիրական . և ժողովրդոցս . սուր բուռն թիւն և ողորմութիւն » :

1. Ա8, 178. Գ. սուրբ Յովհաննէս Երոտողեմայ հայրապետին « Խորհուրդ կենաց պատճառ . և Սուրբ Հոգւոյն սրբաւնութիւն » :

(4 տ.) Ազգ. եղև ի Հոգւոյն Արքայ շնորհ պարգեաց յաւարքս սրբայ . յայտնի նըշխար մեծ նահատակին Սաեփաննոսի նախաւորիկային . երևելով Փառադիւղին հին աւրինացին վարդապետի . զգուշացուցանէր Ղաւնիկանոսի միանձնացեալ սուրբ քահանայի . թէ երթ առայ որբոյն Յովհաննէս է Երոտող մայ եղբուն զի արժանի է սպասուորիք : Սու գրաստ զգանձըն աստուածային և վիտյորան շինեաց մեծագին ապա պատմութիւն . և Եպիփանի ոսկեղէն անթիւնէր մանրելով աղքատներին տալը և Յովհաննիսի բանաստեղծի . աղց պատճառով Յովհաննիսի կարանալը . Եպիփանի ապաստիլը և Յովհաննիսի բժշկութիւնը :

3. Ա8, 183. Գ. Գ. դ կերակէի մեծատան և Ղաղարու « Մեծ և ահեղ խորհուրդ տիրական . և փառատեալ զերկեղ արամանցին » :

3. Ա9, 187. Գ. սուրբ քահանային . « Մեծ և հզորն արքայ . ստանդապս շնորհ և ողորմութիւն » :

չ²⁵, 190. մ. « Քրիստոս փառաց թագաւոր . փառաւորեալ . Պաւնդ սուրբ վիպիցն ի ստեղծել . և ողորմեալ բազում զորմ » (22 տ. վ. տնկըր կազմում են Իրիգորի հրգս աշու) :

3. Ա10, 192. Գ. Ե. դ կերակէին ի գտաւարն և ալրոյն « Մեծ և ահեղ խորհուրդ անքննին . է առաջին մարգայն » :

3. Ա11, 196. Գ. ո. Վրիգորի լուստարչին . « Մեծ և հզոր անմահեղ արքա . պատհեալ չարէն » :

չ²⁶, 201. մ. Գանձիս է Ս. լուստարչին . « Վրիգորիս առաջինի հրեղայ . Բարձրացիւ պայծառ փառաւոր . և զԱստուած յաւիտեան » (12) :

7. Ա5, 203. Գ. Ղաղարու ի Վրիգորէ ծերի սրբայ . « աստեղալ . Վահարանական զալ նախական . անբիծ արեանն » (Իրիգորի կ սա) :

չ²⁷, 208. մ. Ղաղարու յարութեան « Աւետիս Մարիամու . նոյն և Մարթայի . 2 ալն կենդանատուն ծայնէր . հանապաղ փառք յաւիտեանս » (11 տ.) :

չ²⁸, 209. Գ. մեծի սուրբ ողորմական սր է ծառադարար Համայնական հարսանման և բան . ընդ մեր հաշտութիւն (հայիկ սերով) :

չ²⁹, 217. մ. գալտեան ծառադարարին . « Ենեղանելին Աստուած հրաշալի . Այսուր գալտեամբ . Այսուր ցընձան արարածք . փառք ի բարձունս Աստուծոյ » (20 տ.) :

1. Ա9, 220. Գ. ծառադարարին « Երեղա սխիւն խորան . հաւր Հոգւոյն միտար » :

չ³⁰, 223. Տաղ սոյն սուրբ գանձիս . « Այսուր գալտեամբ աստուածորայն . Աստուածային գալտեամբ զարդարեալ . ցալտեան քո Քրիստոս » (10 տ.) :

7. Ա4, 225. Գ. մեծի երկալ շարաթին . « Վերայոյն էից . զերհրաշից . պարգեացն ծրի » (Իրիգորի կ սա) :

չ³¹, 231. Տաղ սոյն սուրբ գանձիս տաղ . « Ենդ ի մէջ գրախալն . հոյն ճրմարիս ի յաւիտեանս » (10) :

9. Ա. 232. Տեառն նախի տաղեալ զայս սոյն սուրբ զեղեցիկ . « Եւրճեալ է Հայր ամենայն . գրախալ լուսայ սվ հոյս » (3) :

7. ԱՅ, 233. Գ. մ. Երեքշաբաթին ձեռոյ որդոյ. Գործ արարչական, զերահրաշական. Քրիստոսին սուրբ կամոցս:

9. ԱԶ, 238. ա. գանձիս ներսիս. Երեքշաբաթի. «ի հարսանիսդ տառուածային հրաւիրեցաւ. և սուրբ խաչին» (14):

3. ԱԶ, 240. Գ. մ. Չորեքշաբաթին. «Մեծ և ահեղ խորհուրդ անեղին. հոգի սգաւորական»:

ՃԶ, 243. Տ. գանձիս. Գառն անաւրատ պատարագ. գահութիւն ընդ նոսին քեզ ալժմ. » (12):

2. ԱԿ, 245. Գ. մ. հինգշաբաթին Մխիթարա. Չահեղ գանձքնին զխորհուրդս. ի գառատանին կալ յաջմէ քօին» (զոպկաւորդս):

ՃԶ, 253. Տ. գանձիս ուրն աւարս. հոսեալ հրեղինացն. հոգին ճշմարիտ յաւիտ. » (13):

3. ԱԿ, 254. Այլ Գ. մ. հինգշաբաթին ոտնադու ալին. «Մեծ և ահեղ խորհուրդ ահային. սուրբ եկեղեցի»:

ՃԶ, 259. ա. գանձիս. ստնադու ալին. «յերկային հոսեալ ժաման. ևարբ և սուրբ ևոգովն» (8):

1. ԱԿ, 260. Գ. մ. Ուրբաթին չարչարանաց Տէտուն «Խորհուրդ սոսկալի. աւնիմանայի. ի հրոյ գեհնային»:

10. Ա, 264. Տ. գանձիս. ի Սրիկ Կոստանդիա. «Քրիստոս փառաց թաղաւոր. և քեզ ընդ ևար և ևոգոյն» (22):

ՃԶ, 265. Տ. ահեղ աւարս. «Առաւ տածածին արբուհի. ամէնաւնեալ. ի րարձունս երգեսցուք» (25):

ՃԶ, 268. Ողբ Առաւ տածածնին առացեալ ընդդէմ խաչին. «Առաւ տածածին կոյնն Մարիամ. որ տնիս այլոյ, այլոյ» (25):

1. ԱԿ, 272. Գ. թաղման ճրագալուցին «Խորհուրդ հանդրոսեան աւարս. յառնէ փառաւոր զարդարեալ»:

«(8 ա). Երառու ելով սոս Տէրն ազատ թեալ և ի խաչափայտէն (յնա) իջուցեալ, սուրբ Առաւ տած սուրբ հրդուր երգեալ, սուրբ և անմահ և Առաւ տած խաչեալ»:

ՃԶ, 277. Տ. գանձիս իրկուսն ալլաւա. «Այսն րանքն այսուր ու մարդաբէրին. Խաղաքերն եկին զիւզս անուշ բե-

րին. զայլ է միշտ փառ սարս թիւն» (25):

11. Ա, 280. Գ. մեծի գառկին. «Յիսուս Որդի ևար քո միածին. կանանց մեղաց թողութիւն» (3): Սոփանէն (Մարտիկի):

ՃԶ, 283. մ. գանձիս մեծի գառկին. «Աւետիս միշտ աւետեաց. Յարեալ փառաց թաղաւոր. Դարն հրեալան եղին. և նաեալ կանաչքն ողբային. փառք յարութեան փրկաւորին» (35):

ՃԶ, 286. Գ. գառկի և յարութեան. «Տէր տէրաւական. արաւդ տիրական. զազգ հալատանեայց» (սերունական):

ՃԶ, 295. Մ. գանձիս. «ևարուն (2) արթնացեալ, ըղիտեալ զհեթանոս. 2-այնէր 2) տառըալին սիրամանդ սիրելոյն. Եւայնժամ սիրով տիրական. Երնժան ալսուր երկինք. փառս տալով ևար և Որդուց. » (16):

3. ԱԿ, 297. Գ. յարութեան Խղաւար. «Մարդասիրութեամբ Որդիդ միածին. ընդ աջմէ միածնին»:

ՃԶ, 301. մ. գանձիս. «Յարեալ հառնայն. 2-այն աւետեաց կանանցն երգէր. զգեցեալ մարմնով» (9):

3. ԱԿ, 302. Գ. յարութեան Գղաւար. «Մեծ և ահեղ խորհուրդ սոսկալի. հալկաղեան տահի»:

ՃԶ, 306. Տ. գանձիս ի զարեւրից աւետարանին. «Բայց ի միաշաբաթին լուսանալ. առ ևար իմ և Ասուր ևոգին» (8 ա):

12. Ա, 307. Գ. յարութեան Խղաւարն. Յովանէս Թղութանցոյ առացեալ. «Յերկնից խնարհեալ, Բանդ յերկիր իջեալ. զի արդարացուք» (յարարեան և):

13. Ա, 314. Տ. գանձիս. «ի զարեւրիցն. «Կանանցրն կանխալ եկին. Տրահեալ անձկալին խանթալաւ. Կանաչքն արատաւ աքլային զրարձաւորն. ի մեաւ լոց արհնեմք ալժմ և. յաւիտեանս (Կոստանդիոս կարայիկոսի ևայոց. 3-ը):

ՃԶ, 317. Չինի սուրբ յարութեան շաբաթաւն ա. Յովհաննոս զլիտաման «զինչ արդիւնաւիւ. ճրճարիտ ալժմ յաւիտեանս» (13):

3. ԱԿ, 318. Գ. նոր կիրակի. «Մեծ սոսկալժառ ճայն սրտալուր. առ միածինն քարեխառնի»:

10. ԱԶ, 322. Տ. գանձիս ի Սրիկ Կոս.

24

17. Ա. 485. Տ. մեռելի. . . Եկաք աշ-
տար Եղբարք տմեն մատոյ առ Հայր և բա-
րեխա ա լեւ անդադար. (Երգ Արխանգելիի) :

38. 487. Տ. Զ. գ կերակէին աղա-
հայեցին. . . Առաջ ցանցաւ որ ծառայս. . . վառն
յաղթող քո սրբոյ խաչին. (14) :

39. 489. Տ. յանառակին. . . Առ Հայրդ
աղադակեմք. . . կենդանացոյ թեզ ի բնակու-
թիւն. . . (այս բան) :

1. Ա16. 490. Գ. վառն գիտի սուրբ
խաչին. . . Եւ աչի քում Քրիստոս երկրպա-
ղանեմք. . . հանգիստ կենաց և արքայու-
թեանն. . . :

(4 տ.) Վասն կրնալն Պատրոնիկոյ
որ Կեստոս էր ի Տրեբոն. . . սոյ աշակերտ
վիմին հաւատոյ, առաքելոյն Պետրոսի սրբ-
բոյ և մեկրոսի յանուն Աստուծոյ երկնա-
սորի մեծ խաչեցելոյ. Գայ ի քաղաքն Հրէ-
աստանի յերուսաղէմն սուրբ պանծալի-
անդ աթեան կալեալ և տեղի ի յապա-
րանքս Հերովդէի: Ապա կոչէ զարհն բող-
ձալի. ըզտէր Յակովբ Եղբայրն Յիսուսի. և
հարցանէ զտեղոյն աէրանի. զգերեզմանէն և
զկենաց փաշտի. որ ըմբռնեալ ի Հրէից աղ-
ցի ոչ ապին թալ աղաթել անտի մինչ
բարկացաւ աիկին Գրչխոհի և ժողովեաց
զհեռայն տանի տհարեկեաց զազգն Իո-
րայէլի. . . (6 տ.) . . . Առաջ Յուդա ի տե-
ղին եկեալ և հաւատով զձայնն համբար-
ձեալ. . . բրեհաց զտեղին նըշանադրեալ բու-
րեաց խնկոց հառն պարարեալ. . . բայց զի
երես խաչս գոր դրոեալ ոչ գիտէին զտե-
րանեան յայանեալ մինչ միտմար մեռեալ
մի բարձեալ ի յակեղդամայն տանէին թա-
ղեալ. . . զերես խաչս ի վեր համբարձեալ. նա-
քիմբ զղաղադարն առաւանդարեալ մինչև
յիսին խաչն ժամանեալ և պատանին աշ-
նիս յարուցեալ ամբոխն ի ձայն մեծ զԱս-
տուած աւրհնեալ. զՅուդայ կոչին յառ-
ձումբն պատուեալ Կիւրեղ անուն սուրբն
ձեռնադրեալ (ապա պատմում է թաղու-
հա Սողոմոնի տաճարից մեծ եկեղեցի շի-
նելու և Կիւրեղի Փրկչի խաչի բեկունքը
նրան շնորհելու մասին) :

40. 498. մ. Ի յերուսաղէմ զնամ
ի յայն. . . Եւ խաչ կանգնել կամիմ. . . Արդ
աւրհնեալ էս փաշտ. . . հանգերձ Սուրբ Հոգ-
ւովն փառք յաւիտ. . . :

3. Ա10. 500. Գ. հրեշտակապետացն
Միքայէլի և Գաբրիէլի. . . Մեծ և ահեղ խոր-
հուրդ հրաշական. . . ըզմեղաց քաւարան. . . :

7. Ա8. 505. Մ. զանձիս. . . Գովհոս
երկրամնաց. . . քաղցրածայնեալ երգեմք. . . Անդ
ի յարսթեանն յորժամ. . . և հանապաղ յա-
ւիտենից. (Գրիգորի այս բան) :

Ա9. 507. Գ. նիկաւ զսոսի հայրապե-
տին. . . Գառապան ծաղկեալ. զեղազէչ. . .
քովն պարգեաց. . . :

7. Ա10. 512. Գ. ս. առաքելոցն Բար-
դողիմէոսի և Յուդաի. . . տապեալ ձերի որդոյ
ըստ անուան իւրոյ. Գերարդի պաշտառ
համայնից. . . մեղաց թողութիւն. (Գրիգորի Կ)

(3 տ.) Ի գալ Թաղէին հրամանաւ
քովն յաշխարհս վերին. զինու գեղարդին
նախ առ Արգարին յԱռհայ քաղաքին
տալով աղաքին ըզրժշկութիւն. և զմեծ իշ-
խանին զԱրգիւս որդին յարոյց հրաշալին.
ապա յուղարկին թղթովն Արգարին առ
իւր քեռորդին. լոյս ծագել նոցն կողմանց
հիւսիսին: (4 տ.) Գանձ սիրոյ քովն զան-
ձեալ ի յոյին. . . սրբոյ Սանդրխտին. . . Այլև
խրոսոսին հալերին ոսկին. և ընկերք նոցն
զԱմենասու բարին. եղբայր Զաբարին. մեծի
իշխանին. . . (5 տ.) Ար և նա եկեալ (Բար-
թողիմէոս). . . Մարաց քարոզեալ. յեզեմոն
մրտեալ. զուղբիւն փոխեալ և անտի ելեալ
բոստըր պնացեալ անդ հրաշս արարեալ.
զարեն արդելեալ. խաւարեցուցեալ մե-
ռեալս յարուցեալ. և անտի ելեալ. . . ի հայք
հասեալ. . . էր կոյսընջ փոխեալ. . . ընդ որ դառ-
նացեալ. հոգւովն ախրեալ. . . (6 տ.) Ըզ-
փայտն որ էր կոփեալ Յոհան սիրեցեալ. . . ըզ-
տիպն Աստուածարեալ. զկուսին փոխեալ:
Զայն նմոյ տրեալ ի սփոխանս եղեալ
եղբայրն ոգացեալ: Եւ նոյ զնոյն տեալ
և ի Հայք բերեալ. Հոգոյ վառն եղեալ և
անտի ելեալ ի բաւ յառաջեալ. յԱզրակ
կոչեցեալ. յԱրաւաշատ ելեալ. եղբայր հան-
գիպեալ և զՅուդա տեռեալ. զմիմեանս ող-
ջուեալ. . . անդէն խաչ կանգնեալ. զվէմն
որ անդ եղեալ. մատամբ զբրոշմալ. Յու-
դա գրնացեալ ի յորմի հասեալ սոյ Բ. գ-
րակ մրտեալ. որ զմարթին հանեալ ի խաչ
բեւեռեալ և քրքով հարեալ որով կատա-
րեալ զհոգին աւանդեալ (7) իսկ և Յու-
դաի հասեալ ի յորմի ուր և կատարի: Եւ և

սա որդի, հիւսանն Յովսէփի, հաւրն Քրիստոսի...

3. Ա11, 518. Գ. Ե. Յակովբա Մծբնա հայրապետի... «Մեծապայծառ անուն գովելի... մեզ քաղցր եղելի»:

(2 տ.) Յայտնեալ Մարտիկ ս. ճրչնաւորին, կոչել ըզքեզ յառաջնորդութեան... Մրժբին քաղաքին... (3 տ.) Գ. և Մարտիկ ճշգնաւորն ընտրեալ, զանգամայն ի մարէն ծընեալ, ըզտամնամնն առ ողջացեալ, զորդի Կեդրութին զոր և մըկրեալ, ի մահաւանկ կենդանացուցեալ, ըզփոքացաւ պատանին մեռեալ, արատաւ ելով ըննա յարուցեալ: (4 տ.) Տէր ս. Յակովբ հայրապետ ընտրեալ զխորանագեանց կարգն իոկ ոչ փոխեալ... մեծ տապանին տեսեան ըզձայնեալ... ըզցանկալին քո... ի հրեշտակէն Աստուծոյ տեսեալ... ի լուսացարան աղբիւրն նրտեալ զլրիտի կանոյն յամաթ արարեալ զճուր աղբերին ցամաքեցուցեալ ըզհերս աղջկանց սպիտակացուցեալ, նոյն նշանաւ տապանին յայտնեալ, զարքայն Պարսից զարհուրեցուցեալ: Ի հրանի թիցն իոկ սպասաւորեալ, Կոստանդինոս կայսրն պահուցեալ:

7. Ա11, 523. Գ. Ե. Երուստարին կերակելից... «Կերամբարձ Աստուած, զովեալ ի գաւրաց... սրբոց հազարեալ» (Իրիզուրի Ե):

Ճ61, 528. Տ. «Մեծ հառաչանաւք եկին յայնմ աստուտան... (Մկրտիչ)» Այլ պարտիկպան ու ժղին ցոյց ինձ... Այլ քաղցրաձայնէր, քաղցրախոս սէր երգով... և հաւնապոյ և յաւիտեան» (20):

Ճ62, 530. Գ. Ե. ապաշխարութեան... «Մեղաց Տէր մեղաց, անօրինեաց... զգջացեալ անձանց» (Մկրտիչ):

Ճ63, 536. Ժ. «Իւրեւ եղև տիւ ցերեկին... զփառս միշտ յաւիտեան» (18):

1. Ա17, 539. Գ. Ե. Գաթի մարգարէին և Յակոբայ առաքելոյն... «Խաղա անքրննին, անճառք անհատին... ի հրոյ գեհենին»:

Ճ65, 546. Ժ. «Գրախալն լուսերամ, լուսափայլեալ ծաղիկ... (Խաղի Ե)» Աւհաղայն հըգաւ արքա... (Վարդապետ) Նախկին տեսող սուրբ մարգարէք... զայլ բանին և նոր... (20):

3. Ա12, 548. Գ. Ե. Սաեփաննոսի նա-

խովկային... «Մեծ և հզաւ անմահ թագաւոր... անապթաքելի»:

Ճ65, 554. Մ. «Ի խաչին արնեալ որթոյն... Ի գաւազանէն Յետիա տեղեկալ... (Ի ներսիս կարողիկոսի... ընդ նմին գտտեալ... (20):

Ճ66, 556. Մ. «Նոր ծառայն կենաց աստուածատունի գրախալն... Այլ պատկաք պարձանաց ս. առաջին... Քրիստոս առհնեալ է յաւիտեան» (17):

18. Ա, 559. Գ. Ե. զլուսաւոր առաքելոյն Պետրոսի և Պաւղոսի... Սուրբ Երրորդութիւն, ասեղծող զաւրութիւն... ընդ մեր հաշտութիւն» (Սարգիս ցրի):

Ճ67, 565. Ժ. «Գլխաւ եկեղեցւոյ և վէմ, հիմն անշարժելի... Պետրոս և Պաւղոս քրիստովնէից... Երրորդութիւն ի յաւիտեան» (16):

1. Ա18, 570. Գ. Ե. որդւոյն Արաման... «Խաղա անքրննին անճառ անհատի... ընդ Արարածին»:

Ճ68, 575. Մ. «Արդիքն Արաման որդի վերաւ աստուածացին... Նոր լոյս յարմեանայն... ըզփառս ընդ Հաւր և Հոգւոյն» (Երեմիայի Երգ) (18):

1. Ա19, 577. Գ. Ե. Բարդի... «Խաղաւորաճ արհի պանծալի... զնփրեմ խորին իւր ճրչնաւորով»:

(5 տ.) «Զկարգս ու խառնանաց զկանոնս լուսոյ, ցուցել ի կառի նորոյ և հնոյ և զյիւր պահոց յիմնակ խորհրդոյ, ասանդեցիք ս. եկեղեցւոյ... եղբայր Գրիգորի սրբոյն նիւսացոյ»:

Ճ20, 583. Տ. «մեկնութեան պատշաճեաց... Անեղ անմահ լոյսն էտեան... ազանց բրիտավնէի» (30):

(Տակր զբաժ է, 583 տաղս նոր է տառնաւոր ձայնիւ ասաւ Այստաւր ցընծաւ Երուսաղէմ):

584 «Մինչ էր արդոց նա հաւթնամեան, ետան յաստմն իմաստութեան... (Նա տերիտից ասանում է կալիսկոպատութիւն)» զմեռեալն ի մեղս պառնկաւան զանլոյճ կապեալ զխաղ ծառայն Բառիլիսս արհիտեան զարձայց Աստուածըն պետրոսիան... սուրբ ազաւթիւր Բառիլիսին ցաւք ուրուկին ասողջանցին Եփրեմ խորին վարդապետին ըզսին լուսոյ տեսեալ յերկրի

որ հասանէր մինչեւ ի յերկինս: Եւ է Բար-
սեղ Աեսարացին: ԶՅուլիանոս պաշտօն
չարին Մերկեսիոս եհար ուժգին: սուրբ
աղաթիւք Բասիլոսին: խոցեալ ետպան
բանիս կուսին: Եւ Նիկիայ մեծ քաղաքին:
ուր էր առճարքն սուրբ Սոփին: սուրբ
աղաթիւք Բասիլոսին բացան զբրտներն
սուանց ձեռնին: :

A. a. 588 Փառք. զլիտղբեցաւ ձե-
սամբ տէր Սարգսի Աղուվանից արհնայակոսրոսի:
որ հայրաւար գաթ ունէր ի վերայ մեր:
որ համապաղ պալք և քաջալիւրէր ի գրեւն:
Պրեկցաւ սոյ ի թմականիս Հալոց ՊԶԵ
ի յաշխարհս Վարացտան: ի մայրաքաղաքիս
Տփլիսայ մերձակայ գէղս Կրճանիս: քնդ հո-
վանեաւ կաթուղիկէ սուրբ Առաքածածնիս: և
այլ ամենայն եկեղեցեացս ի հայրապետու-
թեան Տիառն Կոստանդնուպոլս: ի Աղուվանից քե-
ր Մարիոսի և մեր բազում երախտաւոր և
իմաստուն եղեկիկ վարդապետի: ի թողա-
ւորութեան Վարաց Արիստանդրին: ի նեղ և
ի դառն ժամանակիս: Եկն անաւրէն շաղ-
սոսիս և մեծ աւերումն աշխարհի: ապա
ղնացաք ի տեղիքն երախտեաց երախտից և
համբարեցինք զսուրբ զերեզմանն: հեադան
ի պրիշիայ զգրոցս թախթն և այլ զբռնաց
առաք և եկաք բերաք ի Վրաց տուն: թո-
ղաք զթախթն ու զնացար ի Կոնստան մի-
կորաւոր և բնաւանեացն կարաւաղաք: այլ
չարքն ու պատահաւն անաւրէն Չաղա-
թին: նեղեցուց զմեզ: այլ մեր առաք զմեր
եկեղեցւոյ հանդերձն: շաղաւանքս: գաւե-
տարանն ու զգրանք և զբաւոյս և զայլ
ամենայն հոգւոյ և մարմնոյ զինչ որ կայր:
զամեն առաք ի Վրացտան կու գայաք բա-
զում կարօման: եկաք մինչև Աղստե: հան-
գիպեցաւ Չաղաթին ի զարն բազում հե-
ձեալ: և թաղանեցին զմեզ ու զամեն քրիս-
տոմեանայքն: և մերկեցուցին որ քան զտալից
ամանն: այլ իրք չթողին: այլ ձմերան տ-
ւորք և ցուրտ: այլ եկաք ի գաւաղանին
բերթն: քրիստանեայքն ի վերայ եկին և
ժածկեցին զմեր մերկութիւն: Այլ մեր եկաք
լաղաղին ոչաւք սուրբ զթուղթու յերեցէր
զՍարգիս արեղէն Տփլիսի կաթուղիկին: ապա
երէցն որ գաւրնաւն շարհեց: այլ և զհամ-
շիրայ հոգեւոր եղբայրքն իմ զՅարդանան
աւելզայն և զՍահփանոս քահանայն Կրճա-

նեցին: Արդ զրեցաւ սոյ ի բնաւոր տար-
նակէ գանձաւար և տաղաւար և զամե-
նայն բովանդակ: Բանդի անարժանո Յո-
հաննէս անուամբ և ոչ գործաւք քահանայ
բաւացաւ զսոյ յիշատակ ինձ և ծնողաց
իմոց իմ եղբաւրն Թովանիսին: և իմ քոյուկն
Թուղթեանցն: իմ հաւրն Հուսուսին և իմ
մաւրն Գուհարին: և իմ քուերացն Նիսրա-
թին: Ղուսամին և Հերիքին և իմ գաւա-
կացն Մեղրիսեղին և Մխիթարին: այլ և
զիմ սանամայրն զԱրուս խաթունն և զիւր
սրդիքն Վաչանն: և զՍուլթանն և զիւր
զատերն: և զԱննայ խաթունն: և զիւր
հարսն զՀուսիսին: :

B. a. 246 Եւ անարժան Նուսիսոս
հոգի նորընծայ բողոքջ աչբեղաղի: որ իմ
զեղծն մեծկոսն էի յերկին իմ զարայեւր-
դին: վայ և եղուկ այս խեղճ զրիս խիտ
վայ կուսամ և ու իմ անձնն: Թէ ինչ ընի
վախթիս ՍԶԶ թվին: զրեցաւ: այն ժամու-
նակին: որ Պարսից յերկրէն որ է Խորա-
սանայ անաւրէն չրաւոյտաւրն եկաւ Աղվանից
քաղաքին: Օսմանցոց հեա պատերազմեցին
Թաւր: տէր աղաք կրօնայորբս զրեցի:

Թիւ. № 22. ԱՅՈՒՆ. զանձաւան. Նիւթ.
հաստ բուլղ. ՊԼՁԴ. 18.3×12.3×6.5, քախա-
կակաղմ կաշիպառ մերսից բղբապառ ՀԱՆԻԱՄԱՆԲ.
ոչ այնքան լաւ: բղբի վերին ծայրեր կարկասած.
ԿԱՏԱՐԻ ԹԻ. 1-3. 115, 235—237. ՈՐՆՈՒ-
ԹԻՒՆ. 17.5×13.2. ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միստիս 14×10.
ԹՈՒՂԻԹ. 237 ՏՈՂԲ. 21. ՎԵՆԱԿԻԲ. կարմիր
բանախով ԳԻՐ. բոլորցիւր լաւ. ՈՒՋՐԿԱՏԱԿԲ. բրոյ-
նաղիւ: զարդաղիւ կարմիր բանախով ՈՒՄԱՆՅԲԱ-
ՋԱԿԻԲ. բոլորապէս և ծաւակ. ԿԱՄԱՆԱԿ. (ԺԶ).
ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԲ. սկզբից միջից և վերից բերի: շա-
րղիւր նոր և ն առաւորած. ԲՈՂԱՆԴԱԿ. ձեռ № 21.

1. Ա. 4^ա. x8, 50, 3-ը մի տուն աւե-
լի: Ահ ունն ի լոյս ի լրումն եկեալ: (Վերից որ նարեկացի):

x. 4^բ. Աւեալիս մեծ խորհրդոյ: խոր-
հորդ ծածկեալ: Աւեալիս ծառոց ծաղկոց
և յամենայն բոլորցիւր երկրի: (Թերի 14):

x2. 5^ա. Աւեալիս ճիւղապաղէր մեծ
Պարսպեալն Թովաննէս: յաւեալան յա-
ւեալից Գրիստոս աւրճեալ ի համայնից: (8)
(Թերի սկզբից): Հարաւաղութիւնը:
1. Ա. 5, 40.

2. Ա. 5^թ. Զ-դ. առաջին գրանձ. «Յանդական լուսոյն խոնարհալ, բարձրեալդ Աստուած» ընդ անգրաւնկաց դատուն միանալ (Յովսէփ)։ տաղերը. x 50, 397, 6. Ա. 48 2 տ. աւելի. «Երայտէն նըռնենի» և «2 եռացն եղելայ» և տներն տարբեր դասաւորութեամբ x 7, 49 (Թերի)։

3. Ա. 9^թ. Է-դ. առաջին «Խորուն փառաց Աստուծոյ Բանի» մեղ ողորմի Ողորմ միածին (Խորապետ) տաղերը. x 1, 34, 2-դը. x 6, 96, 3-ը Գ. 7. Ա. 55. (սկզբից պակաս) x 9, 58. (վերնագիր. տաղ ի Սրիկ Կոստանդին) x 5, 14^թ. Առեղծաւ գ մանկանց մանուկ ցուցաւ. և յամենայն գոյակածէ (12) տ. թշվառութեան. Գ. 3. Ա. 66, x 11, 69-ա-ը.

x 1, 16^թ. «Քեզ մատուցունեմք ողորմութիւն» ի հաստատութեան քո յոյս (7) տ. Թովհաննու Կարապետին. 2-ը. x 12, 73.

x 5, 20^թ. Տ. Պետրոսի հարապետին. «Արտի գաւթացեալ ըզՏէր Թոռուս տեւեղ» և հանգէս առանի քո բախտեալ. (13) x 15, 80. (Թերի վերջից. բայի երգի) x 14, 87. (Է-դից 10 տ. աւելի է) 2 Ա. 87. (հիգլատաւան)։

4. Ա. 28^թ. Տ. Թաղաւորաց ի տէր Դերախէ. «Նորաճարալ ահսիլ և գերագոյն յան գրնութիւն» (Ներսէսի հիւ յորդորակ) և Եւ Տըրդաս գոռու գ աղբայն. (11) Այստար առանէ եկեղեցի ըզյիշատակ ձեր. և ի յերկրէ և յամենայն գոյակածէ (9)։

5. Ա. 30^թ. Ի Գրեգոր վարդապետէ Խրլաթեցոյ կաֆայ գանձիւ Վահանա Գոյթնացոյն. «Գանձ ինչ առեմ եւ քեզ կաֆայ» Բամեալ բանիւ ևս գերակայ. Ի Գրեգորէ առն ըսակայ. Գրեալ եղեր դու Վահանայ. Ով քեզ տաէ թող գնալ յիշեալ. Բտեալ հոգի ուրախամայ. «Գրթացեալ բոլին» արբայդ երկնային և առեր մարմին. գանձիս ասողի և սրբազարդի աղբոս Գրեգորի. «(Գրեգոր)»

(3 տ.) Վեց հորիւրեկին, երեց և տաւին ամաց որ տնցին որդիւ Հաղարին. աղգն Խոնալիլին, առնիկ արաբին. Հայոց արեւցին. զորս և գերեցին և կոտորեցին ի Նալեջանին մայրապետին. զիշխանուն ուրեցին. զորդիս գերեցին և առնկացոցին. Անդ որս և վարին. զորդի Խոնալիլին. Գոյթնալ իշխա-

նին. զՎահան պատանին սմաց չորեքդ. գերի վարեցին. (4 տ) գնացեալ հասուցին ի դուռն աղբային Յոռածալ քաղաքին. Ար յերկիր Նամի. յԱսորեստանին. սահման Դամոսկին և անդ կարգեցին իւրեանց զըպրոցին դուռն Խառնիլ. յարբուն հասակին եղեալ աղային. յիշեաց զհայրենիւ. ողորմեալ նոցին և արձակեցին. գնալ յիւր հայրենին. և եկեալ նորին. յիւր բուն աշխարհին. Գոյթնալ գաւթային. տիրելով յերկրին իւր սեպհականին. տառապէք ողին չհանդուրժեալ «ժուծուկ հաստին» (5 տ). թողեալ զտիրութիւն. «Գոյթնալ գաւթային և երթեալ առաջի հաւր Ողորմեցին» որ ի մաքրիլի. և ի բիգիլ Թահանու վանին. ըըըէր զողջամին. և ապա յետ նոցին. եկեալ հանդիպին. հաւրն Արաւազին և Արաւազին ի մասեաց յոտին. յերաշխարհին յԱրժիկոյ վանին. դասաւ Բըզնունին. հանդիսի ախտին. և անախ գնային Յոռածալ քաղաքին. որ և կատարին. »

2. Ա. 32^թ (Մ). «Յաղթող գաւթութեամբ վերնախան լըցեալ» սուրբ Վահան ընդ մեր աղաչեալ ըզՏէր (Յովսէփ)։ Ընարհաց Հոգի ուրն ընդունարան. անաստանալ և անպատահաթ. (4 տ)։

5. Ա. 33^թ. Գանձա տաէ զկաֆայ. «Գանձ Կերակոսի և Թուրիայ. Կերակոսայծառ արիւիդ երկնային» խոնարհեցալ յերկիր. պահէլ զմեզ ի չորեքայ տխտից. «Գրեգորի է»

6. Ա. 35^թ. Տ. ի Սրիկն աղբայէ Կերակոսի. «Ասոր Թուրիայ զուստըր մեծադորմ» և տանդեաց զիւր սուրբ հոգին. (15) յորդորակ. Տեւեալ ձնաւցին զաղեալ իրացն. որ պատուեցալ ըզքոյս յիշատակ. (8) 3 Ա. 60. x 10, 63 Ա. 2 և Գ. 2 (Է-դը 2 տ. աւելի. «զիս աղծմ արձակեալ» և «Քրիստոս Աստուած» և Է-դ. 1 տ. «Արդ արձակեալ»)։

5. Ա. 39^թ. Գանձա տաէ զկաֆայ. «Գանձ իմ համեղ Եւ և գանալ» Բամեալ բանիս ի շարս սեռի. «Գ. Տէր ընդատալին» Գովեալ և տարհեալ. Աստուածը բարձրեալ և. Երդոյս Երդոյի. սիրով հայցողի մասն ի պարգևի. x 10, 63, 7. Ա. 107.

x 6, 45^թ. Տ. Թահանու մարդարէին.

« Յունան քաղաքներն իմենու էին . որ չգիտեն
 դաջ կամ դահեկին » (10) (Թերի վերջից) .
 3. Ա. 96 (համեմատել 3. Ա. 112) .
 x 18. 117. (Բ-ը Թերի է սկզբից . « Որք ի յեւր
 արևու են հասնու » (6) . Բ-ը « Սը մեծի
 փառաց սկսում է . Ի քէն աղերսի » . Ի
 5. դ անից է սկսում) :

5. Ա. 49^ա. Կաթա . Գ. սրբոց Աստ-
 մեանցն . « Գեղապանձ լուսով . գերադարդ
 փառով . սերով հայցողի մասն ի բարի » .

x 7. 50^բ. ա. « Սուրբ նահատակ Աստմ
 գովեալ . Ըննա Աստմ յառաջ ածեալ .
 փրկել ըզմեղ ի փորձանաց » (14)

5. Ա. 51^բ Գ . « Սուրբ աստեանցն
 « Գանձ ռիւղ ըզմեղ գանձեալ . գերդազըս
 բանի . գանձիւս և տաղի Գրեգորն Էղկելի »
 (Գրեգորի հ սո) :

« Յետ կառարածին ոտըր Առաքելին և
 որոց ընդ նմին . ոսկի խրոխտին և ընկել
 նորին . ընդ նմա եկին ի դուռն ուղարկին .
 զբանն Էրկորդեցին . տիկնոջ Ասթին (կին
 և Արտաշիսին . մեծ թագաւորին . որոց սատ-
 րեցին խիտա գանձի հարին և հալածեցին :
 (3 ա) Իսկ ոմանք Էլին և հետեւեցին կենաց
 բարոյին . հետագա տեցին . զանապատ նո-
 ցին . ծաղկաւէտ լեւինն ի խար ձորակին .
 խառնու ըզըս ջրին . ախանց Եփրատին . որ
 մրկըրտէին . զՔրիստոս տեանէին : (4 ա)
 Բահայրատ նեղեալ . Սաքիսա կոչեալ .
 վարսուքն վարժեալ . դործով խրատեալ .
 և անախ փոխեալ . ի Սուկա երթեալ . խո-
 տաբուտ եղեալ . բառատուն (ամա) յաւե-
 լեալ : (5 ա) Բամիցն որ ընտրեալ . հերպ
 զըլխոյն ածեալ . մայ յանձնէ բուսեալ .
 Բաւշիցն նըմանեալ . Սուրբառ տեսեալ
 ագուտ մի Էլեալ յԱւանոց և եկեալ . ոս-
 նոտա հասեալ . արեամբ թաթաւեալ :
 (6 ա) Բաւլահայ հասեալ . որ դրախտ ա-
 նուանեալ . պատիւ պարզեալ . պար ոչ
 հասնեալ . հրքով ալերեալ . ժամանակ
 անցեալ Կոտանդին եկեալ : (7 ա) զնո-
 տայ ամբողջեալ . հրեշտակ անառն իջեալ .
 ի վիմին զբողմեալ . զանուանորն գրեալ .
 հողքն ժողովեալ . ուր արեանցըն հեղեալ .
 զոյն նորա կացեալ . զեղ ցաւոց եղեալ
 (8 ա) . հայրապետ ածեալ . Գրեգորէ տոհ-
 մեալ . . . Նըլխարոյցըն յայտնեալ . ոտըր
 քաշիցն ընտրեալ . առաջան ըզլեալ .

յորա փարատեալ . և զախտըս քաժեալ .
 որք յատով մերձեալ . որոց մասնակցեալ .
 մեր արժանացեալ . և առողջացեալ :

Ա. 52^բ . Նորան տ վառն նապին Ոս-
 կեանցն և բաւշից . Նըլանդի հոգիահարաչ
 երանելի ոտըր Սաքիսա . շնորհացն ար-
 ժանացեալ (10) . Իսկ որպոյցն Սաթենայ
 եկեալ . անձին իմ ըրժըշկեալ (16) :

3 Ա. 55^ա Գ . « Սահեանց քահա-
 նայից . Խոտաւանիմբ ըզբեղ միածին . որ
 միացոր . տուր ժառանգել փառաքն հայ-
 բնեանց :

5 Ա. 57. 57^ա ա. Սրբոց Սահեանցն .
 Գրեգոր վարդապետէ . « Սուրբ Ասկի քահա-
 նայից նաղելի . ոտըր անձանց միակի » (14) :
 x 19. 125. (Բաւ Բաղդյց) :

x 8. 62^բ մ. անոյշ ոտըր վարդապե-
 տին . Եկապ . զբարձրացեալ պայծառ ոտ-
 ցուր և վարդապետ Մեարապ . (Երգս այս
 երս) . . Սուրբ վարդապետն մեր . (8) .
 Արդ Երկորինս ողբա ընտրեալ . եկեղեցւոյ
 ամալք . (12 ա) . 1. Ա. 136.

x 9. 66^ա ա. « քահանայիցն Վեան-
 դայ . . Ի հանդէս տաւնի ձեր բախտեալ .
 եկեղեցւոյ ամալք (7 ա . համեմատել զոն-
 ձարմեա x 7. 20^ա . (Բ-ը) . « Բահանայ պա-
 տաւալք . ճըշմարտի փառք յախտեալս
 (7 ա) . 2. Ա. 143.

4 Ա. 70^բ ա. Ի տէր Ներսէս Կաթո-
 ղիկոսէ . Խոտաւանիմ Աստաւած ըզհայր .
 յարդանդ սրբոյ Կաթին (16) . Սոյն բանն
 որ էր ձեռնդ . մի գաւանի ընդ Հաւր և
 Հոգայ (22 ա) :

71^ա . Ռոմի . հանդիսի Հայոց ազգի .
 աշաղէս գիտէ զպառապի և նզովէ անդառ-
 նալի . գերկաւ առաւ զն զՔրիստոսն մի . Նոր
 այս խառնում աջանչիլի Լոտոսած և մարդ
 երկուսն մի . 8. ա. 160.

4. Ա. 75^բ ա. Ի տէր Ներսիսէ տառ-
 ցեալ . ճրուղ ճըշմարտի Հաւր . միածին .
 կամաւ յախտին (10 ա) :

« Պատուիրեցեր շահալ վաղախն .
 արա գտանել լուսոյ ճըրտգին » (7) :

5. Ա. 76^ա . Կաթա գանձ շահաւոր
 եմ սակաւիկ . Բոս հանձարով բանս գեղե-
 ցիկ . Գրեգորէ սգայ նըստաւիկ . Գրեալ եղի
 բանս ազգաւիկ . .

Ի . զաւրաւարացն Թէոգոսի և Մեր-

տասն և զբթայ և մեզ սղորմեա. (Գրիգորի Կ սա):

x¹¹, 221°. (տ) «Ամիսփեալ զնշան խաչին. . . ի մեղաց մաքրել. . .» (6). 7. ԱՅ, 469. x⁵⁷, 473. 1. Ա16, 490.

10. Ա, 227°. տ. խաչ զի տին յկտմ վարդապետէ. . . Այսաւ ր մեծ զարմանք հրաշից. . . եցոյց զփայտ խաչին. . . (4. «Աւրհնեալ ես փայտ շնորհաւք լըցեալ. . . ողբ և զերծան. . .» 7):

11. Ա. 228°. Գ. սրբոց կուսանայն, ի տէր Մխիթարայ Այրիվանեցոյ. . . Իսկրպրանէ էլի, ի սկական բանից. . . և առաջնութիւն, մեղաց թողութիւն. . . (ի փառքս):

x¹², 230°. տ. Ի կենարար փայտէն ծաղկեալ խաչին. . . յամենայն մաքրելոյ ակաւից. . . Դ. վասն մարտիրոսաց. . . Տինա տառ. . . ել, տարմբ բարձրացեալ. . . զմահու բաժակն արբին. . . (6). 3. Ա10, 500 7. Ա8, 505. (1. տ. միայն):

ԹԻԻ. № 23. ԱՆՈՒՆ. ցանձարան. ԴԻԻԹ. բողոք. ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ. լու լի իտեաւորիւնից փայտած Կ. ԴԱՏԱՐԱԹ. 1—2°, 344—5. ՄԵԽՈՒԹԻԻՆ. 18×13×6. ԴՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 13×9. ԹՈՒԴԹ. 353. ՏՈՂ. 21. ՎԵՐԱԿԻՐ. կարմիր քանափով. ԴԻՐ. բողոքիւ. ԿՈՒՄԱՆՅԱԶԱՐԻ. բրդեակաւոր, ծառածիւ, 4°, 72°, 240°. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 4°, կարմիր, կանաչ, կապոյտ զոյնեւով. ԿԻՍԱՆՈՐԱՆՔ ԹՂ. 72°, 240°. ԴՐԻՉ. Յոսիսի. ԱՏԱՅՈՂ. Սարգիս երեց. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԼ. ՅԻՇԱՏԱԿԱԿՐՈՒԹԻԻՆՔ. ցանձարի վերջը ողորմութիւն Կ հայցում առաջովն և զրոյին. ԲՈՎԱՆԴԱԿ. ճես № 21. և № 22. տ. ի բիւր լինի զնում: 3. Ա10, 500, 7. Ա8, 505.

x, 7°. տ. «Զաւր անմարմնոց զըտարթնոց հրեշտակաց. . . վասն սացութեան (զատար): 7. Ա11, 523, 12, Ա, 307. (յարեն):

1. Ա, 12°. x⁵⁸, 253. տ. ք. (3). Գուշէր հրեշտակն առ վիմին վասն յարութեանն Յիսուսի. . . սիրով միեթարէ զձեզ հոգով. . . (Գրիգորի. 3. Ա, 96. x¹⁶, 100.

2. Ա, 14°. տ. ի ճեհ ներսիս. . . Սարկ ձեռ հարմար մեզ ուղղեցէ շաւիղս. . . Քրիստոս թագաւոր մատուցանեմք բզիտա. . . (11 տ):

3. Ա, 15°. Յոհաննոս ոսկիարան վարդապետին. . . Աւրհնեալ ըզքեզ տէրդ ամենայնի. . . նընջեցելոցն մեր քառութիւն, և առաքելին Երզնգի սորին» (Այս Յոհաննոս Կ. ոսկիարանին—վերջին տան սկզբնատառերը):

x², 19°. տ. «Ի յորովայնէ ընտրեալ (կրկ.) ճրդնութեամբ վրկչին. . . զերգիչ Երզնայ այս տաղի յիշնոցն առ տէրն ամենի. . .» (17): Խորհրդոց տատաւածային, խորհրդաղէտ. . . քրիստոնէից պայծառութիւն. . . (11): 1. Ա12, 384.

x⁵, 24°. տ. աղնի. . . Մաթէոս մարդ անուանեցաւ. . . զանձառն էիցրս հանրական (4):

1. Ա2, 24°. Գ. ծնաւ զայս Կ. Աստուածածնին. . . Իոյն աննղի, Դոյն անմահի, Կոյն անհասի. . . և որբազրոյի, այս զանձարանի և փոխարկաղի մաքրումն եղիցի. . . (Գրիգորի Կ սա). 7. Ա9, 507, № 22, 11. Ա. 228°. 7. Ա8, 469. x⁵⁷, 473.

4. Ա, 36°. Գ. սրբոց հայրապետաց, ի ճեհ Մխիթարայ «Ապելէ քոյն, վայելչաւ կանին, վառեալ աթոռին. . . և հայցմամբ վիհին, սուրբ հայրապետին և վարդապետին. . . վասն հայրապետին և քահանային և ժողովրդին, անբիծ ուղղութիւն. . .» (վնասամբ Կ):

2. Ա2, 39°. տ. ի ճեհ ներսիս. . . «Նոր զրախտ ի Քրիստոս տէր զոր տընկեցեր. . . յայծմուս յաւիտեան և անզրաւ յաւիտ (9): x¹⁵, 80. (վերնագիր. . . Ի տէր Մխիթարայ տապեալ): 3. Ա11, 518.

5. Ա, 45°. տ. ի Մարոս վարդապետ. . . «Մեծի հանդիսի աւուրս առ քեզ պաղատեմք Յիսուս. զի մի կոխան էղէց նմին» (Մարոս վարդապետ):

1. Ա5, 46°. Գ. Իգնատիոսի հայրապետին. . . Կ. Կ. Գանձ պիտանի եմ և ախորժակի բոտեմի ի ձայն բանի յըստակ. . . ով որ ունի ձայն անուշակ. . .»

«Գոհարանական ձայն նուիրական, տապուր քումդ անուան. . . այլ և ստացողին և փոխարկին մեղաց թողութիւն» (Գրիգորիոսաւ):

x¹, 48°. տ. առայ «Ի սուրբ սերմանց առաքելոցն, սուրբ հեռեւողք. . . Իգնատիոս մանուկ բարի. . . լեր բարեխաւս առ Տէր Աստուած, վասն ամենայն քրիստոնէաց. . .» (9). 1. Ա18, 570.

x¹⁸, 140^ա. «Լուսն զբարբառ մարդ տ-
րէին և ծանուցին թագաւորին... շրնորհայց(ց)
բաշխին յայնցեալն այժմոս և տալագային».
(14-ի 3. ԱՅ, 112. x¹⁸, 117. 3-դ-ը:

x¹⁹, 144^բ. Ժոխէ զձայն, «Ահայեց
հանդիսից հրաշալի... թողութիւն մեղ(ը) մի-
շայ խնդրեցէք» (8-): № 22, 5. ԱՅ, 49^ա.
...այ և տալագոյի և փոխարկուի, զանձիս և
տալոյի): Նայն. x⁷, 50^բ. 5. ԱՅ, 51^բ. Նայն
5. ԱՅ, 53^բ, ա-ը, իսկ Բ-դ-ը, «Յայնժամ
չարին... համապատասխանութիւն իսկ որդ-
ւոյն...» 8-դ տան, Նայն. 3. ԱՅ 55^ա, Նայն.
5. ԱՅ, 57^ա. № 21. 1. ԱՅ, 136. № 22.
x⁹, 66^ա:

8. Ա. 158^բ. ա. քահանայից և զաւ-
րաւարացն. «Ասորդան քաջ վանող չարին
մեծ պատեհազմին... ընդ Հաւր և Հոգոյն
Սրբոյ փառս տալուք նման» (Վարդանայ Կ):
2. ԱՅ, 143. (Աղբիւսայ, № 22. 4. ԱՅ, 70^բ.
8. Ա. 160 ելամ...): № 22. 4. ԱՅ, 75^բ,
ա-ը:

3. ԱՅ, 165^բ. Գ. սրբոյն Թէոդորոսի
զինաւորին. «Ի քէն հայցեմ աղբիւր բարու-
թեան... Ժողովրդեանս մեր ամենին և մե-
ղապարտ երգողի սրին» (Իկոնափի խնդրիայ
Կ վարդապետի). № 22. x¹⁰, 77^բ. x²¹, 159.
(12). № 22. 5. ԱՅ, 78^բ.

1. ԱՅ, 174^ա. ա. ի գծողէ, «Գոյիկ
անեղ անըսկըզման թագաւորիկ անմահա-
կան... և երկրքին նաւքն լըցեալ» (Գրի-
գոր):

3. ԱՅ, 175^ա. Գ. Կիրզի հայրապետին.
«Անեղ անմահ անմահից արքայն... և սիրտ
մաքրագոյն ժողովրդեանս մեր ամենեցուն».
(ԱՅՈՐԱՆՆ յառափիկս): 3. ԱՅ, 174:

x²⁰, 179^ա. ա. անառակ որդւոյն,
«Առ հայրդ աղաղակեմ, անառակի որդոյս
ուրաւմա... կենդանացս քեզ ի ընտելութիւն»
(Այս յառն): «Անկալ զիս տէր Հայրդ երկնա-
յին... արտ զիս վերադն ըստ սոռակի անա-
ռակին» (9-):

9. Ա. 179^բ. Գ. Գ-դ կերակէի «Մե-
ծաբայժառ խորհուրդ սոռակի. որ նորո-
ղեաց զաշխարհս... Հայոց ազգի տառա-
պեալ առհմի» (Մկրտիչ):

x²¹, 182^բ. ա. վառն մեծատան և Վա-
ղարու «Ըստ մեծատան փափկասիրին ևս
փափկեցայ յառաւրէին» փոխան երգոյ

առատ ածային» (6): «Ով որ աստէն կենաց
յորդոր... տէրդ տերանց իմ թագաւոր ինձ
ողորմա» (6): 3. ԱՅ, 187. x²⁵, 190. ա-ը
(Բառաստեմ): 3. ԱՅ, 192:

2. ԱՅ, 188^ա. ա. ի ճեռ ներսիս. «Ի յիմ
քաղաք մարմնոյս... զրկաւ զմարմնոյ քա-
ղաքակցին» (7): x¹⁴, 96^ա. (Մերգաճ):

1. ԱՅ, 201. ա. սղբերգական. «Գան-
դատ ունիմ ասել քեզ թագաւորիմ... ան-
կայ լոյսոյդ հեռացա» (Գրիգորի Կ): 3. ԱՅ,
196. № 22. x¹⁵, 95^ա. x²⁶, 202:

ԱՅ, 206^ա. Գ. Զ-դ կերակին. «Գոյիկ
կատարեալ, աստուծոյդ բարձրեալ... յայն-
ժամ թողութիւն շնորհեա մեզ մեղաւորացս
(Գրիգորի ՎՊՐԱ), 7. ԱՅ, 203. (Գրիգորի Ե ա):
№ 22. 7. 102^ա. (3):

x²², 212^ա. ա. Վաղարու. «2այնն այն
որ զաշխարհս արար... ընդ նայն եկեղեցն
արտարս» (8. Թերի): x²⁸, 209. (212-ի և
213-ի մէջ Թ. է ընկած) միայն. յցիս տնեւը):
x²⁵, 214^ա. յերկուսն ասա զառաւա-
տուն հաաորս և զեղիւլիս յիշեալ... ի տունս
տանից ի փառս հրաշից, ի յողովովից...
և սուրբ հաղորդին արա արժանի» 7. ԱՅ,
225. № 22. 2. ԱՅ, 110^ա. (8). 7. ԱՅ, 233,
3. ԱՅ, 240:

3. ԱՅ, 226^ա. ա. ի յկոնափի երկի. «Մեծ
խորհուրդ յերկրի այսաւր... զու բարեխա-
ռեա վառն մեր քոյին միածնի» (Մեծի յոբե-
չարարի): 2. ԱՅ, 245. (զպակաս...):
ԱՅ, 229^բ. (ա. մ. Եշ-ին). «Այսաւր
խորհուրդ կենաց ցուցա... հոգոյն սըբոյ
շնորհաբաշխին, ընդ Քրիստոսի մեր փրկողին
(Կոնափի Կ սայ սիգ'ի). № 22. 8. Ա. 123^ա
(Կոնափի) (Երեւոյ Գրիգորի Ա-ս-Երը): x²⁵,
130^բ. 2-դ-ը և 3-դ-ը (1. տուն աւելի):

x²¹, 235^ա. Գ. Առաջ ուրբաթին երե-
կային. «Զանեղական ամենիցն Աստուած,
զարարչապործն... զմեզ աղաատել յահագին
հրոյ» (Կթիւ):

2. ԱՅ, 236^բ. ա. ի ճեռ ներսիս խաչի և
թագման. «Անեղ որդին Հաւր միածին...
զմեզ լուա ի հնութենէ» (ա-ձ). 1. ԱՅ,
272. № 22. 4. ԱՅ, 135^բ. ա-ը, 3. ԱՅ,
297:

ԱՅ, 240. ա. ազնիւ ի ճեռ ներսիս ասա-
ցեալ. «Նոր իմն առեալեաց բարբառ... ցըն-
ծապոյք փրկաւ զին տալուք զփառս...»

2. ԱՅ, 236^բ. ա. ի ճեռ ներսիս խաչի և
թագման. «Անեղ որդին Հաւր միածին...
զմեզ լուա ի հնութենէ» (ա-ձ). 1. ԱՅ,
272. № 22. 4. ԱՅ, 135^բ. ա-ը, 3. ԱՅ,
297:

ԱՅ, 240. ա. ազնիւ ի ճեռ ներսիս ասա-
ցեալ. «Նոր իմն առեալեաց բարբառ... ցըն-
ծապոյք փրկաւ զին տալուք զփառս...»

(Ներսիսի), № 22. չճ 161^ա. (5) չճ 286.
(Գ. Բ. չ առ ր յ առ ր թ է ա ն ի տ է ր Մ ի թ ա ր ա յ
տ ա ա յ է ա յ) № 22. 1. Ա. 7. 140^ա 2-ը (Տ.
չճ, 245^բ. ժ ա թ է զ ձ ա յ ն ն. Ա թ ի Ն ա ա յ ի ք ա ր ձ-
ք ա ձ ա յ ն զ ա յ է ա . . ժ ա ա ա ա ք վ է ր ա յ է ա լ ս ր ա մ
զ ա ճ ա թ ի ա ն (11): № 22. 5. Ա. 12, 154^բ.

10. Ա. 247^բ. ա. ի մ ա զ ի ա ս ր ա ի չ ի ա ն է
ի պ ա ր ա ճ Գ թ ի զ ա թ է « Վ ա ր ա ա յ է ա ա ա ր ք հ ա ա ա ա յ,
ա ն ա ի ա ա մ ի զ պ ա ր է լ զ Ն ր ր ա լ զ ա թ ի ա ն ն ժ ա-
ա ա ս ր է լ. » (Վ ա ր ա ա յ է ի ն չ ա յ) :

1. Ա. 8. 245^բ. Գ. Ն ա ր հ ի ի ք ա թ է ի յ ա-
ր ա թ է ա ն. Գ ա ղ ա ն ի խ ա ր ճ ր զ է ն. գ ա չ ա լ է ա լ
ի հ ի ն. ս ի ր ա ղ հ ա յ յ ա ղ ի և ժ ա լ ա ր է ի ղ ի մ ա ն
ի պ ա ր զ է ի. (Գ թ ի զ ա թ է ի) :

չճ 26, 251^ա. ա. ա ն ա ղ ա ա ա ա. « Մ ի ա ղ ա-
ք ա թ է ք է ր է ղ ի ն » Ե մ ա ա ժ ա լ է ա լ գ ր ա ա ղ ն ա ա
ն ա թ ի ն. զ ի ղ ա յ է ա ղ ն Ա ա ա ա ա ձ ի մ ա ս է ղ ա ղ .
(6): № 22- չճ 27, 159^ա 3. Ա. 19, 405:

չճ 27, 253^բ. ա. ա ղ ն ի. « Ս ր ա թ ի ք է ր
հ ա ր ա ն ի յ ք է ր է լ ք է ր է ղ ա լ. . ք ա ր է խ ա ա ա է ա
ա ա ա ա ղ ի ա և ք ղ ա ա ղ ի ա յ ա ա ա ղ ա. » (10):
14. Ա. 2, 449. չճ 26, 455^ա 3. Ա. 17, 324. 14.
Ա. 2, 449:

2. Ա. 7, 259^ա ա. ի չ է ր Ն ր ա թ ի. « Ա-
ա ա ա ա ձ ի ն Բ ա ն Հ ա ր ա մ ա լ ի ն. և ա ր ք ա յ ա-
թ է ա ն ն ա ա ն է ր զ ի ա ա թ ի ա ն (8) :

չճ 28, 259^բ. յ ա ղ զ ա ր ա լ ն ա ա ա յ. « Ա-
ի ը ա լ ք ա ա ա ն ն է ի ն զ ի ք է ր ա լ ա ր ի ն զ ղ է ր .
ք ն ղ Հ ա ր ա և Հ ա ղ ա յ ն. (6): 14. Ա. 331.
Ճ 22 10. Ա. 178^ա. 2-ը .

չճ 29, 260^ա. Գ. Հ ա ղ ա յ ղ ա լ ա ա ն ի ի ո-
վ է ր ն ա ա ա ն. « Վ է ր ա ա ր ճ ն է ա ղ, զ ա ղ է ա լ և
ժ ա ա ա ս ր է ա լ. . ա ղ և ա ա ա յ ա ղ ն և ժ ա լ ա ր-
է ղ ղ ն ա ա ղ ա ա ղ ը ա թ ի ա ն. » (Վ ա լ ի ի ա ա ա):
չճ 30, 342:

չճ 30, 262^բ. ա. Հ ա ղ ա յ ն Ա ա ա ա ձ ա ղ ղ ա-
լ ղ ն Բ ա լ մ թ թ ի ա ա ր ա ա ա ն ի ա. . ա ղ և
ա ղ լ է ղ ա ա խ ա ա լ ա. » (5): 3. Ա. 18, 336:

չճ 31, 264^բ. ա. Գ ա ղ ա ա ն Ա ա ա ա ա ձ
Հ ա ղ ա յ ն. « Ա ա ա ա ա ա ր ձ ա ղ է ա ղ ղ ա ղ ա ա
ա է ա ղ ա ղ. խ ա ա ա ճ է ա ղ ի վ է ր ն ա ա ա ն ն ա յ ա ա ր
(5): Ն ք է ի ա ս է ա ղ ա ր ք ա ղ ղ ք է ր է ղ ա ղ ա ղ ի վ ա-
լ է ղ ա ճ ի ա և ք է ր է ա ղ ա ն ձ ա ղ ա ղ. ի մ ղ ն ջ յ ա է թ
ժ ա ա ա ա ա ղ ի. . Ն ղ ա ղ ի հ ա ղ ի ղ ի ճ ր ղ ի ի Մ ա ա
Բ ա լ ի ը ղ ղ ձ է ղ ի. » :

9. Ա. 2, 265^բ. Գ. Գ. ղ ա ա ր ն Հ ա ղ-
ա ղ ն Ա ա ա ա ձ ա ղ. « Մ է ձ ա ղ ա ղ ձ ա ա ղ ղ ա ն ա ր-

ա ա խ ա ղ է ա ղ. . ս ր ղ է ա ղ ղ ա ն ղ ն է ր է ր ա ա ա-
ն ի ղ ն. » :

չճ 32, 266^բ. ա. Հ ա ղ ա յ ն ս ր ղ ա ղ ղ ա ղ ա-
ա է ա ն ն ա ա ղ ա. « Ա յ ա ա ր Ս ա ր ք Հ ա ղ ն Ա ա-
ա ա ա ձ է ղ է ա ղ. » (5): Հ ա ղ ն ա ա ր ք հ ն շ է ա ղ
ք ա ղ մ ա ղ ա ղ ա ղ ի. ք ն ղ մ ի ա ձ ն ի ն ժ ա ա ա ա ա-
ց ա ք ն մ ա. » (5): 12. Ա. 2, 343:

չճ 33, 269^ա. ա. ա ղ ն ի. « Ա յ ա ա ր ա ա ր ք
Հ ա ղ ն է ղ է ա ղ է ա մ ա. . և ի ն ղ ն ա ա ա լ ք
ղ ա ր ձ ա ն (7.) չճ 37, 360 (վ ղ ա յ ա լ ա ն ա ղ). № 22.
չճ 32, 187^բ. (ա ա հ ա թ ի ս ի ղ) :

չճ 34, 274^ա. ա. « Վ է ն ղ ա ն ի վ ղ ա ղ ք է ղ ա ղ
ի մ ա ա ա ա ն ք և ա ա ր ք. . յ ա ր ա ղ ա ա ր ձ ձ ա ղ-
ն ի. ի յ ա լ ի ա է ա ն ն ա մ ղ ն. » (Վ ա ղ ն է). չճ 38,
370 . . .

1. Ա. 9, 275^բ. Գ. Գ լ ա ղ ա ղ ժ ա ն է ա ղ ա
Վ ա ր ա ա ղ է ա ղ ն. « Գ ղ ի ղ հ ա ա ղ ի, Ա ա ա ա ձ ա ղ
մ է թ ի. ժ թ ի է ի վ ա մ ա ղ ի ղ ղ ղ ա ղ ղ ա հ ա ղ ղ ա ր-
մ ղ ղ, թ ա ր ղ ա մ է ա ն գ ր ա ճ ղ ղ. » :

Գ. ղ. ա. Ա ա է ա ղ Ս ա հ ա ղ ի ն, ա է ա ա ա ր ա ն-
լ է ն, յ է ղ է ա ա ա ա ն ի ղ ղ մ ա ր մ ղ ն Ն ա ղ ի ն (Յ ա լ-
հ ա ն ն ա). ա ա ր ք Վ ա ր ա ա ղ է ա ղ ն. և ա ն ղ է ն
է ղ ղ ն ի յ է ղ է ղ է ղ ն ա ա ր ք Ա ա ա ա ձ ա ձ ն ի ն,
լ ա ա ա ա ր ք ա ն ղ ն և ա ն թ ի ժ ա լ ն է ղ ն,
մ ա մ ա լ Վ ա ա ղ ի ն և ա ն թ ի ա ղ ի ն ս ր ղ ա ղ Գ թ ի ղ ա-
ր ի ն. ղ ա ր ք է ր է ա ղ է ղ ն ի վ ա մ ա ղ ն ն ա ղ ի ն
գ ա ա ա ա չ ա ր ա ղ ի ն, ա է ղ ղ ա մ է հ է ն ի ն, յ ա ն ա ն
Գ ի ղ է ա ր ի ն և Գ ի ղ ա ն ի ն (Ն. ղ) Ո ր ք է ր ձ ա-
ն է ղ ն և խ ա ր ա ա ղ է ղ ն, ղ ղ ա ղ ղ ն ա ն ա ր ձ ա ն ի ն
և ա ն ղ հ ի մ ն ա ղ ի ն ա ա ր ք Ս ա ր ա ղ է ղ ն. .
ա ա ր ք Վ ա ր ա ա ղ է ղ ն. ս. Ս ա լ ժ ա ղ ա ղ ի ն և ա ա ր ք Գ թ ի-
զ ա ղ ն. մ է թ ի Ա ն ա ա ն ի ն և Վ ա ա ն ի ա ղ ի ն.
Ա թ ա ղ ի ն ի ն հ ա ր ն Գ լ ա ղ ի ն և է ղ ա ա ր Ն ա ղ ի ն
Ն ղ ղ ա ղ ա ղ ի ն, ա ղ և Չ է ն ա ղ ի ն է ա ղ ի ն. և է ղ-
ք ի ա ն թ ի և ա ա ր ք Ն ք ա մ ի ն. է ա լ թ (6) (վ)
ա ն ա ղ է ղ ն. » :

չճ 35, 277^բ. ա. . Հ ա մ ա ր ձ ա ղ ա ղ ձ ա ղ ձ ա-
ն ա ղ ղ է. է ա մ ա ղ ս ր ա ղ ն ի ք հ ա ա ա ն է ղ է ր ի ա-
ա ա Ա ա ա ա ա ձ ժ ա ա ա ս ր է. » (8): չճ 39, 372.
(գ ա ա է ղ ի.) :

չճ 36, 280^ա. ա. Գ է ղ է ղ է ղ ա ղ ա ր մ ա ր և
ա ղ ա ն ի. Ն ա լ մ ի ա ձ ի ն Ա ա ա ա ձ ղ ն Բ ա ն ն. .
մ ա ր մ ն ա ղ և ա ր է ա ն հ ա ղ ա ղ է ղ ա ն (11): Ն ք-
է ա ա ր ա ղ ա ղ ն մ ի ա ղ ա ն ա մ ա ա ն ա լ է ա մ ղ ն
ս ր է ղ ա ն. . ա ա ր ք Հ ա ղ ա յ ն մ է ղ ա ա ն խ ա ղ ա ն
(8): Ճ 22. 3. Ա. 4, 190^ա. չճ 34, 191^բ. (ղ ր ք-
է ա ա) :

1. Ա. 10, 283^ա. Գ. Վ ա ա ա ն ղ ղ ա ն ն ա ղ

թաղաւորին: Համադարձական: Հաւր տաճ-
ման և Բան: զխաչն հանդնեցին: որ էր-
կրթարարեցին: (Գրիգոր: Համեմ. x28, 209)
և 2- Ա2, 87 ի հետ:

x37, 285^բ. ա. Կոստանդիանուսի թա-
ղաւորին: Թաղաւորդ աստուածաբեալ: .
և զթշնամեաց զորսն պարտեալ: (6): Բար-
ձրը պատուար սուրբ Սիմէի: Յանկալի Կոս-
տանդիանոս Հաովմայեցի (1) № 22. 5
Ա16, 192^ա. 10. Ա5, 352 ա-ր:

4. Ա2, 255^բ. Գ. Տրդատա թաղաւո-
րին ի սէր Սիմիարա: . Ի հողոյ տակաւ ի ձեռս
և ստեղծեալ փրկական քեզ փառք յաւի-
տեան: (4) № 22. 4. Ա, 25^բ. 2-դ-ը
x26, 195^ա:

1. Ա11, 293^ա. ա. Գովհատ քեզ բա-
րեաց պատճառ: պատկաց անդ արժանա-
ցան (Գրիգորի):

x58, 293^ա. Գ. ա. Գրեգորի լուսաւոր-
չին: Գամբար հողանիւթ յԱղամայ: . և
ընդունելի յաւրքն վերջին: . (Ղազրի):

2. Ա8, 296^ա. ա. Տէր Երեսնի տա-
ցեալ ի սուրբ լուսաւորչին: . Արդ մինչ նո-
ցա փախճան տակաւ: . յաւրինեալ ի քա-
ւութիւն պատարագեալ: . (15): 2. Ա5,
350. (ա. սէր միմարի: . և փոխադարձի: . սիրով
հայցողի: .) x46, 355. (17):

3. Ա7, 302^ա. Գ. սրբոյ տանգանակին
Եմատաւթիւն անճառ անկղին Հաւր ա-
րարչին: . ննջեցեաց մերոց ամենին: . և Առա-
քիկի երգաւղի սարին (ի խնդրոյ փորդարիսին
Գրիգորի): x50, 397. 3-դ-ը: 3. Ա18, 399.
№ 22. 4. Ա9, 205^ա. x51, 403. 2-դ-ը:

x59, 308^ա. Գ. յեփեսոսի սուրբ Ժո-
ղովոյն: . անեսաւոր նաարանի: . նոր հերձուած
խաւսի: . զիւրեւ որք նեղին աւանդ ի վր-
տանդին: (Նեղի): 3. Ա20, 414:

x60, 312^ա. ա. Ենարատ տաճար և
տապաւոտ լուսոյ: . փառքս վերահրչել էր-
բորդութեանն միշտ: . (21):

9. Ա5, 313^ա. Գ. Բ-դ աւուր փախճան
Աստուածածնին: . Մեծապաշտաւ արփա-
նման փայլեաց: . զթաւ ի մեզ յաւուրն ա-
հաղին: . № 22. x59, 212^բ. 2-դ-ը (11):

x61, 315^ա. յորդորակ ասոյ: . Մայր
կենդանեացն հոգւով զոր նախահարքն: .
Երբորդութեանն անկղին յաւա ի նոյն
մշտ էին: (12.) 7. Ա7, 429:

x62, 318^ա. տաղ ի զծողի: . Ենմեղ
անարատ Գառնն անփորձ: . բարեբանեա-
ցաւ: . և մեր ընդ Աստուածածնին: (10):
x54, 427. 3. Ա7, 66:

2. Ա9, 320^բ. ա. ի սէր Երեսնի: . ԳԵՐ
յիշեցաւ քերանելին: . քերէր զարատ վե-
րին: (9) փախէ զձայնն: . Երեսնեաց որք
մերձ եղին: . ալլ յարկեցն յաւուրս վերջին:
(6) x61, 69. 3-դ-ը (21):

11. Ա, 323^ա. Գ. ա. հայրապետացն
Նիկիայի սուրբ Ժողովոյն: . Հաւր զաւրտ-
թեան հոգի անտաճման և անհատական: .
տանել ի տեղին յանձնանելին: . Եղական
դատին (Հերոս):

x65, 325^ա. ա. Եւ հայրաւորան ան-
խախտ կացեալ և զոր տնէր ոչ փոխախա-
նել և նոյնմբ քերկարնական: . զերկու ասոյն ի
միասին (Երեսնայ Երեսնի):

9. Ա4, 325^բ. Գ. նաւահատեաց Ս.
խաչին: . Մեծապաշտաւ փայլմամբ իւր
զրոյց: . խաղաղութիւն մեզ Հայոց ազգի: .

2. Ա10, 327^ա. ա. ի սէր Երեսնի: . ի մի
յարմարութիւն զոգիւս ընտրեալ: . փառք
ի յայժմուս և յարագոյն: . (ի Երեսնի):

12. Ա, 327^բ. Գ. ա. խաչին ի ԲՅՈՒՐԱՆ-
ցոյն: . Չայն եղեմական: . զբախտին փափ-
կութեան: . մեր Ժողովրդին մեղաց թողոյ-
թիւն: . (Յովհաննէս):

Եկեաց փայտ անկեալ: . զմեզ ի բուն-
տէ մեղաց (կաթուղիկոսի): . Հոսեա հրեղի-
նաց դատուցն տա զերեզմանին: . Երգել
զփառս սուրբ Երբորդութեան: . (Հայոց):
1. Ա16, 456. № 22. x61, 215^բ. նոյն. 5.
Ա17, 219^ա:

x66, 335^բ. ա. աղնիւ ասոյ: . Ով յաղ-
թող նշան յայտնեալ: . քաւորնկաղին տա-
ստուածութեան: . (17):

12. Ա2, 336^ա. Գ. ա. Եթանասուն և
երկու տաւրերոցն: . Յերինից խմորհեալ:
բանդ յէկն ծագեալ: . բանիւ ոչ յանցեալ:
զործով ոչ ազանդեալ: . (Յովհաննէս): x67,
473. 1. Ա16, 490:

x68, 342^բ. ա. խաչն զիւտի ի զծողն
(հատննարար ի Գրիգորի Երբորդոյ): . Այսաւր
եղև դալ զշնոյնն: . որ էր թաղեալ ներքոյ
յաղբին: (7) փախէ զձայնն: . Ի դաւանել կե-
նաց փայտին: . փառք և պատիւ ի մենջ
տացին: (12.):

3. ԱՅ, 343^բ. Գ. ո. Մինասայ Երմո-
գինեայ և Գրաբոսի. « Ի յերկնային լուսոյն
հայրական. և Տեղուցեալ Երզնայի սորայ,
բժշկութիւն ի քէն լինինա (ի Բողոքիցոյ Առա-
ջիկ) ».

x¹⁶, 346^ա. տ. Տէր բարեբար հաւր
Միածին. և ու. Երմոգինին և Գրաբոսի զըպ-
րապետին » (10), 12. ԱՅ, 475:

x¹⁷, 349^բ. տ. « Բայց դուք որդիք իմ
սիրելիք. յիմանալեացն բերկրեալիք » (22):
3. ԱՅ, 96. (Մկրտ. Թեքի)

Ա, ա. 3^ա. Ջստացոյ սուրբ գրոցոյ
Սարգիս երկնի և ծնող իւր և որդիքն իւր. «
յիշեցէք ».

Բ, Բ, 3^բ. Յիշատակ է գանձարանս
Ներսէս կաթողիկոսին ի դուռն սուրբ երկի
մանկանց:

Թի. № 24. ԱՆՈՒՆ. Նոր ճաղարան փոխ-
րիկ. Նիւթ. բուր. կազմ. 22×12×2. քղաւակով
կաշկապ. ա-ի վրայ իւշախմբակ. ՀԱՆԿԱՄԱՐՆԵՐ.
վառ լի. ՎԱՏԱՄԻ ԹՂ. 40—41^ա. 43^բ. ՄԵՆՈՒ-
ԹԻՒՆ. 19×12. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 14×5.5.
ԹՈՒՂԹԲ. 43. ՏՈՂԲ. 19—21. ՎԵՆԱԳԻՐԲ. սև
բանափոփ. ԴԻՐ. բոլորգիր մ. ցեղեցիկ. ՄԱՅՐԱՆ-
ՏԱՐԲ. սև Թ-ով երկարագիր. ԽՈՐԱՆԲ. ԹՂ. 39^ա.
և այլն ֆառակոսի գորգիւր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՈՊԻՐ.
ՏԵՂԻ. Ո. էջմիածին:

Նոր ճաղարան փոխրիկ. Շաբանիսեցեայ ի
Որմանի(ի) կարգով(ի) Հայոց յայլ և այլ
ծանաճակս. պարճեայ վերաշին պարգեցեայ. « ի վե-
հափառ հայրապետութեան Տ. եփրեմի սրբազան
կարողիկոսի սմնեայն Հայոց յաւի Փրկին ՌՊԻՐ.
և թուականիս ՌՄՁԱ. ի Ս. էջմիածին Դեկտ. բո-
լոր պատարագի բոցի վերաբերմամբ միողիկոսե-
կան:

Թի. № 24^ա. ԱՆՈՒՆ. Կանձարան. Նիւթ.
բուր. ՀԱՆԿԱՄԱՐՆԵՐ. լառ. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 18×13×2.
ԳՐՈՒԹԻՒՆ. 13×8.7. ԹՈՒՂԹԲ. 80. ՏՈՂԲ. 23.
ՎԵՆԱԳԻՐԲ. կարմիր բանափոփ. ԴԻՐ. բոլորգիր.
ՄԱՅՐԱՆՏԱՐԲ. կարմիր բանափոփ երկարագիր. ԺԱ-
ՄԱՆԱԿ. 20¹ (1478). ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԲ. 80^բ. խճր-
ծած. սկզբից և միջից բերի. ՅԻՇԱՏԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԲ.
78^բ, 79^ա. ՅՈՎԱՆԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. « Եւ № 21. 22.
23.

1. Ա. 1^բ. Գ. կերակելի. « Գոյից տար-
չին Երկնից տաքային. յեծ թագաւորին. «
Առաւածըք երկնաւոր. էկցս բոլոր տէր
և թագաւոր. » (Գրեգոր):

ԱՅ, 3^ա. № 23. 1. Ա. 12^ա. Այլ տաղ
աղնի. « Միաշարաթ աւր հանգստեան. «
զաւր քարոզել միշտ անխափան և փառքս
սալ Երբորդութեանն » (8): № 23. 3. Ա.
15^ա.

x, 8^բ. (տ.) « Մեծ քաղաքին կոտորան-
դինս. Բանքըք հոգոյն հոյ բով ցուցան
(3.): № 23 x², 19^ա. տ-ը: 1. ԱՅ, 384. 9.
ԱՅ, 390. 23. 1. ԱՅ, 24^բ.

1. ԱՅ, 15^բ. տ. ի յեր Գրեգորի. « Այսաւր
լրի երկիր հնէ և ծաղկելով աշխարհ տաւ-
նէ. « զանթառամ շնորհն պահելով. » (7):
Նորին. « Կանանց անէծքն լուծանի. « որ-
պէս ի տալն երկրաւորին » (6): 7. ԱՅ, 507:

x², 18^բ. տ. Նիկոսիոսի. « Առաւած
անձառ սուրբ թագաւոր. « և Յովհաննու
հանգունակցեալ » (9). յորդ. տաղիս. « Երե-
մամբ սուրբ հրեշտակացն. « զի արժանի լի-
ցուք ընդ քեզ ըզՏէր Յիսուս փառաւորել. «
(6.) № 22. 11. Ա. 228^ա.

x³, 22^ա. մ. ո. կուտանացն. « Կոյսը
իմաստութեամբ. « զապտերս հոգոյ. « հոր-
տանեալն ուրախանան յաւէժ. « (5.). №
22. x¹², 230^ա. տ-ը:

x⁴, 23^ա. Գ. ճգնաւորացն. « Ճգնա-
ւորք ընտրեալ. « ճմարտագործեալ. « Մեր
ուղեալ, բարեաց յաջողեալ »: (Հրեմայ):

x⁵, 26^ա. տ. անուշ և լաւ. « Առաւած
բարձրեալ Տէրդ երկնաւոր. « Պարտամայ
ճգնաւորին. « և Սիմէոն Արնեկեցին » (11).
փոխէ զձայնդ. « Որք զաղաթից զշնորհս
տուն. « քաղցր լըծոյ թեթեւ բեռն » (8.).
7. ԱՅ, 512. (փոխարկուած):

x⁶, 30^բ. տ. աղնի. Յուդայի և Բոր-
դոզմէոսի առաքելոցն. « Բանն որ ի Հաւ-
րէ ծաղեալ. « քեզ փառս երկեսցուք յա-
ւիտեան » (Բարդուղիմէոս):

զ. գ. տ. « Նորայր Թաղէին Թումասըն
խորին, ապեալ ընկերին. « Բարդուղիմէոսին
յեծ Առաքելին. « (5). զփայտն որ էր կո-
փեալ. Յոհան սերեցեալ, որդի կուսին լեալ,
զպատկերն զրոշմեալ. « զկուսին որ փոխեալ,
զայն նմա տըւեալ. « և նա գնոյն առեալ և
ի հայք բերեալ, հոգոյ փանեղեալ և անտի

Եղեալ, ի բարձր յատաճեալ, յաղբալ տա-
ցեալ, յարտաշատ եղեալ, եղբարն հանդի-
պեալ, և ուրախացեալ, անդէն խաչ հանդ-
նեալ զվեմն որ անդ եղեալ, մատաւր գրաշ-
մեալ, Յուդա գրեացեալ, ի յորմի հասեալ,
սա յաղբալ մրտեալ, որ զմորթին հանեալ,
և ի խաչ բեկեալ, և քրքով հաքեալ . . .

(6.) Իսկ և Յուդայի, հասեալ ի յորմի ուր
և հատարի, է և սա սրդի հիւտանն Յովսե-
փի, հարն Քրիստոսի, եղբայր Յակովբի,
Սիմոն Կանանի, Յովսէ Յուսասփի, Զերէոս
կոչի, Թադէոս ափի, Տեառնէն Յիսուսի:

2. Ա. 31^ր. Գ. յարութեանն կերակելի
տառ. «Անժամանակ լոյսն արփիտարն . .
զանձիս որ զբեալ, սղորմութիւն լիցի պար-
գեեալ. » (Առաքի). Մ^ր 22. 4. Ա^ր, 146^ր.
Ձ 23. 3. Ա^ր, 343^ր. (2-դ տնից) նոյն. x¹¹,
346^ա. 3. Ա^ր, 96.

x⁷, 41^ա. ա. աղնիս. «Առ քեզ պողա-
տիմք մաղթական ձաղնիս . . լեր բարեխառս
առ տէր» (5):

x⁸, 41^ա. Գ. յարութեանն Քրիստոսի
Աստուծոյ, «Կենդանարար Որդի Աստուծոյ,
ծնունդըդ Հաւր. . կեանս անբասեր և յոյժ
բարեգոյն. » (Կիւսկի): 3. Ա^ր, 515:

3. Ա. 46^ա. ա. անաշ և լառ. Մեծի
հանգիսի տաւրս առ քեզ պողատիմք . .
զու տէր արժանի եղեր. (Մարկոս) և Վանիշ
հանուրց եկեղեցոյ. . զի մի կոխան եղէ
նմին. » (Վարդապետ): 7. Ա^ր, 203. Ձ 23.
x¹, 48^ա. 12. Ա^ր, 475:

x⁹, 57^ր. ա. աղնիս և գեղեցիկ. «Փառք
Հաւր անեղին և Որդոյ միածնին. . զի ար-
ժանացին պատկացն յաւուրն ոհագին.
(12): 1. Ա^ր, 539:

x¹⁰, 57^ր. ա. Դաւթի մարդարէին և
Յակոբայ. «Յիսուս լոյս ծագեաց յաշխարհ-
վեր առարկեմք Երրորդութեանն ի յաւի-
տեանս. » (7.):

4. Ա. 58^ա. յորդ. «Յակոբոս ընտրեալ
ժրեալ որդի Յովսեփայ. բարեխառս ու-
նիմք քղբեղ վառն անձանց մերոց. » (Յոհան-
նիս): 3. Ա^ր, 545. x⁶⁵, 554. (Ի Սեփան-
նոս ի Նիքիական կաթողիկոսի). 18. Ա. 559. Ձ 23.
x³, 59^ր. x⁶⁷, 568:

1. Ա^ր, 65^ա. Գ. որդւոցն Որոտման
Յակոբայ և Յոհաննոս. «Վերթացեալ քոյին,
արբայդ երկնային. . ոյլ և ստացողի սորին

Ուսարեկի սերով հալցայի. » (Գրգորի և սա).
(միայն սկիզբը նման է. Ձ 22. 5. Ա. 50^ր.
x⁶⁸, 575):

x¹¹, 73^ա. Գ. Արդարոս թագաւորին
նոյն քեզ վայելէ, նրաւաղ ի քրորէ . . և
քոյդ միածնին մեզ ի ճառս թիւն և սղոր-
մութիւն. » (Նովիս):

x¹², 75^ա. ա. Տէր բարեբար Հաւր
միածին. . վառն Արդարոս թագաւորին .
(12. ա. ա. ը միայն նման Ձ 23-ի x¹⁶,
346^ա.): 1. Ա^ր, 577:

4. Ա. 78^ա. ա. խալատու վարդապետ
Կեղանցոյ. «Վանիշ ներհակին յուրանեալ
չարին. . որ հրաւրեաց զմեզ ընդ Հաւր և
Որդոյ. » (Վարդապետ):

Ա. Ձ, 79^ա. Փառք. յանկ ելեալ կա-
տարեցաւ քաղցր երգարանս զանձարան,
ի դառն և ի նեղ ժամանակիս, որ յանա-
րինաց հաշածիմք ի հարկապահանջութիւն և
և ի բազում արամութիւն. և զբրիտոտ-
նեալքս յերերմանի կու պահեն և ի տար-
տարոս. : Արդ զբեցաւ սուրբ զանձարանս
ի գեղեցոս որ կոչի Կոյի, ընդ հովանեաւ ո.
հաղարարի բաց և ո. Գրգորին և ո. Նշա-
նիս և ամենայն սրբոց նահատակաց որ առա
կան հաւաքեալ ի թուականիս մերում Զ. և
Ի. Գրեցաւ. . ձեռամբ յոյնամեղ և մոտ-
նադեան զբի Մոնուիկի Գահաւայի. Որ մեծա-
աշխատութեամբ զբեցի զուս ի խնդրոյ
Ըստդեկի՝ որոյ ցանկացող եղեալ յայտ սուրբ
ատախ և ինքն փոխուեցաւ ի Քրիստոս . .
և յանձն արարեալ կենակցին իւրոյ Առա-
յանին և զբոսերն իւր սուլթան մէլիքին
և թուանց իւր Սաթիւրեկին, Ահաբեկին,
որ և նոքա յոյժ փափագանաք Ետուն զբի
զգանձարանս յիշատակ բարի հաւատ Ըստդ-
րիկ պրնմգործին. . և վեհային իւրոյ Հաղար-
բէկին և զբոսերն իւր Սուլթան մէլիքին.
Յակոբին, Ահաբեկին և ծնաւոյց իւրոց . .
և Ետուն ընծայ Լկոյիաց միջնթաղի Էկե-
ղեցեացն սուրբ Սիմոն տուր Յակոբին. .
և և զԱրդունէն յեղեցէք ի Քրիստոս զօրի-
նակի տէրն և զաւեր Բաւակ քահանայ, որ
զօրնակս շնորհեցին. . և և զճնաւոյն իմ
յեղեցէք ի Քրիստոս զՊետրոս քահանայն և
զԱշտմշտան:

ԹԻԻ. № 25. ԱՆՈՒՆ. Տոնացոյց եւ ժամացիրք. ՆժԻԹ. քառակ մագաղաթ. ՀԱՆԴԱԽԱՆԻՔ. վառ. խոհանութիւնից փրակ. ԴԱՏԱԽԱՆԻՔ. ԹՂ. 90. 134^ր. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 9. $8 \times 6 \times 4.3$. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին. 5.8 $\times$ 4. ԹՈՒՂԻՔ. 141. ՏՈՂԻՔ. 15. ՎԵՐԵԱԳԻՐՔ. կարմիր քանափով. ԳԻՐ. քոյրեղիք զիղեցիկ փոքրացիր. ՍԿԶՐԵԱՏԱԽԱՆԻՔ. քոյնագիր. ԼՈՒՍԱՆԻՔԱԶԱԽԱՆԻՔ. ձուածն. կարմիր կապոյտ քանափով. ԺԱՄԲԱՆԱԿ. (ԺԶ). ԿՆԻՔ. 94^ր. Բ. Ժ. Կարապետ վրդ. (ԹՆԻՐ). ՏԵՆԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. սկզբից. միջից եւ վերջից քերի. 133^ր—134^ր. պահուած:

Ճ Ա. 1^ա. Տոնացոյց — 45^ա. « Այլ խրատաքն տեառն Ներսէսի Հայոց կարուղիկոսի նայն երգս շարականացոյ: Զնոյն կարգեալ Ը. աւարտանել զգալուսան Սուրբ Հոգւոյն. զոր պարտ է ամենայն քրիստոնէից ատենել շարականաւք եւ ընթերցմամբ. ասմանեաց զի համարձմանէն մինչեւ ի Պենտակոստէն պահս պահեցցեն եւ թէ ծանր թուեցի պահելն եւ զգըթն. եւ զորքաթն պահեցցեն... »

Ճ 2. Ա. 91^ա. Ժամագիրք. — ընդհանրապէս նման Ս. Էջմիածնի տպագրին (1887. տպ. Ս. Էջմիածնի): Եր. 21^ր. Ե. մ. Նշ. ի. Գ 2. Վերաձգող. երգ. սրտացան. քղ. Փառաւորեացուք. կամ գանձ. Սուրբ Աստուած սր խաչեցար. մկ. աղ. Այստար կանգ զկնի քղ. Վասն խաղ. աղ. Սուրբ եւ Տէր Աստուած: Տէր ամենակալ ոչ ասի. (տպ. ում պկս. տեւ էջ. 50). ինչպէս նաեւ տ. բարոյք եւ դանձր... (նման):

ԹԻԻ. № 26. ԱՆՈՒՆ. պարգառումար. ՆժԻԹ. քուրք. ՀԱՆԴԱԽԱՆԻՔ. յաւ. ի. խոհանութիւնից աղ. ԿԵՂ 1—49. պատուած. ԴԱՏԱԽԱՆԻՔ. ԹՂ. 4^ր—6^ա. 40^ա. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 12.5 $\times$ 9.8 $\times$ 2.1. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին. 8 $\times$ 5.5. ԹՈՒՂԻՔ. 161 ՏՈՂԻՔ. 17—19. ՎԵՐԵԱԳԻՐՔ. կարմիր քանափով. ԳԻՐ. քոյրեղիք զիղեցիկ. ՍԿԶՐԵԱՏԱԽԱՆԻՔ. քոյնագիր եւ զարդագիր կարմիր եւ կապոյտ քանափով. ԼՈՒՍԱՆԻՔԱԶԱԽԱՆԻՔ. քոյրեղեւեր. 6^ր. եւ այլն կարմիր եւ կանաչ զոյնեւրով. ԿՈՒՍԱՆԱԽԱՆԻՔ. ԹՂ. 6^ր. 52^ա. ԺԱՄԲԱՆԱԿ. (ԺԷ). ԿՆԻՔ. 6^ա. 161^ա. « Քրիստոսի ծոյ. Յունան ՏԵՆԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. սկզբից քերի. 9 եւ 10-ի 5-ը պատուած 19-ի եւ 20-ի մէջ բնկած է 1. 39-ի եւ 40-ի 110-ի եւ 109-ի մէջ երկեկո քուրք. 1^ա—2^ա. 161^ր. ծննդացոյցակ. ՅԵՆԱՏԱԽԱՆԻՔ. ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. 161^ր.

Ճ Ա. 1^ա. Տոնարական տախտակ:

Ա 2. 6^ր. Պարգառումար. (ա—ք տառերը ընդունում է իբրեւ թիւերեւակ եւ ըստ այնմ գլխաւոր տօները եւ պահքերը դասաւորում):

Ճ 2. Ա. 41^ա. Տոմար. « Կրկնակ տմտոյ այսպէս արտ. եւ ջուխտակ է ձախակողման զատուն է... 42^ր. « Ի Քրիստոսէ մինչեւ ի սուրբ Գրիգոր. ՅԵ. ամ է... Զամս ձերն. զհանն Քրիստոսի այսպէս արտ. կալ ՀԾԳ. զթուականն ի վերայ բեր եւ այն է. Զամս Լուսաւորի՜ն այսպէս արտ. կալ ՄԻՐ. զթուականն ի վերայ բեր եւ այն է. « զի տ. զրոյ այսպէս արտ. կալ ՔԺԷ թուականն ի վերայ բեր եւ այն է. 44^ա. Եւ ժամբ են տարն. ջեան այսոքիկ. « Այլն. Ծոյցն. Զայրացեալն. Կառաւոյթեալն. Հառաւիղեալն. Նրկրաւանն. Հանթակոզն. Հուրկաթն. Հուրիւղեալն. Թաղաթեալն. Ըստ. « օտնաւ. Արիողն: »

Ժամք գիշերոյ. Խաւարակն. Աջջամաղջն. Ոթնեակն. Հաղաւտան. Կամաւտան. Բաւականն. Խօթափեալն. Գիշակն. Լուսածեմ. Փայլածուն. »

Ճ 3. Ա. 49^ա. Տոնացոյց. « Քաղոց տմտոյ Հայոց ԻԱ եւ զեկտ... ի Վախտ. Գ. Բ. Գ. Դ. Ե. Մ. Ո. ի Յովհաննէս Ի. Կ. »

Ճ 4. Ա. 146^ա. Խրատ վասն կիրակի (ի) ամենայն քրիստոնէից. « խոյր Տեառն մերոյ Աստուծի Քրիստոսի որ առաքեցաւ ի սոսնարն Պետրոսի. « Եւ պապս Հռոմայ քաղաքի. « քեզ փոխարէնն միայն Ս. հաղար հատուցանէ որ էնն Աստուած... »

Ճ 5. Ա 2 155^ա. տոմարական տախտակներ եւ գլխաւոր տօների ժամանակացոյց.

Բ. ձ. 161^ր. ՈՒՐԾԻՔ մարտի ԻՐ յոռմ. սիմէն. օրն ուրբաթ. գրուած է տղիկ շեղադրով:

ԹԻԻ. № 27. ԱՆՈՒՆ. Տոնացոյց. պատմութիւն սփոթեական ձիղուց. եւ տմար (պարգ). ՆժԻԹ. քուրք. ՀԱՆԴԱԽԱՆԻՔ. իյ այնքան յաւ. ԴԱՏԱԽԱՆԻՔ. ԹՂ. 64^ր—65^ա. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 17.7 $\times$ 8.2 $\times$ 3.8. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԹՈՒՂԻՔ. միասին 8.9 $\times$ 5.155. ՏՈՂԻՔ. 15. ՎԵՐԵԱԳԻՐՔ. կարմիր քանափով. ԳԻՐ. քոյրեղիք մ. զիղեցիկ. ՍԿԶՐԵԱՏԱԽԱՆԻՔ. զարդագիր քոյնագիր կարմիր գծեւով. ԼՈՒՍԱՆԻՔԱԶԱԽԱՆԻՔ. 1^ա. ԽՈՒՐԱՆՔ. ԹՂ. 1^ա. կարմիր քանափով. ԺԱՄԲԱՆԱԿ. (ԺԶ). ՏԵՆԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. 155^ր. Եղծում զորքեւմար. շեղապիր.

չ. Ա. 1^ա. Տոհմացոյց, սկսում է Բառուտ-
ծայցայանութեան տանկց, նման տպագրին
չնչին տարբերութեամբ (տպ. Գ. Գ. 1887
տպ. Ս. Էջմիածնի) :

չ². Ա. 96^ա. Այս են ամենայն տնօրե-
նակաւք Տեառն Բառուտոյ մերոյ Յիսուսի
Քրիստոսի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ,
ի մէջ սորա և արտաքոյ :

ՅԳԲ. Եւ ի մէջ տաճարին, Աւագ խո-
րանն Հռոմոց: Եւ յաջ կողմն խորանն
տեղիք թլփատութեանն Քրիստոսի, որ է
տեղան Հայոց. և կայ ի մէջ տաճարին յի-
սուն սին մարմարիտեալ: Եւ մի սինն
խաչ նկարեալ ձեռամբ սուրբ լուսաւորչին
զոր լուսաւորչին սին կոչեն: Եւ ի զլոյս սևա-
նըն երկու կողմն երկու խաչ պղնձէ բե-
ռած, այն զաշտ ի շուէն որ զՔրիստոս
լուացին :

106^բ. Եւ ի նոյն ձորն Գեթսամանի
եկեղեցի մի. և անդ ի վեր ազարակն Բրաի
գերեզմանատունն աւտարաց, որ է ջառնեհ
Հայոց, զոր Քրիստոսի արեան արծաթովն
գնեցին. 106^բ. Եւ մերձ ու Սիովնի վանքն
Հայոց սուրբ Փրկիչ. և անդ է կաթարիչն
սուրբ գերեզմանն Քրիստոսի, զոր հրեշ-
տակն թաւալեցոյց առ զբան գերեզմանին.
Եւ բանդն ուր զՓրկիչն արկին. և անդի
յառաջ հրեշտակապետն վսեմ Հայոց. 110^ա. և
ի քաղաքն սուրբ Երուսաղէմ. նախ և առա-
ջին վանքն մեծ սուրբ Յակոբ. և անդ է
Գրոյս սուրբ առաքելոյն Յակոբայ, որդւոյն Զե-
րեղեայ, եղբորն Յոհաննու աւետարան-
չին: Եւ այն է Լաթոս սուրբ առաքելոյն
Յակոբայ եղբոր Տեառն: Եւ այժմ է Լաթոս
Հայոց ազգիս. 113^ա ի ներքոյ Գողգոթա-
յին տեղին ուր կայր տիրամայրն ընդդէմ
խաչին և արատաւէր, որ է եկեղեցի Հայոց
ազգին. և անտի յառաջ տեղին ուր սուրբ
Յոհաննէս աւետարանիչն կայր և արատաւէր,
որ է եկեղեցի Հայոց ազգին. 114^բ. Եւ
ի ներքոյ Գողգոթային նշխարք նախահաւըն
Աղամայ, որ է եկեղեցի Վրաց ազգին և անդի
յառաջ խորան Հայոց ազգին. և յահեակ
կոյս շնչահանն ուր լուսաւորչին և աղա-
թել. 116^ա. Եւ ի մէջ յեկեղեցւոյն տեղին
որ ասին թէ այս է սիրտ աշխարհի. և
ի վայր խորան ու լուսաւորչին որ է մեծ սե-

ղան, զոր լուսաւորչին է պատարագիլ ի վե-
րայ. 118^ա 26 ք². Ա. 41^ա:

1. Ա. 132^ա. ա. ի Կրիգորիսի Արամու-
ցոյ. Յեա գնաւոյ վարդին. զբնայ շրջեր
յաջ տեղ և գնա սրանէ. (9).

Յեա գնաւոյ վարդին, և ի բլրուրն
յայցին | Ետեա թափուր զվերանն բաղեցաւ
հոգին | շրջէր և հարցանէր զիւր սիրելին
| Կանչէր զար և ֆեղան ի մէջ գիշերին |
2. Այցի ընդ բեկ տեմ առաւ ինձ պա-
տաւսան | Ընդէր ոչ պահեցեր զվարդն իմ
պատաւկան | որ էր սաղն ծաղկանց սա-
րաստ ու սուլման | զունովն գեղեցիկ
հոտն անմահութեան. | 4. Եկուք յարգա-
խաղաց մի գնացր յառաջ | ծառեր թա-
թափեցէք զտերև ձեր կանաչ. | Խաւսեմ
պարզ և յըստակ ու ասեմ անմահ. | զի
տարան ի յինչն զսիրելին իմ բաջ | 5. Զիմ
վարդն ի քէն տարան ու արին զիւ շիվար |
տուն բղւոյս աչաց տիրեց ինձ խաւար |
բղաւ և բղղիշեր սղարմ անգաղար | զար-
ձեալ և մաղաւ կաթ և չունիմ զբարս :

Ա2. 134^ա. Յեա հարցանելոյ. արամե-
ցաւ բլրուրն և ամէր արտասաք. Բլրուրն
զառնացաւ. և զէ սրդէս բղբա ի յաւերա-
կի. (5)

1. Բլրուրն զառնացաւ առայ զինչ
լինիմ | գիշերն մինչ իւրոյ և ուսաւք տան-
ջիւմ | վախեմ առանց վարդին յանկարծ
մնանիմ | կարտառով բաժանեալ ի հոյ
իջանիմ | 3. Ուր տարան բղբեղ կամ ուր
թափուցին | և զիարք մոտանամ բղբէր քո-
յին | խոցեցաւ սիրտս ու լերդըս կրծքա-
ցին | ծաղկուքն հաւատար աշտար թա-
ւամին | 4. Իմ կեանքըս է երազ ու և ոյն
րերմանի | լոյս արեգականն ինձ խաւար
թաւ | ցաւաք և զառնութեամբ առաքս
անցանի որ ի թիւ կենաց իմ ոչ անկանի :

Ա3. 135^բ. Գնաց ալգեգործն և խա-
սեցաւ ընդ բլրուրն և ասաց. Եկեալ այ-
գեգործին մաթարեաց գնա. զհասն առ-
րածեն ի քիմ մարդկան (3).

Ա4. 136^ա. Ապա զբեաց թուղթ բլ-
րուրն առ վարդն և ծողովեաց վարդն բղ-
ժաղկուքն և ևա ընթեանու առաջի ամե-
նեցուն որ ունէր սրինակ գայ. և ևա
գնամակն տարան ի դուրն վարդին. բը-
նաւ հեա բեղ սէր շունի (8).

ԱՅ, 138^ա. Լսեց վարդն զգառաղամբ
բլրուլին. և զարժոյց առ նա զգառաղամբ-
նին. Վարդըն պատասխանի նորա թղթոյն
առաջ. թէ ի զբախան բզնա որսնէ. (2):

ԱԵ, 138^բ. Վնոցին և աւրան զրոյց
առ բլրուլն և նա բացեալ զբերանն իւր ու-
րախութեամբ և առէ. Վարախոցաւ բլրուլն
ընդ առել բանին. քան զերազէ. (5):

(5). Եկեմար Ախրամարցի ըզքեզ ժողովէ —
զի սէր այս աշխարհիս հաւատարմութեւն —
վառք և ուրախութիւնս այս անցաւ որ է.
| Կենացս կայ վրձար բան զերազ է | :

ԱԴ, 139^բ. Գրիգորիոս Աղքատացոյ առա-
ջեալ. վառն վարդին և բլրուլին Վարդունն
երկի բլրուլն. զապղըս խանձեն որպէս
զհորս. (3) Վարդան զարկած էր մէջ բազմին
| ու ինքն էր ի քուն մէջ կոկոնին | կանչեց
բլրուլն զգառուլին | ու ուրախացաւ ի տես
վարդին. (5). Ծաղկունքն առնն հերկե
արայ | քանի կանչես վարդին վերայ | զահու-
րէզան ձայնըդ կուգայ | ի մեր բաղչեցս եւ
և գնայ. (6). Քանի տունէք գոգ ինձ
աղապ | սիրաս ի սիրոյ եղեր քաբապ | ևս
կու մաշիմ վարդին սարաբ | իմ հայտ առանց
իւրն է խաբար. (9). Վարդըն կառէ բըւ-
բուլ երգէ | քաղցրը ձայնիս եղանակէ |
ով որ ըզքոյ ձայնըդ լըսէ | նա հիանայ
զմեզ երանէ | 24 տ. Ով Գրիգորիս անյիշի |
և անպիտան Աղքատացիս | սէր աշխարհիս
սուր երկուցրի | հոգիս նովաւ վերաւորի |
(25). Աստուածաստ Խնձովիցի | յինն ինչ-
րեաց և ես զբեցի | և ստացէք սըրտով ի լի |
ինձ և նորա տէր ողորմի | թուականն Հալոց
ինն հարիւր | եթանասուն և երկուս ալ
իւր | հաղարացիքն աւրինաւ թիւր | զաղ-
գըս խանձեն որպէս ըզհոր | :

2. Ա, 145^ա. Ողբ Կ. Պօլսի. Արդ ամե-
նայն ապգ և աղինք. յաշխարհն կենդանի.
(36): (31) Եւ աստիպայ նուստտ հոգի | մե-
զառք լըցեալ Բաղիչիցի | որ գայս բաներս
ի շարեղի | ողբանք Կոտանդինու պալտի |
32. Որ աստուցեն տէր ողորմի | ինձ բաղմո-
մեզ Առաքիլի | (33) և ծնողաց իմոց բարի |
խաթու մեղիք և ներսիս որ զառամեալ
մեղաց զերի | ծրնան զառակ ողորմիլի |
(34) Եւ բաղունոյն իմ Գրիգորի | որ մակու-
նուն ծնեաց կուլի | (35) Եւ Յակոբայ կարգաւորի |
նախաշ սոկող քաբառուղարի | որ զայս բա-

նէրս որ աստուցի | նա զբժաղրեաց ի քաբ-
տէսի | (36) Եւ զառակին իմ բաղմուլի | տէր
Յովանէս քահանայի | որ ի հասակ մանկա-
ցունի | վախեալ յաշխարհն կենդանի | :

3. Ա, 150^բ. ՅԱղէքսանդրի զրոյցն. Խա-
րառուր վարդապետի կեպտեցոյ. Փիլիպպոս նըս-
տեալ յաթաւ Գարեհի. իւր անձինն հոգե-
սիրանէ. (29):

Թիւ. ԱՅ 28. ԱՆՈՒՆ. Տօմար. Կիւթ. 2 սի-
սակ բուրբ. ՀԱՆԴԱԽԱՆԲ. վառ խոնարարիկից
սեւացած. մաշուած. ԴԱՏԱԲԻ ԹԻ. 70. ԽԵՐԽԻ-
ԹԻԻՆ. 11.5×9×1.8. ԳՐՈՒԹԻՎԻՆ. միսսին.
9.5(9)×6(5.7), ԹՈՒՂԻԲ. 85. ՏՈՂԲ. 14—19.
ՎԵՐԻԱԳԻԲ. կարմիր բաճափով. ԳԻՐ. բոլորգիւ
ևս նոսրացիւ. ՈՎԶԲԻԱՏԱԽԲ. կարմիր բաճափով երկարա-
ցիւ. ԳԻՐ2 Աղաբաւ. Հովանէս Զոյապիցի. ԺԱՄԻ-
ՆԱԿ. (ժէ). ՏԵՂԵՆՈՒԹԻՎԻՆ. սկրիթ (14 p.) և
վերջից բերի. 78-ի և 79-ի միջ p-եր եւ ընկած.
ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՎԻՆ. 31^բ. 60^բ. 69^բ:

Մ. Ա. 1^ա. Տօմար. Եթէ կամեցես զխաւ
թէ արեն յարս մ գոտս ղէ. : : Եւանայ,
Հառմայեցւոյ, Եղիպտացոյ, Եթովպաց-
ւոյ, Աթենացոյ, Կապադովկացոյ, Վը-
րաց, Ազովանից, ապա Տաճկաց, Պարսից,
Արարացւոյ ամիսներ յիշատակութեամբ և
համեմատական տախտակներով: ԱՅ 26. ի2,
41^ա.

Ա2, 69^ա. մի քանի տամարական զի-
տելիք:

Ա3, 71^ա. տաճարական տախտակներ.
ԱՅ 26. ի. Ա2, 6^բ. (զ-է).

Ա. ա, 60^բ. Եկեալի Բերտառի (ծառայ)
Եկեալի յարդի Արման զբեցի որ գայս իմ
ձեռաց զիւնայ. զբեցի որ գայս տամարս
կարդացի. թվ. ՈՃԺԻ.

Բեկոր. — 28^ա. մի մեծ գրուածքի 313-
322-ը. ԱՅ 26. ի2, Ա. 41^ա. 318^ա. տամար
Հառմայեցւոյ վերջանում է Եովանէս վար-
դապետի ընդդէմ Խալիս ընտրութեան Ազոթ-
քով: Ամենակալ Աստուած հոգը. : : (թերի):

Թիւ. ԱՅ 29. ԱՆՈՒՆ. Խաչոյ (մայր). Կիւթ.
բուրբ. ՀԱՆԴԱԽԱՆԲ. շատ վառ, կեղտոս և խոնա-
րարիկից փրած. ԽԵՐԽԻԹԻՆ. 26.8×17.2×6.8.
ԳՐՈՒԹԻՎԻՆ. երկսին. 19.8×5. ԹՈՒՂԻԲ. 287.
ՏՈՂԲ. 27. ՎԵՐԻԱԳԻԲ. կարմիր բաճափով. ԳԻՐ.
բոլորգիւ խոշոր մ. ցեղեկի. ՈՎԶԲԻԱՏԱԽԲ. զարդա-
ցիւ. բաճաղիւ. ԼՈՒՈՒՆՅԵԱԶԱԽԲ. բոլորագործ

հաստիք ուղղմանը՝ Ս. Հոգեւոյն. ստացաւ վարս անուաղսկանս պարկեշտս. ի մանկական հասակէն վարժեցաւ ի պահս յաղաթս, ի սքնութիւնս. ընդ յոլովս անցանելով աւետիթեամբ. և զբազումս շահեալ ի Քրիստոս եկն բնակեցաւ ի կղզոջն Վեղամայ, խորհեցաւ միայնանալ ի անդամն նովին վարսք և թողեալ գառի բնակութենէ մարդկան զսիրողն ի պատուի և յանաբգանս բազմաց շողացուցանէր զինքնան և գտեսակ ինչ առաքինութեանն զոր թէ ունիցի հասեալ վարսաւական ի ձորս և ի փապարս կարբատեանս այլ նա ոչ այնպիսի Այլ գնացեալ բնակեցաւ յապա լերինն այս կղզոջն. ուստի հարկաւ օրեալ բազում թախանձանաւք ի մատուանն հանձարեղն և լուսթեան սիրողն. ի Մարիամա Սիւնեաց տիկնոջէ կանկնեաց ուխտ և ժողովեաց միանձնացելոց դասս. վասն հոգեաց տեսուն իւրոյ Վասակայ Սիւնեաց իշխանի արեւապետ վախճանացելոյ. բազում անգամ անունինդիր եղեալ յետոյ հաւանեաց ասելով. միթէ յՆատուծոյ իցէ հրամանս այս ևս ոչ ընդդիմացայց: Ընեաց վասն և ժողովեաց եզրաւս կարգաւ կրանից և գորդարեաց բազմայիտոն պատուիրանաւք և վայելչական սպասիւք և անձամբ իւրով որ ըստ օրէ յաւելոյր ի գործս մշակութեանն և առաքինութեան և այնչափ յաւելեաց ի մարմնոյ իւրոյ տանջանս մինչև արդելուն ի մըրդոց և ի ջրոց անդամ. և զարմանալի այս էր թէ զիարդ ի ջրոյ անդամ մեկնեալ և ոչ ինչ յիրաց ուրոք պակաս գտանէր. քանզի գաղաթս հանապաղ անխափան կատարէր զցայգ և զցերեկ և զընթերցութիւն գրոց որբոց ոչ կատեցուցանէր, այլ ինքն առնէր և խրատէր զամենեւեան ի նոյն կարգ ի բազում սուտ եղբարց յոլով աշխատութիւն կրեալ նենգաւոր կեղծաւորութեամբ, համբերութեամբ տանէր քրիստոսական շափով խոնարհեալ, և ոչ միայն ի սուտ եղբարց՝ յայլ և յարապիրոց նշանաւորաց և յաննշանից, քանզի գամենեւեան սատանայ վառէր ընդդէմ նորա, այլ նա առաքինութեամբ տանէր ամենայնի. վասն յատոյն իւրոյ զոր ունէր ի Քրիստոս և այնչափ ճգնութեամբ հեղ էր և լուսակամ և անտեսական զուարթ և առա-

տամիւս և ընտրող յոյժ և վայելուչ հասակաւ մարմնոյն և միսթարական բանիւ առտրամեալսն խորհրդով և զաբաւսր և ահարկու առ հպարտ և ազատ թափուս զցայգն և ընդ տիւնս ինն կանոն կատարէր և շնորհեղև նմա քանզի վաթիսգէր մեծի պարգևաց լուսոյ նշանին Քրիստոսի. զյոլով աւետարանեաց փափագ նորայ և ազատ թիւք ինդրէր առնուլ յՆատուծոյ: Եւ ելեալ ընդ աւետարան ընդ աշնտիկ Աշտու իշխանն, ի կողմանս Վրաց. վասն ապրատմբելոյ ամանց յելու գահաց առ եղբւր դժտոյն որ կոչի Կուր և դարձեալ խաղաղութեամբ ընդ նոյն ճանապարհ առ Էղիւք ծովուն և եկեալ բանակեցաւ հանդէպ կղզոյն որ կոչի բանակեալ, ցանկացր տեսանել զերանելին Մաշաոց, զոր իբրև անտին իրեալս բազում ուրախութիւն եղև երկացունց ապա յոյժս սիրեցեալ և մեծապիւ ընկալեալ ըզնաւ բարեպաշտ իշխանին և շնորհէր երանելոյ հասր Մաշաոցի զլոյսն մշտնջենաւոր. զոր արձակեալ էր նմա արքային Թանայ վայի: Եւ առեալ գտուր խաշն զոր էր պնդեալ յոսկում խաշի զարդարեալ գեղեցկագուն գործովք, ընդելու գեալ մարդարտով և առեալ Էդ ի վերայ աչաց իւրոց և համբուրէր պիտ և երկրպագանելով իշխանն ողջունելով բղմիմանն և բազում ինչ խառնեցեալ. գնաց զճանապարհ իւր և նա դարձաւ ի մենատանն իւր առ զշնորհս պայս մեծ որ բնակեալ էր ի լերինս յայտամա ութ և տանն որ Են անուամբ որբոց առաքելոցն եկեղեցիք Վ. և իբրև այնմ և մեծի շնորհի արժանաւորեցաւ առաւել ևս յաւելեաց առաքինութիւն իւր զի զինի երկց ասուրց հաղիւ ճաշակէր զոգեպահ-հետ-իկրն, այլ հաց և զինի այն էր նորայ, որ ի մարմնոյ և յարեանէ անտան վայելէր: Եւ յայտմ ամի յարամ կարգեցի զսակաւաւոր զրկունքս էին ամբ նորա պակաս ինչ քան զՎ. իսկ որ մեկնեալ էր ի կերակրոց և ի բուրս հեշտութեանց աշխարհիս Վ. ամ և շինութեան անդեպն ամբ ԻՎ: Քրիստոս յոյսն պատեալագնաց գտութեամբ ի վերայ ճշմարիտ հաւատոյ. որոյ առաւել ևս տացէ այժ հաստատութեան սովին բարի առաջարկութեամբ կատարել և զորս լեալս ամա կենաց իւրոց մինչև բմբռնեացէ զպատրաստեալ արքայութիւն:

Այս են բանք վարուց նորայ ճշմարիտ
գոր կարճատևաւ հարեանցի տառցի- գյո-
լոսիւ և զգարմանայիս թողեալ- զի մի կարի
տեսաւ տառիկ թուիցի ձեզ:

В. а. 240^р. Ի թվականին Հայոց ՌՃԾԻ:
այս է Մուգրուս. Աստուածածին և զեղեցույ
վտիւմ և յիշատակն որ տուեալ են. Աստուած
ողորմիկ Մեկիսեք ևս-իմ, որ տուաւ Բ գարբաթ
շուրջաւ: 1 պատուական սկիհ: 1 տարե-
գիրք: 1 աշտմասիք. մկիկ Գահեագարին մեծի
որ տուաւ 1 պատուական աւետարան:
1 մաշտոց բուն: մէկ վահան: խաչ: մկիկ Քա-
մուլին որ տուաւ 1 խաչ: մկիկ Պեկին որ խաչ-
կալն չինել տուաւ: Հորիզաւին մէկիք Հաճ-
նապարին փոքու որ տուին յիշատակ 1 շուր-
ջաւ: 1 ուրար վահան և սաղափարդ: Բ և աղ-
լուխ: 1 հոտի: Բ շապիւր: մկիկ Ասլանին- որ
տուաւ 1 շուրջաւ: 1 վարագոյր: 1 ջուխտ
պաղման: 1 եղջուխ սկոյ: ևս մարի պեկին
կողակից կուրտարին մէկ նահ: մէկ պոխնայ
տուաւ: Միւրգամին և կողակից Խարունին:
1 գարիտը ուրար և Բ շապիւր: Եղջուխ
սկոյ: Ղարայ Դողրակին և կողակից Դոգալին:
Ախանին: Դարին: որ տուաւ 1 տետր խոր-
հրդի պատարագի: Սարգիս վարդապետին որ
տվաւ 1 բեմրայծածկոյթ: Տաշալին: որ
տուաւ 1 ճահ: Դ ճառանին: որ տվաւ մէկ
մեծ զանկակ: Ախիմանին: Շիկին որ տվաւ Բ
շապիւր մէկ պատգէր: Ղուրեկի Ղազարին:
Դաւթանց Գրեգորին: Բաւմանանց Սարու-
խանին որ տուաւ 1 խաչ: զ շախմատ 1 փոքր
զանկակ: Մխիթարին: որ տվաւ 1 ջուխտ
բշոյ: յիշեալք մեղապարտ: Եղիազար
տպեղայս:

Թիւ. ԱՅ 30. ԱՆՈՒՆ. Մաշտոց. Նեփթ. հաս-
րայր. ԿԱԶԻ. 12.5×10.5×4.8. կաշեկապ. տ.
կարմիր վրայ կայ մեծապիւ խաչաճանցակ քառակուսի
լոյսանակի մէջ. Բ-ի վրայ փոքրապիւ խաչաճանցակ
օղակաճանց վարդապետ. ՀԱՆԿԱԿԱՆՔ. լուս. ԳԱ-
ՏԱԿ ԻՆՊ. սկզբից և վերջից ևս-ևս կուր. ՄԵՆՈՒՄ
Թիւ. 12.5×10.5. ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միասիւն. 8.3×
×6.8. ԹՈՒԿՔ. 261. ՏՈՒՔ. 16. ՎԵՆԱԿԻՒԿ
կարմիր քանափով. ԳԻՐ. քաղցրի գեղեցիկ. ՍԻՆՈՒՄ
ՏԱԿ. քանափով. վարդապետ. կարմիր քանափով.
ԼՈՒՍԱՆԻԿԱԿԱՆՔ. ճառածեւ: խառնագարցիւ:
կարմիր և կապոյտ քանափով. ԿՐՈՒՄԱՆՔ. ԹՎ.
1^ա. 13^ր. 68^ա. 110^ա. 154^ր. 179^ր. ԳԻՐ. Սար-

ղիս եպ. ՍՏԱՊՈՂ. գրիւր. ԺԱՊՈՒՆԱՆ. յ. (?)-
1311. ՅԻՇԱՏԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. 49^ր. ԲՈՂԱՆԴԱՆՈՒ.
ԹԻՒՆ. թիւ № 29:

1^ա. Կ. հիմնարկութեան եկեղեցւոյ.
13^ա. Կ. նուազատեաց եկեղեցւոյ. Ք 29. 1.
(ամբողջ № 29-ի եւ առ Յակոբ դուստան.
տե՛ս 51^ա. սրա մէջ): 54^ր. Կ. նուազատեաց
եկեղեցւոյ պղծեալ տաճարի և շարժեալ սե-
ղանոյ. Հ. ք տե՛ս. 45. 46. 44. (Բ-դ աղօթ-
քից). 33. 3—5. 68^ա. Աստիճան եպիսկոպո-
սութեան. Թարժամ հանդերձեալ լինի. : :
Եպիսկոպոսի բնարութեան մասնակցում է
ամբողջ ժողովուրդը իւր իշխաններով և վա-
նականներով: Թեմակալութեան արժանի
համարուածը վկայականներով գնում է կա-
թոլիկոսի մօտ. սրբ 12 կամ 6 կամ 3 եպի-
սկոպոսներից ժողով է գումարում և նոցա
յանձնում վկայեալի ամբողջ անցեալի ման-
րագնէն հետազոտութիւնը և որում զը-
կայականների վերապալում թիւնը. 50 առ-
բեկանից պակաս մէկը եպ. լինել չէ կարող.
Երբ կարիք չկայ՝ Առնադրութիւն անել չի
կարելի: Երբ հետեւ իւր. թեմ ինքն է ընտ-
րում իւր եպիսկոպոսացուն:

Եպիսկոպոսական ժողովը քննում է
նաեւ ընտրեալի պիտութիւնը և ուղիղ դա-
ւանութիւնը. բնութեան խնդրի առթիւ
տաւմ է. Որ է ճշմարիտ Աստուած և եղև
կատարեալ և անշիթի մարդ անսխալակի
և անբաժանելի գոյով յերկու բնութենէն՝
յաստուածութենէն և ի մարդկութենէն յի-
բրիստոս և մի անձնաւորութեան յԱստու-
ծոյ Հօրէ և ի Մարիամայ Աստուածածնին
կուսէն մի միածին և Որդի Աստուծոյ և մի
Տէր Յիսուս Բրիտոս և զնոյ՝ ներմարդա-
ցեալ և ծնեալ ի սուրբ Աստուածածնէն խա-
չեալ: չարչարեալ և մեռեալ անպարտ
մարմնով վառն մեր մնալով անմահ ի մա-
հուն. կենդանի և առանց կրից ի չարչարան-
քն և զնոյն բոտ միտ սրտիւն կրեաց
զամենայն մարդկանս թաղեալ և յարու-
ցեալ:

Իւրաքանչիւր ընտրելի եպիսկոպոս ու-
նի 2 կանդիտատ. ու-ի հրաժարած դէպքում
Բ-ն է յաջորդում: Երբ քննութիւնը վեր-
ջանում է խորտու ֆիլակիթ Թ. է գրում այս-
պէս. Ի թուականին Հայոց 824 յամսեանն

սեպտեմբերի ԺԴ. Էղե սիւնհոգոս հրամանաւ սըրտանեալ և Երջանիկ կաթողիկոսին Հայոց մեծայ տեսան (այս անուն) և ապա ժողովակամենքի վճիւր և ստորագրութիւնը:

154^ր. Կ. կաթողիկոս ձեռնագրելոյ:

Այս են նիւթք և պէտք սրբալոյս միւսնին. պաշտոանի փաշաի հաւնդ և խառապարիւկ. թուղթ ա. սն. ֆու շնու կիկէս և խառաֆու լիկիկէս և ճառ պղնձու կիկէ քաղապէնու և պապապէնու կիկէ և տապէճ հնդի թողթ ա. դարիւնենուէ քընճալիշնուէ մաղապէնու և հախաւնիւնու և լուսանու և միւս հաղպիւթ ա. հառաֆաւնիւնու նու և խառան մանաթ աղ ա. ըստըլքիսու նիւն և ա. ծխանելիք. մուխառաքիս սնդալ նո և Զաֆրանթուղ և մարտանիւն շնու ա. պղնձի վարդնու և մահլուսիւն և ա. աթխաւնու և կիկէս իսնու և Լաւորաննու և սրապուլնիւն մանուշակի վարդ և նուսնաֆուր և նարինճի ծաղիկ և կապի տերեւ և նուսնաֆուր և մարգեշուր ա. լիար. գինի. մուշկ. յամպուր և սոճի և հաղպաւնու կի ա. : № 29. 18. (սկզբից 6 ա. աւելի):

1. Ա. 195^ր. Քա ձայնիւ. յաւեղար. բոս անուան իւրոյ. նոր օրհնութիւն ընդ հալցուածոց մաղթանաց. պնտին և գմեղ անշէն քա լուսով. : (Երեւանի երգ): № 29. 26. (Կ. յորժամ հիւանդն սկսանի աւանդել զոյկն. 213^ր. 18. 230^ր. Կ. և կարգ օրհնութիւն միայնակեցի. 230^ր. 34 (տարբեր). 241^ր. 36. № 29. 32. (թերի վերջից):

Թիւ. № 31. Անոն. Մաշոց. Նիւթ. հասարակ. ԿԱՂԻ. 16×11. կաշեկազմ. ա-ի վրայ իւր յախաղակ. թիւ վրայ մուսմու. ՀԱՆԿԱՄԱՐՆԵ. լույս. ԿԱՍԱՄԻ ԹՂ. 1-2. 4^ր. 197^ր—199. ՄԵՆԹԻ. Թիւն. 16×10.5×4.6. ԿՐԹԻԹԻՆ. միասին. 11.2×7.8. ԹԻՄԻԹԻ. 199. ՏՈՂԻ. 19 ՎԵՐՆԱ. ԿԻՐԻ. կարմիր բանափ. ԿԻՐ. բարդիւ. ՈՅՁԻՆԱ. ՏԱԿԻ. բոլնագիր. ԼՈՒՍԱՆԻՍԿԱՆԻԿԻ. 5^ր. 30^ր. 43^ր. 65^ր. բոլնագիր և ծաղկազարդ գիւղի. կարմիր և կանաչ գոյնեւով. ԽՈՒՍԱՆԻ ԹՂ. 5^ր. ԿԻՍԱ. ԽՈՒՍԱՆԻ ԹՂ. 30^ր. 43^ր. 65^ր. 133^ր. 147^ր. ԿԻՐ. Երեւան. ՍԱՆՍՈՂ. Երեւանի քա. և Սարգիս սարկ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԹԺ (1561) ՏԵՂԻ. զեռած. ՏԵՂԵՄԻ. ԹԻԹԻ. 74^ր. լուսանց. յաւիճակն զայս օվ կարայ. ԵՐԵՄԻԱՍԻԹԻԹԻԹԻ. 79^ր. 110^ր. 196^ր. ԲՈՒՍԱՆԻ. ձեւ. № 29. 20. 23—26. 28.

1. Ա. 80^ր. Գ. Ննջեցելոյ թաղման. Կինդ որ ի յէն Բանդ որ ի հաւրէ. յորժամ ծաղիս փառապ ի յերկնէ. ինձ դուք պաշար պատարագ գրէք ի շար այսոցն զեւ թափեցէք. (Մանգլա):

x. Ա. 84^ր. Եւ յեապ զոյրս սոս Ննջեցելոյ. Կվ քահանայ և վարդապետ աստուածաբան. և ժողովուրդք հաւատացեալք ամենեքեան. զի աւերն քաղար և պարտական օղորմութիւն. (14). № 29. 29. 30. 38. 32. 21. 35—37.

170^ր. Ի դարերից. բժշկութեան և հանգստեան Լեւոնորաններ. № 29. 1. (տարբեր աղօթքով):

Ա. a. 196^ր. Փառք. գրեցաւ մաշտոց ձեռամբ. Երեւան մէջաւորի ի թվիս Հայոց ՌԺ. ի Կեռած. ընդ հովանեւ ա. նա. հառափիս Գեա. ի վաշէլու մն Էղբար օրդ. ւոյն իմոց Յոհաննա քահանային և Սարգիս սարկաւորին և յիշատակ հոգոյ իմոց և հաւրն իմ վրդաւն քահանային և մար իմոց Գալարաճարի և Էղբարց իմոց Յովաննին. Խաչանիսին և Վարդանին. քվերցն իմ Գալարգին և Բէկիկաթիւնին և Էղբար օրդ. ոյ իմոց Գուհաւին Կարկոսին և Էղբար օրդ. ոյ իմոց Կարկոսին և Երեւանի Կարկոսին և մար իւրեանց Կաւին և Եղիսարէթին: Այլ և ողորմի քր. բիտառ Լուսուած վարդապետին իմոց մեծ բարեւանապետին Գուհա. և Եղիսարէւ վրդ. ին. :

Թիւ. № 32. Անոն. Մաշոց. Նիւթ. հասարակ. ՀԱՆԿԱՄԱՐՆԵ. վառ լի. բոլորի ձայր. կր. բառած. ԿԱՍԱՄԻ ԹՂ. 1—2. 267^ր—289. ՄԵՆԹԻ. ԹԻՆ. 15.2×11.7×4. ԿԻՍԻԹԻ. Երեւան 14×3. (միասին ձեղ սեղ) ԹԻՄԻԹԻ. 289. ՏՈՂԻ. 20. ՎԵՐՆԱ. ԿԻՐԻ. կարմիր բանափ. ԿԻՐ. բարդիւ. ԼՈՒՍԱՆԻՍԿԱՆԻԿԻ. ծառածեւ. բոլնակարեւի. զեւ. ԼՈՒՍԱՆԻ ԹՂ. 4. 5^ր. կարմիր և սև բանաղիւ. ԽՈՒՍԱՆԻ ԹՂ. 41^ր. 122^ր. ԿԻՐ. ՏԵՂԻ. ԿԻՍԱՆԻ. ԿԻՐ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԹԺ—1621. ՄԵՂԻ. ԿԻՐ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԹԺ—1621. ՏԵՂԻ. —Երեւան. ՏԵՂԻ. ԿԻՐ. ԹԺ—26^ր—27^ր. ա. լոնց 251. լեզաղի գրութիւն. 41^ր. և 109^ր կար. կառանով. ԵՐԵՄԻԱՍԻԹԻԹԻԹԻ. 41^ր. 112^ր. 136^ր. 249^ր. 252. 253^ր. և այլն. ԲՈՒՍԱՆԻՍԿԱՆԻՆ.

ՏԽ. № 30. 54^բ. 18^ա. Կ. զնկարհայ եկեղեցիս
աւրեւելոյ. 19^բ Կ. աւագան աւրեւելոյ. № 29.
1. 2. 20:

1. Ե. 41^ր. Խաչանիչ գրաշմոմբ նը-
շանաւ պարագրտիան պատաւ պրտակեալ
ի կարմրու թիւն ձորակոյ ձերանոյ և սոկեթել
բնկչոյ. աւրնհա միտծին հանդերձ հար-
սանեալ. ելէք ընդ առաջ երկրպագ ու թիւն
կենսատու խաչին և սուրբ ճշանին (հա-
սար շահ) : № 29. 23. (աարբեր). 24. (սորբ).
25—32. 21. 34. (սրա 150^ա). 35. 37. 36.
43. 38. 40. (այլ աղ.) 33. 11. 39 (արա-
բեալ ներսիս Հայոց կարուպիկոսի) : 14. 16. 13.
230^ա. Կ ժամատուն աւրնելոյ. 247^ա. Կ.
խաչի աւրնելոյ. № 31. 1. Ե. 80^ա :

A, a, 252². Փառք. որ Եւ կարողա-
թիւն. Ռեյխսնդի սուտանութեան Երկրոյ գրեկ
զհագելից տառաւ որ կուէի մաշատայ Լազ
ազաշեմ. յեշեւ. զձնողսն զաւէր Յովնէսն
և զՆիկիտարեթն և զԿաղակիցն իմ զսեմայն և
զորդին զՊԼատրոսն և զգոստերսն զԿիտարեթն
և զԹամամն, զՀաիփոսիմէն, զՀերկբնագն
և զՎատաւտն: Գարձեալ յեշեցէր, զՍոն-
դոսառն ուղն իւր Լազն, զորդին զՊԼա-
տրոսն զգոստերսն զՄարինտն և զՄարիամն. . .
զՍառէն և զԿոդակիլցն զԹամամն, և զորդին.
զՅովանէսն. . . Եւ զայս սերեւիք (7) ի թվին
ՌՁԵ. . . ի այսմ եղև զրաւ մահոյ զերազրե-
լոց ի սմա: Բայց գրեցաւ սա թիւն ՌՁ—ին
ի ժամանակս մեծ բարունապետին մեծին
Սալոսէսի և Սարգիս պարսն տէր հօր սուրբ
անապատին Եւ տաթէի սուրբ առաքելա-
շնորհ աթոռոյն պարսն տէր Մեսրոպ առք-
եպիսկոպոսի և ի պոնտոթեան Հաճապատի և
աւետան. . . :

B. u. 260°. Տէր Կաթողիկոսին վերադ-
 շեալ որդւոց կենսագրութիւնը համառօտ-
 օրինակ լինուի ՌԶ և Լ-ին մահ տարածում
 տարածեալէր առհասարակ:

Բ, 251^Բ. Ալեքսանդրն Պապական և Մոսկով
 սկսեց արգելք արգել միջև Ոհաննիս Պատրիկ անուն
 և արգելք անէր Պօղոսին Լեղիացոյս և Մեկրի-
 սէթի՝ Նահապետ և Աբրահամ՝ Իսկ մինն
 որ Յովհաննէս կոչուր ուսեալ և վարժեալ
 առաւ իւր ճշտեալսն և անցադի վիզի-
 տախանին Սիմեոն Գալաքեցոյ եղև որդի
 իսկ յետ մահոյսն վարդապետին արար զնա

Քաճանալայ Մոսկիեցի Յովանէս մէծ վարդապետն և յետոյ Եփեսոսը բազմապիսի ան առ զնա առ իւր և արար զնա քարոզիչ և վարդապետ, իսկ զինի եղիաբար հաթա զիկոսին արար յալիս Շիրակ գոտս իսկ և Բայցեղն քաճանալոյնալ ինձ ՌՃԾԻԵայ և ՌՃԻԿի։ Աբգ յիշեցէք ի Բերտոստ զհասն իմ զակը Սեղրիսէթն զհայրն իմ զԹ՛հմայն և զմայրն իմ զՍառայն։

Ե, 249^թ. Թիշատակ է Մաշտոցս Կիրակոս
վարդապետին: Ես Ոգաբառս ոտբիւռացոս նո-
րոյեալ կազմեցի. թոյին Ո՛ճկե:

[illegible]

X. Ը. 23^ա. . Երգ տարճնաթեան (հար-
 սանեաց): Բժենապարտէ թագաւոր թա-
 ցաւ արաց. սպաւ նրման են Եփեսոսի ու-
 ժոպովոյն (23): № 29. 25. 2. № 31. 1.
 Ը. 80^ա. X. Ը. 84^ա. (սլ եզրայր զգանձն
 տմաք զինի փառք ի բարձման տսեն ի զե-
 րայ զԵրեկոսնին, և հայ որ ի տունն հասն
 համք քո է: № 29. 26-28.

1. Ա. Տ4^ա. Նաղալի տառաչեալ. «Արա-
րիչըն արարածոց մեզ բարկացաւ : Բողոքը
ընտ թիւնըն առատածային մեզ դառնա-
ցաւ : Զորն ի տանէն առատածային բո-
րաբեկացաւ : Եւ ինչ հրեղէն այստեղ յերկիր տա-
րածեցաւ : արժան արաւ գոտ ընթառամ
սուրբ պըտակին և բեզ ամէնքս : Կըրպոյ եմք
Առատածածին. (ԺԳ) : № 29, 29—32, 21.

2. Ա. 130^ա. Յամենայն ժամ արհնեմը դարձնեալ Փրկիչ. որ յառիտենից բեղ հաճոյացան. Յովսէփի երգ) : «Բո ըմբը Հաւր ձրնունդ անժամանակ. յարդանդէ Երկրորդակեաց» (4) :

Ով զարմանայի խորհուրդս այս մեծ. հոգւոյն ճշմարտի վատք յառիտենու (7) : № 29. 35—37. № 30. 54^բ. № 29. 45-46. 43. 38. 40. 183^բ. Կ. գառն արհնեմը. ապա իւղարեբեց թշկու թեան և հանգստեան առեալ արաններ. № 31. x Ա. 84^ա.

3. Ա. 196^ա. պաշտաման հասարակաց առաւ պաճոց և դասիկ. «Անտանելին երկնի և Երկրի» պարսպեցաւ յարդանդին կուսի. հրեղէն զօրացն առնել հաւատարմ. : (Առախի) :

4. Ա. 198^բ. ա. սղք մեռելի. «Եկաք այտար Երրայրք ամեն. յԵրրաման շառաւիղէն. և փառս ատմք Երկրց անձինդ» (երգ Աստուծոյ) :

5. Ա. 199^ա. ողբ ի նախառն Կիստացոյ. «Ես եմ կորուսեալ ոչխարս մայրեալ ի սուրբ. որ բողոմ սղրովք» (15) :

A. a. 201^ա. Փառք. (որ) Ես կարողութիւն. Մարկոսի հառանել յառաւ ալյոմ զրոցս զոր արարեալ է ս. հայրն մեր Մեսրոպի. ՌՃԳ. (Հայոց). ի դուռն ս. Սարգսի (ընդ հովանեաւ) ս. Յակոբին ս. Լուստուորչին. Յիշեցէք. զՄարկոս զրիչս և. զհոգոյ զմայրս իմ զԹուրան. զՄարտան. զհայրն իմ զՄիսիսիս և. զՄարտան պէս. որ Ես արինակ.

Թիւ. № 34. Անուն. Մաշտոց. Նիւթ. բողբ. ՀԱՆԴԱՄԱՆԻՔ. յառ. Կ. ՊԱՏԱՐԿ ԹՎ. 1-4 391-4. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 30×14×4.2. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. երկս 11×4. ԹՈՒՂԹԻՒՆ. 197. ՏՈՂԻ. 22. ՎԵՐՆԱԿԻՒՄ. կարմիր բանաւով. ԳԻՐ. բոլորդիւ. ՍԿԶՈՒՄ. ՎԱՍԱԿԻ. զարդագիր. ԼՈՒՍԱՆԻՍԿԱԶԱՐԻՒՄ. 5. միւսներս շառ հասարակ. զեղին և կարմիր բոլ. ԽՈՒՐԿ ԹՎ. 5. ԿՈՒՍԱՆՈՒՄԱՆԻՔ ԹՎ. 83^ա. ԳԻՐ. Մարկոս ֆանանայ ՍԱԿՈՂ. զրիչ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԻՃՁ—1657. ՏԵՂԻ.—Գրչան. Քաղաքի. ՅԵՆԱՍԱԿԱՆԱԿԱՆԻՒԹԻՒՆ. 229^ա. 388^բ. 390^ա. ԲՈՒՍԱՆԱԿԱՆԻՒԹԻՒՆ. նման. № 31-ին. Աւելի ունի 361^ա. № 29. 1. 44. 2. Վերջանում է իւղարեբից թշկուրեան և հանգստեան Անտանելեանով. հաղեր.— № 31. 1. Ա. 41^բ. (նախառն ու.) (31^ա.) № 33. x. 23^ա. (49^ա.) № 31. 1. Ա.

80^ա. (101^բ.) x. Ա. 84^ա. (108^բ.) № 33. 1. Ա. 84^ա. (161^բ.) 2. Ա. 130^ա. (256^բ.) (3-ն եւս ամբողջ) :

A. a. 392^բ. Փառք. որ Ես կարողութիւն. Մարկոս ֆանանայ. և ալյոն. տեւս № 33. A. a. 201^ա. Արդ. զրեցու. ի թվականին Հայոց ՌՃԶ. ի յերկիրն Կերմու. ի զիւզն որ կուի Քաղաքի. ընդ հովանեաւ ս. Աստուածածինն և Սանփանոսին. աղաւթեմ յիշել. զհոգին իմ զՄարտար և զմայր զարիկին. և կողակցին իմոյ Հայհանին և Երայրն իմ Գրիգորին :

B. a. 390^ա. ի թվականին ՌՄԺ-ին զրեցու ի տրուր Եւրոպի. քանանայ Նախալանցոյ ՄԵՐԱԿԵԼԵԱՆ այն ժամանակ որ նրոտէր շահն Վարթապիկ (?) Ելեալ է. թարիղէս ԺՎ տարի յառաջ շատ նեղութիւն. հարկաց պահանջութիւն. Աստուած հեռի արանցէ. :

Թիւ. № 35. Անուն. Մաշտոց. Նիւթ. բողբ. ՀԱՆԴԱՄԱՆԻՔ. յառ. Կ. ՊԱՏԱՐԿ ԹՎ. 1-2. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 15.5×11.5×4.2. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. երկս 11×3.2. ԹՈՒՂԹԻՒՆ. 242. ՏՈՂԻ. 19. ՎԵՐՆԱԿԻՒՄ. կարմիր բանաւով. ԳԻՐ. բոլորդիւ. զեղին. ՍԿԶՈՒՄԱՆԻՔ. բոլորդիւ. ԼՈՒՍԱՆԻՍԿԱԶԱՐԻՒՄ. 4^ա. կարմիր և կապույտ բանաւով. ԽՈՒՐԿ ԹՎ. 4^ա. ԿՈՒՍԱՆՈՒՄԱՆԻՔ ԹՎ. 160^ա. ԳԻՐ. Պաշտամար զպիր. ՍԱԿՈՂ. Մարտար ֆանանայ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԻՃՁԵ. (1663). ՏԵՂԻ.— Հաւաք զիւղ. ՅԵՆԱՍԱԿԱՆԱԿԱՆԻՒԹԻՒՆ. 218^բ. (ընդպիր) ԲՈՒՍԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆԻՒՆ. № 31-ին նման. Աւելի ունի № 29. 43. 38 (նախկ. մեջոց օրհնելոյ 40. 33. 35.) 213^ա. Այ. յորժամ երբան սո իյանդ. 216^բ. ժողովարարին սարկաւոյ կանանց. 217^ա. Կ. խունկ օրհնելոյ. № 29. 41. 6 վերջանում է սովորական աւետարաններով. հաղեր. (67^ա.) № 31. 1. Ա. 80^ա. x. 84^ա.

A. a. 241^բ. Փառք. զրեցու ս. Գրքաւ. Մաշտոց ձեռամբ. Պաշտամար զպիր ի թվականին թեան Հայոց ՌՃԺ. ի յերկիրն Հայարեան ի զեզոյ. Հաւաք. ի հալքաղատութեան ամեն Արտանեայ տեան Պաշտար բողմահանեմար կոթու զիւրի և բրտնակալութեան Տաճկաց Փոք Նանապալի ի յայսմ աստուածախումբ տառիս ցանկացոյ

եղեալ. Մարտիրոս քահանայ. ետ դրել մաշտոցս, յիւր և ծնողացն հօրն Յովանէսին. և կողակցոյն Գուլամին, և որդոցն Գիրիգոսին և Յունանին, Պաղին և զտաներացն Յատիխանին, Մարիանին... Այս Մարտիրոս քահանայ եղբայր էր ս. և պատուական հայրապետին առաւել Պետրոսի տանն Աղուանեաց.:

ԹԻԻ. № 36 ԱՆՈՒՆ. Մաշտոց. Նիիթ. բուղբ. ՀԱՆԴԱԼԱՆՔ. յաւ յէ. վերջին բղբերի գրութիւնը եղծուած է. ԴԱՏԱԼԿ ԹՂ. 1-2, 232-3. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 19×13×4. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 12,5×7,6. ԹՈՒԼԹՔ. 233. ՏՈՂՔ. 21. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կարմիր քանափով. ԳԻՐ. ԸՆՏՐ ևս բոլորգիր. ՍԿԶՐԵԱՆՔ. զարդագիր. ԼՈՒՍԱՆՅՔԱԶԱՐՔ. 4^ա, 157^թ, 159^թ. բոլորագրող, ղեկին, կանաչ ևս կարմիր գոյններով. ԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 4^ա. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 51^ա. 95^թ, 107^թ, 119^թ, 208^թ. ԳՐԻԶ. Մահաբաի Յակոբ. ՍՏԱՅՈՂ. գրիւր. ԵԱՂԿՈՂ. գրիւր. ՏԵՂԻ. — Շաքիկոյ անապատ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԹՈՒՐ-1683. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻԻՆՔ. կան յեռ ու անսղ բնկած բղբեր, օր. 58-դր սօ. յուսանցքի ծան-քիւնը սկզբը որոշում է. ՅԵՆԱՏԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻԻՆՔ. 15^թ 20^թ. 86^թ. 107^ա. 136^ա. 205^թ. 206^ա. 229. 230. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻԻՆ № 29, 20, (21^ա. նշանդրեի) 23. (խառնով). 24. (նսեւ, Կ. պատկ վերացուցանելոյ 43^ա.) Ա. 35. 213^ա. № 30. 213^ա. № 29. 26-28. 16. 29-31. 35. 37, 36, 38, 33. (մրգաց օրհնելոյ) Ա. 33. 183^թ. № 29. 43. 6. № 35 217^ա. № 29, 45, 2, 21. 32. վերջան է սովորական Անիսարաններով: Տալերը. — № 32. 1. Ա. 42^թ. (խառն 7^ա) : № 33. 1. 23^ա. № 31. 1. Ա. 80^ա. 1. 84^ա. № 33. 84^ա.

1. Ա. 205^թ. Պարզատու մար. (Մահաբաի Յակոբի). առք. ընդունելով պիւր տարւոյցոյց է տալիս ասնելի և պահոց պատուութիւնը:

Ա. ա. 229^թ. . . թվականիս Հայոց աղգիս ՌՃԼԳ. թիւ աւելիս մաշտոցս թէ ասմարս գրեցի ես ի մէջ Շաքիկոյ անապատիս. 2. ամաց էի ես... թվին ՌՇԼ էր որ տամարս պարզեցի թվին ՌՃԼԳ էր որ մաշտոցս տամարս գրեցի...:

Բ. 230^ա. Փառք . . . յիշեցէք զյակոբ յաճատականս որ 2. ամաց էի . մաշտոցս

գրեցի, գեղեցիկ ծաղկով զարդարեցի. . . է յիշատակին և իմ ծնողացն Առաքին, եղիսայրէթին և կենակիցն իմոյ անձրեւարդին, որդոյ իմոյ խաչատուրին, էլիսաղին, և եղբաւրն իմ յոհաննին և քուրն իմ աննայէ... Դարձեալ աղաչեմ ձեզ եղբարք որ ս. մաշտոցս վնասակար բանից պատրաստ պահեցէք, թէ ջրէ կամ անձրեւի կաթիլէ, թաց տեղէ կամ աւազակէ... Եթէ ոք. . . յանդգնի զյիշատակս իմ ջնջեցէ նա ի յայս կեանս զրկեալ լիցի ամենայն գոյակունսք... Յայտնի լիցի ձեզ եղբարք մինչ ի յայտմ ժամանակիս ԽԳ տարի եղև, որ ի մէջ զպարզի և Օսմանցոյ խաղաղութիւն եղև. բազում եկեղեցի, թէ վանորաք. . . նորեգեցան. թվին ՌՂ. բարեշու թիւն եղև...:

ԹԻԻ. № 37. ԱՆՈՒՆ. Մաշտոց. Նիիթ. մագաղաթ. ԿԱԶՐ. 19×14×4. օսխոսկակազմ, կաշնպատ, ա-ի վրայ խաչաճանդակ. ք-ի վրայ ֆառակուսի: ՀԱՆԴԱԼԱՆՔ. յաւ յէ. անմափութ. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 18,9×14×4. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. երկսին 13,2×4,3. ԹՈՒԼԹՔ. 153. ՏՈՂՔ. 23. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կարմիր քանափով. ԳԻՐ. բոլորգիր գեղեցիկ. ՍԿԶՐԵԱՆՔ. զարդագիր, զարդագիր, կապոյտ ևս կարմիր քանափով. ԼՈՒՍԱՆՅՔԱԶԱՐՔ. բոլորագրող, ձուածիս կարմիր ևս սևի գոյններով. ԳՐԻԶ. Յակոբ գրիւ (ղպիր). ՍՏԱՅՈՂ. գրիւր. ՏԵՂԻ. Ակունք (պաշարայն). ԺԱՄԱՆԱԿ. ԹՈՒՐ—1690. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻԻՆՔ. սկզբից բերի 1. 3. 5. զանազան գրութիւններ. ՅԵՆԱՏԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻԻՆՔ. 2^ա, 5, 150^ա, 151^ա, 153^թ. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻԻՆ. նման № 36-ին. Անիի ունի. 139^թ. Կ. հաս ամբողջոյ:

Ա, ա. 150^ա. Փառք. . . յիշեցէք յակոբ ղպիրս որ ս. մաշտոցս. աշխատեցայ. շքրջայկայ թիւականիս Հայոց ՌՃԼԹ. գրեցաւ ս. մաշտոցս Պաշարչայումն ի գիւղն որ կոչի Ակունք որ է Այլաղ գաւառ ի հայրապետութեան սիւրազան Եղիսաղար կաթուղիկունին: Եւ մեր զՏաթեու ս. հայրապետն յովաննիս վարդապետին:

Բ, ա. 150^թ. Դարձեալ յիշեցէք յուշուխանն և հայրն պաղատատուն և մայր սուլվարն և կողակիցն հուռումն և որդոցն այդին, աղայակին, զաղայակին և յուշուպէին, աթապէին. գուշնազարն, բէկնազարն Պաղատայարն և զուստը նաղլուխանն լուլէփարն, արանգունն, մահարն...:

Ըստյրք... որդին աղաչէ որ մեզ ողորմի՝ (10):
1. Ա, 100^թ. Ողբ փոքր աղայոց Յոնա-
նէսի տառցեալ. «Նայիմ ողբում ծնօղ աղա-
յիս... ընդ սուրբ մանկանցն զսա ընկալաւ»
(13):

Ճ⁸, 101^թ. «Ես յօհաննէս մանուկ ձեզ-
նէ կու խնդրեմ. կուզեմ ես ձեզնէ հե-
ռանամ» (7):

Ճ⁹, 102^ա. Ողբ ի վերայ մանկանց Աս-
տուածատուր Երէց՝ մի տառք է. «Տեւէք
քոյր եղբայր և մայր. զի դու մայր ևս
աստուածորդին» (17): № 38. 2 Ա, 150^թ.

Ճ¹⁰, 105^ա. Ողբ ի բերանոյ դարիւր և
կարօտ մեռնողի. «Ինձ ու մէտ կայր ու կու-
ման... տեղն բարով հասայ» (8):

3. Ա, 106^ա. Պաղտատար զպրէ է ողբ
«Պարտաւ որեալ Գիւրքս խղճալի... (15) Պայ-
ծառաղայն որդեակ իմ սիրուն... արդ տէր
ընկալ. (11). Իմ արուսեակն այսօր մթա-
ցաւ... մեղաց լինի ողորմած» (10.) ապա
հանդուսեան 8 ձ շարտիւններ և աւետա-
րաններ:

4. Ա, 122^թ. Աջ ս. Դրիգորի նարեկացոյն
տառցեալ վասն բժշկութեան. «Արդ ես ծը-
նունդս մեղաց... տէր ի նեղութեան և ք.
փ.»

Ճ¹¹, 135^թ. շրին. նորադիւտ ս. Առա-
քելոյն Թաթէոսի և Բարդղղիմէոսի. «Անըս-
կիղբն Աստուած անճառելի... հոգոյդ օրհ-
նեմք զքեզ» (17):

Ճ¹², 136^թ. շրի. նորադիւտ ս. Գէոր-
գայ. «Քաջամարտիկ ս. Նահատակ թագ
պարծանաց... զՅիսուս Քրիստոս սուրբ
Գէորգ ճշմարիտ վկայութեամբ» (9):

Ճ¹³, 137^թ. վասն հոգւոյ և մարմնոյ.
«Մարդոյն որ վայել է դ. իրք է... և աղօթէ
առ Աստուած և փառք և պատիւ»:

Ճ¹⁴, 141^թ. աւսիլ ս. Աստուածածնին
ի լեւառն 2 իթենեաց. վասն հաւատալ դա-
տաւորանին և զաեղի տանջանացն... «Այ
պատուական Քրիստոս Աստուած հաւա-
տացեալ ժողովուրդք... լինիջկք ահեղ առե-
նին Քրիստոսի որ է աւրհնեալ»:

Ճ¹⁵, 149. Աւան երգման «Է-դ բան
կանոնով... վասն սուտ վկայից. «Թ դ կանոն
դրեմք... վասն հայհոյութեան որ սուի
շիշոցնատութիւն. «Ժ-դ կ. դրեմք վասն
ահեղ... վասն աղաւթից կանոնական հրա-

մանաւ «Արդ պարտ է քրիստոնէից օրն Գ...»
Ճ¹⁶, 154^թ. ք. վասն խոտտովանու-

թեան «Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ցոյց...»
ք. վ. քահանայից աւսչութեան. «Ես լի
յանցանօք և ունայն ի վարուց... ք. ապաշ-
խարութեան. «Արմատ զեղոց բժշկաց...»

5. Ա, 176^ա. Աղ. առ Հայր և Որդի և
Ս. Հոգի. տառցեալ ի տէր Գասպար Թաղա-
րեցոյ. «Յիսուս Քրիստոս՝ Որդի Աստուծոյ
Տէր իմ և Աստուած իմ... զՀայր և զՈրդի
և զՍուրբ Հոգիդ»:

Բ. 178^թ. Բան հոգեշահ (նորին ոտա-
նաւոր). «Այս բանքս յոյժ շատ պիտանի
մնամ ծառայ պատրաստական» (12):

Գ. 179^ա. Ներբողեանք առ տիրամայր
ս. Աստուածածին. «Աստուածածին. քեզ
զովելի. (18.) Աստուածածին մայր արար-
չին... (43). 184^ա. յատկութիւնք այբուբեն
տառից. ապա 2 տառք.

Դ. 186^ա. յղ. նեռին. «Աշակերտն
առէ ուստի ելանէ... լի գեղեցկութեամբ
կալցին»:

Ե. 203^ա. տ. յղ. Գինու... «Թէ դու
զինն ևս սիրելի... ով որ կարդան և իմա-
նան» (7):

Ճ¹⁷, 206^ա. Աղ. օձահարի. «Ես Պօղոս
հալածիչ եկեղեցոյ... ապա Կիպրիանոս
կախարդի պատմութիւնք (207):

Ճ¹⁸, 200^թ. Կ... սոյ և թուղթս իջեալ
յերկնից ի տաճար սրբոց առաքելոցն Պե-
րոսի և Պօղոսի պատհանումն իմ հաւատալ և
բնդունիլ. «Ես պապս Հռոմայ... և ձեր լսո-
ղացք ևս ողորմեցի ի միտանդամ» 218.
ցանկ մաշտոցիս:

5. զ. 219^ա. Գ. ի վերայ փոքր ման-
կանց տառցեալ ի տէր Գասպարի. «ՅԱստու-
ծոյ հրաման... գոչէր որդեակ իմ վայ» (13):
Անցս վերին կեանք... տառն ծախի փա-
թութեանց (3):

Մէջ ընդ մէջ կան աննշան գրութիւն-
ներ:

A. a, 203^թ. Սրբազնադոյն քահանա-
յիցդ... յայտ լիցի զի ի վաղուց հետէ աւե-
տանելով զրազում ոխալսման բառից և բա-
նից ի մէջ մաշտոցացն մեծագոյն սուգ լի-
նէր սրտիս թէ զիարդ ոչ ումէք փայթ լի-
նի ուղղել զնոսա և ըղձալի հանապաղ սրբ-
բապրել զմաշտոց մի և նոր սուղ տպել:

հարկող հրամանաւ որդազան պատրիարքին մեծի Պօլսոյոյ ձեռնամուխ եղէ ի գործս այսոյ չարելով առաջի իմ ե. զ. հնայգոյն ընտիր օրինակս և համեմատելով զնոսա ընդ իրարս ըտպում աշխատութեամբ. Երթէ մտօք նալես և համեմատես զսա ալլոցն կարես գտանել ի նոսա զըտպում սխալանս բառից և բանից. որոց ոմանք այնպիսիք են որք հաւատոյ վնաս բերեն և զսոօշն ի ներքոյ զատապարտութեան ընկենուն և թէ տուն որպէս գտորին ԽԱ Լըւան ընթերցիր յայլ օրինակս և տէս թէ որպէս հերձուած բերէ բանն այն որ ստէ Բրիտտի Բրիտտ. ի աղի տակոյ քոս Ըս. Բրիտտո խօսի և. նմա ստէ Բրիտտոսի քո և թէ տուն ուստի է՝ յայտ է թէ առ Բրիտտոս խօսի ահա ի բա- կըբան անդ ստէ որ Եկիր ի փրկութիւն աղգի մարդկան, որ յայտնապէս առ Բրիտ- տոս վերաբերի իսկ ստել Բրիտտոսի քո առ. Հայր վերաբերի և ահա զհատկութիւն ան- ձանց Հօր և Արդւոյ շփոթեաց յիրեարս. զինչ է և այն զոր ստէ անդ վասն մկրտե- ցեալ աղային թէ արժանացա զսա տնուլ զլուացումն սրբութեան, որ լուացումն է այն, զոր դեռ ևս տանելոյ իցէ քառամնո- րեայ մկրտեցեալն. յիշեալք. Պաղատար զպիւր:

Բ. ա, 205^ա. Աղորմութեամբն Ըս- տուծոյ տպեցաւ ս. Գիրքս ի հայրապետութեան ս. Էջմիածնի Տեառն Կաթապետի որդա- զան կաթողիկոսի և ի պատրիարքութեան ս. յերոստղեմի անառն Գրիգորի որդազան Եպի. յիշեալք ի տէր զապագոյ զլքայս զմահաւասի տիրացու Աստուածաբան. և հան- գուցեալ ծնօղն իմ զԿարապետ և զՄա- րիամ և զորդեակն իմ տիրացու Յօհա- նէսն. և զաշխատար մշակն զործարանին զՎանեցի տիրացու Պետրոսն:

Ա. Բ, 217^ա. Մանաւանդ զծաղրողի սորին տէր Գաբար անարժան քահանայս յիշեցէք հանդերձ ծնօղիք իմովք Եռայի- Եաւ. նապանխ. զրեցաւ ՌՄՁԳ-ին:

Թիւ. № 40. ԱնՌի. գաւազանագիրք. Նիւիթ. բուրք. ՉԱՆԴԱՐԱՆԻ. շառ վաստ պատուած եւ սեւացած խոնարհութիւն. ՌԵՆՈՒԹԻ. 19, 2X 15, 6X0, 3. ԳՐՈՒԹԻ. միասին, 15, 8X12. ԲՈՒԹԻ. 23. ՏՈՂԻ. 22. ՎԵՆԱԿԻ. կաւոր

բաճաղ. ԳԻ. Ընդգիր. ՍԿԶՆԱՏԱԿ. երկարա- ցիր. կ. ք-ով. 1, ՌԻՍԱՆԳՐԱԶԱԿ. 1^ա. գաւազան գլխին իսա. ԳԻԶ. առաջորդ. ՍՏԱՅՈՂ. ԵՆԵԱԿԱ ՎԵԳ. (Զարեհոս տէրագոյ): ՏԵՂԻ. ս. Յակոբ (Երոստղեմ): ԺԱՐԱՆԱԿ. ՌՃԾԳ — 1704. ՅԻՇԱ- ՏԱԿԱԿԻՆԻԿԻ. 1.

1. Ա. 1^ա. Յօհաննոս պիտակ անուն աշա- կերտի Գրիգորի հաւանի. տարբեալ զշարտ- դրութիւն կարգաց չորեքաստան տտախման վարդապետաց ի լուստս որ բանից տտաւա- ծարանն Եռայեայ մարգարէին. լուստս որ մտօք և մեկնողքին իմն անտութեամբ կար- զաւորեալ:

ՅԳ. զաւագան տալոյ սպասարաց բանին. Զարգարեն զգաւագանն և զնեն ի սեղանն և սկսանեն զիշերային տանուլ բոտ պատշաճի աւուրն:

Ա. ա, 1^ա. Յիշեցէք ի Բրիտտոս զստա- ցող սորին ըզալէր ներսէս վարդապետն. Զարեհոս անապատցին. զրեալ իւրոյ մա- տամբն ի վայելումն անձին իւրոյ. ի թուին ՌՃԾԳ. ի սորբ քաղաքն Երոստղեմ ի զուռն ս. Յակոբոյ առաքելոյն:

Թիւ. № 41. ԱնՌի. Գաւազանագիրք. Նիւիթ. բուրք. ԴԱՏԱՐԱ ԹԳ. 1^ա. 64^թ. ՌԵՆՈՒ- ԹԻ. 20, 1X15, 3X2, 5. ԳՐՈՒԹԻ. միասին. 11, 6X9. ԲՈՒԹԻ. 64 ՏՈՂԻ. 17. ՎԵՆԱԿԻ. կաւոր ք-ով. ԳԻ. Ընդգիր անվարձ. ՍԿԶՆԱՏԱԿ. քաշեալի կ. ք-ով. 1, ՌԻՍԱՆԳՐԱԶԱԿ. բուրգադո- ժուածն կաւոր գծեով. ԳԻԶ. Արամաս վրդ. ՍՏԱՅՈՂ. զրիւ. ԺԱՐԱՆԱԿ. (ԺԻ):

1. Ա. 1^թ. Գ. Ժայրագոյն իշխանու- թիւն տալոյ վարդապետաց. որ է 10 տա- ախման ծալրագոյն զաւագանի. ըսա ուղ- զաւուռ հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, տնս № 40:

ԱԶ, 53^ա. Եւստանօր պարտ է զի- տել մէկ թէ յորմէ յորմէ սերեցաւ զծայ- րագոյն զաւագան իշխանական վարդա- պետութեան Հայոց մինչև առ մեզս են աշտօքիկ նախ Թաղէոս առաքեալն Բրիտ- տոսի նորին աշակերտ Թեոփիլոս, նորին աշակերտ ս. լուսաւորին մեր Գրիգորիոս, նորին աշակերտ Արիտակէս, նորին աշա- կերտ Վրդանէս, նորին աշակերտ Յուսիկ:

ն. աշ. Փառնեւրսեհ, իսկ մեծն Ներսէս էառ-
յեւսիւրեայ, ն. աշ. Բառհակ, ն. աշ. Մեռ-
բագ, որ արար զգիրս Հայոց Վարդ Աղուա-
նից, ն. աշ. Մովսէս քերթոյն, ն. աշ. Գա-
ւիթ անյաղթն, ն. աշ. Էդնակ, ն. աշ.
Մամբրէ, ն. աշ. Վաղար, ն. աշ. Պօղոս
ն. աշ. Արրահամ, ն. աշ. Յովհաննէս մայ-
րավանդիկ, ն. աշ. Ներսէս Մեծօրիւն,
ն. աշ. յօհան Օձնեցի, ն. աշ. Վահրամ,
ն. աշ. Ներսէս Կլայեցի, ն. աշ. Գրիգոր,
ն. աշ. Միթարն որ մականուամբ Գօշ ասի,
ն. աշ. յօհաննէս վանական, ն. աշ. Վար-
դան, ն. աշ. Ներսէս, ն. աշ. Էսայի, ն.
աշ. յօհան Որոտնեցի, ն. աշ. Գրիգոր Տա-
թեացի, ն. աշ. Գանիէլ ճգնաւոր, ն. աշ.
Յովհաննէս, ն. աշ. Թորոս, ն. աշ. Գրի-
գոր, ն. աշ. յովհաննէս շիրաքն, ն. աշ.
Մովսէս Սիւնեցի, որ եղև կաթուղիկոս
սրբոյն Էջմիածնի, ն. աշ. Փիլիպպոս կա-
թուղիկոս, ն. աշ. Յակոբ կթո, ն. աշ. Սա-
հակ վրդ, ն. աշ. Ղազար վրդ, ն. աշ. Առ-
տուածատուր կաթ, ն. աշ. Բարսէղ վրդ,
որ եղև առաջնորդ մեծ Անապատին, ն. աշ.
Ղուկաս վարդապետ որ եղէ նոյն մեծ անա-
պատին, ն. աշ. Արահա վրդ, Զարայեցի և
իմ աշակերտ Աբրահամ վրդ-ն:

Թիւ. 17⁰ 42. ԱՆՈՒՆ. Կառնոցիւր: Դիւթ.
բոյր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ. շա յի խոստութեանց սե-
ւացի կ. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 12,7×9,3×4,6. ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ. միասին 9,2×6 ԹՈՒՂԹԻ. 230. ՏՈՂԹ.
16. ՎԵՐՆԱԳՐԹ. կ. քով. ԴԻՐ. յուրգիր մ. ցեղ.
ՍԿՋՐՆԱՏԱԹ. զարդար կ. գծերով. ԽՈՐԱՆԹ. ԹՂ.
1^ա. կ. գծերով. ԴԻՒ. վրդ. սաւցոյր. ՍՏԱՅՈՂ.
Կարապետ և Յովանէս երկ. ԺԱՄԱՆԱԿ ՌԶՐ-1623.
ԿՆԻԹ. 57⁰. 60 և այլն. կոծուած. 84. ՎՐԱԿԻ-
ԷԿԵ. ՏԵՂԵՆՈՒԹԻՒՆԹ. 219 քիւր, 230⁰. խորած.

1. Ա. 1^ա. Կ. և սահմանք ս. առաքե-
լոյն Թարսիսի (հարց ու պատասխ.) Արպէս
պարտ է եպիսկոպոսին լինել. աէր բաշ-
խեցէ աղքատաց » (17 հարց):

x. 25⁰. յղ. ոչ առնելոյ սուղ ի վե-
րայ մեռելոյ. ի վերայ ամենայնի զրեմբ
գայս. որոշեցի եկեղեցւ. » (13 հն.):

2. Ա. 32^ա. կ. և սահմանք ս. հայրա-
պետին Սահակայ « Պարտ է քառասունը տալ
մեռելին. և այլ մի գնացէ » (5):

x2. 34⁰. Վասն հոռման որ ի քուն լի-
նի. « Ջերմութիւն որ ի քուն լինի » 36⁰.
վասն խնամութեան. « Եւ արդ այսպէս է
խնամութիւնն... » (7): 44^ա. վասն աղղակ-
ցութեան հարց, զոր Է պորան կուի և բա-
ժանի ի Գ ի զէմո ի վեր և ի վայր և ի կող-
մին զոր տապին ս. հայրապետ « ի վերն
այսպէս առաջինն մեք... » (2):

46^ա. Վասն կարգաց եկեղեցոյ « Եւ
արդ այսպէս սկսաք... » (15) 57⁰. վասն քա-
հանայից առնելոյ զպատու ժողովոց. « Եւ
այս են իրաւունք քահանայից... » (3): 60⁰.
վասն յիշատակի ննջեցելոց և սուտ վիայ
կացոյ ցանելոյ « զյիշատակ ննջեցելոց... » (3):
64⁰. վասն կնոջն և այլն որ չկարէ զկն
իւր ի կուսութենէ հանել. « Եթէ պատահի
որ այլն չկարէ... » (11.) և այլն. 73⁰. վասն
աղջկանն « Աղջիկ որ հասանի յամուսնու-
թեան... » (1) № 41. x15. 137⁰.

x5. 83^ա. պատմութիւն չարչարանաց
հոգւոյ թէ որպէս են ի զժխտ. « Յարուցեալ
Աստուածածին մայր Տեառն մերոյ. և եր-
կիւղէ զժխտոյն և նմայ լիառք... »:

x6. 94⁰. Տեոիլ ս. Գրիգորի ընդ հրեշ-
տակն. « Սուրբ Գրիգոր մեր լուսաւորչն...
ընդ քեզ հայր սուրբ և ել ի յերկինս և Բրիս-
տոսի լիառք... »:

x5. 111^ա. խրատ և քարոզ վասն կի-
րակից. « խրատ կիրակից արհեսալ է. և
լսողքս արժանի արապէ Բրիտոս Աստուած
ի լիառք... »:

3. Ա. 123^ա. Հրց. Բարսէղայ առ ս. Գրի-
գոր. « Բարսէղ ասէ առ սուրբ Գրիգոր.
զարարելն իւր Բրիտոս և նմայ լիառք... »
№ 41. x15. 149.

x6. 143⁰. յղ. ընտրեան և գոյացու-
թեան մարդոյ. « Չորից գոյացեալ ասի մար-
դըն. սոյնպէս անմեղքն և արդարքն և ան-
խորամանկըն... » (Թերի.):

4. Ա. 167^ա. Տեառն ներսիս տապեալ
բուն դաւանութեան հաւատոյ. ս. Երրորդ
դոյթիւն. « Խոստովանիմ Աստուած զՀայր...
Երրորդութեանն մշտակայ »:

Ա2. 226⁰. Յիշատակարան սրբոյն ներ-
սիս Հայոց կաթուղիկոսի. « Վասն Աստու-
ծոյ խօսիլ զպարան բն ոչ էր յանկ. զի
իմաստ ոչ է յիս մարդոյ »:

A. a, 166⁰. ի վայելումն Կարապետ

երիցոյն և յովանէսին: Ի հայգազուն թիւա-
կանին ՌՀԲ:

ԹԻԻ. № 43. ԱՆՈՒՆ. Աղօթագիրք. (Նարեկ)
ՆԻԻԹ. քոյրք. ԿԱԶՄ. 22.5×17×7.5. ռախաակա-
կազմ կաշիպատ: Ընդհանր կառուցում: ձողերն ու կա-
պիւրը ընկած են. ա. կազմի ծախսակը կոտրուած էր.
ա եւ ք. կազմերը քառակուսի եռակարգ քաղցրակնե-
րով. ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ. յաւ լի: մաշուած եւ ցնցակիր
157-166. ՊԱՏԱՐԿ ԹՂ. 257^թ. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 22.6×
×17 ԳՐԻԹԻՒՆ. միասին 16.5×11. ԹՈՒՎԹՔ.
292. ՏՈՂՔ. 21. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կարմիր ք-ով. ԳԻՐ.
քոյրքի մեծադիր եւ կանոնաւոր. ՍԿՋՐԱՏԱՌՔ.
երկարացիւ կ. ք-ով. ԼՈՒՍԱՆՅԲԱԶՄԻՔ. մարդա-
նկար. քոյրքազարդ. 256^թ. մարդ քաղցրակնե-
րով. մոյց քաղցրով. 258^ա. 277^ա. ԿԻՍԻՍՈՐԱՆՔ
ԹՂ. 258^ա. հազուագիւտ. ղեղին կարմիր կապոյն
գոյններով. 277^ա. կարմիր եւ կապոյն գոյններով.
ԳՐԻԶ. ՆԵՐԱԿԱ ԵՐԿԵ. ՍՍԱՅՈՂ. ՅԱՏԱՆԿԱ ԿՐԱՆԿԱ-
ՆՈՐ. ԿԱԶՄԻՆ-ՏՈՒՈՂ. Հոփսիւմ. ՏԵՂԻ. Ս. Սարգիս
(Թալիւրէ). ԺԱՄԱՆԱԿ. ՊԻԶ—1377 ԿԻՒՔ. 56^ա.
Բ. Ժ. 1856. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. սկզբից միջից եւ
վերջից բերի. ԵՐ. 3. 4. 5-ի 69—72-ի մէջ բոլոր-
քեր են ընկած. 143^ա. ՀԱ. աղ. «Ո՞ր սկզբնա-
հայրն հաւատոյ. . .»-ի դիմ յոռուանցում գրած Կ.
ԱՐԿԱՏԱՄ, ՄՈՎԱԿԱՍ, ՓԵՆԵՆԵԳ, ՅԵՆՈՒ, ԴԱՅԻՐ,
ԵՂԻԱ, ՅՈՎԱՆԵԿԱ, ՊԵՐՈՒՍ, ՊԱՅՈՒՍ, ԿԼԵՄԵՆՏԵՍ ԿԱ-
ՄԱԿԱՆԱԿԱՆ ԸՄԻՍԿԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ ԿԱՄԱԴԱՅԻՆ. ՅԻ-
ՇԱՏԱԿԱԿՐԻՍԹԻՒՆՔ. 118^թ. 176^թ. 256^ա. 257.

1. Ա, 1^ա. (ԺԱ) «Եւ արդ ես յետինս
դուանդողաց. (ԺԱ-դը և ԺԲ-դը միացած.
մէջ տեղից Թ. է ընկած): և ի հայր նորին
հղաւր և յահաւոր. (Թերի):»

Ա2, 4^ա. սկզբից պակաս. «Եւ արդ
բազում պատկառանաւք. ժառանգ անճա-
ռից յերկինս առաքեալ:»

Ա3, 5^ա. Վերստին յաւելուած կրկին
հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս
մախթանաց բանի ի խորոց սրտից խօսք ընդ
Աստուծոյ. (նոյնը կրկնուած է ամէն գլխի
սկզբում ԺԳ. «Աստուած բարերար հղաւր
ահաւոր. քաղցրութիւն փրկութիւն քա-
ւութիւն փառք:»

Ա4, 6^ա. ԺԳ. «Պաղատիմ առ քեզ
լուսոյ. (Թերի) աննդծ ահաւոր արհ-
նեալ. . .»

Ա5, 8^ա. ԺԵ. «Իսկ դարձեալ աստուած

վերստին. և ինձ տացես քաւութիւն (Թերի).
Թերի են ԺԶ-դը, ԻԵ. — ԻԶ-դը, ԼԵ. — ԼԹ-ը.
ՋԵ. աղօթք:»

Բ. 236^ա. Գրիգորի Նարեկացոյ. Գերսայոյ-
ծառ. և ցանկալի վարդապետի դրուատ գո-
վետաի որբոց առաքելոցն երկոտտանից
գլխաւորացն. Եւ եւթանամնիցն որք ընդ-
հանուրս քարոզելցն զբանն կենաց. «Տիե-
զերաց ծաղիկք և տունգք տենչալիք տանն
Եդեմա. փրկեալք և արդարացեալք ի Քրիս-
տոս Յիսուս ի Տէր մեր որում յամենայն
փառք. . .»

Բ2, 258^ա. Ս. հաւրն մերո Գրիգորի
Նարեկացոյ ասացեալ ճառ յիշատակադրու-
թեան պատմաբանութեան ամենազոր նշա-
նի աստուածեան խաչին որ ի վերուստ ա-
մենահաւաց Նախատես աննարկութենէ ի
ստորին կողմանց Վալից աշխարհի ազգացն
Յունաց բերեալ ի սահմանս վայրից գաւա-
ռին Մոկաց: Ի շինած ընտկութեան որ կոչի
Ապարանք:

«Ընդ ասուրս ժամանակաւ ըսողմա-
վըրդով աստանութեան. ձայննցոյք երգո-
ղաբար ժառանգանութիւնս այս խաչի նս-
րոգ նշանի նորադանուագ նկարս բանի
նկերող:»

2. Ա, 277^ա. Առնթեր ստակաւադրու-
թիւնս յարակցեալ ի սովեստ հիւսեալ ճա-
ռըս ներբողեանի ի լուսակաղմ խաչիդ
նշանի:

«Աստանաւր սկզբնաւորեալ առ պատ-
մական բանս. այսպէս ասէ Տէրն երկինք
աթոռ իմ է. նորոգմամբ և ես առաւել
յանդիմութիւն և յանդուգական յախանանս
ամէն. . .»

Ա2, 289^թ. Ի սոյն կարդ եղի ներբողե-
նի խաչիդ խորհրդի և զգովիստ զոր տի-
րուհոյք երգեալ հիւսեցի. «Գումարք խորմ-
բից դասուց երջանկացն պատուայսիքն
բան. Երանեալ ես ի լեզու անբիծ. . .»
(Թերի):»

Ա. 2, 256^ա Փառք. որ արժանացոյց
զրիշտ ներսէս երկց հասանել յաւարտումն.
մատենիս. առաքելաշնորհ Ա. ին. Գրիգորի
Նարեկացոյ ի խնդրոյ. հարկըսն իմ աղբ
Յահանիսի. Արդ զրեցոս տա. ի Թալիւրէ
ընդ հովանեաւ Ս. Սարգիս ի թուարկու-
թեանս Հայոց ՊԻԶ. յիշեալք. զընկաւս

զնեկութեան. զհայրն Յովհաննէս և զմայրն իմ Վարչախ:

Յ, 257^ա. Յիշեալ Քրիստոս Աստուած. զԱրդուն արկիւնն և զԺնոգոս իւր զԴաւիթ և զՀռիփսիմ, որ ժափաքելի սիրով ետ գրել զպահատորդ Նարեկացոյս և կազմել:

Յ, 257^ա. Եւ խոջա Աստուածատուրս որդի խոջայ Ամիր Մուլա մահգատուն զնեցի զնարեկացիս ի զերութենէ թուրքմանին, յայն տարին որ զՎանայ քերդն առին ի քրտուն Սփանաւաւթիզիկն ի Պէշման, և շատ աւերութիւն արարին և զորութիւնսն զամէն զերի առին, և հանդիպեցաւ այս Նարեկացիս որ ի Վերին Վարդայ բերին և զնեցի զսա ի հալալ արգեանց իմաց և ետու ի ս. տառա Վերին Վարդայ. ուր եղեալն էր. ի յիշատակ ինձ և ծնողաց իմաց, մահգատի Ամիր Մուլան և Մարք Մէլիքին և կենակցին իմոյ Խաթուն Մէլիքին և ծաղկեալ զստակացն իմոյ Միրաքին, Կարապետին և Յովսէփին. (յիշեցէք) զեղբայրն իմ զԱմիր Ա. մէսն և զփեսայն իմ զԵւատշայն:

Թիւ. № 44. ԱՆՈՒՆ. Աղորք. (սոչկարան). Նիւիթ. քուղք. ՀԱՆԻԱՄԱՆՔ. լաւ յի. ՊԱՏԱՎԻ ԹՎ. 1^ր—2^ր, 12^ր—13^ր, 21, 59. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 10, 2^ր × 7, 3 × 1. ՊՈՒԹԻԻՆ. միասին. 6, 7 × 3, 8. ԹՈՒԼԹ. 59. ՏՈՂԲ. 17. ՎԵՆԱԿԻԹ. սև քաւ. 6 սոլ. ԳԻՐ. քորցիւր ցեղ. ՍԿԶՐԱՏԱՌԲ. զարգացիւր. քոչնացիւր. ՍԿԱՎԱՆԿԱՌԲ. 2^ր երկց մանկանց. 8^ր. ցրմիւրազլախ խորան, միջ ձեղ ցան. 13^ր. Ներսէս շնորհալի. 32^ր. ապա 43^ր. կիսալուսին գլխամակով և ծաղկամէս պատուանդակով խաչ. 48^ր. Առեփաննոս թախավկայ. 56^ր—58^ր պայմանական ցրեւ կաւմ. զեղ. կանաչ ցոյնեւով. ԴԻԶ. Շահրիբակ. ՍՏԱՅՈՂ. զբլիւր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԷ. ՅԻՇԱՏԱԿԱՎՈՒԹԻԻՆ. 20^ր.

Ճ, 3^ր. Աղ. որբոց երկց մանկանց Յաղթիւր յիշեմք զսուրն Անտոն. — աղ. կապելայ. 9^ր. ու մայրել. ՄԵԾՆ Լիքիանէ Հոռմայ առաքելական կաթնաղկէ ս. և կեղեցին. Աստուած սգնել ինձ Նայեաց. 11^ր. զիր ապրանաց. «Տէր Աստուած մեր Յիսուս Քրիստոս. » (թերի). 14^ր. Աղ. ս. Ներսիսի կայրապետին. «Հաւատով խոտոս. » 22^ր. ի սկիզբն արարածոց. «տառքի սրն որում ստեղծեաց. » (ս. մայրել). 27^ր. (զեր) ապրա-

նաց և իւր սանն. «Տէր Աստուած կապեմ զքեզ քաջ. » 28^ր. զիր որ կին զԺար ծնանի. «Արեւոյս Կաթնաղկարդ. » զիր չիթ կովի. «տայ այն հրեշտակին սնուն զրէ. » զիր կապածի. «Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. » զիր կապածի. «բռնիմ զս. » «սահմ. ուհիմ. » զիր կապածի որ արձակուի. «այր մի Նոտեալ ի վերս. » զիր կապելոյ. «կապեմ զքեզ սնուածն Աստուծոյ. » զիր գլխի. «Տէր Յիսուս Քրիստոս ել. » զիր զլիւ. «Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս այժմ զայ ի Գաղիլեայ. » զիր բժըշկութեան. «սնուն Հօր և Որդւոյ. » երգմանցոյցանեմ զքեզ. 35^ր. (Աղ.) ուրբաթի ջերման. «նստեալ ս. կոյսն. » այլ 2-ը. 36^ր. զիր նիւթի. «բարեբաւոյթեամբ որբուհոյ Աստուածածնին. » 4. այլ աղ. 43^ր. զիր կատաղած շան. «առքի պառէ. » որ ոչ մերձեւայ ի ծառայս Աստուծոյ. 44^ր. զիր խեղդի և ջերման. «Քրիստոս իջաւ ի ջուրոյն. » «և Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս ի խաչ հանին. » 46^ր. ջերմատաղնալ աշխատութեանց Աստուծով փարատել. «Արդ այսքանեաց սնունդից. » 48^ր. զիր ատամնացուի. «սնուն Յիսուսի Քրիստոսի. » 49^ր. գ. վտան ճանապարհի. կենացմէ կենդանաւէ, մաթէորէի սպասաւորք Աստուծոյ տարէր զԺառայս Աստուծոյ. «մատուցեալ սուրն Ստեփաննոս. » 51^ր. գ. չարակին չար աշից չար լեզուի չար նիւթի «Վայր Սօսէս. » 52^ր. գ. վտան պատերազմի. և սմենայն ցեղ սրի. «Յիշեմ զՅովիէլ և այլն. » 56^ր—58^ր եղած պայմանական տառերի տակ զրած է. որ լիմս վտան դատաստանի զիմաց ծառայիս Աստուծոյ, կախարդութեան չէ մերձենայ. ծառայիս Աստուծոյ Հաճելիքին. :

Թիւ. № 45. ԱՆՈՒՆ. Աղորագիրք. Նիւիթ. հաստ քուղք. ԿԱԶՈՐ. կայեայ, փառակոսի զարդերով. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 10, 5 × 8, 3 × 1. ՊՈՒԹԻԻՆ. միասին 7, 5 × 6, 7. ԹՈՒԼԹ. 42. ՏՈՂԲ. 12-15. ՎԵՆԱԿԻԹ. սև քաւաւով. ԳԻՐ. հաւցիւր հոր. ՍԿԶՐԱՏԱՌԲ. քոչնացիւր. ԼՈՒՄԱՆԵՐԱԶՈՒԹ. վերջապարդեր. 8^ր. 15^ր. սև քաւ. ԿԻՍԿԱՎԱՆԹ ԹՎ. 4^ր. 32^ր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԷ. ՏԵՆԵԿԱՎՈՒԹԻԻՆ. սկզբից քերի կ. 42^ր. խծած.

1. Ա. 1^ա. Գլ. Ա. Աղ. զօրաւորքս. եփեմի. խօսք ընդ Աստուծոյ. «Տես տէր զտառապանս իմ. Հոգոյն Արքոյ ի վերայ իմ ամէն. » :

Ա2, 4^ա. Ա. Եփրեմի. գլ. Բ. «Բաց տէր զփականս. զկեանսն յաւիտենից. » :

Ա3, 9^ա. Ն. «Առաքեալ տէր զբաժակ. երթ ի ճանապարհս արդարութեան » :

Ա4, 16^ա. Ն. գլ. Գ. «Եկ տէր ի խընդիր. ուրախանալ միշտ ընդ կամարարս քո » :

Ա5, 20^ա. Ն. գլ. Դ. «Գթա Տէր ի մեղացեալ և եղկելի. քում աստուածային շնորհաց. » :

Ա6, 21^ա. Ն. գլ. Ե. «Վայ ինձ. վայ տէր իմ. հոգոյս կենդանութիւն. » :

Ա7, 24^ա. Ն. գլ. Զ. «Կոչեա Տէր ի մեղացեալ. Աստուծոյ ի վերայ իմ. » :

Ա8, 26^ա. «Բաց Տէր զաշտ հոգոյ. առաջին լուսաւորութեան կերպարանն. » :

Ա9, 31^ա. «Աղբմեա Տէր մեղաւորիս. աստուածութեանդ քո Աստուած իմ. » :

Ա10, 34^ա. «Աղաչեմ Տէր Յիսուս և անկանիմ. արարողիդ իմոյ բարեաց. » :

Ա11, 38^ա. Վասն ահեղ դատաստանին. «Թորժամ յերկնից դաս. և վերօրհնեցից զամենայն սուրբ Երրորդութիւնդ. » :

Թի. Ձ 46 ԱՆՈՒՆ. Կիպրիանոս. Նիիթ. քուղբ. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. ի աշխատանքս. մարտի. ԴԱՏԱՐԿ ԹՂ. 1—4. 44^ա. 45. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 11×8×1. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին. 7.7×6 ԹՈՒՂԹԲ. 45. ՏՈՂԲ. 21. ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. կարմիր ք-ով. ԳԻՐ. չեղացի-հին. ՍԿՋՐՆԱՏԱՌԲ. երկաթագիր կ. ք-ով. ՄԱՆՈՒՄԱՆԿԱՐԲ. 16^ա. (անճոռնի գծերով) «Յիսուս խաչեալ. » և այլ նման պատկերներ. ԺԱՄԱՆԿ. ԺԲ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԲ. 44^ա. Վրացերէն անկանոն գրութիւն.

5^ա. Աղ. Ներսիսի Շնորհաւոյ. «Հաւատով խոստովանիմ. » (24). Որդի Աստուծոյ. » 13^ա. Աղ. պահպանութեան (ի չարէ) «Տէր Աստուած մարդասէր. » 13^ա. աղ. աղնահարին. «Գայր գետն Յորդանան. » Աղ. չար աչից և չեղուի. «Եկեալ երթայր չար աղն. » 14^ա. յանուն Հօր և Որդւոյ. Տէր Աստուած մեր Յիսուս Քրիստոս. » 15^ա. գիր խոստովակի և ամենայն

ցեղ ցաւոց «Գառն ծաղիկ. զառնարեր ծաղիկ. » 15^ա. Աղ. վասն ծծննդեան որ հեշտ բերէ «կարմիր կասրին կակաւորինէ. » Աղ. վասն գլխոյ ցաւի. «Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս. » 16^ա. Աղ. պահպանութեան ամենայն չարեաց. «Երաբխօտութեամբ սուրբ և վառաւորեալ. » գիր քաղցրութեան դատաւորաց. «յանուն Եկեղեցին. » աղ. չար լեղուի. «Կայր Մօսէս յեղբ. » Աղ. լեզու կապելոյ «եկին ասացին թէ. » 19^ա. աղ. որդոյն Գրիգորի նաբեկացոյն. «Երեւանն աւերութիւն. » Աղ. ս. նշանաց. «Երաբխօտութեամբ ս. Աստուածածնի և աղօթի. » Աղ. Ա. Առաքելոց. «Երաբխօտութեամբ ս. առաքելոցն. » Աղ. պահպանութեան. «Եւ Պօղոս հալածիչ. » Աղ. ս. Աստուածածնին. «Ավ ամենաորդուհի. » 29^ա. աղ. ս. Կիպրիանոսի. «Եւ Կիպրիանոս ծառայ. » 30^ա. պատմութիւն Աստիանէ կուսին. յայն ժամանակին. » 33^ա. բժշկութեան աւետարաններ. գիր կապելու զլեզու և զաղն չար «կապելոյ ամենայն չար աղբ. » գիր թրի. «Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս. » երգումն բժշկութեան հոգւոյ. «Երգմենցեացանեմ զամենայն դէմն. » 42. Աւետ. ըստ Յոհաննոս Վիսկարանէ. » :

Թի. Ձ 47. ԱՆՈՒՆ. Վարդ Կարանց. Նիիթ. քուղբ. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. վաս յի. ԴԱՏԱՐԿ ԹՂ. 1-2. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 18.5×14×6.6. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. երկսին 13.7×5. ԹՈՒՂԹԲ. 415. ՏՈՂԲ. 30. ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. կարմիր քանափով. ԳԻՐ. քուղբի մ. ցեղ. ՍԿՋՐՆԱՏԱՌԲ. զարդագիր. ԼՈՒՍԱՆՑԲԱՋԱՐԲ. ճուստ. թույնագարդ. կարմիր կապոյա քանափով. ԿԻՍԱՆՈՐԱՆԲ ԹՂ. 11^ա. չեղի կապոյա կարմիր գծերով. ԳԻՂ. Ղազար Ղրիմեցի. ՍԱՆՅՈՂ. գրիչ. ԿՈՒՄՂ. —Մեյֆեսեք կրօնաւոր. Տեղի. —Տրապիզ (Տրապիզոն). ԺԱՄԱՆԿ. ԳՂԱ—1422. ՅԵՆԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԲ. 142^ա. 276^ա. 382^ա.

1 Ա. 3^ա. Դիր գլխոց հարանց վարուցն գրոց.

Ա2, 3^ա. Յառաջաւան գրոց վարուցն սրբոցն.

Ա3, 11^ա. վասն կատարեալ առաքիչութեանց. «Եհարց ոմն ցնայրն Անանիոս. ընկարուք ի վառ. » :

Ա4, 58^բ. զԼ. Գ-դ խրատը հոգևորը ու հարցն մերոց վրան հանգարտութեան. նըստէր երբեմն հայրն Անտոնիոս. նստել պարտ իցէ. :

Ա5, 72^բ. զԼ. Գ-դ. բանք ու հարցն. յդ. զղջութեան. Ասաց հայրն Անտոնիոս. շնորհաբն Աստուծոյ. :

Ա6, 95^բ. զԼ. Ե-դ վրան պահոց. ելին երբեմն եղբարք. ի զօրաւոր որդոս. :

Ա7, 114^բ. Զ-դ վրան պաշտօնութեան. Ասաց հայրն Անտոնիոս. ոչ մասնեաց և նմա վրաք. :

Ա8, 142^բ. Ե-դ. վրան անընչութեան. Հրաժարեալ ոմն յաշխարհէ. զյանցանս մեղաց իմոց որում. :

Ա9, 152^ա. Ը-դ. վրան արիութեան և համբերութեան. Վնացին երբեմն եղբարք. երկրքեան ի վրաւս Աստուծոյ Հօր. :

Ա10, 179^ա. Թ-դ. վրան ոչ առնել ինչ ի ցոյցս. Վրաւ հ. Անտոնիոս. և Փրկիչն Յիսուս Քրիստոս. որում. :

Ա11, 188^բ. Ժ-դ. վրան դատելոյ. պատահեաց երբեմն. զլուխ մեր ամենեցուն. որում. :

Ա12, 199^բ. ԺԱ. դ. վրան աստուածային դատաստանի. Ասաց հայրն Անտոնիոս բազումք. Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. որում. :

Ա13, 245^բ. ԺԲ-դ. վրան արթուն լինելոյ. Ասաց հայր Անտոն. առաւել քան զինքն. :

Ա14, 259^ա. ԺԳ-դ. վրան անդադար աղաթելոյ. Եղբարք ոմն եհարց. վրաք համբերութիւն տուողին. :

Ա15, 263^ա. ԺԴ-դ. վրան աւտարասիրութեան. Ասաց հայր Ապղոն. անծանաթ ի մարդկանէ. :

Ա16, 276^բ. ԺԵ-դ. վրան հնազանդութեան. Ասաց հ. Անտոն. անդ սուրբ հարք. :

Ա17, 285^բ. ԺԶ. դ. վրան խոնարհութեան. Նայեցաւ երբեմն հ. Անտոն. կալ շնորհաբն Քրիստոսի. :

Ա18, 318^բ. ԺԷ-դ. վրան անյիշաւարտութեան. Ասաց հ. Անտոն յորժամ. անյիշաւար նա շնորհաբն Քրիստոսի. :

Ա19, 323^բ. ԺԱ-դ. վրան սիրելոյ զԱս-

տուած և զընկերն. Ասաց հ. Անտոն ես. Աստուած սէր կուէցեալ է. :

Ա20, 334^բ. ԺԲ-դ. վրան հոգեւեալ հարցն. Անտոնիոս հօրն. լիցուք ի Քրիստոս Յիսուս ի տէր մեր. :

Ա21, 355^ա. Ի. դ. վրան նշանազգեաց և սրանչեւադործ հարց. Առին վրան հօրն. որ է օրհնեալ յաւիտեանս. :

Ա22, 362^բ. ԻԱ. դ. վրան քաղաքավարութեան նոցին. Աղաթէր երբեմն Անտոն. զԱստուած զհայր. :

Ա23, 380^բ. ԻԲ-դ. ժողովեալ ի միասին. հանդերձ հարք. :

Ա24, 382^ա. ԻԳ-դ. վրան քաղաքավարութեան առարկնութեամբ զարդարելոյն. վրաւարէր զԱստուած որում. :

Ա25, 384^բ. ԻԴ-դ. Բանք հոգևոր ու հարցն. Հարցին ոմանք. հաւատ արժաթոյ. :

Ա26, 386^ա. ԻԵ-դ. Բանք խրատու. Որպէս պարտ է կրաւն. գոհացուք զԱստուծոյ. :

Ա27, 391^բ. Վ. ս. հարն Ապաւուրա. Տեսաք մեք. զամենատէրն յաւիտեանս. :

Ա28, 393^բ. Վ. ս. հ. Աբասի. Տեսաք և այլ ծեր ոմն. ի բաց գնաց. :

Ա29, 393^բ. Վ. Պեղենիոսի. ս. հ. Տեսաք այլ ծեր մի. որ է օրհնեալ յաւիտեանքս. :

Ա30, 395^բ. վրան սրանչեւեացն որ յԱնտիօքի վրան կուսանացն եղեն. պատմէր մեզ ոմն. նովաւ տէր. որում. :

Ա31, 397^ա. Վ. երանելոյն Պետրոսի. յափրիկեցոց յաշխարհէն. և զնորայն ի վրաս. :

Ա32, 400^ա. Վ. երանուհի կուսին Մարիամու (Մարինոս) Էր այր մի ի Բիթանիա. յանապատի ի Քրիստոս Յիսուս. :

Ա33, 405^բ. Վ. բարձրամիտ անապատականին. Ոմն մի յանապատական. արքայութեանն ի Տէր մեր. :

Ա34, 406^ա. պատմութիւն վարուցն Յոհաննու Գլեցոյն. յերկրէն Փիւնիկեցոց. և ի վրաւս Քրիստոսի Աստուծոյ մէրոյ. :

Ա35, 410^բ. պատմութիւն ս. հարն Մակարայ անապատականին. Սկիզբն արասցուք. և Քրիստոսի մարդասիրին վրաք. :

ԹԻՒ. № 49. ԱՆՈՒՆ. Հարսանց վարժ. նիւթ.
բուլղ. ՀԱՆԳԱՐԱՆԷ. վաս. ք-հրք պատռումն հւ
փքած, մաշումն. ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ. 15×9,5×4,2.
ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 10,5×6,8. ԹՈՒՂԲ. 246.
ՏՈՒԷ. 18. ՎԵՐԱԿԻԲ. կարմիր ք ով. ԴԻՐ. ճո-
ւղիւ նոր. ՍԿՂԻՆՏՈՒՆ. երկարացիր կ. ք-ով.
ԺԱՐԱՆԱԿ. (ժԷ). ՏԵՂԵՐՈՒԹԻՒՆԷ. սկզբից միջից
վերջից պակաս. ԹՎԱՆԳԱՐԱՆԻՒՆ. զանազան թնա-
րաններով պատրաստվողներ.

օր. 4^ա. յգ. զղջութեան. 5^ա. յգ. ան-
հնազանդութեան. 9^ա. յգ. անհնազան-
67^ա. յգ. դարձի մեղաց. 50^ա. յգ. դատա-
տանին Աստուծոյ. 97^ա. յգ. խաչի զօրու-
թեան:

Թի. № 50. Ան.Ու.Ն. Կապ մեծի Ուրարտու-
նի. Բուր. ՀԱՆԻԱԿԱՆՔ. լաւ. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 1.
Մենութիւն. 17.4×10.5×0.6. Գրութիւն. միա-
սիւն 13.5×7.6. Թուղթ. 33. ՏՈՂ. 21. Վեր-
նԱԿԻՔ. սեւ քանափով. ԳԻՐ. Ընդդիմ ընդ. ՍԿԶԻ-
ՆԱՏԱՌՔ. Երկարացիւր սեւ քով. ԳՐԻՉ. Արտահամ-
վրդ. ՍՏԱՅՈՂ. Գրիւր. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1751. Յիշու-
ՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. 33^ա.

1. Ա. 2^ա. Կապ մեծի Արարթու-
վան շարչաբանաց և խաչելութեան Տեառն
մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ի բան առաքե-
լոյն Պօղոսի թէ կապի յետ մահու հաստա-
տան է. « Սովորութիւն է մարդկան յար-
ժամ մեռանի ոք. զղջումն և զխոստովա-
նութիւնս քաւէ զյանցանս նոցա »:

Ա, ա. 33^ա. Հաւաքեցաւ կապիս Աւ-
ռամբ Արտահամս վարդապետի Աստապա-
տեցոյ. ի բանից Յակոբայ Դիմնցոյ. Յոհան-
նիսի Զուղեցոյ և այլ մեկնաց ի 1200 թվոջ
փետր. ի 22.

Թի. 51. Ան.Ու.Ն. Կապ մ. Ուրարտու. Նի.Բ.
Բուր. ՀԱՆԻԱԿԱՆՔ. լաւ. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 1^ա. 16.
Մենութիւն. 22.7×18×0.3. Գրութիւն. միա-
սիւն 15.7×12.5. Թուղթ. 16. ՏՈՂ. 25. Վեր-
նԱԿԻՔ. սեւ քանափով. ԳԻՐ. Ընդդիմ ընդ զնդ-
ՍԿԶԻՆԱՏԱՌՔ. մեծառաւ գրութիւն. ԳՐԻՉ. Իսաակի
Միկաս Վարդապետից. ՍՏԱՅՈՂ. Գրիգոր Տէր
Գասպարեանց. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1861. ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒ-
ԹԻՒՆ. ընս № 50.

Ա, ա. 15^ա. Կապիս այս շարագրեցաւ
ի Ստեփաննոս տարկաւազէ Տփիսիսեցոյ. Գաղափարեալ զայս կապի. ընծայեցի տի-
րացոյ Գրիգորի Տէր-Գասպարեանց. ի 1861
ի 18-ն ապրիլի:

Իսահակ Մինաս Վարդապետեանց.

ՄԵԿՆԱԿԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ

Թի. № 52. Ան.Ու.Ն. Մեկնութիւն Դործոց
Առաքելոց. Համասոս Ժողովումն մեկնութեանս
մարգարէին Եսայիայ. Նի.Բ. Ընս Բուր. ԿԱԶՈՐ.
Կաշկազմ քանակութիւն զարդերով. ՀԱՆԻԱԿԱՆՔ.
վառ լի. ա. քղերը մաշտած. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 1—5
677—680. Մենութիւն. 24.7×16.9×7.1.
Գրութիւն. միասիւն 20×12.9. Թուղթ. 340.
ՏՈՂ. 36. ՎերնԱԿԻՔ. կար. Լիւր քանափով. ԳԻՐ.
Ընդ ընդդիմ. ՍԿԶԻՆԱՏԱՌՔ. ծաղկացիւր սեւ գծե-
րով. 7. 317. ԼՈՒՍԱՆՑԻԱԶՈՐՔ. ծաղկաձիւ միայն
7. 317. ԿԻՍԱԽՈՒՄԱՆՔ ԹՂ. 7. 317. Ընս Բուր. ԳՐԻՉ.
(Կրտսեմ վարդապետ). ՍՏԱՅՈՂ. (Դիգորիս կա-
րողիկոս) ա. ք. Յովնանեկս Արքայիցայ. ԺԱՄԱՆԱ-
ՆԱԿ. (Եկե—1098) ԺԴ. ՏԵՂԵՂՈՒԹԻՒՆՔ. 6. (աղեղ
Ընդդիմ) — « Ընդ օրինակեցաւ զիրս այս բառ Կեսա-
րացոյ օրինակաց. որ կան յի կնոս գրոցս. Պամ-
փիլիպի իւրով մեծ գրեալ. » 29. յայնչում է
քեկս քակեա Ոսկերեան պեղեակսսէն է դնում
Ընդդիմ ակիցը. քայց բառ ղեռակաւի զափկը պիտի
լինի. « ղի ի զափկն զուայն ընդ Ընդդիմ ի սեղանն »
« զայս յետն ղեղեկացաւ ի փիլոսոֆի և ի քրո-
նիկոսէն » ԵԻՇԱՏԱԿԱՆՑԻԱԶՈՐՔ. 316. 293.

1. Ա. 7. Առ խնդրոյն համասոսիս
սէր Յովնանեկս Արքայիցայ և եւ. նահանգաց
աստուածապահ զղեկին մորմի (2) և մա-
սին ինչ Բարձրեղոյ և նոյն տեսուչ հրաչա-
կելի սուրբ ուխտին Դրսնեոյ և առ հանդի-
պեալն մատենիս:

« Ահա ո՞վ Աստուած ասէ հայր իմ և
տէր հարկեցուցել խնդրես քո և պատկա-
ռելի շուք Երեսացոյ. դարձեալ զբաւեաց
զիս տնիւ. մինչ զի մոռանալ զիմ խամու-
թիւն տխմարութեանս և ընկենուլ զիս
ի դործս ող տուաւ ի ծանր է քան զիս-
քանզի հրամայեցեր ինձ զէմ յանդիման
տալով հանգամանս օրինակի ի լայն և ի հա-
րստա մեկնութեան զործոց առաքելոցն
հատար իմացութեամբ զպել զերկարու-
թիւն բանիցն համասոս կարգաւ Զոր
ի ձեռն այլոյ զօրիկ կամ յոյժ մանասնդ
քոյն իսկ հանճարայեղձ և շատիմաց ան-
ձամբ. զղեկեցաւ ի բանիւ բաւական է իր
ընուլ քեզն զհամաստառէր վաճառք քո »

ինպատ Գիանոյ վարժողաց ի կարճել ժամանակին զկարճն ակորժողաց ըստ ասելոյ ումէմն: Բայց արդ ոչ անգիտանամ ըզգիջանելդ քո՝ ներգործութիւն սիրոյ զոչ առ իս և յայս մասին: որում թէպէտ հպատակել բռնադատեցայ, սակայն ի թերութիւնս իմ հայելով, զամօթի հարեալ կամ՝ յանդընելովս իմ առ այս՝ և արդ քանզի թէպէտ և բազմամանուած, սակայն հարթ և հարդ և միանդամայն կուռ և կոկ էր ճանադարձս ընդ որ ի քէն ընթանալ հրամայեցայ: Մանաւանդ զի զպայծառ ջահոն և զանմուտ արեգակունտն առաջնորդ ինձ ունելովս՝ զստատւածուողոյ համճարեղն գեղեփեմ և զբրիտատածուալ աղբիւրն իմաստից զամենահոյական գոսկիբեան: Զորոյ սրբոց երկնքնթացստիցն բուռն հարեալ ահիւ նախ անաւտութիւն յանդընութեանս իմոյ ազերսիս հայցեմ, և ապա օգնականութիւն ահար զօրութեանս առ ի բաւական լինել ինձ զխորիմաց և զպայծառ ամիսլ յոյցն բանս մեկնութեան գործոց ս: առաքելոց, զսոսնձնացեալսն երբէք և զհամաձայնեալսն ուրեր, ընդելուզել հիւսմամբ իբրեւ զսկանս պատուական: կամ իբրեւ զանթառամելի զանուշահոտ ծաղիկս, բոլորելով կազմել պըտակ յոսոյ աստուածատէր զլիսյ խընդրողիդ ի փառս Աստուծոյ: :

ԱՅ, 8: Վասն վերնադրութեան Գործոյ Առաքելոյ: «Արդ ներելովն Աստուծոյ տեսցուք զվերնադիրս թէ ընդէր ասէ Գործք Առաքելոց: և Առ որս ի նախանձ բարեաց զարթուցանելով զմեզ բանս Գործք առաքելոց մակազդէ: :

ԱՅ, 9: Ի գործոց առաքելոցն բուն և ընդարձակ մեկնութեանց սրբոցն՝ տեսուն եփեմի և երանելոյն յոհաննոս ոսկիբեանի: այս համառօտ շարահիսեցաւ սրպէս և տեսցես առ ընթեր քանիցն յանցնիւր տեղոյջ զրոշմալ զանուանս սրբոցն հրամանաւ տեսուն Յոհանիս աստուածապահ ուխտին Դոհերոյ աս աջնորդի: (և ոստնցքում նշանակում է ո՞ր հեղինակից ասած լինելը):

«Գործոցս առաքելոց մաւանազիր է՝ Վսկաս աւետարանիչ: այն որ թէպէտ ի սկսմանէ անտի քարոյելոյ Քրիստոսի Ցեառն մերոյ չէր ընդ նմա: սակայն ընդ առաքելալսն տեսուն Յիսուսի յարէր: :

Արդ նմա նմանեցուք, արեգունին այնմիկ և աղամանդեալ հոգւոյն: շնորհք և մարգասթեամբ: :

2. Ա, 317: Համառօտ ժողովումս մեկնութեան ս: մարգարէին Նստելա ի լուստս որ մեկնաց ս: հօրն եփեմի Յոհաննոս սոկերեանի: Կիւրզի Աղէքսանդրու հայրապետի հրամանաւ տեսուն Հայոց Հեթմոյ Կեորցոյ վարդապետի արարեալ: :

«Պատուի միշտ սնդոյս են բանք օրինացն և մարգարէից, վասն զի առաւօր և օրինաւօր ծրարեալ ունին յինքեանս զխորհուրդն Քրիստոսի: Վասն զի սնաչառ է զատաւորն և ստակալի արեան նորա և ըզհօրսն հօրապէս ասնջէ, յիւս նմանապէս և ի բանս այլ վարս արժանի անուան ցուցչութի: զի և մարգասթեամբ Գրիստոսի արժանի լիցուք: :

Ա, 316: Աղբըս նոր ստացողի՝ և աշխատասիրարար նորոգողի բուն մեկնութեանն՝ յորմէ այս համառօտեցաւ: :

«Յամի վեցհաղարեւորդի հինգհարիւրերորդի առաջնորդի արարածոց աշխարհի: Եւ ի հաղարեւորդի երեք հարիւրորդի (ընդ զծածն կարմիր կէտերով ջնջուած է) և թներորդի կենարարին մերոյ զաւրտեանն: Եւ ըստ Խաղաղայի թուոյ հայկապանցս հինգհարիւրորդի քառասներորդի հինգերորդի ի թագաւորութեան Միխայելի որդւոյ զսկիին և ի պատրիարկութեան Կողմայի երկարնակի: Եւ Դրիգորիս որդի Դրիգորիս Պաղատուոյ՝ ոգործութեամբ մեծին Աստուծոյ արժանացեալ աթոսոյ հասուն իմոյ սրբոյն Դրիգորի: և ըստ յառաջատես տեսեան սրբոյն Սահակայ ի ստատկացեալ սրոյ սկիւթացոյցն հալածանօք հասի ի պոյծառաշէն կայանս սրբոյն Կոստանյիանոսի և մեծաւ ըղձամբ հայցեալ գաի զաննչալիս յաքանց, զգերահաշ մեկնութիւն զործոց առաքելոցն, մեծին Յովհաննոս ոսկիբեանի լուստս և ոյեւաջ վարդապետութեամբ: Եւ հանդիպեալ հմատոյցն հեռեալին Կիւսկոսի, յունական և հայկական ուսմամբ պերճացեալ, և առատաձեռն պարգեւօք Էստ թարգմանել զանչալիս սրբոյ իմոյ: Եւ ընկալեալ արատիւր ուրախութեամբ իբրեւ զաւստական նախամարգարէին, և մեծաւ տաժանմամբ հա-

որբոյն վարդապետայ մեկնութիւնն յոյժ պիտաննի.
• Ս'ի է Աստուած նախ բնդդէմ բազում
ատուածոց և մի և նոյն բնութիւնն հաւա-
տար երեցն. . . :

Տ Պիլի է բաժանուած մեկնութիւնս
Տ կանոն սաղմոսների համաձայն: Ամէն մի
կանոնից առաջ կայ ցանց գլխոց ԾԾ՝ սաղ-
մոս է մեկնում: Մեկնութիւնս վերջանում է
177^թ. • Առ յիշատակարանն և յգ. վերջին
սաղմոսին որ ինչնադիր է • զլուխներով:

A, a. 350^թ. Փառք. • ևս • Մկրտի պի-
տակ անուն խնդրոյ բանի. • ցանկացոյց եզէ
հանդիսհրաշ բացայայտութեան սաղմոսացո
Դաւթի զոր արարեալ է • ս. հօրն մերոյ և
նորոյ լուսաւորչի Դրիգորի բաներուն վար-
դապետի. և զի ոչ կարացի գծադրել իմով
ձեռամբ վասն ծաւալութեան բազմալրջով
մարմնոյս և ժամանակիս բերման. • ևսու
զբէլ զսա ձեռնասուն և հեզահոյի աշա-
կերախ իմոյ Մկրտի կրտսնաւորի ի վայելս
սիրողաց բանի. • նաև հոգևոր հաւրս մերոյ
և բազմերախտ խրատաւ զի Վարդապետ կրօ-
նաւորի. • Երգ գրեցաւ սա ի թուականու-
թեանս Հայոց ՊիԳ ի գաւառիս որ կոչի
Տարեբերոնի. ի ս. ուխտս որ կոչի քեր Յոսկայ
որդի ընդ հովանեաւ •ս. Աստուածածնիս և
յարութեանս և •ս. Վարդապետի և սրանչե-
լադործ •ս. Նշանիս որ կոչի Կաթմիրակն
ի հայրապետութեան շնան Յակոբայ և ի բրո-
նակալութեան պարոն Ասուֆին. • առ ոտս
Ստեփաննոս վրդ.ի և հօր վանաց Մելիքի-
սեթի. • յիշեալիք • զՄկրտիչ զծոյս. • զհայրն
իմ զմահապետի մաւ բան և զմայրն իմ զգոյ-
լաթ և զխրատիչքն իմ զմկրտիչ վարդա-
պետ. և զՎարդապետ կրօնաւորն. •ս. Այլ և
զատուած ապաւախ հոգևոր հարազատն իմ
զՎաղար կրօնաւորն որ բազում աշխա-
տութեամբ զգիրս կազմեց. . . :

B. a. 381^թ. Ի թվականիս Հայոց ի ԶՀ
ևս կարապետ սպասաւոր •ս. ուխտիս վարա-
դայ եկի ի Բաղիշ քաղաք և տեսայ զգիրքս
քաղաւածու երգոյն Սաղմոսի առ խաւճա
Միքայէլէն և խնդրեցի ի նմանէ և նայ խնդ-
րեաց յինէն 1: պատարագ և ևս զգիրքս յի-
շատակ իւրն և որդւոց նորնն Յովաննիսն
Ստեփաննոսն Մեղրոնն. . . :

№ 54^ա. ԱնՈՒՆ. ցիղարանութիւն ս. գրոց.
ՈԿՁԹՆԱՏՈՒՔ. կարմաղիւր. ԳԲՈՒԹԻԿԻՆ. շեղ շեղ
երկիւն. ՄԱՆԲԱՆԿԱՐ. Այստ ևս եւայց սկսած յո-
յս Եղանաւոր նախապիսեանի և նախնական դարու
հայրերի ճիարմիր, յեղիք կարմիր և կանայ ցոյ-
նեալս իւրաքանչիւրի պ.իւր. կողմն. ԳԲԶ. Ներ-
սկս ԹՈՒՂԹ. 10. 81^ե. 10^ա. ճիղմակիւ անյայտ և.

• Ըստ մեծին Արիստոտելի իմաստա-
սիրի հարկ է տալնայն ընդհանրականի յա-
սաղմանայ իւրում առ անձնականի զի ընդ-
հանրականօքն առ անձնականացն զիւրադոյն
հմտանումը. և զի կամեցայ խաւսել ի վերայ
տաճմանց և աղպակցութեանց և պատմա-
թեանց հին և նոր կառակարանացն պատշա-
ճաւոր թուեցաւ ինձ նախ բաժանել զգիրս
հին և նոր Վասակարանացն. զհին կառակա-
րանացն բաժինք կարգել կամիմ բոս երբա-
յեցւոյն կարգի. • և զկարգ նոր կառակարա-
նացո. • ըստ կարգի ուղղափառ եկեղեցւոյ
• վարդապետաց ի բաժանմանս բոլորա-
կացո. . . :

ԹԻԻ. № 55. ԱնՈՒՆ. Բաղուածոս Մարտի-
սեան Առեաբանի. Նիւթ. բուրբ. ՎԱՁԲ. ա. կազմի
վրայ շատ զեղիցիկ խալաֆանդակի ծաղկածիւ Բա-
սակաւսի շրջանակի մէջ. ՀԱՆԴԱԽԱՆԹ. վառ լի.
ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 1-2. 286. 506, 534—5. ՄԵՆՈՒ-
ԹԻԿԻՆ. 19×17×8.5. ԳԲՈՒԹԻԿԻՆ. երկիւն 13.5×
×5. ԹՈՒՂԹ. 535 ՏՈՂ. 25. ՎԵՄԱՆԻԿԻՐԹ. կար-
միր քաւաքով. ԳԻՐ. ճառգիր զեղեցիկ. ՈԿՁԹՆԱՏՈՒՔ.
գրտիւնն մեծաստեւ. ԳԲԶ. Յակոբեւեց ևս Թոբոս
կրօնաւոր. ՍՏԱՅՈՂ. գրիլներ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՎՐ—
1613. ՏԵՆԵՄՈՒԹԻԿԻՆ. 506^ա. ս. լուս. եղբայր
օրինակին յոյսս մի անկեալ ք. 479^ա. աչ. լուս.
• Այս պակամ և մերկիւ ի Ղազարն (սոսակր.) • 81-
նԱՏԱԿԱԿԲՈՒԹԻԿԻՆ. 8^ա. 28^ա. 226^թ. 359^թ.
446^թ. 532^թ. 533.

1 Ա. 3^ա. Ցանկ է զլիսաւորագոյն բա-
նից բոլոր գրոյս. (իւր. զլիսի սկզբում կայ
նաև զլուխների ցանկ):

Ա. 2, 8^ա. Գրիգորի և Եսամեծի և տիեզե-
րաւոյս վ.ի հաւաքեալ Բաղուածոս մեկնութիւն
ս. Առեաբանի Մարտիսեանի զանքաւոր բաղ-
դատութիւն եղեմաբուղիս չորս պետոյն
եղեմաբուղիս չորեք աւետարանչացն. . .

Ա. 3, 17^ա. զցանկն Աւետարանին տե-

սութիւն և վասն ժ խորանայն, զոր արտ-
րեալ է մեծին եռակիայ, ի խնդրոյ Կառայա-
նոսի և պիւ զոր եղբայր կոչէ:

... Այլ տես որպէս ժ թիւն ի չորից
բաղկանայ, յորժամ տեսա Ա. և Բ. և Գ. և
Դ. լինի ժ և այսպէս ի չորից զլիսաւորէ
զժ կանոնս. Ա. խորանն, յորս չորս միա-
բանին. Մաթէոս, Մարկոս, Ղուկաս, Թա-
հաննէս, Բ. գ. միաբանեն երեքն, Մաթէոս,
Ղուկաս, Թահաննէս, Գ. գ. միաբանին երեքն,
Մաթէոս, Մարկոս, Թահաննէս, և միաբա-
նեն երկուքն, Մաթէոս, Ղուկաս, Զ. միա-
բանեն Մաթէոս, Մարկոս, և գ. միաբանին
Մաթէոս, Թահաննէս, Բ. գ. խորանն միաբանին
Ղուկաս, Մարկոս Թ. գ. միաբանին Ղուկաս
Թահաննէս, ժ. գ. խորանն առանձնակի խօսին:

18^ա. վասն ժ խորանայն և զանազան
դասնոցն. « Գիտելի է զի ըստ թուոյ չորից
տարեբոյժ է Գ. որակի դասնոցն, կարմիր, կա-
նաչ, սևա և կապոյտ և ոսկին անապական
և գ. էութեան երկնից. » 19^ա. Արդ առա-
ջին խորանն. ծիրանի գոյնն թաղաւորա-
կան է, որ ցուցանէ զամենակալ թագաւո-
րութիւնն Աստուծոյ. Բ. գ. և Գ. գ. խորա-
նքն կանաչ զհրեշտակոց զանփախճան կեան-
քն ցուցանէ. Եւ ուրամարդն ի զլուսն սո-
կեփետուր առաւօտեան ճանաչումն. » և
փետուրն ոսկի զմարտի և զանապական
ընտթիւն նոցա, իսկ Բ. սան սևա զի կըր-
կին արամութիւն ունին, այսինքն մարդ-
կան մեղաւորաց և անկեւոյ դատուն. »
23^բ. Նորին սկիզբն և պատճառ մեկնու-
թեանն աւետարանին կարճաւօտ հարցմամբ.
24^բ. Թէ յորում ժամանակի և տեղւոջ զըն-
ցաւ Աւետարանն. 25^ա. վասն չորից Աւե-
տարանչացն:

Ա. 28^բ. Ա. հասար. « սկիզբն Աւե-
տարանիս հետեւեցաւ իմաստից. » զի տեսն
Գիւրգ որ է սկիզբն Մաթէոսի. » Ա. զլ.
վասն ժ նշանացն Քրիստոսի.

Ա. 85^բ. Բ. հ. մեկնութիւն քաղուա-
ծոյս. « Եւ իբրեւ մասնեցաւ յոհանէս. » խոս-
տովանի զմեղս առաջի քահանային. » Ա.
զլ. վասն Բորոսին.

Ա. 181^ա. Գ. հ. « Եւ մտեալ ի կա-
փառնաւ մատեաւ հարիւրապետ. » և ոչ
ժողովեցէր զիս. յորոց փրկեցէ զմեղ. »
Ժ. Զ. զլ. վասն նախատանոց քաղաքացն:

Ա. 220^ա. Դ. հ. « Եայնմ ժամանակի
յորժամ պատուէր. » զարքայութիւնն Աս-
տուծոյ ոչ ժառանգեն յորոց. » Ժ. Զ. զլ.
վասն դալսական և նշանաց:

Ա. 287^ա. Ե. հ. վասն հերովդէի և
որոց. » Եւ եւ Յիսուս ի կողմանս Փիլի-
պիա Անտարիայ. և նոցա յարութեան յու-
տովն արով և մեղ. » Ի. Բ. զլ. վասն Սա-
ղաւիկոյ:

Ա. 363^ա. Զ. հ. « Փարիսեցոյն հար-
ցումն. » Ասկերեւանն չորս հատոր դրէ.
և անկեւ յախճան. » Ի. Բ. զլ. յետ յա-
րութեան քանի՞ անգամ երեւցաւ:

2 Ա. 447^ա. Յոհաննիս Առանցոյ փիլո-
սոփոյս բարոնապետի արարեալ բան յա-
ւետարանէն Թահաննէս. որ տակ ի սկզբունէ
էր Բանն. « Կահաւորիմ ավ կաճառք լուսե-
րամից և դառք սերսիւրէից. » քան թէ յա-
տուի անուամբ իւրով և Քրիստոսի Աստու-
ծոյն մերոյ. »:

A. a. 359^բ. զԹորոս պիտակ անուն
կրօնաւոր. հայցեմ զմի ակը ողորմեացն
չինայել թվ. Ռ. Կ. Մայ. ժ. Թ.:

B. a. 533^ա. Եւ Եր. Պետրոս որ օրհնեցայ
թվն. Ռ. Մ. Եւ մարտի ժեւ առայ զիբրոս. »:

B. 28^ա. Եւ անարժան Պետրոս յարեղայոս
Ջուղայիցի առայ զայս մեկնիչս որոյ աւե-
տարանի, յիշատակ ինձ և իմ ծնողացն հոգ-
ւոցն Մկրտումն և Մարիամն. և պահօղ
մարն իմ Գուշտապետն յիշէր. զընցաւ
յիշատակարան Ռ. Բ. Թ. թուիս Հայոց յուլիսի
ամսոյ ժ և Դ ի յերկիրն Խաւսայ:

C. a. 532^բ. Արդ սոյ է մասն ինչ
յաշխատութենէ վարժապետին իմոյ Դրիգորի
մեծի, և մասն ինչ ի քրտանց հարցն և բո-
ւորն իսկ առատածիրն տեսնէ. զոր և յոյժ
աշխատութեամբ հաւաքեցի ի մի վայր, առ
ի զիւրահատութիւն մանկանցդ նորածնե-
լոց. » յիշեալք զանպիտանս. զՄաթէոս
սոլատուր բանի. և զվարժապետն իմ զմեծն
Գրիգոր և զմիւս Դրիգոր Բարսեղի զաղպական
իմ զկնդրող այսմ աշխատանոց. » Զի ոչ
թէ լիսպէս գրեալ է աստ. այլ այս զլիսա-
ւոր բանից և զլուսնումն և որք պիտոյ են
մեծի աշխատութեան. իսկ զայլ մասնաւորն
եթէ կամիք ի մեծ անդր դաջիք. » Դարձեալ
աղաչեմ զսակաւ յիշատակիկս զԺԷ ի վեր-
ջիս զրոց. որք զաղափարէր. »:

Թիւ. № 56. ԱնՌԻՆ. Քաղութնոյ Մաս-
քոսնուն Անթարանի. Նիւթ. հասարակ. ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆԲ. լաւ և. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. սկզբից 3 ր. 449.
455—58. Մեծութիւն. $20 \times 15.5 \times 5$. ԿՐՈՒԹԻՒՆ.
միասին 15×11 ԹՈՒՂԹԲ. 229. ՏՈՂԲ. 31.
ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. կարմրագիր. ԴԻՐ. Նոսրգիր Նոր. ՍԿԶԵՐ-
ՆԱՏԱԿԲ. բոլորագիր. զարդագիր. ԼՈՒՍԱՆՅԳԱԶԱԿԲ.
28. Ճաղկազարդ. բոլորագիր. ԿՐՈՒՍԱՆԳԱԿԲ. ԹՂ.
89, 185, 233, 265. ԴԻՐ. Եղնաթիւս վրդ.
ՍՏԱՅՈՂ. գրիւր. ՏԵՂԻ. Թոխար. (?). ԺԱՄԱՆԱԿ.
ՌՆԻ—1691. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՆԻ—1691. ԿՆԻԲ. 28.
440 եւ այլն. Բոխարի ծառայ Պաղարար վրդ.
ՌՄԱԿ. 89, 185, 233 եւ այլն. ճեր Նիկողայոս
վրդ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԲ. սկսում է 9-ից. ՅԻՇԱՏԱ-
ԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԲ. 446, 454. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.
նման № 55-ին ձև 1. Ա2, 8^ա. (սկզբից պակաս).

A, a, 446. Փառք. որ արժանաւո-
րեաց հասանել յաւարտումն աստուածա-
խօս մեկնութեան. քաղութնու կոչեցեալ
մատթէսեանն ու. Եւեատարանիս յամբ ՌՃԻ
հայկապեան թուի սուամարիս ծրեալ Եղն
ձեռամբ. Թոխարիցի Եղնաթիւս վրդիս. յե-
շեցէք. զմահպատի աստուածատունն և
մայրն իմ զմարիամն և զեղբօրս իմ զմահ-
տեան Կիւրեղն և բրեւքն զհնդեանն և
զլոսնին:

B, a, 454. Սուրբ Եւեատարանի մեկ-
նիւն Բեկնաթի յորդի մաւարիս է. զի այս
էր անկած ի ձեռն անօրինաց. և միք մար-
քարի որդիքս որ Եմք Վարդանշեցի ի շուշի
պերթն ծնեալ ի բազարն Նոսրի էլինք. տե-
սանք զմեկնիւն այս ի ձեռնաց անօրինի մա-
նաւանդ զբազում կարի և այլ իմն կերպ
վիշտ և կակիծ թուեցաւ անձնայս մերոյ, և
զնեցաք Ի-ԾԱ պարպե ընկից մերոյ առաք
ի ձեռնաց պաղարայն ի թմն. հայոց Ռ-ՄԿԿ:

Թիւ. № 57. ԱնՌԻՆ. Կիւր վեցօրից. Նիւթ.
բարակ բուր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. վառ լի. ԴԱՏԱԿ ԹՂ.
1—3, 135—6. Մեծութիւն. $17.5 \times 12.2 \times 2$.
ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 12.5×7.8 . ԹՈՒՂԲ. 136.
ՏՈՂԲ. 31. ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. կարմիր բանափո. ԴԻՐ.
բոլորագիր. ՍԿԶԵՐՆԱՏԱԿԲ. բոլորագիր. զարդագիր.
ԼՈՒՍԱՆՅԳԱԶԱԿԲ. 6^ա, 8^բ. կապոյս կարմիր զեղն
գոյնեւով. ԿՐՈՒՍԱՆԳԱԿԲ. ԹՂ. 4^ա, 8^բ. ԴԻՐ. Սա-
կոր կար. ՍՏԱՅՈՂ. գրիւր. ՏԵՂԻ. Ե. Եղնաթիւս
ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԵ. ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԲ. 8, 134^բ.

1. Ա, 4^ա. Ցանկ գրոյս

Ա2, 6^բ. Կիւր վեցօրեայ գործոց, յա-
ւաջարան. Սքանչելի Եղն զիտութիւն
քո.:

Ա3, 8^բ. յղ. թէ զինչ է տեւելն. և ի սկզբ-
բանէ սահղծեաց. և վարդապետք առին թէ
Եստուած ի սկիզբն լինելու թեան. որպէս
այժմ պայծառանան. (ԺԲ. հրց.):

Ա4, 41^բ. Բ. օր. և Բայց ի գործոց Բ. գ-
աւունն նախ և. անշարժ և ի հանգստեանն
(ԺԲ. հրց.):

Ա5, 58^ա. Գ. օր. և բայց վառն գործոյ
Գ. գ-աւունն. հաստատարայն մնաց. (Ճ հրց.):

Ա6, 64^բ. Գ. օր. և Վառն գործոյ Գ. գ-
աւունն աւ հարցումն է թէ պարա էր. և
նչ պատահամալ (Ժ. հրց.):

Ա7, 81^ա. Ե. օր. և Բ. վառն գործոյ Ե. գ-
աւունն. ու հ. այն է թէ գործ Ե. գ. ստեղ-
ծան վառն մարդոյն. (Դ. հ.):

Ա8, 84^բ. Զ. օր. և Եւարդ այժմ սկիզբն
արտացոյս. այժմաւար լինի աստ. (ԺԶ. հ):

Ա9, 106^ա. Ե. օր. և Աստանօր սկիզբն
արտացոյս. ոչ էր մեղանչեալ մարդն.
(Ի. հ.):

A, a, 8^ա. և ի զանազան մեկնութեանց
որոց հաւարեցի զտաղաւ բանքս զայսոսիկ
և կարգեցի ի մի զաստապարեալս Բախոր
կարաղիկոս Հայոց. թարգմանելով ի լատին
բարբառայն ի հայ լեզուս:

Թիւ. № 58. ՍնՌԻՆ. Մեկնութիւն պատա-
րագի. Նիւթ. բուր. ԿԱԶՈՒ. աւել յիւ վրայ ծաղ-
կածն կաշիքեղակ քառակուսի շրջանակի մէջ գրու-
քաւորս և ճեր եղիւրդար. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. լաւ լի.
վերնագիրեւոր եղնաւած. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 82^բ. 101^ա.
103^բ. Մեծութիւն. $13.5 \times 9 \times 2.5$. ԿՐՈՒԹԻՒՆ.
միասին 9.7×5.8 . ԹՈՒՂԲ. 103 ՏՈՂԲ. 21.
ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. կարմրագիր. ԴԻՐ. բոլորագիր. ՍԿԶԵՐՆԱ-
ՏԱԿԲ. բոլորագիր. զարդագիր կապ. կարմ. գոյնե-
ւով. ԼՈՒՍԱՆՅԳԱԶԱԿԲ. 83^ա. 1^ա. ԿՐՈՒՍԱՆԳԱԿԲ. ԹՂ.
1^ա. ԿՐՈՒՍԱՆԳԱԿԲ. ԹՂ. 83^ա. ԴԻՐ. Բոխարի վրդ.
ՍՏԱՅՈՂ. գրիւր. ԺԱՄԱՆԱԿ. (ԺԶ) ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆԲ. 82^ա.

1. Ա, 1^ա. Մեկնութիւն պատարագի
զոր արար (եւալ է Նեբոէ) սի լամբրանացոյս և
համաստեայ յհնէն զլրդ. ի վայելչու
սո մնասիրաց.

« Եւ կան ոմանք որ ի բերան տաւալ
և ոչ իմանան որպէս զստգմտն Դաւթի և
զաղաթս պատարագին քահանայք ի բերան
տաւալ և ոչ զիտեն թէ զինչ է այլ միայն
արագ և շուտափոյթ լեզուաւ շաղակրա-
տեն և միայն զաւարտն խնդրեն և ասեն
ջանագարուք շոյտ լինի և զդիտեն թէ զով
կարդան և կամ զով պատարագեն ամե-
նայն արուեստաւորք յառաջ մտաւքն տե-
սանեն և ձեռքոցսն և ապա գործեն և
եթէ ի գործո մարդկան այսպէս պարտ է
լինել և ապա որչափ պարտ է սղատալ լինել
որ յատուածային գործն ձեռն տրկանեն և
զատուած պատարագեն ։ ։ ։ Վասն որոյ
տէք խորով հայրն Գրիգորի նախկացոյ և ներ-
սէս Լամբրոնեցի արձակ և պայծառ քըն-
նութեամբ էտուն պատարագին մեկնու-
թեան տեսութիւն ։

2. Ա. 83^ա. Նորին Գրիգորի աշակերտի
Ռոհաննոս Ռոհանեցոյ լուծումն համառուաւ
զժուարթմանց բանից ։ ի զիւր գրչութեան որ
յոսիստակիսէ հսկաւորէ ։ « Վերջու ծութիւն լծ.
մեկնութիւն յայտնապէս բան ։ (10 կանոն-
ներն բաժանուած) ։ և այլն ոտտակեալ է
մինչ ի բէն և ի վերջն ԺՎ ճառ ։ կանոնն և
նախերգանն ։

Ա2. 93^բ. Ն. Գրիգորի աշակերտի Ռոհաննոս
Ռոհանեցոյ լուծումն համառուաւ ի խրատ
գրչութեան Գեորգեայ վարդապետի զոր
նախ խնդրեալ էր Կոստանդնուպոլսի և ապա
զայն երեցանց Անփառնոսի ։

« Անպարտապ տնձաւոր լծ. նախ հոգա-
ցող ի յիւր և ի բանս ։ 99^բ. Վ. զԼ. Գ. Գր-
տեղի է զի երեք են զիստգիր. նախ ծաղկի
Բ. զ. երկարի. Գ. զ. հասարակ զլիսագիրն և
այս ունի բազում նշանակ ։

ԹԻԻ. № 59. ԱնՌԻ. Յաղագս երկնային քա-
հանայապետութեան. ՆԻԻԹ. քուրք. ԿԱԶԻԲ. 18.5 ×
× 13.5 × 4. ա-ի վրայ խաչազարդ. ք-ի վրայ շր-
ջան քառակուսիներ լիք ։ ՀԱՆԳԱՐԱՆԻԹ. խոհառու-
թիւնից սեւացած. ՄԵԾՈՒԹԻԻ. 18.2 × 13.5. ԴՐՈՒ-
ԹԻԻ. երկարն 13.5 × 3.3. ԹՈՒՂԹԻԹ. 224. ՏՈՂԹ.
24. ՎԵՐԿԱԳԻԹ. կարմիր քանափով. ԳԻԹ. զգեղ
քաղցրի. ՍԿԶՐԻԱՏԱԹԹ. քուրքի կարմիր ք-ով.
ԼՈՒՍԱՆԹԻԱԶԻԹԹ. ճառածն կ. ք-ով. ԿԻՍԿԱՐԱՆԹ
ԹԼ. 99. ԳԻԶ. հաւանականաբար սքայող. ՍՏԱ-
ՐՈՂ. Անեղիս վրդ. ՏԵՂԻ. Ս. Էջմիածին. (?) ։ ԺԱ-

ՄԱՆԱԿ. (ԺԷ). ԿԻԹ. 224^բ. եղծուած. ՏԵՂԻԹԻ-
ԹԻԻԹ. 106^բ. սղալ եր Բ հեռ գրած վասն որոյ
հասի. 165^բ. անցման նորագործ գրած է « Ժ-ԺԼ.
յկայ ։ սկզբից քերի. ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻԻԹ. 9^ա.
224^բ.

x. Ա. 1^բ. յղ. նախագաղափառ ։ Կե-
նացն. յղ. ժամանակաց. յղ. հրեշտակացն. ։
(ԺԳ. զԼ.) ։

Ա2. 9^բ. յղ. աստուածային անուանց.
(ԻԶ. ԳԼ.) ։

Ա3. 87^բ. յղ. մեղացն.

Ա3. 165^բ. յղ. խորհրդոցն.

Ա3. 216^բ. սկիզբն է երրորդ գրոցն
վասն կատարածի աշխարհիս

A. a. 224^բ. Թուին ՌՃԺԳ-ին ես Ան-
թիս վրդս. կամաւ իմով ո. զիւրս շնորհեցի
Մովսէս վարդապետին ։

B. a. 9^ա. Այս զիւրս Ա. Եւսիս Վ. ին է
բոլորովմբ սխալ է ։

ԹԻԻ. № 60. ԱՆՌԻ. Յղ. երկնային քա-
հանայապետութեան. ՆԻԻԹ. քուրք. ԿԱԶԻԲ. քառակու-
սազմ կաշիպատ և եր ք-ի վրայ խաչապատկ-
ՀԱՆԳԱՐԱՆԻԹ. քուրք. ԿԱՏԱՐԱՆԻԹ. ա-գ. ՄԵԾՈՒԹԻԻ.
21 × 15.5 × 4. ԴՐՈՒԹԻԻ. երկարն 16.4 × 5.3.
ԹՈՒՂԹԹ 300 ՏՈՂԹ. 30. ՎԵՐԿԱԳԻԹ. կարմիր
ք-ով. ԳԻԹ. նոր նորագիր. ՍԿԶՐԻԱՏԱԹԹ. քուրքի
կ. ք-ով. ԳԻԶ. ՄԻճԱՍ Վ. Խաչատուր Վ. ՍՏԱՐՈՂ.
ա-ին գրիւ. ՏԵՂԻ. Ս. Էջմիածին. ԺԱՐԱՆԱԿ.
ՌՄԺԼ—1769. ԿԻԹ. 1^ա. 585^բ. Փիլիպոս վրդ
1243.

1. Ա. 5^ա. Ս. Գրիգորիսի Արիստակեսոյ
եպի Եթեմաքոյ Առ Տիմոթէոս եպ. Եփե-
սացւոց յղ. երկնային քահանայապետու-
թեան (ԺԵ. զԼ.) ։

Ա2. 142^ա. Նորին. Առ Տիմոթէոս ա-
շակերան Պողոսի եպ. Եփեսոսի (Ե. ԳԼ.) ։
յաղագս և կեղեցական քահանայապետու-
թեան ։

Ա3. 286^ա. Նորին. Առ Տիմոթէոս եպ.
յղ աստուածայնոցն անուանց (ԺԳ. զԼ.) ։

Ա3. 514^բ. Նորին. առ Տիմ եպ. Եփեսոս.
յղ. խորհրդական աստուածաբանութեան
ն. զԼ.) ։

Ա3. 528^բ. Նորին. Թուղթ. (առ Գա-
լիսոս. Գ. Առ Դարթէոս պաշտօնեայ առ

Առաջագաղտնու քննչ. առ Պօղիկհարպտու, առ
Դիմափիկչու, առ Տիառու, առ Յահաննէկո Ա-
ւ. Լատարանիչ),

Բ. 581^ա. պ ի. ո. Դիսնեդիտի (պ-ի.
սորա որ առ մեզս է ոչ համաձայնի ընդ լա-
տինացւոց) :

ԹԻՒՆ Ք 61. ԱՆՈՒՆ. ԿԻՐԲ հարցմանը. ՆՈՒՄԲ.
բուրդը, ՀԱՆԻԱՄԱՆԻՔ. վառ գրեթե փրկյալ վիճակի
մեջ. ԴԵՆՈՒԹԻՒՆ. 20×15×5. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. ճրասիւն
15×10. ԹՈՒՂԻՔ. 210. ՏՈՒՔ. 29-30. ՎԵՐԱՎ-
ԴՈՒՔ. կարմրե բ-ով. ԴՈՒ. ճիճ բարդիւր. ՈՎԸՁԲ.
ՎՏԱՌՔ. բուհացիւր զարդացիւ. ԼՈՒՍԱՆՅԲԱՋԱՄԻՔ.
1^ա. սեւ բաճափով. ԽՈՒՄԱՆՅԻՒՆ. 1^ա. Կ ՍԱԽՈՒՄԱՆՅԻՒՆ
ԻՒՂ. 42^ա. 125^ա. ԳԻՉ. ՍԻՐԽԱՆ և Կարյուս Վ.
ՍՏԱՅՈՂ. ԵՎԵՄԻԱ Վ. ՏԵՂԻ. ԵՆԱՍԻՔ. ԻԱՄԱՆԱԿ.
ՊԵՐ — 1403. ԿՆԻՔ. 35^ա. ԲԵՐԽԱՆՈՒՄԻ ծառայ ԴԵՆՈՒՄ-
ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՅԻՔ. 226^թ. ՂՃՈՒՄԱՐԵՐԵԿՆՈՅԻ. ՅԵՆԱ-
ՆԱԿԱԿԳՐՈՒԹԻՒՆՅԻՔ. 195^ա, 212^թ, 220^ա. ԲՈՎԱՆ.
ԴԱԿ. ճԵՆ № 62. ԱՄԻ — ԱՆՆ.

Ճ. Լ. 213^ա. Վասն պատկեր ևս է Լ-
ռ պերեպլն Պօղոս խորհուրդոս արառացոյ
մարդ ըստ պատկերի մերում:

Ա. ա. Երգ ևս ի վերջինն ի ծնունդս
 Լեկեղեցւոյ . Գրիգոր պիտակի տնուն խնդրաշ
 րանին, բացալայտեցի զբանս հարցմանց,
 ի լուսաւոր բանից Վ.այ Լեկեղեցւոյ ի խնդ
 րոյ ումմն բանասիրի Աստուծոյ պատիւս որ
 ի վաղուց հետէ բազում թախտանձէր: Եւ
 ես վասն իմոյ տկարութեան և ժամանակիս
 վրդովման զխնդիրն յապաղէի և ապա ի սէր
 և ի յանձնուի ժաւելոյ. ձեռն ի գործ արկի. . .
 Եւ արտեցաւ բազում միջոցաւ և փախըս
 տեամբ ի տեղեա. . . ոչ ժամանակաց ի կատար
 անիս վերջոյստացեալ խնդրոշն. . . Երգ Եղև
 զբաւ բանիս ի շրջապայտ թեան հալիտակուն
 տամարի Պիժ թուի ընդ հալանեաւ երկնա
 հանդէտ մեծարգոյ ուխտի Սիւնեաց նա
 հանդի. Եւ աքեւհական աթուոյ ու առաքե
 լոյս և այլ հրեշտակարնակ ու մենաստա
 նեաց. . . Երգ է ինչ ի սմա հառաքեալ ի լու
 սաւոր բանից որոց ըստ գրոյն կամ իմ
 ցութեայն Եւ է ինչ ի ներգործութեանց
 հոգւոյն աստուծոյ Հորհաց. . . Եւ թէ այս
 և թէ այն, դու ընկալ զխնդիրդ մտաց
 առանց ամենայն երկրացութեանց և զոր
 և զորէն մշակաց բազմահաւաք պապոց, կամ

[illegible]

Ա. ձ. 212^թ. Փ... գրեցաւ առաւ աս-
տուածային որ կոչի հարցմունք, և է նոր
հաւարն. ի թվաբերութեանս հայոց մեծաց
ՊԾԲ տումարի, ի վանս հաշակաւոր յիւր-
ապրի ո. տառքելոյս առ. զսա քաջ հաւա-
րի և բանիրուն Վ-ի Իւրգոս անուն հըսկոյի:
Ի ինչոյ որբադան և հեղահոյի. ճգնաւ-
րի... Արդ՝ սրբառէր քահանայոս այս երե-
միս ցանկացաւ տա և եա գրել ի վաշե-
լումն անձին իւրոյ որբադանի. և մեք տ-
շակերոք բանի Արման ոպատաւոր և Վաղա ոս
պիտակ գրեցաւ զսա:

ԲՈՒԻ. № 62. ԱՅՈՒՆ. ԳԻՐ Զարգանդի.
ՆԻԻԲ. քաղաք. ԳԱՋԻՐ. $24,5 \times 19,5 \times 7,5$ չափա-
կանքով կոշիկապառ, ա-ի վրայ չըջափանցողի. ք-
ֆառակառի ֆանդակներով. ԶԱՆԳԱՎԱՆԷՐ. լառ, ցե-
ցակեր. ԴԱՏԱԿԻ ԲՂ. 1-7, 14, 268Ր, 452Ր,
672-4, 797-800. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 24,6 $\times$ 18,6.
ԴՐՈՒԹԻՒՆ. Երկայն 15,6 $\times$ 5,6. ԲՈՒՂԹԷ. 400.
ՏՈՒՐ. 36. ՎԵՆԵԱԿԻՐԷ. կարմիր ք-ով. ԴԻՐ. քո-
շոցիչի զեղեցիկ. ՍԻԶՐԵԱՏԱԿԷ. քոշուղի. 1.ՈՒ-
ՍԱՆԴԲԱԶԱԿԷ, ծաղկաձև և ձուձձ, կապոյտ,
կարմիր. ղեղին ջոյներով. ԷՈՐԱՆԷՐ ԲՂ. 15, հա-
սարակ. ԿԻՍԱԽԵՐԱՆԷՐ ԲՂ. նասարակ, քայց չարեր
ձևերով. 9^ա, 78^ա, 143^ր, 195^ա. և այլն. ԴՈՒՉ.
Աբխազ. ՍՏԱՅՈՂ. Եսայի վ. ՆԵՂԿՈՂ. Կոզման
ժԱՂԴԱՆԱԿ. ԹՈՒՆ — 1662. ՏԵՂԻ. Նորաշենիկ.
(Երզնայի մոտ). ՏԵՂԻԿՈՒԹԻՒՆԷ. լուսանցներով
կան ջառ լուս. րուածներ. որ. կը 705Ր. « զպա-
ռառախա սևա ուսի քյո. տիպարմայից հ. » :
ՅԵՆՍԱՅԻԿԻՐՈՒԹԻՒՆԷ. 795^ա — 6^ր.

1. Ը. 9^ա. Յոռաջարան գրոյո՛ւ հեւը-
գործական իմն մշտաւարժ բնառ որեալ,
վասն որոց գրեալ է եթէ ոք յաւելցէ ինչ
ի սմա խոտորեալ մտաք, յաւելցէ տէր ի վե-
րայ նոցա՝ դամենայն հաբուածս գրեալս
ի սմա՝ նա թէև պահատեցէ նայն մտաք
պահատեցի եւ ինքն ի գրոյն կենաց գրեալ
ի գիրն յայտմէ:

Ա2, 12^թ. Յանկն է ա. հատորի հարցմանց. 13^թ. իսկ զայլ գրոցն ցանկս իւրաքանչիւր հատորի սկիզբն եղաք զի դիւրաւ գտցեսս զամենայն բան: զոր և խնդրեսցեսս:

Ա3, 15. Գրիգորի աշակերտի և ուսման ծովհանձնու Որոհնցոյ. հարցմունք պիտանիք և օգտակարք. որոց աշակերտեալ անձանց հարցումն:

Ա. հատորն. ա. ընդդէմ նոցա որք զրախս և զհարկ ասեն:

« Որպէս ասեն հեքուածողք զամենայն ինչ մարդկան. Դաւթի վերջին որ է Ա չար տանջելի »:

Ա1, 32^ա. Վասն ճանաչման Աստուծոյ. « Որքան է ճանաչումն Աստուծոյ. և նմա է տալ ի պաշտօն »:

Ա5, 34^թ. Ընդդէմ այլապեաց. « Նախ զի ուրանան զերբորդութիւն. պատասխանեցէք և մի յաղթիցէք ի նոցանէ »:

Ա6, 74^ա. Ընդդէմ Հրէից. « Կուրացեալ հրեայրն առարկեն. և համարն Ը հրէից գտցեսս բան »:

Բ. դ. հատորն՝ Հերձմունքն է.

Ա7, 78^ա. Ընդդէմ Արիանոսոց. « Որք զաչս իմ աստից. զպատասխանիսն որ է ՍՈ. »:

83^ա. Առարկութիւնք նւնոմիտացն և Արիսի եղծմունք. զիմադրութիւնք Գրիգորի աստուածաբանի. « Հայր կամա՛ծնաւ զորդի. նահատակելն բանալ բերանոյն »:

Ա8, 96^թ. Ընդդէմ Հոգեմարտից. « Արդ կատարեալ է աստուածութիւնն. բանին և այլ հոգոյն որքոյ »:

Ա9, 110^թ. Ընդդէմ Նեստորականացն. « Որք ուրանան զբնութեամբ միաւորութիւն. զորս նշովեալ որոշէ ո. եկեղեցի »:

112. Հարցմունք առ երկարնակաւ որք ուրանան զմինն Քրիստոս Աստուած մարդայեալ »:

Ա10, 141^թ. Գ. դ. հատոր հարցման աստուածաբանութեան Դիոնեոսիոսի.

յգ. աստուածաբանութեան Ե. Դիոնի. « Պարտք է դիտել զի. և մարմին եմք նմայ ըստ առաքելոյ »:

Ա11, 170^ա. Վասն հրեշտակաց և զիւաց. « Զինչ է իմացականն և իմանալին. զոր մի լիցի աշակերտացն ճշմարտութեան խորհել և ասել »:

Ա12, 193^ա. Ակիզքն Յանկի Գ. դ. հատորի. ի գործոց և արարչութեանց Աստուծոյ վեցօրէից.

« Յետ ընդդէմ արտաբ. իսկ սոքա օրինակ և նա ճշմարտութիւն »:

Ա15, 217^ա. Վասն արարածոց աշխարհի. « Վասն էր Աստուած զրով խօսի ընդ մեզ. որ ունի զջուրս ամբով հաստատեալ »:

Ա11, 225^ա. Վասն լուսաւորաց և աւուր և յեղանակաց. « Գիտելի է զի համանուն է. իմաստասիրաց անուանքն են և աւգոստին թագաւորի »:

Ա15, 241^թ. Վասն իւր տարերաց. « Նախ զի տարրական է հուր. և մերոյ լուսաւորչին Գրիգորի »:

Ա16, 261^ա. Վասն դրախտին. « Վասն էր Պօղոս զդրախտն երբորդ երկին. ի վերջին տարրէ. այսինքն ի հոգոյ կողմից »:

Ա17, 270^թ. Վ. լինելու թեան մարդոյն. Ե. դ. հատոր. հարցմանց.

« Վասն էր մարդն ի հոգոյ ստեղծաւ. որ և սակաւիկ մի առաջ ասացաւ »:

Ա18, 294^ա. Վասն ողոյ մարդկան. « զի խնդրեմ ուսանել վասն բոլոր. այլ իմաստութեանն՝ հասանք »:

Ա19, 314^ա. յգ. բոլոր մարդոյն. « Զինչ է արասցուք մարդ. ի կազմութեան մարդոյն »:

Ա20, 325^ա. Զ. դ. հատոր հարցմանցս. 5 դիրքն է Մովսեսի.

Վ. Աբելի և Նախահարցն. « Յետ ելիցն ի դրախտէն կենաց. որպէս ողոմացիքն չարութեան գործոյն »:

Ա21, 345^թ. Վասն Աբրահամու և իւրոցն. « Որք են որդիքն արահամու. ուր զերեզման սեռուն է »:

Ա22, 369^թ. Յելից գրոցն՝ լուղղատութիւն Մովսեսի առ Քրիստոս. « Արդ բազմաջան յեղանակաւ. հաւատացեալս անուան իւրոյ »:

Ա25, 394^ա. ի զևտական դրոց հարց. « Որպէս գանապանի հին և նոր. ոչխարին խնդրեալ տեսուն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի »:

Ա24, 416^ա. ի թուոց գրոց հարց. « Վասն էր Աստուած հրամայեաց թուել. Աստուած ընտրելոցն է թիւ »:

Ա25, 433^ա. Բ. դ. օրէնք. « Վասն էր

զրեաց Բ-դ. տարէնք. ճինդ գրեւոյն Մովսէսի .

Ա26, 451^ա. Է-դ. հասար հարցմանց .

Յետև նաւեայ. « Յետ վախճանելոյն Մովսէսի . ժառանգեացեն պալքայոյ թիւնն երկնից . » :

Ա27, 457^բ. յգ. գառաւ սրացն Իսրայէլի . « Եւ յետ Յետուայ գառաւ սրք . » և ի նոյն մեռանի որպէս ամենայն . » :

Ա28, 462^ա. Ը. թաղաւորութեանց . « Զինչ է եփուան և թերափն . » ալ և յաւարածքն ի Ի գլ-ն Իկ համարն . » :

Ա29, 467^ա. Բ-դ. թաղաւորութեանց . « Զինչ է ամենայն որ մատիցէ . » ի գերեզմանէ և նմա փառք . » :

Ա30, 474^ա. Գ-դ. թաղ-եց . « Վասն էր ցրտացաւ ի ձերութեանն . » գիւացն է որ են չար հոգիք . » :

Ա30, 480^ա. Գ-դ. թ-եց . « Զինչ է շարժամբ վերանալն . » որպէս ի վերոյ աստացաւ . » :

Ա31, 487^բ. Ը. դ. հասար հարցմանց .

յգ. մարդկոյ թեան փրկէին . « գաւնըսկիզբն սկիզբան . » ի վերոյ ԻԸ գլ. ԾԸ համարն . » :

Ա32, 561^ա. Թ-դ. հասար վասն նոր օրինաց և եկեղեցւոյ .

« Յետ այտորիկ հարցմանելի է . » և գաւտաւն Որդոյ Մարդոյ . » :

Ա33, 583^ա. Յետ այտորիկ հարցմանելի է վասն մեղաց . « Որպէս զանազանեն մեղք . » և ի հուն յաւիտենից այրի . » :

Ա34, 595^բ. յգ. առաքինութեանց . « Եւ այտորիկ ասացեալ տկարութեան . » առ հասարեւութիւն երկոցունց . » :

Ա35, 608^բ. յգ. Է. խորհրդոյ եկեղեցւոյ . « Որք են և թն խորհուրդք . » խոտեալ է և պիղծ յամենայն օրէնս . » :

Ա36, 630^բ. յգ. առանձնակի եկ-ւոյ . « Յետ այտորիկ հարցմանելի է . » պարգեւացէ զիւր արքայութիւն . » :

Ա37, 675^ա. Ժ-դ. հասար հարցմանց . « Վասն հանդերձելոյն և փոխման մարդոյն . » Յետ այտորիկ հարցմանելի է . » ի թաղումն և ի կատարումն նոցա . » :

Ա38, 695^բ. Վասն բաժանեալ հոգւոյ և մարմնոց . « Յետ կատարմանց . » և յառաջեկաց ի կատարածի . » :

Ա39, 715^բ. յգ. նեոխնն և կապելոյն . « Զինչ է կապելոյն . » վասն նեոխնն և յառաջեկութեան . » :

Ա40, 720^ա. Վասն յարութեան հարցումն կարգաւ . « Զինչ է ա . » յարութիւնն . » իսկ զիւր և զպարութիւն յառաջեկաց պատուցի . » :

Ա41, 739^բ. յգ. Բ-դ. գալուսեան . « Զինչ է որ ասէ ստղն . » ԺԴ գլ. որպէս յայտ է ի կարգի . » :

Ա42, 779^բ. Հարցմանք Գիւրգ Վ-ի և լուծմանք Գիւրգորի ն . հարազատի .

« Գիւրգ քոյ վախճալս խոհմութեան . » և թախանձեալ մատուր ընծայեցի տղիւծ մատամբ զխոհմանց շուէրս բանի . » :

Վերև գրած է . « Գրեցի յայսմ տեղում և հարցմանքս Գիւրգայ վասն բազում վրկայութեանցն որ առեալ է ի զիրաւոյս . » զի անտարակոյս լիցի . » և են ամենայն հարցմանքդ ԺԴ. գլ . » :

211. Վերջացնում է . « Եւ յգ. այտորիկ այտորան ոչ ըստ բաւական բանի սուկալ զլուծումն . » ալ ըստ կարի . » հարկեալ ի տիրայ բումգ եղբայրական խնդրոյ . » Եւ այս ի խոսքութեան ժամաւ . » յորում պաշտօնեալք ի հինից նեոտագայ կրկին յարուցեալ խորազմ անաւանեալ ազգաց . » Զոր և անբաւ բազմութեամբ աստարտակեալ աւերեաց պաշտօն հայոց . » պարսից . » վրաց և զամենայն արեւելեաց . » Ոմանք ի գերութիւն վարեալք արք . » և կոնաչք . » և կէտք առաքելութիւն . » զիսթաւալ . » որովայն զգործեալ . » ամանք հրով կիտայրեաց տաշտեալք . » և այլք ի սովոյ գաղանթակի վասնդեալք . » . » Որ և մեր նստելով իբր ի միտազս կամուսր զիւրահաջ շահագործս կոչեցեալ ամբոյն . » յաւար նոր կիրակի . » յանկարծահառ ժամաւ շարժեալ հեղեղաց . » գաւրաց . » աստակաղին գոչմամբ . » և ահագնատեալի . » սուսերամերկ կարովայիճ նեոտագայ որ պատեալ . » պաշտօնէն զմեզ . » ալ և ի դոսն կոյնիս ստիտէն զանդաղեալ միոյն փրկեալ և միւսն զերեալ . » Եւ առ այս եկն ինձ ով բաժն . » յերկրեայ զառաւստ խնդրէալ և ի նմա զեռանդն երանեալք . » և այս ոչ շարաթու և աւարց ամբաւալ . » ալ ամառց երկոց ուրին յերկրեալ . » Եւ այս ազէտ անգեթճ տարակոս սից շրջապատեալ զմեզ . » շրջապատ

յոյ թեկամբ տօմարի հայկազեան սեպից հա-
րկիւրից կրկնակի քաւից և վիցակի վիցից:

Ա, Բ. 418. Ի թաւակաւնութեանն հա-
յոյ Ո. որ Երանելի մեծ Վ.ն Միխրատ՝ որ
մակաւնութեան Գոչ կաշեցաւ և ոտին աշտ-
կերա վաճական Վ.ն. որ Յովնանէն էր անուան.
և ոտին աշ. Վարդան վ.ն. ո. աշ. Ներսէս.
ո. աշ. մեծ կաշեայն. ո. աշ. Յովնան Ռոսնե-
ցին. ո. Գիգոր Տաթևացին. ո. Գանիկ վ.ն.
Յանանէն Դաւիթեցին ո. Թորոս վ.ն. ո. Գիգոր
Տաթևացին. ո. Յովնան չիտակն կաշեցաւ. ո.
Ղարսա Կիզուցին. ո. Ռապիւն Ռոսնացին. որ
եղև կաթ հայոց սոս ունէր Բ աշտկերա
Գիգոր Կիտարացին և Մովսէս Սիւնցին. ի վախ-
ճանէն սորա Գիգորն տուեալ էր իշխանա-
կան պատիւ վ.ն. և պատուիրեալ զի յետ
վախճանին փայթ ընդ փայթ առցէ զիշխա-
նակաւն պատիւն Մովսէսին. որ և արար նա
զհրամանն այս Մովսէս որ եղև Բ.դ. շու-
տուարիչ աղղիւս պետ և հովտապետ. որ
ունէր բազում աշտկերա մինն փիլպոս որ
եղև յետ նորա կաթողիկոս և միւսն Կոս-
յեայ վարդապետս՝ որ ի թվին Ռ.2 և 2
ամին նստաւ յաթոսըս եւկրակայ և զգա-
րիւսն և զեկեղեցին նաև զբաւանդակ շի-
նաւածան. նոր նորոգեալ շրեղացոյց սրպէս
կայ ի վերջ գոյոյ յիշաատին: Եւ զայս վաստ
այնր զբեցար զկարգ վարդապետացն ժառ-
ղի յաղագց եկեղոց յայանի լիցի յաղգանց
անուի ի 2 հարիւր թուայն. մինչև ց. 1. 8.
Ժ. և մին թիւն. թէ որք ջան և աշխատանք
կայ սոցունց ի վերայ ազգիւս և Վ որպիսի
ոք էին սոքա կարգ Վ կարգի իբրև սրգեր
հարսնց հարադատ լեալք և միայ շատաւ իզէ
բողոքեալք. և մի քան զմի քանք երեւեալք
հոսին մինչև ի Ժամանակս յայոյ:

Բ. 795. Փ. աւարտեցաւ զիբքս այս
սխալի որ սակ հարցմանց: Զոր արարեալ.
ո. հաւրն մեր Գիգոր կաշեցալն Տաթևացի:
Այլ և ասացումք մեծ վարժապետին Յո-
հաննա Ռոսնեցոյ. ի քանից մարդաբնիցն
զոր քան ի մտաւորութեամբն ի բով արա-
յալեալ: Ի թվականին հայկական ազգիւս
մերայ ի Ռ. 8. Բ. հրամանաւ և ծախիւք մեծի
վարդապետին եւսայից Կարճատեցոյ. զոր իս
զբեկ տակս որոյց Կարապետիս եւրեղակայ
զոր ինքն էր շինեալ զեկեղեցին հայկապ և
մեծաւորաւ հանդիւրձ պարտոյուն և ամենայն

շինուածքովն: Եւ Եւ. Ղարս քահանայս
երկրաւ ստաբնցի բնակեալ ի զեօղս Դուրաշիմ-
կոյ. որ կա նստեալ ընդ հովանեաւ. ահաւ
զգեկիս Ներքնակայ: Վասն անկազիի սիրոյն
զոր ունէի առ վարդապետն մեծ. Ետու
զբեկ սիրելի և նորարողք սրգեկին իմոյ
այնխանիւս Արդ յերես անկեալ. հայցեմք.
յիշել զբաղմամբստուի ծերունի վ.ն եւսայիս.
որ ոչ միայն զեկեղեցի և Եթ շինեաց. այլ և
ճգունս և աշխատութիւնս բազումս կրեաց
յարտարին և ի ներքին ներհակաց. նաև յո-
ւով արդիւնս եթոյ տատ.:

Ե. 432. Վարդապետ թաղութիւն
արարէր սխալմանացս. զի որինակն յոյժ
սխալ էր. և սոսաւ ել խամ գրած՝ Աստուած
նորա արքայս թիւն տալէ:

Ճ. 796. Յիշեցէք և զուսուցիչ ար-
հաւին իմոյ զԿոմաս գրիւն. որ և բազում
աշխատեցաւ ի վերայ սորա՝ զբեկն և ի ծաղ-
կելն:

տեւ. նաև № 61. Ա. Բ.

Թիւ. Ա. 63. ԱճՈՒՆ. Դիւր Մոլորեանց և
Ռոսնեցոյ Եւսայի. Դիւր. քաղք. ՀԱՆԴԱՄԱՆԲ.
վա. յի. ԿԱՍԱԿ ԲՈՂ. 1^ա-3^ր, 249^ր, 647—650.
ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 26×19×9. ԿՐԻԹԻՒՆ. երկսիւն.
18×5. ԹՈՒՂԹԲ. 650. ՏՈՂԲ. 34. ՎԵՐՆԱԳԻԲ.
կարմիր ք.ով ԿԲ. բոլորգիր. ՍԻԶՐԱՏԱՌԲ. բրդ-
նագիր. զարդոցիր կարմիր և կապոյն ք.ով. ԼՈՒ-
ՈՒՆԴԱՄԱՆԲ. 20^ա, 250^ա իւր գիրի սկզբում.
ԽՈՐԱՆԲ. ԹԻ. 250^ա. ԿԱՍԱՌԱՌԲ. ԲՈՂ. մեծ ցլ.եր
սկզբում. ԳԲԻ. Եւսայեան վ. ԿԱՍԱՌԱՌ. (ԺԶ.)
ԿԲԻ. 250^ա. 647^ր. աւիտանոս վրդ. քաւսի
վ.դ. ԹԻՆԱ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. սկզբից թերի. 8.
ՀԱՍԱՌԱՌԲ. 190^ա. 540^ա. 647. 648.

Ն. Բ. 4^ր. յգ. դարձութեան մեղաց
« թշուառական տունէ. . . » (5 զԼ.)

Ա. 2, 20^ա. յգ. եօթն գլխաւ որ մեղացն
« եօթն չարիք կան ի սիրտ նորա. . . » (34.):

Ա. 5, 83^ա. Եւ Բ.դ. մասին մարտեանցն
որ է նախանձն. նախանձու բանասիրտին
կամու. և ոչ Եստուտեժ հաղորդէ նմա. և
այգանն բաւական. » (9.):

Ա. 6, 94^ա. յգ. բարեութեան. « Որպէս
տալ Եւսայեան հարաւորութեան. քաղց-
րաւոր բանեցն ցածեացի (17):

ԱՅ, 109^ա. յդ. ծուլութեան... ըստ
Գրեգորիոսի ծուլութեան ծնանի... (25):

Ա6, 137^ա յդ. ազահութեան... ըստ
Ազոստինոսի ոչինչ ծանրագոյն կրէ... (26):

Ա7, 189^ա. յդ. Որկրամուլութեան...
« ըստ Գրեգորիոսի է գլխոց... » (24):

Ա8, 211^ա. յդ. բղջարութեան... Որ-
պէս ասէ Զեք (Հերոնիմոս) խորակաց... (32):

Ա9, 250^ա. Դիւր յդ. Առաքիւնքանց...
« Բանգի Զանք խմաստնոցն պարտէ լինել... »
(7):

Ա10, 263^ա. Յդ. երկն աստուածային
առաքիւնութեանց... « Յետ ասելոյն յառա-
քիւնութեանց... » (61):

Ա11, 349^ա. Գիրք յդ. յուսոյն... « ծնա-
զմեց վերստին ի յոյսն կենդանի... » (17):

Ա12, 369^ա. յդ. սիրոյ... « Դիտարու-
թիւն աստուածային օրինաց... » (23):

Ա13, 403^ա. յդ. շորից կալտինարական
առաքիւնութեանց... « որպէս ասէ Դիոնիսիոս
ի գիրս... » (11):

Ա14, 422^ա. յդ. ողջութեան...
« որպէս ասէ Գրեգոր թէ խոհմութեանն ու-
սուցանէ... » (16):

Ա15, 443^ա. յդ. արեւութեան... « որպէս
ասէ Բեռնարտիոս... » (18):

Ա16, 489^ա. յդ. արդարութեան... « որ-
պէս ասէ Երանելին Թոմաս... » (43):

Ա17, 561^ա. յդ. եւթն պարգևաց հոգ-
ւոյն սրբոյ... « Եւ պարգևս մարդկան... »
(17):

Ա18, 606^ա. յդ. Երանութեանց...
« Բանգի խոստացելու էր Աստուած... » (19):

В. а. 647^а. Պաշտօնադէպի Աքահամ վ. քս
աւետան սրբազան Ներսէսին գրագիր էի ՌԻՃ
թվին ի յայտնութեան որ եւպ. ձեռնադրե-
ցաւ ՌԻՃԱ ի հոգ. ԺԱ. ն էր Աքահամ ծայ-
րագոյն եպ. ն և Սարգիս եպ. ն վկայք են
ի դրան ու երկն մանկանց, Նոյնպէս և ես
սրբազան կաթողիկոսին Խաչայի անարհեստ
Նոստար Սեփեանն վրդա. թվին ՌՄԽԹ.
յուլ. ԺԱ ի վանս երկն ու մանկանցն ձե-
ռամբ սրբազան վեհին իմոյ եպ. օծույ... :

С. а. 648^а. Ես տէր Բարսեղ վ. ու որ
Լմ տեղեաւ ազգութեան և առաջնորդ մեծ
անապատին... և գայս երկու գիրքս ըստա-

ցայ հալալ ընչիւք խմովք... և ի ՌՃԿԵ թուին
Լսուա գոտ ի յանապատն սուրբ որ ասի
Տաթևու մեծ անապատ... :

Д. а. 190^а. Ես Չուրայպետու Մեծ շի-
նացի Խորանց Եսայի որդի և եր Սարգիս ու-
ռայ... գիրքս ի ՌՃԶԶ թուին... Երգիրս Օս-
մանցոց էր... :

63^ա.

Ազգերն և վերջից թերի վարժ նոսր-
գրով 12 թ. հարցմունք և պատասխանիք.
յդ. քահանայի պահոց, գինոյ, և բամբու-
սողաց:

Թիւ. № 64. ԱնՍԻՆ. Բարոզագիրք. Ն. Ի. Թ.
բուդք. ԿԱԶՄ. 24×18.5×8 կաշկակայ աստա-
կակազմ. ա. ի վրայ խալաֆանդակ. բ. ի վրայ Բա-
նակասի Բանդակ. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. վրայ ի. ՊԱՏԱՎ
Թ. 1—6, 20^թ. 1069—1074. ՄԵՆՈՒԹԻՆ.
24×18.2. ԳՐՈՒԹԻՆ. Երկաթ. 18.6×5.6.
ԹՈՒԹԲ. 537. ՏՈՂԲ. 32-3. ՎԵՆԱԳՐԻԲ. կաշ-
միւր քանակով. ԴԻԲ. բոյրգիր գեղ. ՍԱԶԻՆԱՍԻԲ.
բոյնագիր, կարմիր և կոպոյր բ. ու. ԼՈՍԱՆԱՍԻԲ.
ՉԱՐԻԲ. ծաղկանկար և բոյնագիր. գեղ. կաշ-
միւր, կապոյր և կանաչ գոյնեղով. ԽՈՒՄԱՆԲ. Թ. 21.
գեղ. ԿԻՍԱՆՈՒՄԱՆԲ. Թ. 7^ա. ԳՐԻՉ. ՀԻՊԵՆԵ և
Մարիոն վրդ. ՍԱՅՈՂ. ՄԵՐՈՐ վարդապետ. Թ.
ԿՈՒՄԻ. Ազարիս սարկաւազ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՃԵ
(1656) ԿԵԹ. 21. 396^թ... Եպ. ՌՃԵ. ՏԵՂԵ-
ԿՈՒԹԻՆԲ. 885^ա. ու կորայր բողոքիւն արարիւ
էջս ձեղ մնաց, ի սխալ տյ ձեռս վրայ էի կշեւայ...
գի յոյժ ծանրացելու և գլուխս վայ լնծ. 638-9.
արաստաւ գրեցի յորժամ յիւնցի զմայրն իմ
զՀեղինակ... : ՅԻՆԱՍԱԿԱԳՐՈՒԹԻՆԲ. 20^ա. 94^ա.
104^թ. և այլն. շատ յոյնաձեւի վերջում. ՌՈ-
ՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՆ. 7. ցանկ գլխոց:

Լ. Ա. 21^ա. Գրեգորի Լուամեծի յաջ
հռետորի և անյողթ վերլիստիւայի աշակեր-
տի Յովնան Ռոսնեցոյն արարեալ ըստ խրա-
տափունս ոգեշահոյ և հոնճարս իմաստել
ի մեկնութիւն և ի գովեստ փառաց տանից
տէրունականաց ի պատիւ սրբոց. և պատ-
ճառ գիտութեան տխմարաց, մանաւանդ
ի յորդ արտաստաց անձանց թողձելոց
Եւաէտ ի ճշգրտութիւն կարգաց ուղղափա-
ռաց և յեղծումն բարբառմանց չարափա-
ռաց ի յիղձ մաղթանաց ոմանցն քանասի-
րաց և զբարց հարապատաց նորին աշակեր-

տաց. տարեմախն քարոզ. այլ և խորհուրդ ժամանակներն:

Քարոզ ի բանն լիտղ հարէք ի գլխիս տմայ:

Եւ ասն տարէք (?) (տարեկանաց) տակ մարդարէն Դուռիք. ժամանակեք պատրաստեալ ձեզ ի սկզբանէ աշխարհի. որում և զմեզ. այժմ և միշտ:

2. Ա. 35^ա. Եւ ամեն Յոհաննու Որոտնեցոյ ի Բեն. և յամենան վեցերորդի. և նախատեսցուք զվեցերորդ ամիսն թէ վասն զինչ. յորս և հաս Կայն Կարիամ, որով և մեզ լիցի լինել. ժամանկութիւն որոց և սիրողաց իւրոց այժմ. և:

1. Ա2, 40^ա. ի բն. առաքեաց զբան իւր և բժշկեաց. Կեռն զործք աստուածայինք և հրաշալիք. և մարմնացեալ բանին և զործակից ս. հոգւոյն այժմ. և:

Ա3, 51^ա. ք. վասն ծննդեան. ի բանն Տէր ասաց ցիւ. և Անունն Քրիստոսի կրկին ուսուցանեն զիրք. և ժամանկութիւն որքայութեան երկնից ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում. և:

Ա4, 62^բ. ք. ի բանն. Բանն մարմին եղև. և անհատանելի է խորհուրդն. երկնային ուրախութեան իւրոյ ի Քրիստոս Աստուած մեր որ է տարհնեալ ընդ հօր. և:

Ա5, 77^ա. ք. Աւետեաց Աստուածածնին. ի բանն. իջցէ որպէս զանձրև. և Աստուածային ամբն խորին. և սգորմութեան և անձառ պարգևացն արժանի արտայէ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր. և:

Ա6, 85^բ. ք. ի մկրտութիւն աւառն. ի բանն սի ամիսփեաց զՅուրս. և Աստուած եղև հանճարովն առլցեալ այն է Երանելի տարհնութիւն և անմայ բարութիւն և կեանք յաւիտենական. որում. և:

Ա7, 94^ա. ք. վասն մկրտութեան. ի բանն ի քէն է աէր աղբիւր. և վարդապետք ասեն թէ երկիրս սէ տայ. և լուսաւորել զործովք բարեաց և անմահ կենսք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր. որ է. և:

Ա8, 105^ա. ն. վասն թրխատութեան. ի բանն իբրև լցու. և Հայն հաւատայ և հանգիստան. և հարցէ զմարտ և զպատիւ խորէութեանն նորա. ի մինջ այժմ և յապագայն. և:

Ա9, 112^բ. ք. վասն թրխատութեան

ի բան. իբրև լցան աւուրք Ա. և Ասեն վարդապետք եթէ էր ոմն ճարտար և արժանաւորել վառաց և անուան Քրիստոսի յայտն մերոյ որ է տարհնեալ. և:

Ա10, 122^ա. ք. զալտեան աւառն և օրեաց. ի բանն. Արդ արձակեալ զժառայս քո. և Կիտելի է զի ձերն Սիմէոն. մուտ յուրախութեան աւառն քո. որոց լիցի մեզ ընդ նոսին վայելել. և:

Ա11, 134^ա. ք. վասն Տեառնեղատալին. ի բանն իբրև ածին. և Զպատճառաւորս ասանի. որով ընդ հրեշտակերում զատուցն. պար առեալ կրկմք զտարհնութիւն. հօր և սրդ. և:

Ա12, 142^ա. ք. վասն աւառնեղատալին. ի բանն իբրև լցան աւուրք սրբութեան. և լրումն օրինաց և մարդարէկց. ընդ հօր իւրում ամենակալի և ազատիչ ս. հոգւոյն. և:

Ա13, 150^ա. ք. վասն Յովհաննու ձրնեղեան ի բանն. և զու մանուկ մարդարէ. և Յիսուս լոյս վառաց աշխարհիս. և օթեվանս կազմեացէ ս. Երրորդութեան.

Ա14, 156^ա. ն. ք. վասն Յովհաննու զլիտաման. ի բանն. ձայն բարբառոյ յանապատի և ի բանս այս 4 իրս աւետանելի է. և վառս վեր առաքել միտանական ս. Երրորդութեան. և:

Ա15, 165^ա. ն. ք. կրօնաւորաց. ի բանն առաւելն. և չորս են որ վաքր են. և յամենահրաշ զործոց. ժամանկութեան մասին վիճակի որոցն ի լոյս ի Քրիստոս. որում. և:

Ա16, 176^ա. ք. ի նոյն խորհուրդ. ի բանն առաւելն. Կեն որ պատած չըջին. և նախ պարտ է զիտել. ի վառս մշտաէտ յանարատւ արախութեան անգրաւ կենացն ի Քրիստոս. և:

Ա17, 183^ա. ք. խրատ կրօնաւորաց. թէ զինչ հարկաւոր է. և Ասեմք նախ եթէ այն է. միշտ ի վերոյ բարոյ. այսքան սուտայ. և:

Ա18, 190^ա. ք. վասն պահոց և վարձանաց աստանայի. ի բանն յայնժամ վարեցաւ Յիսուս. և Վարդապետք ասեն եթէ հաւատացեալք. և պատրաստեալ գտանք զործանաց. և:

Ա19, 199^բ. ն. վասն վարձանաց ի բանն

Յոբայ. փորձութիւնք են կեանք... «Ասէ
իմաստունն ոսկի փորձի ի բովս... յոր և
մէք մաղթեցոցք արժանի լինել յաւիտե-
նից...»

Ա20, 207^բ. ն. ք. վասն շարաթապու-
հոց... ի բանն ահա երեք տուրք... «Վասն
պահոց նախ դիտելի է... տօնասէրս հաւա-
տով և յուսովն սէրն Քրիստոսի և նմա...»

Ա21, 212^ա. ն. ք. վասն Չորեքթի. և
ուրբաթի ի բանն պահեմ երկիցս... «պատ-
ճառ պահոցս որպէս... ուրախութեանցն
հաղորդ լինել ի Քրիստոս Յիսուս...»

Ա22, 217^ա. ն. ք. շաբթի. տուրն...
ի բանն... սկիզբն իմաստութեան երկելոք...
«Սկիզբն ամենայն էից Աստուած է... սկիզբն
իմաստութեան... որ է պատճառ իմաստու-
թեան և գիտութեան ի Քրիստոս...»

Ա23, 224^բ. ն. ք. յղաց... ի բանն...
գորս եղ Աստուած յեկեղեցւոջ... «յղ. առ-
աջարկեալ տեսութեանն... Դ. դ. վարդապե-
տս ի փառս և ի պատիւ և ի պարծանս
Քրիստոսի Աստուծոյ...»

Ա24, 229^ա. Վասն էր ի գիշերի տամբ
իշխանութիւն յղաց... «Առեմք ձեզ եթէ վասն
հնգետասան... ընդէր ի գիշերի տամբ իշխա-
նութիւն վարդապետաց և Քրիստոսի...»

Ա25, 233^բ. ն. գաւաղան տալոյ. «Իսկ
թէ զինչ նշանակէ գաւաղանն... որ է վասն
յուսոյն ձերոյ...»

Ա26, 236^ա. ն. վասն վարդապետա-
կան կոչման «Այլ որ կոչի յիդ... ունել իշ-
խանութիւն ի վերայ Ժ. քաղաքաց...»

Ա27, 238^ա. ն. ք. գրոց աշակերտեալ
մանկանց... ի բանն իմաստնոյն բաժանի...
«Արարչագործն Աստուած ըստ բարերար...
և մշտաւէտ ուրախութեամբ ի Քրիստոս
Յիսուս...»

Ա28, 246^ա. ն. վ. դիտուց և առաջ-
նորդաց... ի բանն... Որդի մարդոյ գէտ...
«ի կրկին գոյացուցեալն քաղկապեալ է...
հրեշտակերամ դասուցն... և մշտաւէտ ու-
րախութեանն...»

Ա29, 256^ա. ք. վ. Երիտասարդաց...
ի բանն ուրախ լեր Երիտասարդ... «պարտ է
գիտել զի ընդունակ... և զամենայն հաւա-
տացեալս անուան իւրոյ և նմա...»

Ա30, 261^ա. ն. վ. մանկանց... ի բանն...
յիշեալ քարարիչն... «ի մէջ ամենայն կենդա-

նեաց... և յարութեան կենաց ի Քրիստոս
Յիսուս...»

Ա31, 268^ա. ն. ք. վ. Երիտասարդաց...
ի բանն... երեք են գորս... «Արարիչ Աստուած
Ըղբորից... որով և ընդ որում հօր և հոգւոյն...»

Ա32, 276^ա. ք. վ. մեղաւորաց... ի
բանն... «յորոց թողեալ իցէ... «Ճանապարհ
կենցաղոյս կրկին է... յաւիտենից ընդ ամե-
նայն տուրս իւր և նմա վաստք...»

Ա33, 283^ա. ն. ք. վ. բարի և շար
ճանապարհի. յառակն... Եւ ճանապարհք...
«կրկին Եւ ճանապարհք վարուց... ճշմարիտ
ուխտիւ տեսուն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի,
որով և ընդ որում...»

Ա34, 292^ա. ն. վ. ողբւարին ի բանն...
Արդ առէք զսպառազինութիւնն... «զամե-
նայն ինչ զոր արար... մահարեք օձէն և ան-
պարապ թշնամոյն Եկեղեցի իւր Քրիստոս
Աստուած մեք...»

Ա35, 300^բ. վ. ողբւարին... ի բանն
հայի ի բարձունս... յղդք... տսեն յորժամ...
ցնծութիւն կենացն յաւիտենից...»

Ա36, 306^բ. ն. ք. մահու ի բանն... պա-
տուական է առաջի տեսուն... «յղք... տսեն
որպէս զանազանեն... կայսնիցն աջակող
մեան, քաղցր և անուպառ ցնծութիւն...»

Ա37, 313^ա. ն. ք. ի նոյն խորհուրդ
ի բան... պատուական է... «յղք... տսեն թէ
մահն նախ բաժանի... պարգևօք սրբութեան
ի Քրիստոս Յիսուս ի տէր մեր...»

Ա38, 319^բ. ն. ք. վ. մահու... «Իսկ թէ
կարգաւորաց իցէ... և մեզ հանգիստ ողոր-
մութիւն հայցեալ...»

Ա39, 330^ա. ն. ի պատճառ... ընդ
Երկուցս հանգիցեն լալիք... «բանս աչս ունի
բազում... առաջնորդական հոգւովն որբով
սրում վաստք...»

Ա40, 334^ա. ն. Դ. դ. տուր... «Իսկ թէ
վասն զինչ պատճառի... իրրեւ զարեւ յար-
քայութեան Երկնիցիք...»

Ա41, 339^ա. ն. ք. Դ. դ. տու... «Իսկ Դ. դ.
տուրն Դ. յիշատակ ննջեց... և յանդա-
կալ գթութեանցն Աստուծոյ և տեսուն մե-
րոյ...»

Ա42, 340^բ. ն. ք. Ե. դ. տու... «Այլ և
հինգ օրն զարձեալ ի գերեզմանն գան... կա-
ցուցելս զոս դատարն...»

Ա43, 342^բ. ն. ք. Զ. դ. տու... ննջեցի-

լոց. « Որ ի վեց տարւն Գ. դամբ. և տնթա-
ռամ պատկացն ի Քրիստոս Յիսուս. » :

Ա. 44, 345^ր. ն. ք. Ե-դ. առ. ննջ. « Իսկ
Ե-դ. առ. տրն յիշատակք. » : հրեշտակերամ
անթառամ պատկացն մշտաւէտ ուրախու-
թեանցն. » :

Ա. 45, 349^ր. ք. վ. մխթարութեան. «
ի բանն. հարկեց օրն յորում ծնայ. » : Ամե-
նայն բանք և զործք. և մարդասէրն և ողոր-
մածն և զթածն և նմա վառք. » :

Ա. 46, 354^ր. ն. ք. վ. մխթարութեան.
ի բանն. լաւ է օր մահուան. « Այսպէս է
բնութեան. մտնկանց լինել որբոցն ի լոյս
և նմա վառք. » :

Ա. 47, 361^ր. ք. վ. հաթին գիտու-
թեան. ի բանն. զթեայ հաթն. « քաղցր
են ի քիմա իմ. » : և երկրպագութիւն ընդ
Հօր իւրում և ամենատարբ Հոգւոյն. » :

Ա. 48, 369^ր. ն. ք. վ. բարի հովուաց.
ի բանն. ես եմ հովիւն. « Վ. դք. տունն թէ
ստատանայ նմանէ. » : զի նորին վառացն ար-
ժանացի. » որում վայել է. » :

Ա. 49, 380^ր. ք. եպոս. ի բանն. եթէ
ոք եպ-ի ցանկայ. « Վ. դք. տունն թէ ի մէջ
բարոյն և չարին. » ի վառս և ի գովութիւնս
հովուապետին Քրիստոսի. Աստուծոյ մերոյ
որ է արհնեալ. » :

Ա. 50, 389^ր. ք. Երեմիին ի դէմն քա-
հանայից. ի բանն այլ մի իջանէր. « Ասեն
իմաստունք թէ բարի է միաբանիլ. » : ամե-
նայն պաշտօնեալք և կեղեցոյ առնուն վարձս
ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. » :

Ա. 51, 396^ր. ք. բուն բարեկեղանին. «
ի բանն. » : արդ ի պատուի էր. « Նախ տե-
տանելի է զինչ. » : ուրախութեան արժանա-
ւորեացէ զամենեւեան. » :

Ա. 52, 404^ր. ն. ք. յառաջին կիրակին
ի բանն. ճրող մարմնոյ տին է. « Ամենայն
բանք առաւկաւոր. » : վառացն իւրոց որ է
արհնեալ ընդ հօր. » :

Ա. 53, 414^ր. ն. ք. վ. Ա. առ. ի բան
յոբժամ յաղօթս կաց. « Վ. դք. տունն թէ
աղօթքս այս. » : արքայութեան և բնից ընդ
ամենայն սուրբ. » :

Ա. 54, 425^ր. ն. ք. վ. պահոց ի բանն.
լուսցարութ արեկարութ. « Գիտելի է զի
չորիք. » : և ողորմութեան վերջին մերոյ և
Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի. » :

Ա. 55, 431^ր. ն. ք. ի սկիզբն պահոց վ.
խոստովանութեան. զորքութիւն աղաւղու-
թեան ոչ միայն. » : և զբոյն կենաց արժանի
լինել ի Քրիստոս Յիսուս. » :

Ա. 56, 440^ր. ն. ք. արաշխարութեան. «
« Աստուցանէ մեզ Առաքեալն. » : զմեզ փրկ-
կիչն ամենեցուն Քրիստոս Աստուած մեր և
նմա. » :

Ա. 57, 449^ր. վ. շրթի. առ. տրն. « Սո-
վորութիւն է թաղաւորաց որ դնան. » : և
կեանք յաւիտենական և նմա. » :

Ա. 58, 456^ր. ի ն. կիրակի. ի բանն. «
խնդրեցէք նախ զարգացութիւնն. » : ի ձե-
ռնատութենէ հոգւոյն սրբոյ. » : և մարմնա-
ւոր բարութեամբ և նմա վառք. » :

Ա. 59, 465^ր. ն. ի նոյն կիրակի. ի բանն.
զհնարասիրութեան գլխո. « Ի մէջ ամենայն
կենդանեաց. » : և մեծ վնաս է մարդտա-
ցութիւնն և զհնարն անարդել. » :

Ա. 60, 468^ր. ք. վ. ողորմութեան. Լղե-
լաւք զթած որպէս. « Յորժամ տեսանէ
հայրն զորդին. » : և ջնջեացէ մեղս հաւատա-
ցեւոց ընդ որում վառք. » :

Ա. 61, 475^ր. Վ. առն հոգեւոր և մարմ-
նաւոր առաջնորդաց. ի բանն եթէ լիցիս
երաշխաւոր. « Ոչ ուստեք է իշխանութիւն,
եթէ ոչ յԱստուծոյ. » : որում և զմեզ ար-
ժանի արասցէ. » :

Ա. 62, 482^ր. ն. ք. քառասնորդաց.
ի բանն պահեալ զի տիւ և զի գիշեր. «
« յգ. քառասնորդաց պահոցս երեք. » : ապա
արժանի լինին մաքնն աղքատութեան և կե-
ղեցուց. » :

Ա. 63, 492^ր. ք. վառն աղօթից ի բանն. «
յամենայն ժամ պարտ է. » : Վ. դք. տունն
թէ աղօթք յոյժ օգուտ է. » : և ընդունել
զինչպիսի մօտ որովց մերոց և նմա. » :

Ա. 64, 499^ր. ն. ք. Բ-դ. կիրակիին.
ի բանն լեր իրաւախոհ. « Ասոց նախ քան
զայս թէ. » : զի և յաւիտենական բարեացն
հասցուք ի Քրիստոս Յիսուս. » :

Ա. 65, 508^ր. ն. ք. վառն զգման. «
« Գէժք առաւիկս առ ամենախալ բնութիւն. » :
և հանդերձաւ բարեացն հասցուր ընդ ամե-
նայն սուրբ ի Քրիստոս. » :

Ա. 66, 517^ր. Վ. առն վարդապետու-
թեան. ի բանն. « ասա եւ սերմանահան. » :
նախ խնդրի թէ վառն զինչ պատճառի. »

որով չտախով չտախեցի ձեզ ի Գրիստոսէ . . . :

Ա67, 523^ր. ն. ք. ի նոյն գէմս . . . « Որպէս ըթիշի որ ներհակաւն . . . ի վարձատուողէն բարեաց ի Գրիստոսէ Աստուծոյ . . . » :

Ա68, 531^ր. Ի. դ. կիրակին. ք. ի բանն մի երկնչիւր հօս փոքրիկ . . . « Ի արունական հրամանացս . . . կացուողէ սրբոցն ի լոյս Գրիստոս Թիսուս Տէր մեր . . . » :

Ա69, 540^ա. ք. վ. անտեւին . . . ի բան . . . սրբ մի էր մեծատուն . . . « Նախ պարտ է զիտակ զի բազում . . . ողորմութեան Աստուծոյ արժանաւորեալ և նմա . . . » :

Ա70, 549^ա. ք. մեծատանն . . . « Յամենայն տաւալաւոր բանս . . . յորքայութեանն հանդիցուք ի Գրիստոս . . . » :

Ա71, 562^ր. չք. օր. քառասնիցն ք. « Լուսապատկ և արժանազարդ մեծադպծառ . . . ի փառս պատկողին սրբոց Գրիստոսի Աստուծոյ մերոյ . . . » :

Ա72, 568^ա. ն. Ե. դ. կիր-էին ք. վ. մահոյ . . . Երթունք կացէք . . . Նախախնամութիւնն Աստուծոյ . . . խոստովանութեան և ապաշխարութեան, զի արժանի լիցուք հասանել . . . » :

Ա73, 575^ր. ք. վ. թղենոյ ի բանն. թղենի ոմն անկեալ . . . « Ամենայն զիրք ատաւածաշունչք և օղատարք . . . յասացելոց իւրոց որ է արհնեալ ընդ հօր իւրում . . . » :

Ա74, 584^ա. ք. վ. հոգւոյ . . . « Վարտուն զմարդն ի հոգւոյ . . . զի պատրասեալ պատկոցն հաղորդ ի Գրիստոս Թիսուս . . . » :

Ա75, 589^ր. ն. ք. ի բանն. Դատաւոր մի ի քաղաքի . . . « Ոմանք զբանս տաւակի ի յատուած . . . և անպատում խնդութեանցն ի Գրիստոս Թիսուս . . . » :

Ա76, 594^ր. ն. ք. վ. աղօթից . . . ի բանն . . . Աբբ Բ. Ելին ի սառնարն . . . Պարտ է զիտակ զի ժամ . . . արդարութիւնն է ամենեկուն Տէր մեր Թիսուս Գրիստոս . . . » :

Ա77, 601^ր. ք. ս. Իրիգորի . . . ի բանն . . . Նմանողք ինձ Լղերութ . . . « Առաքեալն հեթանոսաց . . . Եթէ Լկաք օրհնեալք հօր իմոյ . . . ի Գրիստոս Թիսուս . . . » :

Ա78, 613^ա. ն. ք. ս. լուսաւորչին ի բանն . . . դուք էք լոյս աշխարհի . . . Փրկիչն բոլորից Տէր մեր Թիսուս Գրիստոս . . . զի ազատեալք . . . արժանի լիցուք փառաւորել . . .

համապոյ . . . երրորդութիւնն լուսոյ հօր . . . » :

Ա79, 625^ր. ք. այգւոյն. վառն արիւթեանն ի բանն. ընդէր կայք . . . « Ասեն իմաստունք թէ ամենայն ինչ որ . . . կուտիցն մատնել յառապատուն լուսոյ ի Գրիստոս Թիսուս . . . » :

Ա80, 631^ր. ն. ք. վ. որոմանց . . . ի բանն Տէր ոչ սերմ բարի . . . Հարցանեն իմաստունք թէ չար և . . . աստուածային քաղցր տեսութեան իւրոյ և ողորմութեան և նմա . . . » :

Ա81, 640^ա. ն. ք. վ. հաւատոյ . . . ի բանն, լուր իւրայէլ Տէր Աստուած . . . « Վառն Աստուծոյ խօսիլ և ոչխարանել . . . և մեծի ողորմութեան Աստուծոյ ի Գրիստոս Թիսուս ի Տէր մեր . . . » :

Ա82, 645^ր. ք. վ. յարութեան Վաղարշ ի բանն Եկեղեցի ժամանակ . . . « Զ. դ. շաբաթս այս յորում տօնեմք . . . որպէս ասէ առաքեալ և նմա . . . » :

Ա83, 650^ր. ն. ք. ի նոյն « Նւն բառ ի ս. գիրս յերեք տեղում զնի . . . վառն զի նմա իսկ վայել է փառք . . . » :

Ա84, 656^ր. ք. ի բանն ասացէք զստեղք Սիւնի . . . « Սիւն ոմրոց էր Հրէատաւնի . . . դառնալով ի Գրիստոս ի փառսն հայրենի . . . որում փառք . . . » :

Ա85, 665^ա. ն. ք. ծաղկապարզին. ի բանն արհնեալ որ դուս . . . « Մեծ են դարձք քսակք . . . վառն զի նմա իսկ վայել է փառք ի շխանութիւն . . . » :

Ա86, 676^ր. ք. ծաղկապարզին. « Ասեն իմաստուն ըթիշէք թէ հիւանդութիւնն . . . երթալք ի զեղոյ որ ընդդէմ ձեր կայ որում փառք . . . » :

Ա87, 687^ա. ք. վ. մեծ երկուշաբթի ի բանն. և այգւոյն . . . « Հարաթս այս մեծ և տապ կոչի . . . տունն զայս կեղծաւորս որոց իրկեացէ . . . » :

Ա88, 696^ր. ն. ք. ի խորհուրդ մեծի Նրկուշաբթին. ի բանն երկիր և ի նմանէ Ելի . . . « Յաւուրս վեց արար . . . անբաժանապէս ի գլուխն Գրիստոս որում փառք և պատիւ . . . » :

Ա89, 704^ր. ն. ք. մ. Նրեքշաբթին ի բանն նմանեցաւ արքայութիւնն . . . « Որքան մարդն ի հեշատութիւն աշխարհի . . . Եկաք արհնեալք հօր իմոյ . . . որոց լիցի մեղամենեցուն . . . » :

ԱՊՈ, 713^բ. ն. ք. մ. Չորեքշաբթին. ի բանն. իբրև եկն Բրիտանոս ի տուն Սիմանի. Բրիտանոս անուն օձեալ թարգմանի. և անցեալ պաշտեցէ. որում և զմեզ գամեւնեան արժանի արտացէ. . . :

ԱՅԻ, 720^ա. ք. ապաշխարութեան. Վաք տան թէ Աստուծոյ սղարմութիւնն է. այլ զմեղաորս յապաշխարութիւն որում. . . :

ԱՅԶ, 726^բ. ք. վասն բժշկութեան բորտաին. Էլիանդ որ զցաւն ծանր ունի. սրբութիւն բորտաին մարմնոյ և ի մեզ հոգւոյ. . . :

ԱՅԴ, 732^բ. ն. ք. բժշկութեան բորտաին. ի ն. բանն. ձգեաց Յիսուս. ի յայտարմ բորտաէ Էրեք. բարձր Եղիցի փառօք. որպէս զի սղարմութեան իւրոյ. . . :

ԱՅԵ, 739^բ. ն. ք. վ. պատարագաց. ի բանն հայեաց Աստուած ի Հաբել. Նորատեալն նախնի. և հանգուցէ յթեանս լուսոյ ընդ սուրբս և ընդ սիրելիս անուան իւրոյ և նմա. . . :

ԱՅԶ, 747^ա. ն. մ. Հինգշաբթին. ք. ի խորհուրդ պատարագին Պողոսի. առ հաց դոհացաւ. Եվ վերս յայտմ բանի վեց իրս. որ արհամարհանօք խաչեցին զԲրիտանոս յարոց վերկեցէ. . . :

ԱՅԸ, 754^ա. ն. ք. Հինգշաբթի ի բանն քանիցս անգամ. Վաք տան եթէ հաղորդութիւն է խորհուրդ սիրոյ. յողիւ արժանապէս սրբութեամբ ի զլուսն Բրիտանոս. որում փառք. . . :

ԱՅԹ, 763^բ. ն. ք. վ. ս. հաղորդութեան. ի բանն Բրիտանոսի մարմին իմ. Փրկական խորհուրդ հաղորդութեանն. և յարութեանն Բրիտանոսի տեսողք Եղեն որում և զմեզ արժանի արտացէ. . . :

ԱՅԺ, 768^բ. ք. վ. պատարագին ի բանն. փորձեցէ մարդ գանձն. Ասն բժիշկէ թէ զոնազան է կերակուր. անմահութեան կերակուրն երկնաւոր. որում. . . :

ԱՅԻ, 773^բ. ք. վ. աւրհնութիւն միւսանին. Գիտելի է զի առաքինութիւն և սրբութիւն է. որ է աստուածախօսութիւն Բրիտանոսի Աստուծոյ մերոյ որ է աւրհնեալ. . . :

ԱՅԿ, 785^ա. ն. ք. ոսնալուտին. ի բանն արկ ջուր ի կոնքն. Բագմագութ և

մարգատէր է Աստուած. և շնորհացն արժանաւորիլ ի Բրիտանոս Յիսուս ի Տէր մեր. . . :

ԱՅԼ, 793^ա. ն. ք. ի խորհուրդ ս. Գրեալ է ի գիրս Արարածոց. Ժառանգարքայութեան երկնից. ի Բրիտանոս Յիսուս. . . :

ԱՅԼ, 800^ա. ն. ք. ի նոյն. Գիտելի է զի եթէ ողջ. ընդ նմա փառաւոր յարութեան և միստնդամ գալտեան. . . :

ԱՅԿ, 803^բ. ն. ք. մ. Ուրբաթին ի բանն. կտակ յետ մահու. Առվարութիւն է մարդկան յորժամ. յայնժամ տունն դրդէ այսպէս աշխարհ ամենայն. . . :

ԱՅԵ, 808^բ. ն. ք. խաչին խորհրդոյ. ի շառաւիղէ Երեք. Ասէ Աստուած մարգարէին առաջ. երկնաւորաց և երկրաւորաց որով և զմեզ. . . :

ԱՅԶ, 816^բ. ն. ք. մ. Ուրբաթուն. ի մէջ Երկուց կենդանեաց. Բաղմաղիմի է տեսութիւն բոնիս. միածին բանն Աստուծոյ մարդացեալ որով և ընդ որում. . . :

ԱՅԸ, 820^բ. ն. ք. վ. խաչելութեան. ևս յորժամ քարձրացայց. Որպէս զի մեծ են դարձք. և ժառանգութեան զրախալն ի Բրիտանոս Յիսուս փրկիչն. . . :

ԱՅԹ, 828^բ. ն. ք. խաչի ի բանն անկեալ Տէր Աստուած. Աստուած կրկին անգամ ստեղծեաց. աւրհնութեանց կողմանց Բրիտանոսի արժանի արտացէ. . . :

ԱՅԺ, 835^ա. ն. ք. մ. Շաբաթի ի բանն. որպէս էր Յովնան. Գիտելի է զի Յովնան օր. էր Բրիտանոսի. և ապա յայլ կերակուր ևս. . . :

ԱՅԻ, 847^բ. ն. ք. դատկին ի բանն. Օրհնեսցուք զՏէր. նախ պարտ է դիտել. աւուր յարութեան մերոյ, որով և ընդ որում հօր. . . :

ԱՅԿ, 854^բ. ն. ք. յերեսողէմ պնալոյն. ի բանն. Եկաք Ելցուք. Բաղձանք բնաւորեալ է բնական. յառաւանդիւ պարկեալէն մերմէ Յիսուսէ Բրիտանոսէ որում. . . :

ԱՅԼ, 860^ա. ն. ք. գատկին ի բանն. գատիկ մեր զենաւ Բրիտանոս. Երեւելի արեգակն որ. կերելիք զի գատիկ Տեստն է ի փառս Բրիտանոսի Աստուծոյ. . . :

ԱՅԿ, 867^բ. ն. ք. վ. յարութեան. ի բանն. ապա թէ Բրիտանոս քարոզի. Եղեն

տանք հերձուտ ծողք... ի նոյն ինքն Տէր մեր
Յիսուս Քրիստոս... :

Ա. 115, 877^թ. ն. ք. վ. յարութեան.
ի բանն... որ նստի ի պարտէզս... Չփրկական
տնօրէնութիւն մարգարայ... յարուցելոյն
ի մէս ելոց... որով և ընդ որում... :

Ա. 115, 892^ա. ն. ք. վ. յարութեան.
ի բանն... արդարեւ յարեալ... Տէրն մեր
Յիսուս Քրիստոս յորժամ... յարուցելոյն
Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ... :

Ա. 115, 902^թ. ն. ք. վ. յարութեան.
ի բանն... յարեալ Աստուծո... Հրամայեաց
Աստուծո՛ւ, Երբեմն մ. Մովսէսի... յառնե-
լոյն Աստուծոյ ի գառաւառս և որում և
զմեղ... :

Ա. 116, 907^թ. ն. ք. ի նոյն խորհուրդ.
Տեսցուք այս գերկորդ հարցումն... լիա-
թիւն որ ոչ լինի պահապանութիւն... որում... :

Ա. 117, 911^թ. ն. ք. վ. նոր-կիրակի...
ի բանն... և յետ Ը առաք... Ըստ այս եր-
բեմն կոչի... յանդիման դառնալ գնալ
որով... :

Ա. 118, 922^թ. ն. ք. վ. յարութեան
Քրիստոսի... և յ. թէ հարցանէ թէ փան...
արանց կանանց երեւցաւ... :

Ա. 119, 924^թ. ն. ք. վ. եկեղեցւոյ... յե-
կեղեցիս բարեբ... եկեղեցին համանուն և
բազում նշանակութիւն ունի... և օրհնի
ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ... :

Ա. 120, 929^թ. ն. ք. վ. օրհնութիւն
Եկեղեցւոյ... Պարտ է զիտել զի Եկեղեցիս
առաջար և բնակարան Հոգւոյն Աստու-
ծոյ... :

Ա. 121, 932^թ. ն. ք. Բ. գ. զալտեան...
Եղիշին գտաւ ձեռ... Բազում ինչ Եկեղե-
ցի... ի խնամս արարչին արհնելոյն յաւի-
տեան... :

Ա. 122, 941^թ. ն. ք. համբարձման...
ի բանն... հանէ գոշակերտան... Ամենայն
տանք տնօրէնութեան բանին... մարդասէր
փրկչն մեր և Աստուծ Յիսուս Քրիստոս
որում... :

Ա. 123, 952^թ. ն. ք. վ. գալտեան...
Հոգւոյն ի բանն գումարել երկնաւորի...
Ապա ինեալք ի հոգին սուրբ... և զլիւն
մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի բնդ որում... :

Ա. 124, 963^ա. ք. յարեալն տանից... Ամենայն
տանք և հանգէս արքայ... և ի պատիւ մար

դացեալ բանին Աստուծոյ որ է արհնելայ... :

Ա. 125, 672^թ. ն. ք. Դատի ի և Յակո-
բայ ի բանն փոքր էի ես... Յերեք որոշ-
մունտ ժամանակաց... և զէմ յանդիման...
փառարանութեան իւրոյ արժանի արտացէ
դամենայն ժողովեալքս... :

Ա. 126, 983^թ. ք. Դատի ի և Յակոբայ...
ի բանն... Երդուաւ Տէր... Չորսմութիւն
և զիրաւունս հաստատեալ է... աւանդեաց
զհոգին ի ձեռս Աստուծոյ որում... :

Ա. 127, 1005^ա. ն. ք. ո. Ստեփաննոսի...
ի բանն... ահա տեսնեմ... Ընդբանիկն ա-
մենայն մարտիրոսաց... մեղ տանողաց զթո-
ղութիւն մեղաց և նմա փառք և զհո-
թիւն... :

Ա. 128, 1015^ա. ն. ք. ո. Ստեփանն-
ոսի... ի բանն... ահա տեսնեմ... Ընդբա-
նիկն ամենայն մարտիրոսաց... տանողաց
զթողութիւն մեղաց և նմա փառք... :

Ա. 129, 1026^ա. ն. ք. ո. առաքելոյն
Պետրոսի և Պողոսի ի բանն... իւրեւ ճաշե-
ցին... Չլոյս շնորհաց և ճառագայթ փա-
ռաց էտկանին հօր... ի հիւսիս և ի հարաւ
ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ... :

Ա. 130, 1033^թ. ն. ք. ի բանն... իւրեւ
ճաշեցին տակ Յիսուս... և ի վերայ այսմ
բանի երեք ինչ... և ինքն կեանք յաւիտե-
նից Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր որդին Աս-
տուծոյ... :

Ա. 131, 1042^ա. ն. ք. առաքելոյն Պո-
ղոսի... Փոքն բարձրաբարաւ... արդեամբն
և հաստցմամբն ի Քրիստոս Յիսուս... :

Ա. 132, 1052^ա. ն. ք. Յոհաննու և Յա-
կոբայ... Պայծառ է մեղ բան տանալով-
բութեան... ի փառս արքայութեան ընդ
աջմէ Քրիստոսի... :

Ա. 133, 1062^ա. ն. ք. Յոհաննու և Յա-
կոբայ... ի բանն իւրեւ պատրաստ դուցաւ...
Առաւօտ պատրաստեալն է տէր մեր...
և տնդեղի զհոսութիւն և փառարանու-
թիւն... :

A. a. 962^թ. Յաւարտ բանիս... Եղև...
ի թվականութեան հոյ առմարիս ՌՃԻ և
ԷԷԻ՝ ձեռամբ... պարտապանիս... զՄատիմոս
զերիս... յիշմամբ մեղ արժան առնէր զծը-
նոց եռյիկ կրանս օրն և զմայն իմ ԷԷԻ ման
աղէն և զեղբայրն իմ զՄարտիրոս վ. զՅով-
սէֆն... զկոյտակրան քոյն իմ զհիլիս և

զԱւովուն և զթղթի կոկորդո գեղարտայ սար-
կաւայն... :

В. 20^м. Թաղութիւն շնորհեցէք քանդել
կարն իմ այս էր. ո՛հ եղիւնդո՛ւ քանդել կա-
ղամարս ստաւցեալ էրս վասն այս պատ-
ճառիս չէկ եկաւ... :

С. 639^р. .. յեւեցէք. զըստնապետ
վարդապետն իմ զՄիստր. և ուսուցէն իմ
զհիղիկէն ուր բազում աշխատանք ունի ի վե-
րայ իմ... :

А. 676^м. .. աղաչեմ. յեշտտակել
զգծող տառիս զՄարինոս հանդերձ. քը-
ւերը հողեւորի և զընկել զմեզ կերակրողը... :

№ 64^м. Մեհրաբեհիւն. 18×12,0,2. ԴՐՈՒ-
ԹԻԻԻՆ. Երկսիւն. յարդիր. 21. ք. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻ-
ԹԻԻՆ. № 64. ԱՎՏ—ԱՅՈ.

№ 64^р. ՆԻԻԻ. քույր. Մեհրաբեհիւն. 20,2×
×14,5×1,3. միասին. 80 ք. նորդիր. 1-24.
զրիկ և Միհաս վրդ. սապիկ և պատնեհ եր Դաւիթ.
ԹՈՆ—1691-ի. ՅԻՇ. 24^р.

Х. Ա. 1^м. Թերի սկզբից. «Արդ թէ է
Աստուած քաղում կերպիւ ցուցանելի. յդ-
թէ մի է Աստուած. յդ թէ մի է սկիզբն.
յդ թէ է սրդի. վերջին գլուխը յդ ողոր-
մութեան Աստուծոյ. :

Х². Ա. 24^р. շեղադիր քարոզ. «Ամե-
նայն մարմին խոտ է... քնարանով № 64.
ԱՎՈ. ԱՅՈ. ԱՅՏ. ԱՅՈ—ԱՅՏ. ԱՅՈ. ԱՅՈ.

Х⁸. Ա. 75^м. Աշխարհայոց ամենայնի.
«Նախքան դամենայն խնդրեցուք. հայրն
ս. Գրիգորի Նարեկացուն. (Թերի) :

77^р. Սոսի ի մաից կա երասխայ.
Ամառս ուր կա նշխարքն Դիգորայի Այոռա-
նից կաթողիկոսին : Արցախ խաչենի. և կա
ինմա ս. ուխտն խորանաչառ և եղիշի առա-
քելոյ աթոռն և ի յԱրցախ ս. ուխտն
Դանձասար ուր կա գլուխ ս. Կարապետին
Դարբան գաւառն Բրթանիկի ուր կա գե-
րեզման Յոհաննէս Ա-ին Մայրապոստոն. : Այ-
րարատ ունի բազում գաւառ ս. Արշարունի
և ձորն երասխա Կաղզվան է ուր կա ս. ուխ-
տըն Աւարդիկ հէր. և սուրբ Թարչոյ անա-
պատն. ուր Թաւմաս առաջնորդ կացուց-
անդ է և գաւառն Դարեգիկից և Երզն Կապուս
որ կառն առաջնորդից անդ է և Կարաւ քա-
ղարն և Կառաւարի Վիսափորի վանքն. ուր կա
գերեզման Աշտուկեցի խաչատուր վարդապետին... :

Արագածոտն. ուր կան ս. ուխտն Մաղմո-
սափանի ուր կա ս. նշանն յարագածոյ և սժա-
հարած ս. նշանն. առաւածընկալ ս. նշանն. Դոնու
ս. նշանն. յերուսաղիմ ս. նշանն. սուրբ Յակոբ
Մծրնա հայրապետի աջն ս. Յակոբ Տեառն եղբոր
մասն և գերեզման տկանատեա Գրիգոր ս.
վարդապետին : Այլ և Յոհաննէս վանի ուր կա
վարդապետ Բրթանոսի ս. քիւնդն աջոյ ձեռին և
ճեղքափանի ուր կա յըջապատառի ս. նշանն
Դոնափանի ուր կա գերեզման Պետրոս տկանա-
ռի ս. վինն և կապա (և կոչ ուր կա) սուրբ
գերեզմանքն Յոսիկ և Դանիէլի թոռանց ս.
լուսաւորչին : Այլ և Խաչիվանցի և ս. Դիվարի
ուր կան ծնօն և գաղան (գաւառն) և
սկանցն և արիւնն ս. Դիվարցա գոտափարին...
Իսկ ի կողմն Դառնոյ խաւանիկից մեծ եկեղեցին
որ է Հայոց քառ ուր կա կենդանադիր պատկերն
Վերջական և ս. աջն Թարսիսի առաքելուն և
ձորայն ս. Կարապետին. և այլի վանքն ուր կա ս.
Դիվարքն առաւածածուխ ներկեալ արեամբ
կենարարին և խաչափն ս. խաչափն. և Այդոց
վանի ուր կա ս. աջն Սահպանեոս քահանային.
և ս. աջն Թրսապետի կ. որդոյն Գրիգորի ս.
լուսաւորչին : և մայրաքաղաքն Դառնի ուր
կա ս. գերեզման Դառն հայրապետին և Մաշ-
տոց հայրապետին. և գեղեցիկաշէն դարձն Տր-
դասա : Կոստյ Նրեան է իւր վիճակովն և 2-
գափան անդ է ուր կա Գեաւարդէ ս. նշա-
նըն. և Կիւրեանց ս. Մարգիւն և սուրբ Կիւր-
կոսի աջն... : Վայոց ձոր եղեգածուն է ուր կա
կենաքիւր ս. նշանն և Հիւսիսի վանի և անդ կա
նշխարք Սիմեոնի յեր Սահպանեափն. ի Թաւմասի
վանի և Դաւիթի ուր վարժարան է և աթոռ
ս. վարդապետացն մերոց. Ետրապատական
և Դանձակ-ճաճասան Թաւրիկ է գաւառքին
շինեաց գնա Խոտրով հայրն Տրդատայ և
անդ նստեալ առնայր գլբէժ արեամն Ար-
սաւայ. եղբոր որդոյ իւրոյ. և կոչեաց գա-
նուն քաղաքին դա վրիժ յետոյ Հայրաւ խոտն
նորդեանց վասն որոց Դաւիթաւարի կոչի
այժմ : Հեր և Զարեանց գաւառն եւոյ կ. Ար-
սաղ-Մակիւ կ. ուր կա ս. առաքելաւն Թա-
ղէտու Հայոնեաց գաղան մաս է Նախաւան քա-
ղարի ուր Սիւնեաց արիւնն շինեաց վանք.
և անդ եղ զմասն ի Կենաց վապէն. զոր
առ ի Հերակիւ... : Աղբակ և Սաղմատ...
ուր կա նշխարք Ետրապետի ս. առաքելուն... :
Արեանի աշխարհն Դեհն է. և հաշտեալ որ

ս. ու խան Հաղարս և Ստանահինն զոր չինեաց
կառավարաց թաղաւ հին, կինն ողորմած Աշտ-
տին նժ թվին: Տալարացոց զաւառն Բամբա-
կէ ձորն է: ուր կա ս. ու խան Սուրամարու
ս. նշանն: Տալիւր Լաւաի է: ուր փայտքն է և
Հառաւ ալի ս. ճշանն. և Յոհան ս. գերեզմանն:
սրանչեւագործ: ս. հայրապետն. որ Եհան
ի վերին աշխարհէն զողզն Հառամաց: հրա-
մանաւ անմար իշխանին: զի ի խանկարմա-
նէն եզրի որ հաւանեցաւ Նիւակի: և Զ կաթ.
27 տարի փայլեցորնի զաւանութեամբն նըս-
տան աթոս ս. լուսաւորին: մինչ ի Յոհան
աւանդեցին: որ Բ. դ. լուսաւորիչ եղև և սըր-
բեաց զաղլաւ Հայոց ի յերկարնակաց դա-
ւանութենէն: և արար ժողով ի Մանգիկեա
և կարգեաց 'Ի աւագ տունն և տաւոց զմե-
ղոք ամենայն-ին ի առանի 'Իաթի մարդա-
րէին: Խոտխորանիք. Խոյսանի է իւր վի-
ճակովն, փայտակարան Տիփիսի է. վարդանակերս
Տիփիսեաց վիճակն է: Ափխազ, և մաղքթոց
աշխարհն է: Մցիկիսա պատրիարկարանն է
Վրաց: Սամցխէ-սխլցիսա է: Յիշխանաց Եր-
կիրն է օծեալ խաչն ս. հայրապետին որ
այժմ մանաւոց կոչի: Տայոց զաւառն վիս է:
Խաչէր զաւառն սահմանակից է Տայոց.
Աղովխան և քաջբերունի: Արճէշ է: ուր
կան ս. ու խան Մեծոփի և արժափեր և ուսըն-
կարս ս. նշանն ամենագոր: Բագրեւանդ զա-
ւառն Մաժկերով վաղաքիւր (կոչի և ապահու-
նի): և Առ թերտն և քաղաքանի Բերկերի է: ուր
կա ս. ու խան տէր Յուսիպոս յոյն: Վասպու-
րական Վան է: ուր կան ս. ու խան վասպ-
տնդ կա ս. նշանն զոր Երբ Զոյիփախն ս.
կոյսն: և ու ճշանն Դիւաղարձ: զոր Երբն որ-
դիւն Սեմեփիմա: քնդ ս. մարմնոյն Պարոս
կաթ-ին և անդ հանդուցին: Եւ Զարաւանք
որ է Սարնապա. զաւառք են Վասպուրա-
կանի Լ. Զ. Լաւաւանիք: ուր կա ս. ու խան
Հոգոց վանք: ուր կենդանադիր պատկերն է
տիրամայր ս. Աստուածածնին, զոր Երբ
ս. առարեան Բաբրոյիմա. և անդ է զե-
րեզման Տեղաթ թաղաւորին և Այսիկն տիկնա
և խորովիկխաւոյ: և կոչի սա Հաշաէն զա-
ւառ: ուստի Երանէ զեան Տիգրիս: որ
Տիւրթ կոչի: Եւ Ընձեւոցեաց կա Էր մեծն
Խորով: (թերի):

№ 647. միասին: նորագիր: 11 թ.
յիշ. 7թ. 11թ. 1^ա. դէմք առակիս առ ամե-

նակալ ընտթիւն արարէին հայի. և առն
անուամբ զնա նշանակէ « Եւն միտք էին
2 որդիք: Արդ Էրկա որդիս: »

№ 647. նոր նորագիր 24 թուղթ:
երկուսն. * 1^ա Անահիայի վրդի. աստղեայ Յով-
հաննա. ա. զլ. յն. Յոսիանա հակիրճ և
համառոտ. ի մի բերան փառաւորեցաւ ք: 2^ա.
Տ. ս. Բաբոյի Կեաւոս. փողեցէք առէ: 3^ա.
« Այս հրաման մարդարէական մեղ: և փըր-
կաթիւն գոյեց: » 11^ա. Յովհաննա Սակերտանի
ի մեկնութենէ Աստղեայ մարդարէին « Զի է
առն զի պահեցար: հանդերձեաց բարո-
թեանց հասցաւ ք: » (ապա մեծատուն ա-
ռակը) Եւ էր ամն առէ մեծատուն: հա-
տուցման պահանջեցէ: »

Թիւ. № 65. Ան. Սիւն. Բաբոյի զոր. Նիւիթ.
յաւոր. ԿԱՁԻ. 16×10×7. կաշեկապ ա-ի վրայ
խաչեայ Բրիտոս. յ-ի վրայ կղնուած փառակոսի
փանդակներ. ՀԱՆԿԱՄԱՆԻ. վառ. ԿԱՍԱԿ ԹՎ. 1.
350⁰. 495. Մեծոփի. 15.5×10. ԳՐՈՒԹԻՒՆ.
միասին 11.8×59. Թուրք. 495. ՏՈՂԻ. 21.
ՎԵՐԿԱՅԻՒԹ կարմիր քանափով. ԳԻՐ. Երբ
(վարժ) ՍԻՂԻՆԱՍԱՌԻ. քաղաքի. սակեցոյն կանաչ
կարմիր զոյնեղով. ԼՈՒՈՒՆՅՈՒՆԱՌԻ. 2^ա. Եւն
իւր. Եւր զիւի մօտ ժողովար. կարմիր ու սև զոյ-
նեղով. ԵՈՒՐԻՒԹ ԹՎ. 2^ա. կարմիր զձեղով ԺԱՄԻ-
ԿԱՎ. (ԺԷ) ՅԻՇԱՍԱՄԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆԻ. 40^ա. Եւ այլն.
ԲՈՒՄԱՆԱԿ. քն. № 64. Ա. 5. և 7.

1. Ա. 28^ա. դ. վան պահոց. և պա-
հեալ զի տի. « Եւն Յուր թէ կեանք. և
նորդել բարի զործովք ի փառս նորդո-
ղին մերոյ Բրիտոսի: » Ա. 56, Ա. 57, Ա. 52,
Ա. 55, Ա. 56, Ա. 58, Ա. 60.

Ա. 2, 119^ա. դ. ք. վ. ողորմութեան,
Երբուք զթաճք. « Բնութենէ որ հայրն սի-
րէ զորդին. և ապառեաց հոգին ի զժողոց
որում արժանաւորեցէ: » Ա. 62, Ա. 65, Ա. 68—
Ա. 71.

Ա. 5, 196^ա. ն. ք. ի խորհ. յլոց քա-
ռանկոյն. « Եւ արդ վերջացեալ քո ժամա-
նակաւ. և յանարատ Երանութիւնն.
բարեխոսութեամբ որոց վկայեցն: » Ա. 72—
Ա. 75, Ա. 77—Ա. 79.

Ա. 4, 295^ա. ք. ծաղկազարդին և ամին
դէշն. « Վարդ առն թէ վանն Աղամայ. և
փառակցի մեծնի այժմ: » Ա. 87, Ա. 91.

ԱՅ, 341. « Երանելի բնութիւն և ան-
նախանձ բարեբարութիւն. Աստուած ճշ-
մարեալ որ ի հօրէ ելանէ. » :

ԱԵ, 351^ա. ն. ք. վ. պաշտաման պա-
տուհասի. ի բանն. վաղ հարէք ի սին. « Փոխակախան է մարդոյս բնութիւն. և
մասնաւոր ապաշխարութիւն. » :

ԱԶ, 375^բ. ն. ք. վ. ապաշխարու-
թեան. ի բանն. ապաշխարեցէք զի. « Տէրն
մեր զապաշխարութիւնն. և մարդասիրի
իւրիք անձնաւորութեանն և մի աստուա-
ծութեանն. » :

ԱԴ, 370^բ. ն. ք. վ. ապաշխարու-
թեան. ի բանն. ապաշխարեցէք. « Նախ
անցաւ թէ զի՛նչ է. զի նոքա ոգորմու-
թիւն գացն Երեսնէ Բրիտանի արում. » :

ԱԵ, 390^ա. ն. ք. վ. զղջման ի բանն.
զմեղս ատեցի « Ե զղջման եկեղեցն. և զայլն
նմանապէս արում և զմեղ. » :

ԱԶ, 395^բ. ն. ք. վ. խոտաւանու-
թեան. ի բանն. խոտաւան լերուք. « Նախ
զիտելի է զի խոտաւանութիւնն է. և մարդ-
կան որպէս ասացաւ որ և զմեղ. » :

ԱԴ, 409^բ. ն. ք. վ. խոտաւանու-
թեան ի բանն. խոտաւան լերուք. « Որ-
պէս ասի աղտեղեալ արտոցէ Բրիտան
թաղութիւն մեղաց և նմա վատք. » :

ԱԵ, 419^բ. ք. վ. խոտաւանութեան.
ապա թէ խոտաւան լինիմք. « Վ. զք. ասին
թէ Աստուծոյ դատաստանն. և խոտաւա-
նահայրն ի հարցանելոյն Աստուծոյ վատք. » :

ԱԶ, 440^ա. յգ. խոտաւանութեան.
Ապա թէ խոտաւանիմք. « Վ. զք. եկեղեց-
ոյ վկայութեամբ. ձեզ զյանցանս ձեր և
Բրիտանի մարդասիրին. » : ԱՊՑ, ԱԴԴ — ԱԼԵ,

ԹԻԻ. ՅՁ 66. ԱՆՈՒՆ. Պարզագիտ. ՆԻԻԹ.
հասարակ. ՀԱՆԴԱՐԱՆՔ. յա յի. ցնցակի. ՈՒՆ-
ԵՐՈՒԹԻՒՆ. 21.3×15.4×3.5. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. երկսիւն.
15×4.5. ԲՈՒՂԹ. 212. ՏՈՒՔ. 22. ՎԵՐԱԲԻՐ.
Կ. ք. ով. ԴԲ. հարցիւր զի. ՍԻՐԱՆՏԱՆԻՔ. Կ. ք. ով.
Երկարագիւ. ԺԱՐԱՆԱԿ. (ԺԷ.) ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ.
սկզբից և վերջից բերի. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. մի բի-
րի ֆառոյ.

Ճ. Ա. 4^ա. հ. պատմութիւն Եկա-
որդոյ նաւուց. « Եր յազգէն Նիքիթի. զոր-
դին խորայէլի. և Բրիտանի. » :

ԱԶ, 17^բ. հ. պատմութիւն Եկա-
որդին. « Եկա Թեաքացի էր. որ չէ ան-
սած. որոց փրկեցէ. » :

ԱԵ, 37^ա. ք. ի բանն որ ասէ. Եւ հրա-
մայեաց Դաւիթ. « Եւ զի նահապետք յեր-
կար. ոչ են համք իմ ի դատ. » :

ԱԶ, 41^բ. ք. ի բան Եովնանու. Ահա
Պ. ասուրք և այլ. « Զի Նինուէ էր քաղաք.
և ծարաւ ջրոյ այլ լսելոյ զբանն Աստուծոյ. » :

ԱԵ, 48^ա. ք. և պատմութիւն ի բան.
Եւ ի չորեքասան ամի. « Սենեքորիմ հա-
պաշտ թագաւոր. արքայութեան իւրոյ. » :

ԱԶ, 59^ա. ք. վ. երկից մանկանց. « Եւ զի
յոտաջ քան զգիրութիւն. զերիս ման-
կունս. » :

ԱԴ, 67^բ. ք. ի բան Դանիէլի փոխ-
ցաւ թագաւորն. « Եւ զի թագաւորն նա-
բաւ զոգոնտոր. ամենայն բարեաց. » :

ԱԵ, 75^ա. Այս ք. և պատմութիւն վ.
զալտեան Գողայ և Մողոգայ. « Եկա զար-
ձի պատմութեանն. և զոռն երկնից և
Բրիտանի. » :

ԱԶ, 85^բ. ք. և պատմութիւն վ. զԼ-
րութեան Բաբելոնաց. « Եւ զի յոտաջ
քան զգալուսան Բրիտանի. ի կատարած
կենաց մերոց. ամէն. » :

ԱԴ, 102^բ. ք. ի բան. որպէս ի թի.
« Թէ վատն ինչ պատճառի. որբել զմեղ ի
մեղաց. » :

ԱԵ, 108^ա. ք. վատն կերակէի. ի բան.
պատմեցէք զոր. « Որպէս ու. արարչութիւ-
նն. ի կորուսան յաւիտեանից. » :

ԱԶ, 110^բ. ք. ի բանն. որ զանձն ի բ.
« Անձն զբանական հոգին ասէ. լուցիկ լինի
անչէջ հրոյն. » :

ԱԴ, 120^ա. ք. ի բան Սողոմոնի մահ
և կեանք. « Եւ իրաւ վատն մարմնաւոր.
կաղաւի շնորհքն Բրիտանի. » :

ԱԵ, 128^բ. ք. ի բան. որ ոգորմի աղ-
քատին. « Այսպէս հրամայեն վագ. մատ-
նակից կու շինեա. » :

ԱԶ, 137^բ. ք. վ. ապաշխարութեան
ի բան. և զերուք խորապէտք. « Նախ զի-
տելի է զի որպէս շնորհեաց մեղս ցելոյս. » :

ԱԴ, 145^բ. ք. մ. Եւթթին. ի խորհ. ո.
պատարարին. « Երաւ Ետան նախնի.
Բրիտան Աստուած փրկէ մեր. » :

ԱԵ, 154^բ. ք. ի բան. իսկզբանէ ո-

բար Աստուած. Անդրանիկ օր միապետ-
թուս. զերկնից արքայութիւն և նմայ. . . :

Ա18, 168^ա. ք. վ. պաշտական Գրի-
տոսի. . . Եւ վասն միասնգամ գաղաթեան .
ընդ արդար գոտուն վառաւորիս. . . :

Ա19, 179^ա. ն. ք. վ. հիւրընկալու-
թեան. ի բան. . . Ժողովեցէք զիս . . . Եւ զի-
տելի է օրինակաց. . . զշխառ անձրևի իջեալ. . . :

Ա20, 193^ա. ք. ի բան. . . լաւ է մտն.
. Եւ պարտ է գիտել զի. . . յարքայութիւն
Երկնից վառք. . . :

Ա21, 202^ա. ք. ի բան օրինացն. . . մի
զոգանար. . . Եւ զիտելի է զի այս բանս տա-
տուածայիր. . . (Թերի) :

Թիւ. № 67. ԱնՈՒՆ. Բարոդադիւր. Նիւիթ.
հասարակ. ԿԱԶՈՒ. 26×20×7.5. Կոշա կոշուց
խալախանդակներով ՉԱՆԴԱՐԱՆԻՔ. շառ և. ԿԱՍԱԿ
ԹՂ. 1—4. 136^թ. 555^թ. 559—562. ՄԵՐԻԹԻԻՆ.
26×18, 2×7. ԿՈՒԹԻՆ. ԿԵԿԻՆ 15, 2×5, 6.
ԹՈՒԼԻՔ. 286 ՏՈՒՔ. 29. ՎԵՐԵԱԳԻՐԻ. Կ. Բ. ՈՒՎ
ԴԻՔ. Երոզիր զեղ. ՍԿԶԻՆԱՏԱՆԻՔ. Կ. Բ. ՈՒՎ
ԿԱՐԻ (շառ պակաս) : ԺԱՐԱՆԱՆ. (ԺԷ) ԿՆԻՔ.
5^ա. 136^թ. Եւ այլն Էղծուած. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆԻՔ. 136^ա
չնկուած գրութիւն. . . 136 ի աշխարհ Թ-դ. զԼԻԿ
Եւ ԲԱՆ 329. Ժ-դ. զԼ. ՅԵՆԱՏԱՆԿԱՆԻՔԻՆԻՔ.
40^ա. 136^ա.

1. Ա. 5^ա. Տէր Աստուծոյ Սիրեմաց Եղի և
հոգեւորով վարժապետի քարոզ տարեման.
ի բան որ տալ. Օրհնեցայք զաւեր. . . Սրան-
չելի է Աստուած և սրանչելի էն. . . Նար
սրանչելիք են և Քրիստոսի մարգարերին. . . :

Ա2, 11^ա. ն. ք. ծննդեան տեառն.
ի բանն. . . սիրելին ի սենեակ մեր. . . Եւ ու-
րեմն հոգեւորս. . . բանիս որ տալ. . . սիրելին
ի սենեակ մեր. . . :

Ա3, 23^թ. ն. ք. ծննդեան ի բան. . . սըր-
տացոյցի զմէզ . . . Եւ անդադատմունք սիրոյ
աշխարհային. . . յանապատ ու բախտ թիւնն. . . :

Ա4, 40^ա ն. ք. ծննդեան. . . ի բան.
ծաղիկ զաշտաց. . . Եւ ուրեմն յերդս Եր-
զոցն. . . սրտացոյցի զմէզ ք. իմ. . . :

Ա5, 60^թ. ն. ի բան. . . զեղեցիկ Եւ.
Անկողան բնութիւն և Ենճառաց թաղա-
ւորն. . . յանապատ ու բախտ թիւնն ամէն. . . :

Ա6, 87^ա. ն. ք. ծննդեան. . . ի բան.
և յաւել 8 էր խօսել. . . Ահայ մեծ և անճա-

ռելի. . . տէր ինչն ի նշան և Քրիստոսի. . . :

Ա7, 101^ա. ն. ք. ծննդեան. . . ի բան.
տալ զքեզ արտաքոյ. . . Եւ անդամն անճա-
ռաբար. . . է ծնունդ քո տէր և Քրիստոսի. . . :

Ա8, 119^ա. ն. ք. ի բան. . . սիրեցէք
զթշնամիս. . . Որպէս զամենայն ինչ ի հա-
կառակաց. . . և զսիրելին մեր տունը. . . :

Ա9, 127^ա. ն. ք. ի բան. . . ահա մեղա-
ւորք. . . Եւ անդամուն է խորհուրդ. . . յայցա-
նէ ինձ արարաք. . . (Թերի) :

Ա10, 137^ա. ի բան Աւետ-ին. . . տալ աւեր
և մերձեցաւ յիս. . . Եւ Ժողովարդ պնդեն և
նեղեն. . . Երթ ի խաղաղութիւն. . . :

Ա11, 140^ա. վ. քանանացի կնոջն. . . Եւ
պարտ է զիտել ոյ հրաւիրեաց. . . քաջու-
թիւն քո յայանի լինէր. . . :

Ա12, 149^թ. ն. ք. ի բան. . . Աստուած
մալն հեթանոսք. . . Եւ անաւ Նախնեմով
Աստուծոյ. . . վէժ զերեւմանին այս են առ.
այս. . . :

Ա13, 158^ա. ք. ի բան. . . ուր առեալ
Եղեն. . . Եւ հոսոյն անճառից. . . կային մերձ
զերեւմանին. . . :

Ա14, 168^ա. ի բան սաղմոսին. . . զի վըշ-
րեաց զգրան. . . Եւ այս է զի վասն երթա-
լոյն. . . յարժամ և կամի. . . :

Ա15, 186^թ. ն. վ. խոտտովանութեան.
ի բան. . . խոտտովան Եղերաք. . . Նախ պարտ
է զիտել. . . զի քաղցր է զի յաւիտեան է. . . :

Ա16, 188^թ. ն. ի բան. . . օտար Եղէ.
. Եւ քո մեհնայն բանք. . . Եղարդ կոչիլ յո-
ցայ. . . :

Ա17, 192^թ. ն. ք. զերկնացէ զիս տէր.
. Նախ տեսցուք թէ վասն էր. . . յգ. որոյ
տալ զերկնացէ. . . :

Ա18, 195^թ. ն. ի բան. . . երկնք պատ-
մեն. . . Եւ թէ վասն էր ինչն. . . երկնք պատ-
մեն. . . (Թերի) :

Ա19, 198^ա. ն. ք. ի բան. . . Եւ որպէս
ջուր հեղոյ. . . Նախապես ք թէ վասն էր.
որպէս ջուր հեղոյ :

Ա20, 202^թ. ն. ի բան. . . Աւ քեզ տէր
համարաճի. . . Կիտելի է զի զիրս բացա-
յայտ է. . . համարաճի զանձն իմ. . . :

Ա21, 206^թ. ն. ի բան. . . զաւր տաճար
Աստուծոյ էր. . . Պարտ է զիտել թէ որպէս
Եմր. . . վասն որոյ տալ զուք տաճար. . . :

Ա22, 208^թ. ն. ի բան. . . զօրութիւն իմ.

Արկին է սկիզբը դարձոյ մարդոյն. . . զնին
հշիսք արդարութեան. . . :

Ա. 25, 217^ր. ն. ք. Մարգարէս յարտա-
ցի. . . Հարցումն անէ Մովսէս մարգարէ. . .
միայն տարտ ի բնութենէ Բրիտանի մարգ. . . :

Ա. 26, 247^ր. ն. ք. ի վերջից վշտաց. . .
հարցումն զի նշէ սրտակ. . . ի գլխոյ ձե-
րոյ ոչ հարկել. . . :

Ա. 27, 304^ր. ն. ք. սրեալ նշան. . . հար-
ցում զի նշէ նշան լիւանցն. . . յանգիմա-
նեանցէ զիս վառն մեղաց. . . (խելի) :

Ա. 26, 329^ր. վ. Ժամանակաց զիտելոյ
զորանն. . . Յաղամոյ մինչև ի ջրհեղեղն. . .
զթարգմանչայն Ա. Բրիտանի. . . :

Ա. 27, 330^ր. Ա. յս է պատճառ պահոց
• Տ. զի ն. տնի խորհուրդ. . . պա. նախ զի
պահեն. . . բռն ի բարանիւր զործոցն և
Բրիտանի. . . :

2. Ա. 341^ր. Մովսէս վ. ի բանն.
լուսադարութ. . . արքայութ. . . և Ասէ տԲն ի
սրբոցն. . . բազմապէս գացն յաղութ. . . :

Ա. 2, 346^ր. ն. ի բանն արդարութիւն
ա. . . Նիս թակտն ընտ թիւնս մեր. . . յանձուր
և մեղք և արգելս զանազան են. . . :

Ա. 3, 350^ր. ն. ք. բնթելոյս Թոն յիւր.
• ստատածային զիրք ամենք. . . զի նաչն յո-
ւիտենից ի Բրիտանի Յիսուս. . . :

Ա. 4, 356^ր. ն. ք. մի սպանաներ. . . Ա. զի-
ւորք որք ի ճանապարհս. . . յոս խոնարհան
սպանանէն. . . :

Ա. 5, 365^ր. ն. ք. մի ստա վիտելք.
• Գիտելի է զի կրկին է զիւր. . . զայելել ի
վառն անվաղճան ի Բրիտան. . . :

Ա. 6, 382^ր. ն. ք. մի շնոր. . . Գիտելի է
զի երեւել. . . ոչ բաննի տմեկն. . . :

Ա. 7, 384^ր. ն. ք. մի զոգանար. . . Գո-
ղա թիւն բաժանի յերկուս. . . որում զոգ-
տիս զպատիւ. . . :

Ա. 8, 393^ր. ն. ք. էթէ ծառայք էր.
• Խոյրիւր է թէ կարտ թիւն մտայն. . . Եր-
կրնիցոք և զարծոք ի մեղաց. . . :

Ա. 9, 397^ր. ն. ք. խորաք վառն խո-
նարհութեան և Երդ հիմն ստարինտ թիւն
է. . . զմի ի փարկանցս յառցանէ. . . :

Ա. 10, 400^ր. ն. ք. Արթուն կոցէր.
• Գիտելի է զի ի զիրս. . . արեւ ընդէր նրն.
ջէք. . . :

Ա. 11, 403^ր. ն. ք. զի ևս բնկալոյ ի

տեառնէ. . . Վերադոյ շնորհոյ վիճակաւն.
խորհրդին տեսակ հոցն կատարի. . . :

Ա. 12, 422^ր. ն. ք. Տէր սիրեցի զվա-
յելչութիւն. . . Ս. վարդիք նաղելի. . . ի զոքն
Երբաճամո և Բրիտանի Յիսուս. . . :

Ա. 13, 443^ր. ն. ք. Գոսր էք լոյս աչ-
խարհի. . . ի վերոյ բանիս աշտարիլ. . . և մեղ
բարեխոս միչս տեսողաց. . . :

Ա. 14, 456^ր. ն. ք. Բանաստ թիւն յիւս
ճանապարհաց. . . նախ զիմաստութիւն զի-
տանցոք ընդ յաղամա յարտ սղ. . . :

Ա. 15, 464^ր. ն. ք. Եղիցին զօտիք ձեր.
• Վարտ այս կոչի Բ. զ. զալուստ. . . զրեալ
յաղութ տեղաւթ. . . :

Ա. 16, 472^ր. ն. ք. բարձր սրարէք.
• Ե վերոյ այսմ բանի տեառնելի է. . . զի
սուրբ է տէր Լաստած մեր. . . :

Ա. 17, 479^ր. ն. ք. մարդ ի պատուի
էր. . . տէրութիւն զաւրտն սր արարին. . . բարի
զործոցն առ շարն. . . :

Ա. 18, 492^ր. ն. ք. Ես եմ հովիւն քաղ.
• Վերջապանց բարսոյն Գ. Են. . . յառաջեալքս
ի բեղ. . . :

Ա. 19, 505^ր. ն. ք. . . Գիտելի է զի
սառն թիւն համանուն. . . զանա զպարծս և
զանարկնս նոցա. . . :

Ա. 20, 514^ր. ն. ք. պատուիս զաէր ի
քոյոց. . . նախ զիտելի է թէ վառն. . . լի-
ցոք ի Բրիտանի Յիսուս Տէր մեր. . . :

Ա. 21, 525^ր. ն. ք. բանն մարմնն Եղև.
• Երգ ի յարկն առ Լաստանչայն. . . բանն մար-
մնն Եղև և Բան. . . :

Ա. 22, 545^ր. ն. ք. վ. հաւատոյ. . . Գի-
տելի է զի տէր մեր զհաւատչն. . . և զխորո
Լաստածոյ տակ առ աղիւտն Պողոս. . . :

Թիւ. № 68. Անուն. Բարդուղիմ. Նովե.
բարդ. ԿԱԶՄ. կոչեկազմ. Բառակոսի. Բանգակն-
բով. ՀԱՆՊԱՄԻՆ. Բառ. ՍԵՄԻԹԻՆ. 15×10. 7×
×2.5. ԳՐԱԹԻՆ. Բառ. 12×7. ԲՈՒՂԻՄ. 135.
ՏՈՂԻ. 24. ՂԵՐՄԱՄԻՄ. և Ե. և կարմիր
բով. ԳԻՄ. Բառ. Բառ. ԿԱԶՄԱՍԻՄ. Եւրպա-
ցիւր և զարդացիւր. կոչմ. և կոչ. քով. ԵՐՄԱ-
ՆԱՍ. ԲԻ. ԿԱՄ. 135^ր կոչմած. ՏԵՐՄԱՄԻՄԻՆ. Եւր.
սկզբից թիւի. 8-ի և 9-ի. 17-ի և 18-ի. 53-ի
և 54-ի. 55-ի և 60-ի. Եւր. քոչմ. և Եւր. Եւր.

1. Ա. 1^ր. ք. Ս. Եւր. Եւր. ի յիւստէտ-
ցիւն. . . բան Եւր. Եւր. Եւր. Եւր. Եւր.

առաքինութիւնք. ոչ կամիմ զմահ մեղա-
որին. » (թերի) :

Ա2, 9^ա. ն. ք. ի յողջոյն. յոր տուն
մտանիցէք. « Մարգարէքն ի հնումն և ա-
ռաքեալք. և որք ոչ ի յես մտայցէ. » :

Ա3, 10^ա. ն. ք. ի նոյն. « Սովորու-
թիւն է ծնողաց. և զայլն որպէս կամիս. » :

Ա4, 12^ա. ն. ք. « Սովորութիւն է
թագաւորաց. հեռի անտի. » :

Ա5, 14^ա. ն. ք. ի յորպիսութիւն ա.
Էջմիածնի. ի բռնն սեաւ եմ և գեղեցիկ. «
Դու ի՞նչ մարգարէն յառաջագոյն. այ-
նովքս հանգեբժ և այլք. » :

Ա6, 16^ա. ն. ք. ի ս. Էջմիածին և ի ս.
միւռնն. ի բան. Աղբիւր պարտիպաց.
« Խորհրդաբար արքայն. զոր երանեն և գո-
ղեն. » (թերի) :

Ճ. Ա, 18^ա. յայլմէ ք. վ. ողջունի.
« Կերպադրութիւն ողջունիս. հանգիստ և
աւքայութեան և. » :

1. Ա7, 21^ա. Օրհնութիւն ժողովրդեան
և շրջաբերականք. « Ի դթութեանց Տեառն
Աստուծոյ զժողովուրդս ի խոստովանու-
թիւն. » :

Ա8, 37^ա. Գոչեաց զօրութեամբ. «
որպէս հրամայեաց Աստուած. պետնարնս
միայն տեսանէ. » :

Ա9, 43^ա. վ. յղութեան աստուածա-
մօրն. Տէր արար դքեզ. « Բնաբանս այս ու-
նի եւ մատունս. մարմինն կերակրեցի. » :

Ա10, 52^ա. յղ. խոնարհութեան. « Ի-
մաստութիւն հօր Յիսուս զճանապարհս.
զժամանակ շնորհաւորութեանս. » (թերի
միջից) :

Ա11, 55^ա. ք. ի ս. Էջմ. և մեռ. գո-
ղիլի են գեղ. են. ժեստ վարդապետաց ար-
դարութիւն է. մի մոռանալք պերտտիս
նորա. » :

Ա12, 57^ա. ն. ք. որպէս զգեցաք
զպատկեր. « Աստուածաշունչ զիբն ի ճա-
ռելն. տան նորա և զտոմի նորա և այլն. » :

Ա13, 61^ա. թերի ք. « և ինքն Քրիս-
տոս Աստուած որ. անճառ երանութիւն
յաւիտեանս. » :

Ա14, 62^ա. ք. և շնորհաւորումն մ.
պահոցն. « շնորհաւոր պահք և շնորհաւոր.
զսուրբ մարմին նորա. » :

Ա15, 65^ա. ա. շարաթին յաղուհացի.

արասցես զամենայն ըստ. « Ի յազատելն
Աստուծոյ զհարայէլ. առ յիս և ինչ ոչ
լռուել. » :

Ա16, 69^ա. ք. ա. շք-ին. « գոչեաց զօ-
րութեամբ. « Եկեսցուք ի բռաբանս մեր.
ընդ օրինակին իմոյ. » :

Ա17, 74^ա. ք. ի մ. պահոց. « շք. լուս-
ցարուք. « Առաց Աստուած իսրայելացւոյ.
ուր կերեցէ զձեզ. » :

Ա18, 79^ա. ք. ի նոյն խ. արասցես ըստ
պատկերի. « ծ. յստաջնումն ստեղծագոր-
ծութեան. այսինքն յեկեղեցին. » :

Ա19, 84^ա. ք. ի նոյն խ. « Նախապէս
ղայս պարտ եմք. սուր կերեցէ զձեզ. ու-
րեմն տապաքուք. » :

Ա20, 88^ա. ն. ի նոյն. « Եւ որպէս ա-
ռացաւ թէ պահոցս. եղնկօք ցուցանի չեղ. » :

Ա21, 91^ա. ք. ն. յԲ-դ կերակէն մ.
պահոց. « Ասացաք ի յանցելումն եւ թնեկին.
և որպէք սատանայի կոչմանն. » :

Ա22, 95^ա. ք. վ. մահուան. « Յորժամ
Աստուած կամեցաւ աւերել. որ է պերկ-
մանն. » :

Ա23, 97^ա. Կաակ և ք. իմ. յիւրա-
թին. « Սարսափիմ և զարհուրիմ. անուան
իւրոյ որ արհնեալ. » :

Ա24, 116^ա. ն. ք. և ներբողեան ի Զ-դ
ողորմութիւնն Աստուծոյ ի ս. Էջմիածին
« Արդ ամենաբարին Աստուած ի յարկիա-
կանէ լուսոյն. » :

137^ա. երգ թուրքերէն « շարշուտայ
պեալան օղի. » (17 տ.) :

Թիւ. № 69. ԱնՈՒՆ Քարդագիրք և կռակ.
ԴԻԹ, քուղք հասարակ. ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ. վաս. ԴԱ-
ՏԱԿ ԹՎ. 924—926. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 20×15,4×
×6,3. ԴՈՒԹԻՒՆ. միասին 16,3×11,5. ԹՈՒՂԹԲ.
466. ՏՈՂԲ. 26-7. ՎԵՄԱԳԻՐԻՔ. սև քանափով
ԴԻՐ. շեղագիր հիմ. ՈՒԶՈՒՆԱՏԱՆԻՔ մեծատառ.
ԼՈՒՈՒՆԱՏԱՆԻՔ 1^ա. և այլն նոր մատնակի
զգեղ ՄԱՆՄԱՆԻՔ. ՈՒՐ. սպուած պատկեր ծե-
փրիստսի ԽՈՐԱՆԻՔ ԹՎ. 1^ա. ԺԱՄԱՆԱԿ. (ԺԹ)
ԲՈՂԱՆԻՔ. սև № 50. № 64. Ա35, Ա68.

Ճ. Ա, 61^ա. ք. վ. յարութեան Քրիս-
տոսի. « Այսօր է զոր արար. « Քանզի վղք
եկեղեցւոյ. արորչին օրհնելոյնս № 64.
Ա125.

Ա2, մօէ. ք. վ. պահոց. ի բանն. . . պահեալ զի տիւ և զի գիշեր. . . վղք ասեն թէ Աստուծոյ. . . ի խաբէութենէ նորին փրկեացէ զմեզ Բրիտտոս և նմա. . . № 65. 1. Ա, 28. (Թերի). № 64. Ա62, Ա78, Ա48.

Ա5, նի. ք. վ. եկեղեցւոյ. . . «Նախ գիտելի է զի սուրբս. և ժողովէ ի կեանսն յաւիտենից. » :

Ա4, նաէ. ք. վերափոխման Աստուածածնի. . . «բազում յուստեբք ոտայան. . . «Արարիչն Աստուած արար. . . ընդ հօր ամենապաշտի և ամենասուրբ. » :

Ա5, շփ. ք. վ. ս. խաչին. փայտ կենաց. . . «Աստուածային և նախնին մեծն. . . սրտից մերոց ի փառս. » :

Ա6, շիէ. ք. վ. խաչի. . . սրպէս Մովսէս բարձ. . . «Մեծն ի մարգարէս աստուածային. . . զփառս ս. Երրորդութեան. . . Ա125, Ա127—Ա129, Ա152. » :

Ա7, սլ. ք. և խրատ ամենայն մարդկան. . . «Արդ օրէնսդիրն ամենեցուն. . . զկենդանիս և զմեռեալս որում. » : № 65. Ա8, Ա9.

Ա8, ոձդ. ք. տէրունական. . . յորժամ յաղօթու. . . «Ամենայն աղօթք յոյժ պատուական. . . ի հայրենի ժառանգութիւնն մեր. » :

Ա9, ողէ. ք. ի նոյն բանն. . . հայր մեր որ յերկիրս. . . «Եւ արդ գիտելի է սիրելիք. . . զարքայութիւնն ընդ այնմ. » :

Ա10, չգ. ք. . . եղիցին կամք քո. . . «վղք եկեղեցւոյ այսպէս. . . յամենայն բերանայ և յամենայն ընչոյ. » :

Ա11, չթ. ք. մահուան. . . «Արպէս ասեն վղք թէ ոչինչ է որ. . . ի խորգ և ի մոխիր. » :

Ա12, չիգ. ք. մահու. զի ասէ Սիրաք. . . ով մահ դառն է. . . «Ասէ իմաստունն Արիստոտէլ. . . տէրն պատմեաց և նմա. » :

Ա13, չլ. ք. մահուան. . . ով մահ բարի է. . . «վղք եկեղեցւոյ ասեն թէ Աստուած. . . իմաստնացեալն Աստուծոյ Սիրաք. » :

Ա14, չլգ. ք. վ. ննջեցելոց. զի հայրն համբերութեան. . . «Ասեն իմաստասէրքն թէ յորժամ. . . Բրիտտոս Աստուածըն մեր և փրկիչն և նմա. » :

Ա15, չխա. ք. ննջեցելոց. . . վղք եկեղեցւոյ ասեն թէ, Աստուած ոչ առնէ. . . յինքս իւր և Բրիտտոսի մարդասիրին. » :

Ա16, չխգ. ք. վասն խաչի. . . ետես յիւր սանդուխ «Այլ և վասն խաչի խորհրդոյս. . . որով ընդ օժողին հօր. » :

Ա17, չծգ. ք. վ. սղջունի. . . և իբրև մոտանիցէք. . . «Եւ արդ գիտելի է զի ողջունաւորութիւնս. . . բնակեացի և ընդ ձեզ եղիցի. » :

Ա18, չկր. ք. վ. պատուհասի. . . փող հարէք ի սիօն. . . «Եւ արդ փոփոխական է մարդոյս. . . իւրոց Բրիտտոս Աստուած մեր. » :

Ա19, չծգ. ք. վ. ապաշխարութեան. . . ապաշխարեցէք զի. . . «Եւ արդ սեպոյք թէ զինչ է. . . դոտանել յԱստուծոյ ընդ այնմ. » :

20, չղգ. ք. վերափոխման. . . պարտէզ փակեալ և աղբ. . . «Աստուածային ձեռամբն կաղմեալ. . . պատիւ և երկրպագութիւնը հօր. » :

Ա21, պը. ք. վ. ծննդեան ս. կուսին. . . «Զամենաշնորհ և զսօնելի. . . հրեղինաց. և ի հողեղինաց. » :

Ա22, պթթ. ք. վ. բամբասողաց. . . Մի բամբասէք զմիմեանս. . . «վղք եկեղեցւոյ ասեն թէ. . . և ոչ լսել և կցորդ լինել. » :

Ա23, պլա. ք. վ. անբարտաւանութեան և խոնարհութեան. . . տէր ամբարտաւանից. . . «Սկզբնաւարն ստատանայ և արուսեակն. . . ժառանգեցէք զկեանսն յաւիտենից. » :

Ա24, պխբ. ք. վ. ազահութեան. . . «Արդ հինգին զգայարանք կազմեալ. . . արժանի արասցէ զձեզ Բրիտտոս Յիսուս. » :

Ա25, պծդ. ք. վարդավառին, ասէ աւետարանիչն. . . «Տէր աէր սուր ինձ լեզու խրատու. . . և իւր քաղցր ձայնին լսել տացէ. » :

Ա26, պկե. ք. վ. արդարութեան. . . սերմանեցէք ձեզ զարդարութիւն. . . «Արարչազործն Աստուած կազմեաց. . . ի Բրիտտոս Յիսուս ի Տէր մեր. » :

Ա27, պհե. ք. վ. խոստովանութեան. . . «Արդ զոր օրինակ որպէս ոսկի. . . զմեզ արժանի արասցէ Բրիտտոս Աստուած. » :

Ա28, պձը. ք. յատուր վարդավառին. . . «Ամենայն տուրք և ողորմութիւն երկուդէմս որոշի. . . (Թերի). № 64. Ա6—(Թերի).

Թիւ. № 70. Անմիտ. Սահղոյի տառա-ծային ելից. Նիկի. քուղք. ՀԱՆՈՒՄԱՆԲ. վառ լի.

կառկասած քիցովեր ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 1.2.5 334^Բ.
ԴԵՆՈՒԹԻԿ. 16.8x12x11 ԴԴՈՒԹԻԿ. մկր.
սին. 12.5x8.2. ԲՈՒՂԻԲ. 423 ՏՈՂԲ. 18.
ՎԵՆԱԿԻԿ. կառկա բաժնով. ԴԴ. բարդի
մեծացի. ԲԻՋԵՆՈՒԹ. բարդի. զարգացի.
ԼՈՒՈՒՆԳԻՋՈՒԿ. 3^ա. հ. այլ կուսի զարգի
կառկա ու կանալ զոյնեով. ԵՈՒՆԻԿ. ԹՂ. 3^ա.
մոյց կառկա և ևս զոյնեով ԴԻԶ. չարա-
պիս Թարս վզ. ԿՈՒՄԻ. գրի. ՏԵՂԻ. փայլ
վաճի ԿԻԿԻԿ. ԴԵՆՈՒԹ ԶՂ. 132^Գ. ՏԵՂԻ.
ԿՈՒԹԻԿ. 130^Բ

Այս բանք զոգրեան հասկցո բոլի քի չե
մարտն ասից. այլ ևս զհամարն ի վերայ առաջնայ
աստացոյն և կի. զի յաւիժեալն աստեալ ևս ի
ասոյց կի. մին. ի վերջնոյ զայս վարդանն եր
գրի լաւ հասաւ և կի. 423^Բ. խորհրդաւոր զր-
բանակ. ԹԵՆՈՒԹԻԿԻԿ. ԶԵԿ. 291^Բ.
302^ա. 332^ա. 334^Բ. (բարեի մէջ. յայնի բանի-
լով կարգացումս և.) 422^ա. 423

1. Ա. 3^ա. Ասնի գիւտն և խրատ.
Միտ գիւթ թէ սրպէս ճշմարտութեամբ.
անրիծ է նորին բնապատմութիւնն.

Ա. 7^ա. Յոհաննոս առ Յովհաննէս ուրախ
լինել. ընկալաք զվայելալն աղնաւ աղան և
անախտ վարս ցո. զվարձս մշակիս ճիւղ-
նեցի.

Ա. 9^ա. Սկիզբն հոգեւոր տախտակիս
դրոյ. բուն կրտսնաւ սրտիս Արքայ Յոհան
նոս հոտ Գիւնեայ յերինն Կրտսնացոյց զոր
հրամանաւ. հոտ Գիւնեայ Կրտսնացոյց յե-
րինն զրեւոյ և առ նոյն առ երեւոյ. Բար-
սոյ և զերազոյն բարսոյ և ամենաբարսոյ
Աստուծոյ մեր և թողաւ որի. և անշուսն
և ժոյթ ի ժոյթ և ոչ զաղարեւոյ.

Ա. 21^Բ. Եւրոման ա յոր հեծեալն ոչ
դարձցի յիստ. Արք ճշմարտութեամբ զաւր
սիրեցեն. ինչաւ ահանդիսաւ հորձանեւ սցին.

Ա. 26^Բ. Բ. գ. աշտ. բնդ որ բնթա-
ցաւ ցն Կառտայ և ոչ կեաջն նմանեցի (պո-
պիսի խորհրդ. ամէն նոր գիւթի սկզբում).

Ա. աստարտ թիւն է թողալն անգարձ
զորս. զարձեալ կշտամբի և ևզմանի.
(2. գր.)

Ա. 34^Բ. Վ. Կալա թիւն զ. և բանա-
թեամբ յիշատակեալ սրբութեան և ան-
կրնգրութեան. Ա. սրտ բուն մեր յաջա-

ղի. թողցին յանգանգ ճիւղ հոգն Գրտաւոր
Աստուծոյ.

Ա. 71^ա. զ. սոցաշխարս թեան հոգ-
այ. Աստաշխարս թեան զիւրապետեալ և
միջոտ թեան. ի յորմն սոցաշխարս-
թեան.

Ա. 97^ա. զ. խոկման մասնոս. Ա. մե-
նայն բուն և մտածութիւն յախտաւոր.
է. խմտաւորութեան խոկման մասն.

Ա. 102^ա. զ. սրախարս ոչ ոչ. Սոց
որ առ Աստուծոյ իցի. զարամութիւն. թէ
ոչ հանապոյց սրամբ.

Ա. 118^ա. ն. յգ. անբարկութեան և
հեգութեան. Ջոր առ ընկեալ զՋոր զիւնար-
հո թիւնն սղջանեցի.

Ա. 124^ա. զ. յիշաշխարս թեան Բար-
ղի. ա. առաքինութիւնն սանդղոյն որ.
ի հոգեւորն յիշաշխարսեալ.

Ա. 130^Բ. ն. զ. շտախտաւ թեան.
Աստարտ ի մէջ զա. գնալեալ. անարգի
հաւանեցաւ ցանկ.

Ա. 133^ա. զ. ստա թեան. Եւանդ
երկաթի և բարի հոր. ոչ կարէ ստի.

Ա. 136^Բ. ն. զ. ձոնձրութեան. Մի
և ոչ սրաւոր. զա. գնալեալ. հոգեւոր.

Ա. 137^Բ. ն. զ. շտախտաւ արկ-
նաջն սրաւոր. Եւանդ երկաթ և մ. զ. սր-
վայն. կալցի և զյաւ խանեալն կեանքն.

Ա. 145^Բ. ն. զ. անաղաւանս թեան.
Սրտ թիւն իցի անաղաւանս. հանդիսան
Ժոս. անդեւոյ ցանկ.

Ա. 165^Բ. ն. զ. արձաթ սրութեան.
Բաղումք սր զիմաստաւորութեան. սոց-
տեցին ձեւաւ ալս.

Ա. 167^ա. ն. զ. անտաւաւ տմա-
թեան. Անտաւաւ տմա թիւն է հոգոյ. Ժո-
ղալիս զալապիսի ցաւ.

Ա. 169^ա. ն. զ. անգոյցութեան և
և մե. և կաւ թեան. Անգոյցութեան է ի մոր-
մին և ի հոգի. և ոչ յալթեալ յալի
սեան.

Ա. 173^ա. զ. բնայ և արթնութեան.
Գոն է. Էւթիւն բնութեան. առ Ա-
ստուծոյ միայն զմիայնաւ.

Ա. 175^ա. զ. մարմնակաւ արթնութեան.
Երկրաւ սր թողաւ սրայ նի թե-
ղէն. անհաւատութեան զոր սոր. ձաւաւ
թիւն.

Ը22, 178^թ. զ. ծաղաթեան և լեռ-
պաթեան. Եւ ծաղաթին է ողորդարն սո-
վորաթին. արհապան մեզ երկնից . :

Ը25, 180^ա. զ. բաղձակերպ անտիա-
սութեան . Եւ անթ. ի կարգի անդ. . աստ-
ջին և կառարար մե . :

Ը24, 186^ա. զ. ն. ամբարտառ անու-
թեան . Եւ ամբարտառնութիւն է զիւրաց .
ընկեց ի խորս խանութեան թեան . :

Ը26, 191^ա. զ. անծուս խորհրդոցն հայ-
հայութեան . Եւ Ժեղ տի արմատաց. զԺեղտի .
դայս զհայացա. զԱստուծոյ . :

Ը26, 195^ա. զ. հեղութեան և պար-
զութեան . Եւ անթեմայ արեգակին աստ-
ւաստ . զափն զփրկութիւն և զուղիս թիւն
ի Բրիտանու Բիսպոս . :

Ը27, 199^թ. ն. զ. անպիցն կարաւան .
. Ը. սիրայն Աստուծոյ ուղարկէ և խո-
նարհութիւնն . զԱստուծոյ ստանաւ նմա . :

Ը28, 214^ա. յգ. քննութեան խորհրդոց
և ուխտից . Բննութիւն պարտպեալ .
կարաւան զ. և . :

Ը29, 218^ա. ն. զ. քաղաքացիականին
անհանգստութեան հոգւոյ և մարմնոյ .
. Ը. ս. որ միշտ ժաճատեալ . ի մարմնի հը-
րեշտակ է . :

Ը30, 225^թ. զ. խոր. հանդարտեւոցն
զանազանութեան . Եւ անթ. և ու յարանի
ամենեկան . միանձնացեալն հոգւոյ և
մարմնոյ . :

Ը31, 239^ա. ն. զ. քաղաքացիականին
և ողորդութիւն . Եւ անթ. և լեռնութեան ի-
րով միտարութիւն . արժեք զամա արդա-
րաց . :

Ը32, 252^ա. ն. զ. անտխտութեան և
կառարարութեան հոգւոյ . Եւ անտիկ մեք
ստուգապէս . և ու և ու անտխտութիւն
որում . :

Ը33, 257^ա. ն. զ. Լուսնայութիւն
աստիքնութեանց . երբորդութեան աստ-
րինութեանց . Եւ անտիկ ստուգապէս .
յանտահմանելի յաւիտեան լոյս . :

Ը34, 265^ա. ն. աս. Զափեւն Բ. հան-
նու աս. Զանանէն . (խրատ աստջնորդաց)
. լեռնութեան և ի ներքին յայտ զիւր . և սեր
է Աստուծոյ և Աստուծոյ սեր է . արամ .

2. Ը. 291^թ. Կեանք և բազմապարտ-
թիւն երանելի ու հաւրն սէրոյ Յոնանի

հաւր Սիմիոյ որ կաշի կրեալ. զոր զրեաց Գո-
նիկ կրաւնաւ որն միակեաց Ուր թայ լերինն .
. Ը. է կարող բանք իմ . ի ներքոյ խրատ
տեանութեան ի փառս անէլ զին Աստուծոյ . :

Ը35, 301^ա. Լուծմունք զժուարիմաց
և նորր բանից. որ կան ի գիւղս յայտ կո-
չեցեալ կլիմաքս աստեալ Գոնիկի զամն
կիցն յաշխարհ . 2. Ը. է ուրացում և
աստեալ թիւն . ու կարեն ընդունել յան-
ձինս . :

Ը32, 306^ա. զ. անհոգութեան . Ը. որ
ի բարեկրութիւն և ի չարակրութիւն ան-
շփոթելի . որ լի է մթով անտիցն . :

Ը35, 308^ա. զ. հնազանդութեան . Գո-
տաղութիւն ի բաց զբոսմն . և ի բարձունս
տեալեալ եղև . :

Ը35, 312^թ. զ. տարաշխարհութեան . Ը. ըն
դատեալ և ընդն . և զատու որն մեզ . :

Ը35, 315^թ. զ. յիշատակի մահուն ուղի
բամբատողութեան աստութեան . չար տիկ-
նաջ որովայնին անտարականութեան ան-
մասութեան արթնութեան անտխտութեան
թեան հայհայութեան խանարհութեան
աստանին աստանին .

Ը36, 321^թ. զ. զատուութեան խորհր-
դոց . Ը. Ը. և ողորդութեան խորհրդոց . յայն-
ժամ հանաք զանկումն իւր . :

Ը37, 327^թ. զ. հանդարտեւոցն ողոր-
թիցն անտխտութեան աստանին .

3. Ը. 335^ա. Զանանէն աստամարմն .
զ. միանձնաց և անտարտառանաց . թո-
ղութիւն ընդհեա կըստք զիւր . ներ-
դարձութեամբ ու հոգւոյ և Բեզ . :

Ը2, 337^թ. յգ. պարտառութեան և
պատուիրանապահութեան . Ը. արդեւ
զրեւան իւր . և հարգելիցապահէ ընդ Բի-
սոս Բրիտանու . :

Ը35, 343^թ. յգ. անպիցնութեան
Հոգւոյն Սրբոյ . Լուսն ի լուսն զատու .
Ը. Հոգւոյն Սրբոյ ընդհեա . :

Ը35, 345^թ. յ. պարհապան խորհրդոց
. Փառապարծառապալմ որ . ի ու ճմար-
տութիւնն . :

Ը35, 348^ա. յ. մարմնութեան բանի զի-
ւայն . Ը. արիւն ամենայնի և հիմն հա-
պառութեան . ի կողմնաց մեղաց նմա . :

Ը35, 350^ա. զ. բարեկրողաց և հար-

աից. « Բարեբաւր Աստուած և գթած. հոգին ճշմարտութեան. » :

Ա7, 352^ա. վ. պարգևատուութեանց. որ կատարի. յդ. միանձանց Գ. գ. չափահատութիւն. վ. գործակցութեան առաջին հոգմանն. այս է չափահատութիւն Բ. գ. հոգևոր :

Ա8, 354^ա. Չափահատութիւն կատարման. « Արդ մերկ եմք մտանել. շնորհս ի նմանէ և փառաւորեալ տէրութիւն. » :

Ա9, 364^ա. վ. սիրոյ զոր ցուցանեն ս. հրեշտակք առ ճգնաւորսն. « Յորժամ խափանի ոք ի ծուլութենէ. . . դքեզ յանանց կեանսդ. » :

Ա10, 367^բ. Յոյցք ներգործութեան ժամանելոցն ի չափ հոգևոր տեսութեան աստուածաբնելոցն. « Յորժամ լոյս աստուածութեանն. . . որք զապք զկնի մեր և փառս մատուցաք. . . » :

Ա11, 374^բ. յ. պատուիրանապահութեան գիտութեանցն. . . « Ար ոք ցանկասցի լինել որդի Աստուծոյ. . . իւրով բորբոքեսցէ զնա ի մեզ. . . » :

Ա12, 390^բ. Յորդորումն կրանաւորաց բարի աւրինակօք. « Հոգի միայնակեցին դրախտ է կենաց. . . որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. . . » :

Ա13, 393^բ. յդ. ժամանելոյ յանխոռվ նաւահանգիստ խաղաղութիւնն երկնայորի. « Խաղաղութիւն հոգւոյ այն է. . . ի տէրութեանդ քոյ. և քեզ փառք. . . » :

Ա14, 397^բ. ի. ն. իմաստութիւն հոգևոր գիտութեան. « Արպէս պատուական է ուղեղն. . . մխիթարեսցուք հանապազ. . . » :

Ա15, 399^բ. Գ. գ. ճառ իմաստութեան. « Նրեք են զաւրութիւնք մասաց. և թշուառութեամբ կեան ի նմա նաւարկեալքն. . . » :

Ա16, 402^ա. ս. հաւրն մերոյ Յոհաննէ Աստուածաբանի յդ. պատրաստութեան միաշաքաթուն. « Սիրելիք մեր պարս է զգուշանալ. . . որ փառաւորի յերկս անձնաստրութիւնսն. . . » :

Ա17, 421^ա. Դեղ ամենայն ցաւոց ոգւոց համայնից. Ի պաւստումէն տոս ընդզէմ ս. խորհրդոյն Բանք գիտութեան և զչափ անձին զիտելոյ. . . « ա. գիտէ և զիդէ. զի գիտէ և ասէ թէ չէ բաւական խաւսել և այս ճշմարիտ իմաստուն է և հեղ. . . » :

A. a. 422^ա. Փառք. ի թուիս Հայոց 22Ը աւարտեցաւ գիրքս որ կոչի Աստուծոյ աստածաբան յանապատս Փոս վերակոչեալ յաշխարհիս Կիլիկեցոց. ի թապաւորութեանն Հայոց Դ. դ Լեւոնի աստուածակարգ արքայի. որդւոյ Աւրնի Թգ. ի. Ի կաթողիկոսութեան Տ Բակուրայ յառաջնորդութեան ուխտիս Տէր Անիսիմոս սրբաւոր եպ. ի. ձեռամբ մեղաւոր Հայրապետի և վերջին ճառս որ է միաշաքաթի յարութեան տեսուն ձեռամբ Թորոսի որդւոյ քեռ մերոյ. . .

B. 422^բ. . . յիշեցէք զմեղապարտ Ստեփանն. և զեղբայրն իմ զՎարապետ քահանայ և զՄարտիրոս և զճնաւղն մեր զՅովաննէս քահանայ և զմայրն մեր զաւագ տիկին և զեղբաւորդին զՅովանէս և զհայննէս և. . . զհայրաքոյրն իմ Թունկիսթուն. . . » :

C. 423^ա. Գիրքս այս որ է աստուածաբան Յոհաննէս. նոր է թարգմանած յասորոց ի մերս. Եւ ես զրոզս հոնդիպեցայ սմա ի վանս զԱրղասոյ. առ ճգնաւորի ումեմն Առաք կոչեցելոյ. որ էր բերեալ զսա ի թափարականէն և ասէր թէ ոչ կամեցայ զրել կարգաւ. . . զի ահ եղև զարմանալի. . . » :

Ա. 332^բ. . . 22Ը թուիս գրեցի. . . յիշեալք. . . զաշխատողք սորա ի կոկել Թրդթոցս և զամենամեղ գրաւդս Հայրապետ. . . Եւ եղև աւարտ սորա ի Խաչվերաց տաւնիս. (սկսել է Համբարձման տօնին) . . . ողորմութիւն աւրինակիս գրողին Վարդանայ. . . քահանայի և արեամբ վկայի այլ և Գեորգիոս որ յաւժար կամաւք ետ որ գրեցի. . . » :

B. a. 334^ա. ով ս. ընթերցողք. յորժամ ընթեռնուք զս. մատեանս յայս յիշեցէք զմեղապարտ Կեոզ ապեղայս և զհոգևոր ծնողս իմ զՄկրտիչ վն. և զմարմնաւոր ծնողքն իմ (թղթի մէջ.) :

Թիւ. № 71. ԱՆՈՒՆ. Ժողովածու վկայութեանց. Նիւթ. հաստ բուրբ. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. վառ լե. ա. և զերկն քղ-երբ կարկառած ցիցակեր. 1—80. ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ. 13×9×5.5. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. փրասիւն 10.3×5.5. ԹՈՒՂԹԲ. 285. ՏՈՂԲ. 20. ՎԵՂՆԱԳՐԻԲ. կարմիր քառաւոր. ԳԻՐ. բոլորգիր. ՍԿՅՐԵԱՏԱՌԲ. զարդարգիր. ԽՈՒԱՆԲ ԹՂ. 1^ա. կարմ. կաթիլ գոյնեւոր. ԳԻՐԶ. Ասեփաննոս. ՍՏԱՅՈՒՆ. ՄԻՍԻՍԻՍ կրօնաւոր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺՋ. ՏՆԿԵՆՈՒ-

ԹԻԻԵՔ. 184—5-ի մէջ յ. Կ ընկած. 285. յեղր
յ. վերջից քերի. ՅԻՇԱՏԱԿԱԿՐՈՒԹԻՒԵՔ 49^ր. 166^ր.

1. Ա. 1^ա. Ի վարդապետութենէ ձեռան
Գրիգորի Հայոց յոսանորդի ճառ խաչելու-
թեան. «Արճեալ է Ատուած, աւրճեալ
է ա. Երբորդութիւնն անբաժանելի. նոյն
յնքն Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս եղիցի ընդ
ձեզ...» :

2. Ա. 50^ա. Երանելոյն Յակոբայ Աբայ
կալ-ի խորհ շատոյ. Ներքողեան աստղեալ
ի ծնունդն Գրիստտի Աստուծոյ մերոյ.
«Աբանչելի է ծնունդ քո Արդի Աստուծոյ
և զժուարբն բերանոյ իմոյ. . . Գրիստտի
«յերկոյ քնուրբանց մի Գրիստտ. լինելը ապա-
ցուցանելու համար վկայութիւններ է ըն-
բում. 102^բ. ի հաւատոյ թղթէն Տրաւեայ
Հայոց վ-ի. զոր գրեալ. առ Անտաթիւմ. 104^ա.
ի Լ. Թ. Կասարպա Հայոց հեռեւորի. 105^բ
ի Լ. Թ. Սահակա Հայոց վ-ի, եղիշէի ն. վ-ի.
Յետոյ Խոթախոսանաց կալ-ի Գլխա ժողովոյն
միջնոյ ներսէսի Յովհաննու հ. կթ-ի ն(Տ)կա-
պահոյ Մամիկոնէից կալ-ի և Գլխորի Արժու-
նեաց կալ-ի Ասիականոսի Սիւնեան կալ-ի առ.
Փեմանու. ն. Բ. Դ. Թղթէն զոր գրեալ վ-
հաւատոյ. պատմութիւն թղթոյն Անտիոքա
պատրիարքին, Արաքսանու կալ-ի 108^բ. ի Թ.
Եղեակայ որ առ մալրոց. ի Թ. Ներսիսի վերջ-
նոյ. . . որ առ Մանել թգ. ն. Գ. Բ. Դ. Թ.

116^ա. Բազում վկայութիւնք ընդդէմ
նոցաւ որք ապականացու ասացին զանա-
պական մարմինն Տեառն մերոյ Յիսուսի
Քրիստոսի. և անգոյնելի կերպ ետուն նմայ-
որ է կերակրոց և ըմբելաց տխարար հո-
տումն. երկնոսի հետեւողի առաքելոցն. Աքա-
նասի. Պետրոս Հոսիայ. Անտիոքաց Բ-դ Ժողովոյն.
Իրիզորի աստուածայրոնի ի դատուցեալ ճա-
ռէն. Յոհաննու Ոսկեքնքանին. ի ճառէն որ
լսան թլիատտութեան Տեառն. և քառասո-
նարեա զալըստեանն ի տաճարն. Պրօկզի
կ. Պաւլոս Էպ-ին. 119^ա. Կիւրդի Աղեքսանդրու
հայրապետին. ի Ղուկասու աւետարանի
մեկնութենէն. ն. ի Ղ.Ատակամէն. Ապաղիմա-
րի ի Ղ.Ատականէն. Էպիփանու Կիպրոսոյ. Էփ-
րեսի փիլաֆոնի Էպ-ի Արարկա քաղաքի. ի Հ.
թ. Հայոց զոր գրեցին միարւն. Առ Թիւղոս
Թագաւորն. Որսանի Էպ-ի զոր գրեաց պա-
տախանի հարցմանն քաղկեդոնականայն:

125^ա. Վհայոյ թիւնք զ. ծննդեան Տեա-
ռքն և մկրտութեան. զի պարտ է ի միոյմ
առուր տաննէ: Ի Զ-ն յունվարի ամսոյ.
Եղևմայ յառարեւոյտահման կանոնացն. կար-
գեցին սոռտեհալքն պար ծննդեանն Տեառն
ի Զ. յունվարի: Գաղկտապոսի զոր լուսա-
ի Յահաննէ. ծնունդ իրելին ի միաշարաթոջ
եղև: Մակաբայ երուսողէմայ հայրապետին.
Ողաննու երուսողէմէ հայրապետի. Բաբայի
նիսպաղիսեսու եպ. ին:

127^ա. Սերերիանդոսի եպ-իմ- ի Վուսկասու-
աւիտարանէն. ի Թղթէն Մկրիսեմի եպ-ի որ
առւեւորայրն. Կիպրիանոսի եպ-ի. Մարութայի
Նիքիկեայց եպ-ի. ի Կարեաւ Կանոնացն որ
Եղաւ հրամանաւ Բուսարիանոսի վասն Ար-
սիմոսի, 128^ա. ի Թ. Իբրեկ որի Արծրունեաց եպ-ի
զոր զընաց յԵրուսաղեմայց ի հայտ. Յոհաննիսի
Իմաստասիրի հ. Կթ-ի. Սեանիայի հ. վ-ի.
Ի հ. Թ. 135^ա. Կորդի Աղէքսանդրու հայրա-
պետի. ի Թէոդոսի Թղթէն:

135^{թ.} Վ. Կալուժիւնը ընդդէմ նոյա
որք ասեն Տէրն ոչ եկեր զգառն ի հինդա-
րաթոյն երեկոյին Զինոփայ (և այլն. յայտնի
գրութիւններէց.) :

136^ա. Վերջոյ թիւնք վ. դասը պա-
տարագն, անխոր և անջուր, անաղ և ան-
ձէթ մատուցանելոյ. Թաղկաս առաջնելոյ-
ի Գ-դ գրոյն Լեւոնի Հռոմայ հայրապետին,
Կիւնեական Լեւոնի հայրացի. Լեւոնիս Էպ-ի Կիւ-
րականոյ յոգորմութեան ճառէն. Կիւրղի. ի
պարապմանց գրոյն. ն. ի ղետականէն ի
հարցմանց Կղիսիականոյ Հռոմայ հ-ի ի Բար-
տամատէ. ի հ. թ. անտոն Գեորգիայ հ. կթ ի
որ առ Յովնէն պատրիարկն ասորոց. ի հարց-
մանց Կոմիտասայ հ. կթ-ի. 144^ա. Մանուկի
Եպիսկոպոսին. վասն տանի ս. խաչին:

144^ր. Վ. Կայսր Թիւնք գիւղարտ է գնաւ-
չեցարն առել ամենայն առուր ի գէմս Ու-
ղոյ, Նեփտողոյ Հռոմայ հայրապետ ի գրոցն
Սահրասայ, Իգնատիոսի աստուածագծցի, ի (Կ)րօցն
Աւերդիանոսի Հռոմայ հայրապետն որ կա-
նոնաց լրմունք կուէն. Իսկոտոսի Նդեմեոյ
սացոյի ի Ութէն. Սիկերեանի յեռայոյն
մեկնու թենէն. Դաւրի Հայոց փելիստօպի.
Իարսի յարարածոց.

157^ա. Վ. զատկի մատչել զի ըստի է
և Վ. խոտան յոտ աքելուխան Բ-դ կանոնացն,
գոր գրեալ իղիմ ամենայն հեթանոսաց. հ.

նիւմ և երկրորդականում... 12^ա. Հողի տես-
ւքն ի վերա իմ.

N: 71^ա.

40. Թ. Երկրորդ. բազմաթիւ. 24-30 տ.
ցեղակեր. ժողովածու.

1. Ա. 1^ա. Սկզբն. Գ. գ. զբոյն—անար-
դիկին. Ասէ այսպէս տ. պարտաւ է որ ասին
թէ յամենայն. իսկ կերպարանքն որ այս-
պէս կոչիմ Բ. գ. թէ կենդանութիւն. (Սրիս-
տակ):

2. Ա. 4^ա. Նոր ապացոյց անյայթելի
վասն միայ բնութեանն Քրիստոսի. զաւաւ
ի Կ. Պօլսեցի. Գեորգ վ. հն. Անթիոն ընա-
րութեան և վրդ. ի ճեթանոսաց. Երկուց
և երկուց վիշտից հաստատի ամենայն բան.:

3. Ա. 12^ա. Յանկնու Սրտեկցոյ ասա-
ցեալ (սկզբն և վերջն աղօթք). Ս. Վ. Տէր
Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս. (վերջա-
նում է). Ս. Վ. տղիւր կենդանութեան և
և արմատ անմահութեան. (թերի):

4. Ա. 39^ա. Ս. Վ. յաշնկրանեան մե-
նաւորի Գիգորի Նաեկացոյ համառօտութիւ
բան խրատու. Վ. ու զից հաւատոյ և մարտ
վարաց աւարկնութեան ի խընդրոյ նորին
հարապատի վարդաւայ գիւտնադրարի. Անեալ
խրատու որ լուսապարգեւաւոր և յոյնա-
ստա բարեբարութեանն. միան յամենայն
հաստատութեանն. (թերի):

N: 71^բ

1^ա. Աստղաթիւնը յարեւի կապուա
թղթի վրայ չէզոքելը վերջին 2. թ. երբ
ժամանակագրական ցանկեր են. Սրբիւր և
թառաւիք ասիայ. վերապատութեամբ:

Տոբի բարեպաշտահին զուսար Էր
Սարգի իշխանաց իշխանի և քոյր Զաֆաւայ
և Իվանի մեծամեծ իշխանաց: Սա Էր Էլին
Ղաթա Գիգոր բարեպաշտ իշխանին. և որդի
սորա քաջ և յաղթող զօրաւորն և մեծ
իշխանն Հասան տէր. Ակոմայ Հակոբորդոյ.
Սարկոյ Շաղվաւ և այլ բազում գաւառաց.
Ես առաւել սիրէր զհայրենի գեօղն Դար.
որ են զինք արեան տաւաղ և պարզեւր քա-
ջութեան աշխարհապաշտն Հալոյ. և զին
սորա զուսար Էր Բրդի իշխանի Մաթթան տ-
նան. և որդի սորա զբարե Գիգորի և ամա-
սին իւր Ասիայ զուսար Տառապի իշխանին

Սիւնեաց. և որդի սորա վաճառմ և որդի
սորա Սարգիսն. և որդի Սարգիսն Հասանն.
և այսպէս բաժանի Տոբիայ ցեղն. որք Էն ուղ-
տարի:

1. — Հաճանքն Աշտարեկանց պապ.

2. — Եղբայրն Աշտարեկանց պապ.

3. — Զհանքն Զհանքեաց պապ.

Եւ որդի Հասանայ Աղյուղին և որդի
սորա Տառապն և որդի սորա Այսիկն և ի ժա-
մանակի սորա ի զօրանալ իսմայէլացոյ
և ի նուազիլ տանն Հալոյ. ցիր և ցան լի-
նէլն իշխանացն Հալոյ. յարեան այլապիւրն.
և զմուլքն մեծ իշխանն Հալոյ պէթաւ-
մայ արարին. զնոց պարսն Այսիկն ի զիւսն
և երեք տմ աշխատեաց. և ըստմ ինչ
տաւալ ապառեաց ի ձեռաց այլապեւացն
զվանորայն. և զշինարէնքն. զոր տէրն տ-
մենայնի աացէ վարձս վառատեաց իւրոց:

Սարգ կաթն գիւտացն Աշտարեկ զինի
Սիւնիսի պատմակիր վ. ի. որ է վերջինն տէր
Ներսէս ամս ԻԶ. ՈԶԻ տէր Առաքմենու 2ԺԱ.
Թաւին 2ԷԲ-ին վաղճանի. Այս միջոցս Երկու
կաթն գիւտեւ Էղեալ. անուանքն Սոսիս և
Պեթա շխարացաք զխորդն իմանալ. զինի մի-
մեանց. տէր Կարապէս ՊԵԻ մինչև ՊԷԳ.
զասար զթիւն. տէր Մարթոս ՊԷԻ տէր
Արամիս ամ մի. տէր Յովնանիս որդի Զալա-
լին ՊԷ. տէր Մարթոս ԶԳ. տէր Արիսակես
ԶԻԲ. տէր Ներսէս հաստատեցաւ յաթոն
իւր ԶԻԻ. տէր Շմաւոն ԶԷ. տէր Թումայ
սոխաւաւեցի ԶԷ. տէր Առաքիլ ԶԷ մին-
չև ԶԻԲ. զասար զթիւ սորա սոխաթ-
լուեցոցին. տէր Արիսակես ԶԷԷ. տէր Սար-
գիս Վալաղեցի ՌԻ. Թաւին վաղճանի. տէր
Գիգոր որդի Միլթարեկին. տաւան Խաչենոյ.
ՌԷ. Թաւին և սա սրացաւ զՔրիստոս.
ՌԻԲ-ին տէր Գաւոր. տէր Փիլիպոս Տոմե-
ցի և Ժ(Ե)Բ-ին. տէր Յովնանիս որդի ՄԷլ-
բարէկին ՌԻԳ. Թ-ին. վաղճանի ՌԷԷ-ին.
տէր Շմաւոն և ԷԶ. Թաւին վաղճանի ՌԷ.
Թաւին Քալատակեցի. տէր Արիսակես ՌԷԷ.
Քալատակեցի. տէր Միլթար ՌԻԲ Երաշեցի
տէր Արիսակես ՌԷԷ Հաւմառաւեցի. տէր Յով-
հանէկ ՌԷԲ. տէր Գրիգոր ՌԷԳ. (պա-
տաւում):

Թիւ. № 72. ԱՆՈՒՆ. ԿՈՒՍՏԱՆՍՆՈՒ. ՆԻԻԲ.
բողոք. ՀԱՆԴԱԽԱՆԷ. վառ լի. ԴԱՏԱՐԹՆ. 113^Բ.

ՄեծՈւթիւն. 13,5×9,4×1. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միա-
սին 10,1×6,1. ԹՈՒՂԹՔ. 113. ՏՈՂՔ. 19.
ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կարմիր ք-ով. ԳԻՐ. նոր նորոգի-
ր. ՍԿՐԻՆԱՍԻՐՔ. կ. երկարացիր.

Ճ. Ա. 1^ա. Տեսիլ ու Գրեգորի վ. հոգ-
ւոյն և մարմնոյն ն. ու Գրեգորի (զ. հոգ-
ւոյն և (զ)մարմնոյն և պատասխանի հրեշ-
տակին (նմանք տես. № 42. Ճ 94^ր.) «Խնդ-
րեաց յԱստուծոյ սուրն Գրեգոր. երկնից
արքայութիւն և նմա փ. . . :

Ա2, 13^ա. ք. վ. աղօթից. Գրեգոր(ի)
ատուցեալ. «Այսպէս ասէ տէրն մեր Յի-
սուս Քրիստոս թէ արթուն. աշնով ատնէ
ողորմութիւն որ յիշեցար. . . :

1. Ա. 29^ր. Յոհաննու Մանդակունոյ ատա-
ցեալ վ. յիշոցաց մեղաց. «Երկերոց զար-
հուրեցէք. զարհուրեցէք և զողացէք. զարծ
և զզջումն տայ կարգացողաց և լսողաց. . . :

Ճ. Ա. 36^ա. վ. աղօթից. «Եւս ասա-
ւել պարտ է քրիստոնէից. ու յարութեա-
նըն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. . . :

Ճ2, Ա. 41^ր. ք. վ. զայտտեան Քրիս-
տոսի. «Այս է պատմութիւն վ. զալտեան
Քրիստոսի. և յերկնից արքայութիւն ժա-
ռանդեցեն. . . :

Ա2, 51^ր. ք. վ. զալտեան. «Յայն-
ժամ կատարի խօսք ու աւետարանին. և
մարտիրոսանան վասն Քրիստոսի որ է արհ-
նեալ. . . :

Ճ5, Ա. 55^ր. (ք. վ. հոգւոյ և մարմ-
նոյ) ոտով աշխարհարար. «Հոգին ի մար-
մին եղբայր շուրջ կուգան. և ականջ դու-
շած, Աստուած լինի ողորմած. . . :

Ճ. Ա. 62^ա. պատմութիւն Ալէքսիա-
նոսի ճգնաւորին. «Աստուած գթած և մար-
դասէր. երեակ լսէ իւր. ոտին աղօթիք
տէր մեզ ողորմի. . . տես. № 48. Ճ. Ա. 1^ա.

2. Ա. 70^ա. Այս է զինուն գէնն ու
զարարն որ մարդոյն կուհասուցանէ. զու-
քեզ հոր կու փորեն փ. . . :

85^ր. վ. մեկնութեան բանիս որ պատ-
մէ մեզ զամենայն. «Իսկ ատանորդն. . . :
յԱռաւելոյն Սողոմոնի ոտկաւ բան խրատ-
. Հաւատացելոյն ամենայն աշխարհ. . . :
խրատ հոգեւոր. այլ են որ բողոքեն յեր-
կինք. չորս իրաց լինի աղքատութիւն. . . :

Հ.Ա. № 39. Ճ18. 200^ր.

Թիւ. № 73. ԱնՈՒՆ. Ժողովածու. Նիւթ.
զանազան ձևակ քուղք. ԿԱԶԻՐ. 19,7×15×3,7.
աւիսակակազմ կոշեպատ ու եւ ք. կողմեր խա-
ւաքանդակներով ֆառակոսակների մէջ. ԴԱՏԱԿԻ ԹՂ. 10^ա. 54. 82. 120^ր. ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ. 20,1×14,7.
ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին և երկսին. ԹՈՒՂԹՔ. 198.
ՏՈՂՔ. 22—40. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. սև ու կարմիր.
ԳԻՐ. բոլորգիր. նորոգիր. չեղագիր. ՍԿՐԻՆԱՍԻՐՔ.
զարդագիր դեղին ք-ով. ԿՆՍԱԽՈՐԱՆՔ ԹՂ. 55^ա.
յ. քուղ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԷ-ԺԹ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ.
խժժած և 6. 10^ր. 97^ր. 198. 195^ա. ս. Դեռոգ.
ԴՈՎԱՆԴԱԿ. № 40. 1. Ա. (քերի. 1. սառ միայն.

1. Ա. 11^ա. Յովնանու պիտակ անուն
աշակերտի Գրեգորի հոսանքի մեկնեալ զմար-
դարէութիւնն յեսայի մարդարէին. «Զի նշ
է տեսիլ Ստայեայ. պտ. զմարդարէութիւնն
տեսիլ կոչէ. դատաւարանք և պատիժք բոա
զարծոց. . . № 64. Ա59, Ա65, Ա70. Ա75, Ա79,
(նտորգիր). . . :

83^ա. Սերաք (սկզբից թերի.) Ստայի
(վերջից պահատ) բոլորգիր.

Մտալածները կամ անեկատաներ են,
կամ կիսատ քարոզներ անճանի նտարողիւ
կամ շեղագիր:

Թիւ. № 74. ԱնՈՒՆ. Ժողովածու. Նիւթ.
զանազան ձևակ. ԿԱԶԻՐ. 19,5×13,5×2,5. կաշե-
կազմ. ներսից քղրապատ. ՀԱՆԿԱՐԱՆՔ. վաս. ԴԱ-
ՏԱԿԻ ԹՂ. 34^ա. ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ. 19,5×13. ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ. միասին 16×8×9,5. ԹՈՒՂԹՔ. 112.
ՏՈՂՔ. 11—31. ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ. կ. ք-ով. ԳԻՐ.
նոր նորոգիր. ՍԿՐԻՆԱՍԻՐՔ. երկարացիր կ. ք-ով.
ԳԻՐ2. Փիլիպոս պպիր. (?) ՏԵՂԻ. Դատիւ. (ի սուր
ու Աստուածածնի.). (?) ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԷ—ԺԹ.
ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. 23^ր. ծաղկակար. 116^ր. հորն
մահացու մեղ և ակիժեայ զսեւեւ իւր. վերնա-
գրով աւիսակ մեղաց. սկզբից և վերջից քերի.
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ. 70^ր.

1. Ա. 1^ա. Աղ. երանելոյն Թոմասոս
Ակիմոսացոց. «Շնորհա քեզ մասուցանեմ. .
Յիսուս Քրիստոս լսուր մեզ. . . :

2. Ա. 1^ա. Աղ. ու Բոնավենդուրի գէնի
հաղորդութեան. «Ներախնամեա համեղա-
գոյն Տէր Յիսուս. Տէր ողորմեաց. Քրիս-
տոս ողորմեաց. . . :

3. Ա. 2^ա. Նաւամեծի և քաջ վ-ի Միւի-

բարա Դօշի խոստակրուն ճգնաւորի և բանի-
բուն հոնտորի աստուգեալ զաղօթս ի ժամ
ու պատարագին. «Տէր Աստուած իմ Յի-
սուս Քրիստոս Բան Հօր և Կերպարան պա-
տահեցայց մարդասիրութեան և փառաւո-
րեցից. . . » :

ԱՂ. 4^ա. Ն. աղ. Միիքարա ի դէմ պա-
տարագի. «Ամենակալ, ամենախնամ Աս-
տուած. և պահեա այժմ և յապա անսո-
ւան. . . » :

1. 5^ա. Աղ. ի վերայ ամենայն աշխար-
հի. «Շնորհաւ աէր զհաստատութիւն. . . » :
աղ. և օրհնութիւնք ամենայն աշխարհի.
«Արհնեալ է հայր սուրբ. . . » Մաղթանք տա-
ս. մարմինն Քրիստոսի. «Երկրպագեմք քեզ
Քրիստոս. . . » Աղ. ընդդէմ. պատարագի.
«Ս. Ս. Հայր ամենակարող:

4. Ա. 7^ա. Աղ. Թումայի առաքելոյ.
«Մարմին քո անապական լիցի. և ի Թո-
ղաթիւն մեղաց. և ի փառս քո. . . » :

5. Ա. 8^ա. Աղ. տ. Յոհաննոս Ոսկեբերա-
նին. «Գոհանամ և մեծացուցանեմ. Աս-
տուած ողորմութեան և գթութեան. . . » :

6^ա. աղ. յառաջ ք. զս. հաղորդու-
թիւնն. «Առ սեղան քաղցրագունի խրա-
խութեան. . . » :

1. ԱՂ. 8^ա. Այլ իմն աղ. երանելոյն
Թումայոս Ակոխեացոյ նախ ք. զհաղորդու-
թիւնն. «Ամենակարող և մշտնջենաւոր Աս-
տուած. մշտնջենաւորաբար շարաշնունել
որ ընդ քեզ. . . » :

9^ա. Լեզանիա որ է պաղատանք տա-
վերապատուելի խորհուրդն «Ահա խրախուս
սրբապան. . . » :

10^ա. ի ս. Աետարանէն հաւաքեալ.
պատմութիւններ:

12. Ա. 24^ա. ք. վ. դառնութեան յա-
ւուրն դատաստանի. ի բանն. ողբացէք զի
մերձ. «Որպէս զանազանի լոյց աղային.
քան զամենայն սանջողոս. . . » :

27^ա. Հարցմունք և պատասխանիք ի
զրոյց սրբոց. ապա մի թերի քարոզ. 52^ա.
ք. յգ. հոգեւորի մահուան. (Թերի) յգ. հա-
ղորդութեան «փորձեցէ մարդ զանձն. . . »
վ. մեծի ուրբաթուն:

В. Ա. 60^ա. Մեկնութիւն բանից Դատրի
փիլիսոփայի որ կատարումն նորին առօրի
վ. սահմանաց իմաստութեան. աստուգեալ

Տ. Ներսիսի կաթ-ի Հայոց. ի խնդրոյ ու մեմն
Սեփաննոսի սիրողի իմաստութեան. «Զխըն-
դիր հոգեւորական հաւատով և սիրով. ոչ
ոք ըստ բնութեան գործելով մեղանշէ. . .
(Թերի) (Յայանում է նաև որ ինքը համա-
ռօտ է գրում. ընդարձակը թողնելով «տեղ-
ոյ և ժամանակի պատշաճութիւն»):

7. Ա. 66^ա. Աստուածագութ և քրիս-
տոսակիր անձինք սրբապանի աւետոյն Սե-
փաննոսի լեհացոյ. մատուցի երկրպագու-
թիւն. յանստանատարաւ և ի փցուն յանձնէ
Յովհաննոս «ընկալեալ ընթերցայ՝ զփառք բա-
նեղ քո. . . » (գրուել է ՌՃԼԸ. յունվ. 19.
ուղել սրանով է հերքել. լեհացու ս. Երրոր-
դութեան անձնատարութեանց մէջ բաժա-
նում գնելը): 72^ա. յգ. շարժման երկրի:

15. Ա. 74^ա. վ. Մեկնաց աստուածա-
յին զրոյց ի մերոց վարդապետաց. թէ ո՞վ
ոք է արարեալ. «Անանիա վն Սանահին վա-
նուցն. այր մատուր և հանճարեղ. զիտող
տոմարական արհեստին» էր ի ժամանակս
Պետրոս կաթուղիկոսին և հրամանաւ նորա
ի մի հաւաքեալ զբանս Եփեսի և Յոհաննոս
Սակեբեանին. և կիրովի և այլ սրբոցն զԴԺԺ
թուղթան Պապոսի առաքելոյն. համառօտ
և զիւրաճաւ ընթերցողաց. . . Զարարածքս
և զտաղմոսն և զերգերդոցն. և զԴանիէլն
և զԵրարացուցէքն և զանթառամ ծաղկի
տեսութիւն. և զպատմագիրն և ու վարդան
վրդ-ն Հայրապետին է արարեալ և մեկնեալ ի
վրդ-աց ժողովեալ: Զերամիայ և զգատառ-
տանագիրքն Դ. Միիքար վրդ-ն է արարեալ:
ԶՅոր վանական վրդ-ն զՄաթէոս զլուխն Նե-
սիս կրայեցին և իւր աշակերտն Արիստակիս վն և
իւր Անանիա աշակերտն լոյմանդակեցին և յե-
տայ Յոհաննոս Խորժոռեցին ընդարձակ բանիւ արար
մեկնութիւն Մաթէոսի գլխոյն մնացելոյն ի
Ներսիսի կրայեցոյն. զՆովաստ գլուխն Իգնատիոս
վրդ-ն. զՅոհաննոս գլուխն Յոհան Սակեբեան
և յետոյ Նանա վրդ-ն Առորոց. զՆովաստ գլուխն
կրկին Սարգիս վրդ-ն. ԶՅոհաննոս ծախին Անդրեաս
եպ-ն Կեոտրու Կապադովկացոյ. զԵղիմիս
կրկին և զառակն և զԹմ մարգարեան և զպատ-
ագի խորհուրդն. և «յիւր լոյս և զարաւ» և
զնարեկացու լուծմունք-Ներսէս Լամբրո-
նացին: ԶԿաթողիկէն Սարգիս վրդ-ն. յետոյ
այլքն համառօտաբար նոյն Սարգիս և Ներ-
սէս Զպատարագի խորհուրդն կրկին. Յոհան

A. 3. 1567. Փարս . որ և Կոստանդնուպոլս
 ինչի ուր հաստատուի մի հաստատուի ու
 յիսնիսն թուրքական ինչի ուր հաստատուի
 միսնիսն թուրքական ինչի ուր հաստատուի
 յիսնիսն թուրքական ինչի ուր հաստատուի

Տ. 13. 1770. Բազմակի Գիտությունների Գործակալությունը Կոնստանդնուպոլիսում 1772 թ. 3. 12. 13.

Դ. Ն. 1927 թ. Բ հրապարակման համարի համաձայն
 ընդունված է Երևանի քաղաքի Կոմիտեի կողմից
 Երևանի քաղաքի Կոմիտեի կողմից

: | ղշխիյի ղմմյւյւմհումում | ղշ Խոյ ոս
 ղհմմհ նահղղբ մա | ղշղաիւյւ ղթ ղմղւտղղաթ
 ~ ւյ | ղշ՛ղմմումաղւտղւտ ~ (ղշ՛ղղւղւղ.Ո
 ո նաղիկւււթաի | ղշմումում ~ ք նմմհ նղւտ

— աղբյուր տնտեսության համար ! զինչպեսզ համար զինչպես
կարող եմ օգնել ձեր գործունեությանը : զինչպեսզ
— աղբյուր տնտեսության համար ! զինչպեսզ համար զինչպես

[illegible][illegible]

χ^2 , t , F , G , H , I , J , K , L , M , N , O , P , Q , R , S , T , U , V , W , X , Y , Z

Նոյն դպրոցում և դպրոցի տնօրենի հետ միասին
հաճախում էին դպրոցի տնօրենի հետ միասին
հաճախում էին դպրոցի տնօրենի հետ միասին

[illegible]

Ի Դ զստորոտնսն իմ
 Ի Դ զստորոտնսն իմ
 Ի Դ զստորոտնսն իմ

Երբ իմ հայրը մեզ տեսավ, ապա
 իմ հայրը իմ հայրը իմ հայրը
 իմ հայրը իմ հայրը իմ հայրը

$\times 0.7 \times 0.3$, mm^3 . 1. 4. 9. 1. 1. 2. 5.

Бел. № 75. Удмурт. Ишкаръян берг
Бел. № 75. Удмурт. Ишкаръян берг

— *mlm* *·p* *·x* *mlam* *·s* *·z* *·m* *noqqlawm* *h*

Պ Ա Տ Մ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն Բ Ա Ժ Ի Ն

ԹԻԻ. № 77. ԱՆՈՒՆ. Սամուել Ամեցի-
նիԻԹ. բուդր. ԿԱԶԻԲ. զեղ. երկկարգ ֆառակուսի
նրբափայտակներ. ա-ի վրայ առաջագաղղներով. ք-ի
վրայ նուրբ շրջափայտակ. ՀԱՆԴԱԿԱՆԻԹ. վառ. մա-
շուած. ԼԵՆՈՒԹԻԻՆ. 16.8×12.3×3. ԴՐՈՒԹԻԻՆ. միա-
սիւն 12×8. ԹՈՒՂԻԹ. 115. ՏՈՂ.Բ. 18.
ՎԵՐԱԿԻԻԹ. Կ. ք-ով. ԴԻԲ. հին բոլորգիր. ՍԿԶԻ-
ՆԱՏԱԻԹ. Կ. ք-ով երկարագիր. ԴԻԶ. Հայրապետ
կրտսեան. ՍՏԱՅՈՂ. Յովնանէս վարդապետ.
ՏԵՂԻ. Ուորնիար (Արձկն). ԺԱՄԱՆԱԿ. 247—1315.
ՏԵՂԵՆՈՒԹԻԻՆ. 1^ա. Եղծում. Լիկանուսի պատ-
մութիւնը. 73^ր. Այս իշխանի սեւագիծ պատկեր-
ըստ ձեռն գծուած քանդակի. ՅԵՆԱՅԻՄԻԹԻԻՆ. Բ.
1^ա. 90^ա. 115.

1. Ա. 2^ա. Սամուելի փառանայի հասար-
մունքը և հնոց պատմագրաց, յգ. զի առի ժա-
մանակաց անցելոց մինչև ի ներկայ ծաղրա-
բաղ արարեալ. «Ենքիս սրտումնս բաժա-
նեալ. . . Համարմ է մինչև փրկական
թիւը: № 78-ից համառօտ. յառեւառածներ
բիշ ունի, որովհետև առեւի հին է:

Տ. Ա. 90^ա. Իսաանարանական բա-
ռարան. որ. Բարբարէսմոս. Սկիթեմոս.
Եռադասիմոս Պիթագորացի. ՃԾԻ. Բաղ-
կեդոնի ժողովոյն ընդունող. ՈՒԶ. Եպ-
ղ. Լեոնի հայհոյութիւն ընդաւելալ. և Բ.
կամա ասացին Քրիստոսի և անստանուն-
թիւն ընտ թեանցն երկաքանչիւրոցն ունե-
լով և զմարմինն ապականացու. որպէս մար-
դոյ մարմին և անփառաւոր և անկատար
մինչև յխաչն և թէ ի խաչին մարդ պատա-
րադեցաւ և ապա եղև կատարեալ և յա-
րոյց զնա Աստուած Բանն և աստուածա-
յոյց և արար տէր երկնից և երկրի.

ՃԾԶ. Մայրացումացոց աղանդ. ընդ Ա-
պոստոլներին հերցուածողի անարեւնու-
թիւնն երեւցաւ և առեւի ևս ոոցա՝ զկիրս
մարդկային մարմնոյն Քրիստոսի ոչ ըն-
դունին. մանաւանդ զթլփատութիւնն. զեր-
կիւղն շահաքանութեան. զքաղցն. նաև

զխոնարհական բարբառն. որ վասն Քրիս-
տոսի այլ և զհին թարգմանութիւնս զոր
ընդաւելալ սրտոյն Սահակայ ոչ ընդունի
զերբող թուղթն Սորնթացոց ի Պաղատ
գրեալ զընգաւեալն ի սրտոյն Իրիգորէ նդո-
վին. և զշարժարանն սոսկ առառւածու-
թեանն տան և ոչ միաւորութեան անա-
րէնութեանն. ՃԾԷ. Լեզնից աղանդ. ի փի-
լոսոփայից պիթագորէանց զարացեալ. եր-
թեալ ընտիկն ու պիսիդեաւ. առաւել
սուրբ համարելով. և տանն աղանդոցն
անուանը. Մուշեան. Դանգուշեան. աղանդ.
առեւակնող. քանդակեր. զորս նգովեմք:

Ա. ա. 1^ա. Գրեցաւ գիրքս ի յերկրին
Աճիշու. ի ո. ուստըս որ Ուսնկար ան-
ուամբ կոչի. ի խնդրոյ ո. և խոտակրան
վրդ-ի Յովհաննիսի ձեռամբ հայրապետի
սուտանուն կրանաւորի. ի թվականին
247:

Բ. ա. 90^ա. Կաղմեցօ(աւ) գիրքս թվիս
Հայոց ԶՂԷ. յերկրիս Զարարիքոյ. ձեռամբ
անարժան Աթանասի. յեջեջէք զստացող.
զՅովհաննէս վրդ. այսաւր տունէ Հոփի-
սիմանց:

Ը. ա. 115^ր. (նոր կաղմելիս թարս
ընկել է.). Գրեցաւ վանքերմէս թվին ՌՃՂԵ
սր և մեք առտայպատու այլի Զամուսիս և
բաւմիկ ժողովուրդս յառաջնորդով և վար-
դայպետօք քահանայիք. ի խանօք և մէ-
լիքով. քախուտով. վաքիլ արին Ֆլանն. սր
զնայ մեր զեղին համար չալիշմիշ ընէ. որն
սր մեր զեղին խէր է.:

ԹԻԻ. 78. № ԱՆՈՒՆ. Ժողովածո. (Սա-
մուել երեց.) ԵԻԹ. բուդր. ՀԱՆԴԱԿԱՆԻԹ. վառ. ԴԻ-
ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 19.1×15.6×2.3. ԴՐՈՒԹԻԻՆ. միա-
սիւն 13.5×10. ԹՈՒՂԻԹ. 116. ՏՈՂ.Բ. 25.
ՎԵՐԱԿԻԻԹ. Կ. ք-ով. ԴԻԲ. նորգիր. ՍԿԶԻՆԱ-
ՏԱԻԹ. բոլորգիր. զարդագիր. ԼՈՒՍԱՆԵՔԱԶԱԿԻԹ.
13^ա. Կ. ք-ով. ԿԻՍԱԽՈՐԱՆԻԹ. ԲՂ. 13^ա. ԴԻԶ.
նեւսիս զարդապետ և այլն. ՍՏԱՅՈՂ. Եփրեմ վար-

դասակ. (այլ.) Տեղի. Կոմունիզ. ժԱՐԱՆԱԿ. ՌԶԴ—
1624. ԿՆԻՔ. 1^ա. 12^ր. 13^ա. և այլն. Երևան,
և Յոման վրդ-հրի ստանձմուն. Տեղիկային Ինք.
Դերի սկզբից և վերջից. ՅԵՐԱՏԱԿԱԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆՔ.
10^ր, 12^ր.

1. Ա. լ^{ու}. Երանելւոյն յետսիսի Տար-
տնի Կղ-ի բացառայատու թիւն, արարեալ
դաւանութիւն ու հաւատաց (ՄԵԼԻՆՈՒ թիւն՝
«Հաւատամքի») :

« Հաւատամք... աներևութից, որը
դպրատեղի և զհամաշխարհային հաւատամք
կարգեցին... որ միականական առաքանժու-
թիւնն էօր և Որդւոյ » :

Ի. Ա. 10^ա. Ի Այբեբոյս գրքէն. յգ-
 անըմբռնութեանն Աստուծոյ. Արդ տեսմբ
 թէ զԱստուծոյ. յգ. անպարազրու-
 թեանցն Աստուծոյ. յգ. նախադադափու-
 րացն և դպրութեան կենաց. յգ. բաժան-
 ման պարունակացն. յգ. մոլորակացն. № 77.
 1. Ա. 2^ա. (սա աւելի ընդարձակ հասնում
 է մինչև ՌՃ2. այստեղ պարզ երևում են
 յաւելութեանք թանաքի գոյնի տարբերու-
 թեան պատճառով. հնագոյն օրերում ի
 հարկէ աւելի Կատալիկ են ընկնում յաւե-
 րութեանքը. ներկայ տպագրիչներով երբեք
 չի կարելի ընդգրկել վերականգնել քանի
 որ չեն նշանակում յաւելութեանք ժամու-
 նակագրական կարգով. որ կարելի է տեսնել
 ձեռագիրներէ լատգոստութեամբ.):

ք². և, 87^ա. պատմութիւն վասն Գա-
 գիկ թագաւորին Հայոց. և ևս զիտելի է զի-
 ալս Գաղիկ թագաւոր. և վերայ նորա
 եթող. և Գաղիկ ծառի տակ հանգստո-
 նում է. Բարձրեբրդի յայն տէրերը բռնեցին
 նրան և տարան իրենց բերդը, երբ նա գի-
 նուց սթափուեցաւ, յոյները ի վրէժ Մարկոս
 Մեսրոպաւորի մահուան նրան բերդից ցած
 դնցին: Գաղիկ մօտ եղած պատանուն և ու
 ծախեցին մի հայ վաճառականի, որը մե-
 ծանալով սպանեց Յոյն կռիւն և նրա սմ-
 րոցին տիրանալով հիմք դրեց Ռուբինեան
 հարստութեան:

Ի. Ա. 88ա. պատմութիւն աղպին
Խոլլիւիանց թէ սրպէս տիրեցին Կիլիկիոյ.
« Խոլլիւէն մեծն ապական ոմն. և ողոյս
թագաւորին Կիպրոսի վերջասացելոյ. »
Երես. Սամուէլ Անեցի. 1893. տպ. ո. 1:2

միտմէն. 204) 91^ա. Վ. Մտաթուռն քահա-
նայի. Վ. Յակոբա տեառն եղբօրն. Վ. Շմու-
ւովնի առաքելոյն. Վ. Յովսէփի առաքելոյն.
Վ. առ. Յակոբայ. Վ. Յակոբայ եղբօրն Յու-
հաննոս. Վ. առաքելոցն Յոհաննոս և Յա-
կոբայ. Յակոբ Ալիսեան. Վ. Թարգմանչացն.
Ծ. Ներսիսի գտեալ հարցմամբ ի յԱպօղոստոս
խմատատարէ. Վ. Եօթն հրաշխն. Ըսն պի-
տանի Վրկպորեո կաթուղեկոսի. Զինչ
լրցաւ. » :

2. Ա. ՈԿ՝ Այս է հոր Ալիսահանց յշ-
լաւ և պիտանի ի ֆռանկաց ի մերս թուրք-
մաննաւ ի թուականին Հայոցոց. ՌԿԼԷ. յԱղա-
րիայէ. աշ. Իրիզորի բարունապետի Կնոսա-
լացոյ զոր նախ շինեալ էր խմասանատէրն
Խօյրմի (Պաղամէոս). «Այս է նոր ճէօկու-
ֆիայն» այսինքն աշխարհադիւր. և Թեմու-
շէու ծովն. »

ՏՖ. Ա. 104^բ. Հոտարակ պատմագրո-
թիւն երկրիս ի լատինացոց սահմանեալ.
«Ժողն Ուկրանոս տարածի. որ է կղզի ալ-
ուաւս. . . : 107^բ. յգ. թէ ոչք առաքելոցն
ամուսնացեալք էին:

Տ. ԱԶ, 11. 108^ա. Եկեղեցիոս դղին.
յղ. ընդթեան մարդկային մարմնոյ. յղ.
ժամանակաց. յղ. պատկերակցութեան. յղ.
հասարակ կանոնաց պատկերակցութեան.
յղ. սեպեան:

ՏՅ. Ը. 111^ա. պատմութիւն զ. Իսկո-
ղորոսի Լնչոսնեաց իշխանի և զման որոշոյ իւ-
րոյ Վարդ պարտիկի. Եւ գիտելի է զի Խէնդդո-
րոս Լնչոսնի կալաւ զաշխարհս Հայոց ամս
ԽԵ. . . :

112^ա. յդ. Յոհաննու Էպ-ի. և վարդապետ
Նորա. (Փառատոս.): 114^ա. յդ. Անախրայ,
թէ որպէս մաին ուստեալքն աշակերտու
ղնոտու 116^ա. ի Միկայէլ պատմադրայն է.
(3 տող.):

A. Ձ, 63^թ. Կրեցաւ Գաւազանաղիբս,
ձեռամբ մեղաւոր և անարժան ներսէս զըպ-
րապետի է քաղաքն Կամեկից, որդոյ Հօրապ
վայրի. թղեն Ռ.Է.Գ. հոկտ. Կ:

Բ, ա. 12^ր. Եւ զայս յառաջողայ Գա-
րգանացիքս և զայլ ժողովածոս զրեալ բան-
քս. թէ յառաջին և թէ ի յետինն է Կ.
Պօղոս պատրիարկ Եփեսոս վ-ին, ի վայի-
լոս մն ի րոս մ անձին ՌՃԼԳ-ին:

ցեալ. և Համամ արեւելից, որ զվերլուծու-
թիւն առականն գրեաց. (Յովհաննէս Կա-
թողիկոսին և մալեայն և մականունն է տա-
լիո-): 28^ր. Յաւաքս սորա (Անանիա Մո-
կացու) և Արասայ թագաւորութեանն բա-
ղում անապատք և վանորայք հաստատեցան.
Նախ Կաթրաճոր է գաւառին Արշակունեաց,
իսկ է գաւառին Շիրակայ Հոռոմոսիմ կոչեցեալ
վանք. և ո. ուխտն նախի յաշտունեաց գա-
ւառին, և վանք Հնձուց է Կարի գաւառի. և
յայտմ ժամանակի ս. հայրն Վարդիկ է Վանգոյ
վանուց Թաքոյ Վիշապաճոր անուանեալ. և
բարձրաբերձ լերինն Կաղզուանայ. և ս.
հայրն Կաթմիր է Ծովուց գաւառին բնու-
կէր. ՈՒԴ ամբ. Տեառն. սուրբն Գրիգոր
Նորեկացին. աւարտեաց զհոգեկեցոյց բանս
իւր. ամանք ասեն թէ յայտմ ամի փոխե-
ցաւ է Քրիստոս Աստուած. :

29^ր. է ժամանակս սորա (Սինեքերիմայ
Արծրանուոյ) բերաւ որանչելեօք է Կ. Պօլսէ
է Հայս յէ մասանն Գրիստոսի եղեալ է
յոսկի մարգարտաշար սրբի. է ձեռն Սան-
փաննոսի եպ. է. եղբօր որդւոյ Դաւթի ո.
ճգնաւոր եպ. է. և Սենափորիմ թագա-
ւոր հիմնադրեալ. մօտ է շիրիմ ոորա մե-
ծափառ. եկեղեցի և ևդի նմա անյայտ
ղբերեալ մօտունն է կենդանութեան Գրի-
գորի Նաբեկացոյ որ կոչի Ապտոմից ս. Խաչ.
29^ր. և ճառս բազումս Յունաց և յԱտորոց
թարգմանեաց և մեկնեաց զարուեստ քե-
րականութեան. (Գրիգորիս Պաշտօնունի որև
Վաճրամ): 30^ր. Սա (Գրիգորիս որդի տպի-
րատին) զամենայն մնացեալ մեկնիչս թարգ-
մանեաց. զորս ինքեամբ և զորս է ձեռն
Ներսիսի ևդօրն. 30^ր. Այս Ներսիս Լուսինո-
ւացիս թարգմանեաց զմեկնութիւն տեալեունն
Յոհաննու տեառարանիս. արար մեկնու-
թիւն յինքնէ սաղմոսացն Դաւթի և Սո-
ղոմոնի և պատարագամասուցին. և լուծ-
մունս ազօթիցն երանելոյն Գրիգորի Նորե-
կացւոյն. և Գ. Գ. Եգնատիոս վրդ. որ հրա-
մանաւ անառն Գրիգորիսի մեկնեաց զգլու-
խքն Ղուկասու տեառարանին. (Սարգիս
վրդ.): սա մեկնեաց զէթ. կաթողիկէիցն.
Նախերգանք և յորդորակօք. Իսկ է յա-
րեւելից Ամենիոյ վրդ. սա է մի հաւաքեալ զմեկ-
նութիւն յորեքտասան պրակացն Պօղոսի ա-
ռաքելոյն. զմեկնութիւն Եփրեմի. և Յոհան-

նու Ոսկերերանին և Կիւրդի. և այլ սրբոցն է
մի հաւաքեալս համառօտաբար վ. զիւրահա-
սութեան ընթերցողացն և սա ասաց զսրբ-
բառացութիւնսն և սուպա մտահարուստն
Յովհաննէս որ սարկուազմ կոչիւր է Հաղթա-
սա արար անշարժ տօմար. որ լննիկն կոչի
և փոքր թվական արար և միաբանութիւն
ամենայն ազգաց տօմարի ընդ Հայոց:
Ասաց և ճառս Ներքողական Տրդա-
տայ. Ներսէսի Սահակայ և Մեսրոպայ
և շարականս լեւոնդեանցն պայծառացան
այսաւր. և յամենայն մեկնութիւնս գրոց
հնոց և նորոց դոյզն ինչ սա ասացեալ է և
անունն դրոշմեալ ընդ բանից. սա յոյժ տօ-
նաւէր գողով. ամենայն աւուր տնի սուրբ
երեւելն նմա. 31^ր. և մեկնեաց զՄատ-
թէոսի տեառարանն մինչև է մի համարիքն.
31^ր. սորա (Գրիգորիս տղայի) չարախօսք
բողոմ էին Յովհաննէս որ առ յապա նստաւ
կաթ. և Ամանի որ եղև հակառակաթոռ է
սեռաս և միւս ևս Դաւթի որ ապստամբեալ
նստաւ յԱղթամար. 32^ր. սա (Լևոն) շի-
նեաց զմեծափառ վանքն Ակնէ. Միսիթար
Գօշն կոչեցեալ որ շինեաց զնոր Գետկայ
եկեղեցիքն. (Թերի մինչև Ա. թ. ք. 2 արմա-
ղանի Զալալէտտինի Վրաց յարձակելը:

Ա. 34^ր. Համառօտ պատմութիւն
ազգաց տաճկաց Օսմանցոյ՝ որ բռնակալե-
ցին միահեծան է ծայրին Եւրոպիա բովան-
դակ հիւսիսիւ և Բարեւոնիւ ընդ հարաւ.
Արդ եթէ Ա. Ե. այր ամն անուն Օսման
այլ շինական. :

37^ր. Վասնորոյ արձակեաց (Գրիգոր
Տոթեւացին) զկողմանս Արճշու և զամենայն
Բզնունիս է կապանացն Աղթամարայ և կո-
չեաց զկաթողիկոս Աղթամարայ զի գայցէ
է հնազանդութիւն ս. Աթոռոյն ըստ տես-
լեան իւրոյ և նոքա ոչ կամեցան լսել սրբ-
ւոյն և բաղում անգամ աղաչեաց և ընաւ
ոչ լուան և ոչ եկին առ նա. վասնորոյ կըր-
կին բանադրեաց զկղրամար և զհնազանդեալս
իւր Եթ. զլիսով և զԱրճէշ արձակեաց և
աւրհնեցին զեկեղեցին (տիրուհոյ ս. Կո-
սին Մեծփայ): 38^ր. Թվ. Պ. Ա. գողացան
վ. ս. Գրիգորի լուսաւորիչ աջն իսրաւ և
տարան յԷջմիածին. և եղին կաթողիկոս
զաւր Կիրակոս որ յերկրէն քաջաբերունեաց
է գեղջէն Խարաբաստայ. էր սա յաշակե-

տաց Սարգսի և Վարդանայ վրդապետաց և այլ ճգնաւորս և ընտրեալ որ թվ. ՊԽԶ. եղև քահանայ ձեռամբ Տէր Պետրոս եպ. Բաթթիոսի առաքելոյն մինչ ի թվ. ՊՎ... և այս են ժողովեալ վրդք. Յոհաննէս մեծ վրդ. և Հեռմանայ վանից և աշակերտք իւր Դաւիթ վրդ. և Սեփաննոս վ. Շմսուբ վ. և ի Տաթևու Դրփոս վ. ի ս. Բաթթիոսէ. Դրփոս միւս վ. ի յԱղթաւտու, իսկ ի յԱյրարատէ դաւառէն Կիւակոս վ. Ընտրուեանց. Սարգիս վ. Չորափանից. Տիւրքաւ վ. Վանանդա Սիւնեաց և ի կողմանէ Վասպուրականի. Բաւմայ վ. Ժողաբարունեաց յԱղլովայ (պատմագիր) կացեալ առ ռոս Յոհաննէս վ. ի Մեծոփայ և ժամանակ ինչ առ Սարգիս վ. Խառաքոտա, և ընկալաւ գաւազան իշխանութեան ի Դրփոս Տաթևացոյ ի յԵրեան քաղաքի հանդերձ ընկերքս Մկրտիչ Կարապետ, Մկրտիչ միւս Սարգիսից, Մկրտիչ Հոգեցի և այլք. և եկեալ Թումաս միւս անդամ ի մեծոփայ և սրբազրեաց սաղմոսն և զաղօթամասոյցն և Կամ կապեալ անդ և թվ. ՊՎ. Վաղճանեցաւ և յԱմբ դարձցուք ի վեր. Կարապետ վրդ. Յովսէփ վրդ. Խառաքոտա, Լազար վրդ. Բաղիշեցի Սարգիս Յոհան վրդ. Զաքարի վրդ. Վարապայ և այլ անթիւ եպ. քահանայք կրօնաւորք. զօրլաթաւորք. որք յօժարեցան ի շինումն. ս. Լժմիածին, և եղին կաթողիկոս զտ. Կիւակոսն որ կեցեալ Բամ և յետոյ քսութեամբ Մարկոսի եպ. և Աստուածառու կրօնաւորի Սաղմոսափանից. Զաքարի վրդ. Թառն թառն ասելով թէ կաթողիկոսդ աչդ ի կողմանց Վասպուրականի է. ընդ կապանացն Աղթամարայ և հաւանեցաւ Յոհաննէս վրդ. և կաշառք և հանին յաթուոյն զառաքելի կաթողիկոսն Կիւակոս և եղին կաթողիկոս Դրփոս եպ. Մակուայ. 40^ա. թվ. Ռ. Հ. հաստատեցաւ Լմայ անապատ ձեռամբ տէր Ներսէս վրդ. և անյաղթ փիլիսոփայի պեղլու կողմեցեալ վասն ահարկութեան զիմաց ժողովելով բազում եղբարս խորանագլխոտ աւելի քան Հոգիւս սա և ամ ի Տաթևու անապատն կացեալ և առեալ ի նոցանէ զվարս միակեցութեան. և Զ. եղբարք Ելեալ անտի և եկեալ ի Լիմն կողմեցեալ կղզի և արար զնա անապատ ընդ հովանեաւ սըրբոյն Գէորգեա զօրափորին աշակերտ ունելով զՄկրտիչ վրդ. և Սանգիաննոս վրդ. որ

յետ Դամի փոխման սորա եկաց զլուս եղբարց:

41^ր. թվին Ռ. Հ. Դ. նստաւ կաթողիկոս ի Ս. Լժմիածին Մովսէս Տաթևացի ամս Զ. սա վերստին նորոգեաց զՍ. Լժմիածին զքումբէթներն՝ զգրուեքն զեկեղեցւոյ արտաքոյ կողմ ըսփանդակ, զպարիսպն զխրոններն վերակոչութեամբ աշակերտաց իւրոց Փիլիպոս վրդ. և Յակոբ վրդ. և այլ բազում վրդք. թվ. Ռ. Հ. Դ. կացեալ յաթու. ս. լուսաւորչին տէր Փիլիպոս կաթողիկոս ի վիճակէ Բարդուղիմէոսի առաքելոյ ամս Ի. սա զարդարեալ ամենայն առաքիւնութեամբ. էին յաւուրս նորա անուոնի վրդք. Յակոբ վ. Զաքարիացի որ յԱռաւելոյ ժառանգեաց զաթու. սորք Զաքարիայ վրդ. Վաղարշապատաւ. Խառաքոտ վրդ. Արուշեցի. Նսայի Երեմիայ, միւս վրդ. Խաչատուր Ընդհանայ, Դրփոս վրդ. Վեսարացի. Կարապետ վրդ. Մոկոսի օծեալ ձեռամբ տէր Յոհաննէս Ուրայեցի Բարսեղ սոաջնորդ գաւառցի. Խաչատուր վրդ. աշակերտ բուժիկ Յոհաննէս. թվ. Ռ. Հ. Դ. եբեր կաթողիկոս զս. աջ Լուսաւորչին յԱռաքանայ զոր ստրեալ էին հին կաթողիկոսն անդ և եղեալ զբաւ. այլ և զմարմին ս. կուսին Հովսէփի. երբ և վերստին շինեաց զեկեղեցին. ձեռնադրեաց սա աւելի քան զն. եպ. և վրդ. որոց ամենեցուն վերակացու և գլուխ ակոր Զուլայեցի. և առաջին ամին Փիլիպոսի կաթողիկոսի հակառակ կացին ոմանք ս. Լժմիածնայ աթուոյն զի կամէին զՀռոմայ տունն անջատել ի գրկաց մօրն լուսոյ. անջատեցան և ինքեանք ի փառաց լուսոյ նորա զի ամանք յանրարձաման եղեն ոմանց լեզուքն տրորեցան ոմանք ի հաւատաց ընդ մէջ կառաքեցան և միք ապատեցաւ ի նոցանէ. 43^ա. թվ. Ռ. Հ. Դ. երկրորդ լուսաւորչին. Փիլիպոս գնացեալ Նուսապի. երկրպագութիւն անօրինականաց Գրիգորի. ընդ իւր ունելով բազում վրդ. և կրօնաւորք և թագաւորն Կ. Պոլսի առաքեաց առաջի նորա Բ. մեծ զօրապետ իւր զի ուր և մացն անկառկած լիցի ի բռնաւորացի. և յոր քաղաք մըտանէր գրոհ տուեալ ընդանային ընդ առաջ նորա զի դանկ միայն ի քղանցս հանդերձ նորա մերձեցին. ոչ միայն հաւատացեալք:

այլ և անհաւատք. և ամենայն ազգ. և զլիաւորք քրիստոնէից և պատրիարդունքն ընկալան զնա՝ որպէս զԳրիգոր լուսաւորիչն. և եւ սալայատակ կճայիւք և պէս պէտ նկարակերտ յօրինուածով զարդարեաց զատակ ու Յակոբայ գլխադրին. զբոլոր եկեղեցին յընչից իւրոց. ։

ԹՎ. ՌՃԶ. ԼԿՆ Մալաք փաշայ Վանայ ի վերայ Բաղիշոյ Աբգով խանին. Իմ ըսպառազինօք և ի հուպ լինել քաղաքին փախեալ խան հանգերձ կանամբք և ամենայն աղխիւն յանձաւս (1) Երանց որ մօռլան կոչի առ Ալի աղայ նախարար կողմանց. և մուլաքն որ յառաջ ոչիր և այժմ փաշայ. զմեծագոյն որդին՝ Դիադին անուն ամիրայ ետ ի տեղի հօրն և թալանեաց զմանցեալ ախդ նորա և զքաղաքն և ժեռ ոգի քրիստոնեա սպանին սաղըբէլայ Վանայ ջուլուց և յետ ամի միայ նորաթին միւս որդին Արդուխանին. զսուլեամբ հօրն ըսպան զեղբայրն իւր զԴիադին և հայրն իբր ի չ(ք)մեղս եղեալ սպան և զնորաթին կամակցութեամբ նախարարացն. և ինքն գարձեալ եղև ամիրայ հըրամանաւ Հասան փաշին որ նստէր ի Տիգրանակերտ. և այս ԽԴ ամ է որ ամիրայ է Խաղիշոյ քաղաքին. և զանրաւ չարիս զոր սանցուցանէ ու կարէ ծրել ի բարտիոն. ։

Եւ կան ի քաղաքիս Դ (Գ) անուանի վանք. Ա. Դոմոց վտմբ առաջնորդարան Բաղիշոյ քաղաքին և երկրի վերաւանսուչ հոգևոր այժմ Մեսրոպ վրդ. օծեալ ձեռամբ Փիլիպոսի կաթ-ի և առեալ պատգան ի նմին աւուր. ԹՎ. ՌՂԸ որպէս յառաջ ասացի. ։

Բ. զ վանք խնդրակատար վայրածալ. յանուն ամենաորրոյնոյ՝ չի(նեալ) յառաջ ձեռամբ Թաքսիսի տապալայն. դամբարան վրդ. ացն Ներսիսի Բաղիշեցոյ և միւս Ներսեհի հերապետին և Կարապետի Փարսէնցոյ և Պետրոսի վարժապետացն. և ի սոցանէ վարժեալ անթիւ ջուկք վարդապետաց. և այժմ ծառայ ու կուսին կարգեալ. ևս տրուպ անարժան մեղսացեալ Դաւիթ բանասէր. (աւն Աբարաւ. 1898 մարտ. ամ. մեր յօդուածը. ։)

Դ. զ (Գ) զ Ամիրտօլու վանք. որ յանուն որբոյն Յովհաննա դամբարան և դատատան Բարսի Վ ի և Յոհաննա և Խաչատուր վի հանգուցեցոյ ի Քրիստոս և այժմ տեսուչ ի նմայ է. ։

Վարդան վրդ. ճարտասան

Վրդթամարոցոց ոտնձգութեանց մասին տե՛ս վերոյիշեալ յօդուածը. ։)

ԱՅ. 45^ա. Արդ կամիմ ծաղկարաղ առնել յԱրրահամէ մինչև ի Քրիստոսի ծնունդն և անտի կարդաւ մինչև ի Կոստանդիանոս և ի նմանէ մինչև ի ԹՎ. 2 ըղկարգս նահապետաց և զառաքելոցն համառօտաբար. (թերի. մինչև « Նիկիփոս ») ։

ԹԻԻ. № 80. ԱՆՈՒՆ. Մովսէս Խորենացի և Եղիշի. Նիկիթ. քուրք. ԿԱԶԻԲ. Ձոր ժամանակի. ՀԱՆԴԱԼԱՆԲ. լաւ. ցեցակեր. ԴԱՏԱԼՈՒ ԹՂ. 1, 177^ա—181^բ. 297—302. ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ. 16, 7 × 11, 2. ԴՐՈՒԹԻԻՆ. միապիւմ 12, 5 × 8. ԹՈՒՂԹԹ. 302. ՏՈՂԹ. 27. ՎԵՆԱԴԻՐԹ. Կ. Բ. Վ. ԴԻՐ. քուրդիւր. ՍԿԶԲԻԱՏԱԼԻԹ. քուցագիւր. Կ. Բ. Վ. ԼՈՒ. ՍԱՆՏԲԱՏԱԼԻԹ ձուսմեւ. ԿԻՍԼԽՈՐԱՆԹ ԹՂ. 2^ա, 44^ա, 117^ա, 182^ա. ԴՐԻԶ. Մարգար. (?). ՍՏԱՆՈՂ. Յովհաննէս (?). ԺԱԼԱՆԱԿ. (Ժե). ՅԻՆԱՏԱԿԱԴՐՈՒԹԻԻՆԹ. 176^բ. 244^ա.

1. Ա. 2^ա. Մովսէս Խորենացի. պատմութիւն Հայոց. հին երկաթաղիւր օրինակից առտաղորտած ։

2. Ա. 182^ա. Եղիշի վարդապետի զոր տրտեւալ է (ի) խնդրոյ Դաւիթ Մամիկոնի վասն Վարդանայ և Հայոց պատերազմին ։

Առաջին և երկրորդ յեղանակեբը առանձին գլ. չեն կազմում. վերնագիր չունին 224^բ. Դ. զ յեղանակը սկսում է այսպէս. « (Մ)ինչ ցայս վայր ոչինչ կարի զանդիւնէի. (և վերջանում է) տամ ըմպել նմա զբաժակն պաւնութեան՝ մահու. ։ ։ Ե. զ. չկայ Զ. զ. ը (229^ա) կրում է վերնագիրս « Կրկին անգամ ընդդէմ կալ Հայոց պատերազմաւ թագաւորին Պարսից. « Մեծ է ունին Աստուծոյ քան զամենայն մեծութիւն երկրաւոր. ։ ։ Եթէ հնագոյն ձեռագիրները այսպիսի գլխաւրանութիւն ունենան. ինքն ըստ ինքեան զրական մտքով կլուծուի այն հարցը թէ Բարձուման ըստ Թովմա Արծրունու վկայութեան Եղիշէի պատմութիւնը գեղջիւ է թէ ոչ. ։

244^ա. Եթեբորդ յեղանակի յորում նկարագրելի դարձեալ առաքինութիւնն Հայոց և չարագոյն ևս երեկ անօրէնութիւնն Աստակայ. « Արդ դարձեալ յայժմա զըրդեաց. Նիւշապուհ քաղաքի ի Քրիստոս Յիսուս ի Յէր մեր. ։ ։

82^ա. Դարձեալ վտան խտատումնոյ աշակերտաց նոցունց. իսկ աշակերտք երանելեացն ի կապանս. յերկրէ ի յերկինս ի Գրիստոս Յիսուս. . .

288^ա. Անտանք նախարարայն. որք կան յաւթարութեամբ վտան տիրոյն Քրիստոսի. « Յազգէն Արեւնաց Բ. . կենաւք և պատուով. . » :

292^բ Բայց ի տեղի այսօր դարձեալ գալ պիտի. « իսկ կանայք. սիրելեաց Աստուծոյ. . » :

3. Ա. 295^բ. ի պատմութենէ Խովմայի վ. ի. « Բայց իբրև եղև մեծ պատերազմն ս. Վարդանայ յում ուսումնասիրութեանդ. . » :

Ա. 2, 296. Վասն արինաճեղին Ռոժոմոյի. « ընդ ժամանակս Պերոզի արքայի. հրամանատարութեն Վարդանայ » (Թեքի) :

Ա. 2, 176^բ. Ողջ լեր աէր ծառայք Աստուծոյ հեղափոխի տէր Յովհաննէս և յամենայն ժամ յիշեալ և զիս զտոտուպիս Մարգարէս :

Թիւ. № 81. Արմին. Մովսէս Կաղանկաւապի. Նիւթ. Բողոք. ԿԱԶՄ. և ժամանակի. ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ. լաւ. ԿԱՆԱԿ Թ. 1. 263^բ, 264. ՄԵՆՈՒԹԻԻ. 17×13.1. ԿՐԻՍԹԻՆ. ԿԵԿԻՆ 11.7×4. ԹՈՒՂԹ. 264. ՏՈՂԹ. 23. ՎԵՐՆԱԿԻՐ. Կ. Բ. Գ. ԴԻՐ. ԲՈՂՈՂԻՐ. ԿԱԶՄԱՆԱԿ. ԲՈՂԱՆԳԻՐ. ԴԻՎ. Սիմոն ՍՏԱՅՈՂ. ՏԻՐ ԲԱՐԱՆԵՅ ԿԱՆԱԿ. ՏԵՂԻ. ԱՄԱՐԱՍ. ԿԱՆԱԿ. ՌՃԻԿ—1664. ՅԻՇԱՍԿԱԿՐԻՍԹԻՆ. 259^ա. 261.

2. Ա. 1^բ. Հարսկան գրայների տնտեսանոցանկը :

1. Ա. 2^ա. Ցանկ և նախագրութիւն սակա պատմութեան Աղուանից Տպագրութեան չկայ. (տես. Մ. Վաղանկատուացոյ պատմութիւն աղուանից աշխարհի. Մկր. Եմին. 1860 Մոսկուտ արդ. Լադ. ճեմարանի). տակը գրած է. « Այս աւ ցունկ պատմագրոյ թ. ով Լ. և ցունկն կարգի տրուալ զոր զիւրուպիւս լինի ընթերցողաց զորս և կամիցին խնդրել կարգաւ զիս և գործաւստող տորա յիշեալ » :

4^բ. Նախերգան սակա պատմութեան աղուանից տպ. Որ ինչ յԱղամայ մինչև ցնոյ ծնունդը աղգասիրութեանց Տպագրի

9. ծանօթութիւնը. « յայտմ տեղ. ոջ եղև սկիզբն. . . որինախ ունիւ այս հաստաւածը ներմա ծած համարելը սխալ է. և այլն, շատ հետաքրքրական տարբերութիւններով որոնց մասին տես. Արարատ. 1896—7 Խ. վ. ի յօդուածները :

Ա. 2, 259^բ. Փ. . եղև կատարումն. . ի ՌՃԻԿ. . ի հայրապետութեան աշխարհիս Աղաւանից տնտես Պերոզոյի. կթ. ի վերագրողի մեծի աթոռոյն Գանձաւարայ զի այս խոհմարան հայրապետ աշակերտ էր սրբաւիայ և ուղիւմեմ մեծ րաբունապետին Ղուկասոյ վտան զի այս երկնս երանեալ կաթողիկոս լուսաւորեաց. . րոյր սունս աղուանից զոր ի րադում ամանակաց կայր խոխտեալ և խանդարեալ ի կարգաց և ի կրօնից վանօրաք և յամենայն եկեղեցիք Յորոց մի էր և մեծ աթոռոս Ամարաս զի յամանակաց յուղից կայր աւեր և անընակ ի մարդկանէ. զի արք ոմանք խնէչք և անխոհմար իեռեկտեալ և խումաստեալ էին զթեմ և զվիճակ սորին. . իսկ. . կաթողիկոս Պերոզոս եկեալ ժողովեաց. . զվիճակ երկրիս Հաբանդ կոչեցեալ զոր այժմ ասի Վարանդա և կայոց զուռաջնորդ. . զաշակերան իւր զպարսն ՏԻՐ ԲԱՐԱՆԵՅ որ է ստացող տաւիս և սանորդեաց զԱմարաս պարզեալ և բաղմածախ սենեկօք և տամբր Տինա կայր և հովարան ի հնոյ մեծի աթոռոյս հուպ ի զեղջն Հեռեւ կոչեցեալ որ կոչիւր ս Աստուածածնի վանք. . անդ պնայեալ մեծ հայրապետն հիմնարկէ զեկեղեցի և յանձնէ աշակերտին իւրոյ զվերոյսկեալ Բարսեղ պարսն տերին զի շինեցէ. . զոր և կատարեաց կամարուկապ ձեռով և զեղեցկանկար դրամբ. . որ վերածայնի ս. Իրիգորիս որ և անդ զարդարեաց պարսպօք և խցերօք Դարձեալ ետ գրել յոլով գրեանս յորոց մինն է և զայս պատմագիրք զոր ի վաղուց հետէ սպառեալ էր ի տանէս աղուանից և գտեալ եղև ի ձեռն լուսաւոր հոգի Ղուկաս վ ին զոր ետ վերոտին գրել և որինապիւ վերոյգրեալ հայրապետ. . և ետ վախմը. . ս. Ամարաս և Կորաշէն ս. Գրիգորիս վանեցն. . » :

Յիշեցէք ի ս. աղօթք ձեր զուռաջնորդ ս. ուխտեացս կորովամիտ և հանճարապատու գտէր Բարսեղ արհիւպէն. . որ է. .

յերկրէս հարանդու ի գեղջէն Կիշի կաշեցեալ։
Ընց ամին և մեաքանք տեղոյս զՄարտիրոս
զԱլեքսան և զԵղիա պարոն տեալքն... այլ և
սրբ կանն... ի պաշտօն ուխտանացս զՈվանէս
պարոն տէրս զտէր Գրիգորոս զտէր Մհեր-
տիչս և զտէր Ոսկանս... Դ. յիշեցէր... ըզ-
Մարտիրոս պարոն տէրն որ մահանուամբ
չիկ կոչիւր... զհայրն իւր Աղան և զմայրն
իւր Գուլագն և հաքազատ եղբարքն զԲաղ-
դատարն և զՄարտիրոսն նուե եղբորոր-
դէքն իւր զԳիսաքարն և զՄաքրովանն որ
մանուկ տիգօ փութեցաւ ի Քրիստոս այլ և
քսքն իւր զՓէրին զԽանումն զՀիւրին
զՄԼԵԿԱՆ և զԹամամն ընդ որոց և զիս
զՍիւմն... բանի ապաստարոս յիշել ժառի-
նակ թողութիւն շնորհել խոշարութեան
գրոյս վտան զի յանպատաշաճ ժամու և իսկե-
րայ ծնկաց իմոց մեղանեցաւ։

Թիւ. № 82. ԱՆՈՒՆ. Գիր պիտոյից և
այլն. Նիկի. քուրք. ՀԱՆԻԱՄԱՆՔ. վառ. քուրք
քարեր մաշուած. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 366^ր. ՄԵՆՈՒ-
ԹԻՒՆ. 14. 7×8. 8×7. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. մրտսիւն 10. 5×
×6. 8. ԹՈՒՂ. Թ. 366. ՏՈՂ. Թ. 19. ՎԵՐԵԱԳՐՈՒՄ-
Կ. ք. ուվ. ԳԻՐ. Եւր Եւրօգիւ. ՍԿՐԵԱՑԱՌ. Երկու-
քազիւր Կ. ք. ուվ. ԳՐԻՉ. Եղնաթիւս վ. ԱՏԱՑՈՂ. գրիւր
ՏԵՂԻ. Երից մանկահց վաճ (Կանճասարի մօս)։
ԱՄԱՆԱԿ. ԻճԺ—1661. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. Կ. սկզբից
թերի. ՍԵՂԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. 363^ր.

1. Ա. 3^ր. Գիրք պիտոյից. սկսում է
Եղեքսանդր Մտկեղանացու պէտքով։

2. Ա. 239^ր. Գումարումն յղեալ իմի
երոդութեանցն սահմանաց Իսաբի փիլիսո-
փայի և այլոց իմաստասիրաց ի Մովսիսե ու-
մեմնէ. ըստ տառից զտառարութեանց շա-
րակարգեալ. և Ազահութիւն բնականին.
Քոռութիւն է զաղա խօսել չորս զընկերէն. 1
285^ր. 17. պատկերացուցութեան. 291^ր.
փիլիսոփայիցն. 17. խելաց և իմաստու-
թեան և այլն. 329^ր. Այս չորրորդ սերի-
ւայս է զոր տարբն Ոգոսիմոս ի ճառի ծնըն-
դեան յիշէ. «Գիպուրդինացի անուանեալ
կոյր փիլիսոփոս...»։

2. Ա. 331. (Նախերկանք և օրհնու-
թիւն). խիստական էութիւն և անիջանելի
գոյացութիւն. և տակը գրած է. Գրիգոր Տա-
թեակն է սպիտակ տես Գիւլք հարցմանց

A. a. 363. Եւ. Եղնաթիւս վտաշուէր...
ապաստար... եմ... յերկրէն շարայիւրոյ. ի
ի գեղջէն Մեծ-չիմո... ըստ բնական տեղոյ
անընդեան ի ուխտն ու երից մանկահց սնեալ
և վարժեալ ի նախնի աթոռն մեր և կաթո-
ղիկոսարանն Հայոց և տմենայն աղոտանից
ու «Կոնճասարո» որ այսու ժամանակա-
ղիկեցկադարդ պայծառութեամբ շրջա-
ցեալ գոյ հոգևորին և մարմնաւորին սահ-
մանադրութեամբ (ի ձեռն երջանիկ կա-
թողիկոսին Պետրոսի)։ Իւրովքս որդիացեալ
վարժապետականիս խմբիւր... յուէտս պա-
րապեալք հնոց և նորոց կառավարանաց
նրբից և արտաքնաց և բերթողութեանց ար-
ուեստից ընտան թաղաւորեալք... ոյց զը-
լաւ և առաջնորդ լեռլ մեծ վարժապետս
Անդրեաս... տեղեաւ Ջուղայիցի ի... յօշոյս որ
այժմս ասի Ասպահան... Եկեալ (յայտմ ժա-
մանակի) մեծ րաբունապետն Ոհան ի ս. ուխ-
տէն Տաքեւոյ և... է... Տաթեւոցի որ է սա
ի մէջ բանասիրաց արեգակն... անձանձրայթ
ուսուցանելով աշակերտելոց... մանաւանդ
վարժապետիս մերոյ Անդրեաս վրդ-իւ... բե-
րեալ ընդ իւր (Ահան) զօրինակ գրոցն ճար-
տասանութեան. մեծի քերթողաճօրն Մ(ով-
սե)սի Խորենացոյ որ զանունն միայն
լուեալ բոյց զինքն տեսեալ ոչ բնու. զի
էր բնաւին անհնապեալ ի մերոյինս ազ-
գաց... առեալ գաղտնիարեցի... եղև թիւ
աւարտման սորոս ի ՌՃԺ. ի վերադիտո-
ղութեան ու և երջանկափառ մեծ հայրա-
պետին Պետրոսի Խաչենեցոյ և ի թագա-
ւորութեան Թուրքաց... Հասապատի փոքու
և գրեալ եղաք ընդ ոմին զբանս իմաստա-
սիրացն զսահմանս ժողովեալս և կարգեա-
լըս. Դաւթի... զնախերկանս և աւրհնու-
թիւնս... յիշեցէք... զմեծ պապն իմ Հու-
հանն և հօրեղբարքն իմ աէր Ավհանէն
ՄԵՂՔՈՒՆ. զհայրն իմ աէր Սարգիսն և
զմայրն իմ զՍալվարն և Եղբարքս զԱլվամն
զՄանուշարն զԱխմէն սարկաւաղն. զՊա-
լատանն... Եղբարքս (հոգևոր) Ոհանէս զՆի-
կոդայոս զՈհանէս վրդս. զաէր Պետրոս
զաէր Մկրտիչս և զհոգևոր հարքս մեր (չիւ-
մամբ ջնջուած). զԵղիայ պարոն տէրս զԱ-
տուածատուր պ տէրս և զԱկոր պ տէրս
և զտէր Թաթէոս և... զաէր Ոհանէս զաէր
ՄԵՂՔՈՒՆ զաէր Անտան զաէր Բարսեղ... 1

ԹԻԻ. № 83. ԱՆՈՒՆ. Ժողովածու. ՆԻԻԹ. № 6. Բ. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. վառ յե. ԿԱՏԱՐԿ ԹՂ. 160. 378. 383-5. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 17.4×10.5××3. ԿՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 15×8. ԹՈՒՂԹԲ. 192. ՏՈՂԲ. 22. ՎԵՐԻԱԳՈՐԲ. սեւ ք-ով. ԳԻՐ. չեղա-գիր. ՍԿԶՈՆԱՏԱԹԲ. մեծատառ. ԳՐԻԶ. Առաջի վ. Կոստանեան. ՍՏԱՅՈՂ. գրիչը. ՏԵՂԻ. Գալոյ վաճի-ժԱՄԱՆԱԿ. ԺԹ. ԲՈՂՈՆԻԱԿ. Արագրուրիւն. № 79. Ա2. 34^թ-ից սեղ սեղ փոփոխած.

1. Ա. 161. «պատմութիւն Ղարաբա-ղու երկրին երեւելի բեկազնեաց և պոյա-տազարմ իշխանաց» և արտագրել է պ. Կոստանդ Հիսեանց Հուշում քաղաքացի 1161—1280 տարեգրութիւնից. :

Ա2, 177. պատմութիւն Գտշոյ վա-նուց և այլն. 327 մի ոտանաւոր.

Ճ. 368. Մասնաւոր տեղեկութիւն յազգէն Մելիք Հասնազարայ. (5 թ.): № 83^ա-տէս № 71. 7. Ա2, 258^ա. 9^թ. յղ. խորհրդ-դոց զգուշութեան. «Արդ նախ յառաջ քան զամենայն. լիցիս տաճար Հոգոյն Սրբոյ» : № 71. 8. Ա, 259^ա. № 83^բ. Պատմութիւն ծննդեան և սննդեան արրանեկի նեռան Մահմեդի Թագաւորին «Աստանաւ ր կամ եղև ինձ» : :

Սիւնեաց Լիւսեղ անուն տիկինը Հերակ-լին զիմաւորում է թէ՛ նրա արշաւելու և թէ՛ յաղթութեամբ վերադառնալու ժամա-նակ և ահա թէ ա. անդամ ինչ ընծաներ է տալիս. «Ո՛ր գրեհ պատերազմի և զէն

տակեկուռ» ԴՃ. սաղաւարտ Ո՛ր վասն պա-տերազմի. : . արքայն խոտտանում է տալ նրան ինչ որ ցանկանայ տիկինը խընդ-րում է խաչափայտի մի կտորը քայց Հե-րակը մերժում է. «Նա էր անդ Յոհան Մարգարիտի. այր ինչիստփայ և արքայն սի-րէր զնա վասն արքութեան իւրոյ և Ասէ Յո-հան տէր իմ արքայ և զարդ ոչ կատարեցիր զխնդիրս նորայ. : . արքա. : . դիր զսուրն ի պահարանս խաչին և առա ցտիկինն զի յաղթո արասցէ և թէ կամք լիցի ինքն տա-ցէ նմայ մասն. : և արքան իւր սուրը դնե-լով պահարանի մէջ և իւր մատանիւրով կրն-քելով նրա դուռը տիկնոջ հրաւիրում է աղօթելու. : . ապա եկեալ Հերակ և ըստայր զպահարանս ս. խաչին և տեսանէ ի մասն հատեալ : . տիկինը ստանում է « խաչը և հացին դաշտի միջով անցնելիս տանող ջորին կանգնում է. և տիկինը հենց այնտեղ շինում է վաճի և ինքը գնում իւր ամրոցը (թերի.) 26 թ.

№ 83^գ Ազգաբանութիւն Հայոց և Պարսից Թագաւորաց. մի մեծ գրքի. « 313—322 մասը. : :

5^թ. կարդ. Օսմանցոց Թագաւորաց. 6^թ. կ. խանիցն Թաթարաց. 10^ա. պատմու-թիւն Հերակեա և յաջորդաց նորին.

№ 83^դ իւր պատմութեան պակաս-նելն է լրացնում Առաքել վ-ը (Պատա-նեան) այս յաւելուածովն. : 11 թ. : .

ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Թիփ. № 84. Անոն. երկր. Դարթի. Նիփ. քուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ. վաս ցեցակիր. ԴԱՏԱԿԻ ԹՎ. 187. 188. ԵՆԾՈՒԹԻՒՆ, 14.3×10×4.9. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 11×6.7. ԹՈՒՂԹ. 200. ՏՈՂ. 20. ՎԵՐԵԱԳԻՐ. Կ. ք. ով. ԳԻՐ. քուդր. ՍԿԵՐ. ՆԱՏԱՐ. քուդր. ՍՈՒՄԱՆՔ ԹՎ. 1. Կ. ցեցակիր. ԿՈՒՄԱՆՔ ԹՎ. 108. Կ. ցեցակիր. ԳՐԻՉ. ՅՈՒՆԱՆԵԱ ԵՒ ՍԱՓԱՆԵՈՒ. ՍՏԱՆՈՂ. ցրիլ. ԺԱՄԱՆԱԿ. Ժ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. վերից քերի. ք. երբ յե ու առաջ ընկած. 188. Ե. Ժ. Ժ. մի պատկեր. ՅԵԱՏԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. 128. 137.

1. Ա. 1. Դարթի փիլիսոփայի յղ. առհմանաց իմաստասիրութեան. « Որք միանգամ իմաստասիրութեան տեղանք. » Ե. Ա. պրակք.

Բ. 108. Դարթի աճյաղք ժիլիսոփայի ներքողեան ի ս. խաչն աստուածընկալ. « բարձրացուցէք զՏէր Աստուած մեր մարգարէն. » ի պարծանս քրիստոնէից և ի լուստ Բրիտանոսի. » :

Ա2. 128. Սահմանք իմաստասիրական. « Աստուած վոեմուս և ինքնաբան զոյութիւն. » ըստ ինքեան զողով բարի. » :

2. Ա. 164. Յոհաննիս բարունու և (ք)-զնկացու ի ինդիր գրոյ ուսումնասէր և բարեպաշտ իշխանին ասացի բան ինչ յիշատակ սիրոյ յղ. հրկնի և զարգոց նորին. « Յամենահրաշ ցործ արարչին որ գոյացան. » Ժամանակաց պատշաճ յիշման (սկզբնաստուգներ. — Յոհաննիս թան յղ. երկի ի խնդրա իշխանի Հայոց Ապոյոյանու.) :

189. ք. ի բանն. քանզի ի ճանաչելն. « Է Աստուած ամենայգոր. » վերջն բժըշկեցաք. » :

Ա. Ա. 128. Կատարեցաւ. « ճառ. » ի ձեռն իմա Յովնան հմտութեան. քննարկաբերականաց յիշել ի բարի պահանջիմ :

Բ. 137. Ղաթաղարմ բարունին զՈվհաննէս մականունն սամաղար յիշեցէք. 138. և մեղացն թողութիւն հայցեցէք. « Յովաննէս վրդին, Մխթար վրդին. և տշտեկարալ. » և Սեփանուսի. » :

Թիփ. № 85. Անոն. Ժողովածու. Նիփ. քուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ. վաս Կ. ԴԱՏԱԿԻ ԹՎ. 290-6. 336. 754—762. ԵՆԾՈՒԹԻՒՆ. 14×9.3×6. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 9.3×7. ԹՈՒՂԹ. 407. ՏՈՂ. 22—3. ՎԵՐԵԱԳԻՐ. Կ. ք. ով. ԳԻՐ. քուդր. ՍԿԵՐ. ՆԱՏԱՐ. քուդր. ԳՐԻՉ. ՅՈՒՆԱՆԵԱ ԵՒ ՍԱՓԱՆԵՈՒ. ՍՏԱՆՈՂ. Միխայիլ խոյայ Զողայեցի. ՏԵՂԻ. Սպահան (ս. Սարգիս). ԺԱՄԱՆԱԿ. Ժ. 2. — 1635. ԿԵՐ. 166. 811. Քրիստոսի ծառայ յեսաի վրդ. Թեմ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. ակրից քերի. ՅԵԱՏԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. 289.

Ճ. Ա. 3. Լուծմունք. « Է Լեռակեան բացորոշելով և յայլոցն մեկ. լծ. ի Լեռակեան. » :

Ա2. 25. Կրկին լուծմունք. « Կրկին դնէ ի մեկնէն ի հետեզա կարգաւ. » լուր հարկաւ որի. ի վերայ բաղմոց. ամենեքեան ճշմարիտ են. » : № 84. 1. Ա. 1.

1. Ա. 4. Ներածութիւն Գորփիլի. նախերգանք ապա. « ըստ բացատրութեանց այլոց որ է Լեռակեան. » պարունակեալ ի մարմինն. կաշաղակն. և Բրիտանի փ. » :

2. Ա. 44. Ստորագութիւն Արիստոփի. նախերգանք. « Յառաջ բաժանէ զամենայն ստորագէ էտիս իմանալի. » որպէս հայերէն պեսաի արմէն ապացուցական և այլն. » :

Ա2. 169. վ. գոյացութեանց ի Ժ. ստորողութեանց համառօտ բանք. « Հոմանունք ասեն որոց անունն միայն հասարակ. » անբաւ մաս են. և այլքն բանական են. » :

3. Ա. 136. Գիրք ի վերայ բնութեանն. հանրական և մասնական քահանայի ու մեմն

— 104 —

Համարուած համարումն յՂ հոգւոյ բա-
նականի. յառաջաբանութիւն գրոցս. 8^ա.
գլ. ա. յՂ. էութեան հոգւոյն. Է. պր. 18^բ.
գլ. Բ. յՂ. միաւորութեան հոգւոյն ընդ
մարմնոյ ի Է պրակա բաժանեալ. 38^բ. գլ.
Գ. յՂ. զօրութեանց հոգւոյն Է պրակ. 52^բ.
գլ. Դ. յՂ. իւրաքանչիւր զօրութեան ա-
ռանձնակի Դ պր. 60^ա. գլ. Ե. յՂ. իմա-
ցական զօրութեանց. ԺԳ. պր. 80^բ. գլ. Զ. յ
յՂ. յօժարական զօրութեանց, Բ պր. և
այլն. ԺԷ. գլուխ.

A. a. 193^բ. Վասն զի թարգմանու-
թիւն գրոցս. էր յոյժ ապականեալ. և ըո-
վանդակն ոչ թարգմանեալ. այլ. հասկա-
քաղ արարեալ. ևս Սեփանոսս Եղիսի. վերստին լիապէս. ի լատինացւոց բարբա-
ռոյ ի Հայոց լեզուն փոխարկեցի. ի ՌՃԺԷ.
ի հայրապետութեանն. տեսան Յակոբայ
ընդ հովանեալ. Էջմիածնի. :

ԹԻԻ. № 89. ԱՆՈՒՆ. Բառարան. ՆԻԻԲ.
բուդր. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 10×7,6×3,5. ԳՐՈՒԹԻՆ.
միասին. 6,8×4. ԲՈՒԴԲ. 214. ՏՈՂԲ. 15.
ՎԵՐՆԱԳՐՈՒԹ. Կ. Բ. յՂ. ԳԻՐ. ԸՆՈՐԳԻՐ. ՍԿՋՐԱ-
ՏԱՌԲ. Երկարագիր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԷ. ՏԵՂԵԿՈՒ-
ԹԻՆԲ. սկզբից և վերջից բերի. ԲՈՎԱՆԴԱԿ. ա-
բաբով—զօրութիւն մահու. սպափոստ—այլազգի-
աղբաւորում—խնայաբարում. Այլեկա—ուժգնութիւն.
ամաստապով—բուրվալ. ամասել—աղակտել.
բարձուկ—գեղեցիկ. բաւա—պատաս. բաբրիկ—զ-
բուրիւն Սառնոյ. Գայիլա—գեղեցիկ ևս այլն:

ԹԻԻ. № 90 ԱՆՈՒՆ. Բառարան. ևս այլն
ՆԻԻԲ. բուդր. ԿԱՋՄ. 15×10×3,2. Երկարա-
կազմ կաշկապ. ա. Բ. Կ. կաշկապակ. ՀԱՆԴԱ-
ՄԱՆԲ. վառ. մաշուած և ցեցակեր. ՄԵՆՈՒԹԻՆ.
15,2×10,1. ԳՐՈՒԹԻՆ. միասին 10,7×6,7.
ԲՈՒԴԲ. 135. ՏՈՂԲ. 22. ՎԵՐՆԱԳՐՈՒԹ. Կ. Բ. յՂ.
ԳԻՐ. ԸՆՈՐԳԻՐ. ՍԿՋՐԱՏԱՌԲ. Երկարագիր. ԳԻՐ. Զ.
ՄԿՐՅԷԼ ԿՐՈՆԱՐ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԷ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆԲ.
սկզբից, միջից և վերջից բերի. ՅԵՆԱՏԱԿՈՒԹԻՆԲ.
ԹԻՆԲ. 109^բ. 114^բ. ԲՈՎԱՆԴԱԿ. ի—Բ. ծամերի—
որոշել. կաւառ—բիրիկ. պոլից գլուխ. հակամ—ան-
պառ. նակիս—հոգւոյն ևս այլն:

Տ. Ա. 68^ա. Հանդէս բանաստեղծաց
փազանդեալաբար ստորոգիլ սակս նորավար-
ժիցն. օր. աստուածազան. աստուածաու-

քանչ. աստուածազգեաց, աստուածասէր.
աստուածավայելուչ. : № 64. Ա. 17, 183^ա.

1. Ա. 89^ա. Դրեցորի նարեկացոյ խրատ
յոգեւոր. վասն աղօթից. «Յորժամ հոգեւոր
զոյն հարկանի. աներկիւղ նշնեա ի փառս
նորա. :

2. Ա. 93^բ. Յովհաննու վին Դառնեցոյ.
Բ. «Աստանաւ պիտոյ է մեզ ողբ. և
զվիշտս որ դայցեն ի վերայ նորա. : 100^ա.
ի հարանց վարուց. խրատ կրօնաւորաց. պար-
ծանք կրօնաւորի է համբերութիւն. :

3. Ա. 103^բ. Յովհաննու Սակրեմենտի աստ-
ցեալ ի Դուկասու Աւետարանին մեկնութե-
նէն. յանառակ որդին. «Ան միոջ էին Եր-
կու որդիք. բարեացն հասցուր ընդ ամե-
նայն սուրբս. :

Ա. 109^բ. ի Մարթիոսի Աւետարանի
մեկնութենէն ասացեալ ի տառն կուսանն.
«Քանզի նմանեցաւ յարքաւութիւն. ար-
դեամբք ցուցանէին յինքնանս. :

4. Ա. 115^ա. Ս. Ներսէսի Լամբրոնայ եպի-
սոպոսմն ինն դասուց աստիճանաց եկե-
ղեցւոյ. «Եկեղեցի բրիտանից առաքելա-
կան խօսիւր. զգիրս սուրբս մահայաբար-
տին, որ է. : № 47. Ա. 26, 386^ա. № 71.
7. Ա. 258^ա. 136^ա. կտակ շարժարանաց:

A. a. 109^բ. «Յիշեցէք. ՄԿՐՅԷԼ կրօ-
նաւոր. և զհայրն իմ տէր ՄԷԼԻՐՈՒԹՆ և
զմայրն իմ Նազալն. և հանգուցեալ որդին
իմ Նազալն. և հանգուցեալ որդին ՄԵԼԻՐ-
ՈՒԹՆ. :

ԹԻԻ. № 91. ԱՆՈՒՆ. Քերականութիւն. ՆԻԻԲ.
բուդր. ՀԱՆԴԱՄԱՆԲ. լաւ լի. ցեցակեր. ԴԱՏԱԿ
ԲՈՒ. 21^բ. — 22. 25^բ, 211^ա—213^ա. 278. ՄԵ-
ՆՈՒԹԻՆ. 18×12,7×5,8. ԳՐՈՒԹԻՆ. միասին
11,4×7,6. ԲՈՒԴԲ. 372. ՏՈՂԲ. 24. ՎԵՐՆԱ-
ԳՐՈՒԹ. Կ. Բ. յՂ. ԳԻՐ. բուդր. ՍԿՋՐԱՏԱՌԲ.
յուշագիր. ԼՈՒՍԱՆՔԱՋՈՒԹ. 1^ա. լծուած. 26-
ԽՈՐԱՆԲ. ԲՈՒ. 1^ա, 26^ա. կամ. գոյնով. գեղ. ԺԱ-
ՄԱՆԱԿ. ԴԷ. ԿԵԻԲ. 119^բ. «ՏԿՐ Աստուած. Յի-
սուսի Բրիտանի ծառայ լեւայի վրդ. ԲՈՒ. Բ. Բ.
ՅԵՆԱՏԱԿՈՒԹԻՆԲ. 210^բ.

Տ. Ա. 1^ա. «Քերականութիւն է հրմ-
տութիւն որք ի քերթողաց և ի շարագրաց
իբրեւ բազում անգամ ասացելոց. : 15^ա.
Մեկնութիւն բառից քերականին օր. վեր-

ծանութիւն — ընթերցողութիւնն Ներկուս — վարժ.

1. Ա, 19^ա. Մովսէսի Խորենացոյ ըսն իմաստութեան. « ՅԱստուծոյ խորհրդով և իմաստութեամբ հաստատեցաւ մարդկայինս տեսակ. ըստ ամենայնի և յամենայնի. » 20^ա. « Եւնչ է կէտ կամ գիծ կամ մակերևոյթ և մարմին. »

2. Ա, 23^ա. Նուստ Թոհաննիս վ-ի երգրնկացոյ որև Ծործորեցի, արարեալ համառօտ տեսութիւն քերականին. « Ընաւորեալ է յոգիս ըսնականաց. առին գեթերոցն և կամ այլ իմն. » (կիտաւտ.)

Ա, 26^ա. Ն. Թ. վ-ի երգրնկացոյ որ և Ծործորեցի և այլն վերին-ի պէս այստեղ ամբողջ յառաջարան է. « վերջանում է. « գամենայն մասունն արուեստին. ».

47^բ. յգ. հագներգութեան. 117^բ. յգ. ոտից. 140^բ. յգ. սուղ վանգի. և այլն.

3. Ա, 213^բ. Եղ. Քերականութեան. Համառօտ լուծումնք ի Տէր Առաքիյի Սիւնացեպ-ի ի մեկնութիւն քերականութեանս. պէս պէս յատկութեամբ պարզեալ. վասն զիւրաւուր հասկանալոյ զերբութիւն բանից քերականին « Նախերգանք քերականութեանս ա. որ առէ յգ. քերականութեան. « նախ պարտ է զիտեւ. Կ թիւն. Կ գէմբ է. (3 երես թողած.)

1. Ա, 288^ա. Մովսէսի խորհրդի յգ. քերականութեանց. « Քերտողութիւն է առասպելաւարժութիւն. առ քերտէս շարադրեալս Բանին և առ Հօր և Հոգւոյն Սըրբոյ. »

4. Ա, 296^ա. Դաւիթի փիլիսոփայի յգ. հասարակաց շաղաշարաց և այլն. « հասարակութիւն Աստուծոյ. ըստ երկուց. լուծորդեալ շափեալ, միականութեամբ. »

1. Ա, 306^բ. Մովսէսի խորհրդի յգ. ընդունելութեան. « ընդունելութիւն յանունէ և ի բայէ. իմովն քովն, նորայովն. »

5. Ա, 316^բ. Սեփաննոսի ստորոգութիւն. « զիտութիւնն կամ հանութէ. յանհունս արտայայտեն և Քրիստոսի վ. »

1. Ա, 321^բ. Մովսէսի խորհրդի հաւր. Մեկնութիւն քերականի. « քերականութիւն ստուգարանի. երևեցաւ բացեալ. »

6. Ա, 323. Ն. վերլուծութիւն Պորփիրի զժուարարութեան ի յերկասիրութեան մեծ հոգտորի Յոհաննոս. « Զինչ է սահման ընդհանրին. և ոչ տեսական զբաժանականն. »

չ². Ա, 328^բ. Լուծումնք ստորոգութեանց յասեցելոցս. ի խաւսից զինչ խաւսի պ. սպիտակ կամ բրական. » 343^ա. յգ. ստուածարանութեան իմաստաւիրոցն ըսնք սասցեալ.

7. Ա, 344^ա. Եղ. Հոթեան և պատահման թարգմանեալ Բագարա Մամիկոնեան յունարէն գրոց. « Գոյ հասարակ անուն ամենայն գոյից. վոյն, սնրաւն ի ժամանակին է. »

4. Ա, 358^ա. Դաւիթի անյաղթ փիլիսոփայի յգ. էակաց. « Քանի բաժանի էակն. և ըստ այսմ է ութն. » 371^ա. Ներածութիւն Պորփիրի. « զիտեւ զինչ սեւ. » (2 թուղթ միայն.)

ԹԻՒ. Ք 92. ԱՆՈՒՆ. Քերականութիւն կամ Արեալնց. Նիւթ. բոլոր. ՀԱՆԿԱՄԱՆԲ. լաւ յե. իրած և ձակ. ԿԱՏԱՐԿ ԹՂ. 87^բ. 222^բ, 284^բ — 288^բ. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 14 7×10.3×5. ԿՐՈՒԹԻՒՆ. միապիւն 10.8×7. ԹՈՒՂԹ. 313. ՏՐԼԲ. 19. ՎԵՐԼՈՒԹԻՒՆ. կ. բ. ով. ԿԻՐ. ճորդի. ՍԿՂԻՆԱՍԻԹ. բոլնադի. ԼՈՒՍԱՆԹԻՍԱՅԻՐԻ. 1^ա. և այլն. ժուտի կարմ. կանաչ. դեղին գոյնեղով. ԽՈՐԱՆԹ ԹՂ. 1^ա. 88^ա. կարմ. և կապոյ. ԿԻՍԻՆՈՐԱՆԹ ԹՂ. 139^ա, 162^ա. ԿԻՉ. Յոհաննիս կրօնաւոր. Դաւիթ. ՍԱՆՈՒՆ. ա. գրի. Տեղի. Զուգա (?) ժԱՄԱՆԱԿ. (ժէ.) Տեղեկութիւն. 312—313-ի մէջ բ-եր են ընկած ստորոգութեանց և լուծմանց յուսանցները մանաւանդ ի երկ յաւելումներով. ԹԻՉԱՆԱԿԱՄԱՆԻՒՆ. 49^բ, 222^ա, 263^բ.

1. Ա, 1^ա. Սիմեոնի վարդապետի Զուգայցոյ արարեալ Քերականութիւն ըստ լեզուի մերում հայկազանց. « Քերականութիւն է զիտութիւն տառից և ստութեանց. » 1^ա. յգ. կիր տառից. 5^ա. յգ. անուն (սեւք. արական, իգական, հասարակ, չեղղ. 10 հոլով. և 10 հոլովումնք. և այլն.) 75^ա. յգ. աներևոյթ բայի. յգ. տաղի. յգ. վերծանութեան. »

ԱՂ. 88^ա. Սիմոնի վ-ի Ջուդայեցոյ արա-
բեալ գորամարանութեան հաւաքածու . ի
սկիզբն տրամարանութեանս պարտէ . . .
89^ա. յդ. պարզառութեանս որ է հ. ա. .
139^ա. յդ. Շարամանութեանս որ է հ. Բ-դ. .
162^ա. յդ. շարամանութեանս որ է հ. Գ-դ. .
Ձ 85. 2. ԱՂ. 169, ԱՅ. 217. (Դատիք անյաղրի
թարգմանութիւնը մեկնութեամբ.) 1. Ա.
հդ. (տարբեր թ-ի. . Դատիք անյաղրի.) :

Ա, ա, 313^ա. . . Յառաջնորդութեան
Ջուդայեցոյ ս. ամենափրկչի վանուցս անուան
Աղիսանդար արհիական եղ-ի. . եւ Յոհաննիս
կոնստանտնուս ցանկացող եղէ այսմ գրոցս, որ
կոչի սրբաճոց ե. . ձեռամբ իմով ծրելցի. .
յիշեցէք զհայրն իմ տէր Պարսամն, և ըզ-
մայրն իմ Հուռումսիմէն և զհոգևոր մայրն
իմ զՍտնդուխտ . զառաք եղբայրն զաղէր
Ասկանն . յամսեանն Յունիսի. ԺԲ.

Թի. Ձ 93. ԱՆՈՒՆ. Բերականոքիւն. Նիիթ.
բուդր. ՀԱՋՄ. 12×8×3 ասիսակակազմ կաշնպատ
աւելի. կաշնպանդակներով. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. յաւ յե-
սևնայած ա. ք-երը սրբառուած. ԼԵՆՈՒԹԻԻՆ.
11.5×8 ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին. 7.5×5.2. ԹՈՒԼԹԻ.
130 ՏՈՂԲ. 14. ՎԵՐԱԳԻՐԲ. կ. ք-ով. ԳՐԻ.
նորագիր գեղ. ԼԵՋՐԱՍԱՆԲ. երկարագիր. ԺԱՄԱՆԻ-
ՆԱԿ. (ԺԷ). ԲՈՒԼԱՆԴԱԿ. իսկ Ձ 92. 1. Ա. 1^ա.

Բ. ա. 261^ա. . . եւ անարժան տէր
Պետրոս կազմեցի թվին ՌՄԻԲ.

92^ա.

31 ր. նորագիր. սկզբից. միջից և վերջից
բերի. Ձ 58. 2. Ա. 83^ա (սկզբից բերի.)

10^ա. Գէորգեայ վ-ի արարեալ ի խնդ-
րոյ Ստեփանոսի. խրատ գրչութեան և այլն .
12^ա. եւ Վանէս եպիսկոպոսոս ծաղկա-
քաղեցի այս գիրս ի թվին. ՌՄԵԵ.

Թի. Ձ 94. ԱՆՈՒՆ. Հախմարան. Նիիթ.
բուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. յաւ յե. ԼԵՆՈՒԹԻԻՆ. 16×
×10.5×05. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 13.5×7.5.
ԹՈՒԼԹԻ. 33. ՏՈՂԲ. 9—22. ՎԵՐԱԳԻՐԲ. կ.
ք-ով. ԳՐԻ. նորագիր նոր. ԼԵՋՐԱՍԱՆԲ. երկարա-
գիր. ԳՐԻ. Սահակ. ԼԵՋՐԱՄԱՆ. գրիւր. ԺԱՄԱՆԻՆ.
ԺԷ—ԺԲ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻԻՆԲ. 31—2 ուրիշ գրի ք-եր
են. 33^բ. Վրացերէն օտոներով գրած հ. սզնուամե-
ծառ սահապ պարոն Յարութիւն հանգոցեաց Մա-
միկոն ծառայ իսաման թոմասով. : ՅԵՆԱՍԱԿԱՆ-
ԳՐՈՒԹԻԻՆԲ. 6^ա.

6^ա. Սկիզբն հաքիմ-ին. Հաքիմագիր
բժշկապետացն ամենայնի. ծաղիկներ ի մ-
նուններ, նոցա բժշկական և կախարդական
նշանակութիւնը. սպա դարման այլ և այլ
հիւանդութեանց. օր. . խոտ մի արփեայ
ասեն զանունն ի դիւթաց և ի կախարդաց է
և թէ երկիւղ լինի ճատուցն, զնա հանէ և
սա ինքն պահէ շկարէ որ ինչ աւելու չմայ. . .
6^բ. պատմութիւն համասփիւռ ծաղկին ամ-
բողջ արմատով պէտք է հանել. այն ևս
աստղաբաշխական մի օր. եթէ նրա ծա-
ղիկը անուշահոտ իւղերի հետ խառնեն և
սկանջող ստանեն . զվերնական ձայնն լսես. .
և զամենայն լեզուս մարդկան իմանաս և
հասկանաս թռչնոց, զազանաց. . : ՎԵՐ-
ջացնում է. 30^ա. եզն օձի որ արապն շահ
մլաֆայի ասեն . զլիսով :

94^ա.

15 կապ. բուդր. շնագիր, մեծ մասամբ
կանանց ծննդական հիւանդութեանց մասին խրա-
ներ. 1^ա. վասն կնոյ ամուսին :

Թի. Ձ 95. ԱՆՈՒՆ. Ըռամի. Նիիթ. բուդր.
ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. յաւ յե. մաշուած. ԼԵՆՈՒԹԻԻՆ.
17.5×12.8×5.5. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 13.5×
×9.5. ԹՈՒԼԹԻ. 272. ՏՈՂԲ. 24. ՎԵՐԱԳԻՐԲ.
կ. ք-ով. ԳՐԻ. բուդրգիր գեղ. ԼԵՋՐԱՍԱՆԲ. զար-
դագիր, բոլորագիր. ԼՈՒՍԱՆԲԱՋԱՄԲ. բոլորագրոյ.
ձառագրոյ, սև քանափով. ԼԱՆԴԱՆԿԱՄԲ. յ2.
բոլորեն, ճր. խոյ. աղլիկ աղին սոր ձախին
զլուխ, նսած խոյի վրայ. ձէ. 1. Յոյ զլուխը ծած-
կած մի աղլիկ ձախին քառ. ճծա. 1. Եկաւ որն—
երկրիսանի ռոյա աղին զիտ, ձախին զլուխ. եւ երկ-
սին. կապոյն աղի-ևս յրում, կարմրագոյն խնցքեանի
ճանկերի միջ արեւագոյն լուսին. ձէ. 2. դեղնագոյն
հզ առիւծ (1) ԿԻՍԱՆՈՒՄԱՆԲ. ԹԷ. կ. ք-ով մար-
դազլուխ զարդերով. կոշ. իր. կոյ խաշ. ծր. և
այլն. ԳՐԻ. 2 Սեփաննոս ար. ԼԵՋՐԱՄԱՆ. գրիւր. ԺԱ-
ՄԱՆԻՆ. 24—1461. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻԻՆԲ. ա. 2 ք-ը
նոր են գրած. Սկզբից ԹԲ. ք. պակաս հ. ա. ք-ի
վրայ կայ բոլորածն. շրջանակ ծայրին ծակ. օակը
12 կնկանակերպերի սնունդները. ԼՂՐ. ԼԵՋԻ-ի և
ԼՂՐ-ի միջ պիտի լինի. ՅԵՆԱՍԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻԻՆԲ. յզ. 2.
յլու մկրծ :

Ճ. Ա. Գ. Ժողովրդականացրած գրա-
ւորով զանազան նշաններ ըստաւորութիւն.
զգ. 1. Անթոն և իւր պատմութիւնն եւ թն

տանաթիւն է և կերպն $\begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$ նշանով) աստիճանային և իւր պատմութիւնն: Ուրախի-և իւր պատմութիւնն: Իրաւունք և խեղճագոյն՝ իրենց պատմութիւններով:

(1). Մէջքին արեւ ճիւղ². Կոյսն նստած 2 ճիւղ արմուենու ձեռքերին. ՃԼԻ², Կյիւնստած կոյսի գլխին կշռի ցօղը ափերի մէջ թաթերը. ճԼԻ¹. Կոյսն. նստած կնոջ երկու ձեռքերին կառն ձախն նաւ սուր: ՃԼԻԳԻ. Լեղեղատուն մարդառիւծ-պոչը ոձ ձեռքին աղեղ: ՃԼԻԳ. Լեղեղիւր. այծի վրայ նստած վեց ձեռքով մի մարդ: 3. աջակողմեան ձեռքերի մէջ կայ: Կիսալուսին: աէդ, նապատ-տակ ձախի մէջ, թող և խաշ: ՃԼԻԳԻ. Զրեղս կիսամերկ մարդ ջուր է քաշում. ճճԻ. Զուկն. կապոյտ ձկան վրայ նստած սպիտակամօրուս մի մարդ ձեռքերին ձուկ:

1. Ա. ղը. Խօսք Լեղիւրիս իմաստասիրի գիտնականի տուցեալ որ ի յերկինս լինի բարի և շար. Երթում արեգակն ի խոյն. ՃԼ. 12 համաստեղութեանց մասին. «վասն ախթարաց և ապախթարաց գիտութեան»։ ՄԻԹ. յղ. երկնային զարդուն. յղ. խա-սարման լուսնի:

ՃԼԱ. մեկնութիւն Ծ-դ սղ-ին. «Երա-նութիւնս ձառեաց»։ ՄԻԼԷ. կենդանա-կերպերի շարժման համաձայն: գաշակու-թեան գանաղան միջոցներ: ՄԻԹ. սկզբից և վերջից թերի խրատական մի ճառ:

ՃԷ. Ա. ճիւղ². (վասն գաւաղանի). «Ի հողոյ ոչ է բուսեալ իմ գաւաղանն. և յամ-բոյն ցաւ չէ ըմպել իմ գաւաղանն»։ Եր-թում կենում ի յանապատ ուրախանում (40 տող):

2. Ա. ճիւղ. Տ. տէր Ստեփաննոսին Սիւնեաց Եպ-ին. «Եւրհնեալ է Աստուած Հայր և Ս. Հոգին. զորոք զայն բնակիչը երկրին» (26 երկտ. Ճ 39. ՃԼ¹⁰, 105^ա).

ՃԷ. Ա. ճիւղ. Տաղ յարութեան Քրիս-տոսի Աստուծոյ մերոյ. «Ահայ չունիմ տէն մոհիտ. զմեր մեղքն ու զմեր ծնողացն»։

ՃԷ. Ա. ճիւղ. տ. ողբական անուշ և գեղեցիկ. «Աչք իմ ծովացեալ գետ յինէն. նոցայ յորժամ զարթիցին» (36):

ՃԷ. Ա. ճիւղ². Ողբ վասն մեծատանն և Վապարու. «Իսէ զմեծատանն տաակն. քո ճարդ կնձ լինի (13 տ.)»:

3. Ա. ճիւղ. ողբ և տաղ ի տէր Նաղաշ Եպ-է. «Անցէտնէ մեծութիւն ու վառաք աշխարհիս տեքի և քակտի շինուածք տա-ճարիս»։ Թողուս աւատարաց և ի հոգ մտա-նես» (56):

ՃԷ. Ա. ճիւղ². տ. յարութեան և խա-շխութեան տեառն. «Յայն երեկոյնս ան-ընալ շարաթին. վերսալն ի փառս առա-ջին» (3):

ՃԷ. Ա. ճիւղ. տ. վ. ծննդեան. «Աւե-տեաց մեզ սկիզբն եղև. գառնս և գօղոց-վարդս աւրհնեալ» (36):

ՃԷ. Ա. ճիւղ. ողբ. վ. հիւանդաց և նըն-ջեցելոց. «Հիւանդացայ լեզուս կապի. զԼստուած ընդ իո հաշտեցուցէ» (29):

ՃԷ. Ա. ճիւղ². նըջեցելոց և ս. Աս-տուածածնի. «Ս. Աստուածածնի Կոստն անարատ. զընդին հրեղինաց դասին» (8 երկտ.):

ՃԼԼ. Ա. ճիւղ². «Ինքն որ զհացն առա-տացոյց Յիսուս Քրիստոս. յերկինս նընջե-ցելոց յամենայնի» (Ի Առաքելի վարդապետի):

Ա. ճ. Մկր. Գրեցուս. գիրքս բոսով ձե-ռամբ. «Սեփանհոս արեգայի. գրեցուս ի թիւս Հայոց ԶԺ»:

95^ա.

Ի՞նչ մեծ գրութեան 124-141 էջերի. Ընդա-ղիր. պատմութիւնն և խօսք եկեղեցւոյ իմաստ-սիրի. խօսք եկեղեցւոյ գոր առաց նախանայ:

Թիւ. ՃԷ 96. ԱՆՈՒՆ. Բաճ Զափաւոր. ՆԻԹԻ. բուրբ և մագաղաթ. ԿԱԶԻ. 11,5×8×3,5. կաշեկազմ. ս. և ք. խալիֆանդակներ. ԽԵՄԻԹԻ. 11,3×7,3×4. ԳՐՈՒԹԻՆ. միասին. 11×7,8. ԹՈՒՂԹԻ. 253. ՏՈՒԹ. 16. ՎԵՐՆԱ. ԳԻԹԻ. կ. ք-ով. ԴԻԹ. բուրբոյր ցեղ. ՍԻԶՆԱ. ՏՈՒԹ. գաղաղաբար. բուրբոյր. ԼՈՒՍԼԱՆԳՈՒԶԱԿԻ. բուրբաղաբար. ձուածն. ԿԻՍԼԱՆԳՈՒԶԱԿԻ. ԹԻ. 129^ա. 175^բ, 227^բ. կաճալ և կարմ. ցոյնեղով. ԺԱԼԻ. ՆԱԿ. ԺԷ. (1647. ?). ՏԵՂԵԿԻՍԹԻԿԻ. սկզբից և վերջից բերի. 8-ի-9-ի 117-ի և 118-ի, 227-ի և 228-ի մէջ բնկած և քղբեր. ՍԻՇԱՍԼԱԿԻ. 226.

1. Ա. 1^ա. թերի. «Անեղ տնէր ուս սիրալի. խաղաղութեանն անուս բարի. երգել միշտ փառս ընդ արմալէն»:

Ա2, 2^բ. թ. միսթարական տեառն ներսեպի Հայոց առ ոմն իշխան արեւելեան.

վասն որդւոյ իւրոյ տարածում մեռանելոյ։
«Անտես է յոյն աստուածային արհնէք
նոյաւ զտէրն անդադար» (20 տ.)։ «Աս-
տուածային բանին լցեալ»։ պտակ անճառ-
լու սով» (18 տ. թերի)։

Ա5, 9^ա. (թերի) որ կործել չտայ քեզ.
(Ժ անից)։ որոց նպաստ եղև ներսես։

Ա6, 15^ա. Յեառն ներսեսի Յիշատակա-
րան. յառակոցն Առաքմանի զոր իւրով ձե-
ռառքն գրեաց և ձեզ են հոգւովն (ի սմա)։
խաղաղութեան. յաննիւթական ատրեալ
քաղաք. ։ ։ Նորագ ծնունդ որ յերկիր դան. ։
տառիս զրոյի տէր ներսէսի։

Ա5, 18^բ. Երգ երգոց զլսոյն. «Նորո-
գելոյս ի քէն Յիսուս. յիմանալիզ փոխել
ի լոյս»։

Ա6, 19^ա. Անդրադարձութիւն տառիս
«Քաղցրորդսն իո այս մաղթանաւք. աս հա-
տարակ մեզ և նոցա»։

Ա7, 21^ա. Վերտին ներսեսի առ Սո-
դոմոն. «Սա մարգարէ աստուածաբան. ։
աւրինաց ի նմա բնաբար» (կիսատ)։

Ա8, 22^ա. (թերի)։ «Այլ որ ըզնա յա-
մնայնին աղասեցեր յանլոյս վայրին (ճղ)»։
յապագային և յանըսպառ յաւիտենին ։
(Յիսուս որդի)։

Ա9, 123^բ. Յզ. բանի զրոյին մաղթա-
նաց. «Ի վեց հարիւր Հայոց թվական. և միշտ
էի և յաւիտեանս յաւիտենի» (2002 տ)։

Ա10, 129^ա. Ն. տ. ներսեսի բան ըստ
հաստոյ զաւանութեան. «Խոստովանիմք
Աստուած զՀայր անժին. ։ յիմանալեացն և
ըզդալոյ» (752) (նոյնը. № 41. 4. Ա. 167^ա)։

Ա11, 175^բ. ներսեսի վասն երկնից չըր-
ջադայութեան և զարթուց նորա ի չափ
երկոտառանից. «Ի խնդրոյ բժշկապետի և
աստղագիտի. «Պարտապան է հաւր որդի
հատուցանել. ։ դիր քան ըզկարքն զխնդ-
րելի»։

Ա12, 177^բ. Վ. իպատանութիւն նախնի
բոա հոմերի սկսեալ ի վերուստ. «Աստանաւ
սկիզբն արարեալ. ։ ի Հ թիւ կատարեալ
էին ի նոյն անգեալ. կատարեցաւ բանքս
չափեալ ի համբակէ նուաստէ. ։ (ՊԾԻ)։

Ա13, 227^ա. «Ի միջական բնութիւնն
և ըսկիզբնական. ։ բնութիւնն արարչական ։
(կիսատ)։

Ա14, 237^ա. Նորաչափ տյւնչափ տաղ

ի խնդրոյ անուան նախագիծ տառիս տանց.
«Միշտ էիդ անեղ բնութիւն բնաւ որեցան. ։
ի յանկէտ յաւիտենին որ կայտցաւ ։ (Մի-
քաւ բժիշկ բնկալ ի ներսիս վայս բան. մի քանի
տառերը խառնուած են. ։

Ա15, 240^ա. Ն. ներսեսի կայեցոյ. աստ-
ցեալ ի խրատ մանկանց ուսումնասիրաց.
«Այն առաջին ըզբեզ սոցոյ. ։ անանց կե-
նաց ժառանգ լինիս»։

Ա16, 245^ա. Ն. ներսեսի աստցեալ յա-
րարչութիւնն. «Այն սկիզբն առէ զԱս-
տուած. աս բքս զոր պաղատիք. ։

Ա17, 250^բ. Ն. ներսեսի կայեցոյ աստ-
ցեալ ներսողական ի խրատ հոգւոյ համայ-
նից. ։ «Աստուծոյ զքեզ մերձակայ. ։ ժեն
ժամանակիս կեանս անցաւ որ. ։ (թերի)։

Թիւ. № 97. ԱնՈՒՆ. Բոնք չափաւ. Նիւթ.
հաս բուղք. ՈՈՂՈՒ. 12,5×9,5×3,5. կոշեկազմ.
ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. լաւ չէ. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 12,2×9,3×3.
ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 9×4. ԹՈՒՂԹԲ. 180. ՏՈՂԲ.
20. ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. կ. բանալով. ԴԻՐ. Առադիւ.
ՈՂՁՐՆԱՄԱՌԲ. երկարագիւ. ժԱՄԱՆԱԿ. (ԻԷ). ՏԻ-
ՂԻՈՒԹԻՒՆԲ. սկզբից միջից և վերջից բերի. ՅԻ-
ՇԱՄԱԿԱՄԲ. 89^բ, 172^ա. ԲՈՎԱՆԻԱԿ. № 96. Ա8.
22. (186-դ տղից)։ Ա9, 123^բ.

1. Ա, 89^բ. Տ. ներսեսի ս. կաթուղի-
կառի Հայոց բան հոսոյ, ոտանաւոր տաղի.
չափաւ որ թերի. «հրէականին հետեողի, ալ
ի յերիս լոյս զատուցեալ. ։ յանցեալն յայժ-
մոս և յապագայ երրորդութեանը մըշ-
տակաւ» (Ա2)։

Ա2, 122^ա. Յիշատակարան երգողէն
բանիս. «Վասն Աստուծոյ խառնել զայս
բան. ։ յիմանալեացն և ի զգալոյ» (36)։
(նոյնը. № 42. 4. Ա2, 226^բ. № 96. Ա12,
177^բ, որը կրում է վերնագիրս «Հաւատը-
րութիւն համերական վիպասանութեամբ
ոակաւ հայկազնոց սեռիւ Եւ Արշակունեաց
զարմի ի սկզբանէ ցվաղճուն ասացեալ տեա-
ռն ներսեսի. ։ յիւրական նախնիս ի համ-
բակութեան ելով տիս»։

Ա3, 166^բ. ներսեսի կենսատու ս.
խաչին «Դարի ասացեալ տեառն մերոյ
ներսեսի կաթողիկոսի փոխադրեալ աստ-
նաւոր չափ. ։ Բարձրացուցէք զՏէր Աս-
տուած մեր միաբան. ։ արբոյ խաչիս փա-

ռաւարտութիւն. : № 21. x⁴. 24. (2-ը նրդ
հետեւի աշա հ.) x⁶. 46. (3-ը.) զերնագիրը
տ. բազմակէն՝ ի սրիկ կոստանդի. :

x. ա. 173^ա. « Հնարհատու աւարածոց
երեւցաւ. . . աւրհնութիւն աւարողին ևրկ-
նաւորաց » (7.) : № 23. 1. Ա. 12^ա. № 22.
1. Ա2. 137^բ (3-ը.) : Ա5. 141^ա. № 23. 10.
Ա. 247^բ. № 21. x⁶. 528. № 22. x⁵⁰.
169^ա. (ա-ը) :

x². Ա. 176^ա. փոխէ զձայնն. « Առաջ
բարբոնին, այն Մարիամին. միշտ զփառս »
(5) :

2. Ա. 186^բ. Յարութեան յարգարակ է
լաւ համեղ. « 2այն առ առտուն մեծի. . . ևր-
թայք ժամագրեալ տեղին. » : (Յոհաննիսե.)
№ 23. x². 19^ա. (2-ը. ի սէր Գրիգորի.) :

x⁵. Ա. 178^ա. ա. նիկողոսի հայրապե-
տին. « Առաւ ածային սիրով փառեալ. . . բա-
րեխաւսել մի դադարիւր. » (16.) № 21. x⁶⁸.
575. № 22. 4. Ա. 23^բ. (Բ-ը.) № 23. x¹⁶.
121^ա. (ա-ը) :

B, a. 89^բ. Ս. գիրքս յիշատակ է Տէր
Յոհաննիսի և իմ ծնաւորացն տէր Մկրտչին,
եղտիխոսին, ով. . . որ իշխէ այս զրքէս կամ
կտրէ թուղթ կամ յիշատակարան կտրէ,
կամ Գրիգորիսի ազուանց կաթողիկոսի
գրանէն ջսկէ մասն Յուդայի առցէ ԳՃԺԸ
հայրապետով անիծած լինի :

B, 172^ա. . . յիշեցէք. . . կողակիցն իմ
(տէր Յոհաննի) Վատամղութուն և որդիքն
իմ Մանուկն, Պողոսն, Մաղաքիէն. . . :

97^ա.

11 թ. նոտրպիր. Սկզբից թերի. « Թար-
թափողէ խանջար ինքզ պրդպատ ջուր .
(36 ա). 4-դ սուներ. « քան զգարնանային
մանուշակ հոտով | որպէս զքաֆուր վարդ
պրծաւ. զսննով | ծաղկս զարեւ յերկնից
կամարով | զերդ բոլորեալ լուսին ևս լու-
սով | :

4^բ. զատկին վրէն ասացեալ սրդին.
« հաւքերն կու կարդան խան տան նաւայի .
. . (5 ա) : 5^ա. հող դաշտեցի ևսկիլի տա-
ցեալ. թուրքերէն. « Աղանայ ըոյ արանո.
5^բ. « անբարով շայ քարուրն. . . (5). 6^ա.
« Եող ֆաւի շքաֆայ. . . (5). 6^բ. աշերդ է
կանթեղ կաղմեալ, ունքերդ է կամար. . .
(6). 7^ա. « Ալքաթ տայ ռահիմ ռահման. . .
(7.) և այլն թուրքերէն :

Թիւ № 98. Անոն. Գաղիսի. Նիիթ. հաս
բողք. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. լաւ. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 2^բ. 17^բ.
18. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 17×10.2. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միա-
սիւն 12×9. ԹՈՒԴԻԲ. 18. ՏՈՂԲ. 18. ՎԵՐՆԱ-
ԴԻԲ. Կ. ք-պ. ԴԻԲ. ևոր. ևորգիր ՍԿԶՐԱՏԱԿԲ.
մեծաւոյ ԴԻԶ. Մոփսէս Սրապեան ՍՏԱՅՈՂ.
գրիւր. Տեղի. Շուշի. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1833.

Գաղիսի. բունաստեղծութիւն տեառն
Ռիքինաւոյ յամի 1833 Հուլի. (Մովսէս
Սրապեան ջնջած մատիւտով.) « Զուրկ յորդ-
ոց ի մէջ թշնամեաց լքած. լաց ալիկ
զշտոյ՝ անյուշ Սիւն. լսց. . . Արժանի գա-
սին՝ կարող վերկողին. որ մեռաւ. որ կեայ՝
մահուն յաղթանակ. » :
98^ա.

5 թ. շեղագիր. ասացեալ ի վերայ
կուր գետայն Յովսէփ Բարսանեանց. Նիթ :
98^բ.

35 նոտրպիր. ուշադրութեան ար-
ժանի են. 14^բ. Առակ և ասացուածք որ
խմտանոցն է զիտելի. 18^բ. Աղ. ոտանա-
որիս վարդապետ ասացեալ. « Բրիտանա Որդի
Հօր անմահի. . . և քաղցր աշօք ի յիս հայի. . .
(18) Ողբ ի վերայ մեղաւցեալ անձին. « Ահա
եհաս հրաման առ իս. հողայդ փառաբա-
նիս » (20.) : 27^բ. « Անցանէ մեծութիւն և
փառք աշխարհիս. ի հող մտանես. մի մնար
մի մնար. » (21.) 21-ը. Այն նալալ դու
լոէ զին. որ քարոյկն ինչ շահ է քո ատեն
երբոր չկատարես | Որչափ շատ մեծութիւն
ու փառք ժողովիս, նա թողուս յառաջ
ու ի հող մտանես. » : № 39. x². 92^բ. 34^բ.
« Արիկ ասեմ բան հրաշական. » (9) : Սկզբից
միջից և վերջից թերի :

Թիւ № 99. Անոն. Ման Արեղի. Նիիթ.
բողք. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. լաւ. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 1^ա—2.
23 ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 17.2×10.7×0.4. ԳՐՈՒԹԻԻՆ.
միասիւն 13.5×7.3. ԹՈՒԴԻԲ. 23. ՏՈՂԲ. 20.
ՎԵՐՆԱԳԻԲ. սիւ ք-պ. ԴԻԲ. ևոր. ևորգիր ՍԿԶՐ-
ՆԱՏԱԿԲ. երկարագիր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԺ. ԲՈՎԱԼԵ-
ԴԱՅԻՈՒԹԻԻՆ. Ման Արեղի. 2 գործողութիւն (անց.) :

Թիւ № 100. Անոն. ոտանաւորներ Ս.
Էմիլիանի մասին. Նիիթ. բողք. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ.
լաւ. ԴԱՏԱԿ ԹՂ. 5^բ—6^ա. ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ. 17.5×
×10.5×0.2. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասիւն 12.5×7.7.

ԹՈՒՂԹՔ. 13. ՏՈՂ.Ք. 16—18. ՎԵՐՆԱԳԻՐԲ. սև
բ-ով. ԴԻՐ. ԸՆՐ շեղագիր. ՍԿԶՐՆԱՏԱԻԲ. երկարա-
գիր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԺ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. վերջից
բերի:

1. Ա. 1. Ի մօր ըսնին տառից անուան,
յօրինեալ երգ ներքողական, առ ու աթոռն
երկնման. «Արկրէ երկին երեւալ. շնոր-
հիւ քո հաւատոյ. » (ՅԱՐԱՏԱՄԻ ՎԱՐԿԱԿԵՍ
տառաւոր է բաժն սոյն հրգոյս):

4. տյլ եղանակաւ երգելի. «Եջմիա-
ծին աղբիւր կենաց. զձեզ տրակայ » (44):

9. ա. «Գարունն եղև յարեաւ հիւ-
սիսն. բարբառ քո բերկրալի » (8):

10. «Առաւօտեան քաղցր և անոյշ. »
(25. ԹԵՐԻ):

ԹԻԻ. № 101. ԱՆՈՒՆ. Աղամցիւր. ԿԻԻԲ.
բուր. ՊԱՏԱՐԿ ԹՂ. 18^ա—25. 147—148^ա.
ԼԵՆՈՒԹԻՒՆ. 17.3×10.6×2. ԴԻՐԻԹԻՒՆ. միա-
սիւն 15×7. ԹՈՒՂԹՔ. 148. ՏՈՂ.Ք. 22. ՎԵՐ-
ՆԱԳԻՐԲ. սև բ-ով. ԴԻՐ շեղագիր. ՍԿԶՐՆԱՏԱԻԲ.
մեծատառ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԺ. ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. 18^ա—
25 պակասում է. Դ. զ. ԲՈՒՄԱՆԱԿ. Առաւիժ Բա-
ղիւնի:

3. Վասն արարչութեան Աստուծոյ և
ստեղծման մարդոյն. (29 ա. 6^ա. վասն գե-
ղապարդութեան նախաստեղծիցն. 9^ա. Վասն
խորհրդութեան բանասերութիւն. 27^ա. վասն
ստանջանաց զժողոտ. 29^բ. Վասն չարին թէ
ուստի եղև. 36^ա. Վասն ցանկանալոյ բար-
ւոյն տմենայն էից. 37^բ. Վասն պատկերակ-
ցութեան մարդոյն առ Աստուած և այլն. 111^ա.
Վերջարանութիւն (33). 135^բ. Վասն
ողբոյ և հառաչանաց (12). 137^բ. Վասն
աւուր հոգեվարի:

Ա. ա. (21-դ ա.) Ի յՊ. Հայոց թվա-
կան | ԾԲ մտեալ նոր ամ | խորհրդարար
բանքս զրեցան | .. | զհայրն իմ Դաւիթ յի-
շեցէր մտալ | .. | այլ և զեղբայրն իմ զԲար-
սեղ. | .. | այլ և զմայրն իմ ըղՄԵԼԷՐ | և
զՄարիամ հանն իմ բարեք | .. | զմեծ վար-
դապետն իմ զառաստ. | Գրիգոր անուն
պատճառ բարեաց | .. | զկաթողիկոս Հայոց
ազգիս | զաէր կառապետ օրհնեալ հոգիս | .. |
այլ և զիշխանն մեծ Արմատ | զառքթիւ
եղբայրն իւր հարապատ. : Թիշխանութեա-
նըն Խաճուրի. (զրեցան) ստանաւ որքս այս
միագոյն Ը—ճ2... :

Բ. 146^բ. (5 ա) Ի ՊԵՐ մտեալ նոր ամ |
ստանաւ որ բանքս զրեցան | .. | աէր Առաւիժ
նուստ ողի | .. | զստանաւ որս շարադրե-
ցի. | .. | բանս որ պատմի համանգամայն |
է առն ԲՃ քսան | .. :

Ա. ա. 148. Վերջացաւ Օգոստոսի
4-ին | Ի զիւզն Խաղվարդ վերին : 1166
թուին Հայոց տալեալ էր Աղամ կոյնցիս զիւրա

Բ. 1^բ. Աղամցիւր յորում պարունա-
կին բանք. և պատմութիւնք յղ. նախնեացն
մերոց Աղամայ և Նաւի. Համեմատեալ. :
Ի Քրիստոս և. առ Աստուածածինն. :

Ը. 147^ա. ու. լուս. զիտելի է տառ.
զի վերջինս (մտը). որ է 10 գլխով. երկու
գլխով. երկու ամալ յառաջ է առացեալ
քան զառաջինն որ է 26 գլխով. բայց վասն
համառօտութեան Ի վերջոյ դառեալ է :

ԹԻԻ. № 102. ԱՆՈՒՆ. Ժողովածո. ԿԻԻԲ.
բուր. ՉԱՆԴԱՐԱՆՔ. վառ. մաշուած. ՊԱՏԱՐԿ
ԹՂ. 3^բ, 12^բ, 15^ա. 17^բ, 18^բ. և այլն. ԼԵՆՈՒ-
ԹԻՒՆ. 19.5×13.5×2. ԴԻՐԻԹԻՒՆ. միասիւն.
15.3×11. ԹՈՒՂԹՔ. 143. ՏՈՂ.Ք. 236. ՎԵՐՆԱ-
ԳԻՐԲ. սև բ-ով. ԴԻՐ. ԸՆՐ ԸՆՐԳԻՐ. ՍԿԶՐՆԱ-
ՏԱԻԲ. մեծատառ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ԺԺ:

Աւարտութեան արժանի են. 4^ա. «Յոր-
ժամ յիշիմ ըզքեզ տարիմամբ խամբանամ
սէր իմ խամբանամ. յոյժ յոյժ կարօտով Ի
քնուից կորովութեանց թաղիանամ սէր իմ
թաղիանամ. (8 տուն.): 35^ա. Ի ու վաչքս
Խաղիկոսի մեծի սրբազան առաքելոյն. Եր-
բմն հերձուածող սմանք միաբան կացեալ
են. և որպէս յայտ է Ի զրեցեալ զբոյս.
Կեծակ գիւղն. ուր է կորստեան որդիք. այս-
քան ժամանակ է զձեր նոր աղանդն ուր
մնաց շարաչար հոգիք. » :

71^ա. վեհագունից և պատուանականուդու-
նից տերանց. կարտինո լերանց. Պետրոս կո-
չեցեալ Պաթիմեց հայ իրիսցի. սնեալ Ի հա-
մալսարանին Արքանոսի յղ. աճման հա-
ւատոյն. 90^ա. Մեկնութիւն պատարագի
(որի մէջ հեղինակը բողոքում է նորամուտ
սովորութեանց դէմ): Ժողովածոս ամա-
նահարստան է բնութեան խնդրի մասին
ուշեցած վկայութիւններով. ճառերով և
այլն. Վերջին մասը բժշկարան է :

102^ա.

16 թ. նոտրդիր. նամականի Աբրահամ վրդ. Հարեցույ. (եպ. ձեռնադրուած. Աղուանից ներսէս կաթուղիկոսից Գանձատարում. տէս 2^ր. ոտ. լուս. և նամակներ). Դ-դ և ԺԲ-դ. տեղերն են մնացել. 1^ր. կր. արձակման անպատեհ. 3^ր. լոնդրելով ողորմութիւն. 5^ր. շնորհակալութեան թուղթ է. 5^ր. առաջ երեցութեան և այլն իր սեպհական և այլոց կաթիլներէ մտօին. Վերջում իւր տառաշնորհութեան ժամանակուայ օրհնութեան թղթերը:

102^բ.

3 թ. բոլորդիր. աշխարհադրութեան մի հատուած. 1^ա. լեւինք անուանիք. 1^բ. դեռ աշխարհիս:

102^գ.

30 թ. նոտրդիր. «Յաշխարհացոյց Մովսիսի հորեմացոյն. » «Յզ. աշխարհագրութեան յաստուածային գիրս ոչ ուրեք. զնոքօք և է ճշմարիտ. » 3^ր. հատուած Բ-դ. 4^ր. «Արդ սկսցուք ըստ Գալայի Աղեքսանդրացոյ երկրագործութեան, որ ըստ ինքնագիր բոլորակին Սղոդեայ Պաղոմեայ տիեզերապրութեանցն չաթուց. » 121^ա. վիճակ բաշնալու երկու աղիւսակներ. տակը գրած. այս վիճակ գրեալ եղև հրամանաւ ս. Ժողովոյն Նիկիոյ, կամաւ թողաւ որին Կոստանդինուսի. » Ե-դ. տետր. 94—124:

102^դ — 102^ե

6—10 թդ. նոտրդիր. Օրհնութեան թղթեր:

ՅԵԿՈՐ Բ. ԹՈՓՃԵԱՆ

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ժ Ո Ւ Ա Յ

ԴԱԳԵԱՆ ԻԱՅԻՎ ՎԱՐԴԱՊԵՅԻ

Մ Ա Ս Ն Բ.

1878 - 1898

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՅ

ՏՊԱՐԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ

1900

Дозволено цензурою. 16 Марта 1900 г. Г. Тифлисъ.

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Ա

ՅՈՒՅԱԿ

ԿՈՆԴԱԿԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՑՆ ՀԱՅՈՑ

Թի. 1. Նի. Թ. քուդր. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. Դիսախւն. 21,5×11. ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ. 31,6×16,2 ԳԻՐ. ԸՆՈՐԳԻՐ. ՍԿՋԲՆԱՏԱՌԺ. Թի.—սե. քանախով. ԿՆԻԹ. Կարմրագոյն, քոյուրաձիւ. Ժիչին շրջանակում «Է Թի քի ծ Բ. . . արտաքին շրջանակում «Տ ր Փիլիպպոս կ քղս ա մ Հայոց, Հ. Թ. Ռ2Բ. . . ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՂԶ. Ապրիլ Ա. ՏԵՂԻ. Ս. էջմիածին:

Կոնդակա ուղղուած է Ծմակայ հայերին և մասնաւորապէս պարոն Փարսադաւնին, Ս'ելիք Գասպարին, Յանուսէր Սալուկին, Բարաջանին և Սարգսին, որով յայտնում է նրանց որ ձեռնահանքը, ջրաղացը, Յայսմուսուրը և Ճաշու Գիւրը Գանիէլ վարդապետինն է (որ Աւանից էր բերել): Այդ ձեռնահանքը աւերակ է եղել մի ժամանակ և չինել է թօջա Գրիգորը, Վեհապետը կոնդակով սոյդ յատկացնում է Ծմակայ անապատին և Զաքարիա մահտեսուն վերակացու է կարգում և պատուելում վերոյիշեալ անձանց, որ հակառակողներն զլեծ լնդիւր լինին:

Թի. 2. Նի. Թ. կոնդակի քուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԺ. վառ. յորս կողմից կարուած. ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ. 48×25,7. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. Դիսախւն 40,5×25,7. ՍԿՋԲՆԱՏԱՌԺ. քոյնացի և կենդանագիւ. կանաչ, կարմիր, կապոյտ և դեղին քանախով. ՍԿՋԲՆԱՏԱՌԺ. երկաթագիւ. կապոյտ և կարմիր քանախով. յաչուրդ 2 օղը քոյուրգիւ. կարմիր քանախով. ԳԻՐ. ԸՆՈՐԳԻՐ. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՂԶ. Թուրքուար. ՏԵՂԻ. Ս. էջմիածին:

Կոնդակա Ղազար կաթողիկոս ուղղել է համայն Հայոց, որով յորդորում է օգնել ին նախիջևանի մօտ գտնուող Ս. Նշան վանքի վանահայր Մարկոս արքեպիսկոպոսին խոտանարակ միաբանութեան վանքի կտուրը վերանորոգելու համար:

Թի. 3. Նի. Թ. կոնդակի քուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԺ. յորս կողմից կարուած. ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ. 60×44. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. Դիսախւն. 54×29. ԳԻՐ. ԸՆՈՐԳԻՐ. ՏԱՂԲ. 56. ՍԿՋԲՆԱՏԱՌԺ. կարմիր քանախով 3 օղի, երկաթագիւ և քոյուրգիւ. ԿՆԻԹ. ձախ յուսանցում. «քի ծ Բ Աղեքսանդր կրկս. ՌՄԲ. . . ալլ կնիք—«Իսահակ կար. 1756 . . . օակը գրած է՝ «կնիքս այսիմ Իսահակ կրկս-իս է, զի ի մերս կողմսն է սա ընդունելի յիցի՝ անսողաց կոնդակս այս, որ կնիքեալ և դեռ ի քուդր մնում ՌՄԲ-ումն Թուրքիսի ամսոյ ԺԳ-ին ի մեծն Պալիս՝ քաւ է . . . իւր իսկական գրութեամբ՝ միւսի կողմն «վասն հաստիս է կոնդակիս փոքր կնիքս կնիքիս. վերին մեծ կնիքը նման է Թի. 6-ին. գրութեամբս «է շնորհիւ ՏՆ Աղեքսանդր կրկս. ա մ Հյո. ՌՄԲ. . . :

Աղէքսանդր կաթողիկոսը կոնդակս տալիս է Արաուզի Ս. Թաղէոս վանքի վանահայր Մինաս արքեպիսկոպոսին, որպէս զի իւր խնդրանաց համաձայն Ս. Կարապետի վանքը վերանորոգէ և միաբան եպիսկոպոսներէ, վարդապետներէ համար ապրուստ հայթայթէ: Կոնդակա ուղղուած է համայն Հայոց, հանգանակութիւն անելու նպատակով:

թիւ. 4. Նիւթ. կոնդակի բնորոշողը. ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆՔ. վառ չէ. կարողիկէս բառի վրայ եղած
ցեղանկար կարողիկէն (որ միշտ յիշում է) կտրած է:
ՄեծՈւթիւն. 42.5×22.7. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասիւն.
28.5×21. ԳԻՐ. նորագիր. ՏՈՂՔ. 39. ՍԿԶՔԱՆ-
ՏԱՌՔ եւ ՍԿԶՐԱՆՏՈՂՔ. քնն թիւ 6. ԿՆԻՔ. ԲՆ—
սովորական ձեւով, շուրջը գրած է. «Է՛ շնորհիւն
ՏՃ Ե՛Ր ՍԻժԻՔՈՆ կրդս. ամ Հայոց, ՌՄԺՐ. »
ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՄԻԶ. Մայիս ԻՔ. ՏԵՂԻ. Ս. Էյ-
միածին:

Կոնդակս տրուած է Կարնոյ նուիրակ
Մեարսպ եպիսկոպոսին, և ուղղուած է նոյն
քաղաքի հայերին, որով «խոհեմաշատ»
նուիրակին կարողութեամբ Կարնոյ ժամանակա-
ւոր առաջնորդ, որովհետեւ, ասում է, գան-
գատուելով մեծ Հայրապետը. «զի ոչ թէ
յօրն մէկ կերպ, այլ ի մի յօրն երկու և երեք
կերպ պէ՛տ պէ՛տ և անօրինակ պատահմունք
և բերմունք պատահին և զմեզ ի միւսմ
դիտման ոչ թողուն...»:

Թիւ. 5. Նիւթ. բոլոր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ. կա-
րողիկէն կտրած. վառ չէ. ՄեծՈւթիւն. 33×19.5,
ԳՐՈՒԹԻՒՆ. 23.7×15.3. միասիւն. ԳԻՐ. նոր
նորագիր. ՏՈՂՔ. 37. ՍԿԶՐԱՆՏՈՂՔ. կարմիր քանափով.
ՍԿԶՐԱՆՏԻՐ. քանափով. կարմիր, կապոյտ, կանաչ
գոյններով. ԿՆԻՔ. Ս. երրորդորիւն. շուրջը գրած է.
«Է՛ շնորհիւն ԱՅ Սիմեոն կրդս. ամ Հայոց
ՌՄԺՐ. » զնեւ՝ կարմիր քանափով. Է՛. ԺԱՄԱՆԱԿ.
ՌՄԻՆ. Ապրիլ Ժն. ՏԵՂԻ. Ս. Էյմիածին:

Անանիա առաքելաւի վանական թեմի ժո-
ղովուրդին է ուղղուած Կոնդակս, մանաւանդ
Առինջ գիւղի հայերին և «բոլոր օրհնել»
բօշաներին, որով վերջիշեալ վանքի վանա-
հայր է նշանակուում Պետրոս վարդապետ:

Թիւ. 6. Նիւթ. կոնդակի բոլոր. ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆՔ. լաւ չէ. կարողիկէն կտրած է. ՄեծՈւթ-
իւն. 49.5×30.2. ԳԻՐ. նորագիր. ԳՐՈՒԹԻՒՆ.
միասիւն 32×26.5. ՏՈՂՔ. 27. ՍԿԶՐԱՆՏԱՌՔ. Եւ
քանափով, դիւղին, կապոյտ, կարմիր. ՍԿԶՐԱՆՏՈՂՔ.
2 ձոն բոլորգիր, կարմիր. մեծատետերը կապոյտ.
ԿՆԻՔ. բոլորաձև, շրջանակ. մէջ ձեռք քրկի խա-
չակնումէ. ձախին աշխարհ, շուրջը անշի մեծ
շրջանակի մէջ գրած է. «Է՛ շնորհիւն ՏՃ Ե՛Ր Գ. ու-
կաս կրդս. ամ Հայոց. ՌՄԻՔ. » վրան քանափով—
Է՛. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՄԻՔ. ՏԵՂԻ. Ս. Էյմիածին:

Կոնդակս տրուած է Եղիաղար վարդապե-
տին՝ Սեանի վանահօր, որպէս զի ժողո-
վարարութեամբ կարողանայ միաբաններին
պահել և ուղղուած է Տիկիսեցոյց, որոնց
բացատրում է ողորմածութեան նշանակու-
թիւնը և մանաւանդ եկեղեցոյ աղքատ
սպասարներին օգնելը:

Թիւ. 7. Նիւթ. բոլոր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ.
լաւ է. ՄեծՈւթիւն. 30.5×18. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. սիւս-
իւն. 23×13.5. ՏՈՂՔ. 36. ԳԻՐ. նոր նորագիր.
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐ. կարողիկէն կարմիր գծերով. ՍԿԶՐԱՆ-
ՏԱՌՔ. Եւ—կարմիր գծերով. ՍԿԶՐԱՆՏՈՂՔ. բո-
լորգիր. կարմիր քանափով. ԿՆԻՔ. 8 անկիւնի.
«Է՛ (Ա. աղ) Դաւիթ կարողիկոս (Բ-դ աղ) ՌՄԻՔ (Գ-դ
աղ)» ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՄԻՔ. ՏԵՂԻ. Ս. Էյմիածին:

Կոնդակս ուղղուած է Ստեփաննոս
«խոհեմաշարդ» արքեպիսկոպոսին, «զկնի
յնւնեւելոյն քոյ ի սբ Ն. Թոռոյս» մինչ Մեւր-
ձեցաւ. նաեւ ունի Տաճկաց, և մեք ըստ
սովորուել ելեալ գնացաք ի տեսուն և ի
շնորհաւորուն խանին և անդ իւրեւ ան-
ցուցաք զքանիս առաքս ի նաւառուդէն՝
տեսաք որ ի Կարնոյ Ապտուլահման փա-
շայէն մէկ տաւրանդակ և Մարտիրոս սեա-
ղուխն որ առ Դանիէլ զբոլորն կայ, եկին
ունելով ի ձեռս իւրեանց զօրինակ ֆէր-
մանի կաթողիկոսուել Դանիէլ վ. ին, զոր
ցուցեալ խանին և այլ մեծամեծացն՝ խոս-
տացան զբազում և զանթուելի կաշառո՝
առ ի մերժել զմեզ յՆ. Թոռոյս և զԴանիէլն
բերել նստուցունել անդ, բայց՝ Տօլվաթլու
խանն տեսանելով թէ՛ ամիւ ապօրինա-
ւոր է առաջադրուն նոցա և միանգա-
մայն հայի յ յաւերումն և ի կործանումն
խղճալիս Ն. Թոռոյս և զի յոյժ ըղձալի են
նմա շինուել սրբոյ Դահիսի քան զբազ-
մուն թէ՛ ս. Ն. Թոռոս որ խնամատարութե-
ամբ նախնեաց իւրոց պահպանեցեալն է
ցարդ՝ ոյժմ յառաքս իւր աւերեցոյի ուպ
և բազում անդամ տաաց երդմամբ բաղմա-
կանին ի յատենի իւրում թէ՛ ժողովուրդն
Հայոց երկ ձեռք բարձցին յօճաղին և սարկամբ
խմով պահպանեցոց եւ զգիւղի եւ զանգաւանաց
նախն զհարկսն բացատրական քաշիւնց եւ՝ զի
այնու կառավարեսցի եւ ի շինուն մնացի. և

զմեղ թեւայագարդեալ միամտեցոյց թէ ունի անփոփոխելի պահել զմեզ մինչև ցլախճանն մեր: Ապա խորհրդակցութեամբ միաբանեց և երկրացւոց վերոտին արդ զրեաց սու թագուտն Օսմանցւոց թէ՛ ևս ինքնագլուխ չկացուցի զսա կաթուղիկոս այլ խնդրանօք Թիֆլիզցւոց և հիւսիսայնոց և ըստ կտակի Յովսէփայ կաթողիկոսին, և յօժարական հաճութեամբ միաբանեց և շրջակայ երկրացւոց արարի, ձեղ ևս հասկացուցաք, որ շնորհեցիք սմա ֆիրմանս հաստատուել, հրամայելով այնու՝ թէ մի փոխեցիք սա մինչև ցլախճանն իւր: Ապա զի՛ է զի զհրաման ձեր եղծել կամիք և թէ իւր բուրդ արգէն թէ՛ ընտրուք (ընդ հովանեաւ) ձեր եղեալքն և թէ՛ ուր ուրեք որ կան ընկալեալ զսա սիրով որք ամենեքին հընքեալ են զհամահաճական մահալքն սուրա...: Եւ թէ այս երկիրս մեր Հաճինն է, և նա զիսէ զկաթողիկոս լինելն սորա, որում և շնորհեալ է քանիցս զպարզեւ և զուղամս հաստատութեան և միով ռաղամալն յատկապէս պատուէր է զրեալ մեզ՝ որ ըսց ի սմանէ զայլ որ չընդունիցեմք ի կթղիս: Եւ թէ հայք զօրէնս ունին զօժեալ կթղիս իւրեանց ոչ փոփոխել, ոպ և այժմ ոչ կամին ընտր թէ միաբանքն և թէ երկրացիքն զփոփոխուի սորա, և մեք ևս զիտելով թէ ընդգէմ Հաճին փոխելն սորա, վառն որոյ ոչ կարեմք առնել, այլ խնդրեմք զի զֆէրման Գանիէլին խափանեցիս, և զսորայն վերոտին հաստատեցեա և այլն: Գրեաց և զթուղթս առ Ղարսայ Ախալցըխայու և Վարնոյ փաշայան, զի և նոքա համաձայն զիսման իւրոյ արդայս զրեացելն առ աէրուի, և ընդ իշխանութեամբք իւրեանց եղեալ մէրագնէից ևս հրամայեցեն մահալքն զրեւ և յիւլ առ Պօլսեցիս՝ վասն մեր անփոփոխ մնալոյ, զայն արդայն և թուղթսն իւր՝ յղեաց խանն ձեռամբ Թաւնոյ Սուլթան Մահմատ Վէլի բէկին, ըստ որում և մեք առաքեցաք զաթոռակալ Սիմէօն եպս և Բլցի Բալասանի աղայ մելիկ Սաեփանն հանդերձ կոնդակօք, զի պնացեալ նոցա ի Ղարս և ի Վարն, բերան առ բերան ծանուցեն զմեծ և զստատանելի վնասն որ հասանելոց է սբյ Աթոռոյս և վասն արգայիցն և մահալքացն ևս

հոդ տարցին շինել աալոյ և յղելոյ ի Պօլս: Եւ որովհեաւ կցում է Վահագառը Վարսպետ և Արսահամ Եպիսկոպոսները Թիֆլիզում արդելած են տեղական վարչութիւնից, այդ պատճառով Տօլփաթլու խանը այնտեղ ևս թղթեր է գրում սահմանակալին և Հասան բէկի ձեռքով ուղարկում Մարա Աւին, Վասն յիշեալ վրդաց մերոց արձակել աալոյ և ուղարկելոյ առ կայսրն, ընդ տաճկին և մեք առաքեցաք զմելիք Աբրահամի որդին Սահակ աղայն հանգերձ թղթովք առ յիշեալ մեծամեծսն...: Եւ սեպտեմբրի 1-ին թէ զիարդէ լինելոց, Եւ վերջոյ յարդուում է Ղարսի առաջնորդին (Սաեփան Եպիսկոպոս), որ նամակները անպակաս անէ և ինքն ևս աշխատէ:

Թիփ. 8. Նիփթ. րուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ. ոյ այնքան յաւ. մի ծայր պատուած. ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ. 35,7×22,5. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասլուն 25×17,1. ՏՈՂԻ. 24. ԻՄԱՆՐԱՆԿԱՐ. կնիք մաքսով և գծած. «է» սեւ բաճախով. ՍԿԶՐԵԱՏԱՌԻ. 8 ի—բռնագիր, մաքսով. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1801. Յուլիս 10. ՏԵՂԻ. Ս. Էրմաճիկ:

Անդակս ուղղուած է Բերթաէլին. և պատասխան է նրա գրութեան, որի մէջ յայտնում է թէ Գրեղոր հանճարունակ նորապսակ Եպիսկոպոսի ձեռքով ստացել է նրա գրութիւնը:

Թիփ. 9. Նիփթ. րուդր. ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ. յաւ. լի, կարողիկն կտրած և. ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ. 39,5×26,5. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասլուն. 27,5×19,5. ԳԻՐ. շեղագիր. ՍԿԶՐԵԱՏԱՌԻ. 8 ի—բռնագիր, կապոյս, կարմիր, մաքսագոյն. ՍԿԶՐԵԱՏԱՌԻ. քոչորգիր, կարմիր բաճախով. ԿՆԻՔ. Ս. Երրորդային. «է» շնորհիւն լայն Գանիէյ կրկս. սմ Հայոց ՌԻՐ. և կարմիր շրջանակ. վերեւ «է» բռնագիր. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՌՄԾԶ. Հոկտեմբեր 18. ՏԵՂԻ. Ս. Էրմաճիկ:

Անդակս ուղղուած է Թիֆլիզի. Կաթիլթի, Բիսիզի, Գորէի, Թիֆլուսի, Սուրամի, Բարթիւլոյ, Համլատիլի, Ղազարի, Բամբակաձորի, Հօրակեալի հայերին, որով յարդուում է Սեանի միաբաններին օգնել, որովհեաւ շրջակայից արդիւնաշատ ժողովուրդէ

պակասութիւնս մինչ Գրեթէ՝ հազիւ ուրեմն կարողանամք օրական պէտս գտանել և այն օր ըստ օրական պարտութւոյ որ լեալ է քարդ մինչև ութն հազար թուման, և ի վերայ այսորիկ ամ հարկաւոր շինուածք ս. Աթոռոյս թէ՛ արտաքինք և թէ՛ ներքինք քայքայեալ գոլով իսպառ, պէտս ունին վերանորոգուել, և մանաւանդ տանիքն Ածակերտ ս. տաճարին այնքան խախտեալ է մինչև անցանել անձրևաց ի ներքս ի տաճարն և խանգարել զվայելչութիւն օտկենկար ծաղկանցն և պատկերացոյ, Այս պատճառով միաբանութեանս խորհրդակցութեամբ անհրաժեշտ համարեցինք, առում է բարեսիրտ Անհախառը, դէպ ձեզ յատուկ իմաստաձի ուղարկել Իսրայէլ քաջապարող, արքեպիսկոպոսին, որպէս զի նա անթերի կերպով մեզ հասցնէ թէ ժողոված արթուապատկան գրամները և թէ՛ ձեր կամաւոր նուէրները ի վերջոյ օրհնումէ Ռուսաց Ամենաազորմած Օգոստափառ և ինքնուկալ մեծ կայսեր, և յաջողութիւն մաղթում խաչի թշնամիներէ դէմ:

ԹԻՒ. 13^ա. ԴԻԻԹ. Կնքդակի սովորական բուդը.
ՀԱԼԵԱՄԱՆԲ. լաւ. ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. 56.5x40.
ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասուն 31x31. ՏՈՂԲ. 39. ԿԻՐ.
Բուրցիւր. ՍԿԶՐԻԱՏԱՌԲ. Թի— ծաղկացիւր. ՍԿԶՐԵԱՏՈՂ.
Կարմիր բաճափով. ՄԱՆԻԱԿԱՐ. Կարողիկէ կարմիր եւ
կապոյտ բաճափով. ԿԼԻԲ. ցեղեցիկ (եւս ԹԻՒ 6.)
ԻՄԾԻ. Եփրեմ կարողիկոս, կարմիր, կապոյտ,
չբաւականեալու եւ երեք գունեւն ճառագայրներով,
վերեւ ծաղկացիւր «Է». ԺԱՄԱՆԱԿ. 1817. ՅԱՆ.
12-իւ. ՏԵՂԻ. Ս. Էջմիածին. ՍՏՈՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.
Կրդկս. աւ Հայոց Եփրեմ:

Գոնդակա ուղղուած է ա. Բարձրագուշին
մէլու վանքի արքակըն միաբաններին և շըր-
ջակայ ժողովրդականաց, Հայրապետը ծանր
խօսքերով յանդիմանում է նոյն վանքի
միաբաններէց մի արքայի և նրա համա-
խոհներին, Հաղթակի բէկի հրամանով արքե-
ղայի յանդգնաբար առաջնորդութիւն ըս-
տանձնելու համար, և յայտնում է որ ինքը
ահա ուղարկում է Բուբայէլ գիտնական արքե-
պիսկոպոսին, որին իբր իւր ներկայացուց-
չին յորդորում է կատարեալ հաղթանդու-
թիւն ցոյց տալ, հախառակ դէպքում պառ-
տաւորութիւն ընտելանալու համար։

ՆՈՒՄ Է ՆՊՈՎԵԼ ԸՆԴՂԻՄԱԳՐՈՂՆԵՐԻՆ և ՎԱՆՋՐ
ԹՈՂՆԵԼ ԿՈՍՏԱՆՑՈՒ ՎԱՆԱԿՈՐ և ԻՐԵՆՑ ԿՍԱՊԱԾ
Ս. ԷԶՖԻՄՈՎԻՆ ԲԵՐԵԼ ՄԱՍԻ:

ԹԻՒ. 13^ր. ՆԻՒԹ. ԿԱՆՊԱԿԻ ԸՆԺԻՐ ԲՈՂԻՐ.
 ՀԱՆՔԱՄԱՆԻՒՄ. լաւ. ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ. 64.5×38.2.
 ԴՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 39×39.5. ԴԻՐ. ճոճօրհի.
 ՍԿԶՐԵՆՏԱՌՈՒ. քաւճափ (ՅԻ) ղեղին, կարմիր, կա-
 մաւ, կապոյտ եւ սպիտակ քանաւորով. ՍԿԶՐԵՆՏԱՌՈՒ.
 քաւճափի կարմիր քանաւորով. ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐ. գեղեցիկ ծաղ-
 կաշն խոտան, ժախի, ծաղկակալով սին, «կոթոյի-
 կախի» զխի կարողիկէ. ԿԵՒԹ. քաւ ԹԻՒ 12. միայն
 ճառագայթների ծայրերով ճորից սպիտակ շրջանակ
 ֆաշուած եւ երկու թիւաւորած հեղշակների պահում
 են այն հոյակապ կերպ. ԺԱՐԱՆԱԿ. 1817. ՅՈՒՆ.
 12. ՏԵՂԻ. Ս. Էյմաթի. ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.
 ԿՐԴԱ. աւ Հայոց Եփրեմ.

Վոնդակա ուղղաւած է Ս. (Թաղէոս)
Բարգուղեմէոս վանքի թեմի բնակիչներին,
այսինքն՝ Սալմասաում, Որմիում, Հաղա-
կում, Զուլամերկում, Վեաւառում, Սա-
մայում, Բաղադասում, Բարանտուզում,
Սուլաուզում, Քիջանեում և Սարալբակում
բնակուող հայերին, որով յայտնումէ նրանց,
որ յիշեալ վանքի վանահայր և առաջնորդ է
նշանակուում Իսրայէլ զիտնական եպիսկո-
պոսին, որին հրամայում է ընդունել իբր
իւր ներկայացուցչի:

ԲԻԼ. 14. ՆԻԻԲ. հաստ բուրդ. շԱՆԿԱՄԱՆՔ. վաս լի. վերելից կտած. ՄԵՆՈՒԹԻԼԵՆ. 96x53. ԴՐՈՒԹԻԼԵՆ. 69,5x39,5. մլասսիւն. ԳԻՐ. նոսր գիր. ՏՈՂՔ. 93. ՍԿՋՐԵԱՏԱՌՔ. 1 սող գազանագիր (Մեծադիր) եւ բոլնագիր 3,2 լայնութեամբ արծաթադոյն շերտի վրայ ոսկեգոյն. կանաւ. կարմիր. կապոյն եւ դեղին գոյններով. շառ գեղեցիկ. «պատուի» տեղ հեշտակներ եւ բոլուն. եւ մի փառաւոր կարողիկե 4 փոքր գմբեքներով. ՍԿՋՐԵԱՏԱՌՔ. 4 սող բողբոջիւ. կարմիր բանախով. ՄԱՆԵՐԱՆԿԱՐ. 6 1/2 x 3 մեծութեամբ բոլնազարդ եւ ծաղկազարդ սիւնակներ. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1819. Դեկտեմբեր 2. ՏԵՂԻ. Ս. Էջմիածին. ՍՏՈՐԱԴՐՈՒԹԻԼԵՆ. կրկես. ամ շայոց ՎՂԱՅԻ ԵՄԻՆՍ.

Կենդանկովս յայտնում է Կարնեքիններին,
որ Հայոց Հայրապետները չեն կտրուղանում
իրենց քրուեալ հօտին այցելել, այդ պատ-

ճառարձակներն, են ուղարկում. օր ինչը
արդէն Վոթնոյ նախանգը ուղարկել է նախ
Սիմէն արքեպիսկոպոսին և յետոյ Բարսեղ
վարդապետին, իսկ այժմ Վոթնոյ առաջնորդ
Վարապետ արքեպիսկոպոսին Ս. միւս ոնով
ուղարկում է իբրև լիազօր նուիրակ Ս.
Էջմիածնի:

Թիւ. 15. Նիւթ. քուղր. ՀԱՆԳԱՆԴԱՆՔ.
լաւ. վերելի խոտանը պատուած եւ ձախկողմեան
լուսանցքը կտրուած. ՄեծՈւթիւն. 68×38,3.
ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին. 66,5×34,8. ՏՈՂՔ. 79.
ԳԻՐ. Երեւոյ. ՍԳՋՐԱՏԱՌՔ. Զի — մեծադիր, ցա-
ղանագիր, դեղին, կարմիր, կապոյտ եւ կոմսի
ցոյններով. ՍԳՋՐԱՏԱՌՔ. ա. քուղր մեծադիր եւ-
կարագիր. յաջորդ 2 քուղր յոյսքի, մեծադիր, կարմիր
քանափով. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1824. (ապրիլ — 1818)
Ապրիլ (ապրիլ Թուրքիայ). Տեղի. Ս. Էջմիածին. ՍՏՈ-
ՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. եփրեմ կրդիս. վշապի. Կնիք. 8
անկիւնի. «է» եփրեմ կրդիս... ՌԻՄԹ.:

Կոնդակ ուղղուած է Վանի Խօշապի
նօրդուսի. Մանուէտունի, Ապաղայի Ար-
ճէլի Արճէլի, Խաթիւր, Կարճկանի և նրանց
չըջակայից հայերին ուրով յայտնում է նրանց,
որ նախկին նուիրակ փրկապոս վարդապետ պէտք
է Էջմիածին գառնայ (վրան գրած տնունը
ընկած է) և նրա տեղ շառնակում է Տ. Կղիւ-
զար վարդապետին (տակը Մկրտիչ արքեպոս.),
որին և յանձնաւում է արքայոյս միւսուն
բաժանել վերոյիշեալ պաւտոններում և ա-
թոռապատկան տուրքերը ժողովել և ու-
ղարկել Ս. Էջմիածին (նուիրակութիւնն
գանձանակ, յիշատակի խոստումներ, կտակ,
հոգեբաժին, քառասունից, ժամուց և այլն).
այդ վարդապետին Վեհը կարգում է լիազօր
նուիրակ և իւր ներկայացուցիչ և յորդորում
է որ իրենց լիաձեռն նուէրները նրան յանձ-
նեն. «Գիտելով ժառանգապէս՝ զի առ. դս
հոսեան՝ հասնել է ի ու. Աթոռ և մեզ. Ս. Ար
կարծեցով այս կոնդակը կեղծած է, որովհետև
առաջ կոնդակա տրուել է Մկրտիչ արքեպիս-
կոպոսին, որ զնայ Փիլիպպոս վարդապետի
տեղ նուիրակութիւն անէ և աթոռապատ-
կան գրամները հաւաքէ և Ս. Էջմիածին
բերէ և արտւում է 1818-ի Յունուարին. բայց
կեղծոյք Փիլիպպոս վարդապետի անուան

վրայ թուղթ է կպցրել և վրան գրել մի այլ
անուն (առդ. 29) որ դժբաղդարար ջրն-
ջուած է. չի արդեամբ. (առդ. 31) բա-
ռերի տեղ բարակ թղթի վրայ գրած է
«Սպասեմք զայստեան նախ. իսկ ներքե-
ւում «Մկրտիչ արքեպիսկոպոսի» անունն
վրայ գրած է 4 տողում. «Նդիպցւր վար-
դապետ» (աւս. տ. 32, 44, 62 և 66),
իւր իսկական 1818 թ. ի վրայ կպցրած է
1824. և Յունուարի վրայ Ապրիլ Յայտնի է
նոյնպէս որ 1824-ին Եփրեմ կաթողիկոսը
չի եղել Ս. Էջմիածնում (տե՛ս Ամենայն
Հայոց կաթողիկոսութիւնը և Կովկասի Հայք
XIX-րդ դարում. Ա. հ. 212—7), հաւանա-
կան է որ կեղծողը ինքը Մկրտիչ արքեպիս-
կոպոսը լինի իւր յաջորդին վնասելու. և
նրա վրդեքը կորդելու համար, սպասելով
ժամանակի խառնաշփոթ հոնգամանքից:

Թիւ. 16. Նիւթ. քուղր. ՀԱՆԳԱՆԴԱՆՔ.
լաւ. ՄեծՈւթիւն. 32,6×18,3. ԳՐՈՒԹԻՒՆ.
միասին. 20×17. ՏՈՂՔ. 29. ԳԻՐ. Երեւոյ.
ՍԳՋՐԱՏԱՌՔ. Զի եւ այլն—կտրմի քանափով եւ
գծերով. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1824. Ապրիլ 16. Տեղի.
Հաղթա. Կնիք. Ս. Երեւոյ ուրիւն, շուրջը գրած
է. «է» յնոթիւն լի զ Եփրեմ կրդիս. աւ
Հայոց, ՌԻՄԹ. և կարմիր. վերելից՝ ալ—ոսկեգոյն
կապոյտ եւ սեւ քանափով. ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.
Կրդիս. աւ Հայոց վշապի եփրեմ:

Կոնդակ ուղղուած է վերոյիշեալ Աղա-
բէկին և նրա եղբայր աղայ Աւագին, որով
նախ շնորհակալութիւն է յայտնում իւր
նրանց առն մէջ գտած ուրաշիւր ընդունե-
լութեան համար, ապա խնդրում է, որ օգ-
նական լինին Ստաթէի վանքի վանահայր
որբազան Մարտիրոս արքեպիսկոպոսին, որին
Վեհը իւր խնդրանաց համաձայն ուղարկում
է օրհնութեան կոնդակով ժողովարարութիւն
տնելու վանքի գմբէթը նորոգելու համար:

Թիւ. 17. Նիւթ. քաւարակ քուղր. ՀԱՆ-
ԴԱՄԱՆՔ. լաւ. ՄեծՈւթիւն. 33,7×19,2.
ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին. 16,8×17,5. ՏՈՂՔ. 25.
ԳԻՐ. շեղագիր. ՍԳՋՐԱՏԱՌՔ. Զի եւ այլն—
Թիւ 18. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1827. Ապրիլ 2. Կնիք.
տե՛ս Թիւ 25. Տեղի. Իս. վանք լիաձեռն որ ի
Տիֆլիս ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Կրդիս. աւ Հայոց
վշապի եփրեմ:

Վանդակա ուղղուած է Աղարէկ Գաւաթարեանցին՝ որին ուղղում է մխթարել նորա եղբոր մահուան առթիւ յայտնելով իւր վշտակցութիւնը ասլա խնդակցութիւն է յայտնում որ Գաւաթարեանցը քաղաքապետութեան պաշտօնին է հասել (պօլիմեմսար) և ուրախանում է որ նորին Վայսերական Մեծութեան հովանաւորութեան տակ Հայ պաշտօնեաները բազմանում են ի վերջոյ յայնմէ յանուանէ ողջունում է նրա բնութան խնդակներին:

Թիւ. 18. Նիւթ. հասարակ քուղր. ՀԱՆՎԱՐԱՆ. ԼԱՍ. ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ. 46×33.5. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 26.2×27. ՏՈՂ. 37. ԳԻՎ. ցորցիւր. ՍԿԶՐԱՍՏԱՆԻՒՄ. բոլմագիւր. Էջի—յեղին. կաւալ. կապոյս գոյնեղով. ՍԿԶՐԱՍՏԱՆԻՒՄ. կարմիր քանափով. ՄԱՆՎԱՆԿԱՎ. կարողիկա քառի—գլխին մի կարողիկէ վերայիցիւ գոյնեղով. ԿՆԻՒՄ. մեծացիւր. Թ. 25. ՍՏՈՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. կրդս. ամ. Հայոց եփեմ. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1828 Նոյեմ. 6. ՏԵՂ. Ս. Էրմածին:

Վանդակա ուղղուած է Երեւանի և Ղարս-բուլտի բնիկ և պաղթական հայերին Վահր նրանց այցելու հովի շուղարկելը պատճառաւ ըստնում է պատերազմական խառնակութիւններով և ուրախութիւն յայտնելով որ նորոնք Վայսերական հովանաւ տակ հանգիստ և խաղաղ են նրանց հողերը բազմապիսի պիտանքները հողաւոր համար ուղարկում է Նիկողայոս վարդապետ Ոսկանեանին որին պատուիրում է հնազանդել և Մայր Աթոռի տուրքերը լիովին հատուցանել:

Թիւ. 19 ա. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1828 Նոյեմ. 28. ՏԵՂ. Ս. Էրմածին. ՍՏՈՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. կրդս. ամ. Հայոց եփեմ. մեացածը նման է Թ. 21-ին:

Վաթողիկոսը Սահակ վարդապետ Սաթունեանցին ուղարկում է Վաղգուան՝ յայտարարելով տեղական հայերին որ Եջմիածնական Բարձրագոյն կառավարութիւնը բնունել է Մկրտիչ վարդապետի գործը և նրան յանցաւոր դառն և թէ նրան արդէն հեռացրել են վանահայրական պաշտօնից և թէ Սահակ վարդապետը կը կառավարէ նրանց մինչև հանգամանքները թոյլ տան Վարսի յաջորդին վերադառնալ և նրանց առանձին վանահայր ուղարկել:

Թիւ. 19 բ. Արաքին ճկաբարդութիւնը նման է Թ. 23-ին. միայն ԿՆԻՒՄ 8 անկիւնի է և վերեւից և է կարմիր քանափով. ԺԱՄԱՆԱԿ. ՏԵՂ. և ՍՏՈՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. նման է Թ. 19-ին:

Վանդակաւ Նորին Վահագնաւորութիւնը Սահակ վարդապետ Սաթունեանցին կարգում է վանահայր և ժամանակաւ որ վերջի հրամայելով որ Մկրտիչ վարդապետին Ս. Եջմիածնի ուղարկել և յայտնելով որ ինքը դա մասին արդէն զրեւ է Ղարսի և Վաղգուանի իշխաններին:

Թիւ. 20. նման է Թ. 21-ին. ԿՆԻՒՄ. փակի պատկերով. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1829 Մարտ 7.

Ուղղուած է Վաղգուանի բնակիչներին որոնք Վարդիկ Հօր վանքի վեճակն էին կալմում որով յայտնում է Վահր որ նրանց վանահայր Մկրտիչ վարդապետի մասին տուած բողոքը բնեւում է և թէ իրենց խնդրանայ համաձայն վանահայր է նշանակում նախածանոթ Սահակ վարդապետ Սաթունեանցին:

Թիւ. 21. Նիւթ. քուղր. ՀԱՆՎԱՐԱՆ. ԼԱՍ. ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ. 43.6×32. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 15.5×25.7. ՏՈՂ. 23. ԳԻՎ. շեղագիւր. ՄԱՆՎԱՆԿԱՎ. կարողիկէ—կաւալ. կարմիր և կապոյս գոյնեղով. ՍԿԶՐԱՍՏԱՆԻՒՄ. Էջի—յեղագիւր. կաւալ. կարմիր և կապոյս գոյնեղով. ՍԿԶՐԱՍՏԱՆԻՒՄ. կարմիր քանափով. ԿՆԻՒՄ. գեղեցիկ կարմիր շրջանակի մէջ երեքոյնիւն. նրա շուրջը կապոյս շրջանակ սպիտակ սաղեղով և պագա քոցափայլ ճաւանգներ և շնորհիւն. եփեմ կրդս. ՌՄԻՒՄ. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1829 Դեկ. 25. ՏԵՂ. Ս. Էրմածին. ՍՏՈՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. կրդս. ամ. Հայոց եփեմ:

Վերին Բուրդի բնակիչներին իրենց խնդրանայ համաձայն Ղարսի վեճակից հանելով ենթարկում է Վարդիկ Հօր վանաց (ս. Թաթուլի և Վարդոսի) իրաւասութեան որի վանահայրը Սահակ վարդապետն էր:

Թիւ. 22. ԺԱՄԱՆԱԿ. 1830 Մայիս 28. մեացածը նման է Թ. 24-ին:

Վանդակա ուղղուած է յայտնի շուշեցի իշխան Աղաբէկին որին Վահր յարգութեամբ օգնել վեճակային նուիրակ Զաքարեա վարդապետին:

Թի. 23. Նի. Թ. քույր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ. լաւ. ԲԵՆՈՒԹԻԻՆ. 34.8×18.5. ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 22×18.2. ՏՈՂ. 32. ԳԻՐ. շեղա-
ցիւր. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. կարուղիկ—կարմիր գծերով. ալ-
—ուկեցոյն եւ կապոյն. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. Ե—յարմիր
գծերով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. կարմիր քանափով. ԴԱ-
ԲԱՆԿԱՆ. 1830 Նոյեմ. 5. ՏԵՂԻ. Բ. Էյրիսիւն. ԿԵՐԻ. Ե. Երեւոյն. Ե. Էյրիսիւն. Էյ. կրկն.
ամ. Հայոց եփեմ. ԲԱՆԿԱՆՔ. Ե. Երեւոյն. Ե. Էյրիսիւն.
կրկն. ամ. Հայոց եփեմ:

«Թանուէն Ազարէզ գիւմնէզ Բեւալան-
թարովին» որին շնորհակալութիւն է յայտ-
նում այն խալիչայի համար որ նա ուզար-
կել էր ի յիշատակ իւր հանգուցեալ եղբոր

Թի. 24. Նի. Թ. հաս քույր. ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆՔ. լաւ. ԲԵՆՈՒԹԻԻՆ. 81×31. ԳՐՈՒԹԻԻՆ.
միասին 59×26.2. ՏՈՂ. 81. ԳԻՐ. քո-
յուրցիւր. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. քանափով. (Ե). ԲԱՆԴԱ-
ՆԿԱՆՔ. կարմիր քանափով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. ծաղ-
կեայ խորան. ոսկեցոյն. վարդազոյն—կանաչ ան.
կապոյն եւ դեղին գոյներով. կարուղիկ ալ յոսանցք
ոսկեգոծ. առժառաքալայ. ԴԱՆԿԱՆ. 1830 Դեկտ.
13. ՏԵՂԻ. Բ. Էյրիսիւն. եւ այլն ևրան Թ.
26-ի:

Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն
վարդապետից Կաղարուանի և Կարսի ընտելիչ-
ների հանդատութեան մասին. նրան առաջ-
նորդ է կարգում իբրեւ փորձառու և ծա-
նոթ տեղական կարեւորներին պահելով միան-
գամայն Վ. Երեւոյն և Վարդիկ Հօր վանուց վա-
նահայրութեան պաշտօնը և յանձնարարելով
որ աթոռապատկան եկամուտները լիովին
հաւաքէ և ուղարկէ:

Թի. 25. Նի. Թ. քառակ քույր. ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆՔ. լաւ. ԲԵՆՈՒԹԻԻՆ. 66.2×35.2. ԳՐՈՒԹԻԻՆ.
Թի. Ե. միասին 37.2×26. ԳԻՐ. քույրցիւր. ՏՈՂ. 45.
ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. Ե—քանափով եւ մարդա-
ցիւր կարմիր. դեղին եւ ոսկեցոյն քանափով. ԲԱՆԴԱ-
ՆԿԱՆՔ. 3 օղ կարմիր քանափով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. գե-
ղեկ ծաղկազարդ խորան ոսկեցոյն. կապոյն. կար-
միր. դեղին. վարդազոյն եւ կանաչ գոյներով. գե-
ղեկ կարուղիկով. ԴԱՆԿԱՆ. 1831 Փետ. 4.
ՏԵՂԻ. Բ. Էյրիսիւն. ԿԵՐԻ. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.
Փետ. 2 կողմը գրած է Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.
Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.

չբացակ ոսկեցոյն. կանաչ. կարմիր ճառագայր-
ներով. ԲԱՆԿԱՆՔ. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.
Ե. Էյրիսիւն.

Վանդակով Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն
լաղեալի շնորհի հայերին. որ նրանց առաջ-
նորդ Բարեզ արքեպիսկոպոսին ինքը կար-
գել է Սինոդի անդամ և նրա տեղ նշանա-
կում է նիկողայոս վարդապետին:

Թի. 26. Նի. Թ. քույր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ.
պատուած. ԲԵՆՈՒԹԻԻՆ. 30×21. ԳՐՈՒԹԻԻՆ.
միասին. ԳԻՐ. շեղացիւր. ՏՈՂ. 13. ԲԱՆԴԱՆԿԱ-
ՆԿԱՆՔ. կարմիր քանափով մեծաղիւր. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ.
կարմիր քանափով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. ալ—կապոյն եւ
ոսկեցոյն քանափով. ԴԱՆԿԱՆ. 1839 Մարտի.
համար 43. ՏԵՂԻ. Բ. Էյրիսիւն. ԿԵՐԻ. Ե. Էյրիսիւն.
Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.
Ե. Էյրիսիւն.

Երեւոյն է տալիս Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն
կառավարել Երեւոյն և արքեպիսկոպոսին
քահանաներից ում որ կամենում է վարձա-
տրել խալիչ և փիւսով. յայտնելով իրեն
միայն նրա ծառայութեանց ցուցակը ան-
հրաժեշտ վկայականներէ գրութեան համար:

Թի. 27. Նի. Թ. քույր. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ.
լաւ. ԲԵՆՈՒԹԻԻՆ. 44.7×31.2. ԳՐՈՒԹԻԻՆ.
միասին 25×26. ԳԻՐ. շեղացիւր. ՏՈՂ. 31.
ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. քանափով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. Ե—կարմիր
քանափով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. ալ—հաս Թ. 29.
ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.
Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.
Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն. Ե. Էյրիսիւն.

Վանդակով Սահակ վարդապետ Կաղ-
արուան Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն Վ. Երեւոյն
կում է Ալեքսանդրապոլի յաջորդ:

Թի. 28. Նի. Թ. քույր հասարակ. ՀԱՆԿԱ-
ՄԱՆՔ. Ե. քույր պատուած. ԲԵՆՈՒԹԻԻՆ. 25×23.3.
ԳՐՈՒԹԻԻՆ. միասին 12×17.8. ԳԻՐ. շեղացիւր. ՏՈՂ. 12.
ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. գրու-
թեան մեծառաւ. կարմիր քանափով. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ.
կարմիր քանափով քույրցիւր. ԲԱՆԴԱՆԿԱՆՔ. կապոյն
քանափով ալ—ոսկեցոյն ճառագայրներով. ԴԱ-
ԲԱՆԿԱՆ. 1837 Յունուար 19. համար 256. ՏԵՂԻ.

Ու. Էջմիածին. ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. կրդս. ամ. Հայոց Յովհաննէս:

Վեհը ըստական համարելով Սիմէօն արքեպիսկոպոս Բդնունու ապաշխարանքը, հրամայում է նրան գալ Ս. Էջմիածին և իւր կեանքի մնացորդը անցնել շրջակայ վանքերից մէկում:

Թիւ. 29. Նիւթ. բուրդ հասարակ. ՀԱՆՎԱՆՔ. ա. բերքը պատռւած. ԼԵՆՏՈՒԹԻՒՆ. 35.5×22. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 20.2×18.2. ԳԻՐ. շեղադիր. ՏՈՂ.Ք. 23. ՍԿԶՐԵԱՏԱՆ. գրաւքան մեծասառ. ՍԿԶՐԵԱՏԱՆ. կարմիր բանալով. ԿՆԻՔ. վերին ալի, միջին մասը կապոյտ, շուրջը ոսկեգոյն. ԺԱՄԱՆԻՔ. 1837 Մայիս 31. համար 293. Տե՛ղի. Ս. Էջմիածին. ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. 28.

Վեհը պատասխանելով Ամենափրկիչ վանքի (նոր Զուղայի մօտ) միաբանութեան 1836 Գիւտ. 16 և 1837 Յունի. 18 զրու-թեանց, կարգադրում է՝ որ հանդուցեալ Յովհաննէս եպիսկոպոսի զգալը անկորուստ Ս. Աթոռ հասցնեն, որպէս զի մեք տնօրինեալ զարգացան ըստ զօրութեան օրինաց, Իսկ զաւով հանդուցեալ եպիսկոպոսի տեղ Յակովբոս վարդապետի շնորհութեան, Վեհալիսառը պատճառաբանում է՝ որ նա հիւանդոտ է և ծերունի և կարօտ հանգստութեան, մանաւանդ որ ինքը արդէն նշանակել է Աստուածատուր վարդապետին՝ հանդուցեալ եպիսկոպոսի կենդանութեան ժամանակ:

Թիւ. 30. Նիւթ. բուրդ հասարակ. ՀԱՆՎԱՆՔ. վառ լի. ԼԵՆՏՈՒԹԻՒՆ. 35.5×22. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միասին 15×18.2. ԳԻՐ. շեղադիր. ՏՈՂ.Ք. 21. ՍԿԶՐԵԱՏԱՆ. կարմիր բանալով. ՍԿԶՐԵԱՏԱՆ. Էջի—ծաղկադիր կարմիր կապոյտ և ոսկեգոյն բու-նալով. ԼԵՆՏՈՒԹԻՒՆ. կարմիր լի—28. ԺԱՄԱՆԻՔ. 1840 Մարտ 4. համար 19. Տե՛ղի. Ս. Էջմիածին. ԿՆԻՔ. կարմիր. շրջանակը շրջապատուած է կապոյտ շերտով, այդ եւս ճառագայթաձև ոսկեգոյն ցծերով. կարմիր շրջանակի մէջ—Հայր Աստուած—ձեռքին աշխատի. Ուրի Աստուած—ձեռքին խաչ և ս. Հոգու պատկերը շրջագրութեամբ՝ և շնորհիւն Աստուծոյ օր Յովհաննէս կրդս. ամ. Հայոց. 1820. վերինիցալ—աստղածէ. ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. 28.

Վանդակովս Վեհը վարձատրում է ակա-նակառ խաչով Ցայոց առաջնորդ Յարութ-

թիւն վարդապետին ըստ միջնորդութեան Վարձայոց առաջնորդ և վիճակաւոր կառա-վարիչ Կարապետ արքեպիսկոպոսի, նրա այն եռանդուն գործունէութեան համար, որ ցոյց էր տուել Ախալցխայի եկեղեցին շինելու և 1838—1839. ի ժանդախտի ժամանակ:

Թիւ. 31. Նիւթ. հասարակ. ԼԵՆՏՈՒԹԻՒՆ. 35×22. ՀԱՆՎԱՆՔ. վառ լի. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. միա-սին 24×18.5. ՏՈՂ.Ք. 29-7 (2 երես). ՍԿԶՐԵԱՏԱՆ. ՏՈՂ.Ք. 3 եղ լայնգիր. կարմիր բանալով. ԳԻՐ. նոր նորագիր. ԺԱՄԱՆԻՔ. 1844 Ապրիլ 30. Տե՛ղի. Պե-տերբուրգ. ԿՆԻՔ. 8 անկիւնի կարմիր բանալով և՛՝ Ներսէս եպիսկոպոսապետ և կրդս. ամ. Հայոց Ներսէս:

Նորընտիր կաթուղիկոս Ներսէս գրում է Նիկողայոս արքեպիսկոպոսին, որ քիչնեւում 1843 Յուն. 5-ին ստանում է Ներքին գոր-ծերի մինիստրի գրութիւնը ընդ համարա-1612, 1843 Մայիս 27-ից, որով կայսերական քարեհան կարգադրութեամբ Պետերբուրգ է կոչուում. 1500 լուբլի ճանապարհածախի առնելով, Յուն. 6-ին հասնում է Մայրա-քաղաք. Օգոստ. 3-ից մինչև Սեպտ. 20 անսկզկալի կենաց դատար ի մահն: Օգոս-տոսի 13-ին ստանում է հաստատութեան գրամոմէն, որոշում են 15-ին կայսեր Ներկա-յացնելու 17-ին ստանում է քաղաքային Օրոշնէն և Եւ. Աղէքսանդր Նեակուս աստ-ղը, Նոյիմ. 28-ին Ներկայանում է կայսեր (Նիկողայոս I) և յալիշատիւած նկարագրում նրա Հայոց և ու. Էջմիածնի համար ունե-ցած բարեհաճ զգացումները (տե՛ս ժողո-վածուի Եւուցակ 2 եռագրաց այլ և այլ տեղեաց, մասում Ներսէս կաթուղիկոսի երեք կոնդակներէից Գ-րդի պատճէնը):

Թիւ. 32. Նիւթ. բուրդ հասարակ. ԼԵՆՏՈՒԹԻՒՆ. 26.7×21.5. ՀԱՆՎԱՆՔ. վառ լի. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. 16×17.9. ՏՈՂ.Ք. 28. ՍԿԶՐԵԱՏԱՆ. կարմիր բանա-լով. ԳԻՐ. նորագիր. ԺԱՄԱՆԻՔ. 1850 Մայիս 20. Տե՛ղի. Թիֆլիս. ԿՆԻՔ. կարմիր բանալով 5 անկիւնի և՛՝ Ներսէս եպիսկոպոսապետ և կրդս. ամ. Հայոց ՌԻՂԻՍ. ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. կրդս. ամ. Հայոց Ներսէս:

Թաղէոս և Լարդուղիմէոս առաքելաց վանքի վանահայր Նիկողայոս եպիսկոպոսին Վեհը գրում է՝ թէ Ռուսաց Թաւրիզի գեղապետ Անիլկով հաղորդել է փոխարքային, որ սպայ

Առաջել Մելիք-Մինասեան պատրաստում է շահին մի խնդրագիրը որով հայերը խնդրում են իրենց Անգլիացուց զեռպանի պաշտպանութեան յանձնել ապա գովում է որբազանի հաստատակամութիւնը որ չէ ոտորագրել այդ խնդրագրին և ցոյց է տալիս որ այդպիսի մի վարմունք արքայական իշխանութեան դէմ դատաւանութիւն կը համարուի ի վերջոյ յայտնում է որ ինքը նոյն մտքով նամակ է գրել նաև Առաքել աղային (ինքնաձեռագիր) :

ՀԱՅՐԱՊԵՏՆԵՐԻՆ ԳՐՈՒՄԾ ՆԱՍԱԿՆԵՐ

Թիւ 1. ՌՄԿԸ. Նոյեմ. 17. Կ. Պօլսից գրում է Առտուածատուր արեղան, թէ Սոսյ իմաստաւանի Մկրտիչ արքեպիսկոպոս տեղական կաթաղիկոսի իւր վիճակում չլինելուն համար ուղևորում է գէպի Եգիպտոս թէ իրեն յանձնարարական է գրել որ հոյ ամիրաներից պէտք եղած թղթերը հանել տայ Մահալեի Եբրահամ ամիրայնի որոնք այժմ պատրաստ են և Եգիպտոսի ղղեջին և ուսմակ է գրում Տուգեանց ղլխատումը հաղորդելուց յետոյ յայտնում է որ Յարութիւն ամիրայ Պէլեան դրամատան ընդհանուր տեսուչը 5000 զրուշ է նուիրել իմաստաւոր Աթոռի թշուառ կայսր թիւնը որը և ինքը յանձնել է Ադամեան Յովհաննէս աղային որին 30000 զրուշ պարտէր Մայր Աթոռը :

Թիւ 2. Կ. Պօլսի նուիրակ Ասատուածատուր Եպիսկոպոսը գրում է 1819 Հոկտեմբերի 24-ին թէ՝ 26ր 84000 զրուշ փօլիցայ անելու համար գրած նամակը ստացայ. ամբողջ քաղաքը յուգուած էր Տիգեանց մահուան պատճառով ղիմեցի պատրիարքին և նա հաղիւ մի քանի ամիրաներ հուսպեց և Հոկտեմբերի 23-ին փօլիցայ արկնքս Մեծագումար փօլիցայ անելուց տեղացիք շատ զժգոհ են ուսում է նուիրակը և խորհուրդ է տալիս նախքան այդպիսի մի գործի ձեռնարկելը նուիրակին ղիմելով փողի քանակութիւնը իմանալ. ապա յայտնում է պատրիարքի ղժգոհութիւնը Յակոբ վարդապետին Եպիսկոպոս ձեռնադրելու համար որը տառանց իւր թղթի էր եղած : Ի վերջոյ խընդրում է նուիրակութեան նոր կոնդակի յայտնելով որ 48,750 զրուշ արդէն ուղարկել է :

Թիւ 3. 1845-ին «Յակոբ իշխան Կոռիկոսացի գրում է Փարիզից Նեքսէս կաթողիկոս Աշտարակեցուն, թէ ինքը այլ և ո Ս. Լժմիածնից ոչ մի թղթակցութիւն չէ ստանում և խոնարհարար խնդրում է Հայրապետից իւր հետ թղթակցութիւն ունենալ և քննելով ապացուցանել որ ինքը և ո սինեան ցեղից է և Լևոն վերջինի ժառանգորդ և այլն :

ՍԻՆՈԴԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱԿԱՆ ԹՂԹԵՐ

Թիւ 4. գրուած 1825 Մարտի 25-ին, որով Ս. Լժմիածնի բարձրագոյն խորհրդաւանի անդամները (Անդրէաս Յովհաննէս Փիլիպպոս Սահակ Սաեփաննոս արքեպիսկոպոսներ և Նիքիմ Եպիսկոպոս) հրամայում են Բամբակաձորի և Զօրակեալի հայերին վանքի անասունները ձմեռը պահել (ի ո. ժողովոյն բարձրագոյն խորհրդարանի ա. կաթուղիէ Լժմիածնի մատուցելու) — Կոնդակի ձեռով :

Թիւ 5. Երհնութեան երկու թուղթ, Երուսաղէմի Գաբրիէլ (ՌՄԸ) և Թէոգորոս (ՌՄԿԵ) պատրիարքներից. ՍԻՂՐԱՏԱԼԻՒՆ ԵՆԿԱՅԱՏՈՒՄ ԵՄԻՍՏԱՐԱԺ ԿՐԵՂԱՍԻ, ձեռքի մի թնաւանու զուխը. Երկու տղա կարմիր ճոռցիւր. Կնիք. կարմիր. միւսից Գրիգորիոս յարութիւնը շրջագրութեամբ «Կնիք ս. Երուսաղէմի Արոտոյ ս. Յակոբեանց և և. Յարութեան յի պարտից այլ օրհնութեան. Երբոր շրջանակում Փրկիլի եւ ասաներկու առակալների պատկերը. Առաջի կեան գրած է Վիկիլի Եանաւարի դուստր Համայնայ խաբունին հասցի :

Թիւ 6. Սաեփան արքեպիսկոպոս Ննդեան 1828 Յունվարի 10-ին գրում է Ադարէկ իշխանին որ Նեքսէս որբազանի և սինոգի հրամանով ինքը զնացել է Թաւրիզ հայերին դաղթեցնելու և Ռուսաց Կայսեր քարաձր և քաղցր հովանու ներքոյ մտցնելու համար. 10000 տուն գաղթեցնում է. նամակը գրուած է Նախիջևանի Երնջակի վանքից :

Միւս թղթերից 13-ը ուղղուած են Ադարէկ Գալանթարեանցին գանապան տեղերի հոգևորականներին որոնք մեծ մասամբ Նիթակեան օթանդակութիւն են հայցում. իսկ 5-րդը Նեքսէս կաթուղիկոսին՝ ծածկողովով գրած :

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՒՆ Բ

ՀԱՅԵՐԵՆ ՎԱՒԵՐԱԳՐԵՐ

Թիւ 1. Երկրիւն ընդորդէր. յիշատակարան
... Յիշեցէք... ի դուռն Ս. Թաթէոսի ա-
ռաքելոյն զՏր Զաքարայ եպիսկոպոսն: Տր
Սրապիւն եպ: Տր Մկրտիչ եպ: զպարոն Տր
Գրիգոր եպ: և այլ միաբան կրօնաւորքն:
Տր Անդրիտան վանից հայր Տր Յոհանէտն:
Տր Կարապետն: անտէս Տր Յակոբն: Տր
Թաթոնն: Յովսէփ երէցն: ՂԹանանդ տարկա-
ւորն (Ղրիգոր տարկաւորն— լուսանցքում):
տաքա եղեն պատճառ վանից շինութեան
ժամատունն ծածկեցին: ժամատեղն հառ-
տատեցին և վանից դուռն զարդարեցին և
շէն կու պահեն և շատ չարչարանք քաշե-
ցին յանաւրինաց... Ի՞նչ ողորմի ըռէս Ղա-
կարի հոգոյն որ վատն ս. Թաթէոսի առա-
քելոյ սիրոյն համար նահատակեցաւ: «Յի-
շեցէք զնորոնցայ Տր Թաթէոս եպ: ն որ...
վերտոլն հաստատեց ժամակարգութիւն...
կրկին նորոգել և կաղմել ետուն զաւետա-
րանն: «Յիշեցէք մալիք Զարուխ և զերկրի
ժողովուրդն և զտանուէրքն Մակուայ
որ յանձն առին վանից պահապանութիւն մա-
լին խարջին պարտքին ազնուականութիւն
անեն... և զմեղօր Յոհանէս երէցն կաղմոյս
յիշեցէք... ԹՎ. ՌԻԳԻ:

Թիւ 2. նոտրդիր միասին. «Առաջի
Աստուծոյ և առաջի Մակուայ տօլվաթա-
ւորացն: Եւ Մուստաֆարի տղայ Ղամուրս
իմ կամով իմ վրայ մուրքն առաքելաց և զե-
ղարկեցին ծախեցի առաքելոյն Թապէոսի
վանքին: ձեռամբ Սահակ վարդապետին նո-
րին առաջնորդին Ո՞վ որ խօսք և զրոյց ու-
նի ևս սհաւայ: Գինն երկը թուամն... Գրեցաւ
ի թՎին ՌՃԹ ի նոյեմբերի ժգ. Տր Աւետիս:
վկայեմ... (վկաների տնտններ և կըր կնիք):

Թիւ 3. նոտրդիր միասին. կնիք— «Զի-
քի ծոյ Իսահակ վարդապետ թՎ. ՌՃԵ...
տակը դրած է. «Եւ Իս. վ. Գուլամբի կամո-
քն մօհրեցի: Առաջի Աստուծոյ ևս Վա-
րդանայեկերացի Նաղուբի որդի Խոնդամիրս
վանքմ տուի ս. առաքելոյն Թաթէոսի առ-
տուի մօտ կնք հոգն... ևս Վարդանայեկերացի
Խուլամբս հոգեորդի Խոնդամիրին վերբախն
հաստատեցի... զրեցաւ թՎ. ՌՃԻԳ. նոյ. իէ.
ստորագրու թիւնը ևս ի միզէս վկայեմ...»

Թիւ 4. նոտրդիր միասին. «Այս է վա-
խքմ և մուրք ս. առաքելոյն թէ այդետեղ
թէ վարելոյ հոգն ի Մակուայ այս է. Անուշիա-
վանի դիմաց այգին: այսպէս ուրիշ կտոր
հող երկու այգի. ստորագրութիւն— «Եւ Սարգիս
վարդապետ Բաֆայեցի իսպառաւոր ս. ա-
ռաքելոյն իմով ձեռք թՎին ՌՃԻԼ Սեպ-
տեմբերի ի. գրեցի և կնքեցի: կնիք— կըր:

Թիւ 5. նոտրդիր միասին. կնիք— կըր... «Զի
ծառայ Սարգիս վարդապետ: Պատճառ դը-
րոյս այս է որ եւ Մովսէսի դուստր Նաղ-
լուս առաջի Աստուծոյ և առաջի մեր ա-
ռաջնորդ Սարգիս վարդապետին և առաջի
Մակուայ տօլվաթաւորացն ի մէջս. Վարդա-
նայ իմ հօր Մովսէսի բաժին մուրքն... վա-
խքմ արի ս. առաքելոյն... ով այս իմ վա-
սիւթիմ այլ և այլ արար սձէն մինչև իննուն
անիծած լինի սե երես դոյ ինձ մօտ առա-
ջի Բրիստոսի... ԹՎ. ՌՃԼԳ Սեպտ. իթ.— ին:

Թիւ 6. նոտրդիր միասին. «... Եւ Մա-
կուցի Այսիշենց աղղկն: Աստուծոյ Մկրտի
թուան և Պապուսի որդի Նիբակոս... յա-
ժար կամօքս վախքմ արարի Ղուկաս ձանի

իայն և իստաշկայ դէմքի գլգլոտ այգին, մուգըն և ազարաւն, որ վանքին վախժ լինի և ուսնն մասուն և ինձ և իմ ձնողացն ողորմի տան... Եկնօռն և հասու հուսն այս է... զրեցաւ ՌճԻԴ Լպրիլիկե... Վերև՝ կնիք կողքին՝ և իստահակ վարդապետ առաջնորդ ու առաքելոյն, Այսիշենց Կիրակոսի վկայութեամբ մօհրեցին, ապա ձուածեւ կէտր և ութ անկիւնի կնիքներ, Սարգիս, Սասթէոս Զ. զայնցի, խոյնցի Պետրոս վարդապետներ և այլոց ստորագրութեամբ:

Թիւ 7. միասին և նորագիր. Սեւք Վարաքնակերացի տօլւթաւորք, Սարգարոս որդի Աղաջանի, Կուլամիրո... Վազարո... Գրեգորոս... Խարխան... միարանք... որ յառաջ տված էր վանիցն, կրկին հաստատեցինք թվին ՌՃԻԴ... Կնիք— Կնիք ծաւարկա վարդապետ, տակը գրած է. Ես Սարգիս վարդապետ առաջնորդ ու առաքելոյն Խաղէոսի, յօթարութեամբ վերոյիշեալ տօլւթաւորացն գրեցի և մօհրեցին... Ապա Աստուածատուր վարդապետի, Տէրներոսի, Խոյի Ստեփաննոս վարդապետի, Ըսէս Մարտախանի, խոյնցի Պետրոս վարդապետի ստորագրութիւնները:

Թիւ 8. նորագիր, միասին և... Սեւք Պնիկի դատերքո իթարս, Խաթունս մեր հօրէն մնացած Մակուայ այգիլըն (բայկի) յօթարութեամբ տվաք վախժ ի դուռն Խաղէոս առաքելոյն և մեք Սարգարոս որդի իթարին և Յովսէփոս որդի Խաթունին վերջստին մեր մարց կտակն և վասիթն հաստատեցաք... թվին ՌՃԻԴ, Հոկտ. ժ. վերայիշեալ վարդապետներ և այլոց կնիքով և ստորագրութեամբ առաջի Անձկու տօլւթաւորացն:

Թիւ 9. նորագիր. Ե ՌՄԻ: Թուաջն Յուլիսի ժգին գրեցաւ ի մէջ ս. Սարգիս եկեղեցու... Էս մահանսի Սելուս իմ այգիլն վախժապարի ս. առաքելուն Խաղէոսի... կնիք— քառակուսի և ութ անկիւնի— Տ. Բոզանիսի, Մարկոսի, Նաղարի, Ըսէս Պապիկի, Միրզախանի, Ալլահվերաի և այլոց կնիքներով:

Թիւ 10. նորագիր. ... Թվին հայոց

ՌՃԶԷ: Հոկտ. Ը... Ես Աստապատեցի Կուսանենց Մեհրապի որդի Յուսէփոս և Ես Պօղոսի կին Տուփլումս... ծախեցինք... Վոռոռ չայի այգիլն... ս. Խաթէոս առաքել ի անուամբն մեր Արղիմանի որդի Աստուածատրին... որ վախժապարեց ս. Խաթէոս առաքելուն ժե. Թուամն... Կնիք— քառակուսի, ութ անկիւնի, ձուածեւ. Էս մեկը մահանսի Ալուս վկայ եմ... Կան կնիքներ նաև Միրզաէլի, Բարիլումի, Ալէմանի, Իէփումի, Էհախարի, Աւտալի և այլոց, Ես Բալասանի որդի Խաչատուրոս գրեցի Յուսէփի և Տուփլումի իրզարովն զայս զապալէս:

Թիւ 11. նորագիր. Թվ. ՌՃԶԸ Յուսէփոս դ. ճիւղաղի կողակից Սանդուխտս յետ իմոյ Աղիս և սկեսորս այսինքն Առուխին, Ախանումովին... ինչ որ իւրեանք տվել են իւրեանց հոգոյն... վախժապարի... ս. Աթոռին Ստեփաննոսի նախապաշտին... տղեցի իմ հոգեւոր հայր և մեր առաջնորդ Աղաւրիայ վարդապետին, որ մեզ մէկ քանի ժամի մէջ յիշէ... Վեհաների ստորագրութիւն. Երկու տեղ կնիքի վոխարէն մատէ գրած, այսինքն մատը թանաքի մէջ թաթխել և իւրեւ կնիք դրոշմել է. գրանց տակը գրած է. Իմ Սանդուխտիս մասն է և ինձ դաբուլ, Էմեհնից տակը գրած է. Եւ Ես ս. Նախապաշտի միաբան Արիստակէս վարդապետս վկայեմ, որ Սանդուխտի իրզարովն գրեցի ՌՃԶԸ Յուսէփոս դ.:

Թիւ 12. նորագիր. Թուին Հայոց ՌՃՂԸ Հոկտ. իգ... Սեւք Ուռ ջինննց Սարգիսի որդիքս. ծախեցինք մեզ ուսաթ տված տունս իւր չորեք հասեւրովն ս. Խաթէոսի առաքելոյ յառաջնորդ Մինաս վարդապետին 10 թուամն, որոյ կէտն է. Թուամնս Ստորագրութիւն. Էս Սեւք Յակոբջանս վկայ եմ... քառակուսի, ութ անկիւնի, ձուածեւ հայերէն կնիքներով, իսկ մէկը նոսն պարսկերէն ու հայերէն. Եւ Դաթոնս Գրեգորիոս, Ուռ ջինննիս, Ըստեփաննիս մասնեբնիս է, որ դըրնք մեզ դապիլ է (որդեք Սարգիս Ուռ ջինննց). Էս Ստեփաննի կին Վարթերս մաստ գրի ինձ դապիլ է. Էս Տր Ստեփաննոսի որդի Գրիգորոս գրեցի Դաթոսի Գրիգորի Ուռ ջիննի, Ըստեփաննի իրզարովն:

Թիւ 13. Եւ լուսահողի Մահդասի Սկիւմի քոյր Սինաս և վիսայ Խաչատուրս գիտեմք և վկայեմք որ մահտեօի Սկիւմն... իւր առած այդին վախճարուց ս. Թաղէոս առաքելոյ... և նա եղև անյայտ... Վա- սըն որոյ մեք վերողբեալքս... այդին վերստին վախճարաբար վանից Թաղէոսի սրբազան առաքելոյն... և թէ այսուհետև դուայ տ- նելոյ լինիւր և կամ թուխթ զինչ և իցէ թէ վսիւտպումայ թէ դապարայ թէ քամասուկ և թէ այլ ինչ գիրս ամէն առաւ և անըն- դունակս թէ որ մեք և մեր աղգայինքն դա- ռի անելոյ լինիմք ժե. թուամն խանին տամք Բայց եթէ ոք ի յառաջնորդաց և կամ ի միաբանից... ծախելոյ լինի և կամ գրու- ղնելոյ պատիւ ինչ և Յուդայի առ- ցէ. գրեցաւ այս գիրս վկայութեամբ Խօյոյ քահանայիցն որ է Տր Յոհաննէսին. Տր Մար- կոսին. Տր Մարգարին. Տր Գարբէղին և իշխանաց սոյնոյ քաղաքիս ըսէս Պատալին. Օհանին և Երեցիւրիս Մովսէսին... և Կնիք - ձուա- ձև և ութ անկիւնի. քառակուսի պարսկե- րէն — չայերէն և կամ պարսկերէն:

Թիւ 14. Շեղադիր հին... Եւ մահտեօի Նազիշու եղպար Սաֆարս իմ հայրենական տան կումի տեղն որ է իմ բաժինըն վախճարի ս. Թաթոս առաքելուն և իմ կողակից Նուպարի հոգէբաժին... և Եւ ըսէս Պա- տալս վկայ եմ... գրեցաւ ՌՄԻԱ Նայիմերս:

Թիւ 15. Թիւն ՌՄԻԱ Մարտի դումն... Եւ Կահրօվանց Ճհանի որդի Պատովս... կըր- ղին վախճարի ս. առաքելուն (այդին)... և այս եղև ի յառաջնորդութեան գերայհուչակ ս. առաքելուն Թաթէոսի Տն Նասիմասա- տուածայրան մազրակենցող վարդապետին և նորին ս. վանից բաղմաշխատ միաբան Գէ- որգ գերդզօն վարդապետին և ես Տր Նուպարի որդի Տր Մարգարայս Պատալի յօժար կա- մօքն դրեցի և կնքեցի վկայ եմ... Կնիքն Եւ...

Թիւ 16. Եւ ՌՄԻԱ Թիւն Օգոստոս ամ- ոտյ... Եւ Վախանցի մահտեօի Օհանէոս և իմ կողակից Թապույիտ մեր տներն հանդերձ պաղաւտով որ է Խօյու քաղաքին ի թաղն ս. Սարգիս եկեղեցուն... վախճարաբար ս. Թաղէոս առաքելոյ աթոռին... մահտեօի

Օհանէսրս ձեռամբ իմով դրեցի և յօժարու- թեամբ իմով իրս ընծայ և պատարագ մա- տուցի ս. տանն և տաճարին լի... ի ժամա- նակին որ էր տեսուչ և առաջնորդ Սահակ աստուածայրան վրդպ- լին... Կնիքն Եւ...

Թիւ 17. Շեղադիր. Թիւն ՌՄԻԱ... Եւ Մինասի թու և Վարթանի որդի Մար- դարաս... իմ յօրաբաժին մուլքն ձախեցի ս. Թաթէոսի առաքելոյ վանիցն առաջնորդ վրդ- լին ՆՈ. դին. որ կէսն կանէ ծ. շահի ձեռամբ Երեցիւրիս Նազիին և այլ ներքոյ կրեալ քահանայից և իշխանացն... և Կնիք- քառակուսի ութ անկիւնի:

Թիւ 18. Շեղադիր... Եւ Յովսէփի որ- ղի Նուպարս... յայդիս վախճար էի սրաբնաւ ս. առաքելոյն Թաթէոսի վին քանի ամաց կոտորեալ էին բոլոր զժառան և զտունկան ի ժամանակս խառնակութեան զօրացն պուր- սից և հիւսիսայնոց... ի թուականութեանս մերում ՌՄԻԱ և Փետրուարի 20- լին... ըն- ծայեցի... Բ. հատ տեղ և... (յոս աջնորդու- թեան Սիմէօն վարդապետի... և Կնիք— պարս- կերէն և Մարգարէ և այլն):

Թիւ 19. հին Շեղադիր Թիւն ՌՄԻԱ Յուլիս ի Եւ մահտեօի Նազիշու որդի մահտե- օի Սահիւանս ձախեցի Թաղէոսի առաքելու վանիցն... ի առաջնորդութեան Տն Սիմէօն վարդապետին (իմ տներն)... Գ. թու ման ՆՈՒ շահի որ կէսն կանէ ԹՄԻԱ- լին և շահի պակասու կնիք— քառակուսի ութ անկիւնի և ես Տր Սահիւանս գրեցի:

Թիւ 20. Եւս Պայադետցի Տր Գուպրե- լի որդի մահտեօի Յարութիւն և իմ կողակից մահտեօի Վննա ի թուին ՌՄԷԼ և Զոգաեմ- բերի ժառանգ ի ժամանակս Տն Բարսեղ արք- եպիսկոպոսին և առաջնորդին ս. աթոռոյն սրբազան առաքելոյն Թաղէոսի մեք մեր յօ- ժար կամսքն զմեր Ե. կտոր առան և առաջի եղեալ խաւմ վախճար և կատի սրաբնեւ... Խըն առաքելոյն Թաղէոսի վանիցն և... թաղիմ արարինք առաջնորդ Բարսեղ արք- եպիսկոպոսին... և Կնիք— Տր Սահիւան և այլն:

Թիւ 21... Եւս Մակուեցի Բաղդասարի

որդի Վարդգուսն իմ կամօքս: իմ հայրենա-
կան մյրերն: յանձնեցի ի դուռն Թաթէո-
սի առաքելոյն: ի ձեռն ի Սահակ վրդայ-ին: և
Դարձեալ մեր երկու այգին հասանի ի ձեռն
Սահակ վարդապետին: և ինիստ — ձուածեւ: մէկը
այտարկելէն: և ևս Տէր Գրեգորոս գիրս գրեցի: և

Թիւ 22. պատմական ղէպքերի ժամա-
նակագրութիւն է: Ուճ-ից ոկսած մեծ մա-
սամբ Թադէոս առաքելոյ վանքին վերաբե-
րեալ: 16 Թ. հին նոտարգիր:

Թիւ 23 — ՏԼ՝՝ կոնդակ 3.

Թիւ 24. 102×39. հասարակ վրայ. ժողով
յուսանցում ամբողջ քղրի երկտարեամբ 2 հու-
կոյակէն ծաղկեմբ ամաններ: մէջ վերի փոստիսին
կամուրակայ շինութեան վրայ 3 խորաններ: աւելի
վեր զէ: և ներքն Մարիամ Աստուածածին նսած ա-
բողի վրայ: գրկին մանուկ փրկելը: որ աջ ձեռքով
խաչակնքում է և ձախովն թոնիկ աշխարհագրող:
երկուսի գլխին և սրագ. աջ կողմի կամարի: ակ կոնց-
նած է Թադէոս առաքելոյ: աջ ձեռքին աւետարան
ձախին ցեղադր և շիշ: իսկ ձախ կողմը Ս. Սահայոյն
նստածով թռնած է: այս թղթը դեղին: կարմիր:
կանաչ: կոպոյն և ասկեղոյն ցոյցներով: Պատկերի
ՄԵՇՈՒԹԻՒՆԷ 45×30 ՍԿԶՐԻԱՏԻՒՐ մարդ օձադր
է: և ինիստ — քսի ծոռայ Սիմեոն վարդապետ 1235:

Օրհնութեան թուղթն սկսում է ի
հրաշագործող դրանէ և ի դիւ մագուր սրբոյ
շիրմէ լուսածորան և ի առտուածարնակ
գերամարտուր և գերահրաշ ս. Դամբարանէ
նախկին լուսածորան մերոյ և ընտրեալ մե-
ծի սրբազնաստուր առաքելոյն Թադէոսի: ի
Տէր Սիմեոն վարդապետէ և արքեպ-է: Թուղ-
թը ուղղուած է Սպահան: Սաղմոստ: Ուր-
մի: Զուգար: Վան: Բերկեր: Արճէ: Արճիէ:
Խլաթ: Բաղէ: Մուշ: Բուխանդ: Վարս: Վաղ-
դուան: Ըօրակեալ քաղաքներն և վայրերն:
Թղթի մէջ նկարագրելով պարսիկներէց վանքի
աւերոյ իլըս կողպատու իլը և ներկայ թշուառ
վիճակը: յայնպէս է որ ինքը ուղարկում է
Առաքել վարդապետին հանդանակութիւն
անելու: յառաջով: որ ժողովրդսիրանները
իրենց առատ նուէրներով վանքի վերաշի-
նութեան պատահող կը դառնան: խոտտանա-
լով: որ պիտի շինէ առ ջրադաց: առ տնտե-

ստտուն: առ սեղանատուն: և վանկահք
վանս անտանոց և քանի սենեակը վանս
մարտանից և առ աղբիւր ճուր: և գրեցաւ
ի ՈՒՄՐԻ Թուղթն: (Վանք ո. Թադէոսի):

Թիւ 25. հասարակ վրայ. 2 յուսանցում գեղեցիկ մ-
ղկներ: յուսանցման մէջ հսկայական խորան. վերի 2
քանաքարած ներշնչող թռնած անկնմի գեղեցիկ լոյս-
նակ վանքի ցմբիքի վրայ: որի մէջ գծած է թոյնագիր
նոսգմբիքս Թադէոսի վանքի 2 կողմը հինգ մա-
սամբ: աւելի հետո և երկու կոյս: ցած՝ վանք միացում
րեք: մի կողմը փոքր: աջ կողմը վանք շինող մար-
տարապետ: աւելի ցած՝ յարս վարդապետ մէկը երս-
տած մեղին ցուցան և խօսում է: մի կողմ Թադէոս
առաքելոյ կորած գլխով: միս կողմը ս. Սահայոյն
կարմիր: կանաչ: դեղին: կոպոյն է: և նա զայն երով:
ՍԿԶՐԻԱՏԻՒՐ քաղաքի: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆԷ 125×44:
և ինիստ — քսի ծոյ Բարսեղ վարդապետ 1810:

Օրհնութեան թուղթն ուղղուած է
քոյր հայերին: Վանահայր Բարսեղ արքեպիս-
կոպոսը ուղարկում է Առաքել վարդապետին
վանքի շինութեան համար հանդանակութիւն
անելու: յայնպէս լոյս աղ իլըս ունըր շնոր-
հէլ է իրեն աւեր և բարեբար այցելու սրբա-
զան իփրեմ: և առտում է. «Ահա այս 7 մմէ
որ սկիզբն արարեալ եմք սրբոյ վանիցս հիմ-
նարկութեան: 7 ևս ամբ հաղիւ կարեմք շնոր-
հիւ: Տն ղլխաւ օրեւ: այս է ձեռքըն (տա-
նալին) քառանկիւնի լայնութեամբ և խա-
շտնիշ խորանոց: անհամար բարձրութեամբ
և հնդեակ կաթուղիկէիւ: շորթող սիւնը ի
միջի և յիօթն սեղանը զանազան յօրինու ա-
ծովք ի հիմանց մինչ ի վեր ձեռնադաշտ: ոպի-
տակադոյն քարի: սրբատաշ քերեալ: և
Գրեցաւ շրջաբերական և թուղթն օրհնու-
թեան ի թուին ՈՒՄՐԻ նոյնմբերի 10: և:

Թիւ 26. մասնաւոր թուղթ Բարսեղ արք-
եպիսկոպոսի Թմայուղի ղի ղի քահանաներին:
Գեղարդի և մասանց պատկերներով: 1810: և
առտուգրութիւն Բարսեղ արքեպ. հայոց
Ասրպատականի հայոց:

Թիւ 27. Սահակ եպիսկոպոս Սաղունեանի
առ մասնաւոր օրհնութեան թուղթ: Սպահան
դիւղացի Յէր Մկրտիչ քահանային և մեկը
Օհանջան Սարգսեանին ուղղուած: որի մէջ

պատուիրում է իւր նոցա հովիւ կարգուիլը և հրամայում է հասի և չհասի կանոնները խտտութեամբ պահել: Գրուած է 1851 Յուլի 18: Թարվիղում: Առաջագործութիւն: Առաջնորդ հայոց Ատրպատականի Սահակ եպիսկոպոս Սաղունեան:

Թիւ 28. Հնորհակալութիւն է յայտնում Վարադաղի ժողովուրդին յանուն ս. Թաղէոս առաքելոյ արած ընծայարեբութեանց համար: Գրուած է 1852 Յուլի 12-ին Թարվիղում: Առաջագործութիւն: Առաջնորդ հայոց Ատրպատականի Սահակ եպիսկոպոս Սաղունեան:

Թիւ 29. Նոյն եպիսկոպոսը Աւահողցիներէջ նախ պահանջում է վանքի տուրքերը լրիւ հատուցանել երկրորդ՝ քահանային (Տ. Մկրտիչ) և ժողովուրդին պատուիրում է հասի չհասի համար իրեն զիմել: Երրորդ՝ կազմել ճշգրիտ ցուցակ տուրքանութեան շնչոց:

Թիւ 30. 144×32.5 մետրքանութիւն ինչպէս միւս բոլորը նոսրցիւ. մեծագործ խորանով (24.5 × 16): ուրից ցած բարձրանում են Կարմաւոր ս. Աստուածածնի 5 գմբեթներ: 3 կամարակապների մէջեւ զանաւում է Մարիամ Աստուածածին՝ Մանուկ փրկիչը գրկին: ձախ կողմը Պողոս առաքելայ Ինչարդը և Աւետարանը մխիւն: Աջ կողմը Պետրոս առաքելայ բանալիները մխիւն: Այսին ճեշեւ Թաղէոս առաքելայ տղոքնիւս: առջեւից աղյուր է բլղխում: Սկզբնապէս շատ զնեցիկ բարդութեւ. օձ ստորին մասում գտնի բեւաւոր: վերեւ Ի-ի կորը (օձի գլուխը): կորի մէջ բեւաւոր տախտ: օձի թերեւի կտրմիւր և կապոյն տառնուն. Ի-ի վերեւի մասը բաղկացած է բեւաւորած տառնիւց: ինչպէս միւս կենդանիները կծում է նրան: թւեւի վրայ հրեշտակ որ նիզակով ծակում է օձի վիզը: Կնիս. — Սահակ և Բարսեղ վ-երի: Սկսում է. օի ս. և ի փառստորնայ Աստուածազորայ և մեծապայծառ: հրաշայի և հրաշափառ: Աղիմաստաւ և երկաման կարմաւորայ Ամենօրհնայ Տիրամայր ս. Աստուածածնի բազմաւոր Ուխտէ: և ի սրբոց զիստոր առաքելոցն Պետրոսի և Պողոսի հիսափանչ խորանացն: և ի սարսափելի ս. թիւեւ ուրից մեր կենտարիւն: և ի մասնէ օղի Ամենհրաւունոյ ս. Աստուածածնին. ուր ամփոփեալ է սրտական առաքելայն Թիւրաղէոս. և ի մեռեալսրոյց հրաշայի Կարմիր

Աւետարանէ: և ի մեռաւր ս. Թաղէոսի օծեալ զիւսանալած սրբոյ խաչին: և յայլ ամենայն բազմագումար սրբոց մասանց և ճշարտաց: (Կարմաւորայ վանքին) շինեալ է. ի յերկրիս Վանայ հանդակ բերդին յարեւելից կոստէ: ի գիրկս լերին վարացայ: ի վերայ. բլրոյ միոյ մեռաւր Թաղէոսի սրտական առաքելոյն. որ երբ ի հայս. զշիշիւղն՝ և զԻնդարդն աւստածամուխ և զբեւեռսն ստուածանդուս: և զօղն Տիրամայր ս. Աստուածածնին. և կնիւ հնա ի վայելոյ վայրս Կարմաւորայ. և ի գիրդին (աղօթելիս) երեւեալ նմա ինքն ամենօրհնեալ Տիրամայր ս. Աստուածածնին (աւստ). ի վսիւրելի. սա կոտորեցն զաւարտ սնունդն իմոյ և սա ամփոփեալ զվարչամակ զիւր իմոյ: և զմի բեւեռն ուրից Աստուածորդոյս: և ամուսնեա զանուն տառնիւն Կարմաւոր: որպէս զիս ճեւանն կարմաղցիս փառօք. և ի ճեղոյն յորում զծունկսն և ի իւրեւ յաղորդ ստորմ: թղխեցաւ աղբիւր և աւազան թշկուրեւն: և ի յայնմ օրէ մինչև. (հաւաքեալ ուխտաւոր) առմամայն թշկին. յամենակերպ ցաւոց: Ապա յայնեղով որ ինքն (վանահայր) ուզում է հիմնից նորոգել վանքն ինչորում է աշակցութիւն:

Տակը աւելացած է. Գրեալ է օրհնութեան նամակն օրհնակիս ի բուսականութեան հայոց Եմվ. ամին: երկրս Վասպուրական: ի մայրաքաղաքս Վան: ընդ հովանեալ Կարմաւոր ս. Աստուածածնին: յԱռաքելորդութեան լուսակազմ սրբոյ տառնիւն Տն Յովնանիսի հոգնից արձնային: Որ և նա ինքն՝ զԿարմիր Աւետարանն՝ եղեալ էր ս. Ուխտաւորս յիշատակ հոգւոյ իւրոյ և ամեն ճեղքեցոյ: Ի նմանէ կրկն օրինակեցաւ և զայս նամակս ի ք. ՌՄԽԴ. յառաջնորդութեան անարժան արեղայիս (Սահակայ?):

Թիւ 31. 72×24 մետրքանութեւ. վերեւ Աստուածածին 2 առաքելակերպ: ներքեւ տառն. շինմայից կամ Ծովանահաց: Աստուածածնի վանահայր Մարտիրոս եպիսկոպոս Արաբոյ օրհնութեան թղթովս շինեալին Միրափին և Զիրափին: կարգում է վերակացու վերոյիշեալ վանքի և յորդորում է ժողովրդականներին որ առաւնուրեւեր տան որպէս զի կարելի լինի 100-ի լափ վանքում մնացող աղջակներին բաւականացնել: Գրեցաւ. կոնդակս ի բուրն ՌՄ. օգոստոսի 1- որ ի վանս Բնմայից ս. Աստուածածնին:

ԺՈՂՈՎ ԱԾՈՒ Գ.

ԿՈՆԴԱԿՓ ՎԱԽԵՐԱԳԻՐՓ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՑ ԵՒ ՄԵՏՐԱՊՈՒՏԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆՈՑ.

Թիւ 1. սաւատս (պատճեն) Սիմէօն կթղկա. ինչպէս երեւում է, տուել է ըստ խնդրանաց Ազուանից կթղ-ին. վերև ութ անկ. ինիք Սիմէօն կթղկաի. կարմիր (ՌԻԺԲ-ին). տակը դրած, որոյ զատըն առ իս ունելով զսաւատս զայս կնքեցի:

Իսկական ձեռնադիրս տուել է Ազուանից Սիմէօն կթղկա. նոյն ազգի Երեմիա կթղկաին. երկարատե կռիւներից յետոյ, ամենայն հայոց Յակոբ կթղկաի. յորդորանքս հաշտութիւնը կայանում է այսպէս Սիմէօն կթղկա. (Ազուանից) առանձին թղթով դիջում է Երեմիային, պոր ինչ առնեմ առանց հրամանի քս չառնեմ, որքան կենդանի իցես, իսկ եթէ մինչև իմ հայոց երկիր գնալն նա կամ վաղճանիլ պատահի կամ յօտար երկիր որ ոչ լինի ձեռնահատ, ես զայս վերսորեալս կատարեմ առանց պատճառի: Այլև զայս հաստատաբար գրեմ Սիմէօն կթղկա. որ առնեն իմ մարմնաւոր ազգականացն կթղի. անուև չլինի. Գրեցաւ ի ՌՃԻԶ թուին յօգոտոտութի ին իմով ձեռամբս: Կնիքի տեղը. դիծ. տակը Սիմէօն կթղկա. Ազուանից. ապա ձախ լուսանցքում Պետրոս և Աւետիս եպիս-ի կնիքների տեղերը: Իսկ հայոց Սիմէօն կթղկաի. ժամանակ պատճենիս ստորագրել են, և կնքել տեղապահ Միրտիչ արքեպիս. (1210 կնիք.) Սարգիս եպիս. Ջաքարիս եպիս. Աբրահամ վարդապետ, Ջաքարիս եպ. առաջնորդ Իւլ-ջիլիսայի, աթոռակալ Անդրէաս եպիս. ժամօրհնող Պօղոս եպիս. Թադէոս եպիս. Գալուստ եպիս. Պետրոս եպիս. Թօհան եպիս. սրանցից վերև գրած է. «Մեք ու և մեծի Աթոռոյս միաբան արքեպիսկոպոստներս ըզբուն հեղինակն (բնագիրը) այսմ սաւատս-

տիս տեղեալ կնքեցաք: Միւս երեսում գրւած է. «Սիմէօն Ազուանից կթղի. ձեռացա-դրի սաւատն է, որ Յակոբ հայոց և Երեմիայ Ազուանից կթղկացն է տուեալս:

Թիւ 2. Սիմէօն կթղկա. իւր խոստումները չէ կատարում, այդ պատճառով երկպառակութիւնը շարունակում է, ի վերջոյ ժողովուրդի ներկայացուցիչները ձանձրացած ժողովում են Գառաւառ և գում թուղթը. «... իմացաք ճշմարիտ որ Երեմիա կթղի. զոր ինչ ժողովում է վասն աթոռոյն է, և զոր ինչ Սիմէօն հաւաքում է իւր հօր տունն է մոզում. մանաւանդ մինչև ցայսօր խաբեաց զմեզ տեսելով կերթամ Գառաւառ և ոչ գնաց ուխտագանց լինելով. գկնի այսորիկով ոք զՍիմէօն ուղէ և կթղի. տեղ զնէ թէ վրդպ. թէ եպիս. թէ քն. ու երես լինի և պարտական առաջի Աստուծոյ. եթէ Սիմէօն գայ (միւր մէջ) թողեմք ջուղապ առնեմք և գորա տնեմք մեր մէջէն. և Կորոււած եկեղեցական զարդերն ու զգետները վճռում են պահանջել Սիմէօն կթղից. պրեցաւ ի թվին ՌՃԻՎ ինտըրուարի Ժ. և Սարադրուրիս Պետրոս վրդպի. Գրիգոր եպիս. Մեծարանից, Մելքիսէթ եպ. Դրքեցի (կնքեցի) Ամենավերջի Դաւիթ եպ. Բարսեղ եպիս. Փառլի և առաջնորդ Շամքուռ, Թաթոս եպիս. Ուսանէս եպիս. Յովսէփ եպիս. Ազարիա վրդ. Գետիկու. Պետրոս եպիս. Յովհաննէս եպիս. Միրտիչ եպ. Խաչկնու. Մելք Թարչիս Պարտու. մելիք Եսդար, մելիք Ալիսհան, մելիք Փիլիւմ, մելիք Միրզախան, խօջայ Պարխուտար և այլք. կորս քառակուսի, ձուածև, ութանկիւնի և խաչածև կնիքներով (ու թանաք):

հայերէն և պարսկերէն լեզուներով:

Թիւ 3. մուջահա յօրինել են «Համալսութեան» Հրուանայ, Հաքուայ և տա հասարակ Ալանաց երկրի ժողովուրդը. բողոք է նրանց գէտ, որք կամին զմեզ ցանկապատառ առնել և անջատել և բաժանել ի նախնի և ի բուն աթուոյն մերոյ, այնպիսին մեք չեմք կամեցող. մեր Աթուռն Աղուանից Աթուռն է, որ է սուրբն Գանձասար և մեր կթղկան նորին նըստող կթղկուն, որ է այժմս Եսայի կթղկուն, կնիք և ստորագրութիւնք:

Թիւ 4. Աղուանից Յովհաննէս և Իսրայէլ կթղկանքին մէջ երկառառ երկպառակութիւն և կռիւներ է տեղի ունենում Գանձասարի գահի համար, ի վերջոյ ժողովուրդը ժանձրացած զիմում է ու Էջմիածին տա որբագան վ. պեան ամենայն հայոց (այս ժամանակ Սիմէոնն էր) զի ընտրեցն է զմի ի յերկուցն. հայոց հայրապետը զըրումէ երկուսին ևս իւր մօտ գալ, որպէս զի նրանցից մէկին ընտրէ. Յովհաննէսը 2-3 անգամ դնում է իսկ Իսրայէլը ոչ ու Էջմիածնայ հնազանդեաց, ոչ յաթուռն զնալ յանձնէառ. Յովհաննէսը ընտրում է կթղկուն իսկ Իսրայէլը բանադրուում (ուս նստում էր Երից մանկանց վանքում): Այս մուջալայով (գրով) Համալսի ժողովուրդը երգում է միայն Գանձասարի դահալային ծառայել, իսկ հնազանդք սրբոյ Աթուռն Էջմիածնայ և Գանձասարայ, օրհնիցի ի սրբոյ հայրապետացն. և Լեւորդեալ մուջալաս յորդորմամբ առաջնորդին մերոյ Սահակ վրդպետին և նուիրակ Եղիազար վրդ. ին մեք Խաղաղութեան և ժողովուրդք հաւանեալ կընքեցաք. Սահակ Իգնատիոս վրդ. ների և այլոց կնիքներն ու ստորագրութիւնները: Ամենացած չի ծառայ Յովսէփ վրդ. 1215, և ողորին գրած ու Աթուռն Էջմիածնի միաբան և ծայ Յովսէփ եպիսկոպոս վերահասուեմ գրեցելոցն ի ամա. հրամանաւ ու Սիմէոն ամենայն Հայոց կթղկին ի մէջ բանիս էաք:

Թիւ 5. Եսայի և ներսէս կթղկանքին մէջ կռիւ է լինում գահի համար. հաշտութիւն է կայանում այն պայմանով որ առաջնի մահուանից յետոյ բոլր գահ բարձրանայ իսկ կաթողիկոսութիւնը առհասարակ մնայ Ե-

սայի կթղկ ազգականներին իբր ժառանգութիւն, որոնցից և եղել էին հին կթղկները: Այժմ ներսէսի մահուանից յետոյ որք եղբորորդին Իսրայէլ ինքնիւրեն կթղկու է հռչակում: Ահա թէ ինչն է առիթ տալիս ժողովուրդի ներկայացուցիչների բարկութեան և թղթիս, որով միահամուռ յօժարութեամբ ընտրում են Եսայի կաթողիկոսի եղբորորդի Յովհաննէսին կաթողիկոս, Իսկ Իսրայէլին համարում են «կող և խափելի» և եթէ մեր մօտ դայ առում են «թակեմք և ջօղապ առնեմք. ներսէս կաթողիկոսի տարած բոլոր իրեղէնները կպահանջենք: «Գրեցաւ ի թղկն Ս. Մ. Բ. ինտրուար ամսոյ Խնէն: Անքել և ստորագրել են: Պաղատար եպիսկոպոս Ամարասայ, Եղիա վարդապետ Յակոբավանից, Յոհան վարդապետ Յակոբավանից, Եղիազար վարդապետ Գանձասարայ, Սարգիս վարդապետ Ղազարու, Պետրոս, Յարութիւն, Սողոմոն, Յովսէփ վարդապետներ, Մելիք Հուսէյնի որդի մէլիք Հահնազար Վարանդու, մէլիք Նիանի որդի մէլիք Յեսայի Դիզազու (այս երկուսի կընկերները պարսկերէն): մէլիք Միքայիսան Խաչենու, մէլիք Քօխաս Յօրուկունայն Դիզազու, մէլիք Յուսէյնի որդի Յօսէփ մէլիք Աբրամի որդի մէլիք Բախտամ, Սարգիս պէկ, Օռէփ պէկ, և այլն, քառակուսի ութանկիւնի, կլոր, ձուածե կնիքներ, պարսկերէն և հայերէն լեզուներով:

Թիւ 6. վերև կարմիր կնիք Աղուանից երեմիա կաթողիկոսի Ս. Դ. Բ. ից, որով յայտնում է թէ Յառաջածոր զիւղի տէր Գաթի կորցրած Հարականը ինքը տեսել է Երջանի Տ. Գրիգոր երէցի մօտ:

Թիւ 7. Ներսիս վարդապետի կնիք, Ս. Դ. Բ. որը իբր աթուռակալ և տեղապահ, կաթողիկոսի կողմից գրում է տանուտէր Պահարին և քահանաներին և Տ. Եսայուսն նորից աւագերէց կարգում վերև գրած է. երեմիա ամենայն Աղուանից հայրապետի զըրեցաւ Ս. Դ. Բ. ապրիլ Ը:

Թիւ 8. Եսայի կաթողիկոսի կնիքը. կլոր և կարմիր, որով վերայիշեալ զիւղի Տ. Եսայուսն կարգում է աւագերէց և եկա-

մուտնների 2 բաժինը յատկացնում նրան, և վախի է նշանակում: Գրեցաւ ՌՃԾԶ, տեպտեմբերի իւր:

Թիւ 9. Նոսայի կաթուղիկոսը նոյն գիւղին աւագերէցէ կարգում Տ. Դաւթին ՌՃԿՆ թուին: ՌՃԼԴ գրութեամբ հրամայում է գիւղը ծուխների չբաժանել, կնիք—մեծ, կլոր, կարմիր: «Տը Նոսայի կթղիկ» Աղուանից և պատրիարք Գանձասարայ:

Թիւ 10. ՌԲՃԳ-ին գրուած, Ներսէս կաթուղիկոսի թուականը երէցփոխ ընտրելու մասին:

Թիւ 11. Ներսէս կաթուղիկոսի Հաքեցի Աբրահամ եպիսկոպոսին տուած եպիսկոպոսական վկայականը սկսում է. «Էի քի ծաւայ տէր Ներսէս կթղի հայոց որ ի կողմանս Աղուանից փոխանորդ և յաջորդ սրբոյն Եղիշէի առաքելոյն և Գրիգորիսի սբ. հայրապետին թուին մեծի լուսաւորչին հայոց, և ծայրագոյն պատրիարք երկնահանդէա, Աթինասարաոս սրբոյ և մեծի գերահրաշ Աթուռոյս Գանձասարայ...»

Թիւ 12. Մասնաւոր գրութիւն Իսրայէլ կաթուղիկոսի ութ անկիւնի կնիքով (ՌԾԺԲ, կնիք):

Թիւ 13. Կոստանդ վարդապետին նշիրակ է կարդում և յորդորում է մի քանի քօխվաններին աջակցել նրան. կնիք—կլոր, կարմիր. Իսրայէլ կաթուղիկոս 1210:

Թիւ 14. ՌԾԾԸ, ապրիլ Ը-ին Օվանէս անուենով մէկին Սիմէօն կաթուղիկոսի տուած օրհնութեան թուղթը, 2-երեսում ևս նոյն բանը գրած:

Թիւ 15 և 16. Յովհաննէս կաթուղիկոսի միանման թղթերը ուղղուած, «բարոն Հախում ուշբաշոյն» և «կիրակոս քօխվային», որով նոցա վստահեցնում է կրկին վերադառնալու իրենց հայրենիքը, «բայց այժմ սահիպ Լբբահիմ խանն շատ շափաղաթ ետուր քեզ թէ իւր նա իմ սիրելի է և կամ լսած եմ թէ զատիմն օջաղ զատայ է պիտի խաթըջամ անէք որ կայ օրդումն կիրոս մեղ հաւատ»

ցրուց մէկ գիր այլ ինքն գրեց մեղ և պուտուրմիշ արաւ թէ գրեցէր (Թիւ 16): Կնիքները ՌԾԺԲ թուով:

Թիւ 17. Յովհաննէս կաթուղիկոսի, Համախու և Ալանաց երկրի հովուին գրած մտերմական թուղթը, իւր նախուանում գաած ընդունելութեան համար:

Թիւ 18. Յովհաննէս կաթուղիկոսը Աբրահամ քօխվային յորդորում է իւր նուիրակ Յակոբ վարդապետին աջակցել:

Թիւ 19. նոյն քօխվային, կին արձակելու մասին. իբր ընտրոշ հատուած յառաջ ենք բերում, «զի ահա զգիրդ եկու ի վերայ Սարգիս վրդայն. այն կին արձակող աւերաւ մարդկանցն կողմէն հիմա մեք գրեցինք Պետրոս վրդային. որ կամ տանիլ տա իւրեան վանքն կամ ինքն կայ էտեղ քեզ մօտ նոցա բան շինի, որ զաւակ ունէն ամենեկն նոցա արձակումն չկա հալպաթ դու այլ մուղայէթ լինիս ապրի իմ որդին այն շուռ շան որդոցն կանայքն պահել պիտէն թէ որ չի ետէն յղես զան էստեղ հալպատ լեր ողջ»:

Թիւ 20. նոյն քօխվային. Յովհաննէս կաթուղիկոսը յայանում է որ Յակոբ վարդապետին նշանակում է նուիրակ և պատուիրում է հսկել և աջակցել նրան:

Թիւ 21. Հերակլ կայսեր գրութիւնը Աղուանից կաթուղիկոսութեան, որով յայտնում է թէ բաղդի բերմունքով, Իսրայէլ կաթուղիկոսը, արժանաւոր Յովսէփ վարդապետը (Յովհաննէս կաթուղիկոսի), ամենայն հայոց կաթուղիկոսի տեղապահ Մկրտիչ վարդապետը միտսին են պատահել, որոնց խորհրդակցութեամբ թաղաւորը հետեւալ լուծումն է առաջին այդ աղմկալից խնդրին «Ձոք դուք ընդդէք և առ սրբազան կաթուղիկոսն առաքէք և ի ձեռն նորին նստուցանէք ի վերայ ձեր զայն է լինելոց կթղս. ձեր... Գրեցաւ ի մայրաքաղաքն Թիֆլիզ, ի պալատն արքունի ի ՌԾԺԵ-ին, և ի յուլիս Ժե. կնիք—քառակուսի, պարսկերէն:

Թիւ 22. Ներսէս անուանով մէկը Յովհաննէս կաթողիկոսին առաջաբերում է զբարոյներ բանալ, ուսուցիչներ հրաւիրել, ուսումը (գրագիտութիւն) պարտադիր անել և միայն ուսեալներին քահանայ ձեռնադրել. զրեցաւ Մադրասում յունշուարի 15, 1779 ին:

Թիւ 23. Երզման թուղթ, Թոռէի վարդապետին Յովհաննէս կաթողիկոսի հաճութեամբ ընտրում են Եպիսկոպոս ՌՄԺԳ եկեղեցւորների իշ-ին. թղթովս հաւատարմութիւն է երդուում Յովհաննէս կաթողիկոսին և նրա յաջորդներին:

Թիւ 24. Նոյն թուին Երզման թուղթ Յովսէփին եպիսկոպոսակից Նզիազար վարդապետի:

Թիւ 25. Աղթամարի թեմից Մատնավանից առաջնորդ Սուքիտս վարդապետ և Թոմայի վանքի միաբան Բարսեղ վարդապետ պատճառաբանելով թէ Աղթամարի կաթողիկոսը ամեն տեղ չի ընդունուում, զիմում են Յովհաննէս Աղուանից կաթողիկոսին եպիսկոպոսանալու. համար, խոտաւանալով որ «եթէ մեք հայոց կաթողիկոսի թեմի և վիճակի մարդ լինիմք ետ և յառաջ մէկ խօսի և բան լինի մեք անընթեռնակ լինիմք հայոց Աղուանից և յԱղթամարում, ի ԳՄԺԳ թ. սկստեմքերի և Գանձատարում:

Թիւ 26. Երզման թուղթ, զրուած ՌՄԺԳ. յունիսի և. Յակովբայ վանքի Մարտիրոս վարդապետի:

Թիւ 27. Երզման թուղթ Պետրոս վարդապետի, ՌՄԺԳ, իդ մարտի:

Թիւ 28. Երզման թուղթ Բարսեղ վարդապետի, ՌՄԺԳ ապրիլի Ժա. որ եպիսկոպոսանալով կարգուում է առաջնորդ Ամսրոսի:

Թիւ 29. Երզման թուղթ Քարլանի վանքի (Միլզիկի զիւղում) առաջնորդ Սարգիս վարդապետի, որուած Իսրայէլ կաթողիկոսին:

Թիւ 30. Երզման թուղթ Մարտիրոս

վարդապետի ՌՄԻԲ ապրիլի ի. ձեռնադրուած Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 31. Երզման թուղթ Թարութիւն վարդապետի, ՌՄԻԶ մայիսի ին. ձեռնադրուած Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 32. Երզման թուղթ Օհաննէս վարդապետի, ՌՄԼ. յունուարի զ. ձեռնադրուած Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 33. Երզման թուղթ Պետրոս վարդապետի, ՌՄԼԳ մարտ Ժէ. ձեռնադրուած Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 34. Երզման թուղթ Պապոս վարդապետի, ՌՄԼԲ մարտ ի. ձեռնադրուած Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 35. Երզման թուղթ Վսկոս վարդապետի, ՌՄԼԳ ապրիլ ի. ձեռնադրութիւն Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 36. Երզման թուղթ Ռսկոս վարդապետի, ՌՄԼԳ մարտ Ժէ. ձեռնադրութիւն Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 37. Երզման թուղթ Սահա՛ վարդապետի, ՌՄԼԵ ապրիլ իա. ձեռնադրութիւն Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 38. ՌՄԼԵ ապրիլի իա. Երզման թուղթ Թարութիւն վարդապետի, ձեռնադրութիւն Յովհաննէս կաթողիկոսից:

Թիւ 39. Սարգիս արքեպիսկոպոսի (մետրապօլիտ) խրատը հասի չհասի համար երկու քահանաներին, 46թ— ձուած Եպիսկոպոսական թագով, եմիտրոնով և այլն:

Թիւ 40. Նոյն մեարապօլտի թուղթը, որով Թադօղ, Հակակի Մամատաձոր և Ծագօռ գիւղերի քահանայ է կարգում Տէր Մեթիսէթին, Յաջորդ Պաղտատարը վաւերացնում է:

Թիւ 41. Գրութիւնը ուղղուած է Պետրոս Իվանիչ Կաւալինցիկին, զրոյն է, Սարգիս արքեպիսկոպոս Գանձատարու, 1800 թուին, 1781-ից Գրիգոր պատէմիկից և Յովսէփ Եսրէն առաջնորդից, Ղարաբաղի

մելիքները և Աղուանից կաթուղիկոսը թըղթեր են ստանում, որով յոյտնում են կայսրուհւոյ զէպի նրանց ունեցած բարեհաճ տրամադրութիւնը: Այս յուսողական թղթի պատասխանը գրում են մէլիք Աթամըն մէլիք Իսրայէլեան, մէլիք Ապօլն մէլիք Յովնէփեան, Դանիէլ ուզբաշին մէլիքբէգեան (եղբայր թղթիս գրողի) և Յովհաննէս կաթուղիկոսն Աղուանից: 1782-ին ստանում են պատասխանը. Յուլիս 17-ին մէլիք Ադամը մեռնում է. երկրորդ նամակին պատասխանում են Յովհաննէս կաթուղիկոսն մէլիք Մէջլումն մէլիք Աթամեան, մէլիք Ապօլն, մելիք Բախտամն մէլիք Արամեան և Դանիէլ ուզբաշին: 1784-ին նոյեմբերի 5-ին Իբրահիմ խանը իմանում է այս թղթակցութիւնները, Յովհաննէս կաթուղիկոսին սպանում է թիւնաւորելով: Սարգիս եպիսկոպոսին (գրողին), Դանիէլ իւզբաշուն և միւս երեք եղբայրներին բանտարկում են Շուշում 9 ամիս 6 օր և կաթուղիկոսական տան ամբողջ հարստութիւնը կոկոպտում են: Այսպէս է վարում ում Իբրահիմ խանը նաև միւս նամակագիր մէլիքներին հետ: Կաթուղիկոսական իշխանութիւնն ևս ուրիշ ցեղի է տալիս շնորհելով որ 33 կաթուղիկոսներ էին արդէն գահ բարձրացել: Խաչենեցւոց մէլիքութիւնը որ կաթուղիկոսական տոհմին էր ըստ Նաւորշահի ֆէրմանի յանձնեց շումեմն ծառայի մերս, ասում է գրողը: Ապա մէլիք Մէջլումը և մէլիք Ապօլը ինչպէս և Սարգիս եպիսկոպոսը վարդապետներով և եղբայրներով փախչում են Վրաստան և Գիօրդի արքայից ստանում է Հաղաքը և միջնորդում է որ Խաչենի մէլիքութիւնը իւր եղբոր որդի Աստուածատուրին տայ:

Թիւ 42. Մէլիք Աբօլի գիրը որով Սարգիս վարդապետին են տալիս Վրաստան ապախնող Խաչենցիներին քառակուսի կընիք մէլիք Աբօլի և Զիմլիդի:

Թիւ 43. Միլիք Միրզախանի խանի կողմից երաշխարարում է որ այլ ևս չարկը չլինի վանքին և կարելի է դնուլ հոգևոր տիրոջ (կթիւն) հոգաշնորհ անելու: Միլիք—Քրիստոսի ծառայ Միքայիլան:

Թիւ 44. Նանձասարի մի քանի բնիկ ծառաները Սարգիս եպիսկոպոս Չալալեանցին թուղթ են տուել որ տարին 24 թուման փող տան և վանքի բոլոր ծառայութիւնները պէտք եղած գէպքում կատարեն: 1818-ին:

Թիւ 45. ՌԷՔԹ-ին հունիս ի-ին, Ռոյկո Ռիֆ Ղեփուի ժիվկովի հրամայում է «Առ չայժորոյ Ալլաւիբերտի քաջութիւն որ Գանձասարի ջուհացը վտերին յանձնէ: Կնիք— ձուածե: զրօշակ, սրեր, առիծ և այլն:

Թիւ 46. Յովհաննէս Պետրիէվ մի քանի հայեր ուղարկում է Գանձասար թուրքերի միջից հանելով: 1816 յուլիսի 14-ին:

Թիւ 47. Կոմենտար կապիտան Վալաչիսկի 1828 յուլիսի 7-ին Գանձասարի դահակալից խնդրում է որ իրենց յայտնէ թէ ինչու դիւղացիները վանքին հարկ չեն տալիս և ուզում են ազատ լինել: Նոյն թուի սեպտեմբերի 5 և 13, գրութիւններով (թիւ 48, թիւ 49) յայտնում է որ Ն. սրբապետութեան բոլոր ցանկութիւնները կատարել է: (2821, 433, 486 համարներով):

Թիւ 48 Սարգիս արքեպիսկոպոսը իւր գեղորոտութիւնն է յայտնում պ. Պաւլաչեակու մի քանի պահանջների առթիւ. 3185, 1228, նոյեմբերի:

Թիւ 49. Բաւականութիւն է տալիս պ. Պաւլաչեակու հարցերին պատասխանելով. ամենամեծ վանքը Գանձասարն է, որ մետրապօլիտների աթուառեղին է. երկրորդ Տաթև. թէ ինչպէս այս 2 մեծ վանքերը նոյնպէս և միւս վանքերը ունին ահագին կալուածներ, վաւերացած օտարազգի տիրապետների հրովարտականքով և խնդրում է որ նոյնը հաստատեն իրենք ևս: 1828 նոյեմբերի 28. համար 318. Սարգիս արքեպիսկոպոս Չալալեանց մետրապօլիտ հայոց և Աղուանից ստորագրութեամբ):

Թիւ 50. Երգմնական թուղթ (Ռուսաց) 1799-ին դրած, շատ հետաքրքրական:

Թիւ 51. Նոյնպէս, ու եւի հետարըքուսկան, 1826 յունուարի 13:

Թիւ 52. մասնաւոր գրութիւն Պաղտատար վարդապետին մասունքի (Ժ. Գրիգորիսի) համար, Կնիք—Պաթանկիւնի, Ղուկիանոս վարդապետ:

Թիւ 53. Նոյն վարդապետը պատմում է թէ ՌԶԳ-ին Հահ-Աքաս Աղուան դերինե-րին (մօտ 1000 տուն) տանում ընտելեցնում է, իւր նրանց համար շինած Գահրապատ քաղաքում (Մաղանդարանի մօտ), նոքա իրենց հետ տանում են ս. Գրիգորիսի աջը, եկեղեցին կողոպտողներն ս. աջն ևս տանում են, Ղուկիանոս վարդապետը ՌԶԳ-ին Ատրլազից խնդրում է այդ և ոտանալով բերում Հայաստանը ամենայն հայոց կաթողիկոս Յակոբին չէ տալիս, բայց երբ Գանձասարում հայրապետական դահլ վրայ բարձրանում է Յովհաննէս կաթողիկոս ՌՄԺԵ մարտի-ին, Բաղդասար վարդապետի ձեռքով ուղարկում է այնտեղ, Կնիք Ղուկիանոս վարդապետի առաջնորդ Գեղարդի:

Թիւ 54. Երգման թուղթ, Պաղտատար վարդապետ Զաւալեանի, ս. Էջմիածնում եպիսկոպոսանալով խոստանում է՝ 1. անաղարտ պահել Հայոց եկեղեցու բոլոր ծէսերը և դուանութիւնը, 2. Անպայման հնազանդիլ Ժ. Էջմիածնին և նրա դահակալներին, 3. Հնազանդել ս. Սինօդի կարգադրութեանց և հրամաններին, 4. Հաստատել պաշտպան լինել Գանձասարի շահերին և մետրապօլիտներին, եթէ այդ շահերը հակառակ լինին ս. Էջմիածնի շահերին, պաշտպանել վերջինը, 5. Աստիճան տալ գիտութեամբ մետրապօլիտի և վիճակաւոր առաջնորդի 1820 սկսեմբերի 26-ի ս. Էջմիածին (Այս թ-ը, իսկականի օր-ն է.):

Թիւ 55. Վերնագիրը, Յովհաննէս բարձրագոյն բարեհաճութեամբ հոտատետեալ կաթողիկոս ամենայն Հայոց, ուղղուած է Բաղտատար արքեպիսկոպոսին, Սրանով յայտնում է թէ նրա ուղարկած 100 ռսկին ստացիլ, և վանքի (Գանձասարի) ուղղափառութեան

և խեղճութեան վրայ ցաւում է և թէ պատրաստ է այդ 100 ռսկին յետ ուղարկել այդ կարիւնները հողալու համար, 1831. ս. Էջմիածին. կաթողիկոս ամենայն Հայոց Յովհաննէս:

Թիւ 56. Պաղտատար արքեպիսկոպոսի գրութիւնը, որով Հաթերքոյ գիւղացիներից (Յովհաննէս քահանայ և Դանիէլ քօխվայ) տուրքերն է ուղղում 1832. սեպտ. 4:

Թիւ 57. Պաղտատար մետրապօլիտից Հուշուայ գործակատար Իրիգար քահանային, նորոգ հանգուցեալ Գալուստ վարդապետի դոյքերը պահելու և յանդիմանութիւն առանց իւր հրամանի կատարուած թաղման համար և այլն:

Թիւ 58. Հաթերք գիւղի Դանիէլ քօխվային, որով պահանջում է վանքին հասանելիք 5 լաք ցորենը, Ստեփանոսիւն—վիճակաւոր առաջնորդ, Վարաքաղա մետրապօլիտ Բաղդասար, Կնիք—Յ. Գ. Պաղտատար արքեպիսկոպոս, 1828. ձուածն մէջտեղ խաչ:

Թիւ 59. ուղղուած է Թաղոտու, Մամատայձօրու, Հակակու գիւղացիներին, որով նրանց խնդրանաց համաձայն ներում է Մեքլեթի քահանային և իրաւունք է տալիս կրկին քահանայութիւն անելու, 1834. 2 մայիս:

Թիւ 60. Հաթերքի Յովհաննէս քահանային, սուրբը լրիւ է պահանջում, 1847:

Թիւ 61. Նոյն քահանային, սուրբ չըստ ողնների անունը իրեն գրելու մասին, 1845. Հուշի Կնիք, կլոր, չքանչաններով, Մետրապօլիտ Բ. Հ. Զաւալեանց:

Թիւ 62. Նոյն քահանային և Դանիէլ քօխային լսելի խաշխաշ և այլն ուղարկելու մասին, Կնիք—կլոր, 1847:

Թիւ 63. Նոյն քահանային, միւղղա Առուստամբէզի գալութեան և գլխահարկ կտրելու մասին, 1847. Հուշի. Կնիք—ձուածն:

Թիւ 64. Նոյն քահանային յարգորում

է Աթաբէկի հետ միասին գործելու և օրավարից 2 լուք: Եթէ շտան մի լաք տուրք վերցնել. 1848. Կնիք—ձուռած:

Թիւ 65. ոտացագիր վերին Թաղավարդի ցորենի. Կնիք—կլոր:

Թիւ 66. մետրապօլիտը յայտնելով վերին Թաղավարդի գիւղացիներին տարազան կաթնաղիկոսի կողմից Սարգիս վարդապետ Գալալեանցի այցելութիւնը, յորդորում է նրանց իրենց եկեղեցին շուտով վերջացնել, որպէս զի նա տեսնէ և ուրախանայ 1848:

Թիւ 67. մասնաւոր գրութիւն. որով մի գիւղացու յանձնում է մի կտոր հող 1851:

Թիւ 68. 1853 դեկտեմբերի 16-ին Բաղտասար մետրապօլիտը իբր լիազօր իւստէր վանական կալուածների Կիզան անապատի տափ—երից մէկը տալիս է Առաջնորդի Աղասի Արեւանցին:

Թիւ 69. Դատարանի Թուղթը Բաղտասար մետրապօլիտին, որով նրա ուղածը կատարում են և այլն. առաջ հայերէն, յետոյ ռուսերէն: Ստորագրութիւն—մայեօր Կանդավուրով, Կնիք—պարսկերէն, քառակուսի, նոմեր 1182:

Թիւ 70. Բաղդասար մետրապօլիտի արարելիտմը և մարդը, կոտորել են վանքի հոգում առանց թոյլտուութեան արածվող խողերը և խողարածին ծեծել. շտապս կապիտան Չանտրտովիչ խնդրում է վնասը հատուցանել. 1832 Հուլիս:

Թիւ 71. Բէյտէրն Թղթովո հրամայում է Մէլիք Ահարամանին (Խաչենի), որ Կիզանցի Ալաֆերտան թողնէ վանքի դործերով ղեկավարելու. Թիւ 954. Կնիք—պարսկերէն, Ստորագրութիւն—Կառավարիչ Աարաբազուդուստուն Էնյոհր 1833. սեպտեմբերի 6:

Թիւ 72. Աարաբազի դատաւական զատարանը պահանջում է Բաղդասար մետրապօլիտից 19 ռուբլի 27 կոպէկ 1840. դեկտեմբերի 15:

Թիւ 73. մասնաւոր նամակ Դրեգոր

Խաչատուրեանցի Բաղտասար վարդապետին:

Թիւ 74. մասնաւոր նամակ Ասլան Աթաբէկեանցի, 1834. յունուարի 17. Հուլիս:

Թիւ 75 և 76. առաջինը գրած է Յովսէփ վարդապետ Գալալեանց 1849 ին. երկրորդը՝ Սովսէս վարդապետ Գալալեանց 1846-ին: Երկուսն ևս Գանձատարի տուրքերի մասին:

Թիւ 77. Թուղթ ժողովուրդը երդմնեցնելու:

Թիւ 78. որով Պետրոս Եպիսկոպոսը հաշտեցնում է երկու կուսակցութիւնները. գրեցաւ ՌճԺ, յուլիս ի, Կնիք—Պետրոս և Սարգիս Եպիսկոպոսների և Յոսան վարդապետի:

Թիւ 79. Կամաւուն Այլ թվիս Ռ. Ժեք Գարապիւի ժողովուրդու. Ստորագր. սրդի Զօհրապ. դիր տվինք Յհնո կթղիւ-ին, որ մեր և յալմանա տարհատն ծովին ետառահատն է, դնայ կոտորած խաչն, դնայ մինչև տոնու, դնայ հիւսնածոր, մեր Գարապիւսեցոց այն կոյսն, այլ բան չկայ, կուռ ալ ան յաշմանէ, ոչ մեք ոչ մեր հայրն, և պապն, կուռ ալ անվորել չենք, յալմանայ և կուռ ալան Գանձատարայ վախճայ, ով հակառակ էո, Յովհաննէս Մկրտչէն կապած լինի... Կնիք—Յովհաննէս վարդապետ Ծայրեցի վկայ—Աթանաս արեղայ. նորոգեցաւ Ռճ. Թուին հայոց, ձեռամբ Բարսիլո, նորոգեցաւ ՌՄՀՎ-ին ձեռամբ Պաղտասար արքեպիսկոպոսին:

Թիւ 80. Տէր Գրեգորի սրդի Մէլիքիսէթը իւր 2 կտոր հողերը նուիրել է ս. Աթուին. ՌԻԶ. մայիսի Ժր:

Թիւ 81. ՌՄԺԹ-ին Հատան քօխվան Հլերանացի իւր այգին Յովհաննէս կաթնաղիկոսի ձեռքով տուել է Գանձատարին: Կնիք—Եղիա վարդապետ Եպիսկոպոս վանքին առաջնորդ, մէլիք Միրզայխանի Խաչենու, մէլիք Ալաֆերտու:

Թիւ 82-ով Բաղդասար վարդապետը

Թոյլ է տալիս Տ. քահանային վանքի հողի վրայ ջաղաց շինել. (պատճէն). 1824 Վկաներ:

Թիւ 83. Ջրաղաց շինելու ց յետոյ կըրկնում են վերոյիշեալ պայմանը. աւելացնելով որ եթէ ուրիշ տեղ պնան՝ ջաղացը պէտք է վանքին համաքսի վկաներ:

Թիւ 84. Մատաղիտու տալիք Ստրգիս եպիսկոպոս Լ. Ջալալեանց յանձնում է թուրքերին նրանց խնդրանայ համաձայն մշակելու և բահրէն տալու պայմանով: յայտնելով որ այդ կալուածը Ռ. թուին տրուել է վանքին. ստորագրութիւն տաճկերէն:

Թիւ 85. վերոյիշեալ պայմանը աւելի ծանր պայմաններով կրկնում է. որովհետեւ իրենց վերցրած տեղերի բահրէն ուղիղ չեն տուել. 1833:

Թիւ 86. վկայաթուղթ որ Կոչլակ մադրոս կոչուած տեղը վանքինն է. վկաներ. 1833:

Թիւ 87. 1832-ին յուլիս 10. մէլիք Յովսէփը և Դանիէլ բէկը ստորագրութիւն տալու և կնքով վկայում են. որ Երուսակ անուն տալիքն. Դանիառարինն է. որոշում են վանքին տալիք բահրէն:

Թիւ 88. մէլիք Յովսէփը վկայում է 1832-ին՝ որ Սիդանի Կուչլակը վանքինն է. և որոշում է բահրէն:

Թիւ 89. 1833-ին Ամիր Լալան բէկը վրկայում է որ Քօլանեցոց տեղերը վանքինն է:

Թիւ 90. Դանիէլ բէկը գրում է Պաղտասար մետրապօլիտին որ որոշել է թուրքերի տալիք հարկը. 1833 (չհտվերթ ու կէս):

Թիւ 91. Եղկայ անուն հողի վարնորդները խոտտանում են վանքին տարեկան 3 չհտվերթ. 2 լար ցորեն. 1847:

Թիւ 92. Էնչ որ ՄԼսրոք վարդապետից յորդոր պարոն Օվանէսին և այլոց: Յայտնաւորքը Տ. Դաւթին դարձնելու մասին. կնիք Մեսրոպ վարդապետի:

Թիւ 93. ՌՃԿԹ մայիսի 4-ին գրուած և կնքուած Մաթթէոս վարդապետից. և է օրհնութեան դէր ուղղուած աւստայ Պապային:

Թիւ 94. 1841. մարտ 10. Շուշուայ և Զուռիստ գաւառի բարեկարգիչ Յովհաննէս քահանայից. մետրիքականի մասին:

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Դ.

ԿԱԼՈՒԱԾՈՑ, ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՑ ԵՒ ԱՅԼՈՑ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼՈՑ ԹԵՄԻՆ ԱՐՑԱԽԱՅ

Թիւ 1. 2. և 3. հիւ մայիկներ են՝ կամ պահպանութեան թղթեր (վերջին երկուսը տգեղ պատկերներով)՝ միանման և տարբեր աղօթքներով:

Թիւ 4. դանազան մարդկանց արտերի տեղերը. 43 թուղթ:

Թիւ 5. ցուցակ ուրիշներին տուած նիւթերի. (խանին, մեղիքին և այլն):

Թիւ 6.—8. տալիք տունեղիքի հաշիւներ: Թիւ 9. և 10. պայմանաթուղթ գրուած ՌՃՂԻ թուին: Թիւ 11. ՌՃԼԸ-ին գրած պայմանաթուղթ է Յակոբճառնի և Տէր Դաւթի մէջ: Թիւ 12. ՌՃՂԻ-ին: Թիւ 13. Տէր Դաւթի պայմանաթուղթը: Թիւ 14. և 15. աննշան թղթեր: Թիւ 16. և 17. հարկածողովի թղթեր:

Թիւ 18. Տէր Ներսէս կաթուղիկոս Աղուանից վկայէ գրուած թղթիս ՌՃԶԻ թ.:

Թիւ 19—26. պարտամուրհակներ մասնաւոր մարդկանց. ՌՃԿԵ—ԴԵ թուերին:

Թիւ 27—47. ցուցակ տուրքերի ուրոնք կամ մէլիքին, կամ վանքին, կամ խանին և կամ Թագաւորին և այլոց են տրուած: Ուրոնցից ոմանք կրում են տոպլիսի (և նման) վերնագիր. (Թիւ 46.) ՌՃՂԻ թվին, այս է առջիծորայ վարդապետուան չքու վրդայ վան:

մէլիք ուլուխանէն տվան խարչն, զիրայկոս քօխէն ձգլօն, հակայ մէլիքըն, և այլն:

Թիւ 48—49. Առջաձորի ընակիչները պանդատում են մեղիքին անտեղի հարկերի համար և այն բռնութեանց համար որ հարկ հաւաքելիս քսրձ էին դնում նրա դարձակալները:

Թիւ 50—51. մի ոմա Մերզայ քօխվայի և Գէորգի նամակները Կիրակոս քօխվային, որով աւր յիշում է թէ ինքը բարեխառել է հարկերի համար մեղիքին, և նրա հաճութիւնն ստացել. Էրկորդը բարեկամական ողջոյններ:

Թիւ 52—53. Տէր Դաւթին տմբողջ Խաչենի վաքիլ են կարգում և նրա ձեռքով տեսնում են իրենց հաշիւները մեղիքի և այլոց հետ:

Թիւ 54. թղթովս Ալլահպուլի սուլթանը Կիրակոսին քօխվա է կարգում. ՌՃՂԸ թուին:

Թիւ 55. ՌՃԶ-ին Խաչենի քէթխուդաները վաքիլ են ընտրում Տէր Դաւթին:

Թիւ 56. Մէլիք Աղամը դրամէ է Կիրոս կոս քօխվային որ ինչ որ Յակոբի հետ իւր յարաբերութիւնները կարէ, որովհետեւ նա

զանգատուեալ է իրենց հակառակ դէպքում
իւր երեսն էլ շահանէ :

Թիւ 57. Մէլիք մերդայ խանէս դը-
բումէ Առջածորցիներին երկու եղբօր հոգեւ
տալու մասին. ՌՄԻԳ :

Թիւ 58. ՌՃԼԳ. Մէլիք Ուլուխան որո-
շում է, որ եղբայրներին բաժին չէ հասնում :

Թիւ 59. Ներսէս աղէն պահանջում է
Առջածորցիներէ, որ իւր ունեցած իւրերն
ու կենդանիները իւր ծառաներին յանձնեն :

Թիւ 60. Տէր Դուրթին Մէլիք Գրիգորի
հրամանաւ ընտրում են քովալա ՌՃԼԵ ին :

Թիւ 61. Մէլիք Իսրայէլ կանչել է Յէր
Մաթին, իսկ նա չի գնացել :

Թիւ 62. սկզբից և վերջից պահաս ու-
րով քաջաւերում է դիւղացիներին ինչպէս
երևում է մէլիքը, և խոստանում է նոցա
զօրք :

Թիւ 63. Մէլիք Նկանի թուղթը մէլիք
Մհամատին :

Թիւ 64. գիւղացիները խնդրում են
Գանձասարի առաջնորդից որ Յէր Բարու-
թիւնին չփոխէ :

Թիւ 65. 1842-ին գրած, Ասլանբէկ
Աթարէկեանցին ջրի և կամուրջ քանդելու
մասին. գրողն է Բաբայ-բէկ մէլիք Բալա-
սամով :

Թիւ 66—73. մասնաւոր պայմանա-
թղթեր, նամակներ, և տուրքիցուի :

Թիւ 74. 1844-ին գրած, որով թլպա-

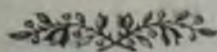
ցած կնոջ թուրք որդիներին բաժին չեն
տալիս :

Թիւ 75—83. տուրքերի ցուցակ :

Թիւ 84—143. պայմանագրեր այսին-
քին իրենց ստացուածքը որ յաւանէ յան-
ուանէ յիշում է, յաճախ իւր ոահմանե-
րով, ծախում են մի որոշ գումարի (երբեմն
նաև ծախելու պատճառով), և տալիս են
ստացագիր. այսպէս իբր օր առաջ բերնջ
վերջին երկու որոշողից թիւ 143-ը մաղա-
ղաթի վրայ է գրած :

Թիւ 142. պարսկերէն կնիք. «ես մէլիք
եկանըս իմ առջաջորդ վեր կալի տվէ խը-
ժիցի խօջոյ դուռ ու մէն դամ աւր մոսէսին
ուպլուն իմ կամովըս զվիւ թմանուէս մին
թարաւի քար է կապըն մին թարաւի խա-
չըն, մին թարաւիւն ախպուրըն մին թարաւի
հիւսգ վայ Կեպըն որիշ մարդու պլուն չինի թմն.
ՌՃԼ-էն յունվրի ամիս էր իայ վկայ, ա-
գին վկայ, Եղոյզ որ վկայ :

Թիւ 143. Առաջի աջ և ոտաջի աւե-
տարանցի ճամհաթին վկայութեամբն մեք
կիզունց զազարս իմ որդի Ախանսայեաս
մեր շինին յօնջին ջաղացն թալաւն ծա-
ռաւն Դախեցինք խոճայ պալուվէն Գ.
Թաւմանի առինք մեր պետոս անցուցինք, օվ
որ ետ ու առաջ գումի անէ կամ փոշումա-
նէ ԳՃԻԼ յայրս պետաց չգտնած լինի ԺԲՌ
հաբիմին մուղուկամ լինի պուղուռանդ
պէղրուն վկայ, ապաղն վկայ, ուր զազար
վկայ, տը ըռաքայ վկայ, սմայվուն վկայ,
աւր պուղուս վկայ, միւղան վկայ, հաջի-
քահջամ վկայ, ես պուղիս կերեցի վկայ,
թմն. ՌՃԻԻ էր. 4 կնիք Գ. Թ. Գրիգորեայե-
կոպուս թվ. ՌՃԻ. 31. Միւս բոլորը ՌՃԻ-ից
յճառն են գրած մեծ մասամբ ՌՃԼ—ՌՄԾ
թուախաններին :

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Ե.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԱՑ, ՆԿԱՐՈՒՑ

ԵՒ

ՕՏԱՐԱԼԵԶՈՒ ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ ԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

Թիւ 1. գլխագիր երկաթագիր. հասարակագրութ. հասանելիանարար Ս. Գրք. գրութիւնը բոլորովին եղծուած:

Թիւ 2. շատ հասարակաշի միջին մեծ. երկաթագիր. համարարարութի յառաջարան. Եւսեբիոս Կարպիանոսի սիրելի եղբայր. յիւրաքանչիւր աւետարանիս եղև. Վերջում կայ թուականը եղծուած (նժՁ. ?):

Թիւ 3. մագաղաթ. միջ. մեծ. երկաթագիր. մեծագիր. եղծած Աւետարանի վերջին թուղթը. շուէն իրք կնոջն շնացելոյ. Թովհաննու աւետարանի վերջում մի թիւառեւան. զբողոքմանն ներանձնացեալ նու. նախահի և մտտ հարուստ ընթերցասիրական ուշմագունի և մեծասրտնչտունն հայոց սպայապետի առ լնլով ամենախառ և հրաշագործեալ ամալայելուրջ և քսասէր տն իշտոյ իբրև զբարիտուն ներընծայեաց՝ զչորից տաւտարանչացն՝ զարտաւառութիւնտն ի մի հաւաքելով առ ի յիշատակ՝ ստացաւ զին և ընծայացէլումն ԹԾԸ թուականութիւնն հայոց հրամանաւ Տն | Աշոտայ գրեցաւ սուրբ աւետարանս ի Կոստանտինոպոլիս ի ձեռն Թորայիկի ծառայի ծառային քի Տն իշտոյ քի Այն մերոյ վառք յաւիտեան...:

Թիւ 4. մագաղաթ. գլխագիր երկաթագիր.

գրերը բոլորովին եղծուած և ծակատուած. «(Թ)ամի վեց հարիւրերորդի և տասնեորդի թուականութիւնն հայոց Տն Վառան սուրբ Խաչի կալոկոպոս ցանգացող եղեալ (տառ) ցա զսուրբ աւետարանս (?) ի Տն Ստեփաննոսէ... Կուրապաղատին և եղբայր Տն Կաթիկոս հայոց կաթողիկոս (սի) Արք. աղաւթի ձեզ ու սուրբ քահանայք և մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ... (ծակուած) զՏն Ստեփաննոս յաղաթս ձեռ յիշեցէք և զիս ստացողս:

1 ր. նոտրայիկ. Գէլպ եղև մեզ սրբոյ տառիկ աւետարներ կեանց ճառիս Պաղտատ եկած սնարթանիս (Թովհանիս ծառայիս) ՌՃ հայոց թուիս ԼԵ աւելի որք պահ տահիքդ զմեզ յիշեցէք...:

Թիւ 5. անցման երկաթագիր. մագաղաթ. մի որինակ. զգրեցաւ ս. աւետարանս ի թուականիս հայոց ՆԶԹ. ի փառս ամենասուրբ երրորդութեան. Արք. ուրք ընթերցանոյք զՈւստակէս զսբարանեալ քահանա և զծնոյս իւր և զԹիւթար զմեղաւոր գրիչս յիշեցէք...: Թաղը Առտուածայայանութեան տունի նկարագիրը:

Թիւ 6. մագաղաթ. անցման երկաթագիր. տառացոյցի մի հաստուած. զտրմանալի է որ շարականները չեն նշանակած:

Թիւ 7. մագաղաթի մի սիւնակ. երկաթագիր. շունի չիբը կնոջն շնայելոյս ի թուականութեան հայոց ի Ո՛վ եղև աւարտումն սուրբ և լուսեղանկ, սրբարար և մաքրագարդ յորդանոս ծայրածաւալ հրահոսան չորեքլտակեան գեաիս աստուածայնո առ ի յարեուցանել զոլորտս տիեզերաց: Այսմ բաղդրահամ վտակաց ցանկացոյ և գեալպա տուական կրաւ...»

Թիւ 8. անընթեռնի գրութեամբ: հաւանականաբար ասիոտարան:

Թիւ 9. թուղթ 8. նոսրդիր. յիշտ. 3^ա. Վմիւր աղացանկացաւ այս սիրալի դրբիս որ կոչի աղօթմատոյց: զի կայ ի ամս ժողովիալ բաւզում և ազգի ազգի աղօթք... անուանի ոհարց Եփրեմի: Յոհաննու սակիբերանի և Յոհաննու Գառնեցոյն և այլ սրբոց բայց դրեցաւ աս ի դառն ժամանակիս... այսմ ամի պիղծ և զապիր աղղն նետաղաց, որ են թաթարք, մըտին յերկիրս Իսխաց և զայն ոչ թէ միանգամայն այլ երկիցս և երկից և այլ յուլիս ի տարօջն և աւեր ոսկն աշխարհիս մերում... Եւ մինչ յայսմ նեղութեան և վշտի և տառապանաց էաք... եկն եհաս բոթ գուծի և չար լուրս եթէ մեծ հուր անկաւ ի քաղաքն Եսաւապոլս: ուր էին ժողովեալ բազում վաճառականք, յայլ և այլ դասառաց և քաղաքաց... այլև կամարակապ գմպէթայարի վիմաշէն վառաւոր և կիզեցիք ըն մինչև իսպառ այրեցիալ վաշեցան: զի ընաւ ոչ մնաց շինութիւն, քանզի չորեք կողմանց էր պատեալ: պաշարեալ շորջաւ նակաւ հուրն զի և մարդիք այրեցան: ալլը կիսայրեացի և կէպըն մարտի և հեւք խանձիւք մազապուրծ լիալք վախատականք ի քաղաքէն ի դուրս հապիւ անկանէին: Իսկ ոմանք խելաթիւրեալք և մուկնեալք վասն մեծի աղետիցն և կորստեան ընչիցն, սմանք զգետ ալրեցեալք մերի և ըսիք զլիւթեացք սևադէմ և այլակերպք ահարկոք երևեալ տեսողացն: քանզի ի գիշիրի եղև հուրս այս և երկու ժամն այրեցաւ քաղաքն և ամենայն բնակիչք... Եւ մինչդեռ յայս արտօմութեան և շիթի կայսր հասին ի վերայ մեր... տասնի մահաւարժամք... երկի զանկաւ ի սիրտս բնակչաց, որպէս և տիրախնամ աս-

տուածապահ մայրաքաղաքն Բարէլիշէվ, յորմէ վախեան ամենեքեան, ընդ որս և ես եղկելի... վախեա ի զի զաքաղաք մի որ կոչի Բոհարիմ. Թ մի ի Նեպոս և կացի անդ... ի վերացման ո խաչէն, մինչև ի Ե. Յաւոր և անդ... գրեցի... բազմերանգ դիբքս աղօթից, բազում աշխատութեամբ Ի և Գգաղաւիարէ օրինակելով... Եւ Վերջին թուղթ աղօթքի կտոր է:

Թիւ 10. թուղթ 8. 1բ—2ա. գեղեցիկ խորաններ, ոսկեգոյն թանաքով տողել վրայ գրուած երկաթագիր. Ով յանկիսքն ծոցոլան նոյնդ ծաղկեալ յազդ մարդկան որ զայս մատեան տւեստարան մեզ հնչեցել ձայն ցնծութեան ահա զքոյս առեալ քեզ տամ բարձեալ ի ձեռս առաջի դամ առ զայս նուէրս բարեխնամ և յիս հայեա Տր հաշտակամ. (Բ. դաւա) դու պղծնոյս քո բունի և զստացոյ այսմ տաս ի վճար Ս(տեւաննոս) ... քաղաք հայրենի: Հին բաղորդրով յիշ. 3բ. վառք... Յամա... հայկազեանս տովմարի 249. Ես Պաղոս... սոսկ վարդապետ աշխարհաւ կիլիկեցի ի Ե. ուլաէն Լկկեր կոչեցեալ: ըստ աստատման մըտաց, արդարև հողմով մանգու թեան իմոյ, նաև յղ. վառիտգման իմաստասիրական արհեստից տարաշխարհիկ եղեալ... Ընակեցայ ի կողմն նահանգիս Սիւնեաց ի գաւառս Վայոց ձոր կոչեցեալ ի վանս Գլածուր առ ոտս... Եսայիայ որ իբրև զարեգակն լուսաւորեալ պայծառացուցանէ զբոլոր ազգս և զեկեղեցիս Հայաստան աշխարհիս... գրեցի զսուրբ Աստուած իմով ձեռամբ վասեալ ի լուսոյ... հրամանաւ և ծախիւք մեծագարմ և իշխանաշուք... մանգունն ճարտարիմ կոչեցեալ իսկ ի շնորհս Հոգոյն օրբոյ Սաեփաննոս անուանեալ որ է ըստ հայրենի նախնեաց յազգէ և ի շառուիղէ Որպիւնեց իսկ ըստ մայրենեացն սերեալ յազգէ մեծ ամիր պատաշարին Զաֆարի... Նաև յիմաստասիրական արհեստ յուլով ժամանակա դեգերեալ ընդ թեալք խնամոյ... Երեւելալոյս վարդապետին Նոսոյեայ: Նաև աստիճանի տարկաւագութեան և քահանայութեան արժանացեալ և հանդերձեալ է կոչմամբ և ընդորութեամբ Ե. Հոգւոյն ի պատիւ և յառաիճան վարդապետութեան և եպիսկոպոսու-

թեան տանս Սիւնեաց... Արդ հրամանաւ վերապատուեալ տեառնս իմաց Տր Սոյիմնոսի մականունն Տարսայիճ գրեցաւ ու աւել տարանս ընդդէր ընդդէր երանգոց և ի յոսկւոյ սրբոյ... ի վայելումն անձին իւրոյ և իւրոց զարմիցն... մեծումըր Պոռթիքին և Պաղպային և լուսաղարգ հարազատացն իւր ճահիշման, իշխոման և իկրարիւն և... քերամեծար ծնաւդին իւրոյ պարտն Կոնցսիքն որք են իշխանք և տէր նահանգիս Սիսական... Յիշեալք... զհանգուցեալն զպարտն Զայայն և զհարաքոյր սորա... զպարտն Ասիայն և զՄամբունն և զմայր ոսցին զպարտն Մինա խաթունն այլ և զհարեղրայր սորա զՏր Սեփակնս մետրապալիտ Սիւնեաց... և զպարտն իշխումն... զտուր և զերանաշնորհ բարոննին զՍարգիս զղատտիւրակ և զսնուցիչ Տն Սեփակնոսիս Վերջը մի ոտանաւորս որք ըսկզբնապատեւրը կողմում են անունս Տեր Սարգսի և աւետարանս տակը դրած է «զյարմարող այսմ շաւիկ զՅակոբ նուսասի Թագորեցի աղաչեմ յիշել սիրով ի լի...»:

Թիւ 11. հին բալորգիր թուղթ. «Ի ժամանակս արքային արքայից հայոց մեծաց կեռնի... և ի թվաբերութեան հայոց տուամարի 212 յանկ էլեալ աւարտեցաւ տառս այս հոգիաշունչս որ աւելի զծագիկս զանագանքս... որոյ ցանկացեալ էղև... որքայտպանն պարտն իւրին որքի իւրին արքայէ դատին Հերմայ և հարեղրարն կեռնի արքայի և ըստ մայրենի ծննդեան զստեր մեծի քաջի և իմաստնոյ ոտառածակեցողի Զայայն հայոց մեծաց պարտնին ի զարմէ լուսաւորչին սրբոյն Գրիգորի և արդ աստուածաւէր և բարեւէր պարտն իւրին այս Տր կանոյն ժողովեաց զյոգնիմաստ տառքս տաղից ներբաղինից քաջալորակաց ըստ հոմերի շաւից և ոչ ըստ սղխարճի...»:

Թիւ 12. հին բալորգիր թուղթ. «Կրեցաւ սուրբ աւետարանս ձեռամբ նուաստ քահանայ Սարգսի մեղապարտ դրչի աւարտեցի... ընդ հովանեաւ ու Աստուածածնիս և նախավկախ ի թվ. մեծաց հայոց 216 ի հայրապետութեան Զափուիս ի Թագաւորութեան Բոսաբոյն յիշեցէք զեղևիկ զբիշտ և զծնաւ զան իմ զՍիսական և զՄէլէքնապ...»:

Թիւ 13. հին բալորգիր թուղթ. «Հայց գրեցաւ ի թուի հայոց ի 229 ի ձորս Վայոց ի յանապատիս մեծափող Կայիմուր կուշեցեալ ընդ հովանեաւ սրբոյն Սաեփունոսի նախավկայի և աւգնականութեամբ մեծ վարժապետիս վերոյ ասացեալ Նասյեաւ Ի յիշխանութեան... մեծ իշխանին Պարթէլի և որդոցն նորին Պէլգէնի և Իւանկի Իսկի տեղւոյս տէրութենէ թուանց մեծին Պոռթայամիր Հասանայ եւ Զումայի: Գրիչն է՝ Յունանս:

Թիւ 14. հին բալորգիր թուղթ. «Արդ գրեցաւ քարոզութիւն աւետարանիս... յամի դալատեան Փրիշի ՌոմԴ: և ի կատարման եւ թն և տառնեղեակ յորեղինին ի սիկորն մասնելոյ տառն և մի տմաց Յաբեթական տոհմիս տոհմարի որ է Պիւթիականիս մեծի ի նահանգիս Բզնունեաց ի քաղաքիս իւրեղ կոչեցեալ... ի խնդրոյ... Թողես քահանային և եւ տառս ինքեան և ծնողաց իւրոց հաւրն Խնկայ և մարն իւրոյ Աթային Յաստուածաբան և հրեշտակեամբ ուրան Սեծոփայ վտնը տնուանելոյ... Այլ և զուսուցիչն իւր (Թագէտի) զՍիս. փիլիսոփայն և զհղրայրն իւր զՅոդհանէս վարդապետն... հաւրն իւրոյ (Թողէտի) Հրեղոյին և մարն Թամամին... ընդ որս և ես... Մարեոս կրտսնաւորս... յիշել զմեզ սր զտուր գիրս ծագկել տառք և կողմեցաւ:

Թիւ 15. հին բալորգիր թուղթ. «Փառք... Մեղիքիւ էք քահանա... ցանկացող էղևաւ ու Գոնձարանիս եւ զծագրել զտա և դարդարել... յիշատակ իւրն և ծնողաց իւրոց հաւրն Արեքսանոս քահանային և մարն Հերիքին պապին Յովսէփ նահատակին և ամուսնոյն իւրոյ Աննային հոգոյ որդայն Սաւթանիւն և քուերն Փոփիկանն:

Թիւ 16. բալորգիր հին... գրեցաւ ու աւետարանս ձեռամբ... Թովմայի կուսակալաւն արեղայի ի թուականութեան հայկազեան տուամարի 215 ի հայրապետութեան Աղասունիք նահանգի Տն Յոհաննիս որդոյ մեծ իշխանին հայոց պարտն Զայայն և յաշխարհապալութեանն արեւանաբոյս բռնաւորին ձեռնալի ի ու և ի հոշակաւ որ վանքս Կեռտ...»:

ընդ հոխանեալս ու Աստուածածնին և... ու
Ըստեփաննոսին... Արդ ես վերանես քահա-
նայ... ըստացայ զո՛ւ աւետարանս... յիշա-
տակ... հաւրն իմոյ Մուրատ ազին և մաւ-
րըն իմոյ Սառային և ամուսնոյն իմ պար-
կուշիաշին և եղբարց իմոց Պալարազին և
Նատիրին և Լիկին և Սիրունին և Շահու-
մին... 2րդ տարբեր գրութիւն. սողորմի Խա-
չանէս քահանային և իւր որդոցն Գուլամի-
րին և կողակիցն Թուրվանդին և իւր որդոցն
Հաստնճանէն Խունդայմիրէն և գոտերայն
Շահումէն միրզին Պապէն... 3րդ Խաչանէ-
սին և իւր կողակիցն Գուլամէն և... իւր որ-
դոցն... Վուհատէն Մալքումէն Պասպարէն
Փարիխանէն Խաթունէն... (գրիչ. Պետրոս
քահանայ) 3րդ ուրիշ գրիչ. 3րդ... սողորմի-
ցաւ... Մելքիսէթ քահանայ(իս) 1. Գայո
թվականս հայոց ՋԺԸ գրեցաւ ու աւետա-
րանս և նորընծա պատարաստեց Աստուած
ղկնխաւնոս ժանուկ տղայ, ի կաթուղիկոտու-
թեանս և Էջմիածնին Յր Գրիգորին ի փաշա-
հութեան Քահանային:

Թիւ 17. սողորմի թուղթ... Յիշե-
ցէք ի Քրիստոս Տր Սարգիսն և իւր սրգի Տր
Մինասն և իւր որդի Մէլքումն և իւր սրգի
Պալասանը Վանին Բալէին Պալասանի որդի
Պաղտատարը Մինասը Մէլքումն Վանի որ-
դի Արութիւնն Բակի որդի Ուհան Սարգի-
սըն և դարձեալ յիշեցէք Մէլքումին կողակից
Նազուին գոտար Ազիզին Մարեանին
Անային հարսըն Աթարին իւր գոտար Խա-
թային...

Թիւ 18. սողորմի հին... գրեցաւ ու
աւետարանս ի յերկրոս Ազուանից ի գաւա-
ռիս Վարդգայ ի գետաղս որ կոչի Սիդիի ի
գոտն ու Յովաննէսին ձեւաւոր... տաւա-
նուն Աւաքել երկրոս և միտս եզրայրն իմ
Պետրոս երկրոս ի միասին սկսաք և աւար-
տեցաք...

Թիւ 19. սողորմի հին թուղթ... ի
թվականութեանս հայոց և ի կաթողիկոտու-
թեանս և Էջմիածնին Տր Սարգիս կաթուղի-
կոսին ՋԺԸ հրաման Աստուծոյ հաւեալ
եղև ի Վիլ բաղադր և ես... Մելքիսէթ քա-
հանայն... զորք չունէի որ զիս պահէին ոմն

Շուրախացի Դանում տսնն որ է իմ բնոսրդի
կոչեաց զիս ի տուն իւր... յիշեցէք... Շա-
հումն և զիկնակիցն իւր Գուլամն և զա-
ւակոն իւր Միրում և զԱպուշ և զՄարգարէն
և զգոտար իւր Բաղէն...

Թիւ 20. սողորմի թուղթ... Սողորմն
գնեցի զաւետարանս ի հալալ վառարանից ի-
մոց յիշատակ ինձ և ծնողաց իմոց... Սարգիսն
և Թայ խաթունին և զաւակաց իմոց Տր Յա-
կոբին և Նարեանին և Մարտիրոսին և Լի-
նակիցն իմոյ Ելէնուն և զաւակացն Լէոնին
Ուլանէսին... հարսին իմոյ Հուզէվարդին և
եղբարն իմոյ Թէշթէնին և զաւակաց նորին
Յովաննէսին Բարիլուսին և Նզիին և մարն
Թամիլ մէլիքին և Լենակիցն իւրոյ Յետթամ-
զուն և Սայ մէլիքին Եետիարին և Նուրա-
տինին Եորդանանին... (գրիչ Յոսիկ):

Թիւ 21. սողորմի թուղթ... ի թվակա-
նիս հայոց որ էր ՋՎԸ ամի քրուսմ եղև մահ
տարայժամ աշխարհիս հայոց... և գեղս որ
Բաղիս կոչի և առաջնորդ գեղայս Նաղու-
պար որ երեստասարդ հասակաւ ի քս փոխե-
ցան և վարդոյ նման սրգեքն իւր որ էին...
զԳուլամին... զՄկրտիչն...

Թիւ 22. Առաջնի նման Աւետարանի
յիշատակարան:

Թիւ 23. սողորմի թուղթ... վրառք...
ևս Աբրահամ կրանաւորս կամաւն Աստուծոյ
սկսայ զո՛ւ աւետարանս... ընդ հոխանեալ
ս. Ստեփաննոսի ի յերկրոս Հափուի ի գեղս
որ անուանի Փարաճանց ի խնդրոյ... միա-
կացս Դուի (գրիչն է՝ Աբրահամ արեղան)... Գե-
րոս սուտանուն կրանաւորս փոքր ծաղկաւ
զարգարեցի զաւետարանս... և գրեցի յիշա-
տակարանս և կազմեցի ի թվին հայոց ՌԻՆ. ին
և կաթուղիկոտութեան տանս Ազվանից Տր
Յոհաննէս կաթուղիկոսի յիշխանութեան
Խունդայանդային որ քաղութն ներթիւն
եղև հայոց ազգին... Ես Առիկ Մեկացո ըս-
տացայ աւետարանս յիշատակ... հաւերդ-
րայրն իմ Աղէքսանոսայ և Տաւթայ և Ղա-
մոյ և եղբար որդիին իմ Սարգիսայ և Աւա-
նէսայ և հոգեւոր քուրն իմ Բեկի որ յաշխա-
տանք ունի ի վերայ իմ...

Թիւ 24. բաղրադիր. թուղթ. «Փառք... վերստին նորոգեցաւ ու տւեալարանս ի թվականիս հայոց Ու Ռէ ամիւ ձեռամբ Գրիգոր անուամբ քահանայիւ և Յովսէփ սուտանուն նորին աշակերտի ի յերկիրս Գեղամաս ի գիւղս որ կոչի Մագրաս ընդ հովանեաւ ստաճարացս յանուն սրբուհոյ Աստուածածնին և սրբոյն Գրիգորի լուսաւորչին ի հայրապետութեան Տէր Յովնէոսի և յիշխանութեան տեղւոյս պարոն Համազարին... յիշեցէք ըզաէր Յովնանէս որ ըստացաւ զսբ. յաւետարանս... հաւրն Ամիր Հասանին և մարն Հահուսին և եղբարն Աւետիսին և նորին կողակցին Յիւզուր սուլթանին և զաւակաց նոցա Պոստիկին, Իսմայիլին և քրւիւքն Խոստրովին և մէլիք Խաթունին և քիւր որդոցն Ջաւախանին և Միրզանին և հարեղբարցն Թադէոս յահանային, Ախին և Ամիրբէկին, Սուլթանին և հարեղբարորդոցն, Եարին, Արամիւին, Մարտիրոսին, Ամիրին, Յիրակոսին, Պապուսին, Փանոսին, Սոպոհանին և պապոյն իւրս Ատեփանոսին և տատին իւր, Հիւրիւստին և հար քիւրքն Սուրբ Սարկանին և հոգոյն եղբարն, Յանիսին և մեծ պապին Սարկոյն...»

Թիւ 25. նորոգիր. թուղթ 3. «Փառք... Յովնանէս սարկաւագոս կաղմեցի այս գանձարանս... ի դուռն ու Սեփանէոս նախալրկային... քանզի ունի այս զբոլոր տարին յինքեան հաւաքեալ... ի թվականիս հայոց ՌԽԶ... յիշեցէք զստոյցող ու զրոյս պարոն Արախշուրուն և կենակցին իւր Խաթունըն որ հանգու առ Աստուած և միւս կենակիցն իւր Սինդուխան և որդին իւր Բերանու Հահաղիկն, Առաքելն և միւս որդիքն իւր Հանիսն, Գրիգորն և զուտուն իւր Մարիամին, Մեք գնեցաք այս գիրս... ի դուռն ու Աստուածածին և Փաջի վանքին ի ձեռնն ս. քահանայիցն Տէր Մկրտչին (ու)»... ի հայրապետութեան Տէր Աւետիս կաթողիկոսիս և պատրիարկ Վաղարշապատոս ու Էջմիածնի ի թագաւորութեան վրացոս պարոն Լուսաւափին...»

Թիւ 26. բաղրադիր. թուղթ. «...Արդ կաղմեցաւ աւետարանս ի գիւղն որ կոչի Վաղարշապո ի դուռն ու Պողոսիս ի յոռն

ու Խաթէոսի առաքելոյն ի յառաջնորդութեան Բարսեղ եպիսկոպոսին, ի քահանայութեան Տէր Պողոսին և Տէր Սահակին և զպրին Պետրոսին և ռէս Մուրադին... ձեռամբ մեղսամած զըչի սուսանուն Արիստակէսի եպիսկոպոսի ի թվականութեանս հայոց ՌԿԻ ի թագաւորութեան Հահաբաւին»

Թիւ 27. բաղրադիր. թուղթ 2. «Զվերջին նորոգող ծաղկազարդ ու Գանձարանիս... պարոն Տէր Գրիգոր արհեպիսկոպոսն որ ետ նորոգել... յիշայտակ... պապն իւր պարոնմելիք Յուլիպէկին և իւր կողակցին Գուշաղին և իւրեանց զաւակացն պարոն Աղայպէկին, Մելիքպէկին, Սարուխանպէկին, Ատեփանոս կրանաւորն և միւս Ատեփանոս եպիսկոպոսին և զսաեւրաց իւրոց Ղիթֆարին, Սիդանիւռնին, Խանուսաղին... ծնողաց իւրոց պարոն Մելիքպէկին պարոն Խաթունին և եղբարցն իւր Յովնանէս երկն Գիւլպէկին և եղբարորդոցն պարոն մելիք Պալատան պէկին, Տէր Սիմանէսին, Տէր Ատեփանոս կրովնաւորն... և որդիք պարոն Պալատանին Մելիքպէկին, Հահիպէկին, Յուլիպէկին, Ատիպէկին... և մայր պարոն Պալատանին Կալաթիւսանու մն... և հարսն իւր Խաթուն Սիդէն, Խանուսաղին... Վաղմեցաւ ու զիրքս թվն ու հայոց ռհն ին... նորոգեցո զիրս այն տարին որ աղզն վրաց Մովսէս առին անուն նորայ հեծեւալք հաստ ի Գանձակ քաղաքս որ աշխատ Գանջալ ասին... յորժամ լուան (Վաղարշ) դարն վրաց փախաւական եղին ի նմանէ և յանիրաւ ազդն վրաց արձակեցո ի վերայ հայոց ազգիս Գետաշինու հետ մինչի Պարսումեցիք ու աւուր զերացուցին զաշտ ու սար հալք և թուրք ի միւսին և զձեռն անկեալն զոմն ոպանին, զոմն վիրաւորեցին և բազումս գերի տարան... ես... Վաղարշ... քահանայ... խիստ թաւանվեցայ ինչ մասիւ մերի գոհութիւն Աստուածոյ իմ մեղացն բրկցո Աստուած և զամենայն ինչս իմ բողոքմ գերանք ու շատ աւանութս եկեղեցոյ իմ գերի տարան և հայրն սպանին... ապա... եկի ի ս. յուխտս զասիւլանայ, զսոյս զիրքս կաղմեցի ոսկո մի բուն գրեցի...»

Թիւ 28. բոլորգիր. թուղթ. «Յիշեցէք զվերջին ստացող ս. աւետարանիս զմէլիք Մուշկաթաբուն որ ստացաւ զսաւ ետ ի նորոգեալ յիշատակ... հօրն Աղամիրին և մօրն Սարվարին և որդոցն Տր Թովանէսին, Աղափրին, Հախնաղարին, Մարտիրոսին, Մինասին, Ալեքսանդրին և Մուշկաթարի կողակցին Ջիմաթին, մամ Աղիպին և հարսնեքուն Եղիսաբեթին, Գոգալին, զոտերն Խանուսին Գուլամբարին, Այլ և յիշեցէք զՏր Աղարիէն, Սարգիսն, Աղամն, մեծ հարսն Գօղալն, Զանապն, Գուլաղան... յիշեցէք... զԽուտարաշխն և որդի սորա Զանիմանն և որդի նորա Աղամիրն և որդի սորա Մուշկաթարն և իւր որդիքն Տր Թովանէսն և զուստըր սորին Հոռոմէն, Աղամիրն, Հուխարն, Մարտիրոսն, Մինասն, Ալեքսանդրն... և երրորդեցաւ ս. աւետարանս ի դաւառս Զիւլի ի զիւղս Բագանիս թիւ ՌՁԱ. . ի թագաւորութեան Պարոնի հինգերորդ տմի:

Թիւ 29 բոլորգիր. թուղթ. «... վերջստին նորոգեցաւ և կազմեցաւ ս. աւետարանս ի քաղաքն Խօ ի դուռն ս. Սարգսին ձեռամբ... Սարգիս զպրիւթ թիւ ՌՁԱ. հայրապետութեան Էջմիածնայ փյիլպոս կաթողիկոսին, թագաւորի Հանսաֆուն... (տարբեր գրչից) յիշեցէք զմամոհար Դուրմիշն և զկողակիցն Անախաթունն որ ետուն վերստին նորոգել... զՏր Թովանէսն, որ սակաւ մի աշխատեցաւ ի կազմել...»

1ր. Վերլստին ըստացայցաւ զըն բարեմիտ և զհնդահոգի սըրբաւնեալ կըրաւնաւոր Տր Աբրայհամն և ծերունի Տր Աբրահամն և կողակիցն, Մարգարիտն և որդիքն, Սիհունն, Ներսէսըն և կողակիցն Գոհարին, Հահուսին և որդիքն Խալօին, Պապօին, Ոհաննին, Մուսէսին, Հարունին և զսաեբաղըն Խառմին, Պաւհարին...»

Թիւ 30. բոլորգիր. թուղթ. «... ես Միսակ կրօնաւորս վերստին ստացաւ զաւետարանս ի հալալ արգեանց իմոց յիշատակ հոգո իմո. և... հօր(ս) Ահլիմանին և մօրն Մարեանին և եղբարցն Թոհաննիսին, Ասլին, և կանանց սոցին Թիւղալին, Խանապին, և որդաց սոցին Մկրտչին և որդոցն Բաղդաս-

տարին, Թունանին, Թոհանին, Գրիգոր սարկաւագին, Թաղոսին, Մարտիրոսին... Էվազին, միւս Գրիգորին, Մանկին, Սրգսին, քվերցն Մարին, հարսն Գուլաղին... ի թիւն հայոց ՌՂԹ. ի թագաւորութեան պարսից Խահսէն որդի Հահապագին, ես Ալսանցի Ահլիմանի որդի Միքաէլ կրօնաւորս ստացաւ զս. աւետարանս...»

Թիւ 31. բոլորգիր. թուղթ. «գրեցաւ զմատենան (աւետարանս) ի թրքիս հայոց ՌՁԱԴ-ին ի հայրապետութեան Տն ֆիլիպոսի ի արհիեպիսկոպոսութեան Սաաթէի... վարդապետին Ներսէսի... և թագաւորութեան տանկոց Հոհապոսին... ևս... Նազարէթ... գրեցի զսա ի լաւ և բնաւ որ օրինակէ... Յիշատակ... կողակցուն իմոյ... և իւր ծնողացն Վարդագոյին և մօրն Սաաթին և եղբօրն Կիրակոսին, Ամիրխանին և զստերացն Գուլասարին, Ունդիստին... ևս... Սերիթուղթս որ եմ հօր կողմանէ ազգաւ հայ, ամուսին հռոմայեցոյ, որ ի մեռանել առն իմոյ ըստացաւ (զաւետարանս), և կամաւ իմով ետուն զսա յիշատակ ի յերկիրն Գիլգիլայ ի գեօղն Բանազուրայ... գրեցաւ թիւն ՌՁԶ...»

Թիւ 32. բոլորգիր. թուղթ. «Զվերջին ստացող ս. աւետարանիս... տանտիկին Սաթին... (յիշատակ) հարն Աւալին և մաւրն Անայ խաթունին, կողակցին իւրոյ ֆերգուլէ և որդոցն Մարգարին, Խաչիկին և ետ... ի դուռն ս. Վարդանայ... և ետ կարողութիւն տկար մարմնուս Թումայի որ կազմեցի զս. աւետարանս ի թիւ ՌԽ. և զս. ուխտիս մերոյ, ս. Թովանիսոյ միարանքն զառաջնորդ զԶաւարայ բարունի վարդապետն, զՏր Վարդան արքեպիսկոպոս զՏր Մարգարէն, զՏր Աւետիսն, զՏր Թախրէն, զՏր Գրիգորն, զՏր Սարգիսն, և զհանգուցալ զհայրն իւր Թովսէփ վախիդապետն... Միաբանք ս. Սեփանց զՏր Թումայ արքեպիսկոպոս զՏր Մարտիրոս արքեպիսկոպոս, զՏր Յեսայի արքեպիսկոպոս, զՏր Հարապետ եպիսկոպոս, զՏր Թովանէսն, զՏր Վազարն... 1ր. Տր Թովանէս նորոգել ետ զսա յիշատակ... հօրն Վասուսին և մօրն Պէկամին և կողակցին իւր Գաթանին և որդիքն իւր Ալեքսանդրն, Կոստանդինոսն, Պաւստան և զուստըն Մա-

ին, ի թաղաւորութեան պարօրից Հահառւ-
թան Հիւսէինն և ի Հայրապետութեան Տն ա-
ւելծիմիածնայ Տն հանգուցեալ Նահապետ
Կթղին, ի տեղութեանն գիւղաքաղաքիս
աղայ ստաղ պէկին և ի յսանութեանն հայ-
ոց Մէլիք Ամիր խոնին ի հայրապետութեան
ս. Աթոռոյս Թաթէի Յովսափ. վարդա-
պիտին:

(Գիրքս Հատնց վարժ է) 1^ր. Աւետա-
րանի յիշտ. գրուած ՌՃԼԳ-ին:

Թիւ 39. Նոսրի թուղթ. «. Ուստայ
աւսիս առի քարոզչիւրդս ի հալալ վաստակոց
իմոց և ծնողքն իմ Գրիգորն, պապն իմ
Աւաքն և իմ հօրեղբայրն. վարդանն,
Էվոզն, Ուստայ Յովանէն, և ի եղբարքն
իմ Աղայճան, Միրզան, Մանին և մայրն իմ
Խանումն, մամն իմ Սաշին և քվերքն իմ
Հահպէկն, Հահնապն, Կուլնապն, Կօզալն և
որդիքն իմ Հարհնին, Կուլնազարն, Հախնա-
զարն, Ալին, Քասպարն, Պուղին և թոռն
իմ Ապահն և դստերքն իմ Խանփարն,
Հահփարն, Սարգիս երէցս, գրեցի. թիւն
ՌՃԼԳ. . . »:

Թիւ 40. Նոսրուպիւր. թուղթ. «. Յէր
Յոհաննէս, որ նորոգել ետ զսոյ յիշատակիւր
ծնողաց Կոստանդին և Ազիզին իւր կողակից
Մահրուրին և իւր որդի Գոստանդին և Ու-
հանն, իւր դուստրն Սարինոսն, Հահպապն և
Ոսկին և իւր եղբար «Լասումն» Տը Խաշա-
րումն, Ղազարն, Պալասանն, իւր քուր
Մախմուրն և ս. աւետարանիս յիշատակ
ովոյ Ղըզըլն. և Կազմեցաւ ս. Անտարանս
սուգադիմ զոգա եկեղեցին ի թ. ՌՃՂԲ. օգ-
ոթն-ին. . . ձեռամբ Թաղարեցի. Մահաեսի
Ծատուրին:

Թիւ 41. և 43. Թարիխ կամ ժամանա-
կագրութիւն. Նոսր. թուղթ. ՌՃԿԶ.—ՌՅԵ.
օր. այսպէս. «Ավան ուղբաշին ուր եկաւ Հօշ-
վայ քարըն մտաւ սահիբ խուրուշ իւրով.
ՌՃԿԶ. . . »:

«Օոմանլուսն որ քարըն կալաւ Ավան
ուղբաշին իրախաւ քինաց. և այլն:

Թիւ 42. Աղօթք Նոսրուպիւր. թուղթ. և
շարական՝ երկաթապրով գրած. «Եիշատակ է

այս մէկք Թամարային ի վոյելումն Տը. Սա-
մաէլին:

Թիւ 43—46 մաղաղաթ. հաղիւ նշմա-
րելի գլխապիւր երկաթապիւր գրութեամբ.
հաւանականութար ս. Գիրք (Աւետարան):
Թիւ 46 ի վրայ կայ մի մարդադիւր:

Թիւ 47. միջին Մեարութեան երկա-
թապիւր. համարարուոի խորան. ՈԼԹ-ից.
2 կամարներ, մէջը մարդուռիւծ պոչը օձից.
տակը մի չղթալաձև միմեանց անցնող առ-
ուերով գրած. Տը Լժ ողորմեա Ռասակիսի
ամէն.՝ ոսկեգոյն, կապոյտ, սև, կարմիր և
կանաչ գոյներով:

Թիւ 48. Յովհաննէս Աւետարանիչ աջով
օրհնում է Տը Յոհաննէս, եպ. արքանդօր.
ստացողի զրոցս. որը և ծռնկ է չղթի նրա
առաջ. ամպերի միջից երևում է Տիրոջ
ձեռքը օրհնելիս: Գեղեցիկ է:

Թիւ 49. մի խորան է կոնաշ, կապոյտ
և ոսկեգոյն թանաքով:

Թիւ 50. մաղաղաթ քառակուսի շրջ-
ջանակի մէջ «հրեշտակք իջեալ ի գերեզ-
ման. ցած. «կոյտ, ապա Յոհաննէս, Պետ-
րոս, Տը Յս յարուցեալ ի մեռելոց. կանաչ
զգեստով. խաշաձև լուսաթափով 1^ր Մա-
թէոս, Մարկոս, Ղուկաս, Յոհաննէս 2 ձեռ-
քով Աւետարան թռնած կուրծքերին Բոլորի
գլուխներին և ու լուսաթափ. կանաչ, կա-
պոյտ, կարմիր շերտաւոր զգեստով:

Թիւ 51. մաղաղաթ. թանաքակեր.
դարձեալ ձախից աջ. կարմրազգեստ թևա-
ւոր հրեշտակ. Մկրտիչն Յովաննէս, աջ ձեռ-
քը Յի գլխին. քա Յորդանանում. վերեւից
Ս. Հոգին և մի աջ. տակը գրած «Դա է որ-
դի իմ սիրելի. բոլորը լուսաթափով, Փրկի-
չինը խաշանման 1^ր. առաջ, ցած՝ էջ և
եզն. ցած. մանուկ Փրկիչը մտուրի մէջ խան-
ձարուրով. տակից ցած՝ Մարիամ Աստուա-
ծածին. ապա վերև մոգեր իրենց ընթաները
ձեռքերին, ցած՝ Յովսէփ և հովիւներ, մէկի
զրկին պառլ. միւսի ձեռքին վայտ և ապա

ամբողջ հաւել Մոսկուի առաջ գրած է. «քա լի՛ծ քո ա՛ր ծննդեամբդ ոգորմեա վրա-
րանիս յոգնամիղ նկատի»։ Համալսարանութիւնը
կատարելապէս բացակայում է։ Իսկ տրտա-
յայտութիւնը խիստ որոշ է։

Թիւ 52. գլխագիր երկաթագիր։ մա-
յաղաթ։ Նորածն խորան։ օղակածն սկզբ-
նատառեր։ աղմուս։ Աւրճեացոյց ըզ Յր...
խազիրով։

Թիւ 53. մաղաղաթ։ համաբարբառի
մի գեղանկար խորան է։

Թիւ 54. մաղաղաթ։ համաբարբառի
խորան՝ հին գոյններով (կարմիր, կապոյտ,
սև գեղին)։ 1^թ. ո. ներքեւ։

Թիւ 55. մաղաղաթ։ հին պատկեր-
Աւետումն։ Մարիամ Աստուածածին ձեռ-
նառարած՝ առաջը հրեշտակ։

Թիւ 56. մաղաղաթ։ հին նկար։ Փրկիչը
բարոզում է և ժողովուրդը բազմած լսում է։

Թիւ 57. նտարդիր 10 թուղթ. 2^թ. վե-
րարկու հագած մի մարդ գլխին չալմա՝ ոտ-
քերը հորեղոնական զրած և աթոռի վրա
նստած։ ձախ ձեռքով պահում է մի քառա-
կուսի տախտակ։ որի վերին 2 ժայրերը ամ-
բացած է առատաաղից կախուած թելից։
այդ առիտաակի վրայ կայ մի շրջանակ՝ որի
տակ ամբացած է ծաղկելու մաղսողաթը
կամ թուղթը։ նստած մարդը աջ ձեռքին
զրիչ՝ նկարում է մի խորան։ Առաջը սեղո-
նի վրայ։ բաժակ։ ջրաման և դանակ։ Աւեր
գրած է։ «Ծերուն ծաղկողն է։»։ նկարս հայ-
կական ցրչութեան մի ընտիր պատկեր է։ 2^թ.
ուսուցիչը վերարկուով և չալմայով ձեռքին
դիրք։ առաջը 2 աշակերտներ ձեռքերը դէպ
ի դիրքը մեկնած և բ-ը առաջնի ծնկի վրայ
նստած։ նման պոստով։ միւրաքաւ որի վը-
խի վերև գրած է։ «Իրաւիս քհնյն. է սաա-
ցող ո. աւետարանիս. փորքերի գլխի
վերև Սեփականս հ. որ յիտ Բ. ամի քհն-
եղև. մի ու որդին Բովանես. զպրոցական
դասատուութեան անդին և տրտայայտիչ
մի նկար է. թվ. 2^թ է. 3^թ. Յանկնահապետաց։

դաստաւորաց և թագաւորաց։ հրէից. Հայոց
(Վաղարշակի պատկերը։ զուտ պարսկա-
կան է. վերարկու դեղին. և նոսմաս
թագ Մեծն Վարդանի պատկերը նոյն-
պէս պարսկական իշխանի նման է։ շոքած։
կանաչ վերարկու։ մէջքին պատի։ գլխին
պարսկական գլխարկ։ նոյնպէս և Աշոտ Բաղ-
րատունին) Վրաց։ Փռանկաց (Երուսաղէմի)։
Աղուանից։ Հոռվմայեցոց։ Պալսից։ (Ար-
շակունի)։ Ցանկաց։ կաթողիկոսաց Հայոց։
Վրաց և Աղուանից։ եպիսկոպոսաց Երու-
սաղիմի։ պալսից։ պատրիարկաց Անտիո-
քայ։ Աղէքսանդրու։ Էփեսոսի։ Կ. Պոլսոյ.
7^թ. պատմագիրք։ ի սկզբանէ. 8^թ. լծածուկ
գիրք Հրէից. սրբոյն Կղմայ թէ որ դիրք ըն-
գունելի է։ Ամէն մի իշխանութեան ա-
ներկայացուցչի պատկերը գծած է։

Թիւ 58. 9 թուղթ համաբարբառ գե-
ղեցիկ խորաններով. ա. և բ. Աստերիս
(2^թ. 3^թ.) 4^թ. Կարպիանոս. ոսկեպոյն։ կա-
պոյտ։ կարմիր։ կանաչ և սպիտակ ներկե-
րով։

Թիւ 59. 5 թուղթ. Թիւ 58-ի 2 և 3
թղթերի մէջ. նկարողն է Արու խաբուն 1^թ.
Մարիամ Աստուածածին՝ առաջը զիրք։
Գաբրիէլ աւետարներ հրեշտակ ձեռքին ձի-
թենի. 2^թ. աշակերտներ 2 շարք նստած.
Փրկիչը լսանում է Պետրոսի ոտը։ որ գլու-
խըն է ցոյց առլիս 2^թ. Գրիստոս խաչը ուսին։
զինւորներ և կանայք. 3^թ. յարութիւն Ղա-
ղարու։ Փրկիչ և աշակերտներ։ Մարիամ և
Մարթան։ նրա առաջ ծնկաչոք. մէկը ալի
բերնից վերցնում է ժայռը և Վաղարշոս
երեսում է պատանքած. 3^թ. մուսն յերու-
սաղէմ. Փրկիչը էչի վրայ. աշակերտները
ետևից։ առաջը մեծ բազմութիւն. տրմա-
ւհնու ծառերի վրայ մարդիկ ճիւղեր կըտ-
րելիս 4^թ. Աւերումն զԺողոց. Փրկիչը՝
ետևից Դաւիթ. Սողոմոն և այլք. ոտքերի
տակ խաչ. բռնած Աղամի և Եւայի թակից.
4^թ. Համբարձումն։ Մարիամ Աստուածա-
ծին և աշակերտներ. 5^թ. Հոգեպաշտաս
Մարիամ Աստուածածին և աշակերտներ.
5^թ. Խաչն տէրունական։ շորս կողմից հրեշ-
տակներ փող են հնչեցնում։

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ 2.

ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ ՊԱՀՊԱՆԱԿՆԵՐ

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՀԻՆ ԿԱՄ ԳԼԽԱԳԻՐ ԵՐԿԱԹԱԳՐՈՎ ՄԵԾԱԴԻՐ ԵՒ ՓՈՔՐԱԴԻՐ

1. Աւետարանական Հատուածներ.

Թիւ 1. Ամենամեծը 38x26 (ՄԳ)
Աւուրց և առ աշակերտան եկեղեցին աւուրք...
(ՄԺԱ) որ խնդրիցէ զանձն իւր... :

Թիւ 2. «Յորժամ ելանլիցէք անտի թաւ-
թափեալիք զվառի... երդուաւ նմա բազում
անգամ թէ զոր ինչ խնդրեսցես յինէն տաց
քեզ... :

Թիւ 3. (ՄԺԶ) «Իբրև մերձեցաւ առ
Յիսուս համբուրեաց զնա... իսկ Պետրոս ու-
րացաւ և ասէ. ոչ զի ահա զնա (ՄԶԴ) :
Բ-ի վրայ կայ մի պատկեր եղծուած կանուս
կարմիր թուով :

Թիւ 4. (ՄԺ) «Ինն աւր Բաղարջակե-
րացն յորում աւրէն էր զէնուր զպատեքն...
մատնել զնա մեկուսի յամբողջն (ՄԿԴ) : :

Թիւ 5. (ՅԺԲ) «Նոքա պատասխանի
ետուն և ասեն. մահապարտ է... Յայնժամ
տեսնաւ Յուդայի որ մատնեացն (ՅԺԲ) :

Թիւ 6. (ՃԿԲ) «Եւ նորա սկսան աքրո-
միլ և ասել մի ըստ միոջէ... Յայնժամ թու-
ղին զնա աշակերտքն տմենեցին... (ՃԶԵ)
4 թուղթ :

Թիւ 7. «Ասեն ցնա հրեայքն. զքառա-
սուն և զվեց ամ շինեցաւ... Պատասխանի

ետ Յովհաննէս և ասէ. ոչ կարէ մարդ առ-
նուր... :

Թիւ 8. (ՄԺԶ) «Իսկ Թովմաս մի
յերկոտառանիցն... և Թովմաս անուանեալն
երկաւորեակ և Նաթանաէլ... :

Թիւ 9. «Եւ զոր յունկանէ խաւսեցա-
լուք ի շտեմարանս... Զի ոչինչ է ի ծածուկ
որ ոչ յայտնիցի... » (ՃԽԵ) :

Թիւ 10 «Գիտաց Յիսուս եթէ կամին
հարցանել ցնա... զի զուք զիս արեցիք և
հաւատացիք եթէ յիշ իւր... » (ԶԴԷ) :

Թիւ 11. «Կայր Յիսուս ընդդէմ զան-
ձանակին տեսանէր թէ զիարդ... » Յտուն
միայն ընթեռնի :

Թիւ 12. «Եւ ի ճանապարհին հարցա-
նէր ցաղակերտան իւր և ասէր զո՞ր ուտեք
ասեն զինէն... երթ յետս իմ սատանայ...
ք. սինակի կէտը կտրուած :

Թիւ 13. (ՂԿ) «Եւ որոյ պէտքն էին
բժշկութեան բժշկէր... քարոզիլ զտրջայու-
թիւնն Աստուծոյ... Ի վրայ ծառադարդ :

Թիւ 14. «Ոչ է քարուք առնուլ զհաց
մանկանց... զի խից լսել տայ և համբոյ
խաւսել... :

Թիւ 15. Բաժակաց և ռադմանաց և պղնձիաց և մահնաց. և ուր և մտանէր ի գեաղա կամ ի քաղաքս կամ յագարակս ։

Թիւ 16. (ԿԵ) Եւ նոյն ժամայն ճեպեաց զաշակերտան մտանել ի նաւ ։ Եկին Փարիսեցիքն ոկտան վիճել ընդ նմա և խընդրէին ի նմոնէ ։ Թիւ 14—16-ի սկզբնառաւ երը ոսկեղոյն կանաչ կարմիր և կապոյտ թանաքով են ։ Բ-դ թղթի վրայ կնիք ։ Է. ծ. Թ. Ծ. Վրդ. 1820 ։

Թիւ 17. Եւ այս իբրև ասաց զնոց և կոչեաց զՄարիամ ։ 5-6 տուն եղծուած ։

Թիւ 18. Եւ զարմանային ընդ վարդապետու թիւն նորա ։ և զնոց զհետ նորա Սիմովն և որ ընդ նմայն ։

Թիւ 19. Եւ ի մշակաց անտի ասաց ի պաղոյ ալիւոյն ։ զի ոչ հայիս յերևա մարդկան ։

Թիւ 20. Եւ խորհիւր զայդ ի սիրտո ձեր ։ ով կարէ թողուլ զմեղս և թէ ոչ Ած ։

Թիւ 21. Եւ յետ վեց աւուր առնու ընդ իւր Բս զԳեորգոս ։ 2 տիւնակ միտյն ընթեռնել ։

Թիւ 22. Եւ յայտարիկ էջ Բս ի Կափառնայում ։ քակեցից զստաճարդ ։ (Բ. Ի. Գ.) ։

Թիւ 23. Եւ յատասխանի ետուն Փարիսեցիքն և ասան ցմիմեոնս ։ (Դ ժաւարն թեռնել) ։

Թիւ 24. Եւ ընդնչիմք ի ժողովըրդենէն ։ զի ամենեքեան զիտէին զԹաւհաննէա թմարդարէեայ ։ հարկանեկին և զամանս սպանունեկին ։ Բ-դ երեսը անընթեռնել ։

Թիւ 25. Եւ ասուցանէր և ասէր զրեւոյ էր թե առն իմ ։ խորհելն ընդ միմեանս և ասելն թէ ասեմ ։

Թիւ 26. Եւ պատուիրէր նոցա և ասէր ։ զպոյշ եղբորդ ի խմորդ ։ բացաւ և ասէր ։ ասա տեսունեմ զմարդիկս զի չըջին ։

Թիւ 27. Եւ Ուրի մարդոյ մտանելոց է ի ձեռս մարդկան ։ քանզի ուսուցանէր զաշակերտան իւր և ասէր ցնոսա ։

Թիւ 28. Եւ հանդերձ նոցայ եղեն սպիտակ ։ և զՈվհաննես զեղբայր նորա և հանէ զնա ։ Բոլորիւր զանազան բառեր ։

Թիւ 29. Եւ ամոր մտանէ ընդ բերան ։ պատասխանի ետ նմա Պետրոս ։ (ԽԷ) ։

Թիւ 30. Եւ նկատ ի ձեռս ասպաղապ ։ 2 կողմից կարուած ։

Թիւ 31. Եւ զկին նորս և զորդիւս և զամենայն որ ինչ և ունիցի հասուցանել ։ և իբրև սկսաւ թռնուլ ։ (ՃԵ — ՃԵԸ) ։

Թիւ 32. Եւ Ած զոտան քի և հերով իւրով մաքրէր զոտս նորա ։ զիս ոչ հանապաղ ընդ ձեզ ունիք ։ Կիտաւ ։

Թիւ 33. Եւ ամեն ամեն առեմ ձեզ ։ ոչ ծառայ մեծ քան զար իւր ։ Գնեաին զոր պիտայ իցէ մեզ ի տաւնիս ։ Կիտաւ ։

Թիւ 34. Եւ այլին այն տառապեալ շատ արկ քան զամ ։ զի աւելի դատաստան ընկալցին ։

Թիւ 35. Եւ յայնկոյս Թորդանանու որում դաւ վկայեցեր ։ իբրև զկտաց Բս և թէ լուան փարիսեցիքն ։

Թիւ 36. Եւ ոչ ծանեան զԱծ ։ որ առաքեալսն զիս ։ այլ ևս ընտրեցի զձեզ և եղից զձեզ զի դուք երթայցէք ։

Թիւ 37. Եւ որ այդ ոչ ոչ գործեաց ։ մեղ ինչ ոչ գոյր ։ այլ զնոյնս արասցեն ընդ ձեզ վասն անուան իմոյ ։

2- Առաքելական թղթերից Պողոսի եւ այլն ։

Թիւ 38. Եւ ք երբեք զին սրբոցի իւրով թոշակաւ ։ զի զհրեայն շահեցոյց եղէ ընդ աս թինաւք իբրև ։ (Երբ. Թ. ԳԷ) ։

Թիւ 39. Եբրեւ գրեթէ զի գրեհայտ շահեցայց . . (վրան բարեգիր գրութիւն. եբր. Ժ-ԺԱ)։

Թիւ 40. Այլ յորժամ միւս անգամ մուծցէ զանդրանիկն . . . զժուարընթեռնիւս . երեոք ըողորկրով ծածկուած։

Թիւ 41. Յանաւրէնութեանց ժողովըդեան իմոյ իմա՛հ վարեցաւ . . (Եսայի մարգ.) Ցուցանեմ ձեզ եղբարք պաւտարանն . . (Սորն. Բ.)։

Թիւ 42. Սաղմոս Վյք պահելին զունայնութիւն և ըզստութիւն . . (2 սուսն)։

Թիւ 43. Աղօթք. — Անդ ամբապահեալ զպիղծ վիշապն . . . արժանի լիցուք երկնասիին կենացն (ՅԹ)։

Թիւ 44. Գործեցին զարդարութիւնս հասին աւետեաց . .

Բ. ՄԻՋԻՆ ՄԵՍԻՊԵԱՆ ԵՐԿԵԹԱԳՐՈՎ
ՓՈՒՐԵԱՊԻՐ ԵՒ ՄԵԾԱՊԻՐ

2. Նոր Կտակարան. Աւետարան.

Թիւ 45. Եւ երթային զհետ նորա ժողովուրդք ըաղումք ի Գալիլեէ . . (ԻՉ) . . աշնպէս լուսաւորեացէ լոյս ձեր առաջի մարդկան (ԼԳ)։

Թիւ 46. Էւ այնցալուր ի թուշունս երկնից . . ոչ ապարէն հոգի տուաւ եւ է քան զմարմինս։

Թիւ 47. Եւ ասէր Յիսուս առ հրեայան . ամէն ամէն տակմ ձեզ կթէ ոք . . :

Թիւ 48. Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց . . :

Թիւ 49. Եւ զարժաւ Յո զօրութիւն չափայն ի Գալիլեայ (ԺԶ) . . ոչ ոք ի նոցանէ որբեցաւ . . (ԻԲ)։

Թիւ 50. Եբրեւ ոչինչ կարի հետի էր ի տանէն. (ԿԷ) . . և եւ զըոյցս այս (ԿԷ)։

Թիւ 51. Եւ Յո ասէ. Հայր թող դոցա . . ասէ ցնա նախանայէլ . .

Թիւ 52. Մէք ալն ունեալ իւր նա է ուր իրկեցն . . և եին հանապաղ ի տուածրին . . գովեին և տարհնին զՆՃ (Մարկ)։

Թիւ 53. Արկանել դորա զիւղդ ի մարմին իմ . . ոչ արարէք միում ի փառկանցս յայցանէ։

Թիւ 54. Ընթաց թողեալ վաղվաղակի զնաւն և զհայրն իւրեանց . . երթային զհետ նորա ժողովուրդք ըաղումք ի Գալիլեէ . . (ԻԳ) . . Բ. անընթեռնիւ։

Թիւ 55. Ինմին ժամուն ցնծացաւ Յո Հոգովն սրբով . . ուր արար ողորմութիւն զերա նորա . . (ձախից կտրուած)։

Թիւ 56. Եւս պատասխանի ետ և ասէ. ոչ միայն հացի . . զամ թագաւորութիւնս արհիւս . . :

2. Հին եւ Նոր Կտակարանի հատուածներ.

Թիւ 57. Ընթերցուածս Յեռայեա մարգարեէ. Եւ յայլս ասէ Տր . . հեթանոսաց ասէ Տր . . եբր. թղ. Եղբարք ունիմք մեք սեղանս։

Թիւ 58. Արդ զայս ասեմ և ուխտեմ ի Տր . . (Եբր. թ. 11) . . սիւնակ ևս մարդարէութիւն . .)

Թիւ 59. Զփառս հեթանոսաց զմանկունս դորա . . (մարգ. Ես. ?) . . Այլ մեք պարտիմք զոհանալ . . աղաչեմք ի Տր Յո քո . . զի հանդարտուք . . (Թեաղ)։

Թիւ 60. 2 թուղթ ճաշոցի. Եւ մաստաի շինեաց իւր տուն և կանգնեաց սիննըս . . (յԱռաիւց) . . Եւ ելեալ Յո ի կողմանս Փիլիպպեա . . զփախանս արքայութիւնից . . (Մատթ)։

Թիւ 61. Վարդապետին երեկոյնն
էլյանն ի լիւսռնն... (Ճաշոց)։

«Քանզի ճաճան է լի զօրութիւնն...
(Առաւել)»։ Այսպէս ասէ Տր իւր ի վերայ
լերինն քարձու... (Մարդ. Եսայ)։ «Եւ
եղիցի որ միանգամ մնայցեն յամ աղ-
ղաց»։ Տն ամենակալի յառուր յայնմիկ...
(4 թ. 17,5×13,3)։

3. Հին Կտակարան.

Թիւ 62. «Եւ ամաչեացեն ամ որ... զրե-
րան իմ որպէս սուսեր սուր... (Եսայի)։

Թիւ 63. «Էջ նիւտ ի գետնի օրիորդ
դուստր Բաբելացւոց... ի վերայ քո զի մի
սատակեցից... (Եսայի)։

Թիւ 64. Ճաշոցի կտոր. «Առ Թակալը
գաւազան... (Ծնունդք)»։ «Եւ եկն նեման
կառաք և երկվարաք... (2. Թդ.)։

4. Այլ ևւ ալլք.

Թիւ 65. Վկայաբանութիւն 2 թղ. «Եւ
զինի կատարելոյ առանին խըմպեալ ամպոյ
բազում անձրեւ իջանէ ի շնորհաց ու հոգ-
ւոյն...»։

Թիւ 66. Սիւքիասի և Պողիկտէի վկա-
յաբանութիւն. սկզբից և վերջից թերի.

Թիւ 67. Վկայաբանութիւն ս. քա-
ռառնիցն. սկզբից և վերջից թերի.

Թիւ 68. Վկայաբանութիւն Եղիա.
ղարու. սկզբից և վերջից թերի.

Թիւ 69. Աղօթք. — «Որ ի ձեռն ու երա-
նեալ մարդարեին քո Մովսիսի... (Մաշտոց)։

Թիւ 70. Աղօթք ննջեցեալի. «Գոհա-
նամք զքէն հայր տն մերոյ յի քի...
(Մաշտոց)։

Թիւ 71. Քարոզի հատուածներ. 3 թ.

Թիւ 72. Համաբարբառի յառաջարան
(կիտառ). բոլորքիւ «Ի մեծ թվականու ե.

Հայոց Վ.Ի.Դ (?) և ի քի մարդեղութեան
ՌՃՀԹ (?) և սրբոյն Լուսաւորչին ՌՃՀԹ.

Թիւ 73. 2 թղ. Սաղմոսի մեկնութիւն.
մէկի վրայ գրած է. ի ԹԶԶ սաղմոսն որդ-
ւոցն Կարթայ. 29. ասէր Ադոմայ է «զէ
թանսոսաց կոչումն և իրկութիւն...»։

Թիւ 74. Թուրք. Քարսք. «և այսչափ
իրաւունք դատաստանի...»։ լի երկաթն-
մտութեան մտոն։

Գ. ԱՆՑՄԱՆ ԵՐԿԱԹԱԳԻՐ.

Թիւ 75. Մաշտոց. «Դարձեալ երկը
պողանեմք... և ապա մեկուորի տառայէ գա-
ղաւթս զայս ի վերա ձիթենւոյն. քո լիժ
մեր որ վասն բազում...» (323-դ թղ.)։

Թիւ 76. Մաշտոց. «Տր լիժ հայր ամե-
նակալ...» (3. թուղթ)։

Դ. ԲՈՂՈՐԳԻՐ ԱՆՑՄԱՆ ՄԵԾԱԳԻՐ.

Թիւ 77. Ճառ բնութեան խնդրի մա-
սին. «2/ք ինչ դառն շարիք և մեծ հերձ-
ուած քան զայն որ բաժանեն զքի միացեալ
բնութիւն...» 6 թուղթ.

Թիւ 78. Մագաղաթ բոլորքիւ. «Որ
զգրուեալսն տնօրինէ անրռնադատ...»
(աղօթք)։

Թիւ 79. «Եւ անցեալ ընդ այն էլի
եաեոս այր մի զի նստէր...» (ՀԱ)։

Թիւ 80. Մարգարեին ձայնեալ ըզգո
զբաջումին... (11 տ. շրին.)

Էռթիւն անեղ անբաժանելի. (8 տ.)
Աստուածածին անհարսնացեալ (6 տ.)

Թիւ 81. «Դու ես քո աղբիւր կե-
նայ...» (11-2 տ. շարական)։

Թիւ 82. Սաղմոս «Ոչ զնացի ես ընդ մե-
ծամեծս և ոչ ընդ այնոսիկ...» «Թիշեալ ար
զԴաւիթ...» «Աժ լիժ իմ նայեաց առ իս...»
«2այնիւ իմով ես առ ար կարդացի...»
(լուսոնցապարդ, ռեկեցոյն կարմիր կապոյտ
թանաքով)։

ՊԱՏՃԵՆՔ Ա.

ԿՈՆՎԵՆԱՅ, ՀՐԱՄԱՆԱԳՐԱՅ ԵՒ ԱՅԼ ԿԱՐՆԻՈՒ ԹՂԹՈՅ ՎԵՐԱԵՆԵԼՈՅ ԹԵՄԵՆ
ԱՐՅԱԼԻԱՅ, ԵՒ ՅՈՒՅԱԿ ԶԵՌԱԳՐԱՅ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԱՅ:

Թիւ 1-ը տեո ՈՂ. Ժողովո՞ւմ: Թիւ 5:
Թիւ 2-ը՝ Թիւ 4. Թիւ 3-ը՝ Թիւ 3. Թիւ
4-ը՝ Թիւ 2:

Թիւ 5. Ներսէս Կաթուղիկոսը գրում է
Դիզակու Սպիտակ վանքի զիւ զայններին, որ
իւր ներկայացուցիչ Ուննէս պարոն Տէրին
հարկերը լիովին հատուցանեն: ՌճԺԶ Թուին:
Կնիք. ՌՃԺԵ:

Թիւ 6. Սիմէօն Կաթուղիկոսը ՌՃԺ-ին
գրում է Թաղարեցիներին որ Նոքա սկզբից
Շաղկախու վանքի և Սպիտակ խաչի վիճակ են
եղել և թէ այժմ այդ վանքի վանահայր է
ձեռնադրում Յովնանէս պարոն Տէրին. և
յորդորում է որ հարկերը լրիւ նրան հատու-
ցանեն: Կնիք. ՌՃԺԵ:

Թիւ 7. Նայն իմաստով: Կնիք.—ՌՃԺԵ:

Թիւ 8. Յովհաննէս Կաթուղիկոսի
Թուղթը ՌՄԻԲ.-ին Դիզակի Գունե կոչուած
մասի գիւղացիներին (Հաթրուղու ձոր: Բա-
նազուր: Ծամծար և այլն): որոնք Սպիտակ
վանքի վիճակաւոր են. որով հրամայում է
աւաջնորդ ճանաչել Պետրոս եպիսկոպոսին:

Թիւ 9. Իսրայէլ Կաթուղիկոսը ՌՄԼԸ-ին
գրում է Սպիտակ վանքի զիւ զայններին որ
օգնեն վանքին և սովից ազատեն: Կնիք.
ՌՄԺԲ:

Թիւ 10 Իսրայէլ Կաթուղիկոսի գրու-
թիւնը որով պատմում է թէ մէլիք Շահնա-
զար իւր բոլոր կալուածները կտակել էր
Ջահանպախին: որովհետեւ Յուսէինը և
Ջուսէիտը մերժել էին ժառանգ լինել. բայց
Մէլիք Շահնազարի մահուանից 3 օր առաջ,
երբ լեզուն կապուել էր և անզգայ, Ջուսէիտը
խլում է Ջահանպախին կտակած հարստու-

թիւնը: Կտակը պատում է: Նոր և կեղծ
կտակագիր է հանում և կաշառքով խանին
և պէկին վաւերացնել ապիսի:

Թիւ 11. Իսրայէլ Կաթուղիկոսը ՌՄԻԼ-ին
գրուած թղթովս պատուիրում է վիճակա-
ւոր Ժողովրդին չվշտացնել ծերունի Պետ-
րոս եպիսկոպոսին. և յայանում է թէ ինքը
անձամբ ուխտի գնալով տեսել է Սպիտակ
վանքի միաբանների աղքատ ու թշուառ
կեանքը և յորդորում է վանական տուրքերը
լրիւ հատուցանել:

Թիւ 12. Սիմէօն Կաթուղիկոսի մխիթա-
րական թուղթը ՌՄԺԸ-ին գրած: Եկեղե-
ցական ապաշխարանքի ենթարկուած մի իշ-
խանին:

Թիւ 13—18. մասնաւոր նամակներ և
թղթեր մէլիքների և Ներսէս: Յովհաննէս:
մեծ մասամբ Իսրայէլ Կաթուղիկոսներին
(ուղղուած իւր զինայ Կերակա քաղաքին:
Տէր Դաւթի որդուն):

Ապա Ժողովածուի հետեւեալ թիւ
23—38 և այլ մի քանի թղթերը՝ կալուա-
ծագրերի: պայմանագրերի և այլ թղթերի
արտագրութիւններ:

Թիւ 19. 1104 թուին Սափար տառում
գրուած մի հրովարտակ Շահ—Սուլէյմանի:
որով հրամայում է Ղարաբաղի Բէգլար պէկիր
որ Դիզակ դաւառի Հաքարիմ գիւղի հայ
բնակիչներին պաշտպանէ Սուլէյմանցի թուր-
քերից: որոնք խել էին յիշեալ զիւղի ձմե-
րանոցը:

Թիւ 20. Նոյն բառերի կրկնութիւն
և նոյն իմաստով: միայն 1115-ին գրած և
Շահ Հուսէինին վերագրուած:

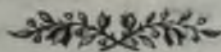
Թիւ 21. Փանահ խանի Յովհաննէս
Կաթողիկոսին (որդի Մեղիք պէկին) տուած
հաստատութեան թուղթը տաճկաց 1176
թուի Հաբան ամսուամբ որին ընտրում են
Հիւսիանի Գանձակի և Ղարաբաղի հայ ժո-
ղովուրդը իսկ խանը գթալով և ողորմելով
ըստ սափափ թագաւորների հրամայում է
նրան կաթողիկոսութիւն աւել իսկ ժողո-
վուրդին պատուիրում է հնազանդ լինել
նրան:

II. զրոթիւնը նոյն խանի՝ ուղղուած է
Մեղիք Միքայիլանին և Խաչինու զաւուռի
մեծամեծներին որով հրամայում է նորըն-
տիր Յովհաննէս Կաթողիկոսին արժանաւոր

պատուով ճանապարհ դնել բոլոր հետեակ
հրացանակիրները պէտք է ուղեկցեն հայ-
րապետին 1191 թ. Ռաջա ամսուրաջա
ամսի 14-ին:

III. Թղթովս նոյն Փանահ Ալի խանը
վանքի ծառայողներին ամեն տեսակ հար-
կից և պաշտօնեաների պատասխանատու-
թիւնից ազատում է: Գրուած է 1152 թուի
Հաւալ ամսի 7-ին:

Կնիք. քառակուսի. այս գրութեամբ.
«Բացի լծուց չկայ ուրիշ լծ» ճշմարիտ
խօսք. Փանահ Ալի. 1134:

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ՉԵՌԱԿՐԱՅ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՏԵՂԵԱՅ.

Դանձասարի զրչագրերը.

Թիւ 1. Քառածալ Աւետարան. թուա-
համար չունի. առաջին թղթի վրայ. «Ես
մտքոս ազուանից կաթողիկոս ունէի մատա-
մանէս ևրէցն առաքել երիցոս որդին զռ զե-
կան ստակաւ ի թաղարցորեն զապարու շա-
փովն հոռոս. ինքեանն ի քս փոխեցան իրք
մին չունին որ զիմ պարտքն տէին. տանու-
տէրք և քահանայք մէջ ընկան աւետարանս
ու Ա ձի Ա թամբ բերին թէ այլ իրք մին
չունին. երես զըին թէ այս է խեղճ են ես
այլ խղճացի. զձին ու թամբն յետ տվի.
զաւետարանն առիւ:

«Ես եղիչայ երեցոս քնեցի զաւետա-
րանս ի աւր մաթէոս Կէն ում զեկանայ.
վկայու բ եղունդեցի ովանէս իրիցուն. վր
խուշքայչէն մանուէլ երիցուն. յիշատակ
հարն իմոյ շատուն. մարն իմոյ զուգու-
լին. եղարուն իմ արթու խշին և սալղուրչին
ի պարոնութե՝ ամիր խալիլին և որդոյն
իւրոյ վահրամին թվ. պճէ. կազմեցաւ աւե-
տարանս թվիս պճա էր (պճա):»

Թիւ 2. Աւետարան կոստղած. բոլոր-
գիր. անյիշատակարան:

Թիւ 3. Աւետարան կոստղած. բոլոր-
գիր. անյիշատակարան:

Թիւ 4. Աւետարան ՌՃԱ-ից. թղթե-
րից մէկի վրայ գրած է. «Որժամ գնաց
սն մեր յս քս ի վեր երուսաղէմ անժամ
հարցին ցնայ աշտկերտքն. որժամ այլիցէ
ամբք կարկուտի կամ կայծակամբ անժամ
զինչ արտաք. հրամայեաց տր մեր յս քս
կարդալէք գմաց նր ցնտի մինդի մկրայ
աւվայ ենուկ ինուք եղեկայ զուք դար-

ձուցէք կարկուտն թէ ոչ դարձուցէք զա-
դարչ լինէք քի այ մերոյ ամէն. »:

Թիւ 5. Աւետարան. գրուած ի թու-
գաւորուն ն լեռնի:

Թիւ 6. Աւետարան ի թվ. Հայոց ու
ի դուռն ու յաթոռիս յամենափրկչէ և
ընդ հովանեաւ ու լծածնին ի յերկիրս խա-
չեան ի հայրապետութե՝ տն գրիգորիսին
որդի մէհրապ պէկին իշխանութե՝ շահ
թահմասիս. տակը գրած է. «Ես Դիրիս
Կթ զս իմ կամուս ավի ու աւետարանս պար-
ղամին. ես տր եղիսու վկայ եմ ես տր խա-
չատուր վկայեմ. »:

Թիւ 7. Յովհաննու Մայրիվանեցւոյ
առաքեալ ճառք (թվ. պա. ի քաղաքն Ուր-
ղոսք) և պատմութիւն ու վկայից և խրատք
վարուց:

Թիւ 8. Քաղուածու Մատթէոսեան
Աւետարանի. Գրիգորի Ցաթնացւոյ. թվ.
ռճժգ.

Թիւ 9. Գիրք առաքինութեանց և մո-
լութեանց ուճէթ.

Թիւ 10. Կանոնադիրք մեծադիր բո-
լորգիր.

Թիւ 11. Ցանկ Աստուածաշնչոց.

Թիւ 12. Աւետարան փոքրոցիւր բո-
լորգիր.

Թիւ 13. Աւետարան բոլորգիր.

Թիւ 14. Յովհաննու ոսկեբերանի Մեկնութիւն Աւետարանին Յովհաննու.

Թիւ 15. Գանձարան բոլորգիր. թուական՝ 12. գրիչ՝ Մանուէլ աբեղա. ստացող՝ Տէր Տիրու աղ.

Թիւ 16. Աւետարան փոքրագիր բոլորգիր. թուական՝ 12. ստացող՝ Աարդան քահանայ. ոսկեշար և դեղեցիկ նկարներով...

Թիւ 17. Աստուածաշունչ մագաղաթից բոլորգիր.

Թիւ 18. Քարոզգիրք բոլորգիր.

Թիւ 19. Գիրք պետոյից.

Թիւ 20. Մաշտոց. «Գանձասարու» Հայրապետին Յովհաննիսի կթղին ետուղայս իբր ընծայ. երեմիայ վրդս նուար ետու...

Թիւ 21. Մաշտոց նոտրգիր.

Թիւ 22. Քերականութիւն. նոտրագիր. 10.

Թիւ 23. Ներածութիւն Պորփիրի.

Թիւ 24. Բառգիրք նոտրգիր. ՌԺՃԴ. «Ի հայրապետութեան Տ. Յակոբայ եպի և թագաւորութեան շահապատին» . ստացող՝ Տէր Մեքայէլ...

Թիւ 25. Աղօթագիրք. մագաղաթ. բոլորգիր. ՌՃԼԹ. Արիստակիսի ձեռքով:

Թիւ 26. Բուն Մաշտոց բոլորգիր.

Թիւ 27. Մաշտոց ձեռնագրութեան եպիսկոպոսի. ՌՄԺԵ. Յուլ. ԺԸ. «Օրինակեալ ընտիր և ստոյգ օրինակէ Արրահամ արք եպե Հաբեցոյ առ դրան սք վկայարանի սքոյ երկց մանկանց և Դանիէլի մարգարէին»...

Թիւ 28. Գիրք մեկնութեան երկոտասան մարգարէիցն բոլորգիր. «Գիտապետք Հայոց Տէր Գրիգոր տր Չաքարէ և տր Ստեփաննոս Աղուանից և վարժապետ Եսայեայ և ստացող սորին պատուական և ածախաւս րաբունին յովանէս և թողաւոր Հեթում. մանաւանդ լծառէր և կայսր աշխարհակալ Խազան զան յազգէն նետողաց տիրելով հայոց և ասորոց՝ վրաց և աղուանից՝ մարաց՝ պարսից՝ թուրքաց և հազարացոց... դրեցաւ հրամանաւ... Եսայեայ րաբունապետի ի խնդրոյ յոհաննէս վրդի և ձեռամբ թաղէտսի տնտրհետ գրչի թուին Հայոց 28Թ ի գաւառիս ոյրարատեան ի վանքն որ կոչի Նունանից ընդ հովանեաւս. Ածածնիս և այլ կենակիր ա նշանացս...»

«Յիշատակ է մեկնիչս երկոտասան մարգարէիցն զոր լուսահողի մելիք Յովսէփի դուստր սուլթան թագուհին և... մելիք աղամին կինն մելիք մէջլումին ստացեալ. ետ Եղիազար եպիսոս. վերջում Դանիէլի. «Գրեցաւ վերլուծութիւնս Դանիէլի մարգարէին. յանապատիս Գայլձոր... յիշատակ... Աստուղա...»

Թիւ 29. Մեկնութիւն սաղմոսաց նոտրագիր.

Թիւ 30. Գիրք առաքինութեանց և մոլութեանց. ՌՃԼԹ.

Շուշի քողարի գրչագրերը.

Աղուիսայ առաջ եկիկցոյ.

Թիւ 1. Բոլորգիր Աւետարան. կոտաղած. ստացող՝ Գանջու Չարեքու. ս. անապատի հայր Ներսէս վարդապետ...

Թիւ 2. Բոլորգիր Աւետարան. «Գրեցաւ ս. Աւետարանս ի գաւառն Սեբաստիոյ ի գիւղն որ կոչի Ընթանոսի ընդ հովանեաւս. թէոգորոս վկային... ի թվ. Հայոց ռճգ. Գրիչը Համլու անունով մէկի աշակերան է և ամարարքաւով»

Թիւ 3. Բոլորգիր Աւետարան. կոտաղած. «Գրեցաւ... ձեռամբ... Բարսեղ...»

քհնյի ի թվ. Հայոց ուժիթ . . ը թագաւորութեն Պարսից Հաճ Սուլէյմանին և ի հայրապետութե տանս Աղուանից քն երբ-միայն . . Վթղկոյ ի յերկիրս Գեանջու ի գեղա քարահատ ընդ հովանեաւ Ե. ածած-նիս և ունիսիս. ի խնդրոյ . . Անգրիտսին. . յիշատակ. . ծնողացն (իւրոց) հօր Աղիզ պէ-կին և մօրն պէկի սուլթանին. . «թվին ռմթը . . տալ Թովհանէսս ու Աւետարանս ի ձորս Գանձակու ի երկիրս Գանձու ի զիւզս որ կոչի Պայանանց. ի դուռն ու Հրեշտա-կապետ եկեղեցւոյ. ի հայրապետութեան Գնձորու տը ներսէսին. . » :

Թիւ 4. Բոլորգիր Աւետարան. . «Գը-րեցաւ Ե. Աւետարանս ի յերկիրս Աղուա-նից ի Գաւառիս Դիզակա ի գեղա որ կոչի Թեղասիւռ ի դուռն Ե. Սարգսիւս ի Շահն-փոյն երբորդ ամին ձեռամբ . . Սելքիսէդ իրեցաւ և (եղբաւրն իմոյ). տը Վիրակոս քհնյի որ ի միասին սկսաք և աւարտե-ցար . . » :

Թիւ 5. Բոլորգիր Աւետարան. . «Գը-րեցաւ . . ի ս. ուխտ ի Գանձոյգեռայ ընդ հովանեաւ ու լծածնիս և ու Յակոբայ քն եղբաւր . . ի թվ. Հայոց ջլեւ. ի հայրապե-տութեան տէր Սարգիս Վաթոյիկոսի ի յա-թոռ Ս. Էջմիածնի . . յրեցաւ ձեռամբ իզ-նասիսի . . » : Ե թվ. Հայոց ող և հայ-րապետի ու էջմիածնայ տն տը Փելիպոսի նորոգեցաւ ու Աւետարանս ձեռամբ Սար-գիս կրօնաւորի . . ի ու անապատս 2 արեքս և առաջնորդ Ե. ուխտին Դաւիթ եպիսկո-պոս . . » :

«Յիշատակ է ու Աւետարանս . . տի-րացու Թնանին և ծնողացն ունիսին և հոռոմին և քեռցն Թախիկին, Մարիամին, Թամարին և Նղիսաբէթին . . Արդ . . զուով յերկրէն Ղախչուանու . . առաք յիշատակ Ղախչոնց եկեղեցուն որ ի Հօշ քաղաքի ի ռմթթ . . ի ժամանակ Իբրահիմ խանին» :

Թիւ 6. և թիւ 7. Բոլորգիր Գանձա-րաններ.

Թիւ 8. Բոլորգիր Աւետարան.

Թիւ 9. Բոլորգիր Աւետարան. զրեշ-նոայի. «տալոյ» Սարուխան. . Ե թվ. Հա-յոց ողղ. ի հայրապետութե տն Գրիգորի ընդ հովանեաւ ու նահատակիս ի յերկիրս Տա-յուշ ի գեղա որ կոչի Թաւուզ . . » :

Թիւ 10. Բոլորգիր Աւետարան.

Թիւ 11. Բոլորգիր Աւետարան պատ-կերադարդ. «Գրեցաւ . . ի թուիս 201: յա-նապատիս որ կոչի Ասպիտնիայ ընդ հո-վանեաւ ու Յարուհու. . յառաջնորդու Ե Սա-փաննոս վրդ-ի յրեցաւ ձեռամբ զապորի սուտանուն կրաւնաւորի . . ի վայելումն Հայրապետի (ուրիշ դրչոյ) . . զվերջին ստա-յող ծաղկող և նորոգող ու Աւետարանիս տը Վիրակոս քահանայ և Մերուի ծաղկող յի-շելւ (տեւս VI Փողովածու թիւ 57: ծաղ-կողիս նկարը): Այս Աւետարանս ևս Հօ-ռօթէցի (նախիջեան) Ռովանիսի որդի «Յու-նանից» ընծայ է տրուած «Հօշ» քաղաքի ու Աստուածածին եկեղեցուն ՌԾԺԻ թուին:

Թիւ 12. Բոլորգիր Աւետարան. շատ զեղեցիկ քայց եղծուած նկարներով:

Թիւ 13. Բոլորգիր Աւետարան. վերջին. թուղթ. . . . Հախումս ստացայ Ե. Աւետա-րանս. . յիշատակ հօրն իմոյ Վարդումին և մօրն իմոյ Թելին և ամուսնոյ իմոյ Փարին և որդոցն իմոյ Սարուխանին, Միրզախանին, Յոհաննիս, Հահնապարին, Եղիլին ուլախա-նին և զստերացն Նազուխանին, Դօլվաթ-խանումին և հարսներաց մերոց Գիւլաղին, խաթունաղին, ալվարին, սէստի լոտին, Նազուխանին, խանվարին, խաթունին, (թվին ռճիզ) մանկան, թոռանց իմոց տը աղարկային, Սարուպապին, Վարդա-նին, զեռնդին գրիգորին, ակուբին, պա-պումին, պալինաուրին, աղասին, պաղտա-սարին մանուշարին, քոռպուտին, Կախչին, զեշին, պապին . . եարին» :

Թիւ 14. զազանցեաց եկեղեցւոյ Վարմիր Աւետարանը. կոտորած. Փողովածու VI-ի Թիւ 59 ի նկարներով և համաքարառով. . . . Կանաքն Աղուի խաթունն և զտեղէն ետուն զրեշ զսա յիշատակ . . հօրն Սարգսի

և մօրն Զանխաթունին և եղբայրն Նառա-
տարդին, Ասաթին, Ամիր տարին Կիրակոսին
և քուերքն Մարիմին, Հարխաթունին և
Բաղդատ խաթունին ... Կատարեցաւ ու
Աւետարանս ձեռամբ ... Վարդանայ երե-
ցու ... ընդ հովանեաւ ու Ածածնայ և ու
Վարդանայ ի թ. Հայոց 28. ի հայրապե-
տուե Յն Գրեգորի և մերոյ ... ուխտիս Վա-
րդայ ... Յակոբայ (ժպ.) ... « Զվերջին
ստացող ... ու Աւետարանիս Ոսրոմնս զնայ
ի վաճ տեոսաւ ու Աւետարանս ... ի ձեռն
անսրինայ զերի ի ժամանակի որ շահ Թահ-
մաշն ... զնայ Վան ալբեց ... զերի և բեր
ու Աւետարանս ևս Սաթուսն ա թուամն
տոի առ ի յիշատակ ... հօրս Թաւ զթամե-
լին և մօրն Փաղամին և կողակիցն իւր Մա-
րինոսին և միւսն Եսոմարին, միւս կողակիցն
Մաշէն ևս արդեքն Պատու ջն ... »

Թիւ 15. Աւետարան ըողորդիւր. ... Ե-
ղիայ երէցս, որդին իմ տը Մեղքիւնէթ
քհնյն առնը նորոգել տվինը զաւետա-
րանսս յիշատակ ... հաւրն իմ Կոյսին և
մաւրն իմ Սեմին և որդւոյն իմոյ տը Մե-
ղքիւնէթին, Զիկարին, կողակցին իմոյ Եսոմ-
արէկին, հարսնեքին իմոյ եղուքին, մարիա
նին, որդւոյն նորա մեղքումին, հաւաղին, զա-
րամին, զատերայ նորին քէկաղին, Սեմին,
տը Մեղքիւնէթ և այլն ... Եւրկիրս Մաղա-
յոգ. ի գիւղն Արտաշէպի թագօրորուե Հա-
հապաղին ... տն մերոյ տը Յովհաննիսին ...
թվ. Հայոց ուկը ... Եւրդ ևս Բահանէս
քհնյս ստացայ զայս ... ի յշտի ինձ և Եղ-
բաւրն իմայ Սարգիս ... քհնյի ... ի Բվ. 24թ. »

Թիւ 16. Ու Ամենափրկիչ Կարմիր Անտո-
բանն. (Սարու շէն գիւղի) ... Գրեցաւ ու Աւե-
տարանս ... յոձգ. և յապեթեանս և ի
թուականիս ոչաւ ձեռամբ Ոստակեալ ... »

Աւետիք Բանատրեանի գրչագրերը.

Թիւ 17. Քաղուածու աղմոսայն Գու-
թի. Մեծորիւն. 20×14. Թուղթ՝ 545, Գիր-
նատրդիւր:

Վերջին մասը չորրորդ կանոնից մինչև
ութերորդը:

Թիւ 18. Ժամանակ՝ 2ԾԲ. Դիւլ, Խաչա-
տուր Երզնկայի Սագոյ՝ Տէր Ստեփաննոս.
Մեկնութիւն ժողովողին. Գրեգորի եպիս-
կոպոսի Նիսացւոյ 14 Քարոզները, 132^ա.
« ... Գրեցաւ ի թվիս հայոց չժք ընդ հովա-
նեաւ ու մենաստանիս՝ մականունն կոչեցեալ
Ասաես ... » Զարհիկայն ... զտը Ստեփան-
նոս, զիտուսաւ որ իշխանին որդին զՏարտա-
յիճն ստացաւ զ ու տառիս ... յիշեցէք ...
զրիչ զեալառուր երգեկացիս ... Յիշատակէ ու-
նայնութեան մեկնիչ զերքս ... Գօղ Քիւ-
ռեցի տը յոհանէս քհնյին. զոր ընծայեաց
տը Եղիազար վին ... ումը թվին ... Զվեր-
ջին ստացող՝ զՄիմէսն ... յիշեցէք ... »

Թիւ 19. Քարոզիւր. 470 թուղթ. Մե-
ծորիւն. 21×14 Գիր. նոսրգիր. Սկզբնառու.
Ժողկաղիւր. Ժամանակ. ՌՃԻԵ. Դիւլ. Խաչա-
տուր աւերացու. Տեղի. Ուռու մեկնաւ. քա-
ղաք Փիւկապոպոլիս. 30 քարոզ. ... Գրե-
ցաւ ... ձեռամբ ... Գրչի Խաչատուր տիրա-
ցու որդոյ յաղթին ի խնդրոյ պը Կեալեա-
ղին ... ի թվ. Հայկապեան ազգի ուճիւ. յաշ-
խարհս Ուռու մեկնու ի քղք Փիւկապոպոլիս
ընդ հովանեաւ ու Գէորգա զօրավարին
Կթղիսուե ու էջմիածնայ Տ. Բակովբայ ...
յիշեցէք ... Խաչատուր ... գրիչս ... հայրն իմ
Բակոր և զմայրն իմ Նանուշ ... »

Թիւ 20. Քարոզիւր. 254 թուղթ. Գիր.
նոսրգիր. Ժամանակ. ՌՃԼԱ. Դիւլ. Եբրահամ
Երէց. Տեղի. Հօռօթ գիւղ. « 2Լոսամը ... Ար-
րահամ երիցու Հօռօթցի զրեցաւ թվին
ոճլաւ. օդ. իզ. ի զեւղարազաքն Հօռօթ ...
« ... Աւարաեցաւ Բազիլըքս թ. ոճլա օդ.
իզ. ընդ հովանեաւ ու Բակոր Եկեղեցւոյ.
յիշտի Տէր Գրեգոր կուռակրօն քհնյի Լն-
կղձորեցեայ որդի չլընկար ուստայ հղա-
թին ... »

Թիւ 21. Կիւր մոլորեան. 263 թուղթ.
Գիր. ըողորդիւր. Ժամանակ. ՌՎԲ Դիւլ. Բով-
սէի. Սագոյ. Տէր Պողոս զեղեցիկ ժողկա-
ղարդերով:

Թիւ 22. « Ժողովումն Մեկնութեան
Սաաթէոսի ... Թուղթ 167. Գիր. նոսրգիր.

ժամանակ. ՌՃԾԶ. Դրի. Թարութիւն քնն. ժողովումն մեկնութեանս. Առաջարկներն որ ըստ Մատթէոսի (Ի) ըստնից իմաստուն վրդապետ Եղիշեցոյ, կարգեալ և յօրինեալ զԻւրահաս ընթերցողաց և. Ներսէսի Հայոց Կթ զի ի խնդրոյ Նորին Եղբոր Գրիգորիսի վերադիտողի Հայոցն. 1^ա. Յանկ զխոյն. 2^ա. Մեկնութիւն խորանաց Առաջարկներն. 3^ա. Արիստակիս վրդ. և զգովեալ աշկրղ Նորին զեփրեմ յիշեալից ի քոյ զի նա աշխատեալ ժողովեաց զբանս մեկնչացն ի մի յետ տն Ներսիսի. յօրինալն այսչափ էր. յիշեալն Արիստակիսի գայն որ կատարեալն էր չդառա անմեղադիր լերուք. 4^ա. յաւարտում (հաւաք) և մեկնութեան. 5^ա. ի շրջագայութեան. 6^ա. ՌՃԾԶ. Ին. 8^ա. Կարոյիս խնամայն Կատարացի. 9^ա. սկսայ. 10^ա. յիշեցէր. 11^ա. և զծնողս իմ Բարսամ քննչն և զաշխատող սորոս որ զթուխթս կուկեաց. զգեռաբոյս որդիս իմ աստուածաբան և յուսուցիչս իմ յովսէփ վրդն. 12^ա. ի վայելումն և ծառայութեան վարդապետիս. 13^ա.

Թիւ 23. Կիրք Առաքինութեանց և Մալութեանց. Թուղթ 466. Դիր. բարդղիր. ժամանակ. ՌՃԻԵ. Նկարագարդ. Դրի. Մարգար Երեց. Ապա Երազոյն ծաղիկ զխորեանց. (զրիչ. Բարսեղ վրդ.) կամ զօրութեանց որ թարգմանութիւն է և ընծայում է Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի անուան:

Թիւ 24. Մեկնութիւն Նոսայեայ մարգարէին. Թուղթ 466. Դիր. Նորարդիր. ժամանակ. ՌՃԻԵ. Նկարագարդ. (97) և Համառոտ ժողովումն Մեկնութեանս մարգարէին Նոսայեայ ի լուսաւոր մեկնչացն. 1^ա. Հրամանաւ Տեստն Հայոց Ներսէս արարեալ. 2^ա. Վէսրգեա (վիւ) 3^ա. Գրեցաւ զիրքս ի թվ. ոճդ. ի վայելումն ար Վարդանին. 4^ա.

Թիւ 25. Ժամագիրք. պատարագաւորաց և պարգաւաւոր. Թուղթ. 140. Դիր. մարգարթ. Դիր. բարդղիր Նկարագարդ. ժամանակ. ՌՃԼԵ. Դրի. Մարգար. Տեղի. Կ. Պոլիս. 1^ա.

Ա. Ժամագիրք. 2^ա. Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաթից Եկեղեցեաց Հայաստանի.

տանեաց. որ կատարի ի մէջ զեղեցի ի գէմաւորաց. Արարեալ լուսաւորչին Գրիգորի և Յ. Ասիական հայրապետի և Մեսրոպայ վրդի. և Դիւթայ. և Յոհաննու Մանգալուոյ Հյոսիցն մեր. 3^ա.

4^ա. Եւ. Սարգիս աստուածուն զրեցի. 5^ա. ի լուս և յընտիր օրինակէ. 6^ա. Թուժայի որ վայելեաց. 7^ա. յերկիրս Քաջբերունի. 8^ա. ի ս. ուխտս Մեծոփայ. որ և սա Նորոգեաց զաղաթր որ էր ծեքեալ և եղծեալ ի սխալագիր զրեցի և յանմիտ արանց. զոր հոգ յանձին կալեալ ըստ իւրում կատարեալ իմաստութեան և տուեալ շնորհացն և աւժանդակութեամբ հոգեոյն սրբոյ կատարեաց զսխալն ուղղելով և զաւելորդն բաւնալով. զրեցաւ. 9^ա. ի ողա. նոյ. 10^ա. Թ. ի մայրաքաղաքն կ. պալատի. ընդ հովանեաւս. 11^ա. Գէորգայ զաւրաւորի. ի հայրապետութեան 12^ա. Էր. Փլիպոս արհ. Կթ զկսին.

Թիւ 26. Սահփորիկ. Թուղթ 236. Մեծոփայ. 12.5x8. Դրարիւն. միտիւն. 10x6. Դիր. բարդղիր. ժամանակ. 1583. Դրի. Մարտիրոս Երեց. Տեղի. Սլաւասիւս. Նկարագարդ.

2^ա. Ներքոյ ի ս. խաչն Քրիստոսի. 3^ա. Սաւր սարախացեալ զնձան. 4^ա. 16^ա. Տեպի ս. Եծածնի. 5^ա. 40^ա. Հարցմունս. 6^ա. Գրիգորի. 7^ա. վասն ողոց մարդկան. 8^ա. 81^ա. Եփրեմի. 9^ա. վս. պահելու կերակէին. 10^ա. 66^ա. Թուխտան. 11^ա. մերոյ յի. քի. 12^ա. վկայարանութիւն. 13^ա. Ալեքսիանոսի. 14^ա. 112^ա. Աղաթարքաւ Եփրեմի. 15^ա. 130^ա. Ն. Եփրեմի վս. արտասուք աղօթից 144^ա. Գիր. Ուրբաթի. 15^ա. 154^ա. Երգումն և բժշկութիւն. 16^ա. 173^ա. Վ. Կ. ս. Մարիանի կուսին. 17^ա. 200^ա. Ուղիղ դաւանութիւն. 18^ա. (Վարդանի.) 19^ա. 20^ա. Առաւելեալ ոսկիւնորիկս ի քաղաքն Սեբաստիա ընդ հովանեաւս ամենաբար. 21^ա. Եծածնին և ուխտս. 22^ա. որչին. 23^ա. ձեռամբ Նուստու և Ներսէսեալ ողոյս տուտանուն Մարտիրոս Երեցի ի թվ. ուր. 24^ա. Բ. ողորմի սատարողի զրոցս Մուհիպին. 25^ա. Մուրաւին. 26^ա. հաւրն աղարին. 27^ա. մաւրն պուլային և որդոյն Կարապետին և թոռինն Լուսապին և զստերացն մայրաքաղին և եղի-տարիթին. 28^ա.

Թիւ 27. Ժողովածու. թուր. 156.
 ղիւ. նոտարգիր և բոլորգիր. գրիւ. Կարա-
 պետ Գաւթի և այլք. Հարականի և տանա-
 ցոյցի հատուածներ. . Մաթէոս վրդ-ի աշ-
 խատատիրեալ վո. քարոզուե. բանի առեալ
 ի վրդ-է . Եւագրիոսի որ միտ անապատի կոչի
 և նորին վարուցն հեանողէ Ս. Դեղոսէ որ
 ցան և ցիր դոյր ի բանս նոցա հաւարեալ
 ի մի ի պէտս բանաորաց . 6 քարոզ 26^ա
 Պ-ի վո. անքուն որդանցն. 34^ա. Քաղոս ածք
 շարականաց. ապա Քարոզի Գրեգորի Յա-
 թեանցուց և Լուծմունք Պորփիրի. . . Եւ
 Յակոբ զրմցի . ի խաչելուի. քարոզս աշ-
 խատատիրեցի . յիշեցէք . զԿարապետ քննյ .
 և զաղայքն իւր զմխիթար և զտէր աւագ . . .

Թիւ 28. Լուծմունք Պրոկղի. 171
 թուղթ. նոտարգիր 1761. 171^ա. Եղև լուծ-
 մունքս բանիցն Պրոկղի պղատնական իմաս-
 տաորի ի ՌՃ. ի նուառտ Սիմէոնէ Գառ-
 նեցուց եպ.է . 176^թ. Եղև վերստին օրի-
 նակեալ ի թվին ոմթ. ի դուռն ս. Կարա-
 պետի . ի վանքն Դաւիթ որ է երկիրն Տա-
 րօնոյ որ այժմ կոչի Սշուս. Կարապետ-
 (ի) զիապետուե. տն. Յովնանու քաջ
 հռետորի և աղքեպ-ի և նորին սպասաւոր
 Պետրոս արքեպ-ի. որ ետ գայս գիրքս օրի-
 նակել ինքեան . . .

Թիւ 29. Պատմութիւն Գաւթի բէկի.
 20 թուղթ. նոտարգիր. 1759. գրիւ. Յով-
 հաննէս վարդապետ Ամասիացի. հրատա-
 րապետած 1871 թուին:

Թիւ 30. Քարոզգիրք Գաղուսոս վար-
 դապետ Սամոսեցու. 22 թուղթ. նոտարգիր.
 գրիւ. Մարգար տրեղայ. 7 քարոզ:

Թիւ 31. Վկայութիւնք մարգարէից.
 թուղթ 31. նոտար և բոլորգիր. 1. Վկա-
 յութիւնք մարգարէից և նահապետաց յո
 որ հանդերձեալ էր կոտորել ի յեալին ժա-
 մանակս. . 26^ա. Լուծմունք ի ս. դրոց զոր
 արարեալ է Վարդան վրդն. ի խնդրոյ Հե-
 թում թաղատորի:

Թիւ 32. Բեդ գիւղի Սարգսի Աւետա-
 րանք. . . Գրեցաւ ս. Աւետարանս ի թվակ-

Հայոց ու ժր. ի հայրապետուե. տն. Գրեգո-
 րիսի կթղսի. ի յաթոռն Գանձասարայ և
 ի զանուե. շահ Թանձողին որդոյ շահ Խո-
 մայիլին . . ի դաւառու վախունիս ի դեղս
 որ կոչի Հովառուս որ հրնկուղակե անուանի
 ի դուռս ս. եկեղեցւոյ. ուր է մասն պան-
 ղիաքիտն բժշկի և մասն ապսամակի և Սեն-
 փոխի զինուորի և սկորայ և լաւեփանոսի նա-
 խափկոյի . . զրեցաւ ձեռամբ Հայրապետ տրե-
 դայի . . յիշատակ հարս Խասիկին և մարտ
 Համանին և եղբարցս Վոստանդին և Թորո-
 սին . . դուլամիրին. մարիանին և քվեցն
 մարիանին և ժաշին և խոնդաղին . . և հարո-
 ներացն մարիանին. ու լուխաթոնին և ա-
 պաշխարող մարիանին և եղբէր զբստերաց
 հռոմսիմին և ումենեցուն առ հասարակ . . .

Թիւ 33. Թարգմիւս. Առաւածածին
 եկեղեցու զրչաղերը. յիշատակարան. զԱ.
 և զյեալին կաղմոդոս. Աւետարանիս . . Յուս-
 փի տրեղաիս . . (յիշեցէք. . .) կաղմեցի ի վա-
 յելումն խոճա Սիրադին . . ի թվ. Հայոց
 պղէ . . Կաղմի արծաթապատ էրեւի վրայ.
 . Յիշատակ է ս. Աւետարանիս արծաթն
 Թարգմեցի Սարգսի որդի բաղդակ և Թադէո-
 սի որդի եղիազարին . . թվ. ամի. . ձեռամբ
 տր. Մովսէսի. . 6^թ. . . յիշեցէք զպր. զաղ-
 բուղէն և զծնաւոյ իւր պաքարէն. և զմայրն
 զսորդան Վահրամն և զանդրանիկ զորդին
 իւր զմուղուլթ . . 18^ա. . Յիշեցէք զպր.
 Ֆախրայտին և ծնողան իւր ի խաննայ և
 զմարապետ և զպր. Խղբաշայն և զՍաֆար-
 շայն և զծնողան իւր զբահանայն տր. Միւ-
 տիշ. և զմայրն իւր և զեղբայրքն իւր ազի-
 զոյդինն և նաարայդինն . . զթումա եպ.
 Վարապեցի. . 110^ա. . . զարին Մելիքին.
 զերանշէն զիւր կողակիցն պետի խաթունն.
 որ բու. հի. դիւանի տվել են ս. աւետա-
 րանս ի քերութենէ աղատել. էրանշի մաւր
 անուն. տրան մելիք փեռին. . . Թագաւոր
 շախ Կոստեր. զաւուրն մելիք (ի) մամայիտա-
 թուն(ի) . . ած. սղորմի Յիշեցէք
 զաւակն իմ զմարգարէ (դրչի՝ թորոս Բահանայի)
 և զեղբարս որդին պաղար Կատա-
 րեցի . . յամի վ. . և այլ յիշատակարաններ.
 18 նկարներով. Թէ՛ Գրեւը և Թէ՛ Ժողկոզը
 Թորոս քահանան է:

Թիւ 34. շարական մագաղաթեայ, բոլորգիր. նկարազարդ. գրուած է ԶԼԷ Թուին: Տարբերունեաց երկրում: Ռեւրի քաղաքում: ձեռամբ Կարապետ Գրի: Գրեցոր վարժապետի խաչ կոչուած օրինակից:

Թիւ 35. Յայսմաուրք բոլորգիր. 2 օրինակ.

Թիւ 36. Ճաշոց բոլորգիր.

Թիւ 37. Պոչումն ընծայու թեան Կիրդի. նոտրգիր.

Թիւ 38. Գիրք Հարցմանց.

Թիւ 39. Աւետարան բոլորգիր. Ռ՝Ա. Թուին.

Թիւ 40. Աւետարան բոլորգիր. Ռ՝Լ.

Թիւ 41. Աւետարան մագաղաթեայ.

Թիւ 42. Աւետարան բոլորգիր. ԶԼԵ. գրել է Յովհաննէս Գրիչ: Մաքենոցաց և Սաղմոսավանքերում:

Թիւ 43. Աւետարան բոլորգիր: մագաղաթ. 3 օրինակ. վերջին երկուսը թղթից. երրորդը 22-ից՝ Բզնունեաց գաւառի Աղէթ գիւղ:

Թիւ 44. Աւետարան. բոլորգիր. Թուին Պ2Գ. Ընկուզեաց անապատ: յՆորապալիս գաւառ. 2 մշկածագ.

Թիւ 45. Աւետարան բոլորգիր.

Թիւ 46. Ժամագիրք Ատենի.

Թիւ 47. Մարկոս և Յովհաննէս.

Թարվիզի Արամեան Կրչսոտան զրչագրերը.

Թիւ 48. Աւետարան մագաղաթ. երկաթագիր.

Թիւ 49. Աւետարան Թուղթ. բոլորգիր.

Թիւ 50. Մաշտոց Թուղթ. բոլորգիր. Թուին Ռ՝Լ.

Թիւ 51. Քարոզգիրք Յովհաննու Մարեայ. նոտրգիր.

Թիւ 52. Մեկնութիւն Մարգարէից. նոտրգիր. պարզարանութիւն Ներսէսի արքեպիսկոպոսի Տարսնի Կիլիկիայ. գրիւ Գէորգ Նաղաշ վարդապետ Դորեցի. Թուական. Ռ՝ԽԳ.

Թիւ 53. Գիրք Պարապմանց Կիրդի. գրիւ. Ազարիա դպիր. Թուական Ռ՝ԽԼ. Հոշում.

Թիւ 54. Գանձարան. 158 գանձ. բոլորգիր.

Թիւ 55. Մայր Մաշտոց. բոլորգիր.

Թիւ 56. Յայսմաուրք. Թուղթ. բոլորգիր. գրիւ - Յովհաննէս վարդապետ. ձեղի. Կեսարիա. Թուական Պ2Է.

Թիւ 57. Քարոզգիրք նոտրագիր Սիմէոն Կաթողիկոսի Երևանցւոյ. գրիւ. Դէորդ Գեղամեան. 1820 թ. Ս. Էջմիածին.

Թիւ 58. Աստուածանմանութիւն. նոտրագիր. արարեալ Պետրոսի վարդապետի Նախիջևանցւոյ Փերթումեան. Թուին 1773. Ս. Էջմիածին.

Թիւ 59. Խորհրդածութիւն. նոտրգիր. Ներսէսի Լամբրոնացւոյ.

Թիւ 60. Գիրք Արարածոց. բոլորգիր. Հաւաքումն մեկնութեան սրբոց արանց. հաւաքեալ Վաթղանայ վարդապետի. Թուին Զ2Գ.

Թիւ 61. Ժողովածու. աշխարհագրութիւն Մովսիսի Խորենացւոյ և Վարդանայ վարդապետի. Եօմարտեան և այլն գիտելիքներ.

Թիւ 62. Թուղթք Պաւղոսի Առաքելոյն. մագաղաթ. երկաթագիր. ձեղի. Դրագարկ. սր և Աւագ վանք. գրիւ. Թորոս Կրտաւար. բուսկան. Հայոց ՈՒԲ.

Թիւ 63. նոտրգիր. Ժողովածու Պատմութիւնք. Մովսիսի Խորենացւոյ. Եղիշէի

Փառատոռի և Վարդանայ Բարձրերդցոյ
բուական ՌՃԼԷ, նորոգուած Նսայի Կաթու-
ղիկոսի ձեռքով ՌՃԿԲ-ին Առպահան — Զու-
ղայում:

Թիւ 64. Պատմութիւն Մերայելի ա-
սորւոյ. նոարգիր:

Թիւ 65. Գաւազանագիրք. Գրանտը
Մարտինի. նոարգիր. ցրիլ. Սարգիս Եպիս-
կոպոս. Թարգմանութիւն Ներսէս Պալեա-
նի. բուական ՌԽԼ:

Թիւ 66. Ժողովածու. Թուղթ պատ-
գամաց և Ներքոգեանք Ներսիսի Շնորհալ-
ւոյ բոլորգիր. շիլի. Ատանա. Կոստանդին
և Թուրաք քահանաների ձեռքով դրուած
219. Թուին՝ ի խնդրոյ պարոն Աւչնի եղ-
բար պարոն Էնթոյ տեառն Կոռնիսի
Կիւիկելոյ:

Նարիման Մէլիք Զոհրաբեանցի գրչագրերը:

Թիւ 67. Համառօտ հաւաքումն (յը)
հոգւոյ և զօրութեանց նորին:

Թիւ 68. Քարոզգրք. Գրիգորի Ցա-
թեալոյ:

Թիւ 69. Բացայայտութիւն պատա-
րագի Ներսիսի Համբրօնացոյ. ՌԿԼ. յեր-
կիրն Ռոսան ի դիւղն Գիսթաղի ձեռամբ Պա-
կաս դպրի. յիշատակ Նրից Մանկանց զիս-
ռաւոր ութտին: ի ձեռն Ներսէսի Աղուա-
նից Կաթուղիկոսի:

Թիւ 70. Ա. Գրք ճարտասանութեան
Մովսիսի Խորենացոյ. ցրիլ. Սիմէօն քա-
հանայ. ՌՃԺԷ:

Բ. Յաղագս առտուածային բացար-
ձակ կատարելութեանցն:

Գ. Յաղագս երկնային մարմնոյ.
(Թարգմանութիւն Սաեփաննոս Լահացու):

Թիւ 71. Գիրք որարեալ Պետրոս վար-
դապետի Աղամալեան Նախիջևանցոյ. Յա-
կոր պատրիարքի Նիթք քարոզից:

Թիւ 72. Մեկնութիւն մարգարէու-
թեան Յօնանու. Նիքեմ վարդապետ Սաե-
ցի. 1218. նոյն Նիքեմի Համբրօնացոյ:

Թիւ 73. Աղօթագիրք Նիքեմ Խորին
Ասորւոյ:

(Մուժամբար դիւղի եկեղեցում 3.
Խոկ Սօհրու գիւղի եկեղեցում 2. Ա. Գրքեր):

Հաթիթումնի Ս. Գէորգ եկեղեցու գրչագրերը:

Թիւ 74. Ճաշոց. ... Գրեցի ... ի տե-
ղիս որ կոչի խորայնութիւն Ա. Ածածին որ է
սխալմ առտոց. ի թվ. հ. ՊԾԹ. ի հայրա-
պետութեան տը Դարի ... յիշեցէք զԱռմ
քննայն ... զհայրապետ տարկաւագն և զյո-
վաննէս կրտսնաւորն. զՊհարոս եղբայրն
մեր և զառաքել տարկաւագն զի օա(կ)աւ մի
թղթին աւգնական եղև մեզ և աշխատեցաւ
ի ծաղկել ս. գրոցս. և զչէմոն բարեպաշա
տանուսէն ... ողջ թուին գրեցաւ. Նս
զալէքսանս ի Սալամաստա ի գուղն որ կոչի
յաւթըւան. որդի տը. զազարին ըստացայ
չսուրբ գիւքս ... և էղի ի դուռն ս. Գէոր-
գեա զօրավարին ... :

Թիւ 75. Յայտմաւորք. ... Աւարտե-
ցի զս. զերբ ի յերկիրս Աղրակու ի գեաւդո
որ կոչի Էրնկանի ընդ հովանեաւ ո. Ածած-
նի տաճարիս և աթոռակալին ո. առա-
քելոյն Բարդուղիմէոսի տէր յովաննէս ս.
կալի և տէր Ստեփանոսի և զազար կրօնա-
ւորի ամենազով և շնորհալի խորին փիլի-
սոփայի և ո. ձերոյն Մարտիրոս արեղայի.
ի զանութեան հաղուպ բէկի և տեղոյս
իշխանին Սուլէման պարոնին ի թվին ջը...:
Ապա Յովհանն Մանդակունու հը (78) ճա-
ռերը:

Թիւ 76. Աւետարան բոլորգիր:

Թիւ 77. Աւետարան բոլորգիր. Գրե-
ցաւ ս. Աւետարանս ձեռամբ ... զազարի...
ի թվ. պղ. (և ժրհշին յի քի. ոյհգ.) և էր
մեծ շրջանն մծ (տծ) ի յառաջնորդութե. տը.
զաքարիայի և ի յաշխարհակալութե. ջընխալի
խանին ... և ի կաթողիկոսութե. տն. Մեա-

բոպոյ . . ի յածուրնակ տեղոջն որ հոշի
վանք Բաղենկոյ ընդ հովանեալս . . Ածած-
նին . . :

Թիւ 78. Աւետարան բոլորգիր . . Կրե-
ցալ . . ի ս . քղքո . Երուսաղէմ . ընդ հովա-
նեալս . . Յակոբայ որդոյն զԵրէթայ . . որ է
աթոռ . . հայրապետին առնեղրաւն յա-
կորայ առաջին պատրիարքին . . եղև կա-
տարումս որքո ձեռամբ . . Սիմէ(օն) . ի յա-
ռաջնորդուե . . ու յաթոս տէր Մկրտիչ արհի
եպիս Իլովեցոյն և համշիրակ հղթաւն ի .
րոյ Խաչատուր վին . . ի թվ . 214 . . ի . .
ռ ձի . . Գորգի խոսն Իմէրէթու ետէրքայ
Սուրբէթու Վրաստուն տեւերեաց . . :

Թիւ 79. Աւետարան բոլորգիր . . Եկն
դոռոյ արքայն Սուրբիան խանն քինա-
խնդիր եղեալ զնաց ի վր . քաղաքին Էրէ-
վանու . զեկեղեցիս և զվանս Կուսանաց
կողոպտեցին և բազումս . . դերեալ ընդ իւ-
րեանս տանէին և սպանանէին և դայս ամե-
նափրկիչ . . աւետարանս անկեալ էր ի ձեռս
արեան արքու չանդի միոյ զհրի և վո . այ-
սորիկ . . խաչի աղատս . . առ(ի) (ստունը
Գրիգոր) թվ . ռմթի ին . . Գլխու որ յիշա-
տեալաւն . . Կատարեցի զս . Աւետարանս
ի մեծ թվականիս հայոց . և ձգ . ի յերկիրս
հն(դ)կաց ի մայրաքաղաքս Լաթուս որ է աթոռ
թաղատ քրացն Էնդկաց . . ի ժամանակս ան .
Սոլմէսի Կաթողիկոսի ամ . Հայոց և յա-
ռաջնորդուե . . Զուղայու Խաչատուր . վրդ . ի .
նա թաղաւորուե . պարսկց Էրս Աէֆուն և
հընդկաց թղւրին . շահ Զ. քհանին որ է սո
յապդէն Դեռաղաց և է սայ թ երորդ . ի
դապանէն լանկիթամուրէն . տարուցաւ աէ-
րունեան բանս ի յերկիրս հնդկաց . վո . տա-
պոյ և սոթոյ լինէր . որ անշնչանայի . ժամս
ը . կամ գ . . Ես Վաղարշես ստացայ զս .
աւետարանս ի հալալ և արդար վարտա-
կոյ . . ի . սղա . ի Կաթ . ե . տն . Փիլիպպոսի
և թղ . ե . պարսկց փաք Էահապասի . որ
այսմ ամի ելեալ ի թաթի ի դադին . հատ
դո . աւետարանս ընծայ . . ո . Բեղարդին
Երնջախու ձորայ Խոշիւղնու վանացն . . :

Թիւ 80. Սաղմոս բոլորգիր

Թիւ 81. Ժողովածու և Քաղաքագիրք .
1. Յայտնութեան քաղաք . . ի մաստատարու-
կան տաճանու շարադրեալ Վահագմ վր . ի
յորում աւծեալ ձեռնադրեցաւ թղր . Հա-
յոց մեծն Լէոն . . Ապա 14 քաղաք սրունցից
12-ը կրում է վերնագիրս . Եւսամեծին
կայի վին յղ ձեռնադրուե . Ակիզն ամ .
բարեաց է . . . 14-ը վերնագիրն է . Յոհա-
նէս վ . ի պրոդի ասացեալ ի ծնունդն քի . :

Թիւ 82. Ժողովածու . բոլորգիր . Լուծ-
մունք բանից Գրիգորի վ . ի Նարեկացոյ .
Ք . զգ . . զբումս . . յեղեցէր . . և զմսս
սրբասնեալ կրօնաւորն . որ . խնդրեաց լու-
ծումն բանիցս Գրիգորի . . պիտ . . ապա 2
քաղաք . Կանանք . . Եւրոսի . Մեկնութիւն
Խորանաց . սրա տակ . զվրդն Սարգիս . .
յիշեցէք . որ վաղարշապատ քրեւ ես զմեկ-
նու ի . խորանացս . . :

Թիւ 83. Ժողովածու . 1. Յովհաննու
ոսկեբերանի վոսն անցանելոյ աշխարհի և
վո մահու և յարութեան . 2. Վկայութիւն
ս . Պատայլէնի . 3. Թեկեայ կոսի . 4. Փո-
խումն . . Աստուածածնին . . Յոհաննէս
Թեաղոնիկէ(ի) եպիս զնաց յերուսաղէմ . .
5. Ս . Սեղբսարոս . 6. վկ . պետրոսի և
պողոսի . 7. Ս . Յակոբոս եղբաւր տն . 8.
Սեծի Կոստանդիանոսի . 9. յղ . տնկման
Կ . պալիս քղր . 10. Աթանասի ասացեալ
(ճառ) . 11. ի ննջումն Յովհաննու . 12. տն
ս . յարուե . 13. հրեշտակապետաց . 14. երկ
մանդոնց . 15. ծննդեան Յոհաննու Մկրտ-
չին . 16. զլիստման Յոհաննու . 17. ո .
Գրիգորի Աւարանի . 18. ո . Ստեփանոսի .
19. Վերայդարձումն տն . Յոհաննու պա-
տուակն մարմնոյ ի Կ . պսիթ . 20. պ . ի
աթոնասի Աղէկոսանդրացոյ . 21. Վկ . ո .
Գէորգայ . 22. Դիոնիսիոսի ասացեալ վո .
մահուան . 23. Յովհաննու ոսկեբերանի աս-
ացեալ ի տուն . ի խալին . 24. Տնընդա-
ռաջ . Յովհաննու ոսկեբերանի . 25. Ածա-
յալսուե . տն . 26. Յովհաննու ոսկեբերանի
ասացեալ ի վերացումն . 27. Երանեղոյն
Եփրեմի ասացեալ ի Թաթիս լիտուն . 28.
պ . ի նշանոցն որ եղեն ի դու շալ առ տշիկս
աւուրցն որ կատարեցան ասացեալ . . վաք .

դասակարգին Յովհաննիսի Կոզլանն ի թվական-
նութեանն հայոց նհ. 29. Երանկոյն Նի-
բեմի ասացեալ վո. ապաշխարութե. 30. Կղի-
ո. Մարկանէ կուտին 31. Վարք Ալեքսիա-
նոսի. 32. Յովհաննոս սոկեքերանի ասա-
ցեալ յդ. անդամալուծին և քի. 33. Ի մեծի
տար Պէնտէկոստէի ատացեալ. ս. Կիրիլ
Երզնա. հայրապետին. 34. Երանկոյն Զա-
քարեալ Ասացեալ յար մեծի հկաւորութե.
ան. յՆմ. « Ուրախ լիք յոյժ դուստր . . . »
Ակզբից և վերջից պակաս: « Յիշեսջիք զՎասիլ
էրէցս (զրէշ) . . . » Ստացողն Իշխան Ասիական-
նոս:

Գրչագիրք վանուցն Ս. Թադէոս Առաքելոյն.

Թիւ 84. Աւետարան. բողոքգիր. թվին
ՊԻԱ. « յերկիրս Քաջբերունոյ ի յանապատս
որ Մանուկ ս. Նշան կոչի. կոստղած.

Թիւ 85. աւետարան. բողոքգիր. թուին
ՈՒՄ. ի թադաւորութեան պարտից շահ
Սուլէյմանին. և ի հայրապետութեան տանս
Ադուանից տեառն Պետրոսի սրբազան կո-
թուղիկոսի և եպիսկոպոսութեան երկրիս
Պարտաւայ Յոհան Յուռիկիցի. կոստղած:

Թիւ 86. Աւետարան. բողոքգիր. ՈՒՄ. Կոստղած.

Թիւ 87. Աւետարան. բողոքգիր. բուա-
կան. ՊԻ. գրիչ. Թադմա Մեծօրինցի. « յերկիրն
Քաջբերունեայ ընդ հովանեաւ Կէորդ զաւ-
րաւարիս. » կոստղած.

Թիւ 88. Աւետարան. բողոքգիր. ՈՒՄ. « ի
գեղոյն Աւրնաանց, ընդ հովանեաւ ս. Ա-
ռաքելոյն Պողոսի և Պետրոսի և Կէորդ զա-
րաւարիս. »

Թիւ 89. Աւետարան. բողոքգիր. զրեալ
յերեւան.

Թիւ 90. Աւետարան. բողոքգիր. ՈՒ. « ի
Թեղոյ վանք և ի Բաղէշ քաղաք Պամուց
վանք. կոստղած. 13 քարերով զարդարուած:

Թիւ 91. բողոքգիր. Աւետարան. կոստ-
ղած.

Թիւ 92. բողոքգիր. Աւետարան. կոստ-
ղած:

Թիւ 93. բողոքգիր. Աւետարան. կոստ-
ղած. զրեալ ԵՃԿ.

Թիւ 94. բողոքգիր. Աւետարան. « թուին
Ջեմ. ի յերկիրն մոզաց. ի զեաւդս որ կոչի
Բունաշէն. »

Թիւ 95. բողոքգիր. Աւետարան.

Թիւ 96. բողոքգիր. Աւետարան. 22Կ. « ի
զաւարիս Ամասար (Ամարաս?) »:

Թիւ 97. բողոքգիր. Աւետարան. « չեք.
ի հայրապետութեան տեառն Զաքարիայի-
ի կղզին որ կոչի Լիմ. »

Թիւ 98. բողոքգիր. Աւետարան. « չիք.
յանապատս Յարձկաւ վանոս յառաջնորդու-
թեան Արմէն աբեղայի. »

Թիւ 99. բողոքգիր. Աւետարան. « չա.
յանապատիս Խորձի. ոճիլ թուին. »

Թիւ 100. Յաճախապատում. նոտր-
գիր. ՈՒՄԳ. գրիչ. Մինաս քահանայ.
ստացող Եփրեմ վարդապետ (կաթուղիկոս):

Թիւ 101. Ընդհանրական. բողոքգիր.
ՈՒՄ. ի քաղաքն Սիս.

Թիւ 102. Արիստոտելի բնագանցու-
թիւն. նոտրգիր. վերջից պակաս.

Թիւ 103. Ներածութիւն Պոքիիւրի.
բողոքգիր.

Թիւ 104. Բարադի Կետարացոյ վեց-
օրէից և այլն. Օրհնութեան թղթեր. նո-
տրապիր.

Թիւ 105. Աստուածաբանութիւն. բո-
լոքգիր.

Թիւ 106. Մարգարէութիւն Նսայեայ
և Թուղթք առաքելոյն Պաղոսի. բողոքգիր.

Թիւ 107. Լօճեկաւ.

Թիւ 108. Մեկնութիւն կաթողիկեայ
թղթոց Սարգիս Հնարհալի բոլորգիր. ՊԶԳ.

Թիւ 109. Մեկնութիւն Աւետարանին
Ղուկասու. բոլորգիր.

Թիւ 110. Մեծ պատարագ Ինովկեն-
տիոս IV թարգմանութիւն Թաղէոս եպիս-
կոպոսի. նոտրգիր. ՌՅԾԴ Փրկչական
թուին :

Թիւ 111. Մեկնութիւն Սաղմոսաց
Վարդանայ և Տաթևացւոյ. նոտրգիր. ՊԾԴ.

Թիւ 112. Մեկնութիւն թղթոցն Պաւ-
ղոսի Յովհաննու Սոկեքերանի. ի ս. Լէմի-
ածին. ՌՃԽ. նոտրգիր.

Թիւ 113. Մեկնութիւն թղթոցն Պո-
ղոսի.

Թիւ 114. Նախերգանք Նիկողայոսի
վարդապետի. թարգմանութիւն լատինե-
րէնից. գրեալ ՌՃԻ թուին. նոտրգիր.

Թիւ 115. Մեկնութիւն Արիստոտելի
Թարգմանութիւն Դաւթի. բոլորգիր.

Թիւ 116. Քարոզգիրք. թարգմանու-
թիւն Աստրեբենից. նոտրգիր.

Թիւ 117. Մեկնութիւն Երգ երգոցի.
Գրիգորի Տաթևացւոյ. նոտրգիր. 1743.

Թիւ 118. Քարոզգիրք Գրիգորի Ծոր-
ծորեցւոյ. ՌՈՀԶ վրկչական թուին.

Թիւ 119. Լուծմունք Պորփիրի ասո-
րոզութեանց. Պերի արմենիայի. արարեալ
Վահրամ վարդապետի. Սահմանք ի Դաւ-
թէ. Լուծմունք Քերականութեան Մովսիսի
Քերթոյի Գրիգորի Աստուածաբանի Դիո-
նեսիոսի ի Դաւթէ և Յակոբայ.

Թիւ 120. Ժողովածու Սասունածա-
րանական, Յովհաննէս վարդապետի. նո-
րագիր.

Թիւ 121. Մեկնութիւն Աւետարանի
Յովհաննու. չքոտ հրամանի տէր Զարա-
րիայի. և սպառաւորի առաքելոյն Թաղէո-
սի թվին ռճիգ. նոտրգիր.

Թիւ 122. Քաղուածք մեկնութեանց.
համառօտ. բոլորգիր.

Թիւ 123. Ժողովածու. Քարոզգիրք.
կտակ հրէական թալմուտից, յաղապս ծնըն-
դեան, վրկանաց, թլպատութեան և այլն.
նոտրգիր.

Թիւ 124. Կրօնական պատմութիւնք և
խրատք. բոլորգիր.

Թիւ 125. Մեկնութիւն Ղուկասու.
ռճիգ. ի բաղալն Գութահիւս. ձեռամբ Թա-
րութիւն քահանայի. Սիրաք. թվին ռճիգ.
ձեռամբ Երևանցի Աւետիկին.

Թիւ 126. Քարոզգիրք. նոտրգիր.

Թիւ 127. Գիրք Առաքինութեանց բո-
լորգիր. 4 օր.

Թիւ 128. Գիրք Պարտապմանց Կիւրղի.
նոտրգիր.

Թիւ 129. Նարեկ. (Աղօթապիրք) բո-
լորգիր.

Թիւ 130. Թովմա Գեմբացի. բոլորգիր.
2ՂԴ.

Թիւ 131 Գանձարան Նախաշեպիսիապո-
սի՝ դրեալ 918-ին. բոլորգիր. վերջում ներ-
բաղներ.

Թիւ 132. Գանձարան. ըլրգիր. ՌՃՂԲ.

Թիւ 133. Մաշտոց. բոլորգիր. ՊԶԼ.
ի զաւառս Խութ. ի զիւղաքաղաքս Քիռու.

Թիւ 134. Մաշտոց. բոլորգիր. թուին
ՌՃԻԹ. Մշեցի Յովհաննէս Երէցի.

Թիւ 135. Մաշտոց. բոլորգիր. թուին
ՌՃԼԱ. ի յերկիրն Մահմուտանք. ի զիւղս
Յալմալաւայ. 2 օրինակ.

Թիւ 136. Մաշտոց բոլորգիր. Ռ՝ՎԹ.
ի քաղաքս Հիզան.

Թիւ 137. Բուն մաշտոց բոլորգիր.
ՊԿԵ. ի յերկիրս Առաքունեաց. յանապատս
ս. Վարդգան.

Թիւ 138. Մաշտոց դաւաղան տալոյ.
Տաթևաքոյ (Դ.). Ռ՝ՃԷԸ.

Թիւ 139. Մաշտոց դաւաղան տալոյ.
Ղազարու եպիսկոպոսի Հայոց. բոլորգիր.
2 օրինակ. Ռ՝Մ.

Թիւ 140. Խորհրդատեար. բոլորգիր.
Ռ՝ՃԾ. 3 օրինակ. (Ի՝ք Ռ՝ՃԻԻ. Ղազարաբ
գիւղում.)

Թիւ 141. Քարոզիկիք Տաթևաքոյ.
բոլորգիր.

Սալմաստի Սաւրա գիւղի պրշապրերը.

Թիւ 142. Աւետարան. բոլորգիր.
ՋԻԻ. ձեռամբ Դաւիթ Երեցու. « Եւ ի մե-
րում նահանգին պարոնութեան պարոն
Ջուսին, եղև զբաւ ոտրին յերկիրս Վայկ-
ձորոյ ի գիւղս որ կոչի Երկղուն ընդ հովա-
նեաւ ս. Գէորգի տաճարին » :

Գիւղիս ս. Յովնանէս եկեղեցու պրշապրերը.

Թիւ 143. Մաշտոց բոլորգիր. Թուին
Ռ՝ՃԿԵ. ձեռամբ Ստեփաննոս Կղերիկոսի.

Թիւ 144. Գանձարան բոլորգիր.

Թիւ 145. Մաշտոց. բոլորգիր. Ռ՝ՃԻ.
ի ս ու խան Խոտաթէի. ձեռամբ Յովնան
գրէի.

Թիւ 146. Ժամողիկք տառնի. բոլոր-
գիր. Ռ՝ՃԻԳ. ձեռամբ Ստեփաննոս Երեցու.

Թիւ 147. Մայր Մաշտոց. բոլորգիր.
ՋԻ. յԼխթամար՝ ձեռամբ Կարապետ քա-
հանայի.

Թիւ 148. Աւետարան. բոլորգիր. Ռ՝ԺԵ.
Ահարոն գրէի. « Արդ գրեցաւ ս. Աւետա-
րանս ի գիւղն Փակաջուկ. ընդ հովանեաւ
ս. Գէորգեոս զաւրաւարին » :

Թիւ 149. Աւետարան. բոլորգիր. Ռ՝ԻԴ.
« Ի Փոսանհանկ զաւառս ի գետաղս Վա-
րընթոյ ոյ կոչի Հուշոյ ընդ հովանեաւ ս.
Ստեփաննոսիս » : և ընդ հովանեաւ ս. Աճա-
ծին ձեռամբ ունանաւ երէցոս . . . Իշխանու-
թեան Հահաւանմանին և ձեռնակալուի-
թուրոս քօխլին և զազարին » :

Թիւ 150. Աւետարան բոլորգիր. ՋԵ.
« Ի գետաղս Յովանց, յերկիրս Քաջբերունի,
ընդ հովանեաւ ս. Թադէոսի առաքելոյս,
ձեռամբ Յովսէփ Երեցու » :

Թիւ 151. Աւետարան բոլորգիր. Թուին
ՊԿԳ. ձեռամբ Թումա քահանայի. Արդ
գրեցաւ ի տեղիս որ կոչի Հիրիան. յերկիրս
Հրվանայ. . . :

Թիւ 152. Աւետարան. բոլորգիր.
Թուին ՌԿԸ՝ ձեռամբ Խաչատուր քահանայի
« ի յերկիրս Մաջանջուխու. ի գիւղս Տան-
ձաւէտ » : ընդ հովանեաւ ս. Ստեփաննոսի
ի ս ու խան Ստաթէի առաքելոյն » :

Փայաջուկ գիւղի (Սալմաստ) Մովսէս քահանայի Աւետարանը.

Թիւ 153. Մաղաղաթ. նկարազուրդ.
ՉՂԹ. ստացել է Անդրէաս եպիսկոպոս.
« ի կթղոն. աբ. Մխիթարայ և յարքայուե-
Լեոնի » : գրի՝ Սարգիս քահանայ :

ՆԵՐՍԷՍ ԿԸԹՈՒՂԱԿՈՍԻ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՆՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍԻ

Ա. պատնէնով, հրամայում է Հուշու
Անտիոստրիային պահանջել իւր տառնա-
դակը Յովսէփ Հահաւանմանից Սինօզի
Ատենոպոլիս գիւղի Լազրեզիէի նամակ-
ները :

Բ. պատճենով (համար 391) Կոնստանտնուպոլիսի հրամայում է քննել Դավիթ Սահարեանցի արժանատւոյ թիւնները, և յայտնել թէ արժանի է Կոնստանտնուպոլիսի տաճարացւորութեան թէ ոչ:

Գ. պատճենը Երեսն և պիտոպոստպետ կաթողիկոս և պատրիարք ամենայն հայոց Երեսն ծառայ քի. անհատանելի կառնայ, Եպիսկոպոսպետ և կաթողիկոս ամ. հայոց, պատրիարք արարատեան զերազոյն աթոռոյ ս. կաթողիկէ էջմիածնի սինդոգի ո. էջմիածնի Գրիգորեան Հայոց բազմապատիկ միթիարութեամբ իմ և ամենայն հայոց ծանուցանեմ, զի յետ շարեք ամսեայ իմում մահագուշակ հիւանդութեանց, շնորհօք այ. արժանի դատ ի 28 անցեալ ամսեան Նյմբերի Ներկայանալ իւրոյ կայսերական մեծուէ. յառաջ կիւրակէի ի լրման Երկոստանն ժամու կէս օրէի և վայելել զմեծ շնորհս ամանման. մարդասիրութեանց նորին, զորոց նշանակեալ համառօտի սուրբ համազգական միթիարութե. և արթնաւորիչ հարուստ և ուրախութե. արտից, ամենեցուն նոցա հարաւիմ ի ժամանակն իմ ընդ նորոյն պերադանցուէ զերապանծ հարազատի ամենաոր. առաքելական եկեղեցւոյ հայոց և իմ Խաչատուր Թովակիմեան Լազարեանց ի պալատան կայսերական, անդէն ի որահի ներքնայարիլ բարձրաբերձ պալատն. ուստի սկսանի ատիճան սանդղոյն ի բառայարկ վերնատունն. զտաք նովապատրաստեալ անդէն բազկաւոր ամուս մամուրապատ պնդեալ ի միջի երկուց ճախարակաց ըմբռնեալաց կամ լծակաց և առ նովա յորք անձինք կանգունս որք հրաւիրեցին զմեզ նստիլ ի վերայ այնմ ամուսոյ և ես ոչ կամեցեալ նստիլ և որք երկու բարձեալ ի վերայ ձեռաց իւրեանց իբրև 140 աստիճանօք հանին զմեզ ի շորթորդ վերնահարկն կայսերականս ուր ընդ առաջ ելեալ աստիճանասր ոմն հրաւիրեաց զմեզ ի սենեակն առաջին ուրանսր յամեալ իբրև վնս կամ եօթն բոպէ ել ի կայսերական սենեկաց արևմտեանի ոմն և հրաւիրեալ զմեզ յերթորդ սենեակնս ուր բացեալ լինի մի դուռն կայսերականս առ անձնարանի քայլնեթի տա-

սաց թէ կայսրն հրամայեալ է յայտմ սենեակի նստիլ մինչև զգալն իւր յեկեղեցւոյ ուր նստեալ առ զորք մի. մի ոմն ի մեծ պաշտօնատեղ. բացեալ զգալն առ անձնական սենեակի քայլնեթի կայսերականս ասաց թէ կայսրն խնդրէ զձեռք յորժամ յառաջեալ իմ տեսի մերկ ի դուռն կանդնեալ ինքն կայսրն և մտեալ իմ ի դուռն երկրպագեալ նախ՝ ուղիս առաջ կընթեալ զանձն նորա բարձրադոյն բուսեթն յանուն հօր և որդոյ և հոգոյն սրբ. յառաջ մատուցեալ կալայ զձեռանէ նր. և համարութեաց ես զձեռն նորա և նա զիմս և խուսյն հրամայեաց նստիլ ի վերայ ամուսոյ և ես ոչ յօժարեալ նստեալ, ինքն կալեալ զբազուկ իմ նստոյց ի վերայ ամուսոյն և ինքն կացեալ կանդուէ իբրև բոպէ մի կամ երկու նստաւ ապա ընդ ձախմէ իմմէ և սկսաւ ասլա հնգաշունչ հարցարանութեամբ լսել նախ վս. իմում տկարութե. վս. որպիսոսե. անձնական իմոց զսրտեց. ի վերայ այնոցիկ զօրեղ ցուակրութե. վս. որպիսութե. ամուսոյ էջմիածնի և յայնց կողմոյց վս. որպիսութե. ընդհանուր ազգի հայոց վս. հոսմէական հայոց և առաւելապս. վս. հոգունովեցող յազաղս ամուսնայ զհոգևորականսն հայոց ի վայելչական գրութի զիտական ազգաշահ հոգևորականութե. վս. ջանալոյ պաշտօնուր. ազգական միարանութե. և վս. կարճելոյ զվնասն հոսմէական քարոզաց ազգի և եկեղեցւոյ մերոյ և վս. յառադրութե իւրոց յշ. հարկաւորացն վերաբերելոյն իւրում ձեռնկալութեանց և ը. որում բան բազմոց շտեմարանեալ պտանիլ ի մտի իմում թէ, չէ սիրելի իւրում կայսերական մեծութե. երկար ըստիսութի. ներկայացելոցն ինքեան թէպէտ և նկատէի ընդ իս խօսակցութիւնն նորա անհամաձայն իմոց լուս և ընդ հակառակն յօժարեալս առաւել ասել և լսել, այլ այնու ամենայնիւ յշ. ոչ լուեալ զալոյ իմ թէ յընկայնուին կայսեր զի կօրսն օրէնք են և կաւորին սպասել մինչ ինքն կայսերն յարիցէ եթէ նստեալ իսկ եթէ կանգուն իցէ ընկալնուին կայսերն ինքն ունիցի աւարտ տալ իւրում առարկութե. և մեկնիլ և տատիլ ապաւորեալ ունելով զբան բազմոց, սպ. զի

գապատամարտութենէ Ուլմայ սուլթանին: որ էր կարգեալ ի Հան Թահմազայ իշխան ի Թարէզի սա ընդվզեալ ի շահէն խորս տայ ի Կ. Պօլիս առ Սուլթան Սուլէյման: մեծամեծ պարզեալ պատու ի նմանէ և դոգուելով զթագաւորն մեծաւ պատրաստութեամբ հանեալ տանէ մինչ ի Պարսկաստան ի վերայ Հանթումազայ և լինի պատճառ ընդաւոր խողխողելոց և աւերանաց բազում բազաքաց և զիւր զօրէից: :

Լ. Դաւիթ վարդապետ Բաղիշեցի. (տե՛ս Արարատ: 1898. Մարտ—Ապրիլ):

Ջ. Յովհաննէս կրօնաւոր աստեղիւր. Հանչա-հի 1440—1451-ի զէպքերն է պատմում. նրա Վրաստանում արած կոտորածները և տար-րեք ժամանակներում Բաղդադ, Երզնկան, Բաղէշ և Խլաթ քաղաքները առնելու մա-սին: :

Լ. Բաբեկ վարդապետ Վարդեցի. Պատ-մում է 1551—1591 Պարսից և Օսմանեցոյ պատերազմների մասին: պատում Թարի-զոյ յՕսման փաշայէն: յաւուրս Խուսա-րանդայ շահին և դարձեալ պաշարին նոյն քաղաքին ի պարսից զինի մահուն Օսմա-նայ և անաանելի տառապանք և առաջ-տանք ընտելաց քաղաքին Երևանայ և ուս-մանակից զիւր զօրէից նորին: յերեւաց ահեղ պատերազմացս այսոցիկ: :

Ը. Շուշանցի Բաղդուղիմէոս վարդապետ. Գրեւ է 1671—1722-ի պատմութիւնը. ի վա-նահայրու և. Կարապետ վարդապետի: որ էր աշակերտ Ապարանցի Կալոյ մահանուանեալ վրդ-ին. և պատմէ զշինարարութենէ նորին: նոյնպէս և յաջորդի նորին Ստեփաննոս վի Մոկացոյ: որ նստաւ ի 1697 յաթոռն Վա-րդայ: նոյնպէս և զիւր պատմէ զգործ ո՞ր նստաւ զինի Ստեփաննոսի: :

Թ. Վարդան Վարդապետ Բաղիշեցի. Սա իւր պատմութիւնը սկսում է ի դուրս գալոյ հագարացոյն Մահմեաի (619) և հասու-ցանէ զպատմութե. թեւն իւր մինչև 1657. որ արեալ ի նմին իսկ ամի խոսովաւէր ազգն Յունաց Ս. Բակուրայ աթոռոյն Հա-

յոց: որ յերուսողէմ և աւարտէ առտ զպատմութիւն իւր: Եր սա ժամանակակից պատմագիր Դաւիթ վի Բաղիշեցոյ աշա-կերտ մեծին Խաչատուր և վարժապետ Գրե-զոր շղթայակրի և Յովնանու. Կոլոսի հա-տընտիր պատրիարքացն Հայոց: վախճան ուրին լեալ է յամի տեառն 1704. ըստ ի-րում տապանովիմի սր կայ ի Բաղէշ ի վանս տմորդոյ ի ծոց եկեղեցոյ առաջի խորա-նին: :

Ժ. Խալմայեան Տէր Յովհաննէս քահանայ. սկսում է շատ հին ժամանակներից և մու-նուսրում է իւր պատմութիւնը Վանի և Նրա բոջնների վերաբերմամբ և հասցնում է մինչև 1800 թիւ. մինչև ցվախճան Վա-կաս կաթողիկոսին Լէմիտանի և Պարոս պատրիարքին Երուսողէմի. պատմութիւն սորա ճոխ դանձ է Վանայ ստորադրութիւնն զրոզին. գրեալ է զտարեգրութիւն իւր աշ-խարհիկ ոճով՝ զաւտաւկան բարբառաւն Վանայ: ի վախճան նորին լեալ է 1840 ամի և կայ թաղեալ ի Վան յԱրարք եկեղեցին: :

ԺԱ. Պատմիչ Յովհաննէս արեւիկակոյոս Սեբաստացի. Պատմէ զգործս յաջորդաց Սեբաստիոյ սկսեալ ի Սիմոն էպիսկոպոսէ (!016) մինչև յիւրն: († 1830):

ԺԲ. Վանեցի Դիգոր պիւր. Գրէ սա ի լուսանցս յինքնէ ընդօրինակեալ Յայս-մաուրի դանցս և զղիպուածս բազում սկսեալ 1308—1682. ի տարեգրութեան տ-րա դտանին բազում բառք վառն պատ-մութեան Վանայ: :

ԺԳ. Թլեցի Նադար վարդապետ պատ-միչ վարուց Մոկացի Յովհաննէս վարդա-պետին (1710—1770):

ԺԴ. Մուրադեան Խալիկի Վանեցի. սկսում է իւր պատմութիւնը Վարաքայ Խաչի դե-տի պատմութիւնից (Թողիկ ճղնա ուրից) և հասցնում է մինչև 1770. յաւուրս բոջն-խոթեան Վանայ տառաթ Հիւսէին վա-շայի. Վանայ բարբառով:

ԺԵ. Թոփուզիան Յակոբ եպիսկոպոս ռաբեղի
Լմայ.

Սկսում է իւր պատմութիւնը Մոկացի
Ռիզլի կոչուած Ներսէս վարդապետից՝ որ
Տաթևից գալիս է Լիմ և խոստակրօն միա-
բանութեան հիմք դնում (1621) և հաս-
ցնում է Գաբրիէլ եպիսկոպոս Հիրոյեանց
(1830) որին և յաջորդում է ինքը 1847-ին
և մեռնում է 1877-ին:

ԺԶ. Գեյլար տարեգիր Վանեցի.

1635—1732. Վանի մասին:

ԺԷ. Աբճիշի Բաբսեղ ֆահանայ. պատ-
մում է Սոփի Հահ-Իսմայէլի մասին 1501-ից
— 1504. մեծ կարեւորութիւն ունի Յուդու-
բերանի և Վասպուրականի պատմութեան
համար:

ԺԸ. Մովսէս ֆահանայ Աբճիշի. Գրեգոր
Խլաթեցու նման և նրա տաղաշափութեամբ
պատմում է Հահնշահի և Ս. Կուն Հասանի
կռիւները, որոնց հանդէսը Հայաստանն էր.
և վերջինիս զօրանալով իւր ախոյեանին
ոպանելով նրա գահը խլելը 1467—1473.

ԺԹ. Անանուն պատմագիր Վանեցի.
Վանի մեծ սովից սկսելով (1606) հասցնում
է 1726.

Ի. Նոյնպէս անանուն Վանեցի. սկսե-
լով Տաճկաց Վանը դրաւելուց (1550-ին
Սուլթան Սուլէյմանի օրով) և Իսկանտար
փաշան կառավարիչ կարգելուց՝ հասցնում է
մինչև Ահմէտ փաշա. 1796.

Ապա Տուցաի Թաւաղայից. կալուա-
ծագրոց և հրովարտական:

ՆԱԽԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱԽԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այսպիսով պեղումներ սկսուել են 60ական թուականներից. Ռուս զինականները մինչև որս դաել են Մարիկենիկաի (1867), Սարասնչայոյի (նոյն թուականներին)¹ և Ռեակենի (1876) necropole-ները. Քրանսիայի հնագետ ժ. տէ Մորկան բացել է Շէյթան-դաղի, Ալթայայի, Իւշ-Քիլիսայի, Մուսի-երիի Գուրկանները.² և H. de Morgan Սատալուի դամբարանը. Էմիլ Բէռլէր Գերմանացին Առաջաձորի և Խոջալուի գերեզմանները (1888—1895)³. զգրտ. Վալդեմար

1. Այս 2 պեղումներ ըստ ժ. Եկ Մուկոմի բերի են եւ շատ լին հետազոտած:

2. J. de Morgan մինչ 1887 Գահիրէի բանգարանի կառավարին հր. 1888-ին Յրանսիայի ինստիտուտի անստիտուտի յանձնարարութեամբ Կովկասում կատարեց իւր զինական հետազոտութիւններն ու պեղումներն որոնց արդիւնքը հրատարակեց 1889-ին երկհատ մեծադիր զրբիւրով. Գիտություններ. Mission scientifique au Caucase, études archéologiques et historiques, T. I. les premiers âges des métaux dans l'Arménie russe. 1889. Paris. t. II. նոյն. Recherches sur les origines des peuples du Caucase: Այս հշանաւոր աշխատութիւնը մեծ կարեւորութիւն ունի Կովկասում. մասնատրապիս Հայաստանում միասնացործութեան դարգացման պատմութիւնը հետազոտելու համար:

3. Է. Բեռլէր* Եռլուի բնաբանական պարոյի Գերմանիկէի և Երաւորութեան ուսուցիչ հր. իւր աւած պեղումների ընդհանուր անդամ բնորոնց II. Պետրոպոլի կայսերական հնագիտական ընկերութեան. որս հետազոտութիւնների նկարագիրը յոյս ձեւաւ Վերիսովի Բասիլանի և Յուսի իմրագրութեամբ հրատարակող Zeitschrift für Ethnologie — ում:

Բելլէր Գետաբէկի, Քարա-Մուրատի և Կէօք-չայի կուրդանները:

Խաչիկ վարդապետի տարած պեղումները եղել են Խաչենի գետի ստորին հովտում. Առաջաձորի (Տուլչանլուի սահմաններում. մատուորապէս 16° 9'—16° 18' հիւսիսային երկայնութեան և 39° 51'—39° 40' 9" հիւսիսային լայնութեան մէջ. (ըստ քարտէզի կովկասեան ստատիստիկական կոմիտեի). որդի աշխարհագրական բաժանմամբ այս զեւղամասը ընկնում է Զ. վանշիր դաւառի մէջ. հնեւի Խաչենը յայտնի է պատմութեան մէջ իւր սնուցած քաջերով:

Բաւական է պեղումների պատմութեան վրայ մի հայեացք ձգել. տեղեւում համար թէ ամենից շատ կուրդաններ գրտնուել են այդ գիւղամասում. այս երևոյթը պէտք է բացատրել կամ նրանով որ ընտելութիւնը շատ լսիւ է եղել այս գաւառում և կամ նրանով որ իւր անառիկ երկիր՝ նա եղել է իշխանական գերեզմանոց:

ՊԵՂՈՒՄՆ Ա. ՅՆ.ՔՐՀՈՂ. ԲԼԻՒ ԿՈՒՐԳԱՆԸ

Տնջրհոյ ըլուրը գտնուում է Զ. վանշիր դաւառում. Խաչենի գետի ստորին

4. Երիասուրյ գիւնականը աշխարհահոյակ Վերիսովի յանձնարարութեամբ կատարեց իւր զինական մանապարհորդութիւնը 1888—1890 արդիւնքից կերպով. այսմ նա նոյն նպատակով կրկին Կովկաս և եկած:

* Արեւի 5 պեղում. որոնք ժամանակագրական կարգով հետեւեալներն են. Գումրայի գիւղիւր 1887-ին. Առաջաձորիւր. Քոյաակիւր. Սալսոյում յիւանը. Մաղապուզ կամ Զարդախլու գիւղիւր 1888 ին:

հովտում: Բաշա — էյլախ սարի հիւսիս — արևելեան ստորոտում: Դամպուրու գիւղից 1 վերստաչափ հարաւ — արեւելք համանուն դեռակից 50 սաժ. հիւսիս Խաչեն և Նրա ճիւղ Գօլատաակ դեռակի կողմած Բերա — կղզու վրայ: Բլուրը ծածկուած է թփերով և ճօխ բուսականութեամբ: շրջապատն է 36 սաժ: Տեղացիները « Կըռապաշտու» Գեղաման ևն կոչում այդ:

Ինչպէս յայտնի է դուրս. Բելլերի Ժ. աէ Սօրկանի, է: Բէօսլէրի հաշիւից հետագոտութիւններէից: մը կուրդանի մէջ երբեմն մինչև հարիւր և աւելի գերեզմաններ են լինում. այդ ապացուցանում են Նաւ ալս 5 կուրդանները: Բլուրի տաճին շերտը սեւահող: իսկ տակինները լուսնահող և շիկահող են եղած: իսկ քարերը գետաբար: կրաքար և աւաղաքար: Առաջին մեծ գերեզմանը երեւցել է 2 արշին խորութեամբ՝ արեւմուտից արեւելք ձգուած: կափարիչը 1 սաժէն 2 վերջոյ. X1 արշին. 2 վերջոյ. X7 (հաստութեամբ) քար էր: Գերեզմանը շիկուած էր շիկահողից: պատերի երկանները սուաղած էին լուսնահողի շաղախով: 1 Սեփիւնն էր 4 արշին. 13 վերջոյ. X2 արշին. 2 վերջ X4 վերջոյ. կափարչի փոքրութեան պատճառով վերեւից իջնող ծանրութիւնը փշաքրել էր հաւէ մամլաները և կմախքի մի մասը:

Կուրդանը պեղելիս Լ. Խաչիկը պատահել է պանապան տեղակ կենդանիների ոտկորներին. թէ այդ մի սովորական երևոյթ է Կովկասեան կուրդաններում՝ պարզ երևում է Նաւ Ժ. աէ Սօրկանի պեղումներից: «Très fréquemment les amas de pierres qui recouvraient la dalle supérieure des tombeaux, contenaient des ossements humains, des débris de moutons, de chevaux et de boeufs, des vases brisés et quelques menus objets sans importance. Ces restes font songer aux sacrifices qui avaient

lieu sur le tombeau des grands personnages scythes et que décrit Hérodote» (IV, 71.).¹

Առաջ. Կ. Սաւաղիւնեան Կովկասեան գերեզմանները մեծ նմանութիւն ունին Սկիւթական գերեզմաններին՝ իրենց կողմութեամբ: 2 ուրեմն տարբերակ չի լինիր ընդունել, որ թաղման ծէսերն ևս կարող էին Նոյնը լինել: Այս նախապատմական գերեզմանների մօտ մարդկային ոտիկ երեւալը՝ 2 պատճառով կարող է բացատրուիլ. Նախ այդ՝ կրօնական սովորութեան համաձայն մարդապահ կարող է լինել, որ ունէին 2ինացիները՝ թէև ըստ էութեան հարեան ազգերից առած: այսպէս օրինակ պատմուում է՝ որ Քրիստոսից 621 տարի առաջ մեռնող իշխան Սուկուրի հետ թաղել են որդիներից մէկին՝ իւր 3 աղաներով Նրա ընտանի վաղը: փառահեղ կողքը և 167 մարդ պալատական թիկնապահներից: 5 Երբ Կուրդ-Ֆու ձիւի մայրը մեռնում է՝ Նրա «այս կեանքում միացածները» մահուամբ չպիտի ըստնան ինչ օրէնքի համաձայն՝ հօրն ևս միտուն են թաղում: 6 2ին — չի — լսանի — սին կենդանութեան ժամանակ իւր համար փառաւոր գերեզման շինել տուեց: մահուանից յետոյ Նրա մէջ իւր մարմնի հետ գրուեցաւ ըսլար հաքոտութիւնը: շինացի տարեգիրների առեւտր՝ թաղման մասնակցող 10.000 մշակները Նրա գերեզմանի մօտ ողջ ողջ թաղուեցան: 7 Երկարը այն աւիրութիւնը՝ որ մեծ իշխանների կամ արքաների թաղման մասնակցող մշակներին ոպրանում էին վախճնալով որ Նրանք կարող են կողոպտել մեռեալի հետ թաղուած հաւրասութիւնը: այդ սովորութիւնը ունէին Մանգալներն ու Լոնները: ընդհանուր պատմութիւնից արդէն յայտնի է 2ինգիլ լսանի և Ատախլայի թաղման զուգընթաց սպանութիւնները:

1. Այսպիսի մի գերեզման կոչւոյ է է: Իհույիւր Արամբուում. «Այս Ազգացրեական հանգիս. 1896. Կ. Ա. հ. 106. Վերիօլի» Կովկասի սեղր փաղ. պատմութեան մէջ յօդուածը ևս մի ուրիշը Ժ. Սօրկան: Mission scientifique au Caucase. t. I. page 46.

1. Miss. se. t. I. p. 80.
2. G. Rawlinson, History of Herodotus. t. III. p. 57.
3. «Այս. Иеропия Религия, m. II. 58.
4. Ոոյն. II. 79.
5. Ոոյն. 140.

Ըստ ժ. տէ Մօրկանի Հայաստանում
ևս . On égorgeait, probablement, sur la tombe,
quelque esclave ayant appartenu au mort. Puis
on tuait du bétail qui était mangé près de la
sépulture et dont les os, fendus et calcinés,
gisent au milieu des pierres et des cendres du
foyer : 1 Թէև ժ. տէ Մօրկանը չէ յիշում
թէ այսպիսի մարդազոհութիւնը կրօնական
սովորութեան հետեանք էր թէ երկիրը
բայց յայտնի հնագէտի ենթադրութիւնը
մեզ իրականութիւն է երևում, և աւելին
ևս հասնելը չինական պատմագրերի պօ-
տային սովորութեան մեր մէջ ևս՝ նոյն
իսկ Քրիստոսից յետոյ տեղի ունենալը մեզ
անտարակուսելի է թուում : Անր այս եզ-
րակացութիւնը հիմնում ենք Խորենացու
չափ կարեւոր մի վկայութեան վրայ՝ որ նա
առել է Արիստոն Փեղազցուց . Արատշիտի
թաղումը նիւարագրելիս նա ասում է . «Արոյ
(Աբեղայ Աբեղենից նահապետի) ոչ ժամա-
նեալ դառնալ հասանէ վախճան Արատշի-
տի և քի (Արիստոն փեղազցի) եթէ որ-
չափ ամբոխաբանք . մենան ի մահուանն Արատ-
շիտի սիրիկ կանայք և հարսք և մեծիմ ծա-
ռայք : 2 Նոյնը շեշտում են և Գողթան եր-
գիչները « զամսնէ (զԱրատշիտէ) երգիչքն
Գողթան առասպելաբանեն այսպէս . եթէ
ի մահուանն Արատշիտի բազում կառաւած լինէին
բառ որին հերանոսաց : այս վկայութեան ճշ-
տութիւնը, այսինքն Արատշիտի գերեզմանի
վրայ բաղմամբ մարդկանց զոհուելը ապա-
ծուցում է նաև « Մինչ զու գնացել և
Կրկիս ամենայն րմից քիչ աստուծ 3 Տին գեղեցիկ
երգի այլաբանական հատուածով : Թէ Հա-
յերը հեթանոսական ժամանակներում սո-
վորութիւն ունէին նշանաւոր ծագում ու-

նեցող մարդկանց գերեզմանները վրայ զո-
հեր ևս մատուցանելու : Նոյնպէս յայտնի է
Խորենացուց . « Յորում պատմէ ի մեծնիցմ
պաշտամաց վերջին Տէրբանայ արքայի Հայոց
պատուեալ գերեզման եղբօրն իւրոյ Մա-
ծանայ քրմապետի ի Խաղնացն աւանի . որ
ի Խաղընանդ պաւստի . բազին ի վերայ
գերեզմանին՝ շինեալ զի ի գոհիցն ամենայն ան-
ցաւոր վայելեցին և ընդունիցին հերք երեկո-
թիւր : 4 Այս վկայութիւնը Խորենացին
առնում է Բարդուղիմից, որը իւր գիրքը
յօդինելիս Անիի մեհենական դիւաններից էր
օգտուել : Թէ այս սովորութիւնները շա-
րունակել են իրենց գոյութիւնը նաև քրիս-
տոնական շրջանում՝ երևում է Փատմոսի
և հոնոնագրերի մէջ եղած բազմաթիւ աղ-
նարկութիւններից : Խնչ հեռու գնանք, հա-
մադուելու համար բաւական է Խորենացու
իրեն յատուկ հակիրճութեամբ բազմամիտփ
նախադասութիւնը՝ « և զերկուսս զայսո-
սիկ (սովորութիւնս) — յազգաց նախարա-
րացն բառնայ (Ս. Ներսէս) . մի զմերձաւորաց
լանամութիւն . և միւսն՝ որ ի վերայ մեծ-
լացն գործէին ոմիրս բառ հերանոսական սովորու-
թեան : 2 Խնդիր է թէ, մարդազոհութիւնը
Հայոց համար սեփական թէ ստացական
սովորութիւն է : Արդեօք նախահայերը իրենց
հայրենիքից են բերել այդ սովորութիւնը,
թէ իրենց նոր բնակավայրի բնիկներից վեր-
ցրել, որ հաւանական է, և համաձայն թէ՛
պիղումների և թէ՛ պատմութեան մեզ
տուած արդիւնքներին : Այս հեթանոսա-
կան սովորութեան մնացորդն է երևի մեր
օրերում ոռոգքերի և այլ նշանաւոր անձանց
գերեզմանի վրայ ոչխար կամ եզ մորթելը՝
կամ հաւեր ու շիշեր ջարդելը՝ կամ մե-
ռելների կենդանի մարդիկ տանելու և
խալթլաղաների հաւատալկքը :

Աւերոյելեալ ճոխը վկայութիւնները
կարծում ենք զէպ ի իրականութիւն են
մղում են այն ենթադրութիւնը թէ՛՝ նա-
խահայերը մարդազոհութեան սովորութիւն
ունեցել են առաջ իւր կրօնական սովորու-
թիւն : հաւանականաբար այն համոզմամբ

1. Miss. sc. 1. 1. p. 80.

2. Մ. Խորենացի. Վեցիսիկ. 1827. Դիրք
Բ. գլ. 4. հ. 284. քիւս մի փոքր յետոյ տեղա-
ցնում հ. « և զուրք գերեզմանան լինէին կամ ա-
սոր մահուան . որ պիւս վերագոյն ասացաք .
րմից զծած նախադասութիւնը յոյց հայտնի որ հոն-
նային ինքն հաւաքեցի այդ սիրույը հաստաժը
և ոչ քի Արիստոն փեղազցին ունեցիկ հ. որ ամբիս
կրկնութիւն կրկնէր :

3. Մ. Խոր. անդ. 286.

4. Դիրք Բ. գլ. 42. հ. 300.

2. Գիրք Գ. գլ. Բ. հ. 418.

որ՝ հանդերձեալ աշխարհում նրանք մեռեալին պէտք կդան. և ապա քրիստոնէական ժամանակներում իբրև պատիւ:

Խաչիկ վարդապետի արած պեղումներէ ժամանակ մեծ գերեզմանի վերևի քարերի մէջ գտնուել են խառը ուշխարի եզրի, ձիու ոտկանի, հետ, նաև դոմէշի և խոզի ոտկաններ:

Վարելի է նոյնպէս ցոյց տալ որ մեր մէջ մեռած արքաների և իշխանների հետ թաղում էին իրենց զէնքերն ու զարդերը, նոյն իող գահն ու անկողինը. զազազին էին օոկեղէնք, զահոյսն և անկողինսն բեհեղեալ և պատմութեանն որ զմարմնովն՝ ոսկէթել. թագ կապեալ ի գլուխն և զէն ոսկով առաջի եղեալ: և այլն:

Մինչև այժմ ևս Հայաստանի դոնական կողմերում մեռելների հետ նշխար են դնում: Եւ մի քանի տեղերում ևս իրենց պարապմունքը բնորոշող առարկաներ, որ եգիպտական օովորութիւն է: 2

Պեղելիս՝ հետզհետէ հետեւեալ գերեզմաններն են պատահել. կէս արշին խորութեան վրայ մի կմախք գլուխը դէպ ի արեւելք, պարկեցրած՝ ձեռքերը կողքերով ուղիղ մեկնած: գանդը կիսատ. գանուել է երկու խեցի աճաններ՝ մէկը օտքերի մօտ, միւրը աջ կողքին. երկուսն ևս հողով լի:

Կողքի ամանը եղել է մոխրագոյն, անյատակ, կլորաձև փոքր ձմերուկի մեծութեամբ, բերանը շուռ տուած (շրթուէքաւոր): բերանի արամպիձը 13 սմ. փորի հաստութիւնը 53 սմ. խորութիւնը 13 սմ. կողքից ճաքած: շրթուէքը կոտրտած. միջի հողից նմուշ է վերցրած: Անաստակի ամանի ձևը, զոյնը և արհեստը մի և նոյնն է. բերանի մեծութիւնը 10 սմ. փորը 42 սմ.

խորութիւնը 11 սմ. 3 տեղից ճաքած: շրթութանքի կէտը վերուած:

Մի արշին խորութեան վրայ երեւցել է մի ուրիշ կմախք. գլուխը դէպի արեւմուտք՝ աջ կողքի վրայ պարկած. սրտ աջ ու ձախ կողմերում ևս գտնուել են 2 խեցիներ հողով լի, փխրուն վերին աստիճանի, ամենայն զգուշութեամբ վերցնելիս առաջինը 135, երկրորդը 64 կաւորների է բաժանուել: Ակունջաւոր ամանը շագանակագոյն է և ձմերուկաձև: բերանի արամպիձն է 12 սմ. յատակինը 13 սմ. փորինը 58 սմ. խորութիւնը 20 սմ. միւսը գոյնով և ձևով նման է սրան: վիզը փոքր էնչ երկար է: բերանի մեծութիւնը 12 սմ. յատակինը 14 սմ. փորինը 90 սմ. խորութիւնը 20 սմ.: Կմախքի մօտ գտնուել է նաև բրնձեղեայ փորիչ (քանդակելու գործիք) և սլաք: Փորիչի երկարութիւնն է 8 սմ. մի ծայրը սուր է և տափակ, որը հեռզհեալ քառակուսի ձև է ստանում: այնպէս որ մէջ տեղը՝ ամենահաստ մասն է (1 սմ.): որ աստիճանաբար բարակում է. ծայրը 0,2 սմ. հաստութիւն ունի: որով ձեռքին բռնելու և փորագրելու մեծ յարմարութիւն է ներկայացնում: Սլաքն (նետածայր) ևս 8 սմ. երկարութիւն ունի: 2 սմ. լայնութիւն և բութ լորտիկն նման է Ժ. տէ Մօրկանի Հէյթիան տաղում գտած 357 սլաքին: Կմախքի զլխատակին եղել է մի բրնձեղեայ դաշայն՝ 33 սմ. երկարութեամբ (կոթը 10 սմ.): լայնութիւնը 1,5 սմ. որածայր կոթի լայնութիւնը 1,5 սմ. բաւական կանոնաւոր և զեղեցիկ կոթի ծայրը կիսաշրջանաձև և 2 ախոսներով. ծակերը լցուած են փթած փայտով: մէջ տեղ բարակ մեխ: Կմախքի տակ գտնուել է և մի բրնձեղեայ նիզակալիւթ. բոլորաձև, մէջը դաստարկ: 14 սմ. երկարութեամբ: 9—10 սմ. հաստութեամբ: 15 ծակերով: 3 կարգ դասաւորած: փայտը մէջը անցնելիս մեխերով ամրացնելու համար բերանը՝ 3 սմ. արամպիձով. բրնձիկ հաստութիւնը 0,1 սմ.: 2

1. Գիւր Բ. դ. 4.

2. Historia pelagica. m. IV. 151.

3. Այսպիսի եղի անուշներ կան բոլոր ամանների մէջ եղած հողերից: Խեցիները և. Խ. բողիկ և զիպում: Եւ միայն մի քանի փոքրիկ և զիւմացկունների բնի: Դժբաղդաբար ասի ասպարաններով գրանց: Քննարարութիւն լուսնի տակ լի լիակատար զազափար ասլոն նրանց մասին: Եկարներ նրանքակի Առնայիս լեւի կտրու:

1. Shu Miss. sc. t. 1. p. 100. fig. 57.

2. idem. Աւելի զիպիկի տիմակր զեկ և Ժ. Տ. Մօրկան Մոսկիտիում. Տիս p. 98. fig. 49.

Կուրդսանի միւս կողմում մէկ արշին խորութեամբ դանտուել է մի ուրիշ կմախք՝ գլուխը քէպի արեւմտային աջ կողմի վրայ՝ ձեռքերը կողքովը ուղղած։ Ոտնասակին մի փոքրիկ սկանչուոր խեցի՝ ըստական զեղեցիկ մոխրագոյն։ մեծութիւնն է՝ ընդունը 9 սմ. յատակը 6 սմ. վերը 25 սմ. երկարութիւնը 4 սմ. փորը 42 սմ. խորութիւնը 12 սմ.։ Գեղեցիկանիւ մէջ դանտուել են նաեւ 2 պրօնզեայ օղեր՝ տարբեր ձևի։ Մէկը ոտական 10 կոպէկանոցի մեծութեամբ անհարթ եղբայրով։ որի մեծ ծակով անց է կացրած պրօնզեայ մի թել։ որ գալիս միանում է իւր ըստ թելին 2 ուրուստով։ որով սակի դրամաձև զարդը մնում է կախուած։ խակուն թիւը տղեղ կապմէնով (ն երկաթագիր ասուի ձևով)։ վերջանում է սրածայր։ երկրորդ օղակի մի մասն է մնացել գոյացողաւ ըստ։ պրօնզեայ թելը կարուած է։ խակ լայն մոտը կիսաբոլորաձև ակոսաւ որ պրօնզեայ թիթեղ է։ զըշածայրի վերին մասի նման։ 3.5 սմ. երկարութեամբ։ 2 սմ. արամագծով։

Բնորիւ հիւսիս-արեւմտեան կողմում մի արշին 6 վերջոյ խորութեան վրայ տեսնուել է մի ուրիշ կմախք արեւմտային զէպի արեւելք պարկեցրած։ ձեռքերը կողքերով ուղիղ մեկնած։ մօտը զեղաքոնդուի մի խեցի կտոր կտոր եղած։ Այս գեղեցիկաների շուրջը գտնուել է շունազան ձևի և մեծութեան խեցիններ կտորներ և կենդանիներ ոսկիներ։ որոնք զժողովարար գիւղումն են մնացել։

Երկու արշին խորութեամբ երևացել է քուն մեծ գերեզմանը՝ որի մէջ կմախքը գտնուել է նստած դիրքով՝ Երեսը գէպի հիւսիս ձեռքերը խաչաձև ծնկները վրայ դրած։ արեւի մէջ մի մի՛ ձկան ականջ (խճճուր)։ նման Ժ. տէ Մօրկանի Շէյթան ասղում արած պեղման fig. 15-ին։ վրից կախուած են եղել 17 ուլունքներ՝ կարմիր յաղիկից։ մէջտեղինը մեծ կաղնալու։ միւսները փոքր սիւսալալու։ երկու ծայրերին սիւսալալու սակէ թիթեղից 4 պար-

պեր։ կմախքից ցած 4 շարք ամաններ (խեցի)։ իւրաքանչիւրում 4 աման (խեցի)։ թուով 16 աման (խեցի)։ 1 արշին. 8 վերջոյ։ քառակուսի տարածութեան վրայ։ որոնց նկարագիրը հետեւեալն է։ № 1. խեցին նման է կիսած ձմերուկի։ շաղանակալորտալու զեղեցիկ։ բերանի տրամագիծը 16 սմ. յատակինը 10 սմ. հաստութիւնը 0.5. № 2. նման առաջինին բերանը 19 սմ. յատակը 11 սմ. փորը 71 սմ. խորութիւնը 12 սմ. № 3. նման № 2-ին. № 4. նման № 1-ին. բերանը 17 սմ. յատակը 9 սմ. խորութիւնը 15 սմ. փորի շրջապատը 66 սմ. № 5 նման № 1-ին. № 6. նման № 4-ին. փորի շրջապատը 61 սմ. խորութիւնը 13 սմ. № 7. նոյն. zigzag. գծաւոր շաղալու դարգերով. բերանը 18 սմ. յատակը 8 սմ. փորը 63 սմ. խորութիւնը 12 սմ. միջի հողի մէջ գտնուեցան մի քանի ոսկր. № 8. նման № 6-ին. դրոյց շուսք տուած և միմեանց մէջ ագագած անկիւնաքանդակները. որոնց բերանները հակառակ կողմեր են շրջած։ № 9. նման միմեանցից աւելի հեռու ընկած անկիւնաքանդակով. միմեանց մէջ ալուցեալ անկիւնների ունը բաժանուած է 3 ուղիղ շուսք տուած գծերով. բերանը 13 սմ. յատակը 7 սմ. փորը 50 սմ. խորութիւնը 10 սմ. № 10. կարասոնման. դրոյց սև՝ ներսից շաղանակալորտալու. քանդակը 2 հորեղանակալու գծեր շուսքագծերով. մէջտեղ անկիւն։ որի կողմերի ծայրերը միացրած են շաղագծերով՝ հորեղանակալու գծերի ծայրերի հետ. յատակը և բերանը 15 սմ. փորի շրջապատը 127 սմ. վրի հաստութիւնը 54 սմ. խորութիւնը 50 սմ. կողքի հաստութիւնը 1 սմ. այս խեցիի մէջ գտնուեցաւ 1 կիսաշրջանաձև կուարի (փայտեայ փոքրիկ ամոն). 8 սմ. բերանով. 30 սմ. փորով. 5 սմ. խորութեամբ։ լի գիշատիչ մի թռչունի ոսկրներով։ № 11. նման № 1-ին. բերանը 18 սմ. յատակը 10. սմ. փորը 73 սմ. խորութիւնը 15 սմ. № 12 նման № 1-ին. բերանն

* Գտնի մօս մի խեցի բաժանի մէտով. ամեն խնդր մնան սև Մօրկանի Է. Լ. ի Վ. ի № 1 խեցիին. միայն առաջ գտնուի են մօրեղանց։

ու յատակը № 2-ի չափս փորը 77 սմ. խորութիւնը 15 սմ. քանդակը եռակողմ շուաք տուած զիկզուկներով: № 13. հաստամիտը պուլիկի նման, շագանակագոյն, բերանը 10 սմ. յատակը 9 սմ. փորը 60 սմ. խորութիւնը 16 սմ. № 14. նման № 13-ին. բերանը 11 սմ. յատակը 8, 5. փորը 64 սմ. խորութիւնը № 13-ին, երկկարգ զիկզակներ՝ փոս ընկած անկիւնների մէջ՝ ուրիշ անկիւններ միշտ շուաքագծերով: № 15. նման վերակին, բերանը 13 սմ. յատակը 10 սմ. փորը 72 սմ. խորութիւնը 20 սմ.:

№ 16. միծաղիր շականակադոյն. պուլիկի նման. բերանը 14 սմ. յատակը 12 սմ. փոր 74 սմ. խորութիւն 25 սմ.: Սրա մէջ դանուել է № 17 փոքրիկ խեցին՝ նման Հէյթան սաղի 2 խեցիին.¹ փոքրիկ և շաղանակագոյն, բերանը 6 սմ. յատակը 4 սմ. խորութիւնը 6. փորը 24 սմ.: Այս խեցիների մօտ ընկած ըստրած և մի աւաղաքարէ կափարիչ, դեղնագոյն, 14 սմ. արամագծով. կեդրոնից դէպի ծայրերը հետզհետէ բարակում է և ստանում շրջանաձև գրութիւն (տես № 28.): № 18. շագանակագոյն ձմբուկաձև. բերանը 17 սմ. յատակը 11 սմ. փորը 65 սմ. խորութիւնը 15 սմ.: Այս հաւաքային պատի տակ դանուող ամաններից 1 արշին հեռու էղել են 2 շաք (3 և 5) ուրիշ ամաններ:

№ 19. Այս շագանակադոյն խեցու մեծութիւնն է՝ շրթունքաւոր բերանը 11 սմ. առանց շրթունքների 8 սմ. յատակը 10 սմ. վիզը. 28 սմ. երկարութիւնը 8 սմ. փորը 61 սմ. խորութիւնը 23 սմ. խեցիի հաստութիւնը 0.5 սմ. նման է մածնի օշնակի: № 20. նման վերակին, բերան 10 սմ. յատակը 10 սմ. վիզը 25 սմ. երկարութիւնը 8 սմ. փորը 60 սմ. խորութիւնը 25 սմ. շուաքաւոր ուղղահայեաց և հորիզոնական գծերով: № 21. նման վերակին, բերանը 12 սմ. յատակը 9 սմ. վիզը 30 սմ. երկարութիւնը 5 սմ. փորը 58 սմ. խորութիւնը 22 սմ.: № 22. նման վերակին, բերանը 13 սմ. յատակը 11 սմ. վիզի հաստութիւնը 31 սմ. երկարութիւնը 10 սմ. փորը 71 սմ.

խորութիւնը 30 սմ. վերակից 2 հորիզոնական գծեր. ցած՝ մէջ տեղ՝ 2 անկիւններ, որոնց ծայրերը միացած են զծերով հորիզոնական գծերից ներքևին հետ: № 23. նման վերակին, բերանը 12 սմ. յատակը 10 սմ. վիզը 30 սմ. երկարութիւնը 8 սմ. փորը 70 սմ. խորութիւնը 29 սմ. № 24. նման վերակին. բերանը 12 սմ. յատակը 10 սմ. վիզը 29 սմ. երկարութիւնը 7 սմ. փորը 69 սմ. խորութիւնը 27 սմ.: № 25. նման վերակին, բերանը 13 սմ. յատակը 12 սմ. վիզը 33 սմ. երկարութիւնը 7 սմ. փորը 67 սմ. խորութիւնը 25 սմ.: № 26. նման № 12-ին. բերանը 11 սմ. յատակը 9 սմ. վիզը 28 սմ. երկարութիւն 8 սմ. փորի հաստութիւն 64 սմ. խորութիւն 25 սմ.: Այս բոլոր ամանները վիտրուս են և ձեռք տալուն պէս կտոր կտոր են լինում ընդհանրապէս: Այս ամանների 2 խմբի մէջ եղել են կենդանիների ոսկորներ, որոնց տակ 3 ամբողջ և 2 կտրտած զայլախաղեայ՝ ուլաք տարբեր մեծութեամբ:

Բ. ՊԵՂՈՒՄՆ. ԱՌԱՋԱՆՈՐԻ
(ԴՈՎԱՇԱՆԼՈՒ) ԿՈՒՐԳԱՆԸ.

Առաջածոր դիւզը գտնուում է Զվանչի գաւառում, Խաչեն գետից հիւսիս, նրա ստորին հովտում Խաչքան սարի ստորին փէշերի վրայ:

Այն բոլորը՝ որ գտնուել է Կուրգանը, ընկնում է Առաջածորից 2 վերայ Խաչենի գետից 1 1/2 վերայ հիւսիս: Տեղացի ժողովուրդը ոչ մի աւանդութիւն չունի բլրի մասին: Միայն այն հովիտը որ դրանուում են բլուրների կոչումէ՝ «Կըռքըշտանոց» — այսինքն կռապաշտների վայր:

Մեր կուրգանի բլուրը ծածկուած է եղել քարերի կոյտերով, որ շատ հին ժամանակներից տեղացիներին իւր շինութեան քար է ծառայել: Բլուրս 150 արշին շրջապատ և 70 արշին տրամագիծ է ունեցել: Գերեզմանը արդէն բացուած է եղել (հաւանականաբար քար տանող դիւղացիներից). շիրիմը ձգուած է եղել տրամաւորից արեւելք. ունեցել է 10 արշին երկարութիւն:

1. Miss ac. t. I. pl. V. 2.

1. Է. Իսախանի պիլածը գտնուում է արանից 20 սամ. հեռաւորութեամբ վրայ:

3 արշին լայնութիւն. և 2 1/2 արշին խորութիւն. հողը աւազակաւան շիկահող է եղել. խոկ քարերը կրաքար:

Առաջանիւ մէջ գտնուել են. մի բրօնզէ սլաք 11 սմ. երկարութեամբ, 2 սմ. (ամենալայն մասը) լայնութեամբ. կոթը 5 սմ. նման Շէյթան տաղի N 57. սլաքին՝ առանց նրա երկծիւղին: 1 Այն արշին խորութեան վրայ հիւսիսային պատի տակ գտնուել է մի բրօնզեայ մասանոց (բոյթ մասի), վրան 25 հորեղանակաւ գծեր. բոլորովին նման Մուսիբերի բաղկապանին և հաւասար նրա պատկերի մեծութեան: 2 3 սմ. արամազծով և մի մատանի բրօնզի բարակ շերտից, մէջ տեղը փորրիկ ափնատեղ՝ 2 սմ. արամազծով: Նոյն խորութեան վրայ դերեզմանի հարու. — արեւելեան անկիւնում գտնուել է մի բրօնզեայ դեղեցիկ կոճակամայր, գոտիի այն մասը՝ ուր 2 ծայրերը միմեանց ազդուցում են: Բաղկացած է մի օղակից, նրա վրա անցկացած բարակ բոլորածե ծածկուցից, որի ծայրերը ծակերով են զարդարուած և մի օձի գլխի ձևով քանդակապարզ կտոր: Նման Շէյթան տաղում գտնուած օձի գլխին: Նրան հաւասար մեծութեամբ, միայն աւելի դեղեցիկ, որա մօտ մի բրօնզէ շերտ մի ուղիղ գծի վրայ ցտնուող 3 ծակերով: 1 սմ. լայնութեամբ և 2 սմ. երկարութեամբ: Հարաւային պատի տակ 4 փոքր օղակներ, մէկը՝ 6 անկիւնի:

Նոյն խորութեան վրայ հիւսիս — արեւմտեան անկիւնում գտնուել է 2 բոլորածե քարեր մէջը ծակի 3 սմ. արամազծով. մէկը գոգաւոր ապակու ձևով: Հարաւային պատի տակ գտնուել է 5 ուլունքանման քարեր յակիկից, մէկը միայն կաշնու մեծութեամբ: 4 արշին խորութեամբ պատահել է 4 մարդու կմախք: Խառն կտորտած խեցիների հետ (20-ի շափ), 1 1/2 արշին խորութեամբ և բեւեղել է կապոյտ քարից մի եռանկիւնի, որի անկիւններից հակադիր կողմերի վրայ քաշուած ուղղահայեացը հաւասար է 2 սմ. -ի: 2 կլոր բոլորածե 1 1/2 սմ. արա-

մազծով: 2 շատ փոքր գնտաղներ և մէկ էլ 2 գնդակների միութիւն կազմող կապոյտ քար: Նոյն խորութեան վրայ գտնուել է նաև 2 զայլախաղեայ սլաք՝ վերոյիշեալ Շէյթան տաղի N 57-ին նման: Արեւմտեան պատի տակ նոյն խորութեամբ գտնուեցաւ 2 յետաններ. մէկը կապոյտ քարից՝ 12 1/2 սմ. երկարութեամբ, 2 սմ. լայնութեամբ և 1 սմ. հաստութեամբ. երկուսի ծայրին՝ մէջ տեղում ծակ կայ: Գերեզմանի հարաւային կողմում՝ գիւղացիները գտել են մի ճակատանոց պրօնզէ, 43 սմ. երկարութեամբ, 4 սմ. լայնութեամբ. փորուածքի հարաւը զանաւեց մի բրօնզէ կիսաշրջանակաձև ճակատանոց. դարձեալ կտոր կտոր եղած: մօտ 15 սմ. շառաւիղով: 2 ճակատի զարդերն ևս միտալազող պրօնզէ են (1) 1 սմ. հաստութեամբ:

Գ. ՊԵՂՈՒՄԻՆ.

ՔՕԼԱՏԵԿԻ ԿՈՒՐԳԱՆԸ.

Քօլատակի գիւղը գտնուում է Քվանչիւր պատում: Խաչենի ստորին հովտում, նրանից հարաւ, համանուն գետի վրայ, Պալաւէյախ սարի տրեւելեան լիճի զրայ:

Այն բլուրը՝ ուր գտնուում է կուրգանը ընկնում է Քօլատակից մի վերստուշափի դէպի տրեւելք. ծածկած է մոշի ցաքի. վայրի խնձորի տրեւայակաղնու հիւնի և այլն թիւերով: Բլուրի շրջապատն է 23 սմէն 1 արշին: Տեղացի ծերունիները այս «Փրամ պապու բուր» են կոչում: Ժողովուրդը առ հասարակ «Գէօր» է անուանում, ուր կնշանակէ անհատոյի գերեզման: Նոյն անունը յիշուում է նաև Մեծարանց և Յակոբայ վանքի ԺԳ դարում գրուած արձանագրութեան մէջ. «Եւ Չաքաբէ որդի Վախագանդա ան Խաչենի ամիլի զխնձորիտա կողմի կրկին ի տունս Մեծարեանց . . . : 1 Հողը սեահող և լուսնահող էր: քարերը կրաքար, գետաքար և աւազաքար էին: Գերեզմանը երեսոյ 3 արշին խորութեամբ, արեւմտեցից արեւելք ձգուած: 11 մեծաղիք քարերից էր շինուած դամբարանը, որոն-

1. Miss. sc. t. I. 100.

2. idem. 110. № 70.

1. օճա հարաւային գաւթի արեւմտեան դրա երկարագիւր արձանագրութիւնը:

յից երկուսը իւր կոսիւրիչ ծածկում էին վերելք. մէկը առջեւի տակն էր, միւսը դէպքում. եօթն և ու հոգեբուն էին կազմում. շիրիմն երկարութիւնն էր՝ 2 արշին 12 վերջոյ. լայնութիւնը 11 վերջոյ (դիւի կողմից. ոտքի կողմից 6), խորութիւնը 10 վերջոյ:

1½ արշին խորութեան վրայ երեւցաւ 7 երկաթեայ խաչեր տորթեր ձևի և 19—14 սմ. երկարութեամբ. 10—6 սմ. լայնութեամբ: Եյս խաչերից դէպ ի տրեւմուտը նայն խորութեան վրայ գտնուեցան մի երկաթէ դանակ 9 սմ. երկարութեամբ. 1 սմ. լայնութեամբ (ծայրը 0.5 սմ.). մի ուրիշ երկաթ՝ համեմատականաբար դանակաւիոթ. 4.5 սմ. երկարութեամբ. հաստ մոտից ուղիւսած. մի երկաթէ օղակ 2 սմ. տրամագծով. և մի ծակիչ պորժիք որ բաղկացած է միմիկի նման ծակոյ մասից և նրան ուղիւսումը աղեղնաձև կոթից. 7 սմ. երկարութեամբ:

Կմախքը ամենայն մասերով անկշտ է գտնուել. կոնակի վրայ արեւմուտքից—արեւելք պարկած, ձեռքերը կրծքին խաչած է եղել. իսկ դիւսը կտրած և կտրծքի վրայ դրած է գտնուել: Գամբարանի 4 կողմը խնցիկները վաշտաններով ծածկուած է եղել. Լմէն ինչից երեւում է որ զերեզմանաքրիստոնէական շրջանի է. և գուցէ մի սուրբի և նահատակի դամբարան:

ՊԵՂՈՒՄՆ Դ.

ՍԵՂՍԵՂԱՆ ԼԵՐԵՆ ԿՈՒՐԳԱՆՐ.

Եյս սարն ևս գտնուում է Չվանշիր գաւառում. Խաչենի գետի ստորին հովտում. այս սարի վրայ գտնուում է համեմունը բերդը. իսկ նրա արեւելեան և արեւմտեան կողմերում կտրգաններ. Կուրգանն ծածկուած էր ճոխ բուսականութեամբ. իսկ հիւսիս—արեւմտեան անկիւնում կար մի կաղնի. բլուրի շրջապատը 36 սաժէն է. հողը սեահող է եղել: Գերեզմանը երեւցել է հարաւից հիւսիս ձգուած՝ 1 արշին խորութեան վրայ. 3 արշին 8 վերջոյ երկարութեամբ. 1 արշին 12 վերջոյ լայնութեամբ. 2 արշին խորութեամբ: Գերեզմանը շինուած էր մեծ եզնաքարերից. Կմախքը գտնուել է երեսը դէպ ի արեւելք

ծալապատիկ նստած. ձեռքերը ծնկներին. իսկ արեւելեան պատի տակ շարուած էին 6 խնցիկները որոնք են՝ № 1. շաքանակագոյն ձմերուկաձև. բերնի արամագիծը 8 սմ. յատակինը 12 սմ. փորը 60 սմ. խորութիւնը 17 սմ. № 2. նման № 1-ին. բերունը 8 սմ. յատակը 10 սմ. փորը 52 սմ. խորութիւնը 15 սմ. № 3. նման № 1-ին. բերունը 4 սմ. յատակը 8 սմ. փորը 47 սմ. խորութիւնը 14 սմ.: № 4. 5. 6. բոլորովին հող էին գարձել և ձեռք տալուս վերակցանալ: № 1 և 2 ամանների և կմախքի մէջ գտնուեցաւ մի բրոնզեայ նիպակագիծ 18 սմ. երկարութեամբ. յար և նման Տնջրհող բլրի մէջ գտնուածին. երեք կարգ. դասաւորած 15 մեխերու ծակերով. ծածկուած ծայրից մի կտոր ընկած է և մի նիպակածայր 16 սմ. երկարութեամբ. առաջ շրջանաձև՝ մէջը ծակ. վալտ անցնելու համար. ծայրը ուղիւ սլաքանման բրոնզի գանգուածից. նման Շէյթան տողի № 7. նիպակածայրին. Կերեզմանի հարաւ—արեւելեան տնկեւնում դրանուել է 4 սլաք՝ որոնցից մէկը նման է Տընջրհող բլրի նետածայրին. միւսը Լուաջաւորինին. իսկ միւս երկուսը թեք չունի և քառակուսի սրածայրով են վերջանում. նետերի մօտ եղել է 4 բրոնզէ կոճակներ կիտաշրջանաձև՝ 4 սմ. մեծութեամբ. դոսի մէջ անցնելու անգիւրով. նման Սաւորիբէի կոճակներին: 2. Հարաւային պատի տակ գտնուել է 5 քարէ սլաքներ. որոնցից 3-ը ամբողջ և 2-ը կտրած են. սոքա նման են նախկիններին և շինուած են կայծքարից և զայլախաղից. Հարաւ—արեւմտեան անկիւնում գտնուել է և մի երկնիզ խշտիկ. որի վալտէ կոթը ձգուած էր մինչև նիպակածայրը. խշտիկը 60 սմ. երկարութիւն ունէր. միայն վալտ անցնելու կոթը 21.5 սմ. նման ժ. աէ Մօրկանի Սաւորիբէում գտածին 5:

Նոյն խորութեան վրայ. այս կմախքից 1½ արշին դէպ ի հիւսիս՝ նոյն գերքով գտնուել է և մի կնոջ կմախք. որի ճակատանոցից մի վոքը նմուշ կայ մեր ժողովա-

1. Miss. sc. I. p. 97.

2. idem. p. 127. fig. 107. վերիւր.

3. id. p. 137. f. 138

ծուր մէջ նման առաջիններին՝ բրօնզից՝ Կամաքի զվեցկախուած էր 22- կերամ սուլունք յակիկէց՝ տարբեր մեծութեամբ. մեծագոյնը արմատի չափ էր. որանց թելը յիթելով հողի վրայ ալիւրի նման սպիտակ հետք էր թողել. ձախ թելի վրայ եղել է 50 կապոյտ ցորենաչափ հատիկներ. Աջ ձեռքի փոքր մատի վրայ եղել է մի պրօնզէ թելից մատանի՝ 2 սմ. արամագծով. և 21 գծերով:

Հիւսիսային պատի ասի եղել է 6 կաէ ամաններ. երկուսը հողացած և չորսը վրայուն զարձած. նման առաջիններին՝ գոյնով և ձևով. Գտնուել են նաև մարզկանց և կենդանիների ոսկորտանք:

ՊԵՂՈՒՄ. Ե.

ՄԱՂԱՎՈՒԶ. ԿԱՄ ՉԱՐՑԱՆԼՈՒ ԳԻՒԴԻ
ԿՈՒՐԳԱՆԸ.

Կիւղս գտնուում է Թարթար գետի միջին հոփուում. Կեմէէլ ասրից դէպի արևմուտք. Զ. փանշիր գաւառում. Կուրդանը ընկնում է Մաղափուզից 1 վերսառչով արևելք. ամբողջ ընդերը ծածկուած է եղել թփերով. 45 սաթէն շրջապատ է ունեցել. Ցեղացիներ Սիյ լլուր են կուլում կուրդանու Բլուրի հողը սեահող և շիհահող է եղել. քարերը՝ կրաքար. չեչաքար. սղուէտքար. աւաղաքար և դետաքար. 2 արշին խորութեան վրայ հրեացել են 12 գերեզմաններ՝ որոնցից մէկը տախտակէ դադաղի մէջ. ըստ լորն ևս արևմուտքից դէպի արևելք պարկեցրած. ձեռքերը կողքերովը ուղիղ մեկնած. Կիւղների զանազան մարմնամասերում խրուած են եղել երկաթէ սլաքներ. որ նշան է որանց պատերազմի մէջ ընկնելուն. Աւելի լու էր մնացել սեղանանման զադաղի դին. որի շէկ մողերից դէմքի վրայ մնացել էին. 4 արշին խորութեան վրայ տնոնուել են պրօնզի փշրանքներ. արևելքան և արևմտեան կողմերում երեսօցող քարէ պատերի մէջ եղել են աւաղաքայն փռչիացած զգեստներ. քարեայ պա-

տերի մէջ 4 հաստափոր լիթած քառակուսի գերաններ. վրան տախտակներ. որոնց վրէթելուց վրայի հողերը թափուել են գերեզմանի մէջ:

Գամբարանում գտնուել են՝ արևելքան պատի տակ 3 միջակ մեծութեամբ երկաթէ մուրճեր. այժմուայ մեխի մուրճերի նման՝ 7 1/2 սմ. երկարութեամբ. 1 սմ. հաստութեամբ. 2 բերաններն ևս տափակ. առհասարակողով ուղանկիւնաձևով՝ ծակերով. Մուրճերից դէպի հիւսիս գտնուել է մի ձիու կմախք՝ իւր բոլոր զարդերով. 2 խուսանձը բազկացած է 2 պրօնզէ ձողերից. որոնց ծայրերը միմեանց աղաքուած ողակներ են կողմում. իսկ հակադիր գլուխները շրջաններ. շրջաններից քիչ ցած անց են պրօնզէ ձողեր. որոնց ծայրին կան ծակեր և վերջանում են մեխանման տափակ գլուխներով. Իւրաքանչիւր ձողը և 2 ողակները ի միասին՝ 30-ական սմ. երկարութիւն ունին. Այս ձևով 7 սանձեր կան. որոնցից մէկը փոքր է. Փորբաշի 2 հաստ պրօնզեայ ողակները 2 սմ. տրամագիծ ունին. մէկը՝ ողակ ողակ է. միւսը պարզ. Պշկալի 2 զարդերը 9 սմ. երկարութիւն. 4 սմ. լայնութիւն ունին. ծայրերին կան 1 սմ. երկարութեամբ ծակեր. ձևով նման են Մուսիերիում գտնուած խաշի լիւրին կիսաթելին. Սանձի վրայ եղել է նաև 4 փոքր մուրճեր վերելիների ձևով. 5 սմ. երկարութեամբ. Կրճկալի քարերը՝ կամ ապիտակ մարմարից է կամ կարմիր աւաղաքարից. առաջինը՝ (որ մէջտեղն է եղել) կիսաշրջանաձև. միւս 2-ը կիսաձուռաձև. երեքն ևս պրօնզէ պատեանների մէջ ամրացրած. Գտնուել է նաև 2 թանկագին քարի պրօնզեայ պատեաններ. Այս բոլոր քարերն ևս մէջտեղից ձախած և պրօնզի շերտով միացրած են իրենց պատեաններին. Բոլորն ևս ունին ունիներ թել անցկացնելու համար. Սրանց մաս եղել է նաև մի բրօնզէ զարդ՝ նման Մուսիերիի կոճակին. 2 Մի 1 սմ. մեծութեամբ և 1.5 սմ. լայնութեամբ պրօնզի զանգուած. դէպի մէջտեղը հաստանում է 2

1. Տակաուանդի մեքանիկ կոճակի ձևով նման է Մուսիերիի կոճակին. ըստ Miss. sc. t. I. p. 127. f. 107. վերելից Բ.:

1. id. t. I. p. 159. f. 172.

2. id. t. I. p. 127. Բ.:

ցնում են պրոնգի ղեկղակ շերտերը. շրջանակը ունի մի բոլորածն կոթի Միւս 2-ը 2—3 շրջանակներ, որոնց միացնում է փոքրագոյն շրջանակի մէջ հղած խաչի ստորին թևը:

ՄԵԾԱՐԱՆՑ Ս ԹԱԿՈՒԹԱՅ ՎԱՆՔԻ
ՀԱՌԻԹԻՒՆՆԵՐԸ.

Քրիստոնէական ժամանակից են 3 դաւադանադուխներ, մէկը պղնձից, ձևով նման նիզակակոթերին. չեղանկիւնի ձևով զարդերով: Միւս երկուսը փղոսկրից, որոնցից առաջինը՝ շատ նուրբ քանդակներ ունի. 8 սմ. երկարութիւն ունեցող փղոսկրէ սիւնը բաժանուած է 6 մասերի. վերևը կիսագնդաձև. կենդրոնից դուրս եկած փղոսկրածոյլ ճառագայթները (թոյլ 14) հետզհետէ միմեանցից հեռանալով՝ միանում են շրջագծի հետ: որի վրայ իւրաքանչիւր շառաւիղի միացման կէտում կայ ծակ: Աւելի լայն շրջանի հետ միանում է միմեանց կտորոզ գծերով. այս սմբողջ կիսադնդաձևը ներկայացնում է մի ցանց, որը տակի զանդուածից Օ.5 սմ. բարձր է և նրա հետ միանում է բարակ սիւնակներով: Բ-դ յարկը բոլորածնութիւնը պահելով աղեղնաձև ցած իջնում և բարականում է. գեղեցիկ սիւնակներով 6 մասերի է բաժանած և իւրաքանչիւր մասում մի հրեշտակի գլուխ տեղաւորած. Գ-դ յարկը 2 գորգարուած շրջանակներ—երաբից Օ.5 սմ. հեռու: Դ-դ շրջանակը ունի գեղեցիկ սիւնակների մէջ 6 նկար. որոնք են՝ 1. Ստեփաննոս նախավկայ՝ կուրծքը ճղուած շապիկ հագած: ձախ ձեռքին մոմակալ, աջին բուրվառ. 2. Մալիամ՝ Աստուածածին վերարկուով (տաւանիւր նման վրան ձգած): գլխին թագ. աջ ձեռքին գայիտոն: ձախին ձիթենի. 3. Հայր Աստուած աջ ձեռքով խաչակնքում է. գլխին լուսապսակ. 4. Արդին Աստուած. գլխին լուսապսակ: զրկում գաւռ՝ որ պահում է աջ ձեռքով. ձախին գայիտոն. 5. Եպիսկոպոսական պգեստով և թագով մի մարդ (գույն Թախոր Տեառնեղբայր): ձեռքին գայիտոն. 6. Մի թեւատարած հրեշտակ: Ստորին 2 յարկերը գեղեցիկ փղոսկրեայ կամարներով են զարդարուած: Այս՝ արուեստի

մի գլուխ գործոց է և շատ հին գործեր է յիշեցնում: Գ-դ դաւադանադուխը փղոսկրի մի հաստ զանդուած է. ոչ նախկինն ներքութիւնը ունի և ոչ նրա վեհութիւնն ու հնութիւնը. Գնդաձև մասը կազմուած է 4 իւրար կողքը զրած կոյտի գլուխներից. որոնք ճակատի վրայով մինչև կենտրոնը պոսում են շերտ շերտ: վերին եռակարգ կլորահասակ մանկակներ: որոնց ստորին շարքի վրայ կախուած է խաչ: ներքեի 2 ձուածն մասերը զարդարած են վարդանման և այլ քանդակներով:

Գանուել է նաև 2 պղնձէ կիսագնդաձև ծնծղայ: 12 անկիւնանի մի պղնձի զանդուած: Պղնձէ մկրատ. եռանկիւնի գլուխներով: 2ուածն շրջանակ, բարակ պղնձէ շերտից: Մի պղնձեայ եռանկիւնի կախարան: մէջ տեղը կեռ. որից վերև բոլորածն և եռանկիւնի ծակեր կան: Մի ցեխից շինած կնոջ պսակեր նստած: վրին երկկարգ մանեակ. ձախ կողմը ոտի վրայ կանգնած է մի մերկ երախայ: որին մայրը ծիծ է տալիս: Սոր աջ ձեռքը ծծի վրայ է. ձախը երախայի մէջքին: 3 ձուածն կնիքի քարեր: որոնցից 2 փոքրերի վրայ կայ թռչնի գլուխ և զոմշանման մի կենդանի: *

Մեծարանց վանքի գլխացը գանուգ. Սոբից գանուել է նաև 2 երկաթեայ սլաքներ: քառակուսի ձևով, վերին անկիւնը երկարակողմ:

ՔԱՐԱՑԵԱԼ ԿԵՆՏՐՈՆԻԿ

- 1) 2 գոմէշի եղջիւրներ քարացած.
- 2) 5 սձ քարացեալ. 3) 9 խղուշ քարացեալ և մի քարացած բոյս: Առաջինը դրունուել է ս. Էջմիածնում: միւսները Մալուում:

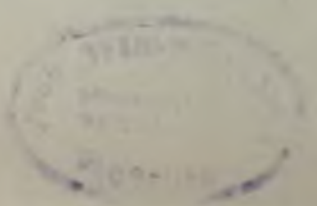
* Մի պղնձից մուրում սաղատեսաձև տնոր: որի միջր կայ թեւեւալ հայրեկն արձանագրութիւնը. « Յշակ և Լիլաճյոզիկ արգ(ի) արունին ի պոսնս + Բակոյս հայրապետին քվ. ողբ. վրան ծածկուած « ֆուֆի» զրուքեամբ և զեղեցիկ ֆանդակներով. 3 ձիաուրներ սուրբ մէջիւրին: Էրզակը մեղիւրին. մէկի ձեռքին եւս բռնուն: Վերեւ ճակի կառի պապներին և ուրի շներ: 2 ձիաուրների միջի քառածորիւնը լուսում են միմեանց զոսուց բունած մարդիկ:

Եղևուստի եկեղեցու մէջ գտնուած հը-
նու թիւները. Մի երկաթէ դեղաշէն խաչ.
1 կնիք պղնձից՝ զրուստագրուած. «Վ. յ. ա. ե. »
և եպիսկոպոսական թագով. Եմիլիորոնով.
դաւապանով. 2 արծաթէ մատանիներ արա-
բերէն գրութեամբ. Մէկ պղնձէ կնիք 1801-ից
Մաթոս անուանով « քի ծ ռ յի » Մի եկեղեցա-
կան անօթ. հաւանականաբար ծխախման կամ
մոմակալ. վերև և ներքև 3 կողքին 8 ծա-
կեր. մէջ տեղն ևս առանցք. որի ծայրերը

փակուած են 2 թռչուններով. որոնց երկար
վզերը միմեանց են անցկացած. Ամբողջ
երեսը և կողքերը ծածկուած են քանդակ-
ներով. Կանուել է նաև 3 աման. 2 զան-
գակ. մէկ կոնք պղնձից.

Սլակահի ձորից՝ մի այլի մէջ գտնուել
է 18 մեծ ու փոքր ամաններ.

Պայ Նաև մի զրահ և մի դօտի երկա-
թից. որոնք նկարագրուած են « Աթարա-
տում » :

1961 p.
12. 404.

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0048362

